

Asker
kommune

Samferdsel og mobilitet - temaplan

Asker
kommune

Samferdsel og mobilitet

2023-2035

Temaplan

Asker
kommune

Prosess for temaplanen

Formannskapet
behandlet mandat for
temaplanen

Formannskapet
orientert om
kunnskapsgrunnlaget

Førstegangs-
behandling av
temaplanen

November
2022

April 2023

Juni 2023

Medvirkning med politiske råd, utvalg, LSU og administrasjon

Høring høsten 2023
Andregangsbehandling 2. kvartal 2024

Utredningspunkter i mandatet

- Ansvar og eierskap til samferdselsanleggene er fordelt på Asker kommune, Statens vegvesen, Viken fylkeskommune, BaneNOR. I tillegg kommer tilbyderne av kollektivtransport.
- Tilstand og arbeid på det kommunale veinettet
- Arealplanlegging for å legge til rette for et godt transportsystem
- Prioritere planlegging, utbygging, drift og vedlikehold ut fra transportpyramiden,
 - Å redusere transportbehovet skal ha høyest prioritert, dernest øke andel gange og sykkel, øke andel kollektivreisende, regulere biltrafikk og gjøre bilbruk miljøvennlig.
- Skape de nødvendige endringene i Askersamfunnet gjennom holdnings- og adferdsskapende arbeide
- Bruke ny teknologi for å nå målene

Gjennomgående temaer i planen

Klima

- Klimagassutslipp
- Klimaendringer – værendringer

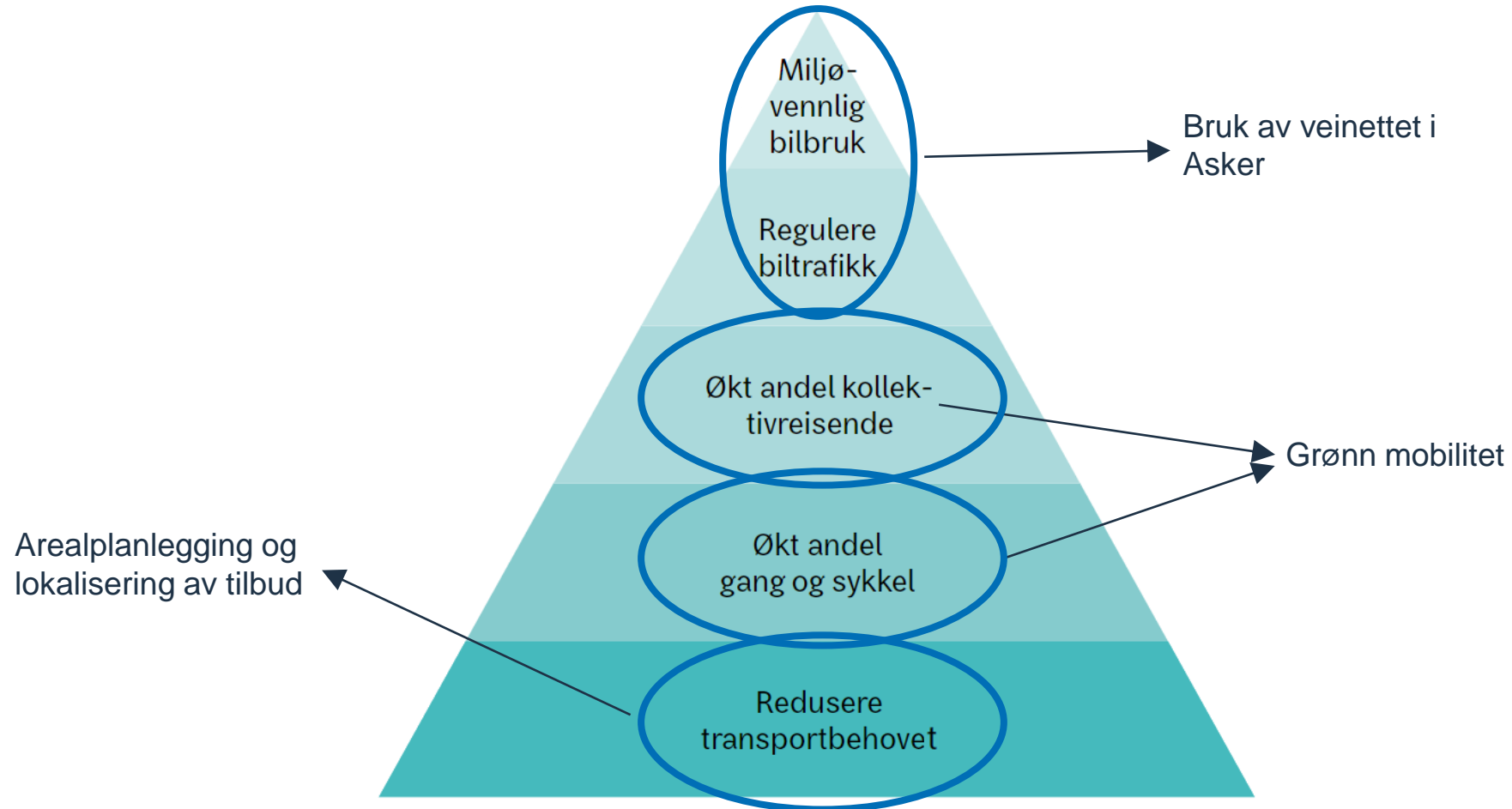
Folkehelse

- Fysisk aktivitet
- Forurensning
- Utenforskap og ensomhet
- Trafikksikkerhet
- Universell utforming

Stedsutvikling

- Kortreiste arbeidsplasser og daglige gjøremål
- Muligheter for kollektiv, gange og sykkel.
- Fremkommelighet

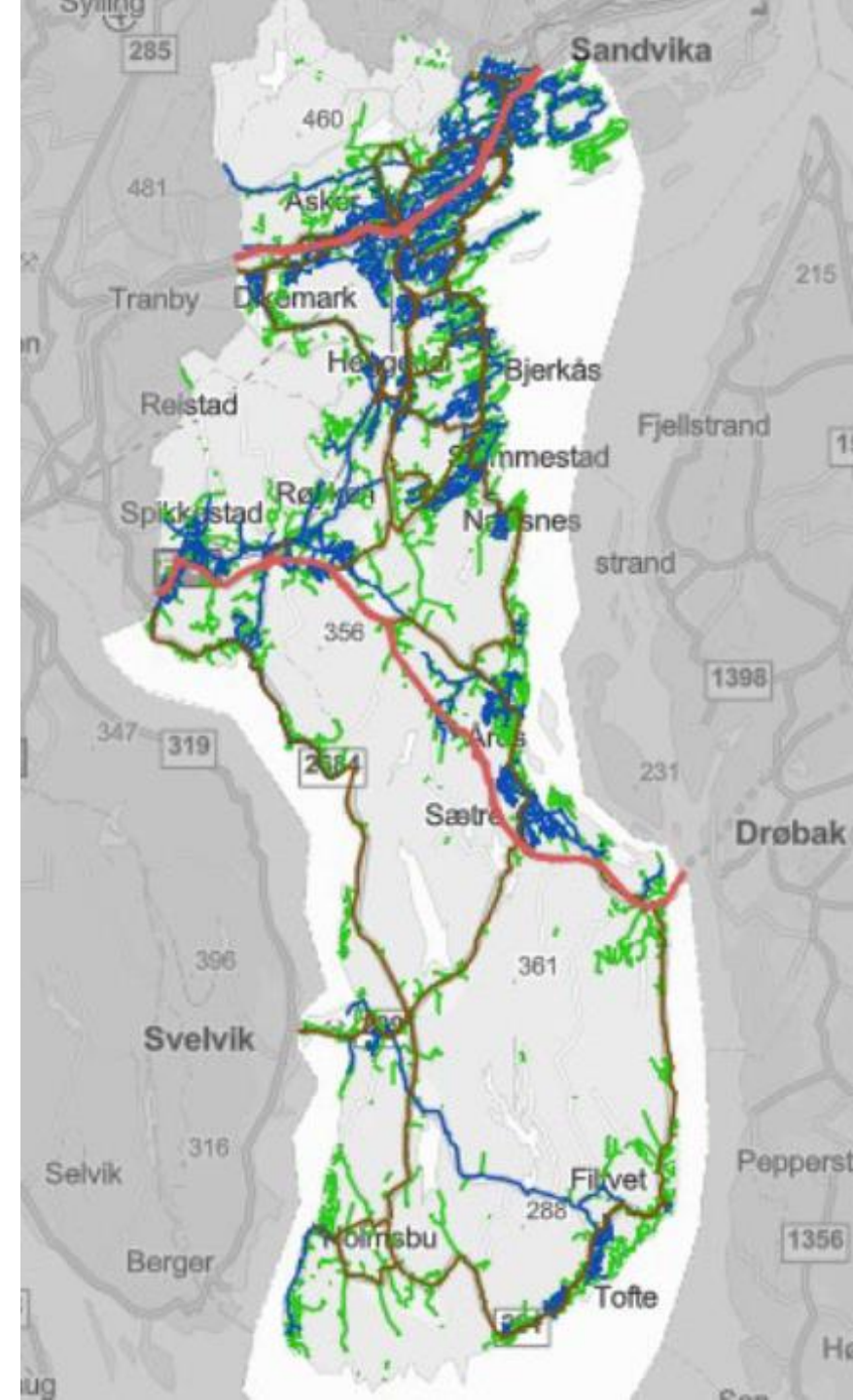
Transportpyramiden

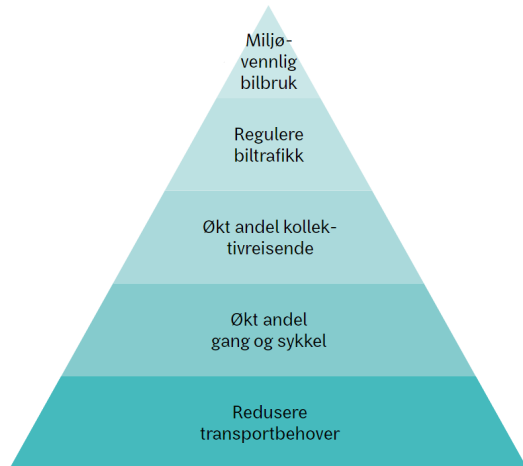
Transportpyramiden (TØI/SVV) viser prioritering ved planlegging, utbygging, drift og vedlikehold

Asker kommunes handlingsrom

- Kommunen er
 - Planmyndighet
 - Part i bypakker og byvekstavtaler
 - Pådriver i lokal sentrumsutvikling
- Det kommunale veinettet, langsgående fortau og gang- og sykkelvei og kommunale brygger
 - Drift, vedlikehold og investeringer
- Samskapning, nytenking, innovasjon.
 - Vi kjenner kommunen vår best

Temaplanens 4 innsatsområder

Transportpyramiden (TØI/SVV) viser prioritering ved planlegging, utbygging, drift og vedlikehold

Reduksjon av transport

Grønn mobilitet

Kvalitet på kommunale veianlegg

Kunnskap, samarbeid og innovative løsninger

Reduksjon av transport

Hvorfor?

- Asker skal ha en stedsutvikling som jobber for å redusere transportbehovet
- 70 % av de daglige reisene i Asker skjer med bil, mens kun 19 % med gange. (2017-tall)
- Kun 41,5 % jobber i egen kommune. Mye innpendling og utpendling
- Vanligere med hjemmekontor 47 % jobber like effektivt eller mer effektivt hjemme som på sin vanlige arbeidsplass
- Netthandel har økt betydelig de siste årene, mens det fortsatt er lav fyllingsgrad i varetransportbilene og mange biler som bare skal til en mottaker.
- Parkering: Andel reiser med bil synker når parkeringsplasser flyttes litt lenger bort fra boligene.

Strategier i «Reduksjon av transport»

Hvordan?

Asker kommune skal gjennom en hensiktsmessig stedsutvikling, god arealdisponering og tilrettelegging for kortreiste arbeidsplasser minimere innbyggernes transportbehov

Asker kommune skal redusere behovet for næringstransport gjennom en effektivisering av varelogistikk, en effektivisering av renovasjonstransport og gjennom innovative løsninger for masseforvaltning

Asker kommune skal høyne terskelen for å velge bil gjennom en målrettet parkeringspolitikk

Asker kommune skal bidra til å øke tilgjengeligheten av bildelingsordninger for å redusere innbyggernes behov for egen bil

Grønn mobilitet

Hvorfor?

- Folkehelse påvirkes av samferdsel og grønn mobilitet har positiv effekt på folkehelsen.
- Sykkelandelen i Asker er på 4 %
- Kollektivtransportandelen internt i Asker er på 4%.
 - Interne reiser utgjør 80% av alle reiser.
- Asker er i dag delt opp i 3 forskjellige soner for kollektivbilletter.
- Kollektivtilbudet er veldig begrenset sør i Asker
- Båttransporten utgjør årlig 1% av kollektivpåstigningene i Asker
- NTP: Innen 2030 skal 50 % av nye lastebiler benytte nullutslippsteknologi.
- Det er per våren 2023 ingen offentlig tilgjengelige hurtigladere for tunge kjøretøy i Asker.

Strategier i «Grønn mobilitet»

Hvordan?

Asker kommune skal jobbe aktivt for å øke gange- og sykkelandelen på reiser, gjennom økt bygging av sammenhengende gang- og sykkelinfrastruktur, bruk av incentivordninger, og bevisstgjøring rundt reisevalg

Asker kommune skal være en pådriver og samarbeidspartner for Ruter og andre kollektivtilbydere for å optimalisere kollektivnettet og gjøre valg som bidrar til et godt grunnlag for kollektivtrafikken

Asker kommune skal være en pådriver for økt satsing på passasjertransport på fjorden, blant annet gjennom utvikling av brygger og tilhørende fasiliteter

Asker kommune skal gjøre kollektivsystemet mer tilgjengelig gjennom å videreutvikle innfartsparkeringstilbudet i kommunen.

Asker kommune skal gjennom arealplanlegging jobbe for at mer av tungtransporten i kommunen benytter nullutslipp- eller lavutslippsteknologi.

Kvalitet på kommunale veianlegg

Hvorfor?

- Veianleggene har i dag et vedlikeholdsetterslep
- Asfaltdekke
 - 77 % god/nokså god
 - 23 % dårlig/svært dårlig
 - forverres i 2023/24 pga. innsparinger
- Tilstanden på grøftene tilsier at forfallet på asfalten vil gå raskere enn nødvendig (Manglende V-profil og vannavrenning)
- Ca. 50 % av veiene har vegetasjon/private installasjoner i veienes sideareal (vedlikeholdsareal)
- Veianleggene er utsatt med tanke på klimaendringer med mer styrtregn og hyppigere tine- og fryseperioder

12 ANSVARLIG
FORBRUK OG
PRODUKSJON

11 BÆREKRAFTIGE
BYER OG SAMFUNN

Strategier i «Kvalitet på kommunale veianlegg»

Hvordan?

Asker kommune skal gjennom tilstrekkelig veivedlikehold forhindre at veienes levetid forringes raskere enn nødvendig

Asker kommune skal gjennom klimatilpasning av det kommunale veinettet forebygge skade og nedsatt fremkommelighet

Asker kommune skal gjennom kunnskap og handling tilrettelegge veiene for fremtidens bruk

Asker kommune skal med tiltak rundt formålsbygg, som hjertesoner, i tillegg til tiltak av mer omfattende størrelse, øke trygghet og trafikksikkerhet på veiene våre

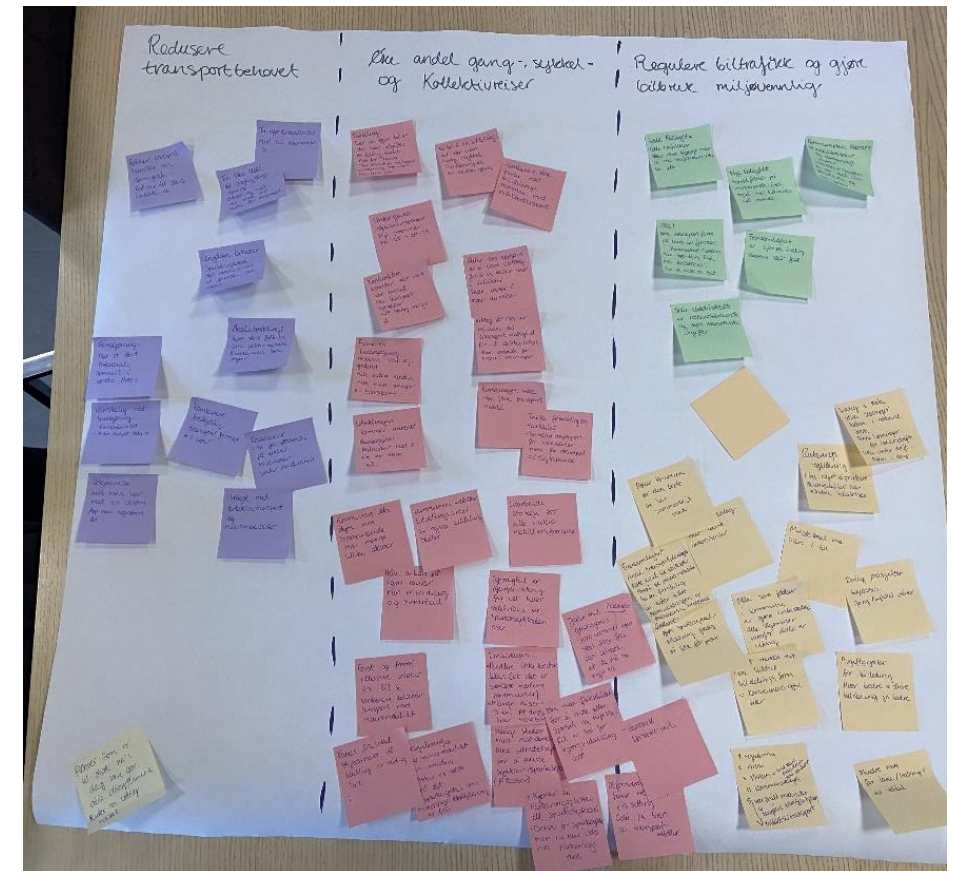
Asker kommune skal med gode planleggingsprosesser, samt tilpasset drift og vedlikehold, håndtere knutepunktsutvikling og mer avanserte sentrumsveier

Kunnskap, samarbeid og innovative løsninger

Hvorfor?

- Mindre økonomisk spillerom gjør at vi må prioritere tiltak riktig og annerledes enn før
- Kommunen er langstrakt med store interne forskjeller, og informasjon endrer seg (reisevaner og fysiske anlegg)
- Samferdsel i Asker blir påvirket av mange fler enn bare Asker kommune
- Stor utvikling i teknologien gir nye muligheter. Blant annet ITS, droner og apper

Strategier i «Kunnskap, samarbeid og innovative løsninger»

Hvordan?

Asker kommune skal systematisk og løpende innhente kunnskap om kommunen vår, som gjør det enklere å prioritere riktig og ta de riktige valgene

Asker kommune skal være pådriver for at ny teknologi benyttes for å nå målene våre innen samferdsel og mobilitet

Asker kommune skal jobbe for faste samarbeidsplattformer med myndigheter, næringslivet, innbyggerne og frivilligheten for å dele behov, erfaringer og kunnskap

Asker kommune skal jobbe aktivt med bevisstgjøring og kunnskapsheving blant våre innbyggere for å oppnå holdninger og atferd til det beste for klima, miljø og bedre fremkommelighet på veinettet

Asker kommune skal jobbe aktivt for at innovative løsninger blir testet ut, blant annet gjennom forsøksprosjekter, for å finne nye løsninger innen samferdsel for å nå målene våre

Møteinnkalling

Utvalg	Dato	Sted
Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023 kl. 18:00	Asker rådhus

Merknad

Eventuelle forfall må meldes på e-post:

Politisk.sekretariat@asker.kommune.no

Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed fra møtesekretær

Tema/presentasjoner:

- Erfaringer fra vintervedlikehold av kommunale veier 22/23
- Status helhetlig handlingsplan for Oslofjorden

Sakskart

Saker til behandling

24/23	23/09004-1	Godkjenning av protokoll i Utvalg samfunnstjenester 27.04.2023 godkjennes slik den foreligger
25/23	23/04741-1	Årsrapport 2022 for Asker kommune
26/23	23/01211-6	Temaplan naturmangfold 2023-2035 - 2. gangs behandling
27/23	20/30386-18	Mikromobilitet - alternative løsninger
28/23	23/08550-1	Drift av kloakkstasjoner for fritidsbåter
29/23	23/09785-1	Private avløpsanlegg og tilknytning til kommunalt nett – orientering og prioriteringer

30/23 23/03187-4 Tilknytningsplikt for private avløpsanlegg - opphevelse av
maksgrense - endelig behandling.

31/23 23/09216-1 Askers damanlegg

32/23 23/09037 1. tertialrapport 2023 - økonomi

Referatsaker

Asker, 22.05.2023
Elisabeth Holter-Schøyen
Leder i utvalg

Møteprotokoll

Utvalg for samfunnstjenester

Dato	Tid	Sted
01.06.2023	18:00 – 21:50	Asker rådhus

Møtet ble ledet av Elisabeth Holter-Schøyen.

Til stede:

Funksjon	Navn	Møtte for
Leder i utvalg	Elisabeth Holter-Schøyen (V)	
Nestleder	Stig Wettre-Johnsen (H)	
Varamedlem	Jostein F. Tellnes (V)	Trond Jerve (H)
Utvalgsmedlem	Inger Johanne Aaby (Sp)	
Utvalgsmedlem	Roar Arne Skryseth (H)	
Utvalgsmedlem	Kåre J. Møllerhagen (H)	
Utvalgsmedlem	Kirsti Kierulf (H)	
Utvalgsmedlem	Trude Nygård Evensen (Asker A)	
Varamedlem	May B. Myklebust (A)	Svein Hillestad (A)
Utvalgsmedlem	Emelie Spjuth-Haldorsen (MDG)	
Utvalgsmedlem	Jon Gustav Kirkerud (MDG)	
Varamedlem	Tore A. Larsen (FrP)	Espen Hansen Aspås (FrP)
Utvalgsmedlem	Kjersti Tollersrud Omejer (H)	

Forfall: 3

Utvalgsmedlem Trond Jerve (H)

Utvalgsmedlem Svein Hillestad (A)

Utvalgsmedlem Espen Hansen Aspås (FrP)

Det var ingen merknader til innkallingen eller habilitet

Møtet ble satt med 13 medlemmer til stede.

Fra administrasjonen møtte:

Direktør Ragnar Sand Fuglum

Protokollfører Ellen Gangnæs

Saksliste

Side

Saker til behandling			
24/23	23/09004-1	Godkjenning av protokoll i Utvalg samfunnstjenester 27.04.2023 godkjennes slik den foreligger	3
25/23	23/04741-1	Årsrapport 2022 for Asker kommune	3
26/23	23/01211-6	Temaplan naturmangfold 2023-2035 - 2. gangs behandling	4
27/23	20/30386-18	Mikromobilitet - alternative løsninger	6
28/23	23/08550-1	Drift av kloakkstasjoner for fritidsbåter	7
29/23	23/09785-1	Private avløpsanlegg og tilknytning til kommunalt nett – orientering og prioriteringer	8
30/23	23/03187-4	Tilknytningsplikt for private avløpsanlegg - opphevelse av maksgrense - endelig behandling.	9
31/23	23/09216-1	Askers damanlegg	10
32/23	23/09037-1	1. tertialrapport 2023 - økonomi	11
Referatsaker			

Saker til behandling

24/23 Godkjenning av protokoll i Utvalg samfunnstjenester 27.04.2023 godkjennes slik den foreligger

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	24/23

Leders forslag til vedtak:

1. Protokollen fra møte i Utvalg samfunnstjenester 27.04.2023 godkjennes slik den foreligger.

Behandling

Innstillingen ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Protokollen fra møte i Utvalg samfunnstjenester 27.04.2023 godkjennes slik den foreligger.

[Lagre vedtak]

25/23 Årsrapport 2022 for Asker kommune

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for oppvekst	30.05.2023	21/23
2 Utvalg for velferd	30.05.2023	18/23
3 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	25/23
4 Utvalg for medborgerskap		

5 Formannskapet
6 Kommunestyret

06.06.2023
13.06.2023

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Årsrapport 2022 tas til orientering

Behandling

Innstillingen i 1 punkt ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Årsrapport 2022 tas til orientering

[Lagre vedtak]

26/23 Temaplan naturmangfold 2023-2035 - 2. gangs behandling

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	25.05.2023	17/23
2 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	26/23
3 Formannskapet	06.06.2023	
4 Kommunestyret	13.06.2023	

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Temaplan naturmangfold 2023-2035, med følgende innsatsområder og tilhørende strategier, vedtas:

1. Sårbare arter og naturtyper

2. Natur i arealplanlegging
3. Skog og kulturlandskap
4. Livet i vann
5. Natur og klima
6. Forankring, kompetanseheving og samarbeid

2. Implementering av planen skjer gjennom:

- Arealplanleggingen
- Årlig rullering av handlingsprogrammet – ved tiltak med økonomisk konsekvens
- Ordinær virksomhetsplanlegging
- Egne saker – ved tiltak av prinsipiell karakter

3. Rapportering på arbeidet skjer gjennom kommunens årsrapport

Behandling

Rådgiver Merete Dees besvarte spørsmål

Oversendelsesforslaget redaksjonelt fremmet av Trude Nygård Evensen, A:

Med følgende omformulering på side 2

~~Dersom vi klarer~~ Ved å følge opp strategiene i denne temaplanen i alle virksomhetsplaner, reguleringsplaner, byggesaker, og gjennom drift og forvaltning i kommunen vil naturmiljøet og Asker samfunnet komme styrket ut.

Oversendelsesforslaget fremmet av Trude Nygård Evensen, A ble besluttet oversendt uten realitetsbehandling.

Innstillingen i 3 punkter ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Temaplan naturmangfold 2023-2035, med følgende innsatsområder og tilhørende strategier, vedtas:

1. Sårbare arter og naturtyper

2. Natur i arealplanlegging
3. Skog og kulturlandskap
4. Livet i vann
5. Natur og klima
6. Forankring, kompetanseheving og samarbeid

2. Implementering av planen skjer gjennom:

- Arealplanleggingen
- Årlig rullering av handlingsprogrammet – ved tiltak med økonomisk konsekvens
- Ordinær virksomhetsplanlegging
- Egne saker – ved tiltak av prinsipiell karakter

3. Rapportering på arbeidet skjer gjennom kommunens årsrapport

[Lagre vedtak]

27/23 Mikromobilitet - alternative løsninger

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	27/23

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Samarbeidet med Ruter om sykler i Asker kan forlenges uten ekstra subsidier fra 1. juli og ut sesongen 2023.
2. Basert på videre erfaringer vurderes behovet for å fremme sak om lokal forskrift vinteren 2023/24.

Behandling

Rådgiver Mari Gabrielsen besvarte spørsmål.

Forslag fremmet av Trude Nygård Evensen, A til endringsforslag, pkt. 1

1. Samarbeidet med Ruter om sykler i Asker kan forlenges, men uten ekstra subsidier fra 1. juli og ut sesongen 2023.

Forslaget fremmet av Trude Nygård Evensen, A til endringsforslag på punkt 1 ble enstemmig vedtatt.

Innstillingens punkt 2 ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Samarbeidet med Ruter om sykler i Asker kan forlenges, men uten subsidier fra 1. juli og ut sesongen 2023.
2. Basert på videre erfaringer vurderes behovet for å fremme sak om lokal forskrift vinteren 2023/24.

[Lagre vedtak]

28/23 Drift av kloakkstasjoner for fritidsbåter

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	28/23

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. a) Asker kommune gir kr. 15 000.- i tilskudd til båthavner som har tømmestasjon for septik fra fritidsbåter.
b) Kommunedirektøren vurderer om det er hensiktsmessig å videreføre tilskuddet også etter at et eventuelt forbud mot tømming av båtseptik i fjorden har tredd i kraft.

2. Kommuneadvokatens vurdering om kommunen driver konkurransevridende virksomhet, tas til orientering.

Behandling

Rådgiver Per Steine besvarte spørsmål

Innstillingen i 2 punkter ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. c) Asker kommune gir kr. 15 000.- i tilskudd til båthavner som har tømmestasjon for septik fra fritidsbåter.

d) Kommunedirektøren vurderer om det er hensiktsmessig å videreføre tilskuddet også etter at et eventuelt forbud mot tømning av båtseptik i fjorden har tredd i kraft.
2. Kommuneadvokatens vurdering om kommunen driver konkurransevridende virksomhet, tas til orientering.

[Lagre vedtak]

29/23 Private avløpsanlegg og tilknytning til kommunalt nett – orientering og prioriteringer

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	29/23

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Arbeidet knyttet til private avløpsanlegg tas til orientering.
2. Plan for utbygging av kommunalt avløpsnett med prinsipper for prioriteringer, legges til grunn for videre arbeid med tilknytning av private avløpsanlegg til kommunalt nett.

Behandling

Rådgiver Sebastian Wiik og Kristin Sola Jenssen besvarte spørsmål

Innstillingen i 2 punkter ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Arbeidet knyttet til private avløpsanlegg tas til orientering.
2. Plan for utbygging av kommunalt avløpsnett med prinsipper for prioriteringer, legges til grunn for videre arbeid med tilknytning av private avløpsanlegg til kommunalt nett.

[Lagre vedtak]

30/23 Tilknytningsplikt for private avløpsanlegg - opphevelse av maksgrense - endelig behandling.

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	30/23
2 Kommunestyret	13.06.2023	

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Asker kommunes vedtak av 2014 om maksgrense på 250.000 kroner for tilknytningsplikt (tilknytning til offentlig avløpsledning) etter pbl. kap. 27 oppheves.
2. Asker kommune gjør en konkret helhetsvurdering i hver enkelt sak om pålegg om tilknytningsplikt, basert på lov og praksis.

Behandling

Rådgiver Ratnes Lahouratate besvarte spørsmål

Innstillingens punkt 1 ble vedtatt mot 1 stemme, Tore A. Larsen, FRP

Innstillingens punkt 2 ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Asker kommunes vedtak av 2014 om maksgrense på 250.000 kroner for tilknytningsplikt (tilknytning til offentlig avløpsledning) etter pbl. kap. 27 oppheves.
2. Asker kommune gjør en konkret helhetsvurdering i hver enkelt sak om pålegg om tilknytningsplikt, basert på lov og praksis.

[Lagre vedtak]

31/23 Askers damanlegg

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	31/23
2 Formannskapet	20.06.2023	

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Damsikkerhetsarbeidet knyttet til kommunens dammer, tas til orientering
2. Investeringsbehovet i perioden 2024-2030 på damanlegg knyttet til tidligere vannforsyning, finansieres med vanngbyret innenfor allerede vedtatte budsjettrammer.
3. Investeringsbehovet i perioden 2024-2030 på øvrige damanlegg, finansieres over kommunebudsjettet, og søkes innarbeidet i HP fra og med 2024.

Behandling

Innledning ved direktør Ragnar Sand Fuglum.

Presentasjon ved Marius Gulbrandsen, og direktør Ragnar Sand Fuglum, Funderud og Marius Gulbrandsen besvarte spørsmål.

Innstillingens punkt 1 og 3 ble enstemmig vedtatt.

Innstillingens punkt 2 ble vedtatt mot 1 stemme, Tore A. Larsen, FrP.

Vedtak

1. Damsikkerhetsarbeidet knyttet til kommunens dammer, tas til orientering
2. Investeringsbehovet i perioden 2024-2030 på damanlegg knyttet til tidligere vannforsyning, finansieres med vanngbyret innenfor allerede vedtatte budsjettrammer.
3. Investeringsbehovet i perioden 2024-2030 på øvrige damanlegg, finansieres over kommunebudsjettet, og søkes innarbeidet i HP fra og med 2024.

[Lagre vedtak]

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for oppvekst	30.05.2023	24/23
2 Utvalg for velferd	30.05.2023	20/23
3 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	32/23
4 Utvalg for medborgerskap	01.06.2023	34/23
5 Formannskapet	06.06.2023	
6 Kommunestyret	13.06.2023	

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Budsjettendringene vedtas i henhold til følgende tabeller:

Driftsbudsjettet:

Beløp i 1000

Budsjettendring	2023
Sum Sentrale budsjettendringer	0
1-Administrasjon og ledelse	
1. tertialrapport 2023 - Deltagerinnskudd VIKUS K-sak 14/23	72
1. tertialrapport 2023 - Erstatningssak Granlien betaling av saksomkostninger	2 300
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	1 925
Sum 1-Administrasjon og ledelse	4 297
2-Oppvekst	
1. tertialrapport 2023 - Gratis meningokk vaksine F-sak 33/23	1 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	14 748
Sum 2-Oppvekst	15 748
3-Velferd	
1. tertialrapport 2023 - NAV økt sosialhjelp	11 864
1. tertialrapport 2023 - Covid vaksinasjon over 75 år og sykehjemsbeboere våren 2023	1 191
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	10 189
Sum 3-Velferd	23 244
4-Samfunnstjenester	
1. tertialrapport 2023 - Interne leieavtaler utgår, Hyggenveien 35 og Vepsebolet bhg	-1 049
1. tertialrapport 2023 - Mulighetsstudier kontorarbeidsplasser i sentrum inkl. Trekanten	1 350
1. tertialrapport 2023 - Velodrom eierbidrag K-sak 83/22	5 400
1. tertialrapport 2023 - Husleie oppsigelse Asker internasjonale skole	3 100
1. tertialrapport 2023 - Interne husleieavtaler: Lensmannsli 4 og Drammensveien 915 forlenges ut 2023	3 459
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	7 824
Sum 4-Samfunnstjenester	20 084
5-Samfunnsutvikling	
1. tertialrapport 2023 - Opprettelse næringsutviklingsfond K-sak 36/23	3 500
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	159

Sum 5-Samfunnsutvikling	3 659
6-Medborgerskap	
1. tertialrapport 2023 - Underskuddsgaranti Vardåsen skisenter	250
1. tertialrapport 2023 - Strømstøtte til kirken	2 072
1. tertialrapport 2023 - Finansiering av kirkevakta - reduserer investering tilsvarende	1 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	874
Sum 6-Medborgerskap	4 196
9-Tjenesteovergripende	
1. tertialrapport 2023 - Økning av lønnsreserven	35 000
1. tertialrapport 2023 - Økning arbeidsgiveravgift	5 000
1. tertialrapport 2023 - Økt skatteanslag	-40 000
1. tertialrapport 2023 - Økt rammetilskudd	-39 063
1. tertialrapport 2023 - Økt integreringstilskudd	-10 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	289
1. tertialrapport 2023 - Bruk av disposisjonsfond	-22 454
Sum 9-Tjenesteovergripende	-71 228
Sum Budsjettendring	0

Investeringsbudsjettet:

Beløp i 1000

Budsjettendring	Budsjettkostnad	Budsjettinntekt
Hurtigbåtkai Slemmestad F-sak 245/22	4 000	
Bråset bo- og omsorgsenter - varmeanlegg	3 200	
Langenga velodrom	-5 400	
Kirke - kirkelige investeringer	-1 000	
Finansiering		
Økt merverdiavgifts refusjon		-640
Økt bruk av disposisjonsfond		-4 000
Redusert bruk av lån		3 840
Sum	800	-800
Overføring av midler fra 2023 til 2024 i 1000 kr		
Slemmestad - Vaterlandskvartalet	-67 000	
VAR - utbygging av vann- og avløpsanlegg	-50 000	
Barnehage - utvidelse Føyka	-47 000	
Idrett - ny idrettshall Røyken videregående skole	-37 000	
VAR - omlastestasjon Yggeset gjenvinningsstasjon	-30 000	
Psykisk helse og rus - omsorgsboliger Klokkarstua	-16 000	
Idrett - ny idrettshall Nesbru videregående skole	-15 000	
Skole - utvidelse Mellom-Nes	-14 500	
Spikkestad kirke og kultursenter Teglen - lekkasje	-10 000	
Idrett - mellomromprosjekt Risenga	-8 400	
Samferdsel - oppfølging av sykkelstrategi inkl FutureBike/bygg	-7 500	

Finansiering		
Redusert merverdiavgifts refusjon		44 480
Redusert bruk av lån		257 920
Sum	-302 400	302 400
Forskuttering av midler fra 2024 til 2023 i 1000 kr		
Skole - utvidelse Hvalstad	50 000	
Skole - ny skole Sætre	15 000	
Barnehage - erstatte Søndre Borgen barnehage	15 000	
Samferdsel - Terrasseveien trafikkisikringstiltak	5 000	
Finansiering		
Økt merverdiavgifts refusjon		-17 000
Økt bruk av lån		-68 000
Sum budsjettjustering	85 000	-85 000

2. For øvrig tas 1. tertialrapport til orientering

Behandling

Presentasjon av Kristin Thoresen og direktør Ragnar Sand Fuglum som besvarte spørsmål.

Leder foreslo å ta saken til orientering.

Leders forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Saken ble tatt til orientering.

[Lagre vedtak]

Referatsaker

- Presentasjon Erfaringer fra vintervedlikehold av kommunale veier 22/23 ved Martin Martinsen
- Presentasjon Helhetlig handlingsplan for Oslofjorden ved Carla De Jung
- Presentasjon HP 2023-2027 Strategiske mål og rammer ved Kristin Thoresen
- Presentasjon av Temaplan samferdsel – høringsutgave ved direktør Ragnar Sand Fuglum
- Omlastestasjon Yggeset – inngåelse av kontrakt ved direktør Ragnar Sand Fuglum
- Spørsmål fra Inger Johanne Aaby (SP):
den siste tiden har det kommet flere oppslag ang forbud mot camping på offentlige friområder:
 - på hvilke av kommunes friområder har man hatt store utfordringer med camping?
 - kunne det være hensiktsmessig å informere bredere ut til kommunens innbyggere om retter/plikter i forhold til opphold på friområder og i utmark?
 - Hvem skal håndheve loven og evt. bøtelegge innbyggere som bryter forbudet? Er dette en oppgave som politiet ønsker/ kan prioritere?

Besvart av Erling Guderud.

- gjennom prosjekteringsperioden og byggeperioden av Varner arena oppfattet jeg at flere av kioskene skulle kunne brukes av bredde. Jeg har nå forstått det slik at breddeidretten ikke har fått lov til å bruke kioskene, noe som har medført at foreldre som stiller opp på frivillig basis, må lage kaffe og evt. andre varer for salg i den gamle ishallen, for å så bære det over i Varner arena. Medfører dette riktighet, og er dette evt. ønsket praksis?

Besvart av direktør Ragnar Sand Fuglum

- Befaring/avslutningsmiddag 15. juni kl. 16-20.00

Saksframlegg

Arkivsak
23/09004-1

Saksbehandler
Ellen Gangnæs

Behandles av
Utvalg for samfunnstjenester

Møtedato
01.06.2023

Godkjenning av protokoll i Utvalg samfunnstjenester 27.04.2023 godkjennes slik den foreligger

Leders forslag til vedtak:

1. Protokollen fra møte i Utvalg samfunnstjenester 27.04.2023 godkjennes slik den foreligger.

Elisabeth Holter-Schøyen

Leder i Utvalg samfunnstjenester

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksprotokoll

Arivsak
23/09004

Saksbehandler
Ellen Gangnæs

Behandlet av
1 Utvalg for samfunnstjenester

Møtedato
01.06.2023

Saksnr.
24/23

Godkjenning av protokoll i Utvalg samfunnstjenester 27.04.2023 godkjennes slik den foreligger

Utvalg for samfunnstjenester har behandlet saken i møte 01.06.2023 sak 24/23

Behandling

Innstillingen ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Protokollen fra møte i Utvalg samfunnstjenester 27.04.2023 godkjennes slik den foreligger.

Møteprotokoll

Utvalg for samfunnstjenester

Dato	Tid	Sted
27.04.2023	18:00 – 21:55	Asker rådhus

Møtet ble ledet av Elisabeth Holter-Schøyen, V

Til stede:

Funksjon	Navn	Møtte for
Leder i utvalg	Elisabeth Holter-Schøyen (V)	
Nestleder	Stig Wettre-Johnsen (H)	
Utvalgsmedlem	Trond Jerve (H)	
Utvalgsmedlem	Inger Johanne Aaby (Sp)	
Utvalgsmedlem	Roar Arne Skryseth (H)	
Utvalgsmedlem	Kåre Johnny Møllerhagen (H)	
Utvalgsmedlem	Kirsti Kierulf (H)	
Utvalgsmedlem	Trude Nygård Evensen (A)	
Utvalgsmedlem	Svein Hillestad (A)	
Utvalgsmedlem	Emelie Spjuth-Haldorsen (MDG)	
Utvalgsmedlem	Jon Gustav Kirkerud (MDG)	
Utvalgsmedlem	Espen Hansen Aspås (FrP)	
Utvalgsmedlem	Kjersti Tollersrud Omejer (H)	

Forfall: **0**

Det var ingen merknader til innkallingen eller habilitet

Møtet ble satt med 13 medlemmer til stede.

Fra administrasjonen møtte:

Direktør Ragnar Sand Fuglum

Protokollfører Ellen Gangnæs

Saksliste

Side

Saker til behandling

17/23	23/05665-1	Godkjenning av protokoll i Utvalg samfunnstjenester 23.03.2023 godkjennes slik den foreligger	2
18/23	23/00293-1	Vedlikeholdsplan for kommunale brygger	3
19/23	23/04431-1	Stasjoner for tømning av kloakk fra fritidsbåter	4
20/23	23/02462-1	Bærekraftig idrett	6
21/23	20/30386-15	Evalueringsprosjekt mikromobilitet	7
22/23	23/05641-3	76/1 - Søknad om omdisponering av dyrka jord til oppføring av kårbolig	8
23/23	23/04233-4	Handlingsprogram 2024-2027 - innspill og prioriteringer fra hovedutvalg samfunnstjenester	10

Referatsaker

Saker til behandling

17/23 Godkjenning av protokoll i Utvalg samfunnstjenester 23.03.2023 godkjennes slik den foreligger

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for samfunnstjenester	27.04.2023	17/23

Leders forslag til vedtak:

1. Protokollen fra møte i Utvalg samfunnstjenester 23.03.2023 godkjennes slik den foreligger

Behandling

Innstillingen ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Protokollen fra møte i Utvalg samfunnstjenester 23.03.2023 godkjennes slik den foreligger

[Lagre vedtak]

18/23 Vedlikeholdsplan for kommunale brygger

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for samfunnstjenester	27.04.2023	18/23

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Kommunedirektørens forslag til vedlikehold av kommunale brygger sendes på offentlig høring i 6 uker.
2. Det fremmes egne saker for vurdering av Tofte og Filtvet brygger høsten 2023.

Behandling

Rådgiver Per Steine besvarte spørsmål.

Forslag fremmet av Espen Hansen Aspås, FRP til nytt punkt 1 punkt 2 og punkt 3:

Punkt 1: Kommunedirektørens forslag til vedlikehold av kommunale brygger iverksettes for å sikre fremdrift.

Punkt 2: Det fremmes egne saker for vurdering av Tofte og Filtvet brygger før sommeren 2023.

Punkt 3: Nytt kaianlegg på Sætre prioriteres først av prioritet 1 kategorien, dette for å forberede anlegg for mottak av hurtigbåt/pendlerbåt. Det rapporteres på fremdrift i fremdrift første møte etter sommeren.

Forslag fremmet av Espen Hansen Aspås, FrP til nye punkter 1. 2 og 3 fikk 1 stemme og falt, Espen Hansen Aspås, FrP.

Innstillingen i 2 punkter ble vedtatt mot 1 stemme, Espen Hansen Aspås, FrP.

Vedtak

1. Kommunedirektørens forslag til vedlikehold av kommunale brygger sendes på offentlig høring i 6 uker.
2. Det fremmes egne saker for vurdering av Tofte og Filtvet brygger høsten 2023.

[Lagre vedtak]

19/23 Stasjoner for tømning av kloakk fra fritidsbåter

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for samfunnstjenester	27.04.2023	19/23

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Asker kommune anlegger tømmestasjoner for båtkloakk på Sætre, Slemmestad og Holmen.
2. Det søkes innarbeidet 3 millioner kroner i handlingsprogrammet for 2024-27.
3. Tømmestasjonene driftes av båthavnene hvor anleggene settes opp.

Behandling

Rådgiver Per Steine besvarte spørsmål.

Forslag fremmet av Elisabeth Holter-Schøyen, V på vegne av V, H og SP:

Alternativt punkt 1. Asker kommune anlegger 3 nye tømmestasjoner for båtkloakk. Lokasjon avgjøres etter dialog med våre nabokommuner

Nye punkt:

4. Utvalget ber om å få fremlagt en sak til neste møte som ser på hvordan man kan få et likhetsprinsipp for alle 7 tømmestasjoner. Utvalget ber om en juridisk vurdering fra kommuneadvokaten på hvordan unngå at kommunen driver konkurransevridende virksomhet.
5. Dersom det ikke kommer nasjonalt forbud i løpet av 2023, skal kommunen vurdere et lokalt forbud, gjerne i samarbeid med nabokommuner.

Forslag fremmet av Svein Hillestad, A til nytt punkt 3:

Tømmestasjonene driftes av Asker kommune hvor anleggene settes opp.

Forslag fremmet av Emelie Spjut, MDG til nytt punkt 4:

Tømming av kloakk på stasjonene bør være gebyrfritt.

Forslag fremmet av Svein Hillestad, A til nytt punkt 3 fikk 4 stemmer og falt, Svein Hillestad, A, Trude Nygård Evensen, A, Emelie Spjut, MDG og Espen Hansen Aspås, FrP.

Forslag fremmet av Emelie Spjut, MDG til nytt punkt 4, fikk 5 stemmer og falt, Emelie Spjut, MDG, Jon Gustav Kirkerud, MDG, Svein Hillestad, A, Trude Nygård Evensen og Espen Hansen Aspås, FrP.

Forslaget fremmet av Elisabeth Holter-Schøyen, V på vegne av V, H og SP til punkt 1, 4 og 5 ble enstemmig vedtatt.

Innstillingens punkt 2 og 3 ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Asker kommune anlegger 3 nye tømmestasjoner for båtkloakk. Lokasjon avgjøres etter dialog med våre nabokommuner
2. Det søkes innarbeidet 3 millioner kroner i handlingsprogrammet for 2024-27.
3. Tømmestasjonene driftes av båthavnene hvor anleggene settes opp.
4. Utvalget ber om å få fremlagt en sak til neste møte som ser på hvordan man kan få et likhetsprinsipp for alle 7 tømmestasjoner. Utvalget ber om en juridisk vurdering fra kommuneadvokaten på hvordan unngå at kommunen driver konkurransevridende virksomhet.
5. Dersom det ikke kommer nasjonalt forbud i løpet av 2023, skal kommunen vurdere et lokalt forbud, gjerne i samarbeid med nabokommuner.

[Lagre vedtak]

20/23 Bærekraftig idrett

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for medborgerskap	27.04.2023	18/23
2 Utvalg for samfunnstjenester	27.04.2023	20/23

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Kommunedirektørens redegjørelse om bærekraftig idrett tas til orientering.

Behandling

Rådgivere Bjørn Nordby og Ingrid Drivenes besvarte spørsmål.

Innstillingen i 1 punkt ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Kommunedirektørens redegjørelse om bærekraftig idrett tas til orientering.

[Lagre vedtak]

21/23 Evaluering mikromobilitet

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for samfunnstjenester	27.04.2023	21/23
2 Formannskapet	02.05.2023	

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Evalueringen tas til orientering
2. Kommunedirektøren går i dialog med Ruter om mulig forlengelse av samarbeid
3. Ny sak om alternative løsninger legges frem til behandling i neste utvalgsmøte

Behandling

Rådgiver Mari Gabrielsen besvarte spørsmål

Forslag fremmet av Espen Hansen Aspås, FrP til alternativt punkt 2:

Kommunedirektøren legger til rette for at private aktører kan overta denne tjenesten, samarbeidet med Ruter avsluttes.

Forslaget fremmet av Espen Hansen Aspås, FrP til nytt punkt 2, falt mot 5 stemmer,

Espen Hansen Aspås, FrP, Kjersti T. Omejer, H, Kirsti Kierulf, H, Trond Jerve, H og Kåre Møllerhagen, H.

Innstillingen punkt 1 og 3 ble enstemmig vedtatt

Innstillingens punkt 2 ble vedtatt mot 5 stemmer, Espen Hansen Aspås, FrP, Kjersti T. Omejer, H, Kirsti Kierulf, H, Trond Jerve, H og Kåre Møllerhagen, H.

Vedtak

1. Evalueringen tas til orientering
2. Kommunedirektøren går i dialog med Ruter om mulig forlengelse av samarbeid
3. Ny sak om alternative løsninger legges frem til behandling i neste utvalgsmøte

[Lagre vedtak]

22/23 76/1 - Søknad om omdisponering av dyrka jord til oppføring av kårbolig

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for samfunnstjenester	27.04.2023	22/23

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Med hjemmel i jordloven §1, jfr. § 9 avslås søknad om omdisponering av dyrka jord til oppføring av kårbolig.

Behandling

Rådgiver Silje Klo Hansen besvarte spørsmål.

Forslag fremmet til alternativt punkt 1 fra H og Frp:

1. Utvalg for Samfunnstjenester godkjenner omsøkt omdisponering av dyrka jord til oppføring av kårbolig på Gui Gård, jfr. jordlovens §9.
2. Kårboligen skal ha egen adkomst. Tiltaket skal utformes slik at gårdsbebyggelse og landskapets karakter opprettholdes.
3. En kårbolig i gangavstand til offentlig transport er i tråd med Temaplan Leve hele livet for å sikre at kommunens innbyggere bor i egen bolig så lenge som mulig.

Bakgrunn:

- Kårboligen er foreslått plassert på en stein kolle i utkanten av jordet. Boligen har et lite fotavtrykk, og vil bli universelt utformet.
- Produktiv dyrket mark vil ikke bli berørt. Kårboligen får egen adkomst fra Guiveien, og vil bli tilkoblet kommunalt vann og avløp.
- Kårbolig er et ekstra bolighus på gården og har en lang tradisjon i Norge. Det er et viktig ledd for å sikre drift og bosetting på gården i årene fremover.
- Det planlegges for et generasjonsskifte på Gui gård med egen gårdsdrift., og en kårbolig er med i disse planene. Driften skal omfatte bl.a.
- gress produksjon, grønnsaker, poteter, juletrær og vedproduksjon. Dette vil sikre gårdsdriften og bevare gårdsmiljøet, noe som er viktig for å overholde
- Asker kommunes plan om å opprettholde og styrke eksisterende gårdsdrift.

Forslaget fremmet av Kirsti Kierulf, H på vegne av H og FrP mot innstillingen ble vedtatt med 7 stemmer, Kirsti Kierulf, H, Stig Wettre-Johnsen, H, Trond Jerve, H, Roar Arne Skryseth, H, Kåre J. Møllerhagen, H, Kjersti T. Omejer, H og Espen Hansen Aspås, FrP.

Vedtak

1. Utvalg for samfunnstjenester godkjenner omsøkt omdisponering av dyrka jord til oppføring av kårbolig på Gui Gård, jfr. Jordlovens §9.
2. Kårboligen skal ha egen adkomst. Tiltaket skal utformes slik at gårdsbebyggelse og landskapets karakter opprettholdes.
3. En kårbolig i gangavstand til offentlig transport er i tråd med Temaplan Leve hele livet for å sikre at kommunens innbyggere bor i egen bolig så lenge som mulig.

[Lagre vedtak]

23/23 Handlingsprogram 2024-2027 - innspill og prioriteringer fra hovedutvalg samfunnstjenester

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for samfunnstjenester	27.04.2023	23/23

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Følgende tre samfunnsflokker vil kreve særlig prioritering og tverrsektoriell innsats i årene fremover for å møte de utfordringene vi står overfor:
 - Ungt utenforskap
 - Demografiutfordringer
 - Klima og natur
2. Med utgangspunkt i innsatsområdene og strategiene i de vedtatte temaplanene, fremmer hovedutvalg for samfunnstjenester følgende innspill til prioriterte satsinger eller tiltak i Handlingsprogram 2024-2027
 -
 -
 -
3. Utvalgets innspill og prioriteringer vurderes i forbindelse med kommunedirektørens videre arbeid med forslag til Handlingsprogram 2024-2027.

Behandling

Direktør Ragnar Sand Fuglum presenterte saken og besvarte spørsmål

Felles forslag fremmet av Elisabeth Holter-Schøyen, V på vegne av V, H, SP, A og MDG:

HANDLING MOT KLIMAENDRINGER

- Sirkulærøkonomi/ombrukssenter/ombruks-lager for bygningsmaterialer
- Arealeffektivitet
- Innovative anskaffelser
- Redusert matsvinn
- Naturbaserte løsninger (eks. karbonlagring i naturen)
- Tilgjengelig og kompetent landbrukskontor (og plan og regulering)

NATURMANGFOLD

- Arealnøytralitet ivaretas i planarbeid (ikke nedbygging av natur og matjord)
- Arealregnskap
- Vern av naturområder utvides
- Naturrestaurering gjennomføres
- Kunnskap om hensynsfull ferdsel i inn- og utmark

VANN OG VANNMILJØ

- Tiltak for ren Oslofjord (og Drammensfjorden)
- Anleggene på vannbehandling, avløpsrensing, reservevannforsyning og overføringsledninger oppgraderes
- Høy fornyingstakt på vann og avløpsledninger, hhv 1,4 og 1,6 %

EIENDOM

- Verdibevarende vedlikehold av bygg og uteområder
- Energiøkonomisering
- Universell utforming

SAMFERDSEL

- Sikker og forutsigbar fremkommelighet
- Tiltak for å redusere transportbehovet
- Trafikksikkerhet, og prioritering av myke trafikanter

Innspill og medvirkning

Hensynta innspill fra dialogmøter og øke mulighet for innbyggerinitiativ i planlegging av relevante oppgaver. Stikkord: tidlig involvering, kunnskapsutveksling, søke klimaoptimale løsninger

Innspill til saken fremmet av Trude Nygård Evensen, A:

- Styrking av trafikksikkerhetstiltak, særlig skoleveier
- Styrking av tiltak for å sikre og utvide allmennhetens tilgang til strandsonen
- Styrke arbeidet med å gjøre friluftsområder og turstier mer tilgjengelig for bevegelseshemmede
- Forlenge kyststien og merke flere sammenhengende turstier, sykkelløyper, herav «smutt» gjennom boligstrøk frem mot friluftsområder
- Solstrøm, 25% økt energieffektivitet og bygg med bergvarmepumpe bør bli standard på alle kommunale bygg i Asker innen 2030.

Innstillingens punkter ble enstemmig vedtatt.

Felles forslag fremmet av Elisabeth Holter-Schøyen, V på vegne av V, H, SP, A og MDG til innspill til punkt 2 ble enstemmig vedtatt.

Innspill til saken fremmet av Trude Nygård Evensen, A følger saken

Vedtak

1. Følgende tre samfunnsflokker vil kreve særlig prioritering og tverrsektoriell innsats i årene fremover for å møte de utfordringene vi står overfor:
 - Ungt utenforskap
 - Demografiutfordringer
 - Klima og natur
2. Med utgangspunkt i innsatsområdene og strategiene i de vedtatte temaplanene, fremmer hovedutvalg for samfunnstjenester følgende innspill til prioriterte satsinger eller tiltak i Handlingsprogram 2024-2027

Handling mot klimaendringer

- Sirkulærøkonomi/ombrukssenter/ombruks-lager for bygningsmaterialer
- Arealeffektivitet
- Innovative anskaffelser
- Redusert matsvinn
- Naturbaserte løsninger (eks. karbonlagring i naturen)
- Tilgjengelig og kompetent landbrukskontor (og plan og regulering)

Naturmangfold

- Arealnøytralitet ivaretas i planarbeid (ikke nedbygging av natur og mangfold)
- Arealregnskap
- Vern av naturområder utvides
- Naturrestaurering gjennomføres
- Kunnskap om hensynsfull ferdsel i inn- og utmark

Vann og vannmiljø

- Tiltak for ren Oslofjord (og Drammensfjorden)
- Anleggene for vannbehandling, avløpsrensing, reservevannforsyning og overføringsledninger oppgraderes
- Høy fornyingstakt på vann og avløpsledninger, hhv 1,4 og 1,6 %

Eiendom

- Verdibevarende vedlikehold av bygg og uteområder
- Energiøkonomisering
- Universell utforming

Samferdsel

- Sikker og forutsigbar fremkommelighet
- Tiltak til å redusere transportbehovet
- Trafikksikkerhet, og prioritering av myke trafikanter

Innspill og medvirkning

Hensynta innspill fra dialogmøter og økte mulighet for innbyggerinitiativ i planlegging av relevante oppgaver. Stikkord: tidlig involvering, kunnskapsutveksling, søke klimaoptimale løsninger.

3. Utvalgets innspill og prioriteringer vurderes i forbindelse med kommunedirektørens videre arbeid med forslag til Handlingsprogram 2024-2027.

[Lagre vedtak]

Referatsaker

- Presentasjon Temaplan Samferdsel/kunnskapsgrunnlaget ved Ingvild Hegrenæs
- Presentasjon HP 2024-27 innspill og prioriteringer ved Ragnar Sand Fuglum
- Oversendelsesforslag (temaplan eiendom, svart ut av Ragnar Sand Fuglum
- Spørsmål fra Trude N. Evensen, A om hogsten med asketrær langs Drammensveien. Svart ut av Lisbeth S. Fjeldly
- Spørsmål fra Stig Wettre-Johnsen, H om avhending av oppsamlet urensset strøgrus fra vinterens strøing av veiene? Svart ut av Ragnar Sand Fuglum
- Sommeravslutning for utvalget ved Ragnar Sand Fuglum

Saksframlegg

Arkivsak
23/04741-1

Saksbehandler
Sidsel Gjerstad Teien

Behandles av

Utvalg for oppvekst
Utvalg for velferd
Utvalg for samfunnstjenester
Utvalg for medborgerskap
Formannskapet
Kommunestyret

Møtedato

30.05.2023
30.05.2023
01.06.2023
01.06.2023
06.06.2023
13.06.2023

Årsrapport 2022 for Asker kommune

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Årsrapport 2022 tas til orientering

1. Sammendrag og konklusjon

Årsrapport 2022 beskriver hvordan året var på de mange tjenesteområdene kommunen ivaretar og viser tall fra regnskap og budsjett. Rapporten gir et innblikk i viktige hendelser og hvordan utviklingen har vært på de ulike områdene.

2022 har på mange måter vært et krevende år for Asker kommune, preget av ettervirkninger av koronapandemien, økt bosetting av flyktninger på grunn av krigen i Ukraina og økonomiske utfordringer som følge av usikkerhet i verdensøkonomien.

Koronaberedskap

Koronapandemien gikk i 2022 over i en ny fase. I midten av februar fjernet regjeringen alle de forskriftsfestede smitteverntiltakene, og samfunnet åpnet helt opp igjen. Asker kommune videreførte nødvendig kapasitet og beredskap knyttet til TISK-arbeid og vaksinasjon, i tråd med føringer fra nasjonale myndigheter. I tillegg ble det lagt planer for raskt å kunne oppskalere kapasiteten hvis smittesituasjonen skulle tilsi det.

Bosetting av flyktninger

Kort tid etter gjenåpningen av samfunnet, ble vi truffet av en ny krise. Krigen i Ukraina har skapt den største humanitære katastrofen i Europa siden andre verdenskrig, og millioner av ukrainere har flyktet fra landet.

Asker kommune ble av nasjonale myndigheter anmodet om å bosette 305 flyktninger i 2022, inkludert 20 enslige mindreårige. Ved utgangen av året hadde kommunen bosatt totalt 340 personer, inkludert familiegjenforeninger, hvorav 249 personer var fra Ukraina.

Innbyggermedvirkning og nærdemokrati

Asker har som mål å være en medborgerskapskommune. For å løse samfunnsutfordringene og nå målene i kommuneplanen, trenger vi sterke samarbeid og partnerskap. Kommunen skal gjennom medborgerskap og samskaping legge til rette for at innbyggerne kan leve gode liv med høy livskvalitet, der de deltar i og tar medansvar for lokalsamfunnet og fellesskapet.

Utvikling av gode nærdemokratiske ordninger er et satsingsområde i Asker kommune. Som en forsøksordning ble det i 2020 etablert lokalsamfunnsutvalg i Tofte, Slemmestad og Heggedal. Lokalsamfunnsutvalgene skal legge til rette for at lag, foreninger og de som bor i lokalsamfunnene kan påvirke forhold i nærmiljøet sitt. Videre har kommunen i 2022 testet ut oppgaveutvalg som modell.

Klima og miljø

Asker har høye ambisjoner når det gjelder klima og miljø. Temaplan for handling mot klimaendringene ble vedtatt i 2021, og har som mål å redusere klimagassutslippene i Asker med 67 prosent fra 2009 til 2030. Klimabudsjettet er et viktig verktøy i dette arbeidet, og inneholder tiltak for å redusere direkte og indirekte utslipp fra både innbyggerne, næringslivet og kommunens egen drift.

Klimaregnskapet for 2022 viser at de direkte klimagassutslippene i Asker gikk ned med 1,6 prosent fra 2020 til 2021. Sammenlignet med 2009 er utslippene redusert med 44 prosent.

Bærekraftig samfunns- og tjenesteutvikling

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i 2020, mens arealdelen forventes vedtatt i løpet av 2023. Kommuneplanen skal legge til rette for en bærekraftig samfunns- og tjenesteutvikling i tråd med FNs bærekraftsmål.

Temaplanene bygger på målene i kommuneplanen, og ved utgangen av 2022 er ti temaplaner vedtatt av kommunestyret. Temaplanene definerer politiske

innsatsområder og strategier for samfunns- og tjenesteutviklingen innenfor ulike områder. Mange av temaplanene er tverrsektorielle. Det betyr at det kreves langsiktig innsats på tvers av sektorer for å følge opp arbeidet og nå målene.

Omstilling og effektivisering

Asker kommune har et godt økonomisk utgangspunkt. 2022 har likevel vært et krevende økonomisk år preget av ettervirkninger av koronapandemien og krigen i Ukraina. Omstilling og effektivisering er nødvendig for at Asker kommune skal kunne møte utfordringene og ha økonomisk bærekraft i årene fremover.

Regnskapet for 2022 ga et negativt netto driftsresultat på 66 mill. kroner. Dette utgjør 0,7 prosent av de totale driftsinntektene. Årsakene til dette er høy prisvekst, økte energikostnader, høy lånegjeld og høyere renteutgifter, lavere avkastning på energifondet og manglende statlig kompensasjon for koronautgifter.

Totalt har Asker kommune brukt 232 mill. kroner til å håndtere koronapandemien. Dette er 37 mill. kroner mer enn det vi mottok i statlig kompensasjon. Kommunens gjeldsgrad var i 2022 på 97,4 prosent, noe som er vesentlig høyere enn måltallet. Den negative avkastningen på Asker kommunes energifond ble i 2022 på 206 mill. kroner.

Noen resultater og innsatser i 2022

Årsrapporten beskriver resultater og innsatser i tjenesteområdene i 2022 og de viktigste områdene kommunen vil jobbe videre med i årene fremover. I tillegg gis det en overordnet vurdering og analyse av måloppnåelsen.

For en mer utfyllende beskrivelse av aktiviteter, resultater og veien videre vises det til Årsrapport 2022 for Asker kommune.

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg:

Årsrapport 2022 for Asker kommune
Likestillings- og diskrimineringsrapport 2022
Årsrapport fra Personvernombudet 2022

Likestillings- og diskrimineringsrapport 2022
Årsrapport fra Personvernombudet 2022

Saksprotokoll

Arivsak
23/04741

Saksbehandler
Sidsel Gjerstad Teien

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for oppvekst	30.05.2023	21/23
2 Utvalg for velferd	30.05.2023	18/23
3 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	25/23
4 Utvalg for medborgerskap	01.06.2023	34/23
5 Formannskapet	06.06.2023	103/23
6 Kommunestyret	13.06.2023	

Årsrapport 2022 for Asker kommune

Utvalg for oppvekst har behandlet saken i møte 30.05.2023 sak 21/23

Behandling

Direktør Kai Erik Lund presenterte saken og svarte på spørsmål.

Bård Kjetil Dahl (R) fremmet følgende oversendelsesforslag:

Utvalget ber om at for framtida så blir også timelønnede ekstravakter og oppdragstakere med i Likestillings- og diskrimineringsrapportene.

Oversendelsesforslaget fra Dahl (R) ble besluttet oversendt uten realitetsbehandling.

Innstilling punkt 1 ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Årsrapport 2022 tas til orientering.

Saksprotokoll

Arivsak
23/04741

Saksbehandler
Sidsel Gjerstad Teien

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for oppvekst	30.05.2023	21/23
2 Utvalg for velferd	30.05.2023	18/23
3 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	25/23
4 Utvalg for medborgerskap	01.06.2023	34/23
5 Formannskapet	06.06.2023	103/23
6 Kommunestyret	13.06.2023	33/23

Årsrapport 2022 for Asker kommune

Utvalg for velferd har behandlet saken i møte 30.05.2023 sak 18/23

Behandling

Leder Cecilie Lindgren, H innledet til saken. Direktør Aud Hansen besvarte spørsmål. Rådgivere Dag Erik Johnsen, Kristin Opsahl besvarte spørsmål fra Solav Abbas, A

Innstillingens punkt 1 ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Årsrapport 2022 tas til orientering

Saksprotokoll

Arivsak
23/04741

Saksbehandler
Sidsel Gjerstad Teien

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for oppvekst	30.05.2023	21/23
2 Utvalg for velferd	30.05.2023	18/23
3 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	25/23
4 Utvalg for medborgerskap	01.06.2023	34/23
5 Formannskapet	06.06.2023	103/23
6 Kommunestyret	13.06.2023	33/23

Årsrapport 2022 for Asker kommune

Utvalg for medborgerskap har behandlet saken i møte 01.06.2023 sak 34/23

Behandling

Direktør Best Gulbransen innledet kort til saken.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Årsrapport 2022 tas til orientering.

Saksprotokoll

Arivsak
23/04741

Saksbehandler
Sidsel Gjerstad Teien

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for oppvekst	30.05.2023	21/23
2 Utvalg for velferd	30.05.2023	18/23
3 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	25/23
4 Utvalg for medborgerskap	01.06.2023	34/23
5 Formannskapet	06.06.2023	103/23
6 Kommunestyret	13.06.2023	33/23

Årsrapport 2022 for Asker kommune

Utvalg for samfunnstjenester har behandlet saken i møte 01.06.2023 sak 25/23

Behandling

Innstillingen i 1 punkt ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Årsrapport 2022 tas til orientering

Saksprotokoll

Arivsak
23/04741

Saksbehandler
Sidsel Gjerstad Teien

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for oppvekst	30.05.2023	21/23
2 Utvalg for velferd	30.05.2023	18/23
3 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	25/23
4 Utvalg for medborgerskap	01.06.2023	34/23
5 Formannskapet	06.06.2023	103/23
6 Kommunestyret	13.06.2023	33/23

Årsrapport 2022 for Asker kommune

Formannskapet har behandlet saken i møte 06.06.2023 sak 103/23

Behandling

Elisabeth Holter-Schøyen (V) påpekte at kommunens visjon ikke er riktig gjengitt i årsrapportene. Riktig ordlyd skal være:

"Asker skal sammen skape et nærere, mer aktivt og bærekraftig samfunn med respekt, raushet og nysgjerrighet".

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Innstilling

1. Årsrapport 2022 tas til orientering.

Asker
kommune

Årsrapport 2022

for Asker kommune

Fotograf: Morten Flaten

Innholdsfortegnelse

KOMMUNEDIREKTØRENS INNLEDNING	4
KORONABEREDSKAP	4
BOSETTING AV FLYKTNINGER.....	4
INNBYGGERMEDVIRKNING OG NÆRDEMOKRATI	4
KLIMA OG MILJØ	5
BÆREKRAFTIG SAMFUNNS- OG TJENESTEUTVIKLING	5
OMSTILLING OG EFFEKTIVISERING	6
NOEN RESULTATER OG INNSATSER I 2022	6
ORGANISERING OG STYRING	8
POLITISK ORGANISERING	8
POLITISK VIRKSOMHET I 2022.....	9
ADMINISTRATIV ORGANISERING.....	10
BEFOLKNINGSUTVIKLING, BOLIGPRODUKSJON OG SYSSELSETTING	11
BEFOLKNINGSUTVIKLING	11
BOLIGPRODUKSJON.....	12
SYSSELSETTING.....	13
KOMMUNENS SATSINGSOMRÅDER	14
SLIK JOBBER ASKER KOMMUNE MED BÆREKRAFTSMÅLENE.....	14
EVALUERING OG RESULTATOPPFØLGING	16
ØKONOMI	18
DETTE SKAL VI OPPNÅ.....	18
VURDERING OG ANALYSE	19
MEDARBEIDERE.....	21
DETTE SKAL VI OPPNÅ.....	21
VURDERING OG ANALYSE	22
SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE	23
DETTE SKAL VI OPPNÅ.....	23
VURDERING OG ANALYSE	24
BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN	25
DETTE SKAL VI OPPNÅ.....	25
VURDERING OG ANALYSE	26
HANDLING MOT KLIMAENDRINGENE	28
DETTE SKAL VI OPPNÅ.....	28
VURDERING OG ANALYSE	29
GOD HELSE	30
DETTE SKAL VI OPPNÅ.....	30
VURDERING OG ANALYSE	31
GOD UTDANNING.....	32
DETTE SKAL VI OPPNÅ.....	32
VURDERING OG ANALYSE	33
INNOVASJON, DIGITALISERING OG NÆRINGSUTVIKLING	34
DETTE SKAL VI OPPNÅ.....	34

VURDERING OG ANALYSE	35
KLIMAREGNSKAP	36
INNLEDNING	36
VURDERING OG ANALYSE	36
STATUS FOR KLIMATILTAKENE	37
KOMMUNENS TJENESTEOMRÅDER	43
OPPVEKST	44
STATUS ØKONOMI	44
ÅRSVERK OG ANSATTE	44
KOSTRA-NØKKELTALL	44
VURDERING OG ANALYSE	45
VIKTIGE RESULTATER OG INNSATSER	46
DETTE JOBBER VI VIDERE MED	48
VELFERD	49
STATUS ØKONOMI	49
ÅRSVERK OG ANSATTE	49
KOSTRA-NØKKELTALL	49
VURDERING OG ANALYSE	50
VIKTIGE RESULTATER OG INNSATSER	51
DETTE JOBBER VI VIDERE MED	52
SAMFUNNSTJENESTER	54
STATUS ØKONOMI	54
ÅRSVERK OG ANSATTE	54
KOSTRA-NØKKELTALL	54
VURDERING OG ANALYSE	55
VIKTIGE RESULTATER OG INNSATSER	56
DETTE JOBBER VI VIDERE MED	57
SAMFUNNSUTVIKLING	59
STATUS ØKONOMI	59
ÅRSVERK OG ANSATTE	59
KOSTRA-NØKKELTALL	59
VURDERING OG ANALYSE	60
VIKTIGE RESULTATER OG INNSATSER	61
DETTE JOBBER VI VIDERE MED	61
MEDBORGERSKAP	63
STATUS ØKONOMI	63
ÅRSVERK OG ANSATTE	63
KOSTRA-NØKKELTALL	63
VURDERING OG ANALYSE	64
VIKTIGE RESULTATER OG INNSATSER	65
DETTE JOBBER VI VIDERE MED	66
ADMINISTRASJON OG LEDELSE	68
STATUS ØKONOMI	68
ÅRSVERK OG ANSATTE	68
KOSTRA-NØKKELTALL	68
VURDERING OG ANALYSE	68
VIKTIGE RESULTATER OG INNSATSER	69
DETTE JOBBER VI VIDERE MED	71
STATUS VERBALE VEDTAK	73

Kommunedirektørens innledning

2022 har på mange måter vært et krevende år for Asker kommune, preget av ettervirkninger av koronapandemien, økt bosetting av flyktninger på grunn av krigen i Ukraina og økonomiske utfordringer som følge av usikkerhet i verdensøkonomien.

Asker kommunes visjon er at vi sammen skal skape et nært, aktivt og bærekraftig samfunn med respekt, raushet og nysgjerrighet. De fire verdiene våre – raus, nær, modig og skapende – gir klare føringer for utviklingen av kommunen og forplikter hver enkelt av oss som medarbeidere.

Jeg ønsker å takke alle ansatte som hver eneste dag legger ned et betydelig arbeid for å utvikle Askersamfunnet og tjenestene til innbyggerne våre. Jeg vil også spesielt takke alle som dette siste året har gjort en ekstraordinær innsats for å bidra til at flyktningene fra Ukraina får en god og varm velkomst i Asker.

Koronaberedskap

Koronapandemien gikk i 2022 over i en ny fase. I midten av februar fjernet regjeringen alle de forskriftsfestede smitteverntiltakene, og samfunnet åpnet helt opp igjen. Asker kommune videreførte nødvendig kapasitet og beredskap knyttet til TISK-arbeid og vaksinasjon, i tråd med føringer fra nasjonale myndigheter. I tillegg ble det lagt planer for raskt å kunne oppskalere kapasiteten hvis smittesituasjonen skulle tilsi det.

Bosetting av flyktninger

Kort tid etter gjenåpningen av samfunnet, ble vi truffet av en ny krise. Krigen i Ukraina har skapt den største humanitære katastrofen i Europa siden andre verdenskrig, og millioner av ukrainere har flyktet fra landet.

Asker kommune ble av nasjonale myndigheter anmodet om å bosette 305 flyktninger i 2022, inkludert 20 enslige mindreårige. Ved utgangen av året hadde kommunen bosatt totalt 340 personer, inkludert familiegjenforeninger, hvorav 249 personer var fra Ukraina.

Det er jobbet godt med å skaffe boliger til alle flyktningene. Til sammen har kommunen inngått 97 private leieavtaler og klargjort 35 kommunale boliger. 110 av boligene er tildelt ukrainere, mens 22 av boligene er tildelt flyktninger fra andre land.

Asker kommune etablerte et akuttinnkvarteringstilbud for 135 flyktninger på Filtvet helsetun, og drifter dette på vegne av Utlendingsdirektoratet. Ved utgangen av 2022 var 110 personer innkvartert på akuttmottaket.

Innbyggermedvirkning og nærdemokrati

Asker har som mål å være en medborgerskapskommune. For å løse samfunnsutfordringene og nå målene i kommuneplanen, trenger vi sterke samarbeid og partnerskap. Kommunen skal gjennom medborgerskap og samskaping legge til rette for at innbyggerne kan leve gode liv med høy livskvalitet, der de deltar i og tar medansvar for lokalsamfunnet og fellesskapet.

Utvikling av gode nærdemokratiske ordninger er et satsingsområde i Asker kommune. Som en forsøksordning ble det i 2020 etablert lokalsamfunnsutvalg i Tofte, Slemmestad og Heggedal. Lokalsamfunnsutvalgene skal legge til rette for at lag, foreninger og de som bor i lokalsamfunnene kan påvirke forhold i nærmiljøet sitt. Videre har kommunen i 2022 testet ut oppgaveutvalg som modell.

Arbeidet i lokalsamfunnsutvalgene og oppgaveutvalget har vært et nybrottsarbeid som i perioder også har vært krevende. Asker kommune vil rette en stor takk til alle som har deltatt i disse nye nærdemokratiske ordningene. Arbeidet har gitt verdifull læring og kunnskap som kommunen vil benytte som grunnlag for evaluering og videreutvikling av de nærdemokratiske ordningene inn mot neste kommunestyreperiode.

Klima og miljø

Asker har høye ambisjoner når det gjelder klima og miljø. Temaplan for handling mot klimaendringene ble vedtatt i 2021, og har som mål å redusere klimagassutslippene i Asker med 67 prosent fra 2009 til 2030. Klimabudsjettet er et viktig verktøy i dette arbeidet, og inneholder tiltak for å redusere direkte og indirekte utslipp fra både innbyggerne, næringslivet og kommunens egen drift.

Klimaregnskapet for 2022 viser at de direkte klimagassutslippene i Asker gikk ned med 1,6 prosent fra 2020 til 2021. Sammenlignet med 2009 er utslippene redusert med 44 prosent.

Asker kommune har i 2022 arbeidet med tiltak innenfor alle de seks innsatsområdene i temaplan for handling mot klimaendringene. Gjennom prosjektet Grønne klasserom og skolehager har elever fått lære om dyrking av kortreist og klimavennlig mat. Alle elever på 9. trinn har gjennomført undervisningsopplegget Matvinn, og det er gjennomført matsvinnprosjekt i flere barnehager.

Ombrukssenteret Omigjen åpnet i Slemmestad i november, og er Norges største kjøpesenter for brukthandel. Kommunen har også arbeidet med ombruk av kontormøbler i egen drift, noe som har medført en betydelig reduksjon av avfall.

Fire av kommunens totalt 17 ferdigstilte bygg- og anleggsprosjekter i 2022 har vært delvis utslippsfrie. Asker kommune ble i 2022 tatt opp som pilot i EUs Circular Cities and Regions Initiative. FutureBuilt-prosjektet Nedre Sem Låve er pilotprosjekt, og her skal kommunen blant annet redusere bruken av plastprodukter og øke ombruk av byggematerialer. Myr har et stort potensial for karbonlagring, og i oktober ble Tveitermåsan restaurert med finansiering fra Miljødirektoratet.

Bærekraftig samfunns- og tjenesteutvikling

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i 2020, mens arealdelen forventes vedtatt i løpet av 2023. Kommuneplanen skal legge til rette for en bærekraftig samfunns- og tjenesteutvikling i tråd med FNs bærekraftsmål.

Temaplanene bygger på målene i kommuneplanen, og ved utgangen av 2022 er ti temaplaner vedtatt av kommunestyret. Temaplanene definerer politiske innsatsområder og strategier for samfunns- og tjenesteutviklingen innenfor ulike områder. Mange av temaplanene er tverrsektorielle. Det betyr at det kreves langsiktig innsats på tvers av sektorer for å følge opp arbeidet og nå målene.

Med utgangspunkt i temaplanene, vil Asker kommune i årene fremover forsterke innsatsen knyttet til ungt utenforskap, klima og natur, samt demografiutfordringene som følge av at befolkningssammensetningen endrer seg og vi får stadig flere eldre.

Omstilling og effektivisering

Asker kommune har et godt økonomisk utgangspunkt. 2022 har likevel vært et krevende økonomisk år preget av ettervirkninger av koronapandemien og krigen i Ukraina. Omstilling og effektivisering er nødvendig for at Asker kommune skal kunne møte utfordringene og ha økonomisk bærekraft i årene fremover.

Regnskapet for 2022 ga et negativt netto driftsresultat på 66 mill. kroner. Dette utgjør 0,7 prosent av de totale driftsinntektene. Årsakene til dette er høy prisvekst, økte energikostnader, høy lånegjeld og høyere renteutgifter, lavere avkastning på energifondet og manglende statlig kompensasjon for koronautgifter.

Totalt har Asker kommune brukt 232 mill. kroner til å håndtere koronapandemien. Dette er 37 mill. kroner mer enn det vi mottok i statlig kompensasjon. Kommunens gjeldsgrad var i 2022 på 97,4 prosent, noe som er vesentlig høyere enn måltallet. Den negative avkastningen på Asker kommunes energifond ble i 2022 på 206 mill. kroner.

Noen resultater og innsatser i 2022

Årsrapporten beskriver resultater og innsatser i tjenesteområdene i 2022 og de viktigste områdene kommunen vil jobbe videre med i årene fremover. I tillegg gis det en overordnet vurdering og analyse av måloppnåelsen. Årsrapporten gir imidlertid ingen utfyllende og uttømmende oversikt over alle aktiviteter og resultater.

Tjenesteområde Oppvekst har fulgt opp barnevernsreformen, som fra 2022 har gitt kommunene et økt faglig og økonomisk ansvar for barnevernstjenestene. En ny spesialavdeling for barn med omfattende behov ble etablert på Sydskogen skole. Velkomstklasser for flyktninger fra Ukraina ble opprettet ved tre barneskoler, og barnehagene har tatt imot flyktninger som har søkt barnehageplass. Både temaplan for personer med funksjonsnedsettelse og temaplan for oppvekst ble utarbeidet i løpet av året, og vil bli vedtatt våren 2023. Det er etablert innsatsteam mot mobbing i barnehagene etter samme modell som innsatsteamene ved skolene. En ny standard for tilvenning i barnehage er på plass, og denne skal sike at overgangen fra hjem til barnehage blir så god som mulig.

Tjenesteområde Velferd har arbeidet med å implementere innsatstrappen og boligtrappen, som skal bidra til å dreie ressursinnsatsen mot helsefremmende og forebyggende arbeid. Program Velferd er etablert for å sikre styring, leveranser og gevinster knyttet til utviklingsarbeidet. Det er etablert tilbud om individuell avlastning for pårørende til personer med demens. Det er også vedtatt en modell for frivillighet i Velferd, og arbeidet med implementering av modellen har startet opp. Asker kommune har deltatt i TØRN-prosjektet i regi av KS for å teste ut nye arbeids- og organisasjonsformer i helse- og omsorgstjenestene. I samarbeid med Posten og KS er det gjennomført et prøveprosjekt der innbyggere over 67 år får besøk på døra av Posten med informasjon fra kommunen.

Tjenesteområde Samfunnstjenester har ferdigstilt en rekke bygg- og anleggsprosjekter i 2022. Temaplan for vann og vannmiljø ble vedtatt i mars, og det er igangsatt en rekke tiltak for å følge opp planen. Arbeidet med innføring av digitale vannmålere er videreført, og det er anskaffet ny felles driftssentral for styring og overvåking av vann- og avløpssystemene. Det er videre vedtatt renseløsninger flere steder sør i kommunen. Kunnskapsgrunnlaget til temaplan for naturmangfold er ferdigstilt. Det er også arbeidet med kunnskapsgrunnlag til temaplan for eiendom og gjennomført en kartlegging av utearealene ved kommunale formålsbygg. Renovasjonsordningene er harmonisert og det er vedtatt ny parkeringsstrategi.

Tjenesteområde Samfunnsutvikling har hatt ansvar for kommuneplanens arealdel som ble førstegangsbehandlet i 2022, og blir endelig behandlet i 2023. Rødtangen kulturminneprosjekt er etablert og skal bidra til formidling av kulturminner på Rødtangen. Det er også startet opp et prosjekt for å sammenstille og tilgjengeliggjøre kulturminnedata fra de tre tidligere kommunene. Et viktig arbeid med kartlegging av grunnforholdene i kommunen startet opp i 2022. Det er også arbeidet med å følge opp temaplan for næring. Arbeidet med temaplan for bærekraftig boligutvikling og temaplan for samferdsel og mobilitet er startet opp. Begge planene skal førstegangsbehandles i 2023.

I tjenesteområde Medborgerskap var gjennomføringen av Frivillighetens år 2022 en prioritert oppgave. Det er utviklet og vedtatt en modell for inkluderende frivillighetskoordinering og en ny modell for tilskuddsordninger. Asker kommune har som friby påtatt seg å være vertskap for en forfulgt forfatter, journalist eller kunstner som har måttet flykte fra sitt hjemland. Nye Risenga ishall åpnet i 2022 og har skapt mange nye opplevelser og muligheter. Ungdomsklubbene har etter pandemien hatt rekordmange besøk. Låvebygget og paviljongen ved Østre Asker gård er bygget om og tatt i bruk av kulturskolen. Over 35 000 publikummere besøkte arrangementer i Asker kulturhus i 2022.

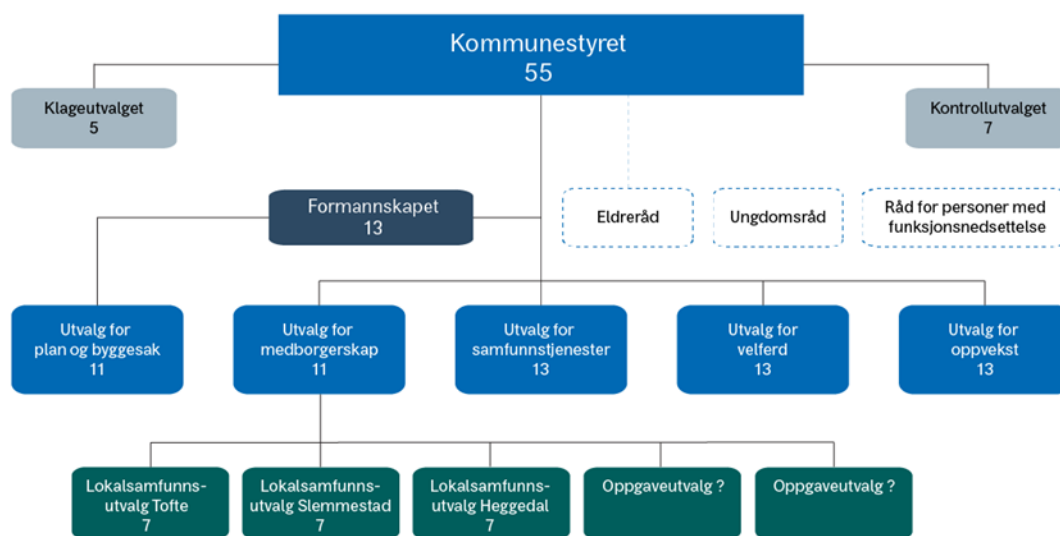
Tjenesteområde Administrasjon og ledelse har tilrettelagt for at politiske møter har blitt streamet, slik at det er lettere for innbyggerne å følge de demokratiske prosessene. Organisasjons- og lederutviklingsprogrammet for alle kommunens omkring 350 ledere ble avsluttet sommeren 2022. Som en del av heltidskulturprosjektet er det etablert en rekke piloter for å redusere andelen deltidsstillinger. Videre er det arbeidet med å styrke internkontrollarbeidet og følge opp anbefalingene i kontrollutvalgets forvaltningsrevisjon om overordnet internkontroll. Temaplan for digitalisering og smart bruk av teknologi ble vedtatt i november, og kommunen har styrket kompetansen og kapasiteten innenfor området personvern, informasjonssikkerhet og IKT-sikkerhet.

Lars Bjerke
kommunedirektør

Organisering og styring

Politisk organisering

Asker kommune er politisk organisert etter formannskapsmodellen. Dette er hovedmodellen i kommuneloven, og innebærer at formannskapet velges av kommunestyret etter partienes forholdsvis representasjon i kommunestyret.

Kommunestyret har 55 medlemmer, og er det øverste organet i kommunen. Kommunestyret treffer vedtak på vegne av kommunen, hvis ikke annet følger av lov eller delegering. Kommunestyret har det øverste tilsyn med den kommunale forvaltningen, og kan forlange enhver sak lagt frem for seg til orientering eller avgjørelse. Det vises til reglement for kommunestyret for en utfyllende beskrivelse.

Formannskapet har 13 medlemmer, og har blant annet ansvar for økonomiplan og årsbudsjett, investeringer, finansforvaltning, kommuneplan og reguleringsplaner, samt eierstyring av selskaper og foretak. Det vises til reglement for formannskapet for en utfyllende beskrivelse.

Formannskapets medlemmer utgjør kommunens valgstyre, og utgjør sammen med tillitsvalgte partssammensatt utvalg.

Kommunestyret har opprettet fem hovedutvalg:

- Utvalg for oppvekst
- Utvalg for velferd
- Utvalg for samfunnstjenester
- Utvalg for medborgerskap
- Utvalg for plan og byggesak

Hovedutvalgene har vedtaksmyndighet innenfor sine ansvarsområder. Utvalgene kan uttale seg i alle saker som har betydning for oppgaver og virksomhet innen sine ansvarsområder, samt omdisponere beløp mellom virksomheter og formål innen sine ansvarsområder. I saker utvalgene selv ikke kan avgjøre, innstiller utvalgene til kommunestyret. Utvalg for plan og byggesak innstiller til formannskapet. Det vises til reglement for hovedutvalgene for en utfyllende beskrivelse.

Lokalsamfunnsutvalg er faste strukturer tilknyttet geografiske tettsteder som rapporterer til hovedutvalg for medborgerskap. Det er som en forsøksordning i perioden 2020-2022 vedtatt å etablere lokalsamfunnsutvalg i Tofte, Slemmestad og Heggedal. Forsøksordningen er utvidet til 2023 på grunn av forsinkelser som følge av koronapandemien. Lokalsamfunnsutvalgene har 7 medlemmer som representerer lokale lag og foreninger og lokalt næringsliv.

Lokalsamfunnsutvalgene skal legge til rette for at innbyggere, lag og foreninger og andre lokale aktører får mulighet til å delta i og ta medansvar for saker som angår lokalsamfunnet de er opprettet for. Utvalgene skal blant annet utvikle og styrke samarbeid og dialog med lokale innbyggertorg, nærmiljøsentraler, velforeninger og øvrige lag og foreninger, samt skoler, barnehager og andre aktører i lokalsamfunnet. Det vises til reglement for lokalsamfunnsutvalg for en utfyllende beskrivelse.

Politisk virksomhet i 2022

Etter to krevende år med koronapandemi, normaliserte den politiske virksomheten seg i 2022. Til sammen ble det gjennomført 172 møter og behandlet 1087 saker i de ulike utvalgene. Samtlige møter ble gjennomført fysisk. Det ble i løpet av året også gjennomført seminarer og utsatte studieturer for hovedutvalgene, formannskapet og kommunestyret.

Arbeidet med å evaluere politisk struktur inn mot neste kommunestyreperiode er startet opp, slik at det kan gjøres eventuelle justeringer fra neste periode. I tillegg er det arbeidet med å forberede kommunestyrevalget høsten 2023, samt tilrettelegge for god folkevalgtopplæring for neste kommunestyreperiode.

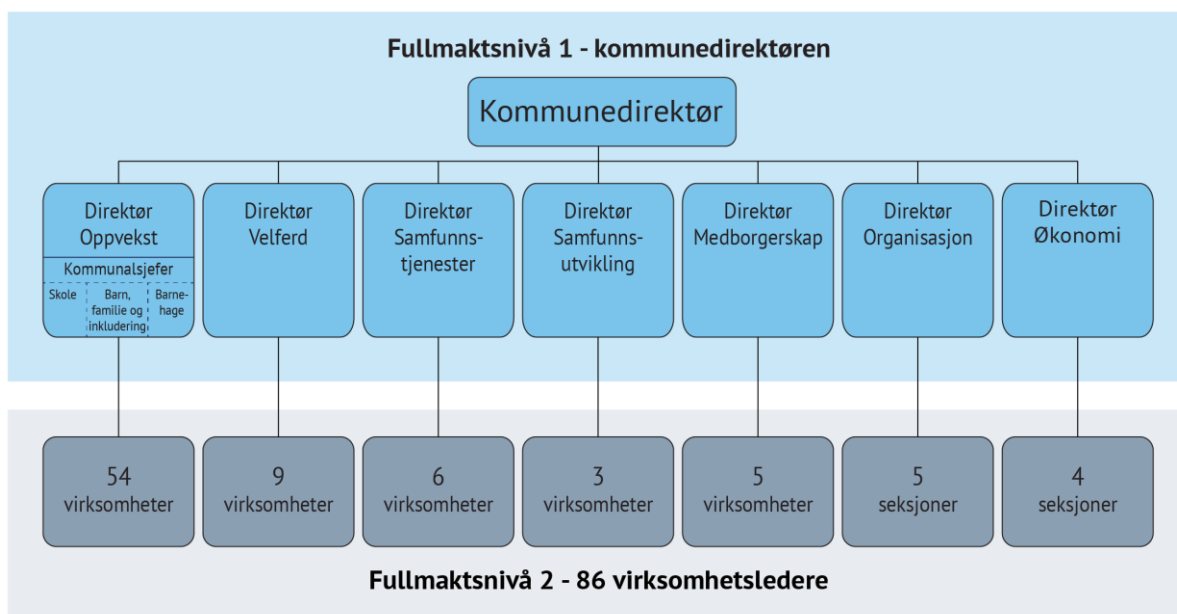
Tabellen under viser antall politiske møter og antall behandlede saker i de ulike utvalgene i 2022.

Utvalg	Gjennomførte møter	Saker behandlet
Kommunestyre	9	121
Formannskap	21	251
Utvalg for oppvekst	9	62
Utvalg for velferd	9	44
Utvalg for medborgerskap	9	57
Utvalg for samfunnstjenester	9	60
Utvalg for plan og byggesak	14	115
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	9	29
Eldrerådet	9	30
Ungdomsrådet	10	50
Partssammensatt utvalg	5	16
Klageutvalget	8	43
Politisk forhandlingsutvalg	4	8
Interkommunalt politisk råd Asker og Bærum	4	4
Kontrollutvalget	9	60
Valgstyret	1	2

Tofte lokalsamfunnsutvalg	11	39
Heggedal lokalsamfunnsutvalg	9	47
Slemmestad lokalsamfunnsutvalg	9	45
Oppgaveutvalg Skogsborg	4	4
SUM	172	1087

Administrativ organisering

Asker kommune er administrativt organisert i en tonivåmodell med to formelle beslutningsnivåer: Kommunedirektøren og virksomhetslederne.

Kommunedirektøren er kommunens øverste administrative leder og er ansvarlig for saksutredninger for folkevalgte organer og iverksettelse av politiske vedtak. Kommunedirektørens ansvar og myndighet er nærmere beskrevet i delegeringsreglementet som er vedtatt av kommunestyret.

Virksomhetslederne er ansvarlige for sine virksomheter innen rammen av de fullmakter som er delegert fra kommunedirektøren. Det innebærer at virksomhetslederne har myndighet til å sikre enhetenes drift, både når det gjelder faglige, økonomiske, personalmessige og organisatoriske forhold.

Gjennom helhetlig virksomhetsstyring skal kommunen både sikre effektiv drift og gode tjenester til innbyggerne, samtidig som vi ivaretar nødvendig utviklingsarbeid og innovasjon i tråd med samfunnets og innbyggernes behov. Dokumentet «Virksomhetsstyring i Asker kommune» beskriver overordnede prinsipper for ledelse, planlegging og styring i Asker kommune.

Befolkningsutvikling, boligproduksjon og sysselsetting

Endringer i folkemengde, boligmengde og sysselsetting er faktorer som påvirker både Askersamfunnet og de kommunale tjenestene. Disse elementene påvirker også hverandre, og må sees i sammenheng med utvikling internasjonalt, nasjonalt og regionalt.

Befolkningsutvikling

Befolkningsutviklingen består av fødselsoverskudd, netto innenlands flytting og netto innvandring (flytting til/fra utlandet).

Befolkningsutvikling	2019	2020	2021	2022
Folketall ved inngangen av kvartalet	93 679	94 441	94 915	96 088
Fødte	900	828	875	831
Døde	559	625	622	709
Fødselsoverskudd	341	203	253	122
Innvandring	983	646	941	1 368
Utvandring	572	652	671	638
Innflytting, innenlands	5 384	5 053	5 648	5 490
Utflytting, innenlands	5 378	4 791	4 996	4 625
Netto innvandring og flytting	417	256	922	1 595
Folkevekst	762	474	1 173	1 696
Folketallet ved utgangen av kvartalet	94 441	94 915	96 088	97 784

Det er sjelden store variasjoner i fødselsoverskuddet i Asker. Kommunen følger den nasjonale trenden om at det fødes færre barn. Samtidig døde det flere personer i 2022 enn under pandemien, noe som også er i samsvar med nasjonale tall. SSB peker på at det døde færre eldre under pandemien, og at det etter åpningen av samfunnet har vært en opphenting av dødeligheten blant de eldste aldersgruppene. Disse faktorene medfører et lavere fødselsoverskudd en vanlig.

Flytting og innvandring varierer i større grad fra år til år og påvirker den årlige befolkningsveksten. I 2022 var det både høy innvandring og flytting til kommunen. Til sammen bidro det til en befolkningsvekst på 1,8 prosent i 2022. Dette er den høyeste befolkningsveksten på over 20 år, med unntak av årene 2011-2014 hvor veksten var på mellom 1,8 og 1,9 prosent. Befolkningsveksten er høyere enn det som ble lagt til grunn i kommuneplanens samfunnsdel, hvor det ble lagt til grunn en gjennomsnittlig befolkningsvekst på 1,1 prosent.

Det har i 2022 vært høy befolkningsvekst i hele landet, og særlig en del små kommuner har hatt en høy prosentvis vekst. Hovedårsaken er økt innvandring som følge av krigen i Ukraina. Asker har også fått flere innbyggere med ukrainsk landbakgrunn i løpet av 2022, men de utgjør en mindre del av innvandringen totalt.

I tillegg til høy innvandring var det i 2022 høy innflytting til Asker. Dette har sammenheng med at mange boliger ble ferdigstilt.

Prosentvis befolkningsvekst	2020	2021	2022
Asker	0,5 %	1,2 %	1,8 %
Bærum	0,4 %	0,6 %	0,7 %
Drammen	0,5 %	0,4 %	1,0 %
Lier	1,1 %	1,7 %	2,1 %
Oslo	0,5 %	0,4 %	1,3 %

Viken	0,9 %	1,3 %	1,8 %
Norge	0,4 %	0,6 %	1,2 %

Tabellen viser at de fleste nabokommunene har hatt økende vekst siden 2020, med unntak av Bærum. Kommunene i Viken hadde en gjennomsnittlig befolkningsvekst på 1,8 prosent i 2022. Lier hadde en befolkningsvekst på 2,1 prosent, noe som trolig har sammenheng med høy vekst i arbeidsplasser.

Asker lå i 2022 på 24. plass av Vikens 51 kommuner når det gjelder høyest prosentvis vekst i folketallet. Drammen lå på 40. plass, Bærum på 44. plass og Lier på 15. plass.

Boligproduksjon

Asker har hatt en økende boligproduksjon de siste årene, og i 2022 ble det ferdigstilt 833 boliger. Dette er en høyere boligproduksjon enn det som ble lagt til grunn i kommuneplanens samfunnsdel (500-550 boliger i gjennomsnitt). Oslo og Bærum er i en periode med lavere boligproduksjon sammenlignet med de foregående årene.

I 2022 ble det gitt igangsettingstillatelse til 912 boliger i Asker. Med unntak av i 2020, er dette det høyeste antallet igangsettelse de siste 20 årene. Det indikerer at boligproduksjonen kan holde seg høy de neste 1-2 årene. Sammenlignet med tidligere år, er det igangsatt relativt få boliger i Oslo. I Bærum er antall igangsettelse i 2022 noe over gjennomsnittet.

Tabellen under viser boligproduksjonen etter status de siste tre årene.

Boligproduksjon etter status	2020	2021	2022
Fullførte boliger			
Asker	629	638	833
Bærum	833	601	300
Drammen	235	337	347
Lier	204	195	108
Oslo	2964	2620	1959
Igangsatte boliger			
Asker	1193	491	912
Bærum	335	198	634
Drammen	507	374	589
Lier	251	194	85
Oslo	2791	2900	1725

De tre siste årene har Asker hatt den tredje største samlede boligproduksjonen i Viken, med 2100 boliger. Bare Lillestrøm og Lørenskog har hatt en høyere boligproduksjon med henholdsvis 3200 og 2200 boliger.

Tabellen under viser boligproduksjonen i Asker og prosentvis fordeling etter boligtype.

Boligtype, antall	2020	2021	2022
Leilighet	415	369	533
Småhusbebyggelse	64	127	113
Enebolig	150	142	185
Boligtype, prosentvis andel			
Leilighet	66 %	58 %	64 %
Småhusbebyggelse	10 %	20 %	14 %
Enebolig	24 %	22 %	22 %

Produksjonen av eneboliger i Asker er relativt konstant fra år til år. I gjennomsnitt bygges det 160 eneboliger årlig i kommunen. Det er de siste tre årene bygget flere blokkleiligheter enn tidligere, og i 2022 var 64 prosent av de nye boligene blokkleiligheter. Dette er i tråd med målsetningen i kommuneplanens samfunnsdel om 60 prosent blokkleiligheter.

Kommuneplanen legger også til grunn at 20 prosent av de nye boligene skal være småhusbebyggelse og de øvrige 20 prosent eneboliger. I 2022 var 14 prosent av de nye boligene småhusbebyggelse, mens 22 prosent av de nye boligene var eneboliger.

Syssetting

Asker fikk 835 flere arbeidsplasser i 2022, og har nå ca. 38 500 arbeidsplasser. Det er en økning på 2 prosent fra 2021. Asker har hatt en noe høyere vekst i arbeidsplasser enn Bærum og Drammen, men lavere enn i Lier og Oslo. Gjennomsnittet for Viken er en vekst på 3 prosent i 2022.

Samtidig har antall sysselsatte som bor i kommunen økt med 3 prosent, noe som er en større økning enn økningen i antall arbeidsplasser. Det er naturlig at antall sysselsatte øker mer når befolkningsveksten er høy. Økningen i antall sysselsatte kan også skyldes lav arbeidsledighet og at flere er i jobb.

Syssetting	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Arbeidsplasser i kommunen	Antall			Årlig endring		
Asker	36 698	37 680	38 515	-1 %	3 %	2 %
Bærum	73 593	74 851	75 724	-1 %	2 %	1 %
Drammen	45 400	46 248	46 830	-2 %	2 %	1 %
Lier	13 901	14 563	15 302	-2 %	5 %	5 %
Oslo	485 787	507 232	523 704	-1 %	4 %	3 %
Sysselsatte bosatt i kommunen	Antall			Årlig endring		
Asker	47 411	49 180	50 738	-1 %	4 %	3 %
Bærum	64 122	66 215	67 596	-2 %	3 %	2 %
Drammen	48 992	50 635	51 572	-1 %	3 %	2 %
Lier	13 749	14 296	14 706	0 %	4 %	3 %
Oslo	372 443	385 968	397 394	-1 %	4 %	3 %

Når antall sysselsatte som bor i kommunen øker i større grad enn antall arbeidsplasser, påvirker det kommunens egendekning av arbeidsplasser. I 2022 har Asker teoretisk sett arbeidsplasser for 76 prosent av de sysselsatte som bor i kommunen. De øvrige 24 prosent må pendle ut av kommunen.

Sammenlignet med nabokommunene har både Oslo, Bærum og Lier en positiv egendekning. Det vil si at de har flere arbeidsplasser enn sysselsatte som bor i kommunen. Drammen har 91 prosent egendekning av arbeidsplasser.

Egendekning av arbeidsplasser	2020	2021	2022
Asker	77 %	77 %	76 %
Bærum	115 %	113 %	112 %
Drammen	93 %	91 %	91 %
Lier	101 %	102 %	104 %
Oslo	130 %	131 %	132 %

Egendekningen er et teoretisk tall som viser hvor mange sysselsatte innbyggere som har mulighet til å jobbe nær sitt bosted, her avgrenset til innenfor kommunegrensen. Tallet sier imidlertid ikke noe om hvor de sysselsatte faktisk jobber. Tabellen under viser at 41 prosent av de 50 700 sysselsatte som bor i Asker også jobber i Asker. De øvrige 59 prosent pendler til en annen kommune for å jobbe.

Andelen sysselsatte som bor og jobber i Asker	2020	2021	2022
Sysselsatte som bor i Asker	47 400	49 200	50 700
Sysselsatte som bor og jobber i Asker ("kortreiste arbeidstakere")	19 800	20 100	20 700
Andel	42 %	41 %	41 %

Kommunens satsingsområder

I tråd med nasjonale forventninger, har Asker i byggingen av ny kommune lagt FNs bærekraftsmål til grunn for samfunns- og arealplanleggingen. Kommuneplanens samfunnsdel bygger på bærekraftsmålene og setter disse inn i en lokal kontekst. Med utgangspunkt i bærekraftsmålene er det i kommuneplanen definert åtte tverrsektorielle satsingsområder:

- Økonomi
- Medarbeidere
- Samarbeid for å nå målene
- Bærekraftige byer og samfunn
- Handling mot klimaendringene
- God helse
- God utdanning
- Innovasjon, digitalisering og næringsutvikling

Slik jobber Asker kommune med bærekraftsmålene

Asker kommune jobber aktivt med å følge opp FNs bærekraftsmål, både gjennom kommuneplanen, temaplanene og som en del av den administrative virksomhetsstyringen.

Kommuneplanen

Kommuneplanen er Asker kommunes viktigste styringsdokument, og gir føringer for alle andre planer i kommunen. Kommuneplanens samfunnsdel bygger på FNs bærekraftsmål, og ble vedtatt i juni 2020. Arbeidet med kommuneplanens arealdel ble påbegynt i 2020 og forventes vedtatt i 2023.

Temaplaner

Asker kommunes oppdaterte planstrategi legger til grunn at det skal utarbeides totalt 17 temaplaner. Temaplanene er strategiske planer som bygger på målene i kommuneplanen, og definerer politiske innsatsområder og strategier for samfunns- og tjenesteutviklingen innenfor ulike fagområder.

Per utgangen av 2022 er ti temaplaner vedtatt av kommunestyret og under implementering. Ytterligere fire temaplaner blir vedtatt i løpet av 2023, mens sluttbehandlingen av de tre siste temaplanene er skjøvet til neste kommunestyreperiode.

Tabellen under viser status for arbeidet med de 17 temaplanene.

Temaplan	Status
Arbeidsgiverpolitikk	Vedtatt 08.09.20
Medborgerskap	Vedtatt 13.04.21
Barnehage og skolekapasitet	Vedtatt 15.06.21
Fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv	Vedtatt 15.06.21
Handling mot klimaendringene	Vedtatt 15.06.21
Næring	Vedtatt 14.09.21
Leve hele livet – i et aldersvennlig Asker	Vedtatt 08.03.22
Vann og vannmiljø	Vedtatt 08.03.22
Kultur	Vedtatt 04.04.22
Digitalisering og smart bruk av teknologi	Vedtatt 15.11.22
Mestre hele livet – psykisk helse og rus	Vedtatt 31.01.23
Å høre til – temaplan for oppvekst	Vedtatt 2. kvartal 2023
På lik linje – personer med nedsatt funksjonsevne	Vedtatt 2. kvartal 2023
Naturmangfold	Vedtatt 2. kvartal 2023
Eiendom	Vedtatt 1. kvartal 2024
Samferdsel og mobilitet	Vedtatt 2. kvartal 2024
Boligutvikling	Vedtatt 2. kvartal 2024

Føringene fra kommuneplanen og temaplanene blir lagt til grunn for prioriteringene i de årlige handlingsprogrammene.

Administrativ virksomhetsstyring

De politiske prioriteringene fra handlingsprogrammet og temaplaner følges opp gjennom konkrete oppdrag fra kommunedirektøren til virksomhetene som en del av den administrative virksomhetsstyringen.

Kommunen er opptatt av å styrke innsatsen knyttet til alle de tre bærekraftsdimensjonene sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft.

Evaluering og resultatoppfølging

Systematisk evaluering og resultatoppfølging er en viktig del av styringsprosessene i Asker kommune, og skal sikre at vi beveger oss i retning av de målene vi har satt oss.

Det har pågått et arbeid med å definere og videreutvikle nasjonale målepunkter med statistikk og data for bærekraftsmålene. Asker kommune har deltatt aktivt i det nasjonale arbeidet med å utvikle en klassifiseringsmodell (taksonomi) som gjør det enklere for kommuner og andre aktører å måle egen innsats i arbeidet med FNs bærekraftsmål. Taksonomimodellen ble lansert våren 2022. Sommeren 2022 ble det presentert en plattform med oversikt over aktuelle indikatorer som kommunene kan velge å ta i bruk.

Det er viktig å presisere at det i tillegg til nøkkeltall også er andre kilder til kunnskap om hvorvidt vi beveger oss i retning av de målene vi har satt oss. I arbeidet med å vurdere graden av måloppnåelse bør det derfor legges vekt på en helhetlig analyse av flere ulike relevante kunnskapskilder.

Klassifisering av nøkkeltallene

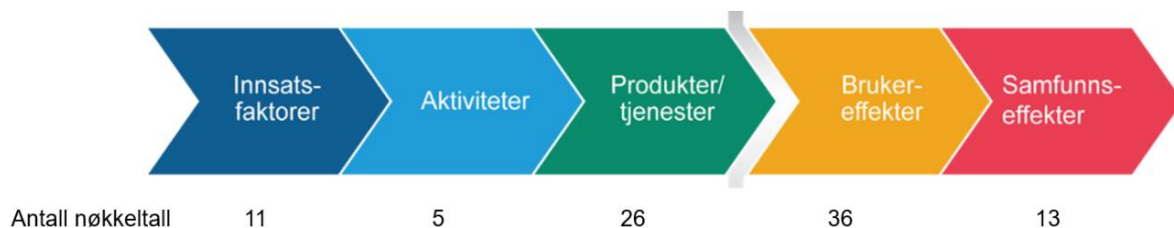
Parallelt med det nasjonale indikatorarbeidet, har Asker kommune arbeidet med å definere nøkkeltall for å måle om vi beveger oss i retning av de målene vi har satt i kommuneplanen.

Klassifiseringsmodellen er brukt aktivt for å hjelpe oss til å forstå hva de enkelte tallene faktisk måler, og dermed også til å vurdere hvilke tall som er best egnet til å vurdere måloppnåelse. Det er lagt vekt på å velge nøkkeltall med god datakvalitet, og at det bør være stor grad av kontinuitet i valg av nøkkeltall fra år til år. Nøkkeltallene vil bli utviklet videre i årene fremover.

Det er i denne årsrapporten gjort en vurdering og analyse av til sammen 91 nøkkeltall knyttet til satsingsområdene og målene i kommuneplanen. 85 prosent av disse baserer seg på offentlig statistikk, slik som for eksempel tall fra Statistisk sentralbyrå, Kommunehelse statistikkbank og Ungdataundersøkelsen. De øvrige 15 prosent av nøkkeltallene er basert på Asker kommunes egne registerdata og spørreundersøkelser.

Omkring 80 prosent av nøkkeltallene blir oppdatert årlig. De øvrige nøkkeltallene oppdateres sjeldnere. Dette gjelder i hovedsak nasjonale spørreundersøkelser som gjennomføres sjeldnere, slik som for eksempel lokaldemokratiundersøkelsen, Ungdataundersøkelsen og kommunens egen medarbeiderundersøkelse. For et lite antall nøkkeltall, slik som for eksempel nøkkeltall basert på folkehelseundersøkelsen i Viken, er oppdateringsfrekvensen ennå ukjent.

Figuren under viser hvordan de 91 nøkkeltallene fordeler seg på de ulike stegene i resultatkjeden utarbeidet av Direktoratet for forvaltning og økonomistyring. De ulike stegene består innsatsfaktor, aktiviteter, produkter/tjenester, brukereffekter og samfunnseffekter med henholdsvis 11, 5, 26, 36 og 13 nøkkeltall. Kommunen har lagt vekt på å velge nøkkeltall som måler så nært opp mot effekt som mulig, da målene i kommuneplanen først og fremst handler om bruker- og samfunnseffekt.

Oversikten viser at de fleste nøkkeltallene er klassifisert i kategoriene «Produkter/tjenester» og «Brukereffekter». Det betyr at de måler resultater av aktiviteter, for eksempel endringer i tjenestetilbudet og brukernes opplevelse av tjenestetilbudet. Det kan være vanskelig å finne gode tall som måler «Samfunns-effekter», og det tar ofte lang tid å se samfunns-effekten av iverksatte tiltak. Det betyr at vi i tolkningen av slik tall må være noe mer varsomme i vurderingen av kausalitet mellom gjennomførte tiltak og oppnådd effekt. Nøkkeltall klassifisert som «Innsatsfaktorer» eller «Aktiviteter» kan gi viktig informasjon om ressursbruk og dimensjonering av tjenestene, men måler i mindre grad bruker- og samfunns-effekt.

Nøkkeltallene er også klassifisert etter hvilke aldersgrupper i befolkningen de måler. De aller fleste nøkkeltallene måler befolkningen generelt. Omkring 15 av nøkkeltallene måler eksklusivt barn og unge, mens tre måler eksklusivt seniorer i alderen over 67 år.

For noen av nøkkeltallene mangler det dessverre data. Årsaken til dette er at det ikke har vært mulig å slå sammen tall for de tre gamle kommunene, at det ikke gjennomføres målinger hvert år, eller at resultatene for den offentlige statistikken ikke foreligger ennå. For et lite antall nøkkeltall er målemetodikken fortsatt under utvikling og første måling ennå ikke gjennomført.

Økonomi

En robust og bærekraftig økonomi er avgjørende for å kunne opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet til kommunens innbyggere. Stabilitet og forutsigbarhet i den økonomiske politikken gir grunnlag for god kvalitet i tjenestene, fornøyde brukere, innbyggere og ansatte.

For å ivareta kommunens økonomiske bærekraft er det etablert handlingsregler for driftsbudsjettet, investeringsbudsjettet, verdibevarende vedlikehold og finansforvaltningen. Fokus på økonomistyring, med gode systemer for oppfølging og rapportering, skal bidra til økonomisk handlingsrom i et langsiktig perspektiv.

Asker kommune har et godt økonomisk utgangspunkt. Forventet inntektsnivå ligger høyt sammenlignet med andre kommuner. Asker kommune har imidlertid utfordringer knyttet til et høyt ambisjonsnivå for investeringer og høy lånegjeld. Sammenligninger med andre kommuner viser at Asker også har et forholdsvis høyt kostnadsnivå.

Det vil være nødvendig med effektivisering og omstilling for å kunne opprettholde den økonomiske bærekraften i årene fremover. Asker kommune skal ha kontinuerlig fokus på effektiv bruk av ressurser ved at det fastsettes krav til effektivisering og produktivitet i tjenestene gjennom årlige målinger og sammenligninger basert på KOSTRA-tall.

Dette skal vi oppnå

Hovedmål	Delmål	Nøkkeltall	2019	2020	2021	2022
Asker er en økonomisk robust og bærekraftig kommune	Asker kommune har god økonomisk bærekraft.	Disposisjonsfond som andel av brutto driftsinntekter (> 10 %)	15,1 %	18,1 %	18,0 %	14,8 %
		Netto driftsresultat som andel av brutto driftsinntekter (> 3 %)	4,9 %	3,9 %	4,4 %	-0,7 %
		Netto lånegjeld som andel av brutto driftsinntekter (< 80 %)	99,1 %	102,8 %	99,0 %	97,4 %
		Vedlikehold per m2 i formålsbygg (> 140 kr/m2)	Ikke målt	115 kr/m2	99 kr/m2	132 kr/m2
		Asker kommune har god økonomistyring og effektiv tjenesteproduksjon.	Nøkkeltall under utvikling			

Vurdering og analyse

2022 har vært preget av koronapandemien og krigen i Ukraina, noe som også har påvirket kommuneøkonomien. Prisveksten steg kraftig gjennom året, og den samlede konsumprisveksten ble på 5,8 prosent. Renten ble hevet raskt for å få ned inflasjonen, energiprisene har økt og finansmarkedene har vært ustabile. Dette har resultert i et langt høyere kostnadsnivå enn det som ble lagt til grunn når budsjettet for 2022 ble vedtatt. Usikkerheten knyttet til den økonomiske utviklingen i kommunen har vært stor.

De fleste nasjonale koronatiltakene ble avviklet i februar. Pandemien har likevel utfordret de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Driften av ordinære tjenester har vært ressurs- og kostnadskrevende, samtidig som beredskapsarbeid, vaksinerings og smittevern har krevd store ressurser. Asker kommune har hatt høye utgifter til pandemihåndteringen, og fikk først i desember informasjon om hvor mye den statlige kompensasjonen ville utgjøre. Totalt har Asker kommune brukt 232 mill. kroner til å håndtere koronapandemien. Dette er 37 mill. kroner mer enn det vi mottok i statlig kompensasjon.

Kommunedirektøren har holdt kommunestyret løpende orientert om den økonomiske situasjonen gjennom hele 2022. Asker kommune har et godt økonomisk utgangspunkt. Negativt resultat på finansforvaltningen, økte energikostnader og manglende kompensasjon for utgifter knyttet til koronapandemien har imidlertid bidratt til at Asker kommune i 2022 fikk et negativt netto driftsresultat på -66 mill. kroner eller -0,7 prosent. Netto driftsresultat er et av de mest sentrale nøkkeltallene innenfor kommuneøkonomien, og angir hvor mye midler som frigjøres i driften til avsetninger og egenkapital til investeringer. I 2022 måtte kommunen bruke av oppsparte midler for å finansiere et negativt netto driftsresultat.

De store og raske rentehevingene har på kort sikt gitt en relativt stor negativ avkastning for obligasjonsfondene. Den negative avkastningen på Asker kommunes energifond ble i 2022 på 203 mill. kroner, noe som påvirket netto driftsresultat i negativ retning.

For å sikre et robust økonomisk fundament og buffer for fremtidige økonomiske utfordringer, avsettes det i tråd med budsjettet midler til disposisjonsfond. Dette skal sikre at kommunen er i stand til å håndtere svingninger i utgifter og inntekter uten at det går direkte utover tjenesteproduksjonen. Disposisjonsfondet inklusive bufferfond og realverdifond er på 14,8 prosent, mot et ønsket resultat på over 10 prosent. Uten bufferfond og realverdifond er disposisjonsfondet 7,1 prosent.

Skatteinntektene ble ekstraordinært høye i 2022. Dette skyldes i stor grad ekstraordinært høye aksjeutbytter mot slutten av 2021 som ga høye skatteinntekter i 2022. Kombinert med blant annet lave renter, og dermed også lave rentefradrag, resulterte dette i at kommuner først fikk disse inntektene i 2022. Veksten i lønn og sysselsetting ble høyere enn opprinnelig anslått. I revidert nasjonalbudsjett for 2022 ble det vedtatt at en del av merinntektene fra tilpasningene til endret utbytteskatt skulle tilfalle staten, og dette ble derfor trukket fra kommunenes rammetilskudd.

De frie inntektene ligger godt over gjennomsnittet for norske kommuner. Samtidig er kostnadsnivået i Asker høyere enn i sammenlignbare kommuner. Virksomhetene har et samlet merforbruk på 314 mill. kroner i 2022, hvorav 232 mill. kroner er utgifter til å håndtere koronapandemien. Den statlige koronakompensasjonen er ikke delt ut til tjenestene, men er inntektsført sentralt. 92 mill. kroner av merforbruket knytter seg til ordinær drift, og skyldes hovedsakelig økt prisvekst, økte strømutfgifter, negativt resultat på vann og avløp og økte utgifter innenfor tjenesteområde Velferd.

Asker kommune har et høyt ambisjonsnivå for investeringer og høy lånegjeld, og gjeldsgraden er vesentlig høyere enn handlingsregelen tilsier. Kommunens gjeldsgrad var i 2022 på 97,4 prosent, noe som er betydelig høyere enn måltallet. Årsaken er et høyt investeringsvolum i ny kommune. Gjeldsgraden vil øke i årene fremover, da det vil bli krevende å opprettholde en like høy grad av egenfinansiering av låneporteføljen som tidligere har ligget til grunn.

Det vises til årsberetningen for en utdypende beskrivelse av de økonomiske forholdene i 2022.

Medarbeidere

Kommunen er en kunnskapsbedrift der medarbeidere og ledere utgjør den viktigste ressursen for å levere gode tjenester. Å rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere, jobbe systematisk for felles identitet og kultur, ivareta tilliten til kommunen og ha evne til å digitalisere, drive innovasjon og nyskaping, er derfor sentrale innsatsområder.

Temaplan for arbeidsgiverpolitikk er et viktig strategisk virkemiddel for å sikre at medarbeidere og ledere når kommunens mål. Temaplanen har fokus på arbeidet med heltidskultur, kompetanseutvikling, organisasjons- og arbeidskultur som fremmer gode arbeidsprosesser og en synlig kultur for læring. I tillegg fremheves det at kommunens medarbeidere og ledere aktivt skal involvere innbyggerne og andre aktører som ressurser og samarbeidspartnere.

Dette skal vi oppnå

Medarbeidere				
Asker kommune fremmer inkludering, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle				
Nøkkeltall	2019	2020	2021	2022
Asker kommune sikrer de ansattes rettigheter og fremmer et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle.				
Sykefraværprosent	Ikke målt	7,7 %	8,4 %	9,3 %
Asker kommune har medarbeidere og ledere som i fellesskap utfører det unike samfunnsoppdraget og når kommunens mål, og bidrar til at innbyggerne har tillit til kommunen.				
Medarbeidere og lederes opplevelse av at Asker kommune legger til rette for godt medarbeiderskap og lederskap, skala 1-5 hvor 5 er best	Ikke målt	Ikke målt	4,2	Ikke målt
Medarbeideres opplevelse av å få brukt sin kompetanse på en god måte, skala 1-5 hvor 5 er best	Ikke målt	Ikke målt	4,2	Ikke målt
Asker kommune er en attraktiv arbeidsgiver med god organisasjonskultur som legger til rette for å tiltrekke seg og utvikle kompetente, initiativrike og stolte medarbeidere og ledere.				
Medarbeideres opplevelse av å ha relevant kompetanseutvikling, skala 1-5 hvor 5 er best	Ikke målt	Ikke målt	3,7	Ikke målt
Andelen årsverk fordelt på fagbrev eller høyere utdanning	Ikke målt	84,2 %	84,9 %	85,0 %
Andelen heltidsansatte	Ikke målt	59,4 %	59,6 %	61,9 %
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	Ikke målt	81,9 %	81,4 %	82,3 %
Asker kommune har medarbeidere og ledere som sammen finner smarte måter å jobbe på, finner løsninger på kommunenes utfordringer og viser endringsvilje.				
<i>Nøkkeltall under utvikling</i>				

Vurdering og analyse

Asker kommune har jobbet målrettet og systematisk med å utvikle arbeidsgiverpolitikken. Det er blant annet gjennomført et organisasjons- og lederutviklingsprogram for alle kommunens ledere.

Heltidskulturprosjektet skal bidra til å redusere deltidsarbeid og øke antallet heltidsstillinger, spesielt innenfor tjenesteområdene Velferd og Oppvekst. Sentrale virkemidler i dette arbeidet er å ta i bruk nye arbeidstidsordninger og TØRN-prosjektet. Resultatet av arbeidet vil vises over tid. Utviklingen i gjennomsnittlig stillingsprosent og andelen heltidsstillinger blir viktige indikatorer på om kommunen lykkes i arbeidet.

Kommunens etiske retningslinjer skal gi folkevalgte og ansatte et grunnlag for å ta gjennomtenkte og gode valg i situasjoner som krever etisk refleksjon. Gjennom nanolæringen i 2022 fikk kommunens ansatte opplæring innenfor etiske dilemmaer og problemstillinger.

Partssamarbeidet er viktig for å utvikle gode tjenester til innbyggerne. Medbestemmelsesordningene må være hensiktsmessige og møte behovene i en stor organisasjon. I 2022 ble det etablert en overordnet medbestemmelsesarena på kommunenivå. Det skal jobbes videre med å evaluere den nåværende medbestemmelsesordningen.

Det registrerte sykefraværet var i 2022 på 9,3 prosent, noe som er en økning på 0,9 prosentpoeng fra 2021. Økningen i registrert sykefravær gjelder alle tjenesteområdene. Sykefraværet som ble rapportert i 2021 på 8,0 prosent er ved ny måling i 2022 justert til 8,4 prosent. Endringen skyldes etterslep i registreringen av sykefravær i kommunens lønns- og personalsystem. Det er nærliggende å tro at økningen i sykefraværet i 2022 skyldes sykdom knyttet til korona og influensa, samt en mer normal arbeidsdag for mange med mindre hjemmekontor og mer kontakt med andre.

Kommunal sektor er kvinnedominert, og andelen kvinner er spesielt høy innenfor tjenesteområdene Velferd og Oppvekst. Andelen kvinner i Asker kommune følger de nasjonale tallene, og var ved utgangen av 2022 på 75,7 prosent. Kvinneandelen har holdt seg relativt stabil fra 2020, da den var på 76,6 prosent.

Asker kommune skal jobbe videre med å utarbeide en strategisk overordnet kompetanseplan. Denne skal bidra til at kommunen evner å rekruttere god og nødvendig kompetanse, samtidig som vi utvikler egne medarbeidere. Kompetanseplanen skal gi retning og hjelp til å prioritere tiltak for å styrke kompetansen i årene fremover. Den skal bidra til å bygge tverrfaglige og robuste fagmiljøer, møte utfordringer knyttet til den demografiske og teknologiske utviklingen, det grønne skiftet og andre utfordringer som krever evne til omstilling og endring.

Samarbeid for å nå målene

Et stadig mer nettverksorientert samfunn med nye teknologiske muligheter, forutsetter mer samarbeid på tvers for å utvikle fremtidsrettede løsninger. For å lykkes med å følge opp bærekraftsmålene trenger Asker kommune en helhetlig politikk for bærekraftig utvikling og nye og sterke partnerskap.

Kommunen skal jobbe med å styrke innbyggermedvirkningen ved å tilrettelegge for inkluderende medvirkningsprosesser, blant annet gjennom å bygge kompetanse i organisasjonen og i samfunnet. Kommuneroollen er i endring, og kommunens rolle som fasilitator og samarbeidspartner blir mer fremtredende. Kommunen skal særlig fremme og styrke samarbeidet om stedsutvikling.

Dette skal vi oppnå

Samarbeid for å nå målene				
Askersamfunnet har virkemidler, partnerskap og samarbeid på tvers som sikrer en bærekraftig utvikling.				
Nøkkeltall	2019	2020	2021	2022
Askersamfunnet har inkluderende lokalsamfunn der innbyggerne opplever tilhørighet og tar medansvar, uavhengig av kulturelle, sosiale og økonomiske forhold.				
Andelen innbyggere som deltar i frivillig arbeid	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	46 %
Andelen ungdomsskoleelever som opplever at det er et godt tilbud til ungdom i området der de bor (fritidsklubb, ungdomshus eller lignende)	38 %	Ikke målt	Ikke målt	46 %
Andelen deltakere i arbeid eller utdanning året etter endt introduksjonsprogram	Ikke målt	65 %	48 %	Tall kommer
Askersamfunnet er et levende lokaldemokrati der innbyggere i alle aldre deltar gjennom inkluderende, medbestemmende og representative beslutningsprosesser.				
Endring i valgdeltakelse i kommunestyre- og fylkestingsvalget, samt stortingsvalget, fire år før (prosentpoeng)	8,77 %	Ikke målt	-2,04 %	Ikke målt
Innbyggernes opplevelse av om det er gode muligheter til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer dem, skala 1-4 hvor 4 er best	Ikke målt	Ikke målt	2,5	Ikke målt
Innbyggernes opplevelse av at politikerne involverer innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer, skala 1-4 hvor 4 er best	Ikke målt	Ikke målt	2,5	Ikke målt
Frivilligheten, næringslivet, kommunen og andre aktører deltar i gjensidig forpliktende samarbeid for å oppnå en bærekraftig utvikling.				
Frivillige lag og foreningers tilfredshet med samarbeidet med kommunen, skala 1-6 hvor 6 er best	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	4,8

Vurdering og analyse

Tverrsektorielt samarbeid internt og eksternt er en forutsetning for at Asker kommune skal oppnå en bærekraftig utvikling i tråd med målene i kommuneplanen. Til sammen ti temaplaner er vedtatt ved utgangen av 2022, og det er i planarbeidet gjennomført omfattende medvirkningsprosesser med næringslivet, frivilligheten og innbyggerne. I tillegg har arbeidet med kommuneplanens arealdel vært gjennomført med brede medvirkningsprosesser. Asker deltar også aktivt i Bærekraftsløftet og det nasjonale bærekraftsnettverket for å løfte arbeidet med kartlegging og måling av status for bærekraftsmålene i hele kommunesektoren.

Temaplan for medborgerskap ble vedtatt av kommunestyret i 2021, og skal bidra til at Asker kommune i større grad kan motivere og tilrettelegge for at innbyggerne ønsker å delta i og ta medansvar for samfunn og fellesskap. Utviklingsprosjektet medborgerskap ble avsluttet i desember 2022. Det skal fremover arbeides videre med å implementere erfaringene med utprøvde praktiske metoder for økt medborgerskap og samskaping.

Lokaldemokratiundersøkelsen, som ble gjennomført i 2017 og 2021, måler blant annet innbyggernes opplevelse av muligheten til å påvirke kommunale beslutninger. Lokaldemokratiundersøkelsen fra 2021 viser en signifikant og positiv utvikling blant innbyggerne i tidligere Røyken og Hurum kommuner når det gjelder opplevelsen av hvorvidt de folkevalgte involverer innbyggerne i å finne løsninger på lokale problemer. Det er også en signifikant og positiv utvikling blant innbyggerne i tidligere Røyken og Hurum kommuner når det gjelder den samlede opplevelsen av hvordan kommunen takler de utfordringene den står overfor.

Frivillighetens år 2022 ble gjennomført som en satsing og markering i tråd med innsatsområdene og strategiene i temaplan for medborgerskap. Temaplanen beskriver hvordan kommunen skal jobbe for å motivere og tilrettelegge for at innbyggerne ønsker å delta i og tar medansvar for samfunn og fellesskap. Frivillige lag og foreningers tilfredshet med samarbeidet med kommunen har økt fra en score på 4,5 i 2018 til en score på 4,8 i 2022.

Andelen innbyggere som deltar i frivillig arbeid var på 54 prosent i 2018, mens den i 2022 var redusert til 46 prosent. Andelen er høyest i aldersgruppen 35-54 år. 71 prosent av de som ikke er frivillige oppgir at de kan tenke seg å gjøre frivillig arbeid hvis de blir spurt. Dette er en økning fra 2018, da andelen var 66 prosent.

Andelen som er fornøyde med lokaler til å treffe andre unge, har gått betydelig opp siden forrige måling. Andelen er nå på linje med landsgjennomsnittet, men under gjennomsnittet i Viken hvor andelen er 51 prosent. Vi ser en økning for nesten alle ungdomsskolene, og økningen har vært ekstra stor ved de skolene som i perioden 2019-2022 har fått egen ungdomsklubb. Det er likevel slik at forskjellene mellom de 13 ungdomsskolene som har deltatt i Ungdataundersøkelsen er store. Andelen som oppgir at de er fornøyde med lokalene til å treffe andre unge varierer fra 27 til 70 prosent. Kommunen jobber aktivt videre for å etablere et likeverdig tilbud til innbyggerne i hele kommunen.

Bærekraftige byer og samfunn

Asker skal være et nært, mer aktivt og bærekraftig samfunn. I dag bor mange i store eneboliger. Over tid vil det skape større utfordringer fordi stadig flere bor alene. Om lag 80 prosent av boligene i kommunen er eneboliger og rekkehus, mens kun 42 prosent av husholdningene er barnefamilier. På den måten utnyttes ikke arealene effektivt. Det gjør det også vanskelig for førstegangsetablerere og innbyggere med vanlige inntekter å etablere seg i Asker. For å sikre en god balanse må det bygges flere mindre boliger.

Mange eier mer enn én bil per husholdning og kjører til og fra jobb. Hovedveiene er overbelastet i rushtiden, og det er lange køer, også for kollektivtrafikken. Flere må bli motivert til å velge alternativ transport som sykkel og gange. I tillegg er det nødvendig å forbedre kollektivtilbudet. Kommuneplanen legger opp til at det skal bygges rundt kollektivknutepunkter. Dersom flere kan bo i gåavstand til buss, tog, båt og lokalsentre, vil presset på veiene bli mindre.

Ved å satse på lokalsentrene skapes gode, lokale og sosiale steder. Asker har definert ni slike lokalsentre, i tillegg til kommunesenteret Asker sentrum. Lokalsentrene skal være i nær tilknytning til kollektivtilbud og ha tilbud innen handel, service, møteplasser og næringsliv. Videre skal lokalsentrene være aldersvennlige, helsefremmende og inkluderende, og bidra til at innbyggerne kan delta i lokaldemokratiet.

En bærekraftig samfunnsutvikling tar også vare på kommunens rike naturmangfold og verner om matjord og kulturminner.

Dette skal vi oppnå

Bærekraftige byer og samfunn				
Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.				
Nøkkeltall	2019	2020	2021	2022
Askersamfunnet har bærekraftige og samordnede bolig-, areal- og transportløsninger som tilrettelegger for smart samfunnsutvikling.				
Befolkningsvekst	0,8 %	0,5 %	1,2 %	1,8 %
Antall bosatte per kvadratkilometer i tettstedsareal	1 748	1 762	1 763	1767
Egendekning av arbeidsplasser (antall arbeidsplasser i kommunen/ antall sysselsatte bosatt i kommunen)	78 %	77 %	77 %	76 %
Andelen sykkelveinett som holder definert standard for sykkelveier	Ikke målt	Ikke målt	54 %	Ikke målt
Alle innbyggere har tilgang til rent drikkevann og et tilfredsstillende avløpssystem, og en effektiv og miljøvennlig renovasjons- og avfallshåndtering.				
Andel av befolkningen tilknyttet kommunal vannforsyning (Metodikken for innhenting av tall er forbedret i 2022. Dette gjør det utfordrende å sammenligne tallene med foregående år)	Ikke målt	89 %	89 %	87 %
Andelen prøver med tilfredsstillende drikkevannsforsyning (mht. E. coli og stabil drikkevannsløse)	99,9 %	94,1 %	99,9 %	Tall kommer
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste	Ikke målt	95 %	91 %	94 %

Antall av kommunens fire renseanlegg som klarer å innfri rensekrav	4	3	3	Tall kommer
Lekkasje fra vannforsyningsnettet (<i>Metodikken for innhenting av tall er forbedret i 2022. Dette gjør det utfordrende å sammenligne tallene med foregående år</i>)	Ikke målt	28 %	43 %	32 %
Forurensning fra avløpsnettet som slippes ut i regnvannsoverløp og nødoverløp (< 5% er tilfredsstillende)	Ikke målt	0,63 %	0,14 %	Tall kommer
Asker kommune forebygger og håndterer konsekvensene av uønskede hendelser.				
Andelen ungdomsskoleelever som opplever at det er trygt å være i sitt nærområde når de er ute om kvelden	87 %	Ikke målt	Ikke målt	86 %
Anmeldte lovbrudd etter lovbruddsgruppe "Vold og mishandling", per 1000 innbyggere	Ikke målt	4,4	4,4	Tall kommer
Alle innbyggere har tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger til en overkommelig pris.				
Antall nye boliger per år	445	633	638	833
Andelen nye boliger i kommunen som er leiligheter eller rekkehus	63 %	76 %	78 %	78 %
Andelen nye boliger i kommunen som er leiligheter	31 %	66 %	58 %	64 %
Askersamfunnet har minimale negative konsekvenser på det ytre miljøet.				
Konsentrasjon av finkornet svevestøv (PM2.5), mikrogram per kubikkmeter luft	4,7 µg/m3	4,6 µg/m3	5,6 µg/m3	**
Mengde avfall fra kommunale byggeprosjekter, kg/m2	Ikke målt	27,6 kg/m2	35,9 kg/m2	48,3 kg/m2
Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.				
Antall nye bygg i strandsonen siste fire år	185	180	173	Tall kommer
Omdisponering av dyrket og dyrkbar jord til andre formål enn landbruk, dekar	90	44	99	68

Vurdering og analyse

Asker kommune hadde i 2022 en befolkningsvekst på 1,8 prosent. Dette er en betydelig økning fra året før, og en del høyere enn målet i kommuneplanen. Antall bosatte per kvadratkilometer i kommunens tettstedsarealer øker, og trenden viser at det er vekst i tettstedene våre. Det er viktig å merke seg at tallet for bosatte per kvadratkilometer i tettstedsareal ikke sier noe om veksten utenfor tettstedene i kommunen.

Egendekningen av arbeidsplasser viser hvor mange sysselsatte innbyggere som har mulighet til å jobbe nær sitt bosted, altså innenfor kommunegrensen. Egendekningen har ikke endret seg vesentlig de siste årene, og var i 2022 på 76 prosent.

Det ble ferdigstilt 833 nye boliger i Asker i 2022, hvorav 78 prosent er leiligheter eller rekkehus. Dette er høyere enn kommuneplanens måltall om 550 nye boliger i året, der 80 prosent skal være leiligheter eller rekkehus. Den høye boligproduksjonen viser at Asker er på god vei mot målet om at alle innbyggere skal ha tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger. Det bygges nå flere leiligheter enn tidligere, og det vil kunne bidra til et marked med flere boliger til en overkommelig pris. I 2022 ble det gitt igangsettingstillatelse til 912 boliger i Asker. Med unntak av i 2020, er dette det høyest antall igangsettelser de siste 20 årene.

Resultatene viser en nedadgående trend i andelen innbyggere som er tilknyttet kommunal vannforsyning. Tallet representerer ikke en reell reduksjon, men skyldes feil og mangler i datagrunnlaget. Dette er også tilfellet når det gjelder prosentvis lekkasje fra vannforsyningsnettet. Det jobbes målrettet med å sikre tilgang til rent drikkevann og et tilfredsstillende avløpssystem for alle. Temaet er omtalt i temaplan for vann og vannmiljø. Videre legger temaplanen opp til en betydelig satsing på tilknytning av hytteområder og boligområder som i dag har spredt avløp.

Mengden avfall fra kommunale byggeprosjekter har økt de siste par årene. Mengden byggavfall var lav i 2020, blant annet som følge av at Torvbråten skole og boligene på Korpåsen ble oppført i massivtre. I 2022 ble det i større grad oppført bygg med utstrakt bruk av betong og stål. Slike bygg gir erfaringsmessig mer avfall, noe som gjenspeiler seg i nøkkeltallene.

En undersøkelse som ble gjennomført høsten 2022 viser at 8 av 10 innbyggere i Asker er opptatt av natur- og miljøspørsmål, og at 9 av 10 mener det er viktig at kommunen jobber med å stanse tap av natur. Arealbruksendringer er hovedårsaken til tap av natur. Kommunene har et særskilt ansvar for å stanse tap av natur, da det er i kommunene de fleste vedtak om arealdisponering fattes. Andre trusler mot naturmangfoldet er klimaendringer, forurensning, fremmede arter og overhøsting. Asker kommune vil fortsette arbeidet med å verne og sikre naturmangfoldet gjennom temaplan for naturmangfold som blir vedtatt i 2023.

Asker kommune jobber aktivt for å forebygge og håndtere konsekvensene av uønskede hendelser på alle nivåer. Ungdataundersøkelsen fra 2022 viser at 86 prosent av de unge i Asker opplever at det er trygt å være ute i nærområdet sitt om kvelden. Dette er på nivå med landsgjennomsnittet som er på 85 prosent. Variasjonen innad i kommunen er relativt lav, og ligger mellom 80 og 92 prosent. Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt av kommunestyret i 2020. Det har de siste årene vært gjennomført et omfattende arbeid med kommuneplanens arealdel, som vil bli ferdigstilt i 2023. Kommuneplanens samfunns- og arealdel danner grunnlaget for det videre arbeidet med utviklingen av Asker som en fremtidsrettet og bærekraftig kommune. Arealdelen skal sikre en enhetlig forvaltning og utvikling av kommunens arealer, samt videreføre utviklingen av prioriterte vekstområder.

Handling mot klimaendringene

Klimautfordringene er globale, men må løses lokalt. Norges klimaforpliktelser er vedtatt gjennom en egen klimalov, der målet er at utslippene av klimagasser i 2030 skal være minst 50 prosent lavere og opp mot 55 prosent lavere enn i 1990. De største direkte utslippene av klimagasser i Asker kommune kommer fra transport. De indirekte utslippene av klimagasser er flere ganger større enn de direkte, og kommer fra en rekke ulike kilder.

Asker kommune skal bidra til klimagassreduksjon gjennom sin rolle som planmyndighet, eiendomsbesitter, arbeidsgiver, innkjøper, tjenesteleverandør og samfunnsutvikler. God planlegging skal bidra til helhetlige løsninger innenfor transport og mobilitet, samt å redusere de negative konsekvensene av klimaendringer.

Dette skal vi oppnå

Handling mot klimaendringene				
Askersamfunnet handler umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.				
Nøkkeltall	2019	2020	2021	2022
Askersamfunnet motvirker, reduserer og tilpasser seg konsekvensene av klimaendringer.				
<i>Nøkkeltall under utvikling</i>				
Askersamfunnet er i front for lavutslippssamfunnet i tråd med internasjonale og nasjonale klimaforpliktelser og regionale ambisjoner.				
Mengde direkte klimagassutslipp i Askersamfunnet, tonn CO ² e	186 211	180 661	178 984	Tall kommer
Netto forbruk av elektrisitet i husholdningene, GWh	722 GWh	714 GWh	762 GWh	Tall kommer
Andelen innbyggere som mener de har klimavennlig atferd	Ikke målt	53 %	Ikke målt	Ikke målt
Andelen reiser som foretas med sykkel	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt
Antall kilo matsvinn per innbygger	Ikke målt	Ikke målt	41	Ikke målt
Antall kilo husholdningsavfall per innbygger	434	454	451	400
Andelen husholdningsavfall til materialgjenvinning	Ikke målt	46,3 %	49,7 %	48,3 %
Andelen kommunale anskaffelser hvor klima/miljø er vektet enten i tildelingskriterier, kvalifikasjonskrav eller absolutte krav til produktet/tjenesten	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt
Andelen kommunale bygg- og anleggsplasser der det kun brukes maskiner og kjøretøy som er utslippsfrie eller går på biogass	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	0
Reduksjon (i tonn CO ² - ekvivalenter) i indirekte klimagassutslipp fra materialbruk i kommunale byggeprosjekter, målt i forhold til et referansebygg bygget etter TEK17 (Det ble laget klimaregnskap til kun ett av seks byggeprosjekter ferdigstilt i 2022)	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	32 %
Andelen kommunale nybygg med nær null energi standard	Ikke målt	67 %	33 %	0
Andelen kommunale nybygg som er nullutslippsbygg	Ikke målt	0	0	0

Andelen nye kommunale biler på el/hydrogen/biogass (personbiler og varebiler)	Ikke målt	43 %	42 %	64 %
---	-----------	------	------	------

Vurdering og analyse

Temaplan for handling mot klimaendringene ble vedtatt av kommunestyret i 2021, og skal bidra til at Asker når målene om reduserte utslipp av klimagasser. I mai 2022 vedtok kommunen en intern mobilitetsstrategi som skal bidra til at kommunens egne ansatte reiser grønnere. Bildeling, grønne reiseavtaler, færre parkeringsplasser og støtte til anskaffelse av elsykkel er noen av tiltakene som skal bidra til dette.

Klimabudsjettet er et styringsverktøy som inneholder tiltak for å redusere direkte og indirekte utslipp fra både innbyggerne, næringslivet og kommunens egen drift. Målet er å redusere klimagassutslippene i Asker med 67 prosent fra 2009 til 2030. Miljødirektoratets statistikk viser at de direkte klimagassutslippene i Asker gikk ned med 1,6 prosent fra 2020 til 2021. Sammenlignet med 2009 er utslippene redusert med 42 prosent.

Flere av nøkkeltallene for klima er ikke målt i 2022, og det arbeides med å få på plass disse tallene for kommende år. Tall for klimavennlig adferd vil innhentes gjennom en spørreundersøkelse som er under arbeid. Tall for sykkelandel vil innhentes gjennom en reisevaneundersøkelse som også er under arbeid. Det skal videre startes opp et arbeid for å se på hvordan vi kan innhente data om klimavennlige anskaffelser på en hensiktsmessig måte.

Satsingsområde handling mot klimaendringene omhandler også klimatilpasning. Klimatilpasning dreier seg både om å forstå konsekvensene av at klimaet endrer seg og å iverksette skadereduserende tiltak, samtidig som vi utnytter de mulighetene som klimaendringene kan gi.

Temaplan for vann og vannmiljø ble vedtatt av kommunestyret våren 2022. Flom og overvann er et eget innsatsområde i planen, som beskriver utfordringer og strategier for hvordan kommunen skal møte fremtidens klimaendringer.

Kunnskapsgrunnlaget til temaplan for naturmangfold ble utarbeidet i 2022, mens planen skal vedtas i 2023. Naturen er en svært viktig brikke i det globale karbonkretsløpet gjennom opptak og lagring av karbon. Klima- og naturkrisen må derfor sees i sammenheng, og vi må ha fokus på å finne løsninger som tjener både naturen og klimaet.

Kommuneplanens arealdel viser sammenhengen mellom samfunnsutvikling og arealbruk. Bestemmelsene og føringene i arealdelen blir et sentralt verktøy for kommunens klimaarbeid i årene fremover.

God helse

Kommunen har ansvar for å skape bærekraftige løsninger som møter helseutfordringene i samfunnet, motvirker sosiale helseforskjeller og fremmer god helse og livskvalitet for alle, uansett alder. Asker kommune skal legge til rette for at innbyggerne kan leve friske og sunne liv. Gjennom medborgerskap og samskaping med andre samfunnsaktører skal det utvikles nye løsninger for bærekraftige helsetjenester.

Innbyggernes helse og livskvalitet påvirkes av mange forhold, slik som nærmiljøkvaliteter, boforhold, transport, helsetjenester og kultur- og aktivitetstilbud. Arbeidet med stedsutvikling skal legge til rette for mobilitet, gode møteplasser, aktivitetsmuligheter og helsefremmende lokalsamfunn. For å fremme psykisk helse, trivsel og forebygge ensomhet, er det nødvendig å stimulere til etablering av sosiale nettverk, deltakelse og sosial støtte i hverdagslivet.

Dette skal vi oppnå

God helse				
Askersamfunnet sikrer god helse og fremmer livskvalitet for alle, uansett alder.				
Nøkkeltall	2019	2020	2021	2022
Askersamfunnet arbeider helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død.				
Andelen 9-åringene som er vaksinert mot meslinger	96,10 %	97,00 %	97,30 %	Tall kommer
Andel av befolkningen (20-66 år) som mottar stønad til livsopphold	12 %	Tall kommer	Tall kommer	Tall kommer
Innbyggere (0-74 år) som har vært i kontakt med fastlege angående muskel- og skjelettplager, per 1000 innbyggere	307	301	Tall kommer	Tall kommer
Andelen ungdomsskoleelever som er lite fysisk aktive	13 %	Ikke målt	Ikke målt	12 %
Andelen innbyggere over 18 år som har minst 30 minutter moderat fysisk aktivitet 4+ dager i uken	Ikke målt	Ikke målt	22,2 %	Ikke målt
Andelen ungdomsskoleelever som er fornøyd med helsa si	73 %	Ikke målt	Ikke målt	68 %
Innbyggere (0-74 år) som har vært i kontakt med fastlege angående psykiske symptomer og lidelser, per 1000 innbyggere	146	148	Tall kommer	Tall kommer
Andelen innbyggere (16-66 år) som verken er i arbeid eller utdanning	17 %	Tall kommer	Tall kommer	Tall kommer
Andelen innbyggere (67-74 år) i arbeid	21,6 %	21,4 %	22,4 %	23,1 %
Innbyggere over 75 år innlagt på sykehus med hoftebrudd, per 1000 innbyggere	Tall kommer	Tall kommer	Tall kommer	Tall kommer
Andelen innbyggere over 18 år som opplever at de er plaget av støy fra trafikk hjemme	Ikke målt	Ikke målt	10,4 %	Ikke målt
Innbyggerne har tilgang til grunnleggende, helhetlige og forsvarlige helsetjenester av god kvalitet og til rett tid.				
Andelen årsverk med fagutdanning i de kommunale pleie- og omsorgstjenestene med relevant fagutdanning	Ikke målt	72,7 %	76,5 %	Tall kommer
Innbyggere som mottar helsetjenester lever aktive og selvstendige liv, tar medansvar for egen helse og deltar i utforming av tjenestene ut fra den enkeltes forutsetninger og behov.				

Andelen innbyggere over 80 år som bor hjemme	Ikke målt	90,4 %	89,8 %	Tall kommer
Asker kommune samarbeider aktivt med innbyggere, frivilligheten og næringslivet for å møte fremtidens helseutfordringer.				
<i>Nøkkeltall under utvikling</i>				

Vurdering og analyse

Kommuneplanen legger til grunn at det skal utvikles attraktive og helsefremmende lokalsamfunn, blant annet gjennom utvikling av møteplasser, aktivitetstilbud og infrastruktur. Befolkningsprognosene viser at andelen eldre vil øke radikalt de neste årene, og dette vil legge press på kommunens totale velferdstilbud. Det er i 2022 etablert et program som skal jobbe mot konkrete effektmål knyttet til nødvendig omstilling av kommunens velferdstjenester.

Å være i arbeid kan gi positive helseeffekter for den enkelte. Det er en liten økning i andelen eldre i alderen 67 til 74 år som er i arbeid, og andelen er høyere i Asker enn i landet som helhet. Dette er en positiv utvikling med tanke på målet om god livskvalitet hos alle, uansett alder.

Muskel- og skjelettplager er en av de største enkeltårsakene til sykefravær i arbeidslivet, og står for en stor andel av helsetapet i befolkningen. Det er derfor gledelig at andelen innbyggere som har vært i kontakt med fastlege angående muskel- og skjelettplager i Asker er signifikant lavere enn landsgjennomsnittet.

Andelen ungdomsskoleelever som er fornøyd med helsa si har gått ned siden 2019, og ligger nå på 68 prosent. Dette er på samme nivå som landsgjennomsnittet. Tidligere hadde Asker resultater noe over landsgjennomsnittet.

Tall fra folkehelseundersøkelsen viser at 84 prosent av innbyggerne opplever at idrettstilbudet er godt, og kun 3,4 prosent opplever høyt totalbelastning av psykiske plager. Videre er andelen ungdomsskoleelever som er lite fysisk aktive relativt uendret fra 2019, og er lavere i Asker enn i landet som helhet.

God helse og livskvalitet er et område som favner bredt og berører alle tjenesteområder i kommunen. Folkehelseperspektivet er også reflektert i alle temaplaner. Asker kommune vil fremover fortsette arbeidet med å forankre folkehelseperspektivet i alle tjenesteområder og legge til rette for gode forebyggende tiltak.

God utdanning

For å nå målene om en bærekraftig fremtid, er læring og utdanning avgjørende. God utdanning er viktig for den enkelte, for det sosiale fellesskapet og for samfunnet som helhet. Utdanning og læring skal fremme demokratiske verdier og holdninger. Det handler om å utvikle skaperglede, engasjement og nysgjerrighet, og gi alle mulighet til å utfolde seg.

Læring foregår hele livet og på mange arenaer, slik som i barnehager, skoler, skolefritidsordning, voksenopplæring, introduksjonsprogram, bibliotek, kulturskole og på ulike kulturarenaer. Asker kommune skal fremme samhandling mellom de ulike arenaene og aktørene. Slik kan kommunen bidra til at den enkelte opplever trygghet, inkludering, deltakelse, engasjement og god livskvalitet. Kommunens tjenester skal utvikle sin rolle som lokalsamfunnsaktører og styrke innbyggernes forutsetninger for å ta bærekraftige valg gjennom hele livet.

Dette skal vi oppnå

God utdanning				
Askersamfunnet sikrer inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremmer muligheter for livslang læring for alle.				
Nøkkeltall	2019	2020	2021	2022
Askersamfunnet har inkluderende og trygge oppvekstmiljøer med leke- og læringsarenaer som fremmer sosial kompetanse, mestring, tilhørighet og god helse.				
Andelen ungdomsskoleelever som sier at de er fornøyde med sitt lokalmiljø	70 %	Ikke målt	Ikke målt	70 %
Andelen elever (7. trinn) som svarer at de har blitt mobbet av medelever, mobbet digitalt og/eller blitt mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere	Ikke målt	7,8 %	6,9 %	7,7 %
Andelen elever (10. trinn) som svarer at de har blitt mobbet av medelever, mobbet digitalt (på skolen) og/eller blitt mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere	Ikke målt	4,4 %	3,4 %	5,4 %
Elevenes trivsel på skolen (7. og 10. trinn), skala 1-5 hvor 5 er best	4,2	4,1	4,2	4,2
Foreldrenes opplevelse av barnets trivsel i barnehagen, skala 1-5 hvor 5 er best	Ikke målt	4,8	4,7	4,7
Alle barn har tilgang til barnehage av god kvalitet som bidrar til trygghet, utvikling og læring, og som forbereder barna til å begynne i grunnskolen.				
Andelen barnehagelærere i forhold til grunnbemanning	Ikke målt	39,7 %	41,3 %	39,1 %
Foreldrenes opplevelse av barnehagens bidrag til barnets utvikling, skala 1-5 hvor 5 er best	Ikke målt	4,6	4,6	4,6
Alle fullfører likeverdig grunnskole med opplæring av god kvalitet, har høyt læringsutbytte og et godt grunnlag for å fullføre videregående opplæring.				
Elevenes opplevelse av opplæring som motiverer og fremmer læring (Vurdering for læring, 7. og 10. trinn), skala 1-5 hvor 5 er best	3,7	3,5	3,6	3,6
Elevenes motivasjon for skole og skolearbeide (7. og 10. trinn), skala 1-5 hvor 5 er best	3,6	3,5	3,6	3,5
Andelen elever som fullfører videregående opplæring innen fem/ seks år	83 %	83 %	84 %	Tall kommer

Skolens bidrag til elevenes læring (skolebidragsindikator, 5.-7. trinn), indeks hvor >0 er bedre enn landsgjennomsnittet	Ikke målt	0,5	0,2	Tall kommer
Skolens bidrag til elevenes læring (skolebidragsindikator, 8.-10. trinn), indeks hvor >0 er bedre enn landsgjennomsnittet	Ikke målt	Tall kommer	Tall kommer	Tall kommer
Barn og unge utvikler relevant kompetanse for fremtidens samfunn og arbeidsliv, med særlig vekt på yrkesrettede fag, teknologi, innovasjon og entreprenørskap.				
Andelen ungdomsskoleelever som svarer at de tror at de kommer til å få et godt og lykkelig liv	71 %	Ikke målt	Ikke målt	69 %
Elevenes (Vg1) svar på "Er du interessert i å lære på skolen?", skala 1-5 hvor 5 er best	Ikke målt	4	3,9	3,8
Andelen lærere som oppfyller kompetansekrav for undervisning i fag de underviser i	Ikke målt	78 %	81 %	83,5 %
Andelen innbyggere (16-25 år) som verken er i arbeid eller utdanning	11 %	Tall kommer	Tall kommer	Tall kommer
Sysselsatte med bestått fagprøve, plassering i Kommune-NM hvor 1 er best	348	350	349	Tall kommer

Vurdering og analyse

Asker kommune jobber målrettet med å tilrettelegge for et godt psykososialt miljø for elevene på skolen. Nasjonalt er det en stor økning i andelen elever som opplever å ha blitt mobbet. Også i Asker er det en økning i andelen elever som har blitt mobbet, men økningen er mye lavere enn landsgjennomsnittet. Kommunens ambisjon er at ingen barn og unge skal oppleve mobbing, og innsatsen for et godt og trygt læringsmiljø må derfor videreføres. Elevenes trivsel på skolen oppnår god score, og ligger på samme nivå som i fjor.

Elevene opplever i samme grad som i fjor at opplæringen fremmer læring, men motivasjonen har gått litt tilbake. Det er en god utvikling i antall lærere som oppfyller kompetansekravene i de fagene de har undervisning i. Satsningen på videreutdanning av lærere, samt arbeidet med å rekruttere lærere med rett kompetanse, er faktorer som kan ha bidratt til den positive utviklingen.

Ungdomsskoleelevenes tro på fremtiden er litt lavere enn i 2019, men går ikke mye tilbake sett i forhold til at vi har hatt utfordrende år med pandemi og er inne i en mer urolig og usikker verdenssituasjon.

Andelen elever som fullfører videregående opplæring er stigende og signifikant høyere i Asker enn i landet som helhet. Samtidig er andelen innbyggere som verken er i arbeid eller utdanning signifikant lavere i Asker enn i landet som helhet. Dette viser at kommunen jobber aktivt med tidlig innsats, og har en god grunnskole som gir et godt grunnlag for å fullføre videregående opplæring.

Det er en reduksjon i andelen barnehagelærere fra 2021 til 2022. Andelen pedagogiske ledere med dispensasjon fra utdanningskravet har økt fra 7,4 prosent til 14,5 prosent i kommunale barnehager. 15 av 32 kommunale barnehager oppfyller pedagognormen. Utfordringene med å rekruttere barnehagelærere har økt, og konkurransen mellom nabokommuner og barnehageeiere er sterk. Foreldrenes opplevelse av barnehagens bidrag til barnas utvikling er uendret, og resultatet er på linje med landsgjennomsnittet og nabokommunene.

Samlet sett er resultatene et uttrykk for at Asker kommune er på vei mot målet om å skape inkluderende og trygge oppvekstmiljøer. Kommunen vil i årene fremover fortsette arbeidet med å skape inkluderende leke- og læringsarenaer som fremmer sosial kompetanse, mestring, tilhørighet og god helse. Arbeidet med disse problemstillingene inngår som en sentral del av temaplan for oppvekst.

Innovasjon, digitalisering og næringsutvikling

Kommuneplanen legger til grunn at Askersamfunnet skal ha en levende innovasjonskultur, en sikker digital infrastruktur av høy kvalitet og et attraktivt, inkluderende og bærekraftig næringsliv.

Innovasjon, digitalisering og næringsutvikling er viktige virkemidler i møte med fremtidens utfordringer. Asker kommune skal styrke arbeidet med systematisk tjenesteinnovasjon, blant annet gjennom å ta i bruk og skalere nye løsninger. Et annet viktig virkemiddel er å videreutvikle mer helhetlige, brukerrettede og brukervennlige digitale tjenester. Partnerskap og samarbeid med ulike nettverk både lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt er viktig for å lykkes.

Asker har et variert og lønnsomt næringsliv. Som kommune kan Asker benytte virkemidler som nettverksbygging, tilskudd for eksempel til medlemsorganisasjoner, anskaffelser og effektiv byggesaksbehandling for å stimulere til næringsutvikling. Tilgang på kvalifisert arbeidskraft, samt en helhetlig og sterk teknisk og digital infrastruktur, er også viktig for at kommunen skal være attraktiv for næringslivet.

Dette skal vi oppnå

Innovasjon, digitalisering og næringsutvikling				
Askersamfunnet har en levende innovasjonskultur, en sikker digital infrastruktur av høy kvalitet og et attraktivt, inkluderende og bærekraftig næringsliv.				
Nøkkeltall	2019	2020	2021	2022
Askersamfunnet arbeider målrettet med innovasjon og digitalisering for å møte fremtidens utfordringer.				
Tildelte midler til Askersamfunnet fra Innovasjon Norge, EU eller Forskningsrådet, mill. kr	89	121	80	70
Andelen arbeidsplasser i informasjons- og kommunikasjonsbedrifter	3,1 %	3,3 %	3,1 %	3,2 %
Antall registrerte patenter i Askersamfunnet, per 100 000 innbyggere	19,1	6,3	8,3	8,2
Andelen installerte smarte vannmålere	42 %	80 %	90 %	92 %
Askersamfunnet har en sikker digital infrastruktur av høy kvalitet.				
Andelen husholdninger med bredbåndsdekning med minst 100 Mbit/s	Ikke målt	92 %	95 %	98 %
Andelen husholdninger med fiber/ 1GB fastnett	Ikke målt	78 %	93 %	95 %
Andelen husholdninger med 5G	Ikke målt	0 %	30 %	60 %
Andelen husholdninger med LoRaWan	Ikke målt	90 %	90 %	Tall kommer
Askersamfunnet har et attraktivt og innovativt næringsliv som bidrar til arbeidsplasser og verdiskaping.				
Total plassering i Kommune-NM	14	14	11	Tall kommer
Plassering i Kommune-NM blant kommuner i Viken	5	4	4	Tall kommer
Andelen vekst i arbeidsplasser av befolkningsveksten	47 %	-101 %	83 %	49 %

Vurdering og analyse

Det er stor aktivitet i Asker kommunes næringsarbeid, og det er i 2022 arbeidet aktivt med oppfølging av temaplan for næring. Næringsarbeidet var i starten av året preget av koronapandemien og arbeid med ulike støtteordninger til lokalt næringsliv. I midten av november ble det gjennomført en næringslivsdag i samarbeid med Asker næringsforening.

I samarbeid med Asker næringsforening, lokalt næringsliv og NAV har Asker kommune i 2022 vært med på å utvikle en sertifiseringsordning for sosial bærekraft. Sertifiseringsprogrammet skal gi økt kunnskap og kompetanse om fordelene ved inkludering og mangfold i næringslivet.

Foreløpige tall indikerer en økning på 400-600 arbeidsplasser i Asker. Andelen sysselsatte i alderen 15-74 år er igjen økende i de fleste kommuner, og det var i 2021 om lag 3 prosent flere sysselsatte i Norge. NHOs kommune-NM 2022 (som er basert på tall fra 2021) viste at Asker hadde fremgang på flere parametere og oppnådde en 11. plass i landet totalt.

Asker har likevel utfordringer knyttet til en aldrende arbeidsstyrke, relativt få lokale arbeidsplasser og for få som tar utdanning og fagprøve innen praktiske yrker. Ved inngangen til 2023 har særlig bygg- og anleggsbransjen, og til en viss grad servicenæringen og handelen, opplevd noe motgang. Dette kommer som følge av at de gode tidene under og like etter koronapandemien har stanset opp, samtidig som næringslivet opplever konsekvensene av høyere renter og strømkostnader. Kompetansenæringene synes derimot å ha unngått nedgang. Arbeidsledigheten er forholdsvis lav, og andelen helt ledige er på under 2 prosent av arbeidsstyrken.

Etableringsvilligheten i Asker er fortsatt høy. Gjennom etablerertjenesten i regi av RE Gründerhus og næringsforeningene ble det gitt individuelle veiledninger og gjennomført ulike kurs for 470 etablerere. Asker Næringsforening har i 2022 arrangert ulike seminarer og fagdager for medlemsbedrifter og andre. RE Gründerhus har i tillegg arrangert samlinger og tiltak innen sirkulærøkonomi for gründere og næringslivet i Asker.

Temaplan for digitalisering og smart bruk av teknologi ble vedtatt av kommunestyret i november 2022. Planen setter blant annet fokus på data som strategisk ressurs, klimabevisst infrastruktur og kapasitet, relevant digital støtte, digitale ferdigheter og kompetanse, samt personvern, informasjonssikkerhet og IKT-sikkerhet.

Asker kommune har gjennom 2021 og 2022 styrket kompetansen og kapasiteten innenfor området personvern, informasjonssikkerhet og IKT-sikkerhet. Eksterne aktører har gjennomført fysiske tester av sårbarheter i og utenfra kommunens nettverk, og det er løpende gjennomført tiltak for å redusere sårbarheter.

Andelen installerte smarte vannmålere har økt til 92 prosent. Når det gjelder andelen husholdninger med bredbåndsdekning og fibernett, har denne økt de siste årene og ligger nå på henholdsvis 98 og 95 prosent. I tillegg har 60 prosent av husholdningene 5G. Dette viser at Asker har en godt utbygget digital infrastruktur.

Klimaregnskap

Innledning

Klimabudsjettet oppdateres årlig og er et styringsverktøy for å oppnå reduksjon i utslippene av klimagasser. Klimabudsjettet inneholder konkrete tiltak som er forankret i kommunens tjenesteområder.

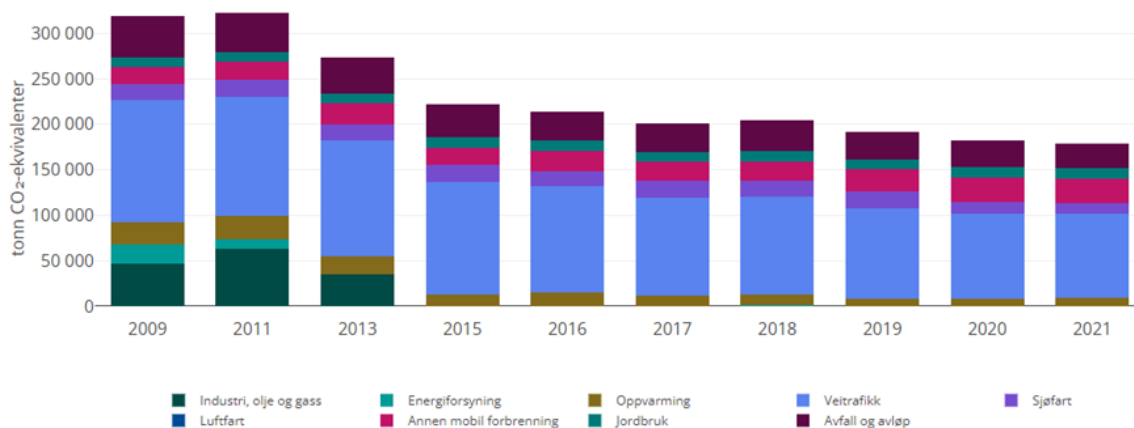
Klimabudsjettet inneholder tiltak både for innbyggerne, næringslivet og kommunens egen drift. Tiltakene omfatter både utslipp innenfor Askers grenser (direkte utslipp) og utslipp som skjer utenfor Askers grenser (indirekte utslipp) som følge av innbyggernes, næringslivets og kommunens forbruk. For de tiltakene der det er mulig, er det anslått reduksjon av klimagassutslipp.

Klimabudsjettet for 2022 var Asker kommunes andre klimabudsjett. Rammene og strukturen for klimabudsjettet bygger på temaplan for handling mot klimaendringene, som ble vedtatt av kommunestyret i juni 2021. Tiltakene i klimabudsjettet er strukturert etter innsatsområdene i temaplanen.

Vurdering og analyse

Miljødirektoratet publiserer hvert år kommunevise utslippsregnskap for de direkte klimagassutslippene. Disse har ett års forsinkelse, og utslippstall for 2022 blir ikke publisert før i begynnelsen av 2024.

Figuren under viser de samlede direkte klimagassutslippene fra Askersamfunnet i perioden 2009 til 2021.

Figuren viser utviklingen av klimagasser i Asker fra 2009 til 2021 fordelt på ulike kilder. Totalt er utslippene redusert med 44 prosent i 2021 sammenlignet med 2009. Fra 2009 og årene etter var det betydelige utslipp fra industrianlegg fram til disse anleggene ble lagt ned i 2013-2014. En annen utslippskilde er oppvarming, der utslippene nesten er helt eliminert som følge av nasjonalt forbud mot bruk av mineralolje. Den største utslippskilden gjennom hele perioden er veitrafikk. På tross av flere kjøretøy er utslippene på vei nedover på grunn av økt innblanding av biodrivstoff og elektriske biler. Utslippene fra kilden annen mobil forburning er også betydelig, der utslippene fra anleggsmaskiner dominerer. Her har utslippene økt de siste årene som følge av økt bygge- og anleggsvirksomhet. Utslippene fra henholdsvis jordbruk, sjøfart og avfall og avløp har vært relativt stabile i hele perioden.

I 2021 var utslippene i Asker på ca. 179 000 tonn CO₂e. Dette var en nedgang på kun 1,6 prosent sammenlignet med 2020. Målet i temaplan for handling mot klimaendringene er en reduksjon på 67 prosent fra 2009 til 2030.

Hovedgrunnen til at utslippene gikk noe ned fra 2020 til 2021 er at utslippene fra avfall og avløp gikk ned med 7,5 prosent og at utslippene fra veitrafikk gikk ned med 1,3 prosent. Utslippsnedgangen innenfor avfall og avløp skyldes blant annet redusert tilførsel av nitrogen til renseanlegget på VEAS og dermed reduserte utslipp av den kraftige klimagassen lystgass. I tillegg ble mengden faklet (brent) metangass ved VEAS redusert fra 2020 til 2021. I tillegg blir utslipp fra gamle deponier naturlig mindre over tid, etter hvert som mer og mer av det biologiske avfallet brytes ned. Når det gjelder utslippsreduksjonene fra veitrafikk, skyldes dette først og fremst en økning av elbilandelen fra 18,5 prosent i 2020 til 23,7 prosent i 2021.

Selv om de direkte utslippene går noe ned, er det lite som tyder på at de indirekte utslippene går ned. Forbruket er fortsatt høyt i Asker som i landet for øvrig. Ifølge det digitale verktøyet Folkets Fotavtrykk, er det gjennomsnittlige klimafotavtrykket for en innbygger i Asker på 12,6 tonn CO₂e. Dette er 0,6 tonn over landsgjennomsnittet og nesten 10 tonn mer enn det gjennomsnittlige fotavtrykket må være på verdensbasis for at verden skal nå Parisavtalen. Det understrekes at dette kun et estimat. Mange av dataene som er brukt er basert på nasjonale tall, da det ikke finnes kommunevise data.

Asker la fra 2023 om strukturen på klimabudsjettet, slik at det fremover skal bli enklere å rapportere på hvordan vi ligger an innenfor de ulike sektorene for å nå det totale utslippsmålet om 67 prosent reduksjon av direkte utslipp innen 2030. Det er imidlertid fortsatt krevende å tallfeste mål og utslippsreduksjoner for indirekte utslipp. Asker kommune er aktiv i det nasjonale og regionale arbeidet med å utvikle metodikk for dette, og mottok i 2022 klimasatsstøtte til et prosjekt for å forbedre slik metodikk.

Asker kommune deltar i flere regionale og nasjonale nettverk relatert til klimaområdet, blant annet FutureBuilt, Kortreist Kvalitet (KS), Grønn anleggssektor, Bygg i Tre, Klima Viken og Osloregionens faggruppe for klima og miljø. I 2022 fikk Asker tilsagn om nesten 3,2 mill. kroner gjennom Miljødirektoratets klimasatsordning til prosjektene materialgjenvinning av trevirke, Omigjen, metodeutvikling av forbruksbaserte klimagassregnskap, karbonfangst i myr, reduksjon av utslipp fra VEAS og redusert bilkjøring til fritidsaktiviteter. Kommunen fikk i 2021 også tilskudd fra Enova til ulike bygg- og anleggsprosjekter.

Asker kommune har i 2022 gjort en innsats innen alle de seks innsatsområdene i temaplan for handling mot klimaendringene.

Status for klimatiltakene

Endring, ledelse og kommunikasjon

Asker kommune har jobbet med kompetanseheving om klima hos egne ansatte, blant annet gjennom kurset «Bærekraft i praksis» og gjennom frokostseminarer om forbruk, ressursforvaltning, transport og mobilitet. Det er også holdt innlegg om bærekraft og sirkulærøkonomi på ulike ledersamlinger i kommunen.

Det ble i 2022 lyst ut et internt klimatilskudd for å øke engasjementet og muliggjøre flere klimatiltak i kommunens virksomheter. Det ble delt ut over 250 000 kroner til blant annet skolehager, ombruksarbeid, kortreist mat og utstyr til digitale møter.

For å heve kompetansen om klima og bærekraft i barnehagesektoren, ble det i 2022 utviklet en bærekraftsidébank for barnehager. Dette er en digital delingsplattform med eksempler på hvordan man konkret kan arbeide med FNs bærekraftsmål. Løsningen krever mer utvikling før den kan tas i bruk, og er planlagt ferdigstilt i 2023.

Formannskapet vedtok i 2022 en plattform for bærekraftige anskaffelser i Asker. Denne gir føringer for hvordan kommunen skal ta hensyn til bærekraft i alle anskaffelser. Klima og sirkulærøkonomi er viktige temaer i plattformen, som også omhandler måling av klimavennlige anskaffelser.

Asker kommune har sponset kursavgift for lokale bedrifter som har ønsket å bli miljøfyrtårnsertifisert. Kommunen setter også krav til at leverandøren skal være sertifisert med miljøledelsessystem i de fleste anskaffelser. Totalt 123 private bedrifter i Asker har gyldig miljøfyrtårnsertifikat, og det har de senere årene vært en jevn økning. De fleste bedriftene i Asker er imidlertid fortsatt ikke sertifisert etter miljøfyrtårnmodellen eller andre miljøsertifiseringsordninger.

Når det gjelder miljøsertifisering av kommunens egne virksomheter, er oppvekstsektoren godt i gang med Grønt flagg-sertifisering. Arbeidet med implementering trappes opp i 2023. Kommunen har foreløpig ikke startet med miljøsertifisering av andre virksomheter.

Den generelle satsningen på sosiale medier i klimakommunikasjonen med innbyggerne fortsatte i 2022. Hensikten er å påvirke innbyggerne i en mer klimavennlig retning. Erfaringene fra kontoen «Asker ombruk» på Instagram viser at sosiale medier gir kommunen nye og flere muligheter til å kommunisere med innbyggerne.

I november 2022 startet kommunen kontoen «Kommunearbeiderne» på Instagram hvor klimakommunikasjon er sentralt. Vi har så langt delt innhold om blant annet mobilitet, energirådgivning og sortering av avfall. I løpet av de første fire månedene hadde de publiserte filmene over 250 000 visninger.

Det er også arbeidet målrettet med kommunikasjonstiltak knyttet til det nye ombrukssenteret Omigjen, både for å få flere kunder til senteret og for å dele erfaringer med interessenter. Sosiale medier, nettsider, redaksjonell omtale og nyhetsbrev er viktige kanaler i dette arbeidet.

Klimasmart mat

Utslippet fra jordbruket i Asker gikk ned med 1 prosent fra 2020 til 2021. For å stimulere til klimatiltak i jordbruket veileder kommunen bøndene gjennom prosjektet «miljørådgivning i utvalgte områder med sårbare vannforekomster». Her gir Norsk Landbruksrådgivning rådgivning til bønder som har ulike produksjoner ved utvalgte vassdrag. Rådgivningen knytter seg blant annet til å redusere jordarbeiding, redusere høstpløying, bruk av fangvekster, bedre bruk av husdyrgjødsel og bruk av klimakalkulator.

Flere av disse tiltakene har en positiv effekt både for klimagassreduksjoner og redusert avrenning til vassdrag. Fra 1. januar 2023 er deler av kommunen omfattet av regionale miljøkrav, der det blant annet er krav om redusert jordarbeiding og utvidede vegetasjonssoner mot vassdrag.

For å promotere kortreist mat er det søkt om nye prosjektmidler for å kunne utvide prosjektet Smaken av Asker. Prosjektet endrer navn til Smak og opplevelse av Oslofjorden vest, og blir et regionalt samarbeid mellom kommunene Asker, Lier, Drammen og Bærum. Hovedmålet er å utvikle økt anerkjennelse for smak og landbruksbaserte opplevelser fra regionen vest for Oslofjorden med utgangspunkt i lokal tradisjon og lokale råvarer.

Prosjektet Grønne klasserom og skolehager er et tilbud til barneskolene, der elevene får lære om dyrking og kortreist og klimavennlig mat. Kommunen har fått innvilget friske midler fra Sparebankstiftelsen som benyttes til kompetanseutvikling og utstyr. Over 30 ansatte deltar i lærende nettverk for grønne klasserom og skolehager.

Videre har alle elever på 9. trinn gjennomført undervisningsopplegget Matvinn. Elevene har lært teori og fått praktisk erfaring i å vurdere matsikkerhet og holdbarhet, og målet er at elevene tar med seg denne kunnskapen hjem.

Høsten 2022 ble det gjennomført et matsvinn-prosjekt i fem barnehager. De aktuelle barnehagene reduserte matsvinnet med i gjennomsnitt 27 prosent i løpet av en periode på tre uker. I tillegg skapte prosjektet økt bevissthet hos ansatte, foreldre og barn.

I samarbeid med Asker næringsforening ble det arrangert informasjonsmøter for restaurantbransjen om klimamerking av menyer i kafeer og restauranter. Kommunen ga tilbud om å sponse klimamerking av menyer for de ti første aktørene som ønsket det. Dessverre var interessen lav, og kun tre aktører meldte seg.

Bærekraftig forbruk

Det er i 2022 jobbet godt med å senke forbruket både i Askersamfunnet og kommunens egen virksomhet. Det største enkelttiltaket er etableringen av ombrukssenteret Omigjen, som åpnet i Slemmestad i november. Omigjen er med sine 1500 kvadratmeter Norges største kjøpesenter for brukthandel. Siden åpningen i november 2022 til medio mars 2023 har det blitt solgt 8324 brukte varer (4473 kg) og 17 452 kunder har besøkt senteret. Dersom de solgte varene har erstattet nykjøp, er det beregnet at vi har spart rundt 75 tonn CO₂e.

For å tilrettelegge for redusert forbruk hos innbyggerne, har kommunen også gjennomført pilotprosjektet «Rådgivningstjeneste for miljøvennlig oppussing». Piloten fikk gode tilbakemeldinger fra brukerne. Basert på de erfaringene som er gjort, vil en slik rådgivningstjeneste i 2023 bli etablert og koordinert med kommunens eksisterende energirådgivningstjeneste.

I kommunens egen virksomhet ble pilotprosjektet «Ombruk av kontormøbler» avsluttet i 2021. I 2022 ble det ansatt en møbelforvalter som har arbeidet med å integrere ombruk av møbler i kommunens daglige drift. Det er videre utarbeidet en intern policy for møbelinnkjøp. Asker var først ute med å ta i bruk en digital plattform i arbeidet med ombruk av møbler, og har brukt mye ressurser på å formidle erfaringene fra møbelprosjektet til andre kommuner og aktører.

Det mangler dessverre gode tall for ombruk av møbler for hele 2022. I perioden oktober til desember 2022 ble det imidlertid spart et utslipp på 1,7 tonn CO₂e ved at kommunen ikke kjøpte nye møbler. Videre ble det spart 6,8 tonn avfall på at møbler ikke ble kastet, men i stedet gikk til ombruk. Det er også påbegynt et arbeid for å integrere IKT-utstyr og medisinske hjelpemidler i ombruksarbeidet.

For å øke kildesorteringsgraden innfører Asker kommune i 2022 og 2023 en harmonisert renovasjonsløsning basert på den nordiske merkeordningen. Målet med den nye merkeordningen er at det skal bli lettere å kildesortere riktig. Det er også innført egne beholdere til glass- og metallemballasje nord i kommunen. Den nye renovasjonsløsningen legger også til rette for gebyrdifferensiering (økt gebyr for restavfall og redusert gebyr for avfallstyper til materialgjenvinning) på sikt.

Det ble i 2022 gjort en kartlegging av større sameier med felles avfallsløsning og status på ny merkeordning knyttet til disse. Dette arbeidet fortsetter i 2023.

Fremtidsrettede bygg og anlegg

Utslippene fra bygg og anlegg i Askersamfunnet økte fra 17 343 tonn CO₂e i 2020 til 18 926 tonn CO₂e i 2021. Asker kommune står bare for en liten del av dette utslippet. Det er likevel viktig at kommunen går foran med et godt eksempel og hjelper til med å drive utviklingen i riktig retning.

Det er i 2022 ferdigstilt til sammen 17 bygg- og anleggsprosjekter i kommunal regi. Av disse er fire anleggsprosjekter gjennomført med en prosentandel utslippsfritt. Dette gjelder Petersrønningen (70 prosent utslippsfritt, reduksjon på 78 647 kg CO₂e), Teglverksveien (9 prosent utslippsfritt, reduksjon på 9846 kg CO₂e), Føyka-Elvely (28 prosent utslippsfritt, reduksjon på 120 177 kg CO₂e) og Vaterlandsveien (15 prosent utslippsfritt, reduksjon på 16 343 kg CO₂e). Grunnen til at ikke flere prosjekter er gjennomført med elektriske maskiner er utfordringer med tilgang på elektriske maskiner, erfaring med praktisk bruk og kostnader.

Når det gjelder indirekte utslipp fra materialbruk, er det kun ett av de ferdigstilte prosjektene i 2022 som har klimagassregnskap. For byggeprosjekter som ferdigstilles fremover vil klimagassregnskap være et krav i henhold til TEK17.

Ved å bygge ved hjelp av mer ombruk og gjenbruk, noe mindre standardiserte løsninger og noe høyere risiko med hensyn på kvalitet, vil kommunen fremover kunne gjennomføre anleggsprosjekter med mye lavere klimafotavtrykk. Dette arbeidet er startet, blant annet gjennom at Asker kommune som ledningseier tillater at rør i bakken legges grunnere og tettere, og at de skal kunne rehabiliteres uten oppgraving.

FutureBuilt-prosjektet Nedre Sem Låve startet opp i fjerde kvartal 2022. Prosjektet er et pilotprosjekt i EUs Circular Cities and Regions Initiative, og oppføres etter FutureBuilts kriteriesett Zero, Zero T og NZEB (nær nullenergibygg). Videre er prosjektet pilot for FutureBuilts kriteriesett for plastbruk og sirkulære bygg som omhandler reduksjon av plastprodukter og ombruk av byggematerialer. Det er også en målsetting om 90 prosent elektrisk drift på byggeplassen.

Gjennom å delta i EUs Circular Cities and Regions Initiative får kommunen tilgang på nettverk, ekspertbistand og finansiering fra EU. I tillegg bidrar det til i større grad å synliggjøre kommunens arbeid med sirkulærøkonomi.

I samarbeid med FutureBuilt har det også blitt gjennomført pilotprosjekter med fossilfrie avløps- og overvannsrør i prosjektene i Vaterlandsveien, Petersrønningen og Teglverksveien. Det er for disse prosjektene beregnet en utslippsreduksjon på ca. 78 prosent sammenlignet med bruk av konvensjonelle fossile rør.

Energiforbruket i egne bygg var på 80,1 GWh i 2022, noe som er en nedgang på 2 GWh fra 2021. Dette kan skyldes at gjennomsnittstemperaturen i 2021 var 0,5 grader kaldere enn i 2022. Det arbeides kontinuerlig med å redusere kommunens energiforbruk. Det pågår blant annet arbeid med utskiftning av ventilasjonsanlegget på Risenga svømmehall. På Bråset bo- og omsorgssenter rehabiliteres varmeanlegget med ny varmepumpe og utvidelse av brønnpark. Det er også påbegynt energirehabiliteringsprosjekter ved Vollen og Vettre skoler som er planlagt slutført i 2023. Her skal varmeanleggene oppgraderes med nye varmepumper. Prosjektene estimeres å gi en samlet årlig besparelse på 600 000 kWh.

Kommunen starter implementering av ISO-standarden for energiledelse for å systematisere alle ledd i organisasjonen. Energioppfølgingssystemet videreutvikles til å også omfatte effekten fra varmepumper og solceller.

I private utbyggingsprosjekter er det også en positiv utvikling. I reguleringsplanen for Trekanten, som ble vedtatt i 2022, er det blant annet fokus på gjenbruk av bygningsmasser, massivtre, innovative energiløsninger og utslippsfri byggeplass. Prosjektet Trekanten kjøpesenter er et kandidatprosjekt til FutureBuilt, og bygget vil bli Breeam-sertifisert. Både på Vestre Billingstad og Høn-Landås er det etablert lokale energisentraler basert på grunnvarme.

Tilbudet til innbyggerne om gratis energirådgivning og tilskuddsordningen for energisparing er videreført. Det er i 2022 gitt tilskudd til 62 husholdninger. Dette er en stor økning fra 2021, da 17 husholdninger fikk tilskudd.

I tillegg ble det videreført tiltak for å redusere energibruken fra veibelysning, og omkring 2000 nye LED-gatelysarmaturer ble montert i 2022. Videre ble det startet uttesting av bruk av grunnvannsenergi fra et privat anlegg på gatevarmeanlegget i Asker sentrum.

Grønn mobilitet

Utslippene fra veitrafikk gikk ned med 1,3 prosent fra 2020 til 2021. Utslippene fra tungtrafikk og varebiler gikk opp, mens utslippet fra personbiler og busser gikk ned. Dette til tross for at Askers innbyggere kjørte mer i 2021 enn i 2020, både samlet sett og per innbygger. Reduksjonene skyldes i hovedsak en økning i elbilandelen fra 18,5 prosent i 2020 til 23,7 prosent i 2021.

Elbussandelen gikk opp fra 0,6 prosent i 2020 til 4,1 prosent i 2021, mens andelen elvarebiler kun gikk opp fra 1,5 prosent til 2,2 prosent. For tunge kjøretøyer er dieselandelen fortsatt hele 99,7 prosent. Asker deltar sammen med andre kommuner i et prosjekt i regi av Osloregionen og Østlandssamarbeidet om grønne energistasjoner. Målet er å legge til rette for etablering av fyllestasjoner for biogass, hydrogen og ladepunkter for klimavennlige tunge kjøretøy.

Kommunen jobber med å redusere bilbruken i Askersamfunnet. Arbeidet med klimavennlig areal- og transportplanlegging og tettstedsutvikling skal bidra til å redusere innbyggernes transportbehov. I reguleringsplanen for Trekanten som ble vedtatt i september, er det utarbeidet en mobilitetsplan som tilrettelegger for grønn mobilitet og der blant annet bildeling skal vurderes. En mer restriktiv parkeringspolitikk og etablering av gode fasiliteter for syklende bidrar til at planforslaget er i tråd med de overordnede føringene for samordnet areal- og transportplanlegging.

Reguleringsplan for vendespor i Asker sentrum ble vedtatt i 2022, noe som vil muliggjøre en mer effektiv togtrafikk. Kommunen har videre gjennomført en piggdekkaksjon for nye vintersyklister, samt en «sykle til jobben-kampanje» for å øke sykkelandelen.

For å øke elektrifiseringen av transport ytterligere, ble tilskuddsordningen for ladeinfrastruktur for elbiler i boligselskaper videreført. Fra 2017 til 2021 er det til sammen gitt tilskudd til etablering av nesten 4500 nye ladepunkter. Kommunen er i gang med byggeprosessen knyttet til ny brygge i Slemmestad, der Ruter og Norled har ansvar for ladeinfrastruktur til fergen. Arbeidet er estimert ferdigstilt i 2024/2025.

Kommunen deltok i 2022 i et prosjekt ledet av Arendal kommune for å kartlegge behov og muligheter langs kysten for ladepunkter til kommende elektriske fritidsbåter.

Utviklingen går også i riktig retning når det gjelder utslippsfrie biler i kommunens egen bilpark. 15 av kommunens 19 nye leasing personbiler og 8 av kommunens 12 nye varebiler var elektriske i 2022. Det er også etablert 25 nye elbilladere ved kommunale bygg.

Asker kommune sluttet seg i 2021 til en felles erklæring sammen med Viken fylkeskommune og 46 andre kommuner for omstilling til transport på elektrisitet, hydrogen og biogass i anskaffelse av varer og tjenester. Dette har ført til at Asker kommune nå etterspør fossilfri transport i alle sine vare- og tjenesteanskaffelser. I tillegg er Asker med i prosjektet Varelogistikk i Vestkorridoren, der vi samarbeider med Oslo, Bærum, Drammen og Viken om å optimalisere varelogistikken til kommunene og næringsdrivende i sentrumsområdene.

Naturen som karbonlager

Arealendringer fører i mange tilfeller til klimagassutslipp. For å bremse klimaendringene, er det nødvendig å stanse naturødeleggelse som fører til utslipp av klimagasser. Et arealregnskap vil være et viktig verktøy i dette arbeidet. Kommunen opprettet derfor i 2022 en arbeidsgruppe som har begynt å arbeide med arealregnskap og karbonregnskap for Asker. Mange kommuner og andre aktører jobber med å finne en best mulig metodikk for utarbeidelse av arealregnskap. Asker kommune har til nå jobbet med å få oversikt over aktører og metodikk. Asker har også blitt pilotkommune i et prosjekt om arealregnskap som Viken fylkeskommune har startet opp.

Myr og skog har et spesielt stort potensial for karbonlagring, og Asker kommune har gjennomført flere aktiviteter knyttet til myr. I 2022 vedtok kommunen at alle myrer på kommunal grunn med et restaureringspotensial skal stilles til disposisjon for restaurering.

I oktober 2022 restaurerte Statens naturoppsyn og statsforvalteren i Oslo og Viken Tveitermåsan i Vestmarka med finansiering fra Miljødirektoratet. Tveitermåsan var preget av gjengroing og uttørking på grunn av ekstensiv torvtekt frem til 1950-tallet. Formålet med restaureringen var å heve vannstanden for å gjenskape myras funksjoner knyttet til lagring av karbon, vannrensing, klimatilpasning og levested for et mangfold av arter.

Med utgangspunkt i en veileder fra FNs klimapanel er det anslått at en drenert myr slipper ut 0,79 tonn CO₂ per dekar. På Tveitermåsan var det direkte påvirkede arealet minst 20 dekar, som noe gir et grovt estimert utslipp på omkring 16 tonn CO₂ per år. Ett av målene med restaureringen er at Tveitermåsan skal gå fra å være en utslippskilde av CO₂ til å bli et karbonlager i løpet av få år.

Kommunen startet i 2022 en kartlegging av intakte myrområder og myrområder med et restaureringspotensial, og arbeidet fullføres i 2023. Aktuelle områder for restaurering vil bli vurdert i dialog med overordnede myndigheter. I 2023 skal Breimåsan sør i kommunen restaureres.

Kommunens tjenesteområder

Asker kommune er administrativt organisert i seks tjenesteområder. Det følgende gir en kort beskrivelse av KOSTRA-tall og viktige resultater og innsatser for de ulike tjenesteområdene i 2022. I tillegg gis det en kort beskrivelse av områder som kommunen vil arbeide videre med i årene fremover. Oversikten er ikke uttømmende.

Oppvekst

Tjenesteområde Oppvekst består av tre programområder. Disse er barnehage, grunnskole og barn, familie og inkludering. Programområde barn, familie og inkludering omfatter blant annet barnevern, avlastningstjenester, pedagogisk psykologisk tjeneste, helsetjenester, voksenopplæring og tjenester for flyktninger.

Asker har 34 kommunale barnehager organisert i 8 virksomheter og 80 private barnehager, inkludert 5 familiebarnehager. I tillegg er spesialpedagogisk tjeneste til førskolebarn organisert under programområde barnehage. Videre har Asker 40 kommunale grunnskoler, hvorav 27 barneskoler med skolefritidsordning, 12 ungdomsskoler og 1 alternativ skole.

Status økonomi

Beløp i 1000					
Programområder	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2022	Rev. bud. 2022	Avvik i kr	Avvik i %
21-Barn, familie og inkludering	615 858	613 869	632 055	16 196	2,6 %
22-Barnehage	949 718	874 090	924 403	-25 315	-2,7 %
24-Skole	1 190 422	1 139 303	1 169 790	-20 633	-1,8 %
Sum	2 755 999	2 627 262	2 726 247	-29 752	-1,1 %

Årsverk og ansatte

Årsverk (antall)	2 488
Ansatte (antall)	2 781

KOSTRA-nøkkeltall

	Asker 2021	Asker 2022	Bærum	Drammen	ASSS uten Oslo	Kostragruppe 12
Prioritet						
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn i barnevernet *)	171 777	200 456	230 592	184 619	209 698	210 217
Netto driftsutgifter per innbygger (211) styrket tilbud til førskolebarn (B) *) **)	625	656	955	1 019	956	907
Netto driftsutgifter per innbygger (213) voksenopplæring (B) *) **)	276	243	302	273	377	380
Netto driftsutgifter per innbygger (232) forebygg. helsestasjons- og skolehelsetjeneste (B) *) **)	1 073	1 092	892	972	907	905
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten (B) *) **)	9 622	10 028	9 483	12 820	12 614	12 513
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager (B) *) **)	173 362	178 493	186 859	183 356	183 183	183 966
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år (B) *) **)	123 755	125 791	121 179	118 281	126 692	126 809
Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbygger 6-9 år (B) *) **)	4 862	5 267	11 453	4 973	9 869	9 557
Produktivitet						
Antall barn korrigeret for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager (B)	5,8	5,8	5,9	5,8	5,8	5,8

Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i private barnehager (B)	5,6	5,6	5,8	5,7	5,8	5,8
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)	151,7	159,0	131,5	140,9	142,8	140,2
Dekningsgrad						
Andel barn 1-2 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 1-2 år (B)	86,7 %	88,3 %	91,8 %	83,1 %	88,3 %	88,8 %
Andel barn 3-5 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 3-5 år (B)	96,7 %	97,1 %	98,5 %	95,8 %	97,5 %	97,5 %
Andel barn med barnevernstiltak i løpet av året ift. innbyggere 0-24 år	2,6 %	2,3 %	1,7 %	3,3 %	2,6 %	2,5 %
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning (B)	6,5 %	5,7 %	6,5 %	7,5 %	7,4 %	7,1 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO (B)	67,1 %	72,7 %	84,2 %	55,0 %	68,8 %	71,2 %
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i lesing 8.trinn (prosent)	76,5 %	79,5 %	87,0 %	73,6 %	76,2 %	76,1 %
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i regning 8.trinn (prosent)	73,9 %	75,6 %	84,5 %	70,0 %	74,2 %	73,7 %
Årsverk av helsesøstre pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	91,9	97,3	89,3	56,7	81,2	84,6
Kvalitet						
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	44,0	44,7	45,7	42,9	43,7	43,8
Økonomi						
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252) (kr) *	472 615	600 313	787 347	466 916	565 512	548 536
Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251) (kr) *	89 135	66 041	84 664	28 724	61 469	62 321
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
1.-4. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	14,4	14,3	14,6	14,5	14,1	14,2
5.-7. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	17,6	16,7	18,9	17,6	17,3	17,4
8.-10. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	19,0	18,4	19,7	19,6	19,0	18,9

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Vurdering og analyse

Oppvekstsektoren i Asker har gjennom bred medvirkning utarbeidet en felles temaplan for alle de tre programområdene. Innsatsområdene og strategiene i temaplanen fokuserer på tverrfaglig samarbeid og inkludering til fellesskapet for barn, unge og familier. Arbeidet med å iverksette strategiene i temaplanen blir en felles hovedoppgave for tjenestene i oppvekstsektoren i årene som kommer.

Oppveksttjenestene i Asker holder gjennomgående et høyt nivå sammenlignet med tilsvarende tjenester i landet og sammenlignbare kommuner.

Askerskolen innfrir lærernormen på alle hovedtrinn. Personale som går ut over minstekravet i lærernormen er viktig for å tilpasse opplæringen til hver enkelt elev og gi mulighet for å styrke tilbudet der behovet er størst. På nasjonale prøver viser elevene i Askerskolen i gjennomsnitt et høyt nivå. Det er imidlertid forskjeller mellom skolene. Det er en økt andel elever som scorer på de høyeste mestringsnivåene i både lesing og regning. Resultatene på nasjonale prøver analyseres og følges opp lokalt på den enkelte skole og på kommunenivå, og er et viktig grunnlag for utvikling av skolene.

KOSTRA-tallene viser at andelen med spesialundervisning i Asker er lavere enn i sammenlignbare kommuner, og at elever med spesialundervisning får flere årstimer per elev. Dette er en ønsket utvikling. Det er et mål at elever som ikke har behov for omfattende tilrettelegging, får dette innenfor den tilpassede opplæringen. I samarbeid mellom skolene og PP-tjenesten er det satt i gang et arbeid med å forsterke inkluderende og systematisk tilrettelegging på skolene før henvisning til PP-tjenesten. Kommunen forventer at dette på sikt vil øke skolenes evne til å inkludere enda flere elever i den ordinære undervisningen.

KOSTRA-tallene viser videre at Asker har lavere driftsutgifter per barn i barnehage enn de øvrige sammenligningskommunene. Samtidig er antall barn per årsverk i kommunale barnehager på nivå med sammenlignbare kommuner. Dekningsgraden i barnehagene har økt noe sammenlignet med 2021, og ligger nå nærmere gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 12. Utgiftene til spesialpedagogisk hjelp er lavere i Asker enn i sammenligningskommunene.

KOSTRA-tallene viser en økning i netto driftsutgifter per barn i barnevernet fra 2021 til 2022. Økningen skyldes i hovedsak barnevernsreformen, hvor kommunen har overtatt ansvaret for flere oppgaver, og at kommunens egenandel i kostnadskrevende tiltak som plassering på institusjon har økt.

Viktige resultater og innsatser

- Å høre til – temaplan for oppvekst har blitt utarbeidet gjennom gode medvirkningsprosesser, og skal sluttbehandles i kommunestyret i løpet av våren 2023. Temaplanen fokuserer særlig på en helsefremmende og inkluderende praksis, og at tjenestene er helhetlige og koordinerte. Videre har planen fokus på trygge og aktive lokalsamfunn for barn, unge og familier, at tjenestene er innovative og har relevant kompetanse, og at det legges til rette for at fremtidens medborgere kan være aktive deltakere i samfunnet og samfunnsutviklingen.
- På lik linje – temaplan for personer med funksjonsnedsettelse har blitt utarbeidet i et samarbeid mellom tjenesteområde Velferd og tjenesteområde Oppvekst. Også denne temaplanen skal sluttbehandles i kommunestyret våren 2023. Planen skal legge til rette for at personer med nedsatt funksjonsevne aktivt kan delta i samfunnet på lik linje med andre innbyggere i kommunen.
- Barnevernsreformen trådte i kraft 1. januar 2022, og medfører at kommunen har fått et økt faglig og økonomisk ansvar for barnevernet. Målet med reformen er et bedre barnevern der tjenestetilbudet tilpasses lokale behov.
- Fra skolestart 2022 ble den nye spesialavdelingen på Sydskogen skole tatt i bruk. Avdelingen er en av fire spesialavdelinger på barnetrinnet som gir et tilrettelagt opplæringstilbud til barn med omfattende behov. Avdelingen ivaretar både skole og SFO, og tar imot barn fra hele Asker.
- De unges kommunestyre ble arrangert for første gang våren 2022. Det er vedtatt at De unges kommunestyre skal ha to møter i året, vår og høst. De unges kommunestyre ledes av ordfører og består av leder og nestleder i elevrådet ved ungdomsskolene i kommunen. Privatskolene er også representert.
- Det ble i 2022 vedtatt en reguleringsplan for utvidelse av Hvalstad skole til en fireparallell barneskole. I tillegg til flere klasserom, vil nye Hvalstad skole blant annet inneholde idrettshall, nye lokaler til SFO, nye spesialrom og uteområde. Prosjektet planlegges med oppstart høsten 2023 og innflytting vil finne sted i løpet av 1. kvartal 2026.

- Våren 2022 ble det opprettet velkomstklasser for flyktninger fra Ukraina på Torvbråten skole, Tofte barneskole og Tofte ungdomsskole. Det ble også rekruttert lærere som snakker ukrainsk. Per utgangen av desember 2022 hadde 58 flyktninger fra Ukraina et skoletilbud i Asker. Barnehagene har tatt imot flyktninger som har søkt barnehageplass siden våren 2022. I mars 2023 er det registrert 15 barn fra Ukraina i barnehagene i Asker. Flere som tidligere hadde barnehageplass begynte på skolen høsten 2022, og noen har flyttet til andre kommuner.
- Det er utarbeidet en overordnet kompetanseplan for tjenesteområdet som skal bidra til å realisere de strategiske målene og føringene i kommuneplanen og handlingsprogrammet.
- Våren 2022 ble Trygg start i Askerbarnehagene lansert. Dette er en standard for tilvenning i barnehage, og skal sikre at overgangen fra hjem til barnehage blir så god som mulig. Standarden innebærer blant annet fem dagers foreldreaktiv tilvenning når barna begynner i barnehagen. Standarden er utarbeidet i samarbeid mellom kommunale og private barnehager, helsesykepleiere og barnehagefaglige rådgivere.
- Standard for et trygt og godt barnehagemiljø ble lansert våren 2021. Gjennom barnehageåret 2021/2022 har arbeidet med implementering av standarden vært tema på samlinger med Læringsmiljøsenderet i Stavanger.
- Det er etablert innsatsteam mot mobbing ved alle barnehager etter samme prinsipp som innsatsteamene på skolene. Det gis opplæring og kompetanseheving for å kvalifisere en egen gruppe medarbeidere som har særlig god kompetanse knyttet til alvorlige krenkelsers og mobbesaker, og som kan veilede andre i virksomheten.
- Asker deltar som pilotkommune i regjeringens satsing Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Målet er at alle barn og unge får realisert sitt potensial for læring og utvikling i inkluderende fellesskap. Dette innebærer at det allmennpedagogiske og spesialpedagogiske tilbudet sees i sammenheng, og at barnehager, skoler og støttesystemet rundt barn og unge jobber godt sammen.
- Erasmus+ er EUs program for utdanning og opplæring. Asker kommune har deltatt i en pilot om hva deltakelse i Erasmus+ innebærer. Etter gjennomført pilot har kommunen søkt om og blitt tildelt akkreditering for alle kommunale barnehager og skoler. En slik akkreditering gir medarbeidere og elever mulighet for samarbeid og hospitering ved institusjoner i hele EU. Målet er økt kvalitet og relevans, samt bidra til å løse felles utfordringer knyttet til miljø, demokrati og kulturforståelse.
- Ungdomsskolene er meldt inn som FN-skoler i FN-sambandets medlemsordning fra og med skoleåret 2023/2024. FN-sambandet tilbyr aktiviteter, undervisningsopplegg og rollespill som skoler kan bruke i undervisningen. De tilgjengelige ressursene gir elevene god trening både i grunnleggende ferdigheter og det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap.
- Arbeidet med å innføre rammeplan for barnehage og læreplanverket for skole med veiledning og kompetanseutvikling er videreført gjennom hele 2022.
- Askerkonferansen fikk ny organisering i 2022. Ungdomsskolene og ungdomsrådet gjennomførte konferansen i samarbeid med Our Democracy 2.0. Det ble gjennomført til sammen 20 samlinger for elever på 9. trinn ved de 12 ungdomsskolene hvor temaet var demokrati og medborgerskap.

Dette jobber vi videre med

- Arbeide aktivt med å implementere temaplanene Å høre til – temaplan for oppvekst og På lik linje – temaplan for personer med funksjonsnedsettelse.
- Videreføre deltakelsen i den nasjonale satsingen Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis med kartlegging, analyse, samarbeid med eksterne aktører, opplæring, nettverksbygging og utprøving.
- Utvikle og innføre standarden Bygge bro. Dette er en overordnet standard som inneholder rutiner for samarbeid og kontinuitet i overgangen mellom barnehage, SFO og skole. Målet er at barn og foreldre i Asker opplever en forutsigbar overgang fra barnehage til SFO og skole, at alle barn opplever inkludering og at det er større helhet og sammenheng i barnas oppvekstmiljø.
- Delta i satsingen Ungt utenforskap i samarbeid med KS og andre aktører. I arbeidet inngår kartlegging av rotårsaker, tverrsektorielt samarbeid, eksperimentering og systeminnovasjon.
- Utarbeide en plan for det forebyggende arbeidet i oppvekstsektoren. Planen skal beskrive målene for det forebyggende arbeidet, organisering, ansvarsfordeling og samarbeid mellom virksomhetene. Planen skal vedtas av kommunestyret.
- Barneverntjenesten skal fortsatt jobbe for å styrke barn og unges nære nettverk og rekruttering av fosterhjem i henhold til føringene i barnevernreformen.
- Bruke de mulighetene som ligger i Erasmus+ når det gjelder erfaringsdeling og kompetanseheving i samarbeid mellom utvalgte barnehager og en barneskole.

Velferd

Tjenesteområde Velferd omfatter kommunale helse-, sosial- og omsorgstjenester, herunder habiliterings- og rehabiliteringstjenester, allmennlegetjenester, hjemmebaserte tjenester, psykisk helse- og rustjenester, tjenester til personer med funksjonsnedsettelse, heldøgnsomsorg og NAV. Tjenesteområdet yter tjenester til innbyggere over 18 år.

Status økonomi

<i>Beløp i 1000</i>					
Programområder	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2022	Rev. bud. 2022	Avvik i kr	Avvik i %
31-Tjenester til personer med funksjonsnedsettelse	580 594	559 983	588 387	7 793	1,3 %
32-NAV	148 754	134 756	144 730	-4 024	-2,8 %
33-Hjemmetjenester og institusjon	1 408 320	1 164 760	1 212 171	-196 148	-16,2 %
34-Psykisk helse og rus	228 001	186 182	189 947	-38 054	-20,0 %
Sum	2 365 668	2 045 682	2 135 236	-230 433	-10,8 %

Årsverk og ansatte

Årsverk (antall)	1 963
Ansatte (antall)	2 662

KOSTRA-nøkkeltall

	Asker 2021	Asker 2022	Bærum	Drammen	ASSS uten Oslo	Kostragruppe 12
Prioritet						
Netto driftsutgifter per innbygger (234) aktiv- og servicetjen eldre og pers. m/funk.nedsett. (B) *) **)	1 357	1 347	1 426	1 028	1 309	1 384
Netto driftsutgifter per innbygger (253) helse- og omsorgstjenester i institusjon (B) *) **)	7 514	8 778	9 264	7 496	8 776	8 751
Netto driftsutgifter per innbygger (281) økonomisk sosialhjelp (B) *) **)	723	923	1 055	1 334	1 390	1 329
Netto driftsutgifter pleie og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (B)	32,2 %	33,0 %	34,3 %	30,7 %	31,8 %	31,9 %
Produktivitet						
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker (B) *)	56 104	61 030	67 107	64 093	61 418	61 922
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner) (B) *)	363 506	349 077	322 361	231 165	324 423	326 686
Dekningsgrad						
Andel brukere av hjemmetjenester 0-66 år (prosent)	50,8 %	50,3 %	51,9 %	47,8 %	51,5 %	50,4 %
Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester (prosent)	23,1 %	23,4 %	23,1 %	28,8 %	25,0 %	24,9 %
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	10,2 %	9,1 %	11,3 %	9,5 %	11,8 %	11,8 %
Andelen sosialhjelpsmottakere 18-24 år, av innbyggerne (19)-24 år (B)	2,6 %	2,7 %	1,8 %	5,0 %	4,4 %	4,2 %
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241 (B)	8,0	8,2	9,3	9,0	9,4	9,0

**) Inflasjonsjustert med deflator*

****) Justert for utgiftsbehov*

Vurdering og analyse

Kommunen skal legge til rette for god helse gjennom å forebygge og behandle sykdom og sikre likeverdige muligheter for helsefremmende aktivitet, fellesskap og samfunnsdeltakelse for innbyggere i alle aldre. Det er en viktig målsetting at flest mulig kan bo hjemme lengst mulig. Dette forutsetter en kultur hos de ansatte og holdninger i samfunnet som fremmer egenomsorg, mestring og brukermedvirkning. Kommunen skal vektlegge nærhet og tilgjengelighet til tjenestene, og skal utnytte de mulighetene og ressursene som finnes i nærmiljøet og sosiale nettverk.

Tjenesteområde Velferd har et særlig ansvar for tre temaplaner. Temaplan Leve hele livet – i et aldersvennlig Asker ble vedtatt våren 2022, mens temaplan Mestre hele livet – psykisk helse og rus ble vedtatt i januar 2023. Temaplan På lik linje – personer med funksjonsnedsettelse er et samarbeid med tjenesteområde Oppvekst, og vedtas våren 2023.

Befolkningssammensetningen vil i årene fremover endre karakter. Samfunnet får flere eldre i kombinasjon med lavere fødselskull. Det vil bli færre yrkesaktive per eldre. Koeffisienten for aldersbæreevne (antall personer i yrkesaktiv alder per eldre) var i 2022 på 4,7, og vil reduseres til 3,6 i 2030, 3,1 i 2040 og 2,9 i 2050. Endringer i befolkningens alderssammensetning vil også få betydning for hvor mange familieomsorgsgivere (antall pårørende) de aller eldste kan støtte seg på.

Rekruttering av arbeidskraft og fagutdannet helse- og sosialpersonell er en av de viktigste utfordringene som følge av befolkningsutviklingen. Det er anslått en økning i bemanningsbehov på 45 prosent, noe som tilsvarer omkring 1000 årsverk i helse- og omsorgstjenestene frem mot 2040. Utviklingen krever langsiktige strategier og konkrete tiltak for å rekruttere og beholde kvalifiserte medarbeidere i helse- og omsorgstjenestene i Asker.

Tjenesteområde Velferd arbeider målrettet med å dreie ressursinnsatsen fra reparasjon og behandling til forebyggende arbeid og tidlig innsats. Dette gjelder alle målgrupper. Asker kommune har utviklet en innsatstrapp og en boligtrapp som hjelpemiddel for å sikre fremtidig bærekraftige tjenester. Det vil i årene fremover være særlig viktig å styrke de nederste trinnene i innsatstrappen.

Andelen av kommunens totale netto driftsutgifter til pleie og omsorg er noe høyere i Asker enn i KOSTRA-gruppe 12, ASSS-kommunene og Drammen. Bærum ligger høyest på denne indikatoren. Tjenesteområde Velferd har i 2022 hatt høye personellutgifter knyttet til koronapandemien.

Asker ligger høyest av sammenligningskommunene når det gjelder brutto driftsutgifter per bruker av hjemmetjenester. Utgiftene er imidlertid betydelig redusert fra 2021. Noe av forklaringen på at Asker ligger høyt på denne indikatoren, er at kommunen har en høyere andel omsorgsboliger innen psykisk helse og rus og til personer med nedsatt funksjonsevne. Når det gjelder institusjonstjenester ligger Asker omtrent på gjennomsnittet.

Asker kommune ligger under KOSTRA-gruppe 12 når det gjelder andelen beboere over 80 år på institusjon, og andelen er også redusert fra 2021. Andelen over 80 år som bruker hjemmetjenester er stabilt og på nivå med Bærum, men ligger noe under KOSTRA-gruppe 12, Drammen og ASSS-kommunene uten Oslo. Det kan synes som om færre innbyggere over 80 år i Asker har behov for hjemmetjenester og sykehjemstjenester sammenlignet med de øvrige kommunene. Arbeidet med dreining av ressursinnsatsen fra reparasjon og behandling til forebyggende arbeid og tidlig innsats kan være en medvirkende årsak til dette.

Folkehelseprofilen for 2023 viser at Asker ligger høyere enn både gjennomsnittet for landet og fylket på flere viktige indikatorer for god helse. Når det gjelder årsverk leger per 10 000 innbyggere, ligger imidlertid Asker fortsatt lavere enn sammenligningskommunene.

Resultatet for indikatorene innenfor sosiale tjenester har økt noe fra 2021 til 2022. Asker ligger imidlertid fortsatt godt under de kommunene vi sammenligner oss med. Vi ser at sosialhjelpen øker og at flere har behov for hjelp, spesielt på grunn av økte renter og økte priser på strøm og mat.

Viktige resultater og innsatser

- Temaplan Leve hele livet – i et aldersvennlig Asker ble vedtatt i februar 2022. I løpet av året er det jobbet med flere av innsatsområdene. Boligtilbudet utvikles stadig, og vi ønsker økt tilfang av sosiale boformer. Innbyggertorgene videreutvikles som sosial møteplass, aktivitetsarena og informasjonskanal for seniorer og innbyggere for øvrig.
- Temaplan Mestre hele livet – psykisk helse og rus er utarbeidet gjennom gode medvirkningsprosesser. Temaplanen ble endelig vedtatt av kommunestyret i februar 2023.
- Sak om mandat og rammer for temaplan På lik linje – personer med funksjonsnedsettelse ble vedtatt i februar. Det er gjennom hele året arbeidet med kunnskapsgrunnlag og innhold i temaplanen med bred involvering.
- Det er utviklet en innsatstrapp og en boligtrapp som verktøy for bærekraftige helsetjenester, og disse legges til grunn i alle de tre temaplanene som tjenesteområdet har ansvar for. Boligtrappen ble ferdigstilt og politisk forankret høsten 2022, med kunnskapsgrunnlag, prognoser og anbefalinger for både steds- og tjenesteutvikling. Program Velferd er etablert for å sikre styring, leveranser og gevinster, blant annet gjennom utviklingsteam som gjennomfører eller koordinerer større utviklingsaktiviteter.
- Pårønderarbeidet er styrket med ansettelse av en pårørendekoordinator og en prosjektleder for prosjektet «Sett, Møtt og Hørt!». Prosjektet har kartlagt ulike pårørendegruppers behov, og dette danner grunnlag for samtaler med kommunale tjenesteutførere for bedre å imøtekomme disse behovene. Det legges vekt på å samle og samkjøre ulike tjenesteytere både i og utenfor kommunen.
- Hjemmetjenesten har etablert tilbud om individuell avlastning for pårørende til personer med demens. Det er ansatt en koordinator som har ansvar for denne tjenesten. Det testes ut ulike modeller for avlastningstilbudet, både som individuell tjeneste og som gruppetilbud.
- Det er etablert 23 nye langtidsplasser for personer med demens ved Solgården bo- og omsorgssenter.
- Program for velferdsteknologi er videreutviklet og knyttet opp mot kommunens deltakelse i Norway Helth Tech, HelseHub-samarbeidet og CoTech. Blant annet deltar Asker kommune i et prosjekt om digital hjemmeoppfølging. Prosjektet skal bidra til å sikre en fremtidsrettet og pasientorientert helsetjeneste i kommunen, økt trygghet og mestring for brukere og pårørende, samtidig som fastlegene får en effektiv måte å følge opp sine pasienter på.
- I tråd med strategiene i temaplan Leve hele livet – i et aldersvennlig Asker, er det vedtatt en modell for frivillighet i Velferd. Arbeidet med implementering av modellen har startet opp.

- Det er jobbet med kompetanseutvikling i helsetjenestene, blant annet forslag til tiltak for hvordan Asker kommune kan jobbe for å rekruttere, utvikle og beholde ansatte. Det utarbeides en strategisk kompetanseplan som ferdigstilles i 2023.
- I samarbeid med frivillige og pårørende har det vært økt fokus på fysisk aktivitet og kulturtilbud. Kommunen har blant annet etablert tilbudene «Gullbaren» ved Gullhella bo- og omsorgssenter og demenskor ved Bråset bo- og omsorgssenter.
- Asker kommune har deltatt i TØRN-prosjektet i regi av KS. Prosjektet innebærer forsøk med nye arbeids- og organisasjonsformer i helse- og omsorgstjenestene. Forsøkene skal bidra til en mer bærekraftig sektor ved å øke heltidsandelen og andelen ansatte med formell helsefaglig kompetanse.
- Som en del av heltidskulturprosjektet er det etablert pilot i én virksomhet i Velferd. Målet er å redusere andelen deltidsstillinger og øke antallet heltidsstillinger.
- Det er utviklet nye tilbud ved alle innbyggertorg. Dette gjelder blant annet Asker seniortreff, som tilsvarer forebyggende hjemmebesøk for innbyggere som har fylt 78 år.
- Asker kommune har inngått samarbeid med Posten og KS om en pilot der innbyggere over 67 år får besøk på døra av Posten med informasjon fra kommunen. Piloten gjennomføres i deler av Sætre og Heggedal, og startet opp i februar 2023.

Dette jobber vi videre med

- Bidra i det tversektorielle arbeidet med å forhindre og forebygge utenforskap i tråd med føringene i temaplanene.
- Videreutvikle modellen for frivillighet og etablere nye piloter i tråd med strategiene i de temaplanene som Velferd har ansvar for.
- Videreutvikle arbeidet med å rekruttere, utvikle og beholde kompetanse i helsetjenesten i tråd med strategiene i temaplanene og føringene i Program Velferd. Strategisk kompetanseplan for Velferd skal ferdigstilles i 2023 og prioriterte tiltak skal settes i gang.
- Gjennomføre nye piloter i TØRN-prosjektet knyttet til oppgavedeling.
- Vedtatt program for velferdsteknologi skal videreføres og videreutvikles. Tilgjengelige velferdsteknologiske løsninger skal tas i bruk og breddes ut til alle målgrupper. Nye løsninger skal testes ut, blant annet gjennom igangsetting av piloter innen digital hjemmeoppfølging.
- Utrede mulighetene for aldersvennlig transport i tråd med innsatsområder og strategier i temaplan Leve hele livet – i et aldersvennlig Asker. Dette er et tverrsektorielt arbeid.
- Videreutvikle et variert boligtilbud i kommunen i tråd med boligtrappen og strategiene i temaplanene. Dette er et samarbeid mellom flere tjenesteområder.
- Videreføre Program Velferd fra en etablerings- og planleggingsfase til en leveringsfase.
- Etablere seks nye omsorgsboliger på Nedre Sem til personer med funksjonsnedsettelse.

- Etablere 12 boliger på Klokkarstua til målgruppen psykisk helse og rus.
- NAV vil arbeide med å håndtere økende fattigdom og utenforskap blant Askers innbyggere.

Samfunnstjenester

Tjenesteområde Samfunnstjenester omfatter utvikling, forvaltning og drift av kommunale bygg og eiendommer, offentlig infrastruktur som vei, vannforsyning og avløpshåndtering, håndtering av overvann, flomveier og dammer, samt brann- og redningstjenesten. Videre har tjenesteområdet ansvar for klima og miljø, samferdsel, kyst- og fjordressurser, natur- og kulturlandskap, viltforvaltning, landbruk, parker og friluftsområder, samt forvaltning og drift av renovasjon. Transporttjenester for mennesker med funksjonsnedsettelse, renholdstjenester og praktisk bistand ligger også til tjenesteområdet.

Kommunen har organisert en rekke tekniske tjenester gjennom interkommunale samarbeid. De viktigste er Vestfjorden avløpsselskap (VEAS), Asker og Bærum vannverk IKS, Glitrevannverket IKS og Asker og Bærum brann og redning IKS. Tjenesteområdet har et viktig grensesnitt mot kommunens eiendomsutviklingselskap Askerhalvøya Eiendom AS.

Status økonomi

<i>Beløp i 1000</i>					
Programområder	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2022	Rev. bud. 2022	Avvik i kr	Avvik i %
40-Felles samfunnstjenester inklusive brann og redning	75 278	76 132	79 582	4 304	5,4 %
41-Eiendom	400 019	356 911	376 003	-24 016	-6,4 %
44-Vann og avløp	37 381	9 320	11 138	-26 244	-235,6 %
45-Miljø og samferdsel	149 463	138 610	149 342	-121	-0,1 %
Sum	662 142	580 972	616 065	-46 077	-7,5 %

Årsverk og ansatte

Årsverk (antall)	448
Ansatte (antall)	473

KOSTRA-nøkkeltall

	Asker 2021	Asker 2022	Bærum	Drammen	ASSS uten Oslo	Kostragruppe 12
Prioritet						
Brutto driftsutgifter til funksjon 338 og 339 pr. innbygger, konsern (1000 kr) *)	1 031	982	838	966	1 056	1 066
Innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall brutto driftsutgifter på funksjon/tjenesteområde beløp per innbygger (kr) *)	1 459	1 344	1 151	1 392	1 892	1 656
Netto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer (F121) per innbygger (B) *) **)	663	707	779	500	446	452
Produktivitet						
Avløp - driftsutgifter per innbyggere tilknyttet kommunal avløpstjeneste (kr/tilkn.innb) *)	1 332	1 235	1 114	1 233	1 277	
Brutto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate *)	343 286	385 751	422 063	431 780	382 143	382 967
Herav utgifter til renholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter (B) *)	175	162	141	156	1 223	174

Korrigerte brutto driftsutgifter totalt eiendomsforvaltning, kommune utgifter per kvadratmeter bygg (kr) *)	1 628,6	1 693,7	1 815,7	1 386,0	4 216,6	1 654,6
Renovasjon - Gebyrgrunnlag per årsinnbygger for kommunal avfallshåndtering (kommune) *)	1 383	1 334	1 069	1 277	1 369	
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter (B) *)	104	132	147	176	723	130
Vann - Driftsutgifter per tilknyttet innbygger (kr/tilkn.innb) *)	963	974	909	859	1 090	
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	3 945	3 878	3 367	3 038	3 022	3 171
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	4 115	4 103	3 251	5 575	3 658	3 876
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (kr) *)	3 133	3 278	2 632	3 556	2 436	2 624
Dekningsgrad						
Andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje (prosent)	42,6 %	31,9 %	27,0 %	39,8 %	30,4 %	
Andel fornyet kommunalt ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent)	0,6 %	0,5 %	0,2 %	0,8 %	0,6 %	
Andel km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for i prosent av alle kommunale veier og gater	32,4 %	32,7 %	33,2 %	27,9 %	21,4 %	22,3 %
Andel kommunale veier og gater med belysning i prosent av alle kommunale veier og gater	81,0 %	81,2 %	99,2 %	100,0 %	96,4 %	96,2 %
Kvalitet						
Andel kommunale veier og gater uten fast dekke	5,6 %	5,3 %	4,7 %	0,8 %	4,3 %	3,7 %
Andel levert til materialgjenvinning inklusiv biologisk behandling	49,2 %	48,1 %	47,5 %	52,7 %	41,2 %	40,2 %
Avløp - Andel fornyet spillvannnett, gjennomsnitt for siste tre år	1,0 %	0,8 %	1,1 %	1,2 %	0,8 %	
Renovasjon - Husholdningsavfall per innbygger (kommune)	438	388	285	438	363	0
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Antall boligbranner (antall)	32	23	25	32	39	410
Formålsbygg, kommune Alle energityper Energibruk per m2 eid areal (kWh)	139	130	134	150	2 185	

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Vurdering og analyse

Tjenesteområdet har ansvar for å etablere og drifte infrastruktur for vei, vann, avløp, grøntområder og bygg i tråd med den utbyggingstakten som kommuneplanen legger opp til. Prioriteringer må sees i et langsiktig perspektiv i tråd med kommuneplanens arealdel og relevante temaplaner, samt målet om en bærekraftig utvikling både med hensyn til miljø, økonomi og sosiale forhold.

I 2022 har kommunen vedtatt en temaplan for vann og vannmiljø. I tillegg er det utarbeidet kunnskapsgrunnlag for temaplan for eiendom og temaplan for naturmangfold. Planene skal sluttbehandles i løpet av 2023. Når disse temaplanene er på plass, har kommunestyret vedtatt til sammen fire temaplaner som viser retningen for drift og utvikling av ansvarsområdene innenfor tjenesteområde Samfunnstjenester.

Sammen med temaplanene vil kommuneplanens arealdel ha stor betydning for tjenesteområdets innsats for å legge til rette for nødvendig infrastruktur, både over og under bakken. Arealdelen er også avgjørende for å oppfylle målene i klimabudsjettet.

KOSTRA-tallene viser at Asker i 2022 brukte totalt 132 kroner per kvadratmeter til verdibevarende vedlikehold i formålsbygg. Dette er en økning fra 2021. Beløpet er også høyere enn det planlagte vedlikeholdet i 2022, som var 127 kroner per kvadratmeter. Årsaken til økningen er at formålsbygg er prioritert, og at det er overført mindre vedlikeholdsmidler i driftsbudsjettet til rehabiliteringsprosjekter i investeringsbudsjettet.

De øvrige KOSTRA-tallene avviker i liten grad fra sammenligningskommunene. Kommunenes grad av urbanitet (tettbygdhet) har stor betydning for kostnadene for noen av tjenestene, da lenger avstand mellom abonnentene/husstandene ofte medfører høyere kostnader per innbygger.

Viktige resultater og innsatser

- Temaplan for vann og vannmiljø ble vedtatt av kommunestyret i mars 2022. Temaplanen redegjør for status for vannforsyning og avløps- og overvannshåndtering, og beskriver innsatsområder og strategier for hvordan vi skal oppnå en sikker drikkevannsforsyning, tilstrekkelig avløpshåndtering og en bærekraftig overvannshåndtering. I løpet av 2022 er det igangsatt en rekke tiltak som oppfølging av planen.
- Kommunen har iverksatt innsparinger i driftsbudsjettet for selvkostområdene vann og avløp på til sammen 17 mill. kroner. I tillegg er det arbeidet med lekkasjesporing og lekkasjetetting på vannforsyningsnettet for å spare kostnader.
- Arbeidet med innføring av digitale vannmålere og stor grad av fjernavlesning er videreført. Det er gjennomført anskaffelse av ny felles driftssentral for styring og overvåking av kommunens vann- og avløpssystemer.
- Det er utarbeidet beslutningsgrunnlag og fattet politisk vedtak knyttet til renseløsning for Åros rensedistrikt, reservevannkilde for Åsheim vannverk (Sandungen) og renseløsning for Lahell rensedistrikt.
- Kunnskapsgrunnlaget til temaplan for naturmangfold ble ferdigstilt og presentert for de folkevalgte i september. Temaplanen skal beskrive hvordan kommunen kan nå målet i kommuneplanen om å verne og sikre naturmangfoldet i Asker.
- Kunnskapsgrunnlaget til temaplan for eiendom ble ferdigstilt og presentert i 2023. Kartleggingen viser at kommunens bygg er i god stand. Kunnskapsgrunnlaget avdekket behov for strategiske utviklingsplaner, ambisjonsnivå for tilstandsgrad og nøkkeltall for styring.
- Kommunen har kartlagt tilstandsgraden for alle utearealer knyttet til kommunale formålsbygg. Kartleggingen viser et betydelig vedlikeholdsetterslep og en underfinansiering av drift som medfører at vedlikeholdsbehovet stadig øker.
- Kommunen har jobbet med å harmonisere renovasjonsordningene. I mars 2022 vedtok kommunestyret å innføre egenandel ved bruk av gjenvinningsstasjonene i Asker, for å sikre et likt tilbud til innbyggerne.

- Våren 2022 åpnet kommunen en midlertidig Omigjen pop-up-butikk på Trekanten senter for å høste informasjon og lære av innbyggerne. Alle varene i butikken er levert til ombruk på gjenvinningsstasjonen og deretter kontrollert og klargjort av medarbeidere på Solbrå arbeidssenter.
- I november åpnet ombrukssenteret Omigjen i Slemmestad. Omigjen er et prosjekt i regi av kommunen for å tilrettelegge for at næringslivet skal satse på ombruk, og at det blir lønnsomt å reparere, redesigne og selge brukt. Omigjen er Norges største kjøpesenter for brukthandel med 1500 m², og er etablert med støtte fra Miljødirektoratet.
- I april 2022 vedtok kommunestyret en parkeringsstrategi for Asker. Parkeringsstrategien skal harmonisere parkeringsbestemmelsene og legges til grunn for utforming og håndheving av parkering på kommunale områder. Den skal bidra til forutsigbar reisetid, og at infrastruktur og kollektivtilbud utnyttes optimalt for en størst mulig del av befolkningen.
- Asker kommune har satt i gang flere tiltak for å redusere bilbruken blant egne ansatte gjennom oppfølging av kommunens interne grønne mobilitetsstrategi. I 2022 ble det innført grønne reiseavtaler. Dette innebærer at ansatte får godtgjørelse for ikke å kjøre bil til jobb og tilbud om leasing av elsykkel. Videre er det etablert en bilpool som ansatte kan benytte i arbeidstiden, og som kan benyttes til privat bruk av både ansatte og innbyggere på kvelder og i helger.
- Kommunen jobber stadig for å bedre kommunikasjonen med innbyggere. I 2022 ble Instagram-kontoen «Kommunearbeiderne» etablert. Innholdet som er delt på kontoen handler blant annet om mobilitet, energirådgivning og sortering av avfall. I løpet av de første fire månedene hadde de publiserte filmene mer enn 250 000 visninger.
- Pilotordningen for møbelforvaltning ble videreført som en del av ordinær drift, og kommunen har ansatt en møbelforvalter som koordinerer arbeidet. Det er videre utarbeidet en intern policy for møbelinnkjøp. Asker var første kommune i landet som tok i bruk en digital plattform for ombruk av møbler, og har brukt mye tid på å formidle erfaringene til andre aktører.
- Asker kommune ferdigstilte flere bygg- og anleggsprosjekter i 2022. Dette gjelder blant annet varmestua, ny driftsstasjon for Asker kirkegård, etablering av torg og park i Heggedal sentrum, nytt utvendig tak på Vardåsen kirke, ombygging av låven på Østre Asker gård, Kirkeveien – områdeutvikling Føyka og Teglverksveien – fortau og sentrumsområde.

Dette jobber vi videre med

- Kommunestyret har vedtatt to temaplaner med særlig betydning for tjenesteområdet. Arbeidet med de to siste temaplanene, som skal vedtas innen sommeren 2024, er godt i gang. Kommunen vil jobbe videre med tiltak og utvikling i tråd med de vedtatte strategiene.
- Temaplan for naturmangfold skal etter planen vedtas før sommeren 2023, og beskriver hvordan kommunen kan nå målet om å verne og sikre naturmangfoldet i Asker. Arbeidet med oppfølging av planen starter så snart den er vedtatt av kommunestyret.
- Temaplan for eiendom skal etter planen vedtas i første halvår 2024. Temaplanen blir et viktig verktøy for utvikling av en helhetlig og fremtidsrettet eiendomsvirksomhet til beste for kommunens innbyggere og ansatte.
- Kommunen er i gang med byggeprosessen knyttet til ny brygge i Slemmestad, der Ruter og Norled har ansvar for ladeinfrastruktur til fergen. Arbeidet er estimert ferdigstilt i 2024/2025.

- Kommunen jobber kontinuerlig med energieffektiviseringstiltak i byggene for å redusere energiforbruket. Det pågår blant annet arbeid med utskiftning av ventilasjonsanlegget på Risenga svømmehall. På Bråset bo- og omsorgssenter rehabiliteres varmeanlegget med ny varmepumpe og utvidelse av brønnpark. Det er også påbegynt energirehabiliteringsprosjekter ved Vollen og Vettre skoler som skal sluttføres i 2023.
- Det er etablert en arbeidsgruppe som jobber med areal- og karbonregnskap for Asker. Mange kommuner og andre aktører jobber med å finne en best mulig metodikk for arealregnskap. Asker har også blitt pilotkommune i et prosjekt om arealregnskap som Viken fylkeskommune har startet opp.
- Kommunen startet i 2022 en kartlegging av intakte myrområder og myrområder med et restaureringspotensial, og arbeidet fullføres i 2023. Aktuelle områder for restaurering vil bli vurdert i dialog med overordnede myndigheter. I 2023 skal Breimåsan sør i kommunen restaureres.
- Asker kommune leier ut areal til 14 ulike småbåthavner. Gjennom 2021 og 2022 er det arbeidet med å etablere prinsipper og vilkår for leieavtaler, som legges frem for endelig politisk behandling våren 2023. Vedtakene vil innebærer miljøkrav til leietaker og løsning for mottak av båtseptik. Når prinsippene og vilkårene er vedtatt, starter arbeidet med å inngå nye leieavtaler.
- De kommunale boligene er bygget over flere tiår etter forskjellige bygningstekniske standarder. Kommunen har jobbet med brannforebyggende tiltak over en lengre periode. Prosjektet for boliger som ligger i gamle Asker er snart ferdig, mens prosjektet for boliger som ligger i tidligere Hurum og Røyken kommuner etter planen skal ferdigstilles i 2024.
- Kommunen skal videreføre vedtaket fra 2022 om utbygging og fornyelse av vann- og avløpsanlegg. En av de største beslutningene vil være ny renseløsning for Lahell rensedistrikt og iverksette beslutningen gjennom å starte forprosjekt, avklare midlertidig løsning og utrede selskapsform for samarbeidet med Drammen og Lier kommuner.
- Utarbeide beslutningsgrunnlag og fatte politisk vedtak om investeringsplan for rehabilitering av Asker kommunes dammer i tråd med NVEs krav til damsikkerhet.
- Forsterke oppfølgingen og den interne tverrfaglige koordineringen knyttet til tiltaksplan for Oslofjorden.

Samfunnsutvikling

Tjenesteområde Samfunnsutvikling har det overordnede ansvaret for en bærekraftig samfunns-, areal- og transportutvikling. Dette utøves gjennom arbeidet med planstrategien og kommuneplanen, som danner grunnlag for prioriteringene i de årlige handlingsprogrammene. Tjenesteområdet har et særlig ansvar for å innarbeide bærekraftsmålene i samfunnsplanleggingen.

Tjenesteområdets ansvarsområde omfatter kommunens areal- og transportplanlegging, langsiktig arealbruk, steds- og sentrumsutvikling, bolig- og næringsutvikling, kulturminner, grønnstruktur og sjøområder. Dette ivaretas blant annet gjennom plan- og reguleringsprosesser, byggesaksbehandling, delesak, oppmåling og seksjonering. I tillegg omfatter tjenesteområdet beredskap, næringsutvikling og samfunns-helse, inkludert kommuneoverlegefunksjonen. Tjenesteområdet leverer også karttjenester og geografiske analyser for hele kommunen.

Status økonomi

Beløp i 1000					
Programområder	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2022	Rev. bud. 2022	Avvik i kr	Avvik i %
51-Strategi, næring og analyse	59 552	50 492	64 107	4 554	7,1 %
52-Plan og bygg	32 061	14 211	17 984	-14 076	-78,3 %
Sum	91 613	64 704	82 091	-9 522	-11,6 %

Årsverk og ansatte

Årsverk (antall)	122
Ansatte (antall)	127

KOSTRA-nøkkeltall

	Asker 2021	Asker 2022	Bærum	Drammen	ASSS uten Oslo	Kostragruppe 12
Prioritet						
Byggesaksbehandling og eierseksjonering korrigerede brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	625	663	366	461	324	363
Netto driftsutgifter per innbygger (301) plansaksbehandling (B) *) **)	291	295	349	399	284	289
Netto driftsutgifter per innbygger (302) byggesaksbehandling og eierseksjonering (B) *) **)	92	250	103	130	46	65
Netto driftsutgifter per innbygger (325) tilrettelegging og bistand for næringslivet (B) *) **)	200	186	149	43	170	174
Netto driftsutgifter til kart og oppmåling per innbygger (B) *) **)	144	150	151	117	90	91
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Søknader i samsvar med plan med 12 ukers frist Byggesøknader i alt Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	108	103	59	68	47	52
Søknader i samsvar med plan med 3 ukers frist Byggesøknader i alt Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	63	71	14	39	24	28

Total I alt Nye foretak	1 463	1 301	1 893	1 416	1 870	
Andre nøkkeltall						
Område- og detaljreguleringsplaner vedtatt av kommunen siste år (B)	10	7	9	9	16	138
Kommunekasse						
Netto driftsutgifter til plan/kart/bygg per innbygger. Konsern. Kroner (B) (Kommunekasse) *) **)	526	695	603	649	421	446

*) Inflasjonsjustert med deflator

***) Justert for utgiftsbehov

Vurdering og analyse

De tre tidligere kommunene hadde før kommunesammenslåingen ulik arealforvaltning og ulike planer og kart. Det har derfor vært viktig å slutføre arbeidet med en felles kommuneplanens arealdel og utarbeide et felles plankart. Kommuneplanens samfunnsdel er forankret i FNs bærekraftsmål, og definerer mål og strategier som alle andre planer i kommunen bygger på. Både samfunnsdelen og arealdelen er utviklet i tett dialog med innbyggere, utbyggere, næringslivet og andre interessenter. Kommuneplanens arealdel ble sendt på høring i 2022 og sluttbehandles i 2023. Det ble også vedtatt åtte reguleringsplaner i 2022.

Kommunen har styrket fokuset på knutepunktutvikling og tettere vekst rundt sentrale nærsentre langs kollektivaksene. Dette skal begrense befolkningens transportbehov og bruken av personbil. Det planlegges også for sosiale boformer, og det skal tilrettelegges for at ulike inntektsgrupper og personer i ulike livsfaser skal kunne bosette seg i Asker.

Det innovative arbeidet innenfor analyse og geodata er videreutviklet, blant annet gjennom digitale kartløsninger, digitale befaringer og 3D-modeller for medvirkning i planarbeidet. Innenfor byggesaksområdet er det en målsetning å tilby god kvalitet på tjenestene og yte god service til innbyggere og søkere, blant annet gjennom møteplasser på flere innbyggertorg. Muligheten for å få samtale med en byggesaksbehandler har blitt tatt godt imot av innbyggerne. Det er også opprettet en vakttelefon for å besvare spørsmål fra innbyggere.

KOSTRA-tallene viser at Asker kommune ligger over sammenlignbare kommuner når det gjelder samlede utgifter til plan, kart og bygg per innbygger. Utgiftene til plansaksbehandling ligger lavere enn i Bærum og Drammen, men er på nivå med øvrige sammenlignbare kommuner.

Utgiftene til kart og bygg ligger over sammenligningskommunene. Disse områdene har også høye inntekter, men Asker ligger høyere på brutto utgifter til byggesak og eierseksjonering. Dette viser at kommunen har utfordringer med å effektivisere produksjonen, og at det er mer arbeid knyttet til byggesak som ikke kan faktureres innenfor selvkost. Det har vært et etterslep av saker fra gamle Røyken og Hurum kommuner, i tillegg til stor pågang av nye saker. Utfordringer knyttet til tre forskjellige kommuneplaner, begrenset innsynsløsning, mange dispensasjonssøknader og mangelfulle søknader har bidratt til et midlertidig økt behov for ressurser. De siste årene har det vært stor utskiftning av ansatte innenfor byggesak. Erfarne saksbehandlere har brukt kapasitet til opplæring av nye, i tillegg til at det ofte tar tid før nye medarbeidere oppnår effektiv saksbehandling.

Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden på saker med 3- og 12-ukers frist viser at Asker kommune har forsinkelser i saksbehandlingen. Dette må sees i sammenheng med mengden gamle og nye saker, antall dispensasjoner og mangelfulle søknader. I tillegg har kommunen måtte bruke saksbehandlerressurser til å jobbe med innsyn. Forsinkelsene gjør at Asker kommune taper inntekter.

Viktige resultater og innsatser

- Kommuneplanens arealdel har vært til førstegangsbehandling. Etter en offentlig høring er over 700 innspill og innsigelser til planforslaget vurdert og arbeidet videre med.
- Det er opprettet et grunnforholdsprosjekt med deltakere fra hele kommunen for å sikre trygg byggegrunn, samt gjennomføre undersøkelser, kunnskapsinnhenting og kartlegging av grunnforholdene i kommunen generelt.
- Det er gjennomført en brukerundersøkelse der forslagsstillere ble intervjuet om hvordan de opplever kommunens behandling av plansaker. Tilbakemeldingene skal brukes i arbeidet med å gjøre planprosessene bedre og mer oversiktlige.
- Kommuneoverlegene er tilbake til hverdagen etter koronapandemien og bidrar inn i planarbeidet og på samrådsmøter. Kommuneoverlegefunksjon har hatt myndighetsoppgaver innen psykisk helsevern, miljørettet helsevern og smittevern.
- Etter hvert som samfunnet har åpnet opp etter pandemien, har også antallet smittevernsaker økt. Det har vært arbeidet med målrettede smitteverntiltak overfor minoritetsgrupper. Kommuneoverlegene har også deltatt i koordineringsgruppen for flyktningmottak og i arbeidet med å forebygge utenforskap.
- Temaplan for næring ble vedtatt i 2021, og har blant annet blitt fulgt opp gjennom inspirasjonstiltak for å øke sysselsettingen i landbruket. Tilbudet gjennom etablererveiledningstjenesten skal videreutvikles i 2023.
- Smaken av Asker-kart skal utarbeides og distribueres, blant annet på innbyggertorgene.
- Mandatet for temaplan for bærekraftig boligutvikling og temaplan for samferdsel og mobilitet er vedtatt. Det tas sikte på at begge planene blir førstegangsbehandlet i 2023.
- Rødtangen kulturminneprosjekt er etablert sammen med Viken fylkeskommune, og skal bidra til formidling av kulturminner på Rødtangen.
- Det er startet opp et prosjekt for å strukturere, samle og tilgjengeliggjøre kulturminnedata fra de tre tidligere kommunene.
- Innenfor beredskapsområdet er det særlig arbeidet med oppfølging av krigen i Ukraina, koronapandemien, tilfluktsrom og atomberedskap.

Dette jobber vi videre med

- Innbyggerpanelet er i 2022 benyttet for å brukerteste nettsidene til plan, bygg og eiendom. En spørreundersøkelse om reisevaner og spørsmål relatert til bolig vil bli gjennomført i 2023.
- Videreføre arbeidet med å kartlegge kulturminner og digitalisere kunnskapsgrunnlag og data om kulturminner i kommunen.
- Arbeide for å gjøre byggesaksbehandlingen mer effektiv og brukervennlig, blant annet gjennom digital booking av forhåndskonferanser og digital veiledningstime på innbyggertorgene.
- Fortsette arbeidet med klart språk for å kommunisere bedre med både tiltakshavere og innbyggere.

- Ferdigstille temaplan for samferdsel og mobilitet. Det har i planarbeidet vært omfattende dialog og medvirkning med ulike interessentgrupper som trafikanter, syklistere, innbyggere og næringsliv.
- Kommuneplanens arealdel er i sluttfasen og skal klargjøres for endelig politisk behandling etter en omfattende høringsprosess.
- Områdeplan for Røyken sentrum er under utarbeidelse, og det tas sikte på at planen slutføres i løpet av 2023.
- Få på plass fossilfri hurtigbåt og et nytt, moderne kaianlegg i Slemmestad som et ledd i utviklingen av hele Slemmestad-området.
- Områdeplaner for Tofte og Spikkestad er under arbeid og vil definere utviklingen av disse tettstedene.
- Fortsette arbeidet i samarbeidsprosjektet Varelogistikk i Vestkorridoren.
- Videreføre dialogen med samferdselsmyndighetene og aktørene innen transport og samferdsel om bedre infrastrukturløsninger, blant annet knyttet til E18, Spikkestadbanen, hurtigbåten og bussavganger. Det vil bli fremmet politisk sak om arbeidet.
- Videreutvikle samarbeidet med grunneiere og andre aktører for å sikre videre utvikling av kulturhistoriske områder som Sem, Dikemark, Blakstad og Rødtangen.
- Utarbeide politisk sak om innbyggerdialog generelt og barn og unges medvirkning i plansaker spesielt.

Medborgerskap

Tjenesteområde Medborgerskap omfatter en rekke ulike tjenester innen innbyggerdialog og frivillighet, bibliotek, kulturskole, idrett, friluft og kulturliv. Tjenestene skal bidra til å motivere og tilrettelegge for at innbyggerne ønsker å delta i og ta medansvar for samfunn og fellesskap.

Tjenesteområdet har et særlig ansvar for å tilrettelegge for folkehelse, frivillighet, medborgerskap og samskaping på tvers i organisasjonen. Tjenesteområdet har også et særskilt ansvar for å legge til rette for samarbeid med andre aktører i samfunnet. Helt sentralt står utvikling av arenaer og infrastruktur for kultur, fysisk aktivitet, idrett, friluftsliv og frivillighet, samt utprøving av nærdemokratiske ordninger og videreutvikling av andre former for innbyggermedvirkning.

Status økonomi

Beløp i 1000					
Programområder	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2022	Rev. bud. 2022	Avvik i kr	Avvik i %
61-Innbyggertorg	45 926	43 289	44 225	-1 701	-3,8 %
62-Kultur og kirke	192 571	176 847	186 730	-5 841	-3,1 %
65-Idrett og friluft	109 005	97 826	103 857	-5 147	-5,0 %
Sum	347 501	317 961	334 812	-12 689	-3,8 %

Årsverk og ansatte

Årsverk (antall)	247
Ansatte (antall)	340

KOSTRA-nøkkeltall

	Asker 2021	Asker 2022	Bærum	Drammen	ASSS uten Oslo	Kostragruppe 12
Prioritet						
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner (B) *)	3 648	3 894	3 237	2 755	3 112	3 192
Netto driftsutgifter per innbygger (231) aktivitetstilbud barn og unge (B) *) **)	207	228	205	270	291	280
Netto driftsutgifter per innbygger (370) bibliotek (B) *) **)	364	369	415	285	295	302
Netto driftsutgifter per innbygger (383) musikk- og kulturskoler (B) *) **)	351	340	306	231	304	301
Netto driftsutgifter per innbygger (385) andre kulturaktiv. og tilsk. til andres kulturbygg (B) *) **)	611	709	384	345	300	323
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kirke (B) *) **)	562	552	697	534	630	619
Netto driftsutgifter til idrett per innbygger (B) *) **)	364	426	456	148	308	333
Produktivitet						
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker (B) *)	26 878	25 906	39 759	23 641	28 547	27 755
Dekningsgrad						
Andel elever 6-15 år i kommunens kulturskole, av antall barn 6-15 år (B)	11,1 %	11,5 %	8,1 %	9,5 %	11,0 %	11,0 %
Besøk i folkebibliotek per innbygger (B)	3,3	3,4	2,9	3,9	4,0	4,0

Døpte i prosent av antall fødte (B)	46,6 %	52,0 %	47,1 %	44,1 %	50,4 %	49,4 %
Medlem og tilhørige i Dnk i prosent av antall innbyggere (B)	59,4 %	58,0 %	56,2 %	53,2 %	59,7 %	59,5 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Vurdering og analyse

Tjenesteområde Medborgerskap har et særlig ansvar for tre temaplaner. Temaplan for medborgerskap og temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv ble endelig vedtatt i første halvår 2021. Temaplan for kultur ble vedtatt i første halvår 2022.

Gjennom temaplanarbeidet og politiske vedtak har harmoniseringen av tjenestetilbudet kommet godt i gang. Det arbeides målrettet med å implementere innsatsområder og strategier i de temaplanene som tjenesteområdet har ansvar for.

Andelen som er fornøyde med lokaler til å treffe andre unge, har gått betydelig opp siden forrige måling. Andelen er nå på linje med landsgjennomsnittet, men under gjennomsnittet i Viken hvor andelen er 51 prosent. Vi ser en økning for nesten alle ungdomsskolene, og økningen har vært ekstra stor ved de skolene som i perioden 2019-2022 har fått egen ungdomsklubb. Det er likevel store forskjeller mellom de 13 ungdomsskolene som har deltatt i ungdataundersøkelsen. Andelen som oppgir at de er fornøyde med lokalene til å treffe andre unge varierer fra 27 til 70 prosent.

Det ble gjennomført en frivillighetsundersøkelse i november 2022. Frivillighetens score på spørsmålet om i hvilken grad de er tilfredse med samarbeidet med kommunen har økt fra 4,5 i 2018 til 4,8 i 2022.

KOSTRA-tallene viser at Asker kommune ligger over sammenlignbare kommuner når det gjelder utgifter til kultursektoren, spesielt innenfor bibliotek, musikk- og kulturskoler, idrett og andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg. Asker kommune har vedtatt å ha flere lokale bibliotek for å hensynta store geografiske avstander. Deler av årsaken til høye kostnader i kulturskolen er høy dekningsgrad. Kostnaden per bruker er lavere enn i KOSTRA-gruppe 12 og ASSS-kommunene.

Kulturskolen har hatt utfordringer med lokaler hvor det har vært vanskelig med gruppetilbud. Individuelle tilbud er dyrere å drifte enn gruppetilbud, noe som har gitt høyere kostnader og lavere inntekter per elevplass.

Asker kommune har harmonisert tilskudd og tilbud innenfor idretts- og kultursektoren for å sikre at alle innbyggere, og spesielt barn og unge, skal ha mest mulig like tilbud. Dette inkluderer tilskuddsordningen som har fått en økt bevilgning på 5,5 mill. kroner fordelt på idrett, kultur og frivillighet, noe som også gir økte netto driftsutgifter.

Asker kommune har vedtatt en satsing på innbyggertorg i flere tettsteder. Innbyggertorgene gir tilbud innenfor kultur, idrett, barn, unge og eldre, og bidrar også til å styrke nærdemokratiet. Dette medfører økte utgifter knyttet til disse KOSTRA-indikatorene. Utgiftene til barn og unge ligger under nivået i de fleste sammenligningskommunene, men har økt det siste året. Kommunen har vedtatt å harmonisere tilbudet til barn og unge gjennom en satsning på blant annet ungdomsklubber i tettstedene.

Viktige resultater og innsatser

- Tjenesteområdet har gjennom ny politikktutforming i temaplanarbeidet sikret et godt grunnlag for videre harmonisering av tilbud og tjenester, med særlig vekt på kostnader knyttet til deltakelse, ny tilskuddsmodell, fordeling av treningstid, driftsutgifter for nye anlegg og utlånsordninger.
- Nærdemokratiske ordninger er et eget innsatsområde i temaplan for medborgerskap. Det er etablert en forsøksordning med lokalsamfunnsutvalg i Tofte, Slemmestad og Heggedal. Videre er oppgaveutvalg og innbyggerpanel etablert og testet ut for å bidra til at de som bor i lokalsamfunnene kan påvirke forhold i nærmiljøet sitt og ellers i kommunen.
- Til sammen har lokalsamfunnsutvalgene i 2022 fordelt over 1,5 mill. kroner. Utvalgene har prioritert å ta en aktiv rolle med å invitere inn ulike aktører til å jobbe sammen på ulike saksfelt. Alle de tre lokalsamfunnsutvalgene har startet en prosess for å skape bedre ungdomstilbud i de respektive lokalmiljøene, og har jobbet med å forbedre kollektivtilbudet og trafikksikkerheten.
- De unges kommunestyre ble arrangert 1. desember 2022, og 12 ungdomsskoler deltok på møtet i kommunestyresalen i Asker rådhus. Under møtet presenterte de ulike skolene forslag til hvordan bevilgninger på 300 000 kroner skal fordeles neste år.
- Tilgjengelige møteplasser som er kjente og lette å bruke for innbyggerne er en forutsetning for bred deltakelse og aktivitet i tråd med de nederste trinnene i innsatstrappen. Det er etablert midlertidige og permanente innbyggertorg i tettstedene Borgen, Tofte, Heggedal, Holmen, Slemmestad, Sætre og Asker sentrum. Disse er dynamiske arenaer og en arena for nærdemokratiske ordninger.
- Frivillighetens år 2022 ble gjennomført som en satsing og markering i tråd med innsatsområdene og strategiene i temaplan for medborgerskap. Planen beskriver hvordan kommunen skal jobbe for å motivere og tilrettelegge for at innbyggerne ønsker å delta i og tar medansvar for samfunn og fellesskap.
- I tråd med temaplan for medborgerskap og temaplan Leve hele livet – i et aldersvennlig Asker er det utviklet og vedtatt en modell for inkluderende frivillighetskoordinering. Implementeringsarbeidet er igangsatt. Videre er det satt i gang arbeid med nye samarbeidsavtaler med Asker idrettsråd, Asker kulturråd, Asker kirkelige fellesråd, NaKuHel og frivilligsentralene.
- Asker kommune har som friby påtatt seg å være vertskap for en forfulgt forfatter, journalist eller kunstner som har måttet flykte fra sitt hjemland på grunn av trusler for sine ytringer. Gjennom å synliggjøre Asker som friby skal kommunen arbeide aktivt for deltakende lokaldemokrati med fokus på ytringskultur og ytringsfrihet. Asker kommune vil invitere en ny fribykunstner årlig fra 2023.
- Åpningen av Risenga ishall har skapt mange nye muligheter, og kommunen mottar stadig henvendelser om større arrangementer regionalt, nasjonalt og internasjonalt. I desember 2022 ble det gjennomført U20-VM i ishockey i Risenga ishall.
- Det er fra august 2022 innført en ny samarbeidsmodell mellom skolekorps, barne- og ungdomsorkester og kulturskolen. Kulturskolen har også etablert et fordypningsprogram for rytmisk musikk fra august 2022.
- Ny modell for tilskuddsordninger ble vedtatt i 2022, og vil bli evaluert underveis i prøveperioden på to år. Kommunen har totalt behandlet 574 søknader og delt ut 27 mill. kroner til festivaltilskudd, hodetilskudd, frivillighetspakker, aktiviteter, leietilskudd og driftstilskudd. Målet er å lage gode

tilskuddsordninger for frivillige lag og foreninger i hele den nye kommunen sammen med frivilligheten.

- Asker kommune sendte i 2022 for første gang inn en samlet treårig søknad til Bufdir om tilskudd til arbeidet med inkludering av barn og unge. Dette har gitt kommunen en treårig støtte til inkluderende arbeid på ca. 3,3 mill. kroner per år i perioden 2022-2024.
- Asker kommune ble i desember godkjent som én av åtte direktkommuner i Den kulturelle skolesekken (DKS) etter nye kriterier fastsatt av Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet.
- Låvebygget og paviljongen ved Østre Asker gård er bygget om og tatt i bruk av kulturskolen. Kulturskolen har medvirket i arbeidet med den tredje mulighetsstudien for ny kulturskole i Asker sentrum for å samle og styrke læringsmiljøet ved kulturskolens sentrumsvirksomhet. Mulighetsstudien ferdigstilles våren 2023.
- Arbeidet med å etablere lokaler som samler kulturskolens og ungekulturs virksomhet i Sætre, også kalt «Kulturbanken», ble igangsatt sommeren 2022 og ferdigstilles våren 2023.
- Kulturskolen jobber videre med å etablere piloter for fordypning innen teater og visuell kunst. Piloten for visuell kunst startet opp høsten 2022 i samarbeid med Bærum kulturskole og Henie Onstad Kunstsenter. Piloten for fordypning innen teater er under planlegging i samarbeid med Lier kulturskole, Stiftelsen NIE Teater og Kunsthøgskolen i Oslo.
- Ny kunstordning i kommunen er implementert og igangsatt. Det er arbeidet systematisk og målrettet med gjennomføring av kunst i det offentlige rom. Utsmykningen av Hurum bo- og omsorgssenter er et av de store prosjektene som ble levert i 2022.
- Det er etablert en midlertidig kulturscene i Slemmestad fra 1. september 2022. Slemmestad Mek skal fungere som erstatning inntil rehabiliteringen av Sekkefabrikken kulturhus er ferdigstilt.
- Asker kulturhus hadde rekordsalg av billetter i 2022. Målrettet programmering og godt markedsarbeid har ført til en omsetningsøkning på 25 prosent fra siste normalår i 2019. Over 35 000 publikummere besøkte arrangementer i kulturhuset i 2022.
- Etter pandemien har det vært rekordmange besøk ved ungdomsklubbene i kommunen. Økt satsning på kultur- og fritidstilbud til ungdom gir positive resultater for deltakelse, medvirkning og gjennomføring av arrangementer ved ungdomsklubbene.
- Kulturliv har jobbet med ny drift av Holmsbu kunstmuseum, Kulturnæringsutvikling Dikemark i samarbeid med Trafo kunsthall, Asker kulturfestival, Kulturnatt, Kunst rett Vest, Kulturfrokoster og oppstart av arbeidet med museumsstrategi.

Dette jobber vi videre med

- Det arbeides målrettet med å gjennomføre politikken som er vedtatt gjennom innsatsområder og strategier i de temaplanene tjenesteområdet har ansvar for.
- Utviklingsprosjektet medborgerskap ble avsluttet i desember 2022. Erfaringene med utprøvde praktiske metoder for økt medborgerskap og samskaping skal implementeres og videreutvikles i organisasjonen etter prosjektperioden.

- Askerbadet KF innlemmes som en del av kommunens basisorganisasjon fra 2023. Det skal arbeides med å harmonisere tilbud, organisering og tjenester i de tre svømmehallene for å sikre like vilkår for innbyggere, lag og foreninger.
- Følgforskning knyttet til lokalsamfunnsutvalgene skal sikre læring og gi grunnlag for evaluering. Følgforskningen vil inngå som kunnskapsgrunnlag for en politisk sak våren 2023 om eventuell videreføring eller videreutvikling av andre nærdemokratiske ordninger.
- Kommunens eksisterende arenaer, kulturhus, de nye arenaene på innbyggertorgene og deres profil og profesjonelle innhold skal utvikles, og det skal tilrettelegges for å rekruttere innbyggere til aktivitet.
- Det er vedtatt en opptrapping og satsing for å styrke kultur- og fritidstilbudet for ungdom. Nye ungdomsklubber skal etableres eller forsterkes på Holmen, i Røyken, på Slemmestad og i Sætre.
- Det legges til rette for en prosess for å samordne tiltak for økt deltakelse for barn og unge. Det skal gjennomføres en tverrfaglig konferanse for å samle og samskape med relevante aktører i Askersamfunnet om felles innsats for å øke deltakelsen, tilhørigheten og motvirke utenforskap. I tillegg skal det gjennomføres en kartlegging av kostnader og andre faktorer som bidrar til prising av aktivitet.
- Det er behov for videre utredning av innbyggertorgene på Holmen, Tofte, Spikkestad og Asker sentrum for å se disse i en større helhet med fysisk utforming og tjenestetilbud.
- Det er behov for å utarbeide en helhetlig ny strategi for eksisterende og nye kulturarenaer for å tydeliggjøre profil, bruksområder, priser, innhold og mandat som arenaene skal styres etter.
- Asker kommune skal overta Holmsbu kunstmuseum. Prosessen med avvikling av eksisterende stiftelse og opprettelse av ny driftsavtale med Museene i Akershus gjennomføres våren 2023, herunder avklaring av tilskudd fra fylke og stat.
- Det arbeides videre med utvikling rundt Dikemark psykiatriske sykehusmuseum sammen med Viken fylkeskommune. I tillegg skal det arbeides videre med utvikling av kulturhuset Hovtun på Klokkekarstua og Rødtangen kulturminnepark.
- Friluftslivets ferdselsårer er et prosjekt for å registrere eksisterende og utvikle fremtidige stier, turveier, løyper og leder som Asker kommune vil videreføre.
- Det skal arbeides målrettet for å legge til rette for et godt frisklivstilbud for barn og unge.

Administrasjon og ledelse

Tjenesteområde Administrasjon og ledelse omfatter toppledelsen i kommunen, samt de administrative stabs- og støttetjenestene som inngår i sentraladministrasjonen. Tjenesteområdet har ansvar for å tilrettelegge for god politisk og administrativ styring, samt ivareta en rekke fellesfunksjoner på vegne av hele organisasjonen. Tjenesteområde Administrasjon og ledelse er organisert i ni seksjoner.

Status økonomi

Beløp i 1000					
Programområder	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2022	Rev. bud. 2022	Avvik i kr	Avvik i %
10-Kommunedirektør	20 344	26 385	25 817	5 473	21,2 %
11-Økonomi	50 206	57 164	58 372	8 165	14,0 %
12-Organisasjon	316 891	283 715	307 671	-9 219	-3,0 %
Sum	387 441	367 263	391 860	4 419	1,1 %

Årsverk og ansatte

Årsverk (antall)	243
Ansatte (antall)	245

KOSTRA-nøkkeltall

	Asker 2021	Asker 2022	Bærum	Drammen	ASSS uten Oslo	Kostragruppe 12
Prioritet						
Netto driftsutgifter per innbygger (100) politisk styring (B) *) **)	426	366	336	273	296	291
Netto driftsutgifter per innbygger (110) kontroll og revisjon (B) *) **)	25	41	46	59	72	68
Netto driftsutgifter per innbygger (120) administrasjon (B) *) **)	4 479	3 889	4 500	4 350	3 962	3 820
Netto driftsutgifter per innbygger (180) diverse fellesutgifter (B) *) **)	161	55	91	110	84	79
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Adm, styring og fellesutgifter (B) *) **)	6 574	5 871	7 545	5 773	5 550	5 374

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Vurdering og analyse

Tjenesteområde Administrasjon og ledelse har hovedansvar for å sikre at Asker kommune har økonomisk bærekraft i fremtiden. I likhet med mange andre norske kommuner, har Asker i 2022 hatt en krevende økonomisk situasjon. Arbeidet med omstilling og effektivisering av tjenestene vil bli videreført og forsterket i årene fremover.

Det er arbeidet aktivt med å tilrettelegge for god politisk styring. Etter to krevende år med koronapandemi, normaliserte den politiske virksomheten seg i 2022 og alle politiske møter ble gjennomført fysisk.

Tjenesteområde Administrasjon og ledelse har hovedansvar for to temaplaner. Temaplan for arbeidsgiverpolitikk ble vedtatt i 2020, og det arbeides aktivt med implementering av planen. Temaplan for digitalisering og smart teknologi ble vedtatt høsten 2022, og arbeidet med implementering starter i 2023.

Temaplan for arbeidsgiverpolitikk vektlegger betydningen av at kommunen har ledere som gir retning, ser muligheter og er opptatt av resultater. Organisasjons- og lederutviklingsprogrammet som startet i 2019 ble avsluttet sommeren 2022. Programmet har hatt fokus på innovasjons- og endringsledelse, og alle kommunens omkring 350 ledere har deltatt. Det er også gjennomført andre kompetansehevingstiltak, slik som for eksempel pre- og onboardingprogram for nye medarbeidere og ledere og nanolæringskurs i etikk for alle ansatte.

Partssamarbeidet er viktig for utviklingen av gode tjenester til våre innbyggere og brukere. Det skal arbeides videre med å styrke samarbeidet med de ansattes organisasjoner og vernetjenesten, blant annet gjennom justering av medbestemmelsesordningen og opplæring i partssamarbeid og medbestemmelse.

KOSTRA-tallene viser at Asker kommune ligger litt over sammenlignbare kommuner når det gjelder samlede netto driftsutgifter per innbygger til administrasjon, styring og fellesutgifter. Asker har tre lokalsamfunnsutvalg for å styrke nærdemokratiet i en geografisk langstrakt kommune. Dette medfører høyere utgifter til politisk styring enn i kommuner som ikke har slike nærdemokratiske ordninger. Det har vært en betydelig nedgang i utgiftene knyttet til administrasjon fra 2021 til 2022. Dette skyldes at Asker kommune har hatt høye avskrivninger knyttet til digitale anskaffelser i forbindelse med kommunesammenslåingen. Kommunedirektøren legger til grunn at Asker kommune har en kompetent og profesjonell administrasjon som er dimensjonert på samme nivå eller noe lavere enn sammenlignbare kommuner.

Kommunedirektøren har startet et arbeid med evaluering av administrativ organisering, blant annet med sikte på å vurdere kvalitet, prioritering og ressursbruk. Som en del av dette arbeidet vil det gjøres en vurdering av potensialet for ytterligere effektivisering av administrasjonen.

Kommunedirektøren vil samtidig understreke betydningen av at Asker kommune har en kompetent og robust administrasjon som på en effektiv måte kan understøtte arbeidet i folkevalgte organer, samt tilrettelegge for at resten av organisasjonen kan utføre sine kjerneoppgaver på en god måte.

Viktige resultater og innsatser

- Det ble gjennomført totalt 172 møter og behandlet 1087 saker i politiske organer. Alle politiske møter i kommunestyret, formannskapet, hovedutvalg og kontrollutvalget er streamet, slik at det er lettere for innbyggerne å følge de demokratiske prosessene i kommunen.
- Senter for innovasjon og læring (Seil) ble tidlig i 2022 fysisk gjenåpnet etter koronapandemien. Seil er kommunens sektorovergripende møte- og innovasjonsarena for samfunns- og tjenesteutvikling, og tilbyr blant annet kurs og opplæring, verktøy og metodikk.
- Program Bærekraftige Asker har bidratt med kompetanseutvikling og metodikk knyttet til bærekraftig utvikling og sirkulære modeller. Kurset «Bærekraft i praksis» startet opp igjen etter pandemien høsten 2022. I tillegg er det gjennomført frokostseminarer, rådgivning og annen kompetanseutvikling knyttet til forbruk og ressursforvaltning, sosial ulikhet og transport og mobilitet. Det er videre arbeidet med praktiske og målrettede tiltak mot næringslivet, frivilligheten, universitets- og høyskolemiljøer og andre offentlige aktører.

- Asker kommune har deltatt aktivt i det nasjonale arbeidet med å utvikle en klassifiseringsmodell (taksonomi) som gjør det enklere for kommuner og andre aktører å måle egen innsats i arbeidet med FNs bærekraftsmål. Taksonomimodellen ble lansert våren 2022.
- Som en del av heltidskulturprosjektet er det etablert pilot i én virksomhet i Velferd og én virksomhet i Oppvekst. Målet er å redusere andelen deltidsstillinger og øke antallet heltidsstillinger. Nye arbeidstidsordninger og god oppgavefordeling er viktige virkemidler i arbeidet.
- Kommunens varslingsordning skal bidra til at det er enkelt og trygt å varsle om korrupsjon, misligheter eller andre lovbrudd i eller mot kommunen. Det er etablert et nytt varslingsråd som erstatter det tidligere varslingssekretariat. Varslingsrådet behandler både interne og eksterne varslingsaker.
- Det er etablert en ny overordnet medbestemmelsesarena på kommunenivå, og det er arbeidet systematisk med HMS-arbeid.
- Organisasjons- og lederutviklingsprogrammet som startet i 2019 ble avsluttet sommeren 2022. Programmet har hatt fokus på innovasjons- og endringsledelse, omstilling og bygging av felles kultur og verdier. Alle kommunens omkring 350 ledere har deltatt i programmet.
- Digitalt innbyggerpanel ble etablert høsten 2022, og skal bidra til å styrke medvirkningsprosessene i Asker kommune. Innbyggerpanelet består av ca. 600 personer over 15 år som er invitert til å delta i digitale spørreundersøkelser eller fysiske workshops om lokalsamfunnet og kommunens tjenester.
- Det er arbeidet aktivt med å styrke internkontrollarbeidet og følge opp anbefalingene i kontrollutvalgets forvaltningsrevisjon om overordnet internkontroll. Det er gjennomført interne revisjoner og kompetansehevende tiltak for ansatte innenfor blant annet områdene risikohåndtering og avviksanalyser. Asker kommune ble høsten 2022 resertifisert i henhold til ISO 9001 om kvalitetsledelse.
- Som ledd i kommunens arbeid med oppfølging av eierskap og eierdialog med de selskapene hvor kommunen har et eierskap, ble det i mai avholdt Eierdag med utvalgte selskaper. Videre er det arbeidet med omdanning av selskaper, blant annet som følge av endringer i kommuneloven. Finansering av kommunens lovpålagte oppgaver i selvkostselskaper ble sikret ved inngåelse av nye låne- og garantiordninger for to av selskapene.
- Plattform for bærekraftige anskaffelser ble vedtatt av formannskapet i oktober. Plattformen skal blant annet bidra til at kommunens anskaffelser blir mest mulig miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftige. Gjennom sin markedsmakt har Asker kommune også stor mulighet for å stimulere til grønn omstilling i leverandørmarkedet.
- Temaplan for digitalisering og smart bruk av teknologi ble vedtatt av kommunestyret i november. Planen setter blant annet fokus på data som strategisk ressurs, klimabevisst infrastruktur og kapasitet, relevant digitalt støtte, digitale ferdigheter og kompetanse, samt personvern, informasjonssikkerhet og IKT-sikkerhet.
- Asker kommune klatret fra 154. plass i 2021 til 85. plass i 2022 på Åpenhetsbarometeret som utarbeides av pressens offentlighetsutvalg og Kommunal rapport. Åpenhetsbarometeret er en undersøkelse som har fokus på åpenhet og meroffentlighet i kommunene.

- Asker kommune har gjennom 2021 og 2022 styrket kompetansen og kapasiteten innenfor området personvern, informasjonssikkerhet og IKT-sikkerhet. Eksterne aktører har gjennomført fysiske tester av sårbarheter i og utenfra kommunens nettverk, og det er løpende gjennomført tiltak for å redusere sårbarheter. Det er videre innført to-faktorautentisering, kompetansehevende tiltak for ansatte, årlige informasjonssikkerhetsvurderinger for alle virksomheter og risikoanalyse med personvernkonsekvensvurderinger (DPIA) av alle IKT-systemer.
- Personvernombudet bisto alle tjenesteområder i 2022 og hadde en portefølje på rundt 200 oppdrag. Kommunen håndterte til sammen 15 saker om brudd på personopplysningssikkerheten, som alle ble meldt til Datatilsynet. Det er jobbet aktivt med risikostyring og håndtering av avvik for å redusere sannsynligheten for at personopplysninger kommer på avveie. I tråd med personvernforordningen utarbeider personvernombudet en egen og mer utfyllende rapportering til formannskapet. Personvernombudets årsrapport ble lagt frem som orientering for formannskapet i november. For tidsmessig å harmonisere rapporteringen fra personvernombudet med årsrapporteringen for øvrig, er personvernombudets årsrapport oppdatert per utgangen av desember 2022 og vedlagt denne årsrapporten.
- Kommunens ulike kommunikasjonskanaler ble brukt aktivt for å nå innbyggerne best mulig. Asker kommune hadde i 2022 totalt 2,7 millioner unike besøk på nettsidene og i overkant av 31 000 følgere på Facebook. Askermagasinet hadde fire ordinære papirutgivelser distribuert til alle husstander. Det er gjort et særskilt kommunikasjonsarbeid knyttet til koronavaksinasjon, flyktningssituasjonen og frivillighetsåret 2022. Det er arbeidet med å sikre universelt utformede nettsider i tråd med nytt lovverk.
- Kommuneadvokaten bisto alle tjenesteområder i 2022 og gjennomførte til sammen 349 oppdrag. Av disse var 263 rådgivningsoppdrag og 80 prosessoppdrag, mens 6 oppdrag var knyttet til kompetanseheving. Prosessoppdragene økte med ca. 20 prosent fra 2021.

Dette jobber vi videre med

- Tilrettelegge for en god og effektiv gjennomføring av kommunestyre- og fylkestingsvalget høsten 2023.
- Evaluere den administrative hovedorganiseringen, som en oppfølging av arbeidet med å evaluere politisk struktur inn mot neste kommunestyreperiode.
- Videreutvikle Senter for innovasjon og læring (Seil) som en sentral aktør og møteplass for å styrke arbeidet med innovasjon, medborgerskap og samskaping i organisasjonen. Arbeidet med å tilby opplæring i bærekraftig utvikling og sirkulære modeller skal videreføres, blant annet gjennom kurset «Bærekraft i praksis». Seil skal videre drive opplæring i bruk av tjenstedesign i tjenesteutviklingen, samt tilby praksisplasser for studenter fra relevante fagmiljøer.
- Videreføre arbeidet med systematisk lederutvikling og lederopplæring. I tillegg skal pre- og onboardingprogrammet for nye medarbeidere og ledere videreutvikles.
- Videreføre arbeidet med å redusere deltid og øke omfanget av heltid, blant annet gjennom å følge opp eksisterende piloter og etablere nye. Videre skal det utarbeides en overordnet kompetanseplan som skal bidra til å rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere i kommunen.
- Videreutvikle innbyggerpanelet gjennom å rekruttere flere deltakere og gjennomføre gode og relevante undersøkelser. Resultatene skal gi kommunen bedre innsikt i innbyggernes behov og

utfordringer, og utgjør dermed et viktig kunnskapsgrunnlag for utvikling av Askersamfunnet og kommunens tjenester.

- Styrke arbeidet med risiko- og avvikshåndtering, kontinuerlig forbedring og kompetanseheving i organisasjonen.
- Fortsette arbeidet med eierstrategier for utvalgte selskaper i tråd med formannskapetets vedtatte rammeverk, samt delta i omstrukturering av selskaper og samarbeidsformer. Det skal tas i bruk digitale verktøy som letter arbeidet med å registrere potensielle styrekandidater til fremtidige valg, og kommunen skal videreutvikle nettsiden med informasjon om selskaper som kommunen har eierinteresser i.
- Videreutvikle arbeidet med personvern, informasjonssikkerhet og IKT-sikkerhet. Det er blant annet viktig å arbeide for å hindre at cyberangrep lammer organisasjonen, tjenesteutøvelsen til innbyggerne eller medfører at personsensitiv informasjon kommer på avveie. Kommunen skal blant annet videreføre samarbeidet med IKT-leverandører, nasjonale sikkerhetsmyndigheter og andre kommuner gjennom digitaliseringsnettverket DigiViken, KS sitt fagråd for informasjonssikkerhet og personvern og Nasjonalt program for IKT-sikkerhet i kommunene (NPISK). I tillegg skal det gjennomføres kompetansehevende tiltak for ansatte.
- Videreutvikle klarspråkarbeidet, kommunens nettsider, bruken av sosiale medier og internkommunikasjon for å ivareta kommunens aktive informasjonsplikt og synliggjøre tjenestetilbudet. I forbindelse med kommunestyre- og fylkestingsvalget 2023 er det utarbeidet en egen kommunikasjonsstrategi for å bidra til høy valgdeltakelse. En egen valgbrosjyre vil bli distribuert til alle husstander.

Status verbale vedtak

Innovasjon og omstilling

Asker kommune har stort fokus på innovasjon, omstilling og effektivisering. Temaet er viktig både relatert til samfunnsutvikling, tjenesteutvikling og økonomisk handlingsrom, og inngår dermed som sentrale elementer både i kommuneplanen, temaplaner og handlingsprogrammet.

Formannskapet behandlet i juni 2022 sak om innovasjon og omstilling (sak 143/22). Saken legger til grunn at samhandlingen mellom administrasjonen og folkevalgte knyttet til temaet fornyelse, effektivisering og omprioritering bør videreutvikles innenfor rammen av kommunens årshjul, med fokus på de politiske årshjulsprosessene knyttet til handlingsprogrammet.

Det ble vedtatt at tidlig involvering av de folkevalgte skal forsterkes gjennom justering av enkelte årshjulsprosesser. Det innebærer blant annet at saken om årshjulet skal vedtas av kommunestyret i desember, mens formannskapets handlingsprogramseminar gjennomføres i mars. Videre legges det opp til at sak om hovedutvalgenes innspill og prioriteringer til handlingsprogrammet behandles i april. Det rapporteres på økonomisk status seks ganger i året.

Ungdomsløftet

Å høre til – temaplan for oppvekst ble lagt frem for førstegangsbehandling i utvalg for oppvekst i januar 2023, og vedtas i kommunestyret våren 2023. Temaplan Mestre hele livet – psykisk helse og rus ble vedtatt av kommunestyret i januar 2023. Begge temaplanene har en bred og sektorovergripende tilnærming, hvor utenforskap og inkludering er aktuelle temaer.

Utvalg for oppvekst og utvalg for velferd gjennomførte i november 2022 et seminar om utenforskap. Seminaret var en del av grunnlaget for arbeidet med de to temaplanene. De to utvalgene fikk en orientering om erfaringene fra seminaret og det videre arbeidet med ungt utenforskap i 4. kvartal 2022.

Stopp gjengroingen av Asker kommune

Utvalg for samfunnstjenester behandlet i november 2022 en sak om temaet gjengroing. I kunnskapsgrunnlaget vedlagt i saken belyste kommunedirektøren enkelte årsaker til gjengroing, hvilke virkemidler som allerede eksisterer for å ivareta kulturlandskapet, utfordringer knyttet til dette, samt forslag til forsterkede tiltak.

Kunnskapsgrunnlaget blir innarbeidet i temaplan for naturmangfold som er under utarbeidelse, og vil bli sett i sammenheng med ivaretagelsen av naturmangfold i sin helhet.

Temaplan for naturmangfold vil legge føringer for en kunnskapsbasert, helhetlig og forutsigbar forvaltning av naturen i Asker slik at tap av naturmangfold stanses og reverseres der det er mulig. Kunnskapsgrunnlaget til temaplanen ble presentert i utvalg for samfunnstjenester og formannskapet høsten 2022. Temaplanen skal sluttbehandles i løpet av 3. kvartal 2023.

Asker som destinasjonskommune

Asker kommunes handlingsplan for opplevelsesnæringen skal bidra til gode rammebetingelser og tilrettelagt infrastruktur, og skal stimulere til bærekraftig reiseliv med høy lokal verdiskaping basert på

kommunens kystnære og naturbaserte fortrinn. Asker kommune skal bidra til å bygge merkevaren Asker som et godt sted å bo og et godt sted å komme på besøk.

Kommunedirektøren la i desember 2022 frem sak for utvalg for medborgerskap, utvalg for samfunnstjenester og formannskapet om orientering om arbeidet med handlingsplan for reiseliv og opplevelsesnæringene. Saken redegjorde også for videre prosess for oppfølging av tiltak.

Aktive lokalsamfunn

Aktive lokalsamfunn er et praktisk og økonomisk samarbeid mellom idretten og kommunen. Målet er å skape styrket tilhørighet og fellesskap, og et økt aktivitetsnivå i lokalmiljøene.

Kommunedirektøren vil i løpet av 2. kvartal 2023 legge frem sak for utvalg for medborgerskap og utvalg for oppvekst om hvordan kommunen kan jobbe enda mer strategisk og med forutsigbare rammer for aktive lokalsamfunn.

Kommunedirektøren vil i løpet av 4. kvartal 2023 legge frem sak for utvalg for medborgerskap, utvalg for oppvekst og utvalg for velferd om hvordan Aktive lokalsamfunn kan sees på som et konsept utover kun idrett og realiseres i tråd med innsatstrappen.

Den grønne ringen

Kommunedirektøren viser til arbeidet med reguleringsplan for Asker sentrum som følger etter at kommuneplanens arealdel er ferdigbehandlet. Den grønne ringen er et interessant konsept som vil inngå i dette arbeidet. Mulighetsstudie er ett av flere grep som vil bli vurdert. Sentrumsplanen er imidlertid noe forsinket som følge av at kommuneplanens arealdel har tatt lengre tid enn planlagt.

Kommunedirektøren vil våren 2024 legge frem sak om sentrumsplanen. Saken vil belyse aktivitets- og ferdselsåren Den grønne ringen.

Psykisk helse

Kommunedirektøren la i mars 2022 frem sak for utvalg for velferd om status for virksomheten psykisk helse og rus, særlig knyttet opp mot lavterskeltjenester (sak 14/22). Saken orienterte om kommunens arbeid innenfor psykisk helse og rus, og ga en oversikt over status og dimensjonering av lavterskeltjenester og en kortfattet beskrivelse av tjenestenes vedtaksbaserte tjenester (aktivitets- og oppfølgingstjenester og botilbud).

Det vises for øvrig til temaplan Mestrehelsetilbudet – psykisk helse og rus som ble vedtatt av kommunestyret i januar 2023.

Barnevern

I henhold til ny barnevernslov som trådte i kraft 1. januar 2022, skal alle kommuner ha en plan for forebygging. Å høre til – temaplan for oppvekst beskriver det helsefremmende og forebyggende arbeidet på generelt grunnlag. I Asker kommune vil derfor plan for forebygging ha særlig fokus på forebygging av omsorgssvikt og adferdsproblemer. Planen vil legges fram for politisk behandling i 4. kvartal 2023.

Spikkestadbanen

Spikkestadbanen er en viktig ferdselsåre i kommunen, og det pågår et stort arbeid for å påvirke samferdselsmyndighetene til å prioritere et bedre tilbud til Askers innbyggere.

Nasjonal transportplan er utsatt, men det har skjedd ny utvikling knyttet til plankrysning og vendespor i Asker. Nytt vendespor på Asker stasjon er vedtatt. Dette påvirker muligheten for økt frekvens på Spikkestadbanen.

Kommunedirektøren vil derfor gå gjennom dialogen med BaneNor og andre aktører på nytt. Sak om status for kommunens dialog med samferdselsmyndighetene om Spikkestadbanen, samt hvilket mulighetsrom som finnes for påvirkning, vil bli lagt frem i løpet av 2023. Kommunens dialog med samferdselsmyndighetene vil også bli behandlet i temaplan for samferdsel og mobilitet, som er under utarbeidelse.

Gravlegging

Kommunedirektøren la i desember 2022 frem sak for utvalg for medborgerskap og formannskapet om anbefalinger for videre arbeid med gravlegging ved bruk av kremasjon, inkludert vurdering av behovet for eget krematorium.

Askers myrer

Utvalg for samfunnstjenester behandlet i mars 2022 sak om samtykke til restaurering av myr på kommunal grunn (sak 24/22). Saken redegjør for hvordan kommunen skal jobbe for å restaurere og bevare myrer. Statsforvalteren i Oslo og Viken har ansvaret for restaurering av våtmark i vår region, og saken omhandlet også en konkret forespørsel om å restaurere Tveitermåsen. Utvalget vedtok å gi statsforvalteren samtykke til restaureringen. I tillegg vedtok utvalget at Asker kommune stiller alle ødelagte/modifiserte myrer på kommunal grunn til disposisjon for restaurering.

Asker kommune har fått innvilget klimasatsmidler til kartlegging av myrer (intakte myrer og modifiserte myrområder med restaureringsbehov) og til utredning av klimaeffekt og potensialet for karbonfangst i myrene. En oversikt over myrer med restaureringsbehov vil bli videreformidlet til statsforvalteren i Oslo og Viken. Utredningen vil også inngå som del av et større arbeid i Asker med å utvikle indikatorer for karbonlagring i naturen.

Likestillings- og diskrimineringsrapport 2022

Kommunen har utarbeidet en likestillings- og diskrimineringsrapport som svarer opp de forventninger og krav om rapportering som stilles til alle offentlige virksomheter.

Kilder og uttrekk av data

Rapporten er hovedsakelig basert på data hentet ut fra Asker kommunes lønns- og personalsystem HRM.

Dataene er basert på ansatte som er i et fast forpliktende arbeidsforhold. Timelønnede, oppdragstakere, folkevalgte og lærlinger er ikke omfattet i denne rapporten. Dataene som legges til grunn vil kunne gi kommunen et grunnlag for å vurdere i hvilken grad organisasjonen går i ønsket retning, og for det videre arbeidet med å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Likestilling og ikke-diskriminering i temaplan arbeidsgiverpolitikk

Det er politisk vedtatt at Asker kommune skal tuftes på FNs bærekraftsmål. Arbeidet med å fremme likestilling og stoppe diskriminering er sentralt i så måte og berører mange av bærekraftsmålene.

Kommunens arbeid internt for å fremme likestilling og ikke-diskriminering er forankret i Temaplan arbeidsgiverpolitikk. «Hovedmålet med temaplanen følger av kommuneplanens samfunnsdel, satsningsområde medarbeidere: Asker kommune fremmer inkludering, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle»

Likestilling- og mangfoldsperspektivet er gjennomgående i hele temaplanen med et eget satsingsområde for mangfold og inkludering. Det er et mål at Akser kommunes medarbeidere skal gjenspeile mangfoldet i Askersamfunnet.

Dette skjer gjennom:

- et aktivt, målrettet og planmessig arbeid som fremmer likestilling og hindrer diskriminering
- en målrettet satsning på integrering og inkludering av mangfoldet i samfunnet
- en aktiv livsfasepolitikk basert på individuell tilrettelegging

Det er nedfelt at Asker kommune skal jobbe aktivt og målrettet med mangfold og inkludering, gjennom likeverdig behandling uavhengig av forhold ved en person slik det er beskrevet i likestillings- og diskrimineringsloven. Som arbeidsgiver skal kommunen fremme likestilling og hindre diskriminering.,

Temaplanen/arbeidsgiverpolitikken blir fulgt opp gjennom reglementer, retningslinjer og administrative handlings- og tiltaksplaner for innsatsområdene:

- Gjennom en egen prosess for forebygging og håndtering av mobbing og trakassering sikres en forsvarlig håndtering dersom det oppstår saker om

trakassering på grunn av kjønn, etnisitet, livssyn, funksjonsnedsettelse mv. Det gjennomføres årlige kurs i temaet.

- Gjennom kommunens prosess for tilrettelegging sikres aktivt arbeid med funksjonskartlegging og tilretteleggingstiltak for å beholde ansatte med midlertidige eller varige funksjonsnedsettelse i jobb. Eksempler på tiltak:
 - Redusert arbeidstid/tilpasset arbeidstid
 - Tilpasning av arbeidsplassen
 - Omstilling til annet arbeid
- Arbeidsmiljø og eventuelle behov for tilpasninger er punkter som gjennomgås i den årlige medarbeidersamtalen.
- Gjennom kommunens etiske retningslinjer –
 - Gjennomføring av Nano-læring i etikk

Kjønnsfordeling i Asker kommune

Ved utgangen av 2022 var det i alt 5 511 årsverk i kommunen. Kvinner utgjorde 75,6 prosent og menn 24,4 prosent. Forholdstallene har holdt seg stabile over tid også på nasjonalt nivå. Kvinner utgjør fortsatt et flertall innenfor de fleste stillingstypene.

Fordeling kvinner og menn i Asker kommune	Andel
Andel kvinner	75,9 %
Andel menn	24,1 %
Kjønnsbalanse ledere	Antall
Antall kvinner	68
Antall menn	26
Fordeling kvinner og menn i kommunedirektørens ledergruppe	Andel
Andel kvinner	42,9 %
Andel menn	57,1 %
Fordeling kvinner og menn på virksomhetsledernivå	Andel
Andel kvinner	72,3 %
Andel menn	24,4 %
Kjønnsbalanse	Antall
Antall kvinner	5012
Antall menn	1616
Midlertidige ansatte	Antall
Antall kvinner	314
Antall menn	131
Uttak av foreldrepermisjon	Uker
Kvinner	34 uker
Menn	18 uker
Deltidsarbeid	Antall
Antall kvinner	1767
Antall menn	503

Tabellen har uttrekk av alle ansatte med et fast forpliktende arbeidsforhold, kilde. HRM. Dvs. faste og vikarer med en stillingsprosent. Ansatte i fødselspermisjon og hel ulønnet permisjon er ikke inkludert i tallmaterialet. For disse teller vikarene med. Timelønnede ekstravakter, oppdragstakere og lærlinger er heller ikke med i utvalget. Ved utgangen av året var det 79 lærlinger i kommunen. Kommunedirektøren er ikke med i utvalget.

Rekruttering

Asker kommune er en spennende arbeidsplass med mange muligheter, og dette må synliggjøres for mulige, fremtidige medarbeidere. Kommunens arbeidsgiverpolitikk har et eget satsningsområde når det gjelder å rekruttere og beholde arbeidskraft. Her legges det vekt på at en stor kommune som Asker også må legge til rette for å rekruttere personer som står utenfor arbeidslivet. «Kommunen er en mangfoldig arbeidsplass, og de ansatte skal gjenspeile mangfoldet i samfunnet.»

Alle stillingsannonseene inneholder følgende tekst: *Asker kommune er opptatt av mangfold og oppfordrer kvalifiserte kandidater til å søke uansett alder, kjønn, funksjonsevne eller kulturell bakgrunn.*

Menn i helse

Menn i helse er et nasjonalt rekrutteringsprogram hvor menn tilbys et komprimert og forutsigbart utdanningsløp frem mot fagbrev som helsefagarbeider. Deltakerne får tittelen helserekrutt første del av utdanningen, før det skrives lærekontrakt og de blir ordinære lærlinger. Dette er arbeidssøkende menn mellom 25-55 år som er registrert hos NAV. Hovedmålet er å øke rekruttering av menn til helse- og omsorgstjenestene. Helserekruttene/lærlingene veksler mellom å motta ytelser fra NAV og lønn fra kommunen. Prosjektet er et samarbeid mellom kommune, KS, NAV, fylkeskommune og Helsedirektoratet. Asker kommune har vært med i prosjektet fra det startet opp i Akershus fylke våren 2016. Kommunen har i 2022/23 tre lærlinger via Menn i helse.

Praksisplasser

Asker kommune ønsker å bidra til at arbeidskraftpotensialet som finnes hos alle grupper i samfunnet, blir tatt i bruk på best mulig måte. Kommunen samarbeider blant annet med NAV, Voksenopplæringen, Folkeuniversitetet og andre aktører for å bidra til at personer som står utenfor arbeidslivet får mulighet til å komme ut i jobb. I denne sammenheng tilbyr kommunen ulike type praksisplasser, som eksempelvis språktrening, arbeidstrening og mentorordning.

Lønnspolitikk

Asker kommune har revidert sin lønnspolitikk. Det kommunale lønssystemet forutsetter en lokal lønnspolitikk som er kjent for alle ansatte. Dette skaper forutsigbarhet og mulighet for den ansatte til å innrette seg i henhold til

lønnspolitikken. Lønnspolitikken skal fremme og ivareta likestilling mellom kjønnene. Uttrekk av rapporter fra kommunens lønns- og personalsystem brukes aktivt for å avdekke om det finnes systematiske skjevheter.

Lønn som personalpolitisk virkemiddel skal blant annet bidra til å:

- beholde, utvikle og rekruttere kvalifiserte medarbeidere
- motivere til kompetanseutvikling i tråd med kommunens behov
- motivere til mer heltid og fremme heltidskultur
- sikre kvalitativt gode tjenester
- fremme og ivareta likestilling mellom kjønnene
- motivere til innsats og resultater
- Arbeidsgiver ønsker å legge til rette for faglige karriereveier og avansementsmuligheter, ved å angi kriterier for avansement.

Kommunens lokale garantilønnsregulativ er basert på KS sitt regulativ som er et kompetansebasert lønnsregulativ der formell utdanning er grunnlaget for innplassering i korrekt stillingsnivå. Prinsippene som regulativet bygger på, er viktig for å sikre likebehandling av lønn mellom ansatte. I Asker kommune viser en lønnsanalyse innen kap. 4 at kommunen i stor grad har likelønn mellom kvinner og menn.

Ansatte i kap. 3 og 5 har individuell lønnsfastsettelse. Våre interne rapporter viser at det er noen lønnsmessige forskjeller mellom kvinner og menn i de overordnede tallene. Analysene viser at forskjellene i mange tilfeller kan forklares med lengde på ansiennitet og utdanningsnivå. Siden det er en overvekt av kvinner som jobber i kommunen, vil det for enkelte grupper være lave tall blant gruppen menn. Det kan gjøre det noe vanskelig å konkludere om eventuelle lønnsforskjeller/lønnskjevheter er utilsiktet. Resultatet av arbeidet med lønnsanalysen er tatt opp med kommunens hovedtillitsvalgte i egne møter. Det er enighet mellom arbeidsgiver og arbeidstakerorganisasjonene at hvis analysen viser lønnskjevheter skal dette hensyntas i prioritering av lønnstillegg i de lokale lønnsforhandlinger, dette med sikte på å utjevne eventuelle utilsiktede lønnsforskjeller mellom kvinner og menn.

Tabeller på side 12 til 17 viser lønn for stillinger i Hovedtariffavtalens (HTA) kap. 3 og 4, samt kommentarer knyttet til lønn og lønnsforskjeller i kap. 5.

Partsamarbeid

Partsamarbeidet i kommunen følger kommunens organisasjonsplan. Samarbeidet mellom arbeidstaker- og arbeidsgiversiden skal bidra til at viktige områder blir satt på dagsorden og utviklingen av gode tjenester i kommunen. Agendaen for medbestemmelsesmøtene følger årshjulet til kommunen. Medbestemmelse, heltidskultur, lønnspolitik og andre arbeidsgiverpolitiske tema er saker som er tatt opp på overordnet nivå i 2022.

Det er etablert et overordnet medbestemmelsesmøte på kommunenivå der kommunedirektørens kontaktmøte med de hovedtillitsvalgte inngår som del av medbestemmelsesmøtet annenhver gang.

I 2023 skal nåværende medbestemmelsesordning evalueres. Med bakgrunn i funn og resultater vil det foretas eventuelle justeringer av ordningen.

Heltidskultur

Det å utvikle en heltidskultur hvor flere jobber i større stillinger er et av satsningsområdene i temaplan for arbeidsgiverpolitikk i Asker kommune. Asker kommune har gjennom Prosjekt heltidskultur 2020/21 utarbeidet en heltidserklæring. Målsettinger, satsningsområder og progresjon i heltidskulturarbeidet framgår av handlingsplan for heltidskultur, tilhørende retningslinjer og plan for implementering i organisasjonen.

Asker kommune har i 2022 ansatt egen prosjektleder på full tid for å sikre gjennomføringskraft i prosjektet. Det er i 2022 startet opp et pilotprosjekt innen en virksomhet i Velferd og en virksomhet innen oppvekst. Dette arbeidet skal sikre at virksomhetene når de fire tiltaksmålene planene for satsningen på heltidskultur beskriver.

Uttrekk fra kommunens lønns- og personalsystem viser at det er langt flere kvinner enn menn som jobber deltid. Utviklingen av heltidskultur i kommunen er et viktig tiltak for å redusere denne andelen. Prosjektet har et spesielt fokus på tjenesteområdet Velferd der omfanget av deltidsstillinger er størst.

KS statistikk viser at det har vært en positiv utvikling i andelen heltidsansatte fra 2020 og til 2022 og at gjennomsnittlig stillingsstørrelse også har økt i samme periode.

	2020	2021	2022
Andel heltidsansatte	59,4 %	59,6 %	61,9 %
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	81,9 %	81,4 %	82,3 %

Kilde: KS

Asker kommune har siden høsten 2022 deltatt i KS-prosjektet «Hva koster deltid» som er et oppdrag som er gitt Fafo, Agenda Kaupang og Samfunnsøkonomisk Analyse. Prosjektet skal se på kostnader og økonomiske gevinster på kort og lang sikt som kommunesektoren kan få ved å redusere antall deltidsstillinger og organisere pleie- og omsorgssektoren med heltidsstillinger som hovedregel.

Prosjektet vil utarbeide en rapport våren 2023.

Livsfasepolitikk

Kommunens livsfasepolitikk skal bidra til å rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere. Den skal bidra til at ansatte opplever mestring og motivasjon gjennom ulike alders- og livsfaser. Arbeidet med livsfasepolitikken følger av temaplan for arbeidsgiverpolitikk, satsingsområde Inkludering og mangfold hvor det står at: «Asker kommune skal legge til rette for at kommunens medarbeider og ledere opptrer med respekt og forståelse for hverandres forskjellighet, ulike livssituasjoner og ståsted».

Det er utarbeidet en oversikt over tiltak og virkemidler som utgjør kommunens livsfasepolitikk. Den skal gi lederen et handlingsrom for å kunne tilrettelegge individuelt ut ifra den enkeltes behov.

Samarbeid med eksterne aktører – arbeidspraksis og omstilling

Kommunen har et aktivt samarbeid med NAV lokalt, NAV arbeidslivssenter og NAV hjelpemiddelsentral Vest-Viken både for å finne gode løsninger i enkeltsaker og på et overordnet nivå for å være oppdatert på aktuelle hjelpetiltak og støtteordninger som kan bidra til å få/beholde medarbeidere med nedsatt funksjonsevne i arbeid

Kommunen er mottaker av kandidater til arbeidsutprøving, språkpraksis og lignende i regi av NAV og andre arbeidstiltaksaktører.

I tillegg omstiller kommunen egne arbeidstakere som av helsemessige årsaker trenger å omstilles til annet arbeid.

Kommunen har et samarbeid med Fontenehuset knyttet til personer med psykiske helseutfordringer hvor målsetningen er å hjelpe deltakere med å få arbeidserfaring og som en overgang inn i arbeidslivet.

Universell utforming av kommunens bygg

Asker kommune jobber kontinuerlig med å oppdatere gamle bygg slik at de oppfyller kravene knyttet til universell utforming. Det har vært særlig søkelys på skoler hvor flere bygg har vært kartlagt med ekstern hjelp samt støtte fra Bufdir. Det blir tilrettelagt fra kommunen når det oppstår behov for ansatt hvor gjeldede universell utforming enda ikke er utbedret.

Tilgjengelighetserklæring

Asker kommune arbeider kontinuerlig med å sikre at nettsiden er tilgjengelig for alle, uavhengig av funksjonsevne. For å oppnå dette benytter vi verktøyet Siteimprove for å analysere og forbedre nettsiden. I samarbeid med vår leverandør sikrer vi at nettsiden oppfyller de lovpålagte kravene for universell utforming.

Kommunen jobber også aktivt med tredjepartsleverandører for å sikre at deres løsninger også oppfyller kravene for universell utforming, selv om dette arbeidet

ikke er fullført ennå. Videre jobber vi med også å få på plass en prosess i kvalitetssystemet for årlig gjennomgang av tredjepartsløsninger.

Kommunen legger stor vekt på å lære opp våre ansatte til å publisere innhold på en måte som er lett for alle å forstå og som er i tråd med Asker kommunes språkprofil.

Til slutt har vi inkludert krav om universell utforming i anbudprosesser for innkjøp av tredjepartssystemer og videreutvikling av eksisterende systemer.

[Arbeid for å sikre inkludering og forebygge diskriminering av LHBTQ-personer](#)

Som arbeidsgiver har Asker kommune et lovpålagt ansvar for å jobbe for å forebygge diskriminering og sikre inkludering av LHBTQ-personer.

Sak om «Sertifisering Regnbuefyrårn» ble behandlet i kommunens Arbeidsmiljøutvalg i møte 1. september 2022, med tanke på at 5 pilotvirksomheter i Asker kommune skal sertifiseres i 2023 som «regnbuefyrårn». Sertifisering som regnbuefyrårn innebærer kompetanseheving knyttet til kjønns- og seksualitetsmangfold, hvordan normer om kjønn og seksualitet påvirker en selv, andre mennesker, arbeidsmiljø og fellesskap og kunnskap om hvordan man skaper mer inkluderende, normbevisste møter med kollegaer og brukere. Planen er at det skrives en samarbeidsavtale med Fri Oslo Viken i 2023 før det informeres ut og oppfordres til at noen blir pilotvirksomheter.

Skeivt kulturår har vært markert i kommunen gjennom en rekke kulturarrangementer i regi av Asker kulturhus og ved Asker-bibliotekene. Kunst og kultur er identitetsskapende. Ved synliggjøring av skeiv kultur skapes gjenkjennelse og tilhørighet, både ved for de som er skeive ved at det bidrar positivt til å underbygge egen mangfoldige identitet og stolthet, og at det skaper et større ytringsrom og forståelse i samfunnet – som dermed forebygger fordommer.

[Vedlegg](#)

[Tabell uttak foreldrepermisjon](#)

Foreldrepermisjon fordelt per kjønn:

Foreldrepermisjon fordelt per kjønn	Gj.snitt anta	Antall ansatt	Antall dager
Gjennomsnitt - menn			
Totalt gjennomsnittlig antall dager permisjon	123	98	12067
Gjennomsnittlig antall dager 80% dekningsgrad	123	21	2574
Gjennomsnittlig antall dager 100% dekningsgrad	123	77	9493
Gjennomsnittlig antall uker	18		
Gjennomsnitt - kvinner			
Totalt gjennomsnittlig antall dager permisjon	238	273	65040
Gjennomsnittlig antall dager 80% dekningsgrad	259	46	11912
Gjennomsnittlig antall dager 100% dekningsgrad	234	227	53128
Gjennomsnittlig antall uker	34		

Tabeller over lønnsstatistikk

Lønnsstatistikk alle ansatte KS lønnsgrupper:

Beskrivelse av stillingsnivå/-gruppe	Kjønnfordeling på ulike stillingsnivå/grupper				Sum årslønn				
	Kvinner	Menn	Andel kvinn	Total	Gj.snitt årslø	Gj.nitt årslø	Forskjeller å	Forskjeller å	Gj.sn årslønn
Total	5 354	1 715	76 %	7 069	511 251	518 655	1,4 %	7 404	513 016
Nivå/gruppe 1: Ufaglærte	944	336	74 %	1 280	398 917	390 005	-2,2 %	-8 912	396 578
Nivå/gruppe 2: Fagarbeider	1 505	515	75 %	2 020	458 905	463 577	1,0 %	4 672	460 096
Nivå/gruppe 3: 3-årig høyskole/lærer	1 068	232	82 %	1 300	546 377	539 529	-1,3 %	-6 848	545 155
Nivå/gruppe 4: 4-årig høyskole/adjunkt	511	108	83 %	619	582 726	560 677	-3,8 %	-22 049	578 879
Nivå/gruppe 5: 5-årig høyskole/adjunkt m/tillegg	379	115	77 %	494	612 128	606 604	-0,9 %	-5 524	610 842
Nivå/gruppe 6: Lektor	64	21	75 %	85	614 622	629 614	2,4 %	14 992	618 326
Nivå/gruppe 7: Lektor m/tillegg	183	68	73 %	251	661 473	661 241	0,0 %	-232	661 410
Nivå/gruppe 8: HTA, Kap. 5 - Akademikergruppen	409	243	63 %	652	692 314	722 944	4,4 %	30 630	703 730
Nivå/gruppe 9: Avdelingsleder	227	57	80 %	284	717 193	743 542	3,7 %	26 349	722 482
Nivå/gruppe 10: Virksomhetsleder	64	20	76 %	84	913 977	925 900	1,3 %	11 923	916 815

Tabellene under viser lønnsstatistikk stillinger i HTA kap. 4 – med 16 års ansiennitet. Kilde: HRM

Stillingskode	Gjennomsnitt grunnlønn	Maks grunnlønn	Min grunnlønn	Antall ansatte
Adjunkt	576 274	634 200	570 900	157
Kvinne	576 483	634 200	570 900	127
Mann	575 392	588 400	570 900	30
Adjunkt m/till utd	628 184	672 600	627 200	327
Kvinne	628 181	670 200	627 200	256
Mann	628 193	672 600	627 200	71
Annen st m/krav om spes.utd	583 950	630 900	570 900	77
Kvinne	584 929	630 900	570 900	64
Mann	579 131	610 900	570 900	13
Annen st m/krav om spes.utd 1	632 217	638 800	630 900	6
Kvinne	632 217	638 800	630 900	6
Annen stilling 3-årig U/H	542 900	542 900	542 900	2
Kvinne	542 900	542 900	542 900	1
Mann	542 900	542 900	542 900	1
Arb.leder/formann	535 497	750 000	500 300	34
Kvinne	535 985	750 000	500 300	13
Mann	535 195	659 730	500 300	21
Arbeider	433 400	433 400	433 400	3
Kvinne	433 400	433 400	433 400	1
Mann	433 400	433 400	433 400	2
Assistent	434 994	499 100	433 400	393
Kvinne	435 121	483 700	433 400	310
Mann	434 520	499 100	433 400	83
Barnehagelærer	559 974	587 900	542 900	27
Kvinne	559 340	587 900	542 900	25
Mann	567 900	567 900	567 900	2
Barnepleier	466 075	483 400	460 300	4
Kvinne	466 075	483 400	460 300	4
Barnevernpedagog	567 587	610 900	542 900	15
Kvinne	567 539	610 900	542 900	13
Mann	567 900	567 900	567 900	2
Bibliotekar	559 592	632 300	542 900	12
Kvinne	561 109	632 300	542 900	11
Mann	542 900	542 900	542 900	1
Ergoterapeut	546 067	570 900	542 900	12
Kvinne	546 355	570 900	542 900	11
Mann	542 900	542 900	542 900	1
Fagarb m/fagskoleutd	489 557	504 600	488 400	14
Kvinne	488 400	488 400	488 400	10
Mann	492 450	504 600	488 400	4
Fagarb m/spesutd	460 300	460 300	460 300	1
Kvinne	460 300	460 300	460 300	1
Fagarb m/særalder	467 011	477 400	465 300	19
Kvinne	467 467	477 400	465 300	15
Mann	465 300	465 300	465 300	4

Stillingskode	Gjennomsnitt grunnlønn	Maks grunnlønn	Min grunnlønn	Antall ansatte
Adjunkt	576 274	634 200	570 900	157
Kvinne	576 483	634 200	570 900	127
Mann	575 392	588 400	570 900	30
Adjunkt m/till utd	628 184	672 600	627 200	327
Kvinne	628 181	670 200	627 200	256
Mann	628 193	672 600	627 200	71
Annen st m/krav om spes.utd	583 950	630 900	570 900	77
Kvinne	584 929	630 900	570 900	64
Mann	579 131	610 900	570 900	13
Annen st m/krav om spes.utd 1	632 217	638 800	630 900	6
Kvinne	632 217	638 800	630 900	6
Annen stilling 3-årig U/H	542 900	542 900	542 900	2
Kvinne	542 900	542 900	542 900	1
Mann	542 900	542 900	542 900	1
Arb.leder/formann	535 497	750 000	500 300	34
Kvinne	535 985	750 000	500 300	13
Mann	535 195	659 730	500 300	21
Arbeider	433 400	433 400	433 400	3
Kvinne	433 400	433 400	433 400	1
Mann	433 400	433 400	433 400	2
Assistent	434 994	499 100	433 400	393
Kvinne	435 121	483 700	433 400	310
Mann	434 520	499 100	433 400	83
Barnehagelærer	559 974	587 900	542 900	27
Kvinne	559 340	587 900	542 900	25
Mann	567 900	567 900	567 900	2
Barnepleier	466 075	483 400	460 300	4
Kvinne	466 075	483 400	460 300	4
Barnevernpedagog	567 587	610 900	542 900	15
Kvinne	567 539	610 900	542 900	13
Mann	567 900	567 900	567 900	2
Bibliotekar	559 592	632 300	542 900	12
Kvinne	561 109	632 300	542 900	11
Mann	542 900	542 900	542 900	1
Ergoterapeut	546 067	570 900	542 900	12
Kvinne	546 355	570 900	542 900	11
Mann	542 900	542 900	542 900	1
Fagarb m/fagskoleutd	489 557	504 600	488 400	14
Kvinne	488 400	488 400	488 400	10
Mann	492 450	504 600	488 400	4
Fagarb m/spesutd	460 300	460 300	460 300	1
Kvinne	460 300	460 300	460 300	1
Fagarb m/særalder	467 011	477 400	465 300	19
Kvinne	467 467	477 400	465 300	15
Mann	465 300	465 300	465 300	4

Stillingskode	Gjennomsnitt grunnlønn	Maks grunnlønn	Min grunnlønn	Antall ansatte
Miljøveileder	544 083	550 000	542 900	6
Kvinne	544 320	550 000	542 900	5
Mann	542 900	542 900	542 900	1
Musikk/kulturarb	460 300	460 300	460 300	1
Kvinne	460 300	460 300	460 300	1
Musikk/kultursk lære	653 554	708 000	542 900	48
Kvinne	641 967	708 000	542 900	27
Mann	668 452	708 000	570 900	21
Pedagogisk leder	586 667	587 900	542 900	85
Kvinne	586 556	587 900	542 900	78
Mann	587 900	587 900	587 900	7
Pleiemedarbeider	433 447	436 400	433 400	64
Kvinne	433 454	436 400	433 400	56
Mann	433 400	433 400	433 400	8
Renholder	433 494	436 400	433 400	49
Kvinne	433 512	436 400	433 400	41
Mann	433 400	433 400	433 400	8
Saksbehandler	566 071	627 000	542 900	28
Kvinne	567 354	627 000	542 900	24
Mann	558 375	582 900	542 900	4
Sekretær	466 560	499 300	460 300	20
Kvinne	466 560	499 300	460 300	20
Servicemedarbeider	436 618	464 700	433 400	33
Kvinne	436 195	464 700	433 400	20
Mann	437 269	460 300	433 400	13
Sosialkurator	542 900	542 900	542 900	1
Kvinne	542 900	542 900	542 900	1
Sosionom	556 518	572 900	542 900	11
Kvinne	557 400	572 900	542 900	10
Mann	547 700	547 700	547 700	1
Spes fysioterapeut	573 040	598 638	570 900	16
Kvinne	573 040	598 638	570 900	16
Spesialhjelpepleier	482 169	508 381	465 300	7
Kvinne	482 169	508 381	465 300	7
Spesialkonsulent	553 513	661 079	542 900	109
Kvinne	552 855	661 079	542 900	87
Mann	556 114	654 300	542 900	22
Spesialpedagog	572 615	611 800	542 900	20
Kvinne	572 806	611 800	542 900	18
Mann	570 900	570 900	570 900	2
Spesialsykepleier	598 355	676 800	570 900	65
Kvinne	598 052	676 800	570 900	61
Mann	602 975	610 900	579 200	4
Spesialsykepleier 1	643 655	771 200	630 900	11
Kvinne	643 655	771 200	630 900	11
Still m/krav masterg	672 650	687 600	667 600	10
Kvinne	671 667	687 600	667 600	9
Mann	681 500	681 500	681 500	1
Stilling 7730	612 700	612 700	612 700	1
Kvinne	612 700	612 700	612 700	1
Stilling m/krav master særalde	667 600	667 600	667 600	2
Kvinne	667 600	667 600	667 600	2
Støttekontakt	433 400	433 400	433 400	2
Kvinne	433 400	433 400	433 400	2
Støttekontakt/ass	433 927	460 300	433 400	51
Kvinne	433 400	433 400	433 400	33
Mann	434 894	460 300	433 400	18

Stillingskode	Gjennomsnitt grunnlønn	Maks grunnlønn	Min grunnlønn	Antall ansatte
Sykepleier	566 597	628 900	542 900	147
Kvinne	566 428	628 900	542 900	135
Mann	568 492	584 000	562 900	12
Sykepleier 1	591 166	674 800	567 900	29
Kvinne	591 166	674 800	567 900	29
Tekniker	462 538	482 700	433 400	8
Kvinne	463 283	482 700	433 400	6
Mann	460 300	460 300	460 300	2
Tilsynsvakt	434 411	451 600	433 400	18
Kvinne	433 400	433 400	433 400	2
Mann	434 538	451 600	433 400	16
Undervisn.st u/godkj utd	495 200	570 900	460 300	19
Kvinne	492 550	570 900	460 300	18
Mann	542 900	542 900	542 900	1
Vaktmester	481 400	484 600	433 400	16
Mann	481 400	484 600	433 400	16
Vernepleier	564 130	582 900	542 900	30
Kvinne	563 942	582 900	542 900	24
Mann	564 883	574 800	542 900	6
Vernepleier 1	587 900	587 900	587 900	13
Kvinne	587 900	587 900	587 900	10
Mann	587 900	587 900	587 900	3

Tabellene under viser lønnsstatistikk HTA kap. 3 – lederlønnsnivå. Kilde: HRM

Virksomhetsleder/seksjonsledere (ikke rektor)				
Tj.område	Gjennomsnitt	Minst	Størst	Antall ansatte
Adm. og ledelse	1 080 000	970 000	1 230 000	8
Kvinne	1 084 500	970 000	1 230 000	6
Mann	1 066 500	1 000 000	1 133 000	2
Medborgerskap	917 000	825 000	1 030 000	5
Kvinne	885 000	825 000	930 000	3
Mann	965 000	900 000	1 030 000	2
Oppvekst	871 714	837 000	950 000	14
Kvinne	860 455	837 000	913 000	11
Mann	913 000	846 000	950 000	3
Samfunnstjenester	987 333	900 000	1 040 000	6
Kvinne	993 750	900 000	1 040 000	4
Mann	974 500	925 000	1 024 000	2
Samfunnsutvikling	1 053 333	1 000 000	1 100 000	3
Kvinne	1 050 000	1 000 000	1 100 000	2
Mann	1 060 000	1 060 000	1 060 000	1
Velferd	957 688	830 000	1 025 000	8
Kvinne	957 688	906 500	1 025 000	8

Rektor				
Tj.område	Gjennomsnitt	Minst	Størst	Antall ansatte
Oppvekst	871 775	835 000	917 000	40
Kvinne	870 774	835 000	917 000	31
Mann	875 222	842 000	900 000	9

Avd.leder skole (inspektør)				
Tj.område	Gjennomsnitt	Minst	Størst	Antall ansatte
Oppvekst	706 746	640 000	748 000	63
Kvinne	708 542	680 000	748 000	48
Mann	701 000	640 000	739 000	15

Avdelingsledere (ikke avd.ledere skole/inspektør)				
Tj.område	Gjennomsnitt	Minst	Størst	Antall ansatte
Adm. og ledelse	854 714	786 000	922 000	7
Kvinne	866 750	810 000	922 000	4
Mann	838 667	786 000	890 000	3
Medborgerskap	750 971	660 000	1 132 558	15
Kvinne	735 375	660 000	790 000	8
Mann	768 794	683 000	1 132 558	7
Oppvekst	705 328	643 000	892 700	83
Kvinne	702 349	643 000	771 500	73
Mann	727 070	680 000	892 700	10
Samfunnstjenester	819 684	655 000	1 215 000	19
Kvinne	813 313	655 000	1 215 000	8
Mann	824 318	725 000	935 000	11
Samfunnsutvikling	872 000	855 000	903 000	6
Kvinne	875 400	862 000	903 000	5
Mann	855 000	855 000	855 000	1
Velferd	707 055	660 000	830 000	86
Kvinne	705 816	660 000	820 000	76
Mann	716 470	681 700	830 000	10

Status lønn kap. 5

For stillingene advokat, ingeniør, psykolog og spesialpsykolog er det små forskjeller i lønnsnivå mellom kvinner og menn. Overordnet statistikk viser at gjennomsnittlig lønn for kvinner i disse stillingene ligger noe over lønn for menn. Samtidig er det viktig å påpeke at det er få ansatte i utvalget.

For stillingene lege og arkitekt er bildet omvendt. Menn har noe høyere lønn enn kvinner. Noe av forskjellen for leger kan tilskrives lengde på spesialisering, og vi har for 2023 innført en ny stillingskode for legespesialist slik at det lettere vil kunne skilles på utdanningsnivå.

For den store stillingsgruppen rådgiver er det større forskjeller mellom kvinner og menn sin lønn. Analyser viser at det er mindre forskjeller når man bryter ned tallene på virksomhets- /avdelingsnivå, samtidig som ikke alle forskjeller kan forklares ut ifra objektive kriterier som ansiennitet og formell utdanning. Her kan forskjeller i ansvar og oppgaver forklare forskjeller. Lønnsstatistikken er tatt opp og diskutert i flere møter med de frikjøpte hovedtillitsvalgte. Statistikken baseres på uttrekk fra kommunens lønns- og personalsystem HRM.

Innhold

RAPPORT OM ASKER KOMMUNES ARBEID MED PERSONVERN I 2022	2
1. Innledning.....	2
2. Status for arbeidet siste 12 måneder og gjennomførte aktiviteter	3
2.1 Bistand til tjenesteområdene	3
2.2 Veiledning ovenfor innbyggere og ansatte	3
2.3 Brudd på personopplysningssikkerheten	3
3. Internt og eksternt samarbeid	4
3.1 Internt samarbeid.....	4
3.2 Eksternt samarbeid.....	4
4. Prioriteringer for 2023.....	5
4.1 Åpenhet og transparens	5

RAPPORT OM ASKER KOMMUNES ARBEID MED PERSONVERN I 2022

1. Innledning

Asker kommune er forpliktet til å etterleve personopplysningsloven og EUs personvernforordning (GDPR) knyttet til behandling av personopplysninger som skjer i kommunens regi¹. Dette regelverket inneholder også en forpliktelse til å utpeke et personvernombud².

Personvernombudet er rådgiver for hele kommunens virksomhet, samt ombud for kommunens innbyggere, ansatte og andre som har personopplysninger registrert hos kommunen. Den 15. oktober 2021 ble en rollebeskrivelse for personvernombudet vedtatt i ledermøtet for administrasjon og ledelse. I rollebeskrivelsens punkt 2.4 står det at personvernombudet skal utarbeide tre rapporter i løpet av året.

En gang i året skal personvernombudet utarbeide en oppsummerende rapport til formannskapet om arbeidet foregående kalenderår. Rapporten skal gi en overordnet status for og omtale av arbeidet, og vurderinger på systemnivå.

To ganger i året skal personvernombudet gi status for arbeidet med personvern og sikkerhet til kommunedirektørens ledergruppe. Personvernombudet skal da legge fram en kort, skriftlig rapport, som redegjør for:

- Status for arbeidet siste halvår, prioriteringer og ressursbruk
- Gjennomførte aktiviteter siste halvår
- Vurdering av samarbeidet mellom organisasjonen og ombudet
- Planlagte aktiviteter det neste halvår

Denne rapporten er en statusoppdatering i tråd med førstnevnte rapportering.

¹ Personopplysningsloven §§ 1 og 4, jf. personvernforordningen artikkel 24.

² Personopplysningsloven §§ 1, jf. personvernforordningen artikkel 37

2. Status for arbeidet siste 12 måneder og gjennomførte aktiviteter

2.1 Bistand til tjenesteområdene

Personvernombudet bisto alle tjenesteområder i løpet av året, og hadde en portefølje på rundt 200 oppdrag. Hoveddelen av oppdragene er rådgivningsoppdrag i form av tolking av personvernforordningen, deltagelse i vurderinger av personvernkonsekvenser og utarbeidelse av databehandleravtaler. Den nest største andelen oppdrag er foredrag og kompetansehevingsoppdrag ute i virksomhetene og utenfor kommune med 25 foredrag internt og 13 eksternt i 2022. Det er også flere prosessoppdrag i form av forbedring av prosesser og rutiner i kvalitetssystemet.

Representanter fra sikkerhetsteamet har deltatt i møte for systemansvarlige på samtlige tjenesteområder; administrasjon og ledelse, samfunnsutvikling, samfunnstjenester, medborgerskap, oppvekst og velferd.

En viktig og ressurskrevende oppgave i 2022 var å ferdigstille og publisere Asker kommunes personvernkonsekvensvurdering av Facebook. Prosessen var eiet av kommunikasjonsavdelingen, men støttet av personvernombudet. Denne prosessen ledet også til at Asker kommune ble involvert i utarbeidelsen av KS sin veileder for bruk av sosiale medier.

2.2 Veiledning ovenfor innbyggere og ansatte

Personvernombudet blir kontaktet av både innbyggere og ansatte som har spørsmål om kommunens praktisering av personvernregelverket. Eksempler på henvendelser fra innbyggere i løpet av 2022 er spørsmål om mulighetene for å få slettet personopplysninger som kommunen har registrert, muligheten for å få veiledning i byggesak uten at dette publiseres på postlistene, spørsmål knyttet til saker som gjelder brudd på personopplysningssikkerheten og spørsmål om retningslinjer for filming og streaming utendørs.

Eksempler på henvendelser fra ansatte i løpet av 2022 er spørsmål om hvorvidt informasjon om vann- og avløpsforbruk og renovasjon er å regne som privat informasjon som kan unntas offentlighet, i hvilken grad veiledere på innbyggertorg kan ta på seg å bistå innbyggere å logge inn i digitale tjenester og problemstilling knyttet til at vi som ansatte har mange kanaler å forholde oss til med hensyn til kommunikasjon innad og utad.

2.3 Brudd på personopplysningssikkerheten

Brudd på personopplysningssikkerheten er *«et brudd på sikkerheten som fører til utilsiktet eller ulovlig tilintetgjøring, tap, endring, ulovlig spredning av eller tilgang til personopplysninger som er overført, lagret eller på annen måte behandlet³»*.

Dette er hendelser hvor personopplysningene tilfeldig (uhell) eller ulovlig blir *tilgjengeliggjort* for ansatte eller uvedkommende (konfidensialitet). Brudd på personopplysningssikkerheten kan også være at opplysningene har blitt ulovlig eller tilfeldig *endret* på av ansatte eller andre uvedkommende, men også systemer kan gjøre dette ved en feil (integritet). Videre kan også et brudd på personopplysningssikkerheten oppstå når man ved en tilfeldighet *mister tilgang* til

³ Lov om behandling av personopplysninger (Personopplysningsloven) m/EUs personvernforordning artikkel 4 nr. 12

personopplysningene eller det kan foreligge en ulovlig hindrer av tilgang til opplysningene (tilgjengelighet).

I 2022 ble det håndtert 15 saker som gjaldt brudd på personopplysningssikkerheten (avvik), og som ble meldt til Datatilsynet. Et flertall av avvikene har vært hendelser knyttet til oppvekst, og personopplysninger om enkeltelever som er tilgjengeliggjort for uvedkommende.

Typiske avvik er feilsendinger som blir gjort ved at brev som skal sendes fra skolen til en enkelt familie blir sendt ut til hele klassen eller at et referat fra en foreldresamtale, en utviklingssamtale eller en telefonsamtale sendes til feil adressat.

Dette er et problemområde som det bør gjøres noe med for å redusere risiko for at gjentar seg. Det ble kommunisert en forventning om at alle skolene skulle ta opp dette temaet i personalgruppene ved forberedelse til skolestart 2022 og finner måter å heve bevisstheten omkring dette på.

3. Internt og eksternt samarbeid

3.1 Internt samarbeid

Tilknytningen til virksomhetsstyring, og arbeidet som gjøres knyttet til kvalitetsarbeid og internkontroll, er nyttig for å se arbeidet med personvern og informasjonssikkerhet i perspektiv. Deltagelse på internrevisjon og samarbeid om workshops oppdragsbrev er eksempler på dette.

For å jobbe godt med personvern og informasjonssikkerhet i kommunen er det avgjørende å ha et fungerende samarbeid mellom de ulike ressursene som har ansvar og oppgaver knyttet til personvern, informasjonssikkerhet og IKT-sikkerhet.

I 2022 har sikkerhetsteamet prioritert styringssystem for informasjonssikkerhet ved utarbeidelse av styrende dokumenter som Policy for informasjonssikkerhet og Retningslinjer for bruk av IKT-utstyr i kommunen. Arbeidet med å revidere og forenkle malene for å gjennomføre risiko- og sårbarhetsvurdering av IKT-systemer (ROS) og vurdering av personvernkonsekvenser (DPIA) fortsatte og vil pågå også i året som kommer.

Sikkerhetsteamet har faste møter en gang i uken hvor vi både drøfter konkrete problemstillinger som kommer opp og legger mer langsiktige planer. Vi har jevnlig besøk fra de ulike tjenesteområdene som tar opp problemstillinger som er spesielle for dem.

Samarbeid med kommunikasjonsavdelingen er viktig for Personvernombudet. Det å få hjelp til å forme budskap og velge kanaler slik at man når flest mulig er uvurderlig i rollen.

Kontakt med digitaliseringsrådgiverne er veldig nyttig, og flere av disse fungerer som sikkerhetsteamets forlengede armer i det daglige arbeidet. Det er ofte digitaliseringsrådgiverne som fanger opp behov for å gjøre risikovurderinger knyttet til systemer som er i bruk.

Kommunedirektøren og hans ledergruppe er det begrenset kontakt med.

3.2 Eksternt samarbeid

Asker kommune skal fortsatt delta i samarbeid med andre kommuner gjennom KS og DigiViken. Personvernombudet i Asker er medlem av KS fagråd for personvern og informasjonssikkerhet og leder DigiViken sin faggruppe for personvern og informasjonssikkerhet.

4. Prioriteringer for 2023

Mange av de prosessene som er påbegynt er ikke avsluttet, og vil selvsagt fortsette ut i 2023. Dette gjelder for eksempel å gjøre sikkerhetsteamet kjent i alle virksomhetene og å forbedre prosessene med gjennomføring av risiko- og sårbarhetsanalyser og vurdering av personvernkonsekvenser.

I tillegg er det noen tema som peker seg ut som områder Asker kommune kan bli bedre på:

4.1 Åpenhet og transparens

Åpenhet og transparens er en rød tråd gjennom hele personvernforordningen, og er et helt sentralt premiss for å legge til rette for at innbyggerne kan få oppfylt sine rettigheter.

Å tilby relevant og nyttig informasjon om hvordan kommunen behandler personopplysninger, samt legge til rette for at innbyggerne på en enkel måte kan få innsyn i opplysninger om seg selv er selve bærebjelken for godt personopplysningsvern. Uten at disse to rettighetene blir oppfylt har innbygger ingen mulighet til å bruke de øvrige rettighetene sine (korrigering, sletting, etc.)

Åpenhet ovenfor innbyggerne om hvordan Asker kommune forvalter deres personopplysninger kan bli mye bedre. Blant annet bør det bli større grad av åpenhet om teknologi til støtte for å styre innbyggers adferd. Både innenfor renovasjon, vannforbruk, skole, velferd og transport brukes det allerede i dag teknologi som lagrer og behandler mye informasjon om innbyggernes adferd.

Eksempler på dette er

- Digitale vannmålere – informasjon om hvor mange som er i husstanden, når og hvor lenge folk er hjemme, hvilke tider på døgnet du er aktiv, om du «sløser» med vann, om du vanner plenen i restriksjonsperioder, etc.
- Avfallshåndtering - RFID-brikke som registrer tømming av avfall, mengde, feilsortering, tidspunkter, etc.
- Adgangskontroll på gjenvinningsstasjoner, avfallssug, hytter renovasjon, konteinerløsninger, meråpent bibliotek, booking av møterom, etc.
- Bildelingsordning – app som må lastes ned på telefon og som kan laste ned kontaktliste og annen privat informasjon til bilens system, bilens system sporer hvor bilen har vært (GPS).
- Innbyggernøkkel – logg over alle steder en innbygger har låst seg inn
- Velferdsteknologi
- Digitale læremidler i skolen

Flere av tjenesteområdene i kommunen har dessuten et ønske om mer bruk av personopplysninger for å påvirke innbyggernes adferd mot det kommunen anser som hensiktsmessig adferd, eksempelvis for å understøtte bærekraftsmål. Denne type bruk av informasjon må være legitim og bør derfor være gjenstand for demokratiske prosesser. I noen tilfeller bør de også fremlegges politisk nivå for forankring og beslutning.

Et annet tema er at tiltakene hver for seg kan vurderes å ha begrenset grad av inngripen ovenfor innbyggerne, men hvem tar ansvar for å vurdere graden av inngripen samlet sett?

Ved en viss grad av inngripen bør innbyggerne gis mulighet til å ha innflytelse og medbestemmelse over den informasjonen som samles.

Politisk tilleggsnotat

Vår referanse
23/04741-6

Vår saksbehandler
Ingvild Hjortdahl Becke

Dato
07.06.2023

Til: Ordfører

Fra: Kommunedirektør

Tilleggsnotat lagt til 07.06.23 - endring av Asker kommunes visjon

I Formannskapetets behandling av årsrapport – økonomi, 06.06.23 ble det påpekt at ordlyden på kommunens visjon er feil i rapporten. Rapporten lyder «...et nært, aktivt og bærekraftig...» på side 4. Denne ordlyden er ikke korrekt.

Riktig ordlyd er:

«Asker skal sammen skape et nærere, mer aktivt og bærekraftig samfunn med respekt, raushet og nysgjerrighet.»

Feilen vil bli rettet opp i dokumentet som skal ligge tilgjengelig etter behandling av saken.

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivsak
23/01211-6

Saksbehandler
Merete Wiken Dees

Behandles av
Ungdomsrådet
Utvalg for samfunnstjenester
Formannskapet
Kommunestyret

Møtedato
25.05.2023
01.06.2023
06.06.2023
20.06.2023

Temaplan naturmangfold 2023-2035 - 2. gangs behandling

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Temaplan naturmangfold 2023-2035, med følgende innsatsområder og tilhørende strategier, vedtas:
 1. Sårbare arter og naturtyper
 2. Natur i arealplanlegging
 3. Skog og kulturlandskap
 4. Livet i vann
 5. Natur og klima
 6. Forankring, kompetanseheving og samarbeid
2. Implementering av planen skjer gjennom:
 - Arealplanleggingen
 - Årlig rullering av handlingsprogrammet – ved tiltak med økonomisk konsekvens
 - Ordinær virksomhetsplanlegging
 - Egne saker – ved tiltak av prinsipiell karakter
3. Rapportering på arbeidet skjer gjennom kommunens årsrapport

1. Sammendrag og konklusjon

Temaplan for naturmangfold er en strategisk og sektorovergripende plan, og beskriver hvordan kommunen kan nå målet i kommuneplanens samfunnsdel om å *verne om og sikre naturmangfoldet i Asker*. Det er definert seks innsatsområder som beskriver hva kommunen særlig må prioritere for å møte utfordringene: *sårbare arter og naturtyper; natur i arealplanlegging; skog og kulturlandskap; livet i vann; natur og klima; og forankring, kompetanseheving og samarbeid*.

Temaplan for naturmangfold har vært på høring i perioden 20.02.2023 til 05.04.2023. Totalt kom det 15 høringsinnspill til planen. Av disse kom 2 fra kommunale råd og utvalg, 2 fra overordnede myndigheter, 10 fra organisasjoner, lag og foreninger og 1 fra en privatperson.

Det kom mange gode innspill til planen. Flere av innspillene har ført til justeringer og styrket planen. Innspillene var gjennomgående positive til planen. Tilbakemeldingene på temaplanens innhold, struktur og lesbarhet var gode. Et ønske om en handlingsplan eller tiltaksplan var gjennomgående.

Alle høringsinnspillene er svart ut med kommunedirektørens vurdering i eget dokument som er lagt ved saken.

2. Bakgrunn for saken/saksopplysninger

Temaplan for naturmangfold er en strategisk og sektorovergripende plan, og skal beskrive hvordan kommunen kan nå målet fra kommuneplanens samfunnsdel om å *verne om og sikre naturmangfoldet i Asker*. Temaplanen skal ha en planperiode på 12-år og det legges opp til en rullering hvert 4. år.

Utfordringsbilde

Naturen er grunnlaget for vår eksistens og alt liv på jorda. Den gir oss mat, materialer, medisiner, rent vann demper flom og binder klimagasser: Intakt natur er vårt viktigste verktøy for å lagre karbon og for tilpasning til konsekvensene av pågående klimaendringer. Naturen har en egenverdi, og er viktig for opplevelser, rekreasjon og folkehelse.

Eskalerende oppvarming og tap av natur er de største utfordringene samfunnet står overfor. Ifølge FNs naturpanel har naturmangfoldet aldri vært så truet som det er i dag. I 2022 ble en global naturavtale vedtatt med mål om at minst 30 % av land- og havområder skal vernes innen 2030.

Arealbruksendringer og bit-for-bit-nedbygging er hovedårsaken til tapet av natur. Hele 9 av 10 av artene på *Norsk Rødliste for arter 2021* er truet på grunn av måten vi

bruker arealene på. Tap av natur på grunn av menneskelig aktivitet truer ikke bare artsmangfoldet, men rammer også samfunn og økonomi ved at naturgoder vi er avhengig av undermineres eller opphører. Tilstrekkelig beskyttelse og restaurering av naturen krever en gjennomgripende samfunnsendring. En omstilling vil koste, men det vil koste mer å la være.

Asker er en kommune med et unikt biologisk mangfold og varierte natur- og landskapstyper. Dette skyldes et gunstig klima og variert geologi med kalkrike bergarter. Om lag 80 % av Norges landlevende arter er representert i Oslofjordområdet. I tillegg er det også her vi finner det høyeste antallet truede og sjeldne arter i landet. Asker kommune har et nasjonalt ansvar både for å ta vare på en rekke truede naturtyper og arter som har sin hovedforekomst i kommunen.

Innsatsområder og strategier

Innsatsområdene er definert med bakgrunn i kunnskapsgrunnlaget (vedlagt), utfordringsbildet (kapittel 4 i temaplanen), samt mål og delmål fra kommuneplanens samfunnsdel. Innsatsområdene beskriver hva kommunen særlig må prioritere for å møte utfordringene og nå målene fra kommuneplanen.

Følgende seks innsatsområder er valgt ut for temaplan naturmangfold:

- Sårbare arter og naturtyper
- Natur i arealplanlegging
- Skog og kulturlandskap
- Livet i vann
- Natur og klima
- Forankring, kompetanseheving og samarbeid

For hvert innsatsområde er det gitt en kort beskrivelse av status og utfordringer, samt hvilke strategier (endringer) som må gjennomføres for å sikre måloppnåelse og utvikling i ønsket retning.

Medvirkning

For å sikre involvering innad i organisasjonen og hos andre relevante aktører, har lag og foreninger, innbyggere, politiske utvalg og kommunens administrasjon medvirket i arbeidet med kunnskapsgrunnlaget, innsatsområder og strategier.

Oversikt over medvirkningsprosesser:

- Skriftlige innspill til kunnskapsgrunnlaget om lokalt viktig naturmangfold fra natur- og friluftslivsorganisasjoner (April-mai 2021)

- Presentasjon av kunnskapsgrunnlaget for politiske organer (september-november 2022)
- Innbyggerundersøkelse (oktober 2022)
- Workshop med utvalg for samfunnstjenester (03.11.22)
- Workshop med lokale natur- og friluftslivsorganisasjoner (11.01.23)
- Workshop med bondelag, skogeierlag, velforbundet og lokale velforeninger (11.01.23)
- Administrative innspillsmøter/presentasjoner (2021-2023)
- Offentlig høring: 20. februar 2023 – 05. april 2023

Oppsummering av høringsinnspill

Temaplan for naturmangfold har vært på høring i perioden 20.02.2023 til 05.04.2023. Høringsperioden ble gjort kjent gjennom kommunens nettsider og e-post. Høringsinnspillene ble levert elektronisk.

Totalt kom det 15 høringsinnspill til planen. Av disse kom 2 fra kommunale råd og utvalg, 2 fra andre offentlige virksomheter, 10 fra organisasjoner, lag og foreninger og 1 fra en privatperson.

Det kom mange gode innspill til planen. Flere av disse anses som ivaretatt i planen, men høringsinstansene fremhever enkelte tema og utdyper eller nyanserer med kunnskap fra sitt felt. Flere av innspillene har derfor ført til justeringer og styrket planen. Tilbakemeldingene på temaplanens innhold, struktur og lesbarhet var gode. Ingen av innspillene foreslo endringer i innsatsområder og bare et fåtall av innspillene foreslo endringer i strategiene. Flere av innspillene faller inn under kommuneplanens arealdel.

Et ønske om en handlingsplan eller tiltaksplan var gjennomgående. Foreslåtte tiltak i høringen vil tas med inn i det videre arbeidet med implementering av planen. Tiltak skal innarbeides i kommunens virksomhetsplaner og vurderes i kommende handlingsprogram.

Innspillene var gjennomgående positive til planen. Dette gjenspeiler også resultatene fra innbyggerundersøkelsen hvor 90 % av kommunens innbyggere er enig i at kommunen skal jobbe aktivt for å stanse tap av natur.

Alle høringsinnspillene lagt ved i sin helhet. Oppsummering av høringsuttalelser med kommundirektørens kommentarer er lagt ved saken.

Følgende er lagt til i temaplanen på bakgrunn av høringsinnspillene:

- Et avsnitt om «føre-var-prinsippet»

- Et avsnitt om motsetninger mellom klimatiltak og naturhensyn, samt en strategi om dette.
- Et avsnitt om koblingen mellom naturmangfold og friluftsliv
- Avsnittet om nullvisjon i innledningsteksten i kap. 6.3 er omformulert
- Når vernet skog omtales, siktes det til skogreservater som er vernet etter naturmangfoldloven. Dette er tydeliggjort i planen.
- *Norsk PEFC skogstandard og Forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket* er lagt til i avsnittet som omtaler lovverk som regulerer kantsoner langs vassdrag
- Teksten om *Naturens rolle i klimaregnskapet* er utvidet noe
- Et avsnitt om EUs taksonomi for bærekraftig økonomisk aktivitet er lagt til i kunnskapsgrunnlaget
- Markaloven og markaforskriften er lagt til i definisjonslisten i kap. 9.3
- Et kart over alle naturreservatene i kommunen, en tabell, samt et avsnitt fra kunnskapsgrunnlaget om naturvernområder i Asker.
- Tre strategier er omformulert i henhold til merknadene
- Henvisninger til Oppfølgingsplan for trua natur (Miljødirektoratet) og rapport om ansvarsnaturtyper
- En setning om edelkreps
- En tekst om tiltakshierarkiet
- Prioritert art er lagt til i definisjonslisten i kap. 9.3

I tillegg er det gjort noen mindre endringer/presiseringer i teksten.

Implementering av temaplanen:

Temaplan naturmangfold inngår i Asker kommunes plansystem. Etter at temaplanen er politisk vedtatt, utarbeider kommunedirektøren administrative oppdrag til virksomhetene basert på innsatsområdene og strategiene i planen. Med bakgrunn i disse oppdragene, utarbeider virksomhetene tiltak i sine virksomhetsplaner for gjennomføring og oppfølging lokalt i den enkelte virksomhet. Som en del av den administrative styringsdialogen mellom virksomhetsleder og direktør evalueres og rapporteres det jevnlig på status for oppfølging av tiltakene.

3. Sakens relevans for de tre bærekraftsdimensjonene

Satsingsområdet *Bærekraftige byer og samfunn*, samt bærekraftsmålene *Liv under vann* (14), *Liv på land* (15) og *Stoppe klimaendringene* (13) er spesielt relevante for temaplan for naturmangfold. Beskyttelse av livsgrunnlaget vårt, biosfæren, er en grunnleggende forutsetning for å nå både de sosiale og økonomiske bærekraftsmålene.

Økonomiske og organisatoriske forhold

Tap av naturmangfold på grunn av menneskelig aktivitet truer ikke bare artsmangfoldet, men rammer også samfunn og økonomi direkte ved at naturgoder som vi er helt avhengige av undermineres eller opphører.

I dag sees natur på som ledig areal som det er tilnærmet kostnadsfritt å bygge ned. Gjennom en arealforvaltning hvor bevaring av natur legges som et premiss, vil vi kunne styre fremtidig arealbruk vekk fra viktig natur, og fortsatt utvikle egnede områder.

Karbonlagring i naturen er et av de mest kostnadseffektive tiltakene for reduksjon av CO₂ i atmosfæren. I tillegg kan naturbaserte løsninger for å møte klimautfordringer som bl.a. flom, overvann og skred spare samfunnet for store summer¹.

Det er vanskelig å gi et eksakt tall for kostnader knyttet til oppfølging av denne temaplanen før det er definert hvilke tiltak som skal gjennomføres for å konkretisere strategiene. Flere av tiltakene vil kunne kreve økte driftskostnader, flere personalressurser, kjøp av faglig rådgiving, kompetanseheving, informasjonstiltak og inntektsbortfall ved å avstå fra å utvikle arealer med naturverdier.

Tilstrekkelig beskyttelse og restaurering av natur krever en gjennomgripende samfunnsendring. En omstilling vil koste, men det vil koste mer å la være.

Sosiale forhold

Et samfunn med forringet natur er et fattigere samfunn. Naturen har stor betydning for fysisk helse, livskvalitet og trivsel. Ren luft, rent drikkevann, næringsrik mat, og et trygt sted å bo er grunnleggende faktorer for å kunne leve et godt og anstendig liv. En befolkning med god helse gir utslag i flere friske leveår uten økning i helse- og omsorgsutgiftene og med mulighet for flere år i produktivt arbeid².

Skolen og barnehagen er viktige arenaer for å fremme forståelsen for å verne om livet på jorda og å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov. Naturmangfold skal være en sentral del av arbeidet med bærekraftig utvikling i Askers skoler og barnehager.

¹ IISD (2021) How Can Investment in Nature Close the Infrastructure Gap?

² Helsedirektoratet (2014) Kunnskapsgrunnlag for fysisk aktivitet. Innspill til departementets videre arbeid for økt fysisk aktivitet og redusert inaktivitet i befolkningen:
<https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/kunnskapsgrunnlag-for-fysisk-aktivitet-innspill-til-departementet/Kunnskapsgrunnlag%20for%20fysisk%20aktivitet%20innspill%20til%20departementet.pdf> /attachment/inline/d7fb591e-ded4-4da9-b1c4-6dcbe82d8442:75b205e5b7403320a38acbb145b7af32ac726393/Kunnskapsgrunnlag%20for%20fysisk%20aktivitet%20innspill%20til%20departementet.pdf

For å lykkes med å nå målene er det viktig med økt samarbeid med blant annet frivilligheten. Flere aktive innbyggere som engasjerer seg kan spille en viktig rolle.

Miljømessige forhold

Det er en kjensgjerning at oppnåelse av sosial og økonomisk bærekraft er helt avhengig av at vi sikrer forutsetningene for stabile livsforhold for mennesker på planeten. Temaplan for naturmangfold er derfor en av de viktigste temaplanene for bærekraftsarbeidet i Asker kommune.

Selv om naturen i Asker er avhengig av utvikling i nabokommuner, resten av landet og verden for øvrig, er det svært viktig at Asker gjør sitt: Det er Asker som bestemmer utviklingen i kommunen framover, hvor det skal bygges ut, hvilke naturområder som skal bevares, hvordan vi skjøtter naturen vår, hvilke krav vi skal sette til næringslivet og hvordan vi kommuniserer om natur til våre innbyggere. Arbeidet med å stanse tapet av natur begynner hjemme: handling kreves i nasjonalt, i landets kommuner, så vel som i resten av verden. Slagordet fra Agenda 21 er mer relevant enn noen gang: Tenke globalt, handle lokalt.

4. Tidligere behandling

Mandat og rammer

Mandat og rammer for temaplan naturmangfold ble vedtatt av utvalg for samfunnstjenester 05.11.2020 i sak 52/20.

Vedtak:

1. Asker kommune vedtar at arbeid med temaplan for naturmangfold gjennomføres i tråd med de rammer og føringer som fremgår av mandatet i dette saksframlegget.
2. Temaplanen legges frem for kommunestyret for endelig behandling 1. kvartal 2022.

Kunnskapsgrunnlag

Det ble orientert om kunnskapsgrunnlaget i Utvalg for samfunnstjenester 29.09.2022, Utvalg for plan og byggesak 02.11.2022 og Formannskapet 22.11.2022.

Førstegangsbehandling av temaplan naturmangfold

- Utvalg for samfunnstjenester behandlet saken i møte 16.02.2023 sak 0010/23. Innstillingen ble enstemmig vedtatt og saken ble sendt på høring.
- Ungdomsrådet behandlet saken i møte 16.03.2023 sak 0009/23.

- Utvalg for plan og byggesaker behandlet saken i møte 22.03.2023 sak 0034/23

5. Kommunedirektørens vurdering

Temaplan for naturmangfold beskriver hvordan kommunen kan nå målet fra kommuneplanens samfunnsdel om å *verne om og sikre naturmangfoldet i Asker*.

Kommunedirektøren takker alle som har gitt innspill til temaplan naturmangfold. Det kom mange gode innspill som har styrket planen. Innspillene var gjennomgående positive til planen. Dette gjenspeiler også resultatene fra innbyggerundersøkelsen hvor 90 % av kommunens innbyggere er enig i at kommunen skal jobbe aktivt for å stanse tap av natur.

Innspillene har også gitt oss verdifulle forslag til konkrete tiltak som kommunen kan jobbe videre med. Flere av innspillene etterlyste handlingsplaner eller en tiltaksliste. Dette viser at det er et stort ønske om konkret handling for å ivareta naturmangfoldet i kommunen.

Dersom vi klarer å følge opp strategiene fra denne temaplanen i alle reguleringsplaner, byggesaker, virksomhetsplaner, drift og forvaltning i kommunen vil naturmiljøet i Asker komme styrket ut. Asker kommune vil fremstå som en foregangskommune gjennom utvikling og gjennomføring av en naturvennlig, ambisiøs og fremtidsrettet politikk.

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg:

Høringsinnspill samlet
Kunnskapsgrunnlag
Temaplan naturmangfold
Høringsinnspill med kommunedirektørens kommentar

Saksprotokoll

Arivsak
23/01211

Saksbehandler
Merete Wiken Dees

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	25.05.2023	17/23
2 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	26/23
3 Formannskapet	06.06.2023	111/23
4 Kommunestyret	13.06.2023	

Temaplan naturmangfold 2023-2035 - 2. gangs behandling

Ungdomsrådet har behandlet saken i møte 25.05.2023 sak 17/23

Behandling

Innstilling enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Temaplan naturmangfold 2023-2035, med følgende innsatsområder og tilhørende strategier, vedtas:
 1. Sårbare arter og naturtyper
 2. Natur i arealplanlegging
 3. Skog og kulturlandskap
 4. Livet i vann
 5. Natur og klima
 6. Forankring, kompetanseheving og samarbeid
2. Implementering av planen skjer gjennom:
 - Arealplanleggingen
 - Årlig rullering av handlingsprogrammet – ved tiltak med økonomisk konsekvens

- Ordinær virksomhetsplanlegging
- Egne saker – ved tiltak av prinsipiell karakter

3. Rapportering på arbeidet skjer gjennom kommunens årsrapport

Saksprotokoll

Arivsak
23/01211

Saksbehandler
Merete Wiken Dees

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	25.05.2023	17/23
2 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	26/23
3 Formannskapet	06.06.2023	111/23
4 Kommunestyret	20.06.2023	

Temaplan naturmangfold 2023-2035 - 2. gangs behandling

Utvalg for samfunnstjenester har behandlet saken i møte 01.06.2023 sak 26/23

Behandling

Rådgiver Merete Dees besvarte spørsmål

Oversendelsesforslaget redaksjonelt fremmet av Trude Nygård Evensen, A:

Med følgende omformulering på side 2

~~Dersom vi klarer~~ Ved å følge opp strategiene i denne temaplanen i alle virksomhetsplaner, reguleringsplaner, byggesaker, og gjennom drift og forvaltning i kommunen vil naturmiljøet og Asker samfunnet komme styrket ut.

Oversendelsesforslaget fremmet av Trude Nygård Evensen, A ble besluttet oversendt uten realitetsbehandling.

Innstillingen i 3 punkter ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Temaplan naturmangfold 2023-2035, med følgende innsatsområder og tilhørende strategier, vedtas:

1. Sårbare arter og naturtyper
 2. Natur i arealplanlegging
 3. Skog og kulturlandskap
 4. Livet i vann
 5. Natur og klima
 6. Forankring, kompetanseheving og samarbeid
2. Implementering av planen skjer gjennom:
- Arealplanleggingen
 - Årlig rullering av handlingsprogrammet – ved tiltak med økonomisk konsekvens
 - Ordinær virksomhetsplanlegging
 - Egne saker – ved tiltak av prinsipiell karakter
3. Rapportering på arbeidet skjer gjennom kommunens årsrapport

Saksprotokoll

Arivsak
23/01211

Saksbehandler
Merete Wiken Dees

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	25.05.2023	17/23
2 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	26/23
3 Formannskapet	06.06.2023	111/23
4 Kommunestyret	20.06.2023	

Temaplan naturmangfold 2023-2035 - 2. gangs behandling

Formannskapet har behandlet saken i møte 06.06.2023 sak 111/23

Behandling

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Innstilling

1. Temaplan naturmangfold 2023-2035, med følgende innsatsområder og tilhørende strategier, vedtas:
 1. Sårbare arter og naturtyper
 2. Natur i arealplanlegging
 3. Skog og kulturlandskap
 4. Livet i vann
 5. Natur og klima
 6. Forankring, kompetanseheving og samarbeid
2. Implementering av planen skjer gjennom:
 - Arealplanleggingen
 - Årlig rullering av handlingsprogrammet – ved tiltak med økonomisk konsekvens
 - Ordinær virksomhetsplanlegging
 - Egne saker – ved tiltak av prinsipiell karakter

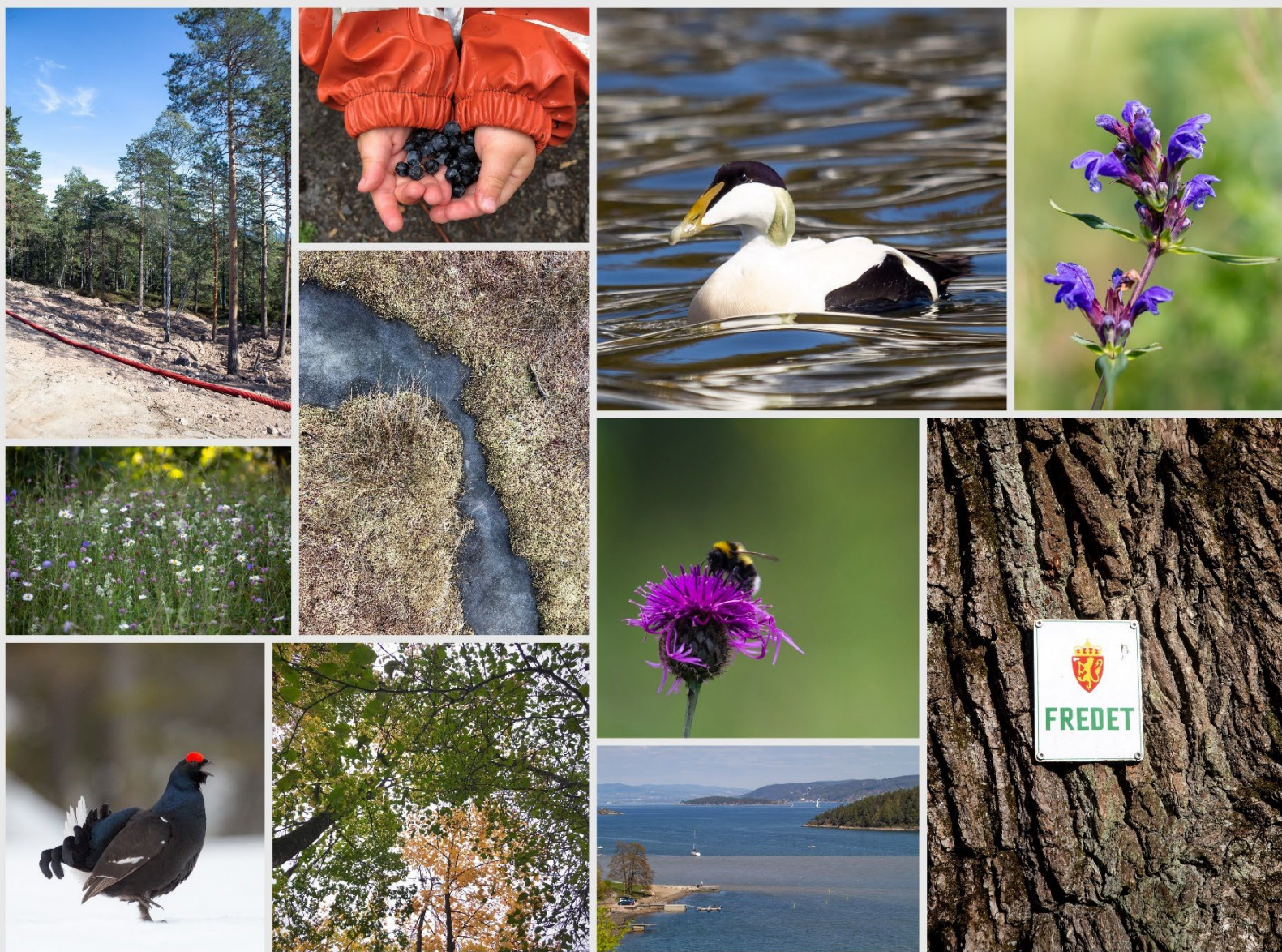
3. Rapportering på arbeidet skjer gjennom kommunens årsrapport.

Asker
kommune

Temaplan naturmangfold 2023-2035

2. gangs behandling

Innholdsfortegnelse

1	Forord	1
2	Sammendrag.....	2
3	Innledning.....	3
3.1	Formål med planen	3
3.2	Rammer og mandat for arbeidet.....	5
3.3	Medvirkning.....	7
3.4	Iverksetting.....	8
4	Dagens situasjon og utsikter framover.....	10
5	Dette skal vi oppnå.....	16
6	Slik skal vi gjøre det	18
6.1	Sårbare arter og naturtyper	19
6.2	Natur i arealplanleggingen.....	28
6.3	Skog og kulturlandskap	36
6.4	Livet i vann	45
6.5	Natur og klima	53
6.6	Forankring, kompetanseheving og samarbeid	62
7	Evaluering og rapportering	66
8	Virkninger av planen.....	67
8.1	Økonomiske og organisatoriske forhold.....	67
8.2	Sosiale forhold	68
8.3	Miljømessig forhold	68
9	Vedlegg.....	70
9.1	Kunnskapsgrunnlag.....	70
9.2	Sammenstilling av mål, innsatsområder og strategier.....	70
9.3	Definisjoner	74

1 Forord

Innhold: Ordførers forord

Forklaring: Legges inn når planen er endelig vedtatt i Kommunestyret, før publisering og evt. trykking

2 Sammendrag

Naturen er grunnlaget for vår eksistens og alt liv på jorda. Den gir oss mat, materialer, medisiner, rent vann demper flom og binder klimagasser: Intakt natur er vårt viktigste verktøy for å lagre karbon og for tilpasning til konsekvensene av pågående klimaendringer. Naturen har en egenverdi, og er viktig for opplevelser, rekreasjon og folkehelse.

Eskalerende oppvarming og tap av natur er de største utfordringene samfunnet står overfor. Ifølge FNs naturpanel har naturmangfoldet aldri vært så truet som det er i dag. I 2022 ble en global naturavtale vedtatt med mål om at minst 30 % av land- og havområder skal vernes innen 2030.

Arealbruksendringer og bit-for-bit-nedbygging er hovedårsaken til tapet av natur. Hele 9 av 10 av artene på *Norsk Rødliste for arter 2021*¹ er truet på grunn av måten vi bruker arealene på. Tap av natur på grunn av menneskelig aktivitet truer ikke bare artsmangfoldet, men rammer også samfunn og økonomi ved at naturgoder vi er avhengig av undermineres eller opphører. Tilstrekkelig beskyttelse og restaurering av naturen krever en gjennomgripende samfunnsendring. En omstilling vil koste, men det vil koste mer å la være.

Asker er en kommune med et unikt biologisk mangfold og varierte natur- og landskapstyper. Dette skyldes et gunstig klima og variert geologi med kalkrike bergarter. Om lag 80 % av Norges landlevende arter er representert i Oslofjordområdet². I tillegg er det også her vi finner det høyeste antallet truede og sjeldne arter i landet. Asker kommune har et nasjonalt ansvar både for å ta vare på en rekke truede naturtyper og arter som har sin hovedforekomst i kommunen.

Temaplan for naturmangfold beskriver hvordan kommunen kan nå målet i kommuneplanens samfunnsdel om å *verne om og sikre naturmangfoldet i Asker*. Det er definert seks innsatsområder som beskriver hva kommunen særlig må prioritere for å møte utfordringene: sårbare arter og naturtyper; natur i arealplanlegging; skog og kulturlandskap; livet i vann; natur og klima; og forankring, kompetanseheving og samarbeid.

Måten vi bruker naturen på i dag, og hvordan vi velger å verne om den i tiden fremover, har store konsekvenser for dagens og fremtidens generasjoner. Arbeidet med å stanse tapet av natur begynner hjemme: Handling kreves i nasjonalt, i landets kommuner så vel som i resten av verden. Slagordet fra Agenda 21 er mer relevant enn noen gang: Tenke globalt, handle lokalt.

Dersom vi klarer å følge opp strategiene i denne temaplanen i alle virksomhetsplaner, reguleringsplaner, byggesaker, og gjennom drift og forvaltning i kommunen vil naturmiljøet og askersamfunnet komme styrket ut. Asker kommune vil fremstå som en foregangskommune gjennom utvikling og gjennomføring av en naturvennlig, ambisiøs og fremtidsrettet politikk.

¹ Artsdatabanken (2021). Norsk rødliste for arter 2021. <https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021>

² Naturhistorisk museum (sist endret 29.09.2015). Forskning og samlinger/ Oslofjorden. <https://www.nhm.uio.no/forskning/prosjekter/oslofjord/oslofjorden/>

3 Innledning

3.1 Formål med planen

Norge skal verne 30 % av land- og havområder innen 2030

Global oppvarming og tap av natur er de største utfordringene samfunnet står overfor. Ifølge FNs naturpanel har naturmangfoldet aldri vært så truet som det er i dag og en gjennomgripende samfunnsendring må til hvis vi skal klare å restaurere og beskytte naturen vår. Aldri har vitenskapen vært tydeligere om tap av arter og natur, enn i rapporten fra naturpanelet som kom i 2019³. Vi må redusere vårt forbruk av natur.

I desember 2022 samlet verdens land seg om en naturavtale («*Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (GBF)*») som skal bidra til å stoppe den menneskelige ødeleggelsen av naturen, og begynne å gjenopprette det som allerede har gått tapt. Avtalen har fire mål og 23 delmål som alle land på COP15 forplikter seg til å nå innen 2030^{4,5}. Et av hovedmålene i avtalen er at minst 30 % av land- og havområdene skal vernes innen 2030 og vernet skal være representativt. I avtalen er det også et mål om at 30% av naturen som i dag er ødelagt skal restaureres innen 2030.

The image is a screenshot of a news article from the website Budstikka. The article title is "Først i landet med støtte til global naturavtale". The article features a photograph of a woman in a red jacket standing on a gravel path in a natural setting. The website header includes the Budstikka logo, navigation links for "Nyheter", "Natur og miljø", "Asker", and "Asker kommune", and a search bar with the text "fredag 03. desember 2021".

Etter oppfordring fra WWF vedtok formannskapet i Asker kommune å be regjeringen om å ta en offensiv posisjon i forhandlingene om den nye naturavtalen. Faksimile fra Budstikka 03.05.2021.

³ IPBES (2019): Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz, and H. T. Ngo (editors). IPBES secretariat, Bonn, Germany. <https://ipbes.net/global-assessment>

⁴ Regjeringen, Verdens land samlet om en naturavtale. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/verdens-land-samlet-om-en-naturavtale/id2952178/>

⁵ FN. FNs naturavtale. <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/miljoe-og-klima/fns-naturavtale>

Norge har gjennom tilslutning til flere internasjonale konvensjoner forpliktet seg til å ta vare på arter og deres leveområder, og kommunen har en sentral rolle i arbeidet med å nå de nasjonale målene for naturmangfold⁶:

1. *Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
2. *Ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres.*
3. *Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner.*

De viktigste lovene og handlingsplanene for å ta vare på naturmangfoldet er:

- Naturmangfoldloven
- Plan- og bygningsloven
- Stortingsmeldingen *Natur for livet* – norsk handlingsplan for naturmangfold (Prop. 1 S (2014–2015))

Askersamfunnet skal verne om og sikre naturmangfoldet

Innenfor satsningsområdet *Bærekraftige byer og samfunn* definerer kommuneplanens samfunnsdel følgende mål⁷:

- Hovedmål: *Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.*
- Delmål: *Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.*
- Strategi: *Asker kommune skal tilrettelegge for bærekraftig forvaltning og vern av økosystemene i havet, langs kysten og på land, og stanse og reversere landforringelse og tap av biologisk mangfold.*

Disse målene er ambisiøse og omfattende og krever at organisasjonen og askersamfunnet har ressurser, kunnskap og vilje til å prioritere ivaretagelse av natur. Utviklingen fram til i dag har vært en gradvis bit for bit nedbygging av naturen. Denne planen skal legge grunnlaget for å snu denne utviklingen og utvikle samfunnet videre på naturens premisser.

Samfunnsutviklingen i Asker skal være i tråd med FNs bærekraftsmål, internasjonale konvensjoner, nasjonale og regionale mål. Temaplan for naturmangfold er en strategisk og sektorovergrepene plan, og skal beskrive hvordan kommunen kan nå målet fra kommuneplanens samfunnsdel om å *verne om og sikre naturmangfoldet i Asker.*

⁶ Miljøstatus. Norges klima og miljømål. <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/naturmangfold/>

⁷ Asker kommune. Kommuneplan for Asker 2020-2032. Samfunnsdelen. 2020.

(https://www.asker.kommune.no/contentassets/4285d484ae194d8bae76e80908df1230/asko0145_kommuneplan_oktober_2020_net.pdf)

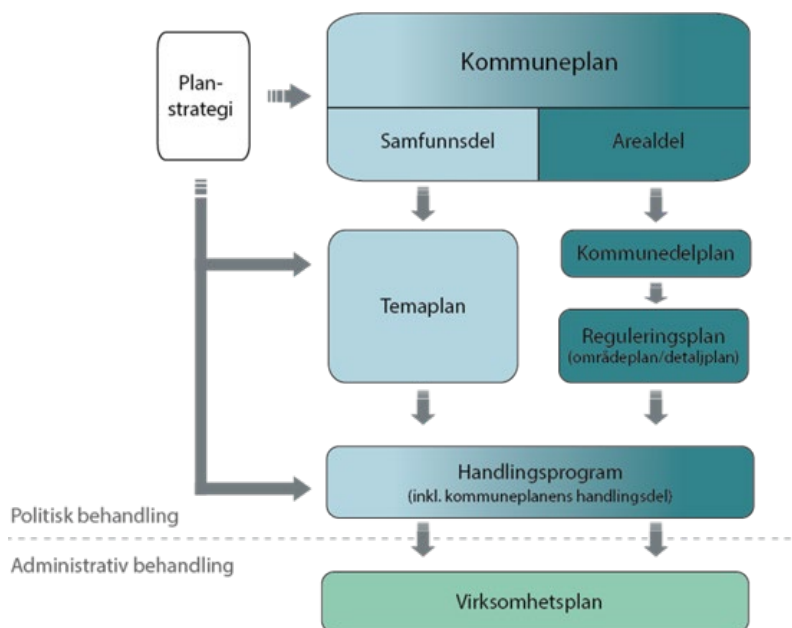
3.2 Rammer og mandat for arbeidet

Planen peker retning for de neste 12 årene

Temaplaner eller kommunedelplaner for naturmangfold er en direkte oppfølging av Meld. St. 14 (2015-16) *Natur for livet – norsk handlingsplan for naturmangfold*. Oppdraget med å utarbeide Temaplan for naturmangfold er gitt i Handlingsprogram 2020-2023⁸ og Asker kommunes planstrategi⁹. Mandatet for temaplan naturmangfold ble vedtatt av utvalg for samfunnstjenester 05.11.2020.

En temaplan er ikke juridisk bindende, men gir et styrket kunnskapsgrunnlag for både politikere og administrasjonen i beslutninger som har betydning for naturmangfoldet. Temaplan for naturmangfold skal ha en planperiode på 12 år og det legges opp til en rullering hvert 4. år. Temaplan for naturmangfold peker på viktige utfordringer og gir føringer for hvordan disse utfordringene skal løses. Planen definerer innsatsområder og legger strategier for en ønsket utvikling.

Det er utarbeidet et kunnskapsgrunnlag i forkant av temaplanen. Kunnskapsgrunnlaget bygger på eksisterende kunnskap og data. Det følger ikke med midler til utarbeidelse av temaplan for naturmangfold. Derfor har ikke kartleggings- og registreringsarbeid blitt utført i denne prosessen. I hovedsak er Naturbase, Artskart, Økologisk grunnkart, kartleggingsrapporter og Askerkart benyttet som kildemateriale. Samtidig som kunnskapsgrunnlaget danner grunnlaget for utformingen av selve temaplanen, kan det tjene som et verktøy for administrasjonen og politikerne.

Plansystemet i Asker kommune.

⁸ Asker kommune, Handlingsprogram 2020–2023, Vedtatt av kommunestyret 10. desember 2019.

https://www.asker.kommune.no/globalassets/_felles/asker_handlingsprogram_digital.pdf

⁹ Asker kommunes planstrategi 2020-2024,

<https://www.asker.kommune.no/contentassets/6b7973f8bf98487186239340c9368e1d/asker-kommunes-planstrategi-13.10.20.pdf>

Overordnet prosess

Avdeling for Natur, Miljø og landbruk i virksomheten Miljø og Samferdsel (MOS) er ansvarlig for utarbeidelse av temaplanen. Arbeidsgruppen har bestått av representanter fra Natur, miljø og landbruk; Vann og vannmiljø og Samfunnsplanlegging. Ressurspersoner fra andre virksomheter og avdelinger har bidratt med innspill på sine fagområder (*Analyse og Geodata, Forvaltning og utvikling, Prosjekt og utvikling, Samferdsel og Senter for innovasjon og læring*).

- 4. kvartal 2020: behandling av mandat
- 2. kvartal 2021: medvirkning
- 3. kvartal 2022: presentasjon av kunnskapsgrunnlaget i utvalg
- 3. kvartal 2022 - 2.kvartal 2023: medvirkning
- 1. kvartal 2023: 1. gangs behandling i utvalg
- 2. kvartal 2023: høring og medvirkning
- 2. kvartal 2023: 2. gangs behandling i utvalg
- 2. kvartal 2023: endelig vedtak i kommunestyret

Avgrensninger

Temaplan for naturmangfold har grenseflater mot temaplan vann og vannmiljø¹⁰ og temaplan handling mot klimaendringene¹¹.

Klimakrisa og naturkrisa er to sider av samme sak og de to temaplanene må ses i sammenheng. «Naturen som karbonlager» er et eget kapittel i temaplan handling mot klimaendringene. Her er det satt søkelys på arealenes og naturens evne til å ta opp og lagre CO₂, mens temaplanen for naturmangfold i tillegg omhandler hvordan naturen påvirkes av klimaendringene og hvordan naturen kan hjelpe oss å tilpasse oss klimaendringene.

Temaplan handling mot klimaendringene omhandler også temaet sirkulærøkonomi. En sirkulær økonomi innebærer en mer effektiv bruk av ressursene våre, der ressursene brukes om igjen og behovet for å ta ut nye ressurser reduseres. Overgangen fra en lineær til en sirkulær økonomi er helt nødvendig, ikke bare for å redusere klimagassutslippene, men også for å ta bedre vare på økosystemene våre. Gjennom forbruk av natur, har våre økosystemer gradvis blitt ødelagte. Om vi ikke begynner å tenke nytt rundt hvordan vi utnytter ressursene vil vi ikke klare å snu denne trenden.

Temaplan for naturmangfold og temaplan vann og vannmiljø berører de samme fagområdene når det gjelder vannmiljø. Temaplan vann og vannmiljø beskriver årsakene til at god økologisk tilstand i vannforekomstene ikke oppnås. Når tilstanden i vannet endrer seg, endrer også naturtypene og artssammensetningen seg. Begge temaplaner beskriver funksjonen til kantsoner langs vassdrag og hvorfor det er viktig å bevare disse.

¹⁰ Asker kommune. Temaplan for vann og vannmiljø 2022-2033. <https://pub.framsikt.net/plan/nyeasker/plan-4f0d2d6f-6d10-4e47-b84a-7fc5466de679-4949/#/>

¹¹ Asker kommune. Temaplan handling mot klimaendringene 2021-2033. <https://pub.framsikt.net/plan/nyeasker/plan-8da44191-b564-4178-8f63-516a675d4666-4210/#/>

3.3 Medvirkning

For å sikre involvering innad i organisasjonen og hos andre relevante høringsparter, har organisasjoner, foreninger, innbyggere, politiske utvalg og kommunens administrasjon medvirket i arbeidet.

Oversikt over medvirkningsprosesser i arbeidet:

- Skriftlige innspill til kunnskapsgrunnlaget om lokalt viktig naturmangfold fra natur- og friluftslivsorganisasjoner
 - o Asker elveforum
 - o DNT Asker turlag
 - o Birdlife Norge Asker og Bærum lokallag
 - o Birdlife Norge avd. Buskerud
 - o Birdlife Norge avd. Oslo og Akershus
 - o Forum for natur og friluftsliv Buskerud
 - o NaKuHel
 - o Naturvernforbundet i Asker
 - o Naturvernforbundet i Hurum og Røyken
 - o Oslofjordens Friluftsråd
- Presentasjon av kunnskapsgrunnlaget for politiske organer:
 - o Utvalg for samfunnstjenester
 - o Utvalg for plan og byggesak
 - o Formannskapet
- Innbyggerundersøkelse om natur
- Workshop med utvalg for samfunnstjenester
- Workshop med lokale natur- og friluftslivsorganisasjoner
 - o Asker elveforum
 - o Birdlife Asker og Bærum lokallag
 - o Buskerud botaniske forening
 - o Norsk botaniske forening Østlandsavdelingen
 - o Forum for natur og friluftsliv Buskerud
 - o NaKuHel
 - o Naturvernforbundet i Asker
- Workshop med bondelag, skogeierlag, velforbundet og lokale velforeninger:
 - o Asker og Bærum skogeierlag
 - o Asker og Bærum bondelag
 - o Asker Velforbund og lokale velforeninger
- Administrative innspillsmøter/presentasjoner
- Offentlig høring: 20. februar 2023 – 05. april 2023

Innbyggerne våre ønsker å ta vare på naturen i Asker

Som et ledd i medvirkningsprosessen gjennomførte Asker kommune i 2022 en innbyggerundersøkelse. Undersøkelsen viser at nær halvparten av Askers befolkning har hørt om begrepet naturmangfold og vet hva det betyr. De er opptatt av natur- og

miljøspørsmål og viser bekymring for at natur skal gå tapt. De mener det er viktig at kommunen jobber aktivt for å stanse tap av natur. Noen sentrale resultater fra denne undersøkelsen var:

- 7 av 10 har hørt om begrepet naturmangfold, og nær halvparten av de spurte oppgir at de både har hørt om begrepet og vet hva det betyr. Kun 3 av 10 har ikke hørt om begrepet naturmangfold. Snittet i Asker ligger noe lavere enn landsgjennomsnittet fra 2020 som viser at 9 av 10 nordmenn har hørt om begrepet naturmangfold og flesteparten av disse, 7 av 10 vet hva det betyr. Sammenliknet med øvrige land i Europa, har Norges innbyggere svært god kjennskap til begrepet naturmangfold¹².
- 8 av 10 innbyggere i Asker er opptatt av natur- og miljøspørsmål.
- 9 av 10 er enig i at kommunen skal jobbe aktivt for å stanse tap av natur.
- 7 av 10 er bekymret for tap av natur.
- 7 av 10 er bekymret for utryddelse av arter.
- 8 av 10 er bekymret for klimaendringer.
- 7 av 10 er bekymret for tap av natur i sitt nærområde.

For å opprettholde og øke kunnskap om naturmangfoldet i Asker, må vi dele innsikt om naturkunnskap og naturen vi har i Asker. Vi skal inspirere og engasjere innbyggerne våre til å ta gode valg som tar vare på Askers naturverdier.

3.4 Iverksetting

Temaplan naturmangfold inngår i Asker kommunes plansystem, og følges opp som en del av den ordinære virksomhetsstyringen. Etter at temaplanen er politisk vedtatt, utarbeider kommunedirektøren administrative oppdrag til virksomhetene basert på innsatsområdene og strategiene i planen. Med bakgrunn i disse oppdragene, utarbeider virksomhetene tiltak i sine egne virksomhetsplaner, som gjennomføres og følges opp lokalt i den enkelte virksomhet. Som en del av den administrative styringsdialogen mellom virksomhetsleder og direktør evalueres og rapporteres det jevnlig på status for oppfølging av tiltakene.

¹² Kantar 2021, [Kunnskap og holdninger til naturmangfold 2020 - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](https://www.miljodirektoratet.no/tema/kunnskap-og-holdninger-til-naturmangfold-2020)

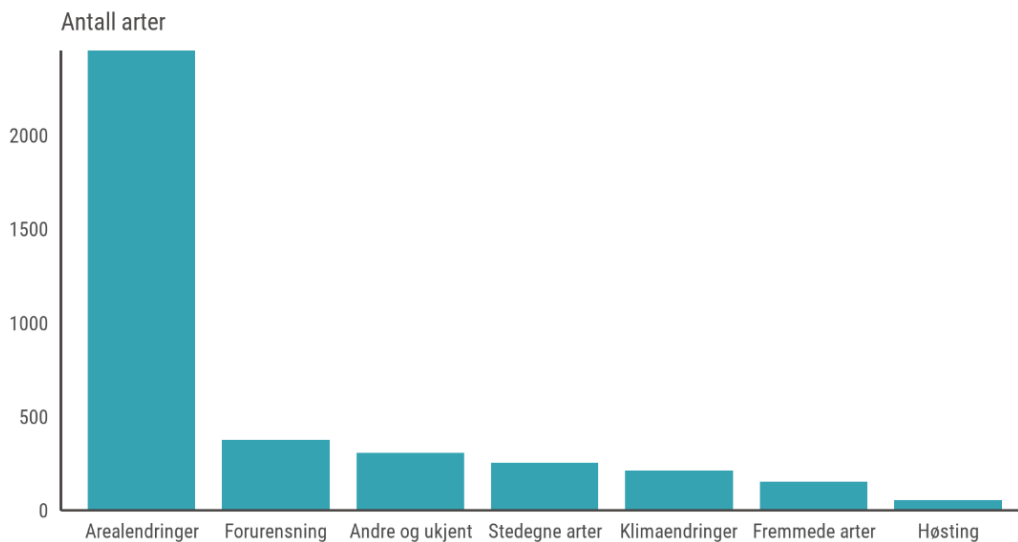
4 Dagens situasjon og utsikter framover

Hva er naturmangfold?

*Lov om forvaltning av naturens mangfold*¹³ (Naturmangfoldloven) definerer naturmangfold som "biologisk mangfold, landskapsmessig mangfold og geologisk mangfold, som ikke i det alt vesentlige er et resultat av menneskers påvirkning".

Hvorfor er naturmangfold viktig?

Naturen er grunnlaget for vår eksistens og alt liv på jorda. Den gir oss mat, materialer, medisiner og rent vann, og bidrar med flomdemping og karbonlagring. Intakt natur er vårt viktigste verktøy for å lagre karbon og for tilpasning til konsekvensene av klimaendringer. Naturen har en egenverdi, og er viktig for opplevelser, rekreasjon og folkehelse.

Figur 1. Påvirkningsfaktorer på truede arter i Norge sortert etter antall arter som påvirkes. Kilde: Artsdatabanken

Hva truer naturen?

Arealbruksendringer er hovedårsaken til tapet av natur (Figur 1). Bit-for-bit-nedbygging og forringelse av leveområder er hovedårsaken til at 2752 arter er truet i Norge¹⁴. De siste 50 årene har det skjedd betydelige endringer i Norge, både når det gjelder omfanget av fysiske inngrep knyttet til bygg og anleggstiltak og arealbruksendringer knyttet til jord- og skogbruksaktivitet. Tap av natur på grunn av menneskelig aktivitet truer ikke bare artsmangfoldet, men rammer også samfunn og økonomi direkte ved at naturgoder som vi er avhengig av undermineres eller opphører.

¹³ Lovdata. Naturmangfoldloven. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

¹⁴ Artsdatabanken (2021). Påvirkningsfaktorer. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodliseforarter2021/Resultater/Pavirkningsfaktorer>

Andre trusler mot naturmangfoldet er forurensing, fremmede arter, klimaendringer og overhøsting. Også kunnskapsmangel, administrative rutiner, manglende sektoransvar og samordning er påvirkningsfaktorer som er årsak til tap av naturmangfold¹⁵.

All natur ligger i en kommune

Kommunene bestemmer det meste av arealbruken i Norge ved å forvalte plan- og bygningsloven. Derfor spiller kommunene også en svært viktig rolle i å stanse tapet av naturmangfold. En utfordring er at vi mangler oversikt og kontroll med summen av enkeltbeslutninger i arealforvaltningen, og det er summen av disse enkeltbeslutningene som i stor grad påvirker hvordan naturmangfoldet blir ivaretatt, både på kort og lang sikt. Det er en utfordring å ta hensyn til naturmangfold i områder som er lagt ut til utbygging i kommuneplanen, når det først i reguleringsfasen oppdages verdifullt biologisk mangfold. I tillegg kan utbyggingspress fra grunneiere, utbyggere eller politikere gjøre det vanskelig å beslutte å ikke bygge ut et område, selv om det inneholder viktig naturmangfold. Ønsket om økonomisk gevinst er høyt og natur sees ofte på som ledig areal som det er tilnærmet kostnadsfritt å bygge ned. Naturen taper ofte mot andre hensyn og interesser.

Naturorganisasjonen Sabima har rangert alle kommunene i landet etter hvor godt de tar vare på naturen sin¹⁶. Asker kommer dårlig ut på det meste som er knyttet til arealbruk: antall innvilgede dispensasjoner i strandsonen og LNFR-områder; størrelsen på vernet areal; omdisponering av dyrka og dyrkbar jord; og hvordan vi planlegger arealbruken vår. Vi skårer også dårlig på økologisk tilstand i vassdrag.

Intakt natur er vårt viktigste verktøy for å bremse klimaendringene

Intakt og artsrik natur gir oss livsviktige naturgoder samtidig som den er vårt viktigste verktøy både for å bremse og tilpasse oss klimaendringene. Naturens evne til klimatilpasning blir best ivaretatt gjennom bevaring av økologisk funksjon og sammenhengende naturområder. Naturen er også en svært viktig brikke i det globale karbonkretsløpet gjennom opptak og lagring av karbon. Klima- og naturkrisen må derfor sees i sammenheng og ikke som to separate kriser. Det er i stor grad de samme driverne bak klima- og naturkrisen, og fokuset må være på løsninger som tjener både natur og klima.

Oslofjordområdet har landets høyeste artsrikdom

Asker er en kommune med et rikt biologisk mangfold og varierte natur- og landskapstyper. Områdene rundt Oslofjorden har et stort biologisk mangfold på grunn av et gunstig klima og variert geologi med kalkrike bergarter. Asker har 69 naturvernområder som til sammen utgjør 7 % (26,26 km²) av kommunens totalareal¹⁷. Rundt 6 % av skogen i Asker er vernet. Om lag 80 % av Norges landlevende arter er representert i Oslofjordområdet¹⁸. I tillegg er det også her vi finner det høyeste antallet truede og sjeldne arter i landet. Naturen er under sterkt press fra utbygging, fysiske inngrep (gravearbeider, hogst og slitasje) og andre trusler som for eksempel spredning av fremmede arter.

¹⁵ St. meld. Nr. 42 om biologisk mangfold (2000-2001).

¹⁶ Sabima, Naturkampen. <https://naturkampen.sabima.no/>

¹⁷ Naturbase. <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/enkelt-sok/>

¹⁸ Naturhistorisk museum (sist endret 29.09.2015). Forskning og samlinger/ Oslofjorden. Tilgjengelig på: <https://www.nhm.uio.no/forskning/prosjekter/oslofjord/oslofjorden/>

Asker har et nasjonalt ansvar både for å ta vare på kalkrike naturtyper og for en rekke truede arter som har sin hovedforekomst i kommunen vår.

Kun halvparten av Askers vannforekomster har god økologisk tilstand

Vann er kilde til alt liv og alle arter trenger vann for å leve. Ifølge vannforskriften skal alle vannforekomster oppnå minst *god økologisk tilstand*. Status per januar 2023 er at 56 av 123 vannforekomster i kommunen (46 %) har svært god eller god økologisk tilstand¹⁹. Mens resten av vannforekomstene (54 %) har moderat, dårlig eller svært dårlig økologisk tilstand.

Tilstanden for livet i Oslofjorden er svært alvorlig. Store deler av Oslofjorden har moderat økologisk miljøtilstand. I Askers kystområde er hovedutfordringene arealbruksendringer; tilførsler av næringssalter, partikler og miljøgifter gjennom avrenning fra jordbruk og lekkasjer av avløpsvann.

70 % av strandsonearealet i Asker er bebygd eller benyttet til samferdsel

Strandsonen er et av de mest artsrike leveområdene vi har. Hele 60 % (8018 daa) av strandsonearealet i Asker er bebygd, mens 11 % (1480 daa) av strandsonearealet er benyttet til samferdsel.²⁰ Det gis dispensasjoner til nye bygg i strandsonen hvert år. I 2021 kom Asker på 2. plass over de kommunene som ga flest dispensasjoner i strandsonen²¹. Hvert enkelt byggetiltak kan kanskje virke beskjedent, men summen av alle tiltakene fører til negative konsekvenser for naturen og artene som lever der. Et stort antall omdisponeringer er negativt også for kommuner med lang kystlinje. For det samlede strandsonearealet og naturmangfoldet der har det lite å si om den enkelte kommune har mye eller lite strandsone å "ta av".

Gjengroing truer kulturlandskapet

Kulturlandskapet har gjennom flere tusen år blitt formet av et aktivt landbruk. Her inngår bruken av åker, slåttemark og beitemarker. Rundt en tredjedel av de truede artene på rødlista har tilhold i åpent kulturlandskap og sliter på grunn av opphør av slått og beite som fører til gjengroing av kulturlandskapet.

Området rundt Oslofjorden er kjent for sitt rike jordsmonn. Jordbruksarealet i Asker utgjør om lag 11 % av kommunens landareal²². Kommunens sentrale plassering gjør at presset på jordressursene, i form av behov for arealer til utbygging og samferdselsformål, i dag er større enn noen gang.

Asker er viktig for bevaring av mangfoldet av villbier

Pollinerende insekter, særlig humler og ville bier, spiller en viktig rolle i samspillet i naturen og for matproduksjon. Ifølge Norsk Rødliste for arter 2021²³ er menneskeskapt påvirkning gjennom arealbruksendringer en viktig negativ påvirkningsfaktor for pollinatorer. Andre

¹⁹ Vann-Nett. <https://vann-nett.no/portal/>

²⁰ Tall fra 2020.

²¹ SSB. Resultat av byggesøknader i områder med ulike restriksjoner, etter vedtakstype (K) 2015 - 2021 <https://www.ssb.no/statbank/table/13128/>

²² Arealbarometeret, NIBIO. <https://arealbarometer.nibio.no/nb/fylker/viken/kommuner/asker>. Hentet 24.08.2021.

²³ Artsdatabanken (2021). Mange pollinerende insekter på Rødlista. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodlisterforarter2021/fordypning/mangepollinerendeinsekterparodlista>.

faktorer som klimaendringer, plantevernmidler og fremmede arter truer også bestandene av pollinerende insekter. I Asker er det registrert hele 120 arter av villbier. Av disse er 12 rødlistede, hvorav 7 er truet. Asker kommune er derfor viktig for bevaring av mangfoldet av villbier på nasjonalt nivå.

Flest truede arter finnes i skogen

Skogen er et av jordas viktigste økosystemer, og skog og jordsmonn i skog utgjør viktige karbonlagre. Skogen renser lufta vår og beskytter oss mot effekten av klimaendringer som økt nedbør, flom, skred og erosjon. Skogen har stor variasjon i struktur og livsmiljøer og huser derfor et mangfold av arter. Om lag 60 % av Norges rundt 44 000 kjente arter er knyttet til skog²⁴ og derfor er det ikke overraskende at flest truede arter finnes nettopp i skog.

For mange av de truede artene er skogbruk vurdert som den viktigste påvirkningsfaktoren²⁵. For skog som vokser i tettstedsnære områder og langs viktige veier er nedbygging en viktig negativ påvirkningsfaktor.

I Asker er det totalt 258 778 dekar skog, noe som utgjør 69 % av kommunens landareal²⁶. Rundt 6 % av skogen i Asker er vernet. Asker kommune eier rundt 19 000 daa med skog, hvorav 17,5 % er vernet.

Fremmede arter er en trussel mot viktig natur

Fremmede arter er et stadig økende problem. Pr. august 2022 er over 17 000 observasjoner av fremmede arter med «svært høy» eller «høy risiko», fordelt på 131 arter og underarter, registrert i kommunen²⁷. Hele 94 % av disse observasjonene er karplanter. Kilder til spredning av fremmede arter er bl.a. dumping av hageavfall i naturen; frøspredning fra veikanter, hager og parkanlegg; gravearbeider og flytting av jordmasser. Innsatsen mot fremmede arter finansieres med tilskuddsmidler fra Statsforvalteren i Oslo og Viken. Av hensyn til praktisk gjennomførbarhet og de totale økonomiske kostnader vil det ikke være mulig med tiltak mot alle fremmede arter i kommunen. Vi må derfor prioritere arter, forekomster og tiltak som gir en tydelig gevinst for viktig naturmangfold. Fremmede arter i nærheten av verneområder eller viktige naturtyper har høy prioritet. Kjempebjørnekjeks, kjempespringfrø, og stillehavsøsters har de siste årene vært prioritert for bekjempelse i Asker.

Kommunens rolle

Kommunen har flere roller og ansvarsområder som påvirker hvordan naturmangfoldet blir ivaretatt. Kommunen er offentlig myndighetsutøver, som gjennom kommunal saksbehandling fatter vedtak etter forskjellige lovverk. Samtidig er kommunen grunneier som forvalter, drifter og iverksetter tiltak på kommunal grunn. Asker kommune gjør i dag en rekke tiltak for å sikre naturmangfoldet i kommunen, men ressursene er knappe, både når det gjelder økonomi og personell, og det er ulikt kunnskapsnivå om naturmangfold i de ulike virksomhetene.

²⁴ Miljøstatus. Antall nær truede og truede arter og naturtyper i skog.

<https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/naturmangfold/miljomal-1.2/miljoindikator-1.2.4/>

²⁵ Artsdatabanken (2021). Påvirkningsfaktorer. Norsk rødliste for arter

2021. <https://artsdatabanken.no/rodlisteforarter2021/Resultater/Pavirkningsfaktorer>

²⁶ Arealbarometeret, NIBIO. Hentet 10.05.2021 <https://arealbarometer.nibio.no/nb/fylker/viken/kommuner/asker>

²⁷ Artskart. artskart.artsdatabanken.no/

Forvaltning av natur må være kunnskapsbasert

En forutsetning for forvaltning som ivaretar naturmangfoldet er god kunnskap om naturtyper, arter og deres leveområder. Hvis vi ikke vet hva vi har, vet vi heller ikke hva vi mister ved arealbruksendringer. Et godt og lett tilgjengelig kunnskapsgrunnlag er nødvendig for å sikre en samfunnsutvikling som ikke ødelegger naturmangfoldet og naturens økologiske funksjoner som vi er helt avhengig av. Det foreligger ingen fullstendig naturkartlegging av hele Asker kommune. Asker nord har et mer komplett kartleggingsgrunnlag enn Asker sør, mye fordi presset på arealene i forbindelse med regulerings saker og utbygging har vært størst der.

Når kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt har kommunen et ansvar for å stille krav om ny kunnskap, gjennom kartlegging av arter og naturtyper, når nye planer for utbygging utarbeides. Alternativt må føre-var-prinsippet vektlegges tungt og utbygging unngås. Kommunen må legge vekt på nødvendigheten av å ha oppdatert kunnskap om arter og naturområder som verktøy i arealforvaltningen fremover.

Areal- og naturregnskap styrker beslutningsgrunnlaget

Et arealregnskap er et verktøy som kan tydeliggjøre for kommunen hvor store arealer som settes av til utbygging i årene fremover. Et naturregnskap eller økosystemregnskap, kan brukes til å systematisere kunnskap om naturens goder og tjenester, og bidra til bedre beslutninger for en bærekraftig utvikling. Forvaltningsloven §17 sier at en sak skal være så godt opplyst som mulig. Slik det er i dag vet ikke administrasjon og politikere konsekvensene av summen av alle beslutninger som tas i arealforvaltningen. Et arealregnskap vil kunne skape bevissthet om hvor mye dyrket mark, eller hvor store naturområder som blir borte og dermed styrke kunnskapsgrunnlaget slik at det tas gode og informerte beslutninger. Viken Fylkeskommune leder et prosjekt hvor målet er å utvikle et kartbasert arealregnskap²⁸ for kommunene. Arbeidet skjer i samarbeid med kommuner, myndigheter og utvalgte forskningsmiljøer og Asker er med som pilotkommune.

Det er ikke nok å verne natur – ødelagt natur må restaureres

Det er en økende oppmerksomhet rundt nødvendigheten av å reparere natur som er skadet av menneskelige inngrep, og at det ikke er nok å bare bevare natur med god tilstand. Et av Norges nasjonale miljømål (mål 1.1)²⁹ sier at økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester. Restaurering av natur er et av tiltakene for å innfri det politisk fastsatte målet. FN har utpekt 2021-2030 til verdens tiår for restaurering av økosystemer. Mye av norsk våtmark er sterkt påvirket av menneskelig aktivitet, blant annet fra drenering til skog- og jordbruksformål og nedbygging. Målet med restaurering er å legge til rette for naturlige prosesser for å gjenopprette økologisk funksjon. Eksempler er å fylle igjen grøfter i myra for bedret økologisk tilstand, redusere klimagassutslipp og klimatilpasning. I 2022 vedtok Asker kommune at alle myrer på kommunal grunn med et restaureringspotensial stilles til disposisjon

²⁸ Fylkestingsvedtak 12.12. 2019 (sak 16/19 og 12/19)

²⁹ Miljøstatus. Norges miljømål. <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/>

for restaurering³⁰. Andre eksempler er restaurering av kantsoner, gjenåpning av bekker eller restaurering av ålegrasenger.

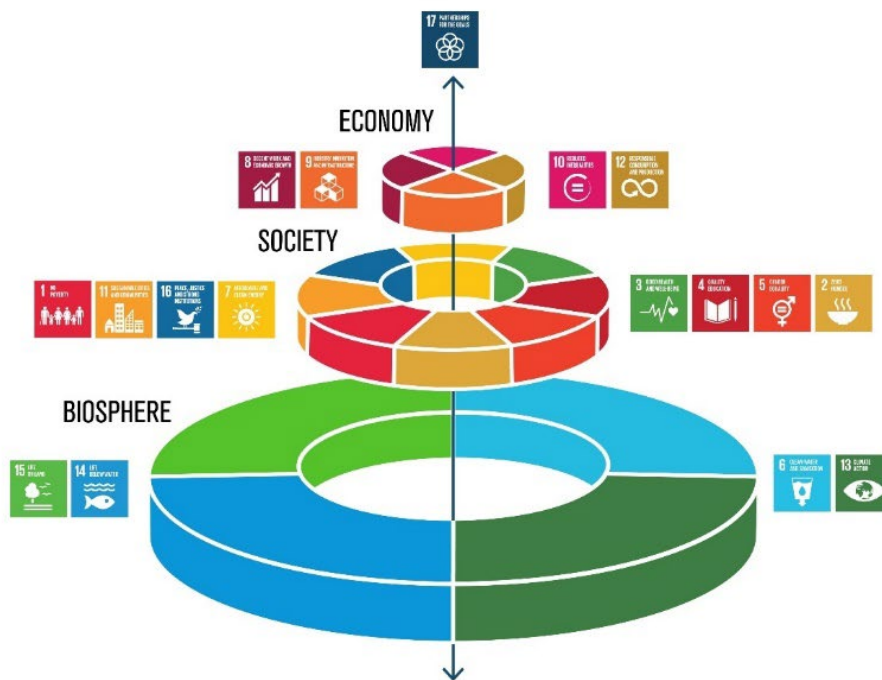
For å nå bærekraftsmål nr. 14 (livet i vann) og 15, (livet på land) må også Norge og Asker øke innsatsen for først og fremst å forhindre ødeleggelse av natur og dernest reparere forringede eller skadede arealer. Det er sjelden at erstatningsarealer er i nærheten av å ha samme kvalitet som arealene som bygges ut.

³⁰ Utvalg for samfunnstjenester, sak. 0024/22. Samtykke til restaurering av myrer på kommunal grunn.
https://www.asker.kommune.no/politikk/politiske-moter-og-dokumenter/?q=0024/22&c=200200214#result&_t_dtq=true

5 Dette skal vi oppnå

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraftsmålene utgjør det overordnede rammeverket for utviklingen av Askersamfunnet, og utgjør grunnlaget for kommunens satsingsområder og mål slik de er beskrevet i kommuneplanens samfunnsdel. Alle satsingsområder og mål i kommuneplanen er tverrgående. Det betyr at de gjelder for alle tjenesteområder, og at vi må arbeide sammen på tvers for å oppnå den utviklingen vi ønsker.

Satsingsområdet *Bærekraftige byer og samfunn*, samt bærekraftsmålene *Liv under vann* (14), *Liv på land* (15) og *Stoppe klimaendringene* (13) er spesielt relevante for temaplan for naturmangfold. Beskyttelse av livsgrunnlaget vårt, biosfæren, er en grunnleggende forutsetning for å nå både de sosiale og økonomiske bærekraftsmålene (Figur 2). Å bevare *Liv under vann* (14), *Liv på land* (15) og *Stoppe klimaendringene* (13) er derfor helt nødvendig i kommunens arbeid fremover.

Figur 2. FNs bærekraftsmål inndelt i økologisk, sosial og økonomisk bærekraft. Figuren illustrerer hvordan all økonomisk utvikling og menneskelig velferd er avhengig av livsgrunnlaget vårt, biosfæren. Kilde: Azote Images for Stockholm Resilience Centre

Kommuneplanen består av til sammen åtte hovedmål og 28 delmål. Tabellen under viser hvilke av de 28 delmålene som er særlig relevante for temaplan for naturmangfold.

SATSINGSOMRÅDE	HOVEDMÅL	DELMÅL
Samarbeid for å nå målene	Askersamfunnet har virkemidler, partnerskap og samarbeid på tvers som sikrer en bærekraftig utvikling.	Askersamfunnet har inkluderende lokalsamfunn der innbyggerne opplever tilhørighet og tar medansvar, uavhengig av kulturelle, sosiale og økonomiske forhold.
Samarbeid for å nå målene		Frivilligheten, næringslivet, kommunen og andre aktører deltar i gjensidig forpliktende samarbeid for å oppnå en bærekraftig utvikling.
Bærekraftige byer og samfunn	Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.	Alle innbyggere har tilgang til rent drikkevann og et tilfredsstillende avløpssystem, og en effektiv og miljøvennlig renovasjons- og avfallshåndtering.
Bærekraftige byer og samfunn		Askersamfunnet har minimale negative konsekvenser på det ytre miljøet.
Bærekraftige byer og samfunn		Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.
Handling mot klimaendringene	Askersamfunnet handler umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.	Askersamfunnet motvirker, reduserer og tilpasser seg konsekvensene av klimaendringer.
Handling mot klimaendringene		Askersamfunnet er i front for lavutslippssamfunnet i tråd med internasjonale og nasjonale klimaforpliktelser og regionale ambisjoner.
God helse	Askersamfunnet sikrer god helse og fremmer livskvalitet for alle, uansett alder.	Askersamfunnet arbeider helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død.
God utdanning	Askersamfunnet sikrer inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremmer muligheter for livslang læring for alle.	Barn og unge utvikler relevant kompetanse for fremtidens samfunn og arbeidsliv, med særlig vekt på yrkesrettede fag, teknologi, innovasjon og entreprenørskap.
Medarbeidere	Asker kommune fremmer inkludering, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle	Asker kommune har medarbeidere og ledere som i fellesskap utfører det unike samfunnsoppdraget og når kommunens mål, og bidrar til at innbyggerne har tillit til kommunen.
Medarbeidere		Asker kommune har medarbeidere og ledere som sammen finner smarte måter å jobbe på, finner løsninger på kommunens utfordringer og viser endringsvilje.

6 Slik skal vi gjøre det

Denne temaplanen er inndelt i følgende seks innsatsområder:

- Sårbare arter og naturtyper
- Natur i arealplanlegging
- Skog og kulturlandskap
- Livet i vann
- Natur og klima
- Forankring, kompetanseheving og samarbeid

Innsatsområdene er definert med bakgrunn i utfordringsbildet (se kapittel 4), og beskriver hva kommunen særlig må prioritere for å møte utfordringene. For hvert innsatsområde gis det en kort beskrivelse av status og utfordringer, samt hvilke endringer (strategier) som må gjennomføres for å sikre måloppnåelse og utvikling i ønsket retning.

Askers kommunefugl, ærfugl.

6.1 Sårbare arter og naturtyper

Figur 3. Dragehode er en av Askers ansvarsarter og er kategorisert som sårbar (VU) på den norske rødlista for arter. Den er også en prioritert art med egen handlingsplan og egen forskrift i naturmangfoldloven.

«Sårbare arter og naturtyper» bygger på følgende kapitler i kunnskapsgrunnlaget: kap. 5 Status for naturmangfoldet i Asker; kap. 8 Pollinerende insekter; kap. 10 Lokalt viktig naturmangfold.

Askers naturverdier

Asker kommune har et landareal på 376 km². Store deler av kommunen er skog (68 %), 11 % er dyrket mark, mens 3,5 % av arealet er ferskvann. Asker kommune har den lengste kystlinjen (177 km) av de 32 kommunene langs Oslofjorden.

Under og etter istiden lå deler av Asker under havgrensa. Løsmasseavsetninger danner grunnlaget for de frodige jord- og skogbruksområdene i kommunen. Hovedsakelig i de nordre delene av kommunen finner vi kalkrike bergarter som gir gode vekstvilkår. Mesteparten av berggrunnen sør og midt i kommunen består av drammensgranitt med en karakteristisk lyserød farge.

Asker har variert natur: skog, kulturlandskap, ferskvannsmiljøer og strand- og marine områder. I tillegg ligger flere av øyene i Oslofjorden innenfor kommunens grenser. Hele kommunens areal ligger i boreonemoral vegetasjonssone med varmekjær vegetasjon. Områdene rundt Oslofjorden kjennetegnes av stort biologisk mangfold på grunn av et gunstig klima og kalkrik grunn. Om lag 80 % av Norges landlevende arter er representert i Oslofjordområdet³¹. I tillegg er det også her vi finner det høyeste antallet truede og sjeldne arter her i landet. Landskapet er forholdsvis småskala, og leveområder knyttet til de kalkrike og varme områdene i indre Oslofjord gjør at det finnes store verdier på små arealer³².

Naturvernomsråder i Asker

Natur kan vernes ut fra ulike formål. De fire viktigste verneformene er nasjonalpark, landskapsvern, naturreservat og marine verneomsråder. Verneformål kan være sjøfugl, våtmarksomsråder, spesielle naturtyper med truede arter, gamle trær, fossiler, geologi og kulturlandskap. Det er knyttet ulike vernebestemmelser til hvert enkelt verneomsråde.

Asker har 69 naturvernomsråder som til sammen utgjør 7 % (26,26 km²) av kommunens totalareal (Tabell 1, Figur 4). De fleste verneomsrådene ligger i kystsonen og inkluderer flere øyer. Det er Statsforvalteren i Oslo og Viken som har forvaltningsansvar for verneomsrådene.

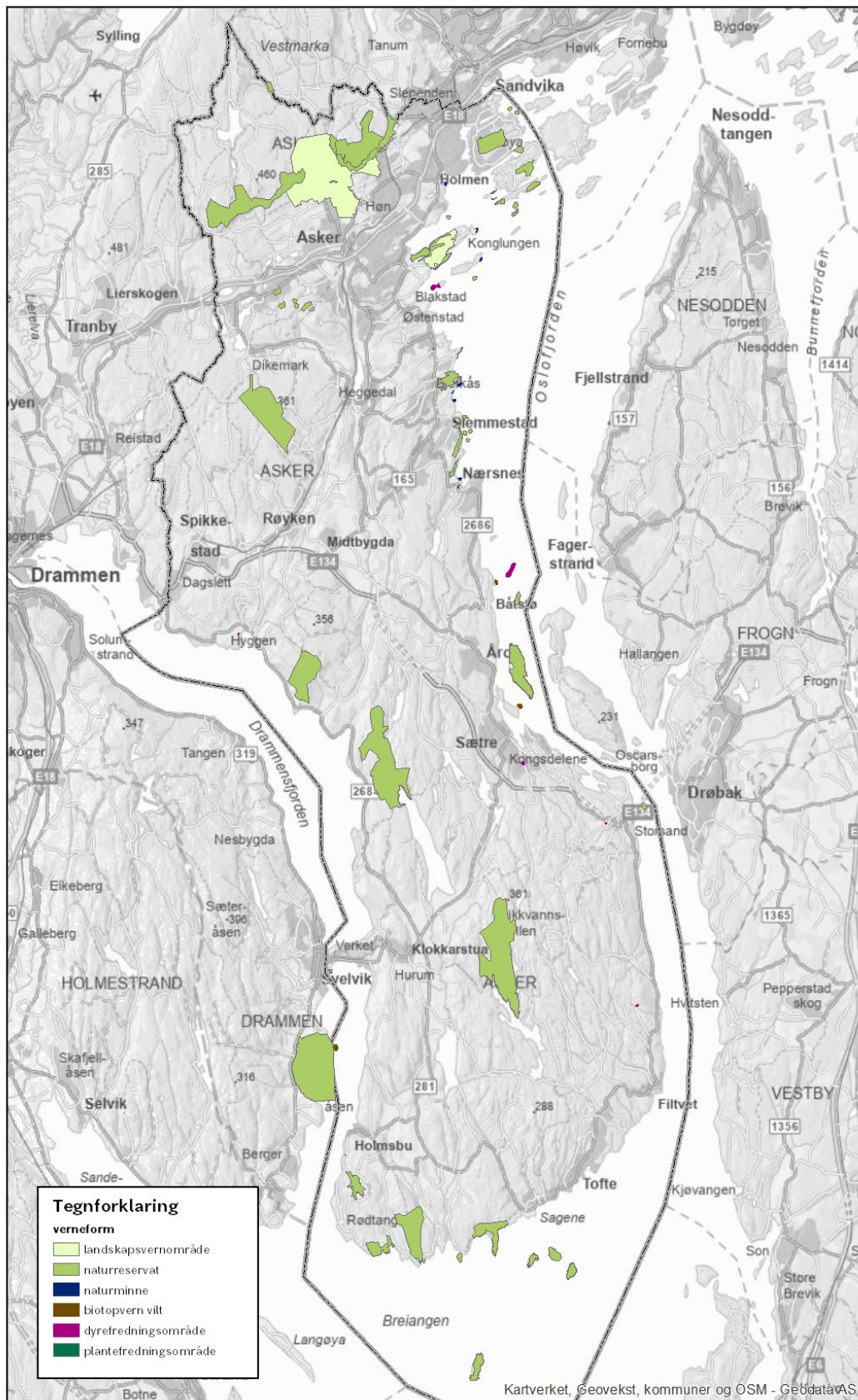
Tabell 1. Naturvernomsråder i Asker³³.

Verneform	Verneform detaljert	Antall
Annen fredning	<i>Biotopvern etter villloven</i>	3
	<i>Dyrefredningsomsråde</i>	7
	<i>Naturminne</i>	15
	<i>Plantefredning</i>	1
Landskapsvernomsråde	<i>Landskapsvernomsråde</i>	2
Naturreservat	<i>Annet vern</i>	11
	<i>Ikke vurdert</i>	1
	<i>Skogvern</i>	11
	<i>Verneplan for edelløvskog</i>	1
	<i>Verneplan for myr</i>	2
	<i>Verneplan for sjøfugl</i>	13
	<i>Verneplan for våtmark</i>	2

³¹ Naturhistorisk museum (sist endret 29.09.2015). Forskning og samlinger/ Oslofjorden. Tilgjengelig på: <https://www.nhm.uio.no/forskning/prosjekter/oslofjord/oslofjorden/> (20.02.2021)

³² Thylén, A. og Blindheim, T. 2020. Kartleggingsstatus 2020 for viktige naturtyper i Akershus-kommunene BioFokus-rapport 2020-18. Stiftelsen BioFokus. Oslo. <http://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2020-18.pdf>

³³ Miljødirektoratet. Enkelt søk i Naturbase.

Figur 4. Naturvernområder i Asker.

Naturtyper i Asker

Kommunen plikter å ta hensyn til nasjonale mål om å ivareta naturmangfoldet. Her er utvalgte naturtyper, truede og nær truede naturtyper spesielt relevant.

Totalt 26 813 dekar³⁴ av kommunens landareal er avgrenset som naturtyper etter NiN Miljødirektoratets instruks og DN-håndbok 13. Naturtypelokalitetene finnes spredt over hele kommunen; i marka, fjorden, landbruksområder, i og langs vassdragene, på friområder og i de grønne arealene i boligområdene. En oversikt over registrerte naturtypelokaliteter i kommunen finnes i Naturbase³⁵. Nasjonale myndigheter gjennomfører en omfattende naturtypekartlegging etter Miljødirektoratets instruks for å øke kunnskapsgrunnlaget om verdifull natur. Det kartlegges nye områder i Asker hvert år³⁶. Norsk rødliste for naturtyper 2021 viser hvilke naturtyper som har risiko for å bli borte fra Norge³⁷. I Asker kommune finner vi i underkant av 40 truede naturtyper fordelt på 581 lokaliteter kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (NiN)³⁸. I kalkrike områder i skog og langs kysten, myr og våtmark, finnes det særlig mange rødlistede naturtyper. Eksempler på truede naturtyper i Asker er naturbeitemark, slåttemark, strandeng, ulike sumpskogtyper, lågurtskogstyper, leirraviner og en rekke kalkrike naturtyper som Asker har et nasjonalt ansvar for å ivareta (kalklindeskog, kalkskog, varmekjær kildeløvsog, åpen kalkmark, slåttemark, og kalksjøer). En nylig publisert rapport, som Biofokus har utarbeidet på oppdrag fra Viken Fylkeskommune, lister opp ravinesystemer med tilhørende naturtyper, åpen kalkmark i boreonemoral sone og kalkedelløvsog som ansvarsnaturtyper for kommunene i Akershus³⁹.

Åtte naturtyper har status som utvalgte naturtyper og hele seks av disse finnes i Asker. Hule eiker utgjør majoriteten av utvalgte naturtyper i kommunen. I tillegg finnes *slåttemark*, *slåttemyr*, *kalklindeskog*, *kalksjøer* og *åpen grunnlendt kalkmark*. To slåtteenger, én strandeng og et område med åpen grunnlendt kalkmark skjøttes i kommunal regi for å bevare mangfoldet av planter og insekter, og for å hindre at fremmede arter etablerer seg.

«Hverdagsnaturen» er også verdifull

Natur i «100-meterskogene» mellom hus og annen bebyggelse, langs veier, og i jordbruksarealer er også viktig for å ivareta levedyktige bestander av arter. Slike områder binder sammen de sårbare naturområdene, og kan fungere som vandringskorridorer, hekke- og yngleområder, beiteområder, overvintringsområder eller andre områder av verdi.

Parallelt med et ønske om fortetting, er det viktig for miljø og folkehelse å bevare nærheten til naturområder for befolkningen, og unngå at innbyggerne skal være avhengige av bil for å komme seg ut i naturen. I Asker er verdifull natur i flere av de populære turområdene utsatt for slitasje. Det er derfor viktig å bevare 100-meterskoger og tettstedsnære grøntområder for å redusere belastningen på de mest sårbare naturområdene.

³⁴ per 21.12.2022

³⁵ <https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>

³⁶ Miljødirektoratet. NiN Offentlig Visning.

<https://miljodirektoratet.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=ee9e6c7b9b484965b7d68e32ee47eb13>

³⁷ Artsdatabanken (2021). Resultater. Norsk rødliste for arter

2021. <https://www.artsdatabanken.no/rodlisterforarter2021/Resultater>

³⁸ Enkelt søk i Naturbase, truede naturtyper. Hentet 30.04.2021

https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/enkelt-sok/?ds=7&f17=Truet&f1=30_Viken&f2=30_Asker&so=DESC&sc=7

³⁹ Bichsel, M., Gammelmo, Ø., Blindheim, T., Thylén, A., Langmo, S., Lønnve, O. og Khalsa, S. 2022.

Kartleggingsstatus for viktige naturtyper i 32 Viken-kommuner. Biofokus rapport 2022-087. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Artsmangfold i Asker

Av artsregistreringene som er gjort i kommunen utgjør fugler 45 % av registreringene, mens karplanter utgjør 26 % (Tabell 1). Vi må anta at arts mangfoldet innen mange grupper er høyere enn det som er registrert i kommunen.

Norsk rødliste for arter 2021 er en oversikt over arter som har risiko for å dø ut fra Norge⁴⁰. Nær truet eller truede arter utgjør rundt 15 % av registreringene i Artskart fra Asker kommune⁴¹. Det er gjort i overkant av 51 000 observasjoner av rødlistearter i Asker. Av disse er 27 arter kategorisert som kritisk truet og 169 arter som sterkt truet, mens det er flere arter i kategoriene sårbar (352 arter) og nær truet (402 arter). Mange av disse observasjonene er gjort langt tilbake i tid og flere av artene forekommer dessverre ikke lenger i kommunen vår. Av artene som er kritisk truet, er det kanskje bare i underkant av ti arter vi vil kunne oppleve i Asker i dag.

Tabell 2. Oversikt over registreringer innen ulike artsgrupper i Asker kommune.

Artsgruppe	Antall observasjoner, rødlistekategori				Antall observasjoner, fremmedartskategori	
	Nær truet (NT)	Sårbar (VU)	Sterkt truet (EN)	Kritisk truet (CR)	Høy risiko (HI)	Svært høy risiko (SE)
Pattedyr	86	48	29	8	0	34
Fugler	11524	24483	1989	3713	0	601
Amfibier, reptiler	113	3	0	0	0	0
Fisker	88	2	52	0	49	0
Krepsdyr	4	17	50	0	0	2
Biller	224	122	84	4	1	5
Døgnfluer, øyestikkere, steinfluer, vårfluer	7	0	0	0	0	0
Nebbmunn	46	6	0	0	5	0
Sommerfugler	148	141	364	15	0	0
Tovinger	18	31	2	0	0	0
Veps	56	25	36	0	0	0
Edderkoppdyr	0	8	0	0	0	8
Bløtdyr	1	32	0	0	145	230
Karplanter	3207	2303	1918	61	659	15232
Alger	0	4	0	0	0	28
Moser	112	176	50	4	0	0
Lav	169	71	39	0	0	0
Sopp	998	753	237	2	11	1
Sum antall taksoner	406	352	169	27	51	79

Begrepet ansvarsart blir brukt for å angi at en art har en vesentlig andel av sin naturlige utbredelse i Norge. Asker er en av kommunene i landet med flest ansvarsarter (Tabell 2). Disse artene er særlig knyttet til kalkrike områder, naturskog, raviner, kulturlandskap og gamle trær. Alle ansvarsartene, i tillegg til mange flere arter, finner vi på rødlista. Den sjeldne og utrydningstruede planten dragehode er en av Askers ansvarsarter (Figur 3). Når en

⁴⁰Artsdatabanken (2021). Resultater. Norsk rødliste for arter 2021. <https://www.artsdatabanken.no/rodlisteforarter2021/Resultater> Nedlastet 24.11.2021

⁴¹ Artsdatabanken. Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no> Hentet 19.08.2022.

kommune er det viktigste leveområdet for en art, vil kommunens skjøtsel og arealforvaltning bli avgjørende for artens overlevelse.

Tabell 3. Tabellen viser et utvalg arter som har en stor del av sin norske utbredelse i Asker kommune og vi har derfor et spesielt ansvar for å ta vare på disse artene.

Artsnavn	Norsk navn	Rødlistekategori	Gruppe
<i>Agonopterix quadripunctata</i>	Hjorteflatmøll	EN	Sommerfugl
<i>Blysmus compressus</i>	Flatsivaks	EN	Karplante
<i>Carex acutiformis</i>	Rankstarr	VU	Karplante
<i>Carex elata</i>	Bunkestarr	VU	Karplante
<i>Cochylidia richteriana</i>	Brun malurtpraktvikler	EN	Sommerfugl
<i>Coenonympha hero</i>	Heroringvinge	EN	Sommerfugl
<i>Cortinarius aprinus</i>	Villsvinslørsopp	VU	Sopp
<i>Cortinarius eucaeruleus</i>	Indigoslørsopp	EN	Sopp
<i>Dracocephalum ruyschiana</i>	Dragehode	VU	Karplante
<i>Frullania bolanderi</i>	Pelsblæremose	VU	Mose
<i>Lycoperdon mammiforme</i>	Flassrøysopp	EN	Sopp
<i>Meligethes norvegicus</i>	Dragehodeglansbille	EN	Bille
<i>Potamogeton lucens</i>	Blanktjernaks	EN	Karplante
<i>Pyrausta sanguinalis</i>	Blodengmott	CR	Sommerfugl
<i>Thelypteris palustris</i>	Myrtelg	VU	Karplante
<i>Veronica spicata</i>	Aksveronika	VU	Karplante
<i>Vicia pisiformis</i>	Ertevikke	EN	Karplante

Oppfølgingsplan for trua natur

En direktoratsgruppe har utarbeidet en oppfølgingsplan for trua natur⁴². Denne oppfølgingsplanen beskriver hvilke trua arter og naturtyper forvaltningen følger opp spesielt, og hvilke tiltak og virkemidler forvaltningen bør bruke. Statsforvaltere og kommuner skal gjennomføre tiltak for å bedre rødlistestatusen for trua arter og naturtyper. 23 arter og 12 naturtyper er prioritert aller høyest fra 2021. I Asker kommune finnes følgende arter som omfattes av oppfølgingsplanen: Dragehodeglansbille, osloslørsopp, søsterslørsopp, lindeslørsopp og birislørsopp. Av de 12 naturtypene finnes åpen grunnlendt kalkmark og ålegraseng,

Pollinerende insekter

Pollinerende insekter, særlig humler og ville bier, spiller en viktig rolle i samspillet i naturen og for matproduksjon. Mer enn 75% av matplantene våre må pollineres av insekter (eks. frukt, bær, kaffe og kakao). 80 % av nytte- og villplantene er avhengig av det samme⁴³.

Blant pollinerende insekter er det en høy andel *truede arter* og særlig blant bier og humler. Hele 17 % av villbiene og humlene er *truet* og nesten 31 % er på Rødlista⁴⁴.

Ifølge Rødlista 2021 er menneskeskapt påvirkning gjennom arealbruksendringer en viktig negativ påvirkningsfaktor for pollinatorer.

⁴² Miljødirektoratet. Oppfølgingsplan for trua natur. <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/arter-naturtyper/truede-arter-og-naturtyper/oppfolgingsplan-for-trua-natur/>

⁴³ NIBIO. Endringer i jordbrukslandskapet skaper trøbbel for humler og bier. Hentet 29.10.21. <https://forskning.no/insekter-kulturlandskap-landbruk/endringer-i-jordbruket-skaper-trobbel-for-humler-og-bier/1808741>

⁴⁴ Artsdatabanken (2021). Mange pollinerende insekter på Rødlista. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodlisterforarter2021/fordypning/mangepollinerendeinsekterparodlista>.

Regjeringen la i 2018 frem en nasjonal pollinatorstrategi⁴⁵ med hovedmål om å sikre levedyktige bestander av villbier og andre pollinerende insekter for å opprettholde pollinering i matproduksjon og naturlige økosystemer.

Nedbygging av naturlige leveområder til mange arter fører til at den menneskeskapte naturen i hager og parker har blitt viktigere for våre pollinerende insekter. Enkle tiltak i hagen har stor betydning for de lokale bestandene av insekter og alle som forvalter et areal kan gjøre noe for å bedre forholdene for humler, bier og andre insekter. Med enkle grep kan man tilrettelegge for truede arter i hager, på balkonger og i parker, både ved å være bevisst når det gjelder plenklipping og beplantning, men også ved utsetting av insektshotell eller humlekasser. Veikanter bør tilrettelegges for pollinerende insekter og mye kan gjøres ved et slåttere regime som ivaretar naturmangfoldet⁴⁶.

I Asker er det registrert hele 120 arter av villbier. Av disse er 12 rødlistede, hvorav 7 er truet. For to av disse, kløverhumle og slåttehumle, er det utarbeidet forslag til en nasjonal handlingsplan. Asker kommune er derfor viktig for bevaring av mangfoldet av villbier på nasjonalt nivå.

Statsforvalteren i Oslo og Viken har sendt en oppfordring til Asker kommune om å innarbeide strategier for pollinerende insekter i temaplanen.

Lokal kompetanse og naturengasjement

Asker har flere natur- og friluftslivsorganisasjoner som er en stor lokal ressurs med tanke på kunnskap om naturmangfoldet i kommunen. Medlemmer fra disse foreningene bidrar med en stor andel av registreringene av arter i databasen *Artsobservasjoner*⁴⁷. Dette gjelder alt fra bl.a. fugler og flaggermus til planter, insekter, sopp og lav. Mange bruker mye av fritiden sin på å studere artsmangfoldet i kommunen og innrapportere observasjonene sine. Dataene er av høy kvalitet, ofte fotodokumentert og svært relevante og viktige for forvaltningen. På landsbasis er innsatsen av frivillige verdt flere ti-talls millioner kroner årlig når det gjelder rapportering av artsfunn⁴⁸.

Miljødirektoratet oppfordrer i sin *Veileder til kommunedelplaner for naturmangfold* å kartlegge lokalt viktig naturmangfold⁴⁹. Naturområder og forekomster kan ha en verdi lokalt selv om de ikke fyller kriteriene for nasjonal eller regional interesse. I forbindelse med temaplanarbeidet har kommunen invitert lokale natur- og friluftslivsorganisasjoner til å komme med innspill om hva som er viktig natur i kommunen. Felles for innspillene var at de understreket viktigheten av følgende:

- *at det gjennomføres en helhetlig kartlegging av naturen i Asker*
- *at hundremeterskoger bevares og at kommunen i størst mulig grad bevarer naturområder fra å bli utbygd*
- *tettstedsnær natur er svært viktig for innbyggerne, selv om dette ofte ikke er natur med et stort biologisk mangfold av nasjonal verd*

⁴⁵ Norsk pollinatorstrategi.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/3e16b8410e704d54af40bcb3e687fb4e/nasjonal-strategi-for-villbier.pdf>

⁴⁶ Fylkesmannen i Oslo og Akershus. 2018. Våre sårbare humler. 23 sider.

⁴⁷ Artsobservasjoner, Artsdatabanken. <https://www.artsobservasjoner.no/>

⁴⁸ «Grasrotforskerne», NRK. Sitat fra Artsdatabanken. <https://tv.nrk.no/program/DVNA20000117>

⁴⁹ Kommunedelplaner for naturmangfold, veileder. Miljødirektoratet. Hentet 26.02.2021.

<https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/arter-og-naturtyper/kommunedelplaner-for-naturmangfold/kartlegge-lokalt-viktig-naturmangfold/>

Kalkrike områder, forbindelseslinjer mellom grøntområder, de store skogområdene i Asker sør, og Oslofjorden ble også trukket frem som viktige områder i Asker. Birdlife Norge Asker og Bærum lokallag har i samarbeid med Birdlife Norge avd. Buskerud utarbeidet en rapport om utvalgte fuglelokaliteter i Asker med lokal og regional betydning⁵⁰. Fuglelokalitetene ligger også som et eget lag i kommunens kartløsning, Askerkart⁵¹.

En mer utfyllende beskrivelse av organisasjonenes innspill om lokalt viktige naturområder finnes i kapittel 10 i temaplanens kunnskapsgrunnlag.

6.1.1 Strategier

Det er definert følgende strategier for innsatsområdet:

Asker kommune skal gjennom forvaltning og vern, stanse og reversere tap av arter og naturtyper

Kommunen plikter å ta hensyn til nasjonale mål om å ivareta naturmangfoldet. Utvalgte naturtyper, ansvarsarter, truede og nær truede arter og naturtyper spesielt viktig i denne sammenhengen.

For å oppnå egne og nasjonale mål må Asker kommune gjennom bevisst arealforvaltning unngå å bygge ned viktig natur og bevare sammenhengende grøntområder. Bekjempelse av fremmede arter i nærheten av verneområder eller viktige naturtyper har også høy prioritet. En større andel av kommunens områder med skjøtselskrevende naturtyper må skjøttes for å bevare naturmangfoldet, for å hindre gjengroing og at fremmede arter etablerer seg. Dialog og samarbeid med frivillige organisasjoner er et viktig bidrag i denne sammenhengen.

Kommunens drifts- og forvaltningsrutiner må videreutvikles for å ivareta naturmangfoldet. Eksempler på driftsområder som har betydning for naturmangfoldet er skjøtsel av friområder og blomsterrike veikanter, fjerning av fremmede arter og bevaring av store trær.

For å sikre et representativt utvalg av sårbare arter, naturtyper og landskap, bør kommunen foreslå ytterligere arealer for vern ovenfor overordnede myndigheter.

Asker kommune vil også vurdere oppkjøp av arealer med verdifull natur for å sikre naturverdiene for fremtiden.

Asker kommune skal være en pådriver for restaurering av natur

Det er en økende oppmerksomhet rundt nødvendigheten av å reparere natur som er forringet eller skadet av menneskelige inngrep. Det er ikke tilstrekkelig å bare bevare natur med god tilstand. Eksempler på natur som kan restaureres er degraderte myr- og våtmarksområder, kantsoner, ålegrasenger, tareskoger og bekker som er lukket.

⁵⁰ Norsk Ornitologisk Forening, Asker og Bærum lokallag. Et utvalg fuglelokaliteter i Asker med lokal og regional betydning. https://oa.birdlife.no/download.php?file=Upload/Brukerfiler/dokumenter/dok_9028_2.pdf

⁵¹ <https://kart.asker.kommune.no>

I 2022 vedtok Asker kommune at alle myrer på kommunal grunn med et restaureringspotensial stilles til disposisjon for restaurering⁵². En kartlegging av myrområder med et restaureringspotensial gjennomføres i 2023. Gjennom dialog med overordnede myndigheter vil aktuelle områder for restaurering spilles inn. Restaurering av natur bidrar særlig til det nasjonale målet for naturmangfold om at økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.

Asker kommune skal ivareta og tilrettelegge gode leveområder for pollinerende insekter gjennom planlegging, forvaltning og drift av arealer

I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023 er det presisert at regjeringen forventer at: *«Fylkeskommunene og kommunene legger til rette for gode leveområder for ville, pollinerende insekter gjennom planleggingen og drift av arealer»*.

Asker kommune skal, gjennom forvaltning, drift og arealbruk, sikre gode leveområder for insekter. Eksempler på tiltak er rutiner for skjøtsel av kantvegetasjon langs kommunale veier for å øke mangfoldet av stedegne arter, pollinatorvennlig beplantning, restaurering og skjøtsel av gamle blomsterenger, artsrike kantsoner og sammenhengende naturområder. Informasjon til innbyggerne om naturvennlige hager er av stor betydning.

⁵² Utvalg for samfunnstjenester, sak. 0024/22. Samtykke til restaurering av myrer på kommunal grunn. https://www.asker.kommune.no/politikk/politiske-moter-og-dokumenter/?q=0024/22&c=200200214#result&_t_dtq=true

6.2 Natur i arealplanleggingen

«Natur i arealplanleggingen» bygger på følgende kapitler i kunnskapsgrunnlaget: 3. Naturmangfold, 4. Rammer og føringer, 5. Status for naturmangfold i Asker, 6. Liv i vann, 10. Lokalt viktig naturmangfold og 11. Natur i arealplanleggingen.

Naturen i arealplanlegging – stykkevis og delt

Kommunene bestemmer det meste av arealbruken i Norge ved å forvalte plan- og bygningsloven (jf. Plan- og bygningsloven § 3-2 og 3-3). Derfor spiller kommunene en svært viktig rolle i å stanse tapet av naturmangfold. Vi mangler oversikt og kontroll over summen av enkeltbeslutninger i arealforvaltningen, og disse beslutningene former i stor grad hvordan naturmangfoldet blir ivaretatt, både på kort og lang sikt.

Riksrevisjonen gjennomførte i 2006 en undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering i Norge⁵³. Undersøkelsen oppsummerte med at: *Arealforvaltningen ikke bidrar til å ivareta biologisk mangfold, friluftsliv, dyrket mark og kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljøer slik Stortinget har forutsatt.*

⁵³ Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering i Norge. Dokument nr. 3:11 (2006–2007). https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/dokumentserien/2006-2007/dok_3_11_2006_2007.pdf

En omfattende evaluering av norsk arealplanlegging etter plan- og bygningsloven («EVAPLAN»), konkluderte i 2018 med det samme^{54,55}. EVAPLAN viste at naturhensyn ofte taper for utbyggings- og næringsutviklingshensyn i dagens planpraksis i kommunene og pekte på fem hovedårsaker⁵⁶: 1) natur har et svakt rettsvern; 2) det er uklare grenser for lokalt selvstyre i arealplanlegging; 3) det er svake kontrollmekanismer i arealplanprosesser; 4) manglende verktøy for vurdering av sumvirkninger av arealutvikling; og 5) mangel på kapasitet og kompetanse i kommunene. Funnene bekreftes også i en fersk rapport fra KS: *Bærekraftig arealbruk innen rammen for kommunalt selvstyre*⁵⁷. Rapporten konkluderer med at det er behov for økt kunnskap og kompetanse om bærekraftig arealbruk i kommunen. Det pekes også på at kommunens økonomiske og juridiske virkemidler må utvikles og styrkes for å sikre bærekraftig arealbruk.

Hele 9 av 10 av artene på *Norsk Rødliste for arter 2021*⁵⁸ er truet på grunn av måten vi bruker arealene på. Dette skjer til tross for at man er *pliktig til å sikre naturgrunnlaget for næringsutøvelse og samfunnsliv og legge til rette for en helhetlig forvaltning av vannets kretsløp*, slik det står i plan- og bygningslovens §3-1 *oppgaver og hensyn i planlegging etter loven*.

Det stilles krav om at alle arealplaner skal inneholde en vurdering av hvordan hensynet til naturen etter naturmangfoldloven §8 til §12 er oppfylt. For å imøtekomme dette kravet gjennomføres det en naturfaglig kartlegging av planområdet og en faglig vurdering av hvordan tiltakene vil kunne påvirke naturen. Kartleggingen av naturen ser sjelden på større sammenhenger utover det området der det er planlagt tiltak. De lokale konsekvensene kan synes begrenset, men resultatet er en fragmentering av naturen, der bit for bit blir bygget ned. Summen av alle inngrepene i naturen kommer ikke frem i de enkelte reguleringsplanene.

Naturen er et felles gode og et felles ansvar

Arealplanlegging består av en serie kompromisser og involverer ulike lovverk og forskrifter, i tillegg til plan- og bygningsloven. I arealplaner legges føringer for utvikling i kommunen. Administrasjonens ansvar er å sikre at arealplanene er utarbeidet i henhold til gjeldene lover og sikre at det faglige grunnlaget er på plass. Kommunen må sikre at man til enhver tid har ansatt tilstrekkelig fagkompetanse og kapasitet til å vurdere naturhensyn i arealplaner både på land og i vann.

Innbyggerne påvirker arealpolitikken gjennom valg av lokalpolitikere og gjennom å involvere seg i planprosessen ved høringer og medvirkning. I Askers temaplan for medborgerskap⁵⁹ fremheves økt oppmerksomhet om miljøverdier som en konsekvens av innbyggernes

⁵⁴ Hanssen, G. S. og Aarsæther, N. (2018). Plan- og bygningsloven 2008 - En lov for vår tid? Oslo, Universitetsforlaget.

⁵⁵ Hanssen, G. S. og Aarsæther, N. (2018). Plan- og bygningsloven 2008: Fungerer loven etter intensjonene? Oslo, Universitetsforlaget.

⁵⁶ Simensen, T., Winge, N., Holth, F., Stange, E., Barton, D. N. og Sandkjær Hanssen, G. (2022). Bærekraftig arealbruk innenfor rammen av lokalt selvstyre. KS FOU-rapport.

⁵⁷ Simensen, T., Winge, N., Holth, F., Stange, E., Barton, D. N. og Sandkjær Hanssen, G. (2022). Bærekraftig arealbruk innenfor rammen av lokalt selvstyre. KS FOU-rapport.

⁵⁸ Artsdatabanken (2021). Norsk rødliste for arter 2021. <https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021>

⁵⁹ Asker kommune, Temaplan for medborgerskap 2021 – 2033.

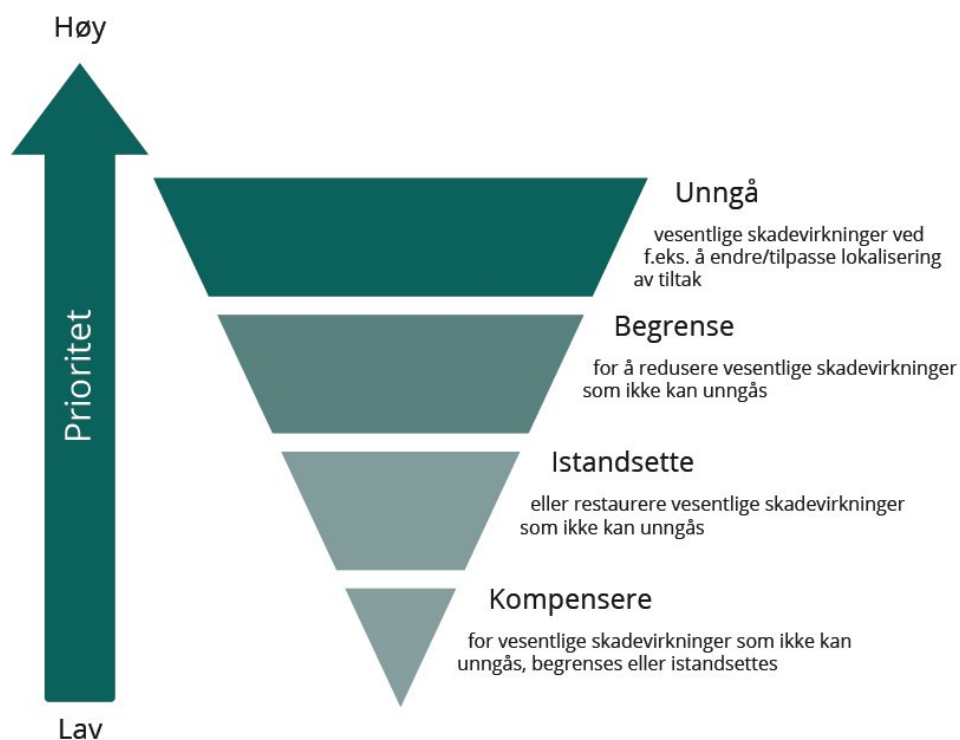
https://www.asker.kommune.no/contentassets/326fcb6935fd4a71a4a0a8ecbf57dec1/temaplan-medborgerskap160621_rev.pdf

involvering i planarbeidet. Lokal kunnskap er svært verdifullt i planprosessen for å sikre lokal forankring av planen.

Det er de folkevalgte som fatter vedtakene om arealbruken i kommunen. Plan- og bygningsloven er en prosesslov som sikrer at alle planvedtak skal følge den samme demokratiske prosessen. Utfallet av prosessen er til syvende og sist et politisk spørsmål.

Gode verktøy og tydelige mål

Når vi planlegger tiltak for utbygging av et område, er prinsippet om i størst mulig grad å unngå negative virkninger for miljø og samfunn sentralt. Det er viktig at utbyggingstiltak er velbegrunnede og gjennomtenkte, og at alle relevante og realistiske tiltak for å forebygge negative virkninger for miljø og samfunn er nøye vurdert. Ved arealbruksendringer er det en rekke tiltak som skal gjennomføres for å unngå og redusere negative konsekvenser på natur og miljø (Figur 5)⁶⁰:

Figur 55. Tiltakshierarkiet. Kilde: Miljødirektoratet

⁶⁰ Miljødirektoratet. Tiltakshierarkiet. <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/konsekvensutredninger/ny-finne-gode-miljolosninger/forebygge-skadevirkninger-for-miljo-og-samfunn/>

Det har høyest prioritet å unngå at planen eller tiltaket fører til skade. Deretter begrense skaden, så istandsette eller restaurere. En eventuelt siste utvei er å vurdere å kompensere skade, men det er laveste prioritet. Tiltakshierarkiet skal følges og vurderingene som er gjort knyttet til det enkelte trinnet skal beskrives i konsekvensutredningen. Det er viktig at ikke muligheten for kompensasjon fører til misbruk ved at trinnene i tiltakshierarkiet hoppes over. Det er sjelden at erstatningsarealer er i nærheten av å ha samme kvalitet som arealene som bygges ut.

Et arealregnskap er et verktøy som kan synliggjøre hvor store naturarealer som settes av til utbygging og hvordan arealbruken i kommunen endrer seg over tid⁶¹. Naturregnskap, eller økosystemregnskap, kan brukes til å systematisere kunnskap om naturens goder og tjenester og bidra til bedre beslutninger for en bærekraftig utvikling^{62, 63}. Areal- og naturregnskap vil gi kommunen et bedre kunnskapsgrunnlag for å kunne styre fremtidig arealbruk vekk fra viktig natur, og fortsatt kunne utvikle egnede områder. Områder som er egnet for utvikling kan f.eks. være næring- og industriområder der arealbruken kan endres og videreutvikles.

Et arealregnskap bør inneholde⁶⁴:

- status for hver enkelt naturtype i kommunen, inkludert naturtyper som er blitt mer eller mindre borte; gjenværende omfang og økologisk kvalitet, positiv/negativ trend.
- vurdering av hvilke naturtyper som skal skjermes mot utbygging. Eksempler på slike naturtyper kan være naturskog, myr og annen våtmark, artsrikt kulturlandskap, kystområder og hundremeterskoger
- oversikt over hvor det er behov for restaurering for å bevare biologisk mangfold og opprettholde økologisk funksjon
- oversikt over hvor det er behov for ytterligere kartlegging
- oversikt over sammenhengende grøntområder og fragmenteringer av disse
- oversikt over egnede utviklingsområder

Arealnøytralitet er et relativt nytt begrep i naturforvaltningen og innebærer at vi må kompensere for arealbruk som medfører naturtap og gjenbruke og fortette allerede degraderte og/eller utbygde områder, fremfor å bygge ned mer natur⁶⁵. Det er viktig at ikke krav om kompenserende tiltak (restaurering) senker terskelen for å bygge ned verdifulle arealer og tillate større naturinngrep.

⁶¹ Regjeringen. Bruk av arealregnskap i kommuneplanprosesser. https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan_bygningsloven/planlegging/plansystem_prosess/kunnskapsgrunnlaget_plan/arealregnskap_kommuneplan/id2913557/

⁶² NINA. Naturregnskap. <https://www.nina.no/B%C3%A6rekraftig-samfunn/Naturregnskap>

⁶³ Vikse, F. Naturens drømmekommune, artikkel SABIMA. <https://www.sabima.no/natures-drommekommune/>

⁶⁴ Sabima. Et arealnøytralt Norge. <https://www.sabima.no/et-arealnøytralt-norge/>

⁶⁵ Sabima. Et arealnøytralt Norge. <https://www.sabima.no/et-arealnøytralt-norge/>

Gjeldende lovverk – bruker vi hele handlingsrommet?

Erfaring viser at naturen ofte nedprioriteres når arealplaner utredes og vedtas. Det er kommunen som har myndigheten til å styre arealbruken, og på samme måte som man vedtar at et område skal bygges ut, kan man også vedta at et område skal bevares som natur.

Vedtatte arealplaner gjelder i praksis for alltid. Gamle planer bygger ofte på et svakt kunnskapsgrunnlag om konsekvenser for natur og miljø. Dersom en vedtatt plan i ettertid viser seg å ha betydelig negative konsekvenser for natur og klima, kan kommunen med hjemmel i plan- og bygningsloven, endre planen. Dette er avhengig av at man følger den samme prosessen som gjelder når nye planer skal vedtas. I KS rapporten: *Bærekraftig arealbruk innenfor rammen av lokalt selvstyre*⁶⁶ løftes dette frem som et juridisk virkemiddel. Alle planer kan med jevne mellomrom evalueres og planer som ikke tar tilstrekkelig hensyn til klima og natur, bør vurderes endret eller opphevet.

Naturens rettsvern i arealplanlegging er avhengig av oppdatert kunnskap om naturen og konsekvensene av planlagte inngrep.

Kommunen skal stille krav til kunnskapsgrunnlaget i utformingen av nye planer. Det er utbygger som bestiller utredningen av natur i planområdet. Prispress og tette bånd mellom utreder og utbygger kan være en utfordring. Disse utfordringene kan imøtegås ved at kommunen selv bestiller faglige utredninger bekostet av utbygger, slik det er foreslått i rapporten «Bærekraftig arealbruk innenfor rammen av lokalt selvstyre».

Kommunen kan gi dispensasjon

Kommunen har mulighet til å gi dispensasjon i tilfeller der *hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra ikke blir vesentlig tilsidesatt, og fordelene ved å gi dispensasjonen er større enn ulempene*. Alle planer skal baseres på et omfattende kunnskapsgrunnlag og en betydelig utredningsjobb. Muligheten til å gi dispensasjon er ment å være en «sikkerhetsventil» i tilfeller der planen ikke virker etter hensikten. Dispensasjoner kan på sikt undergrave arealplanen og kunnskapsgrunnlaget.

Det er verdt å merke seg ordlyden i loven: *Kommunen kan gi varig eller midlertidig dispensasjon*⁶⁷. Selv om kriteriene til en dispensasjon er oppfylt kan altså kommunen velge å ikke gi dispensasjon. I tilfeller der en dispensasjon kan ha negative virkninger for naturmiljøet bør det være en svært høy terskel for å innvilge dispensasjon. Dette er spesielt viktig i sårbare områder slik som strandsonen, langs vassdrag, i eldre skog, i kulturlandskapet og i områder med truede arter eller viktige naturtyper.

Natur og økonomi - pisk eller gulrot?

De fleste økonomiske virkemidlene for bevaring og restaurering av natur tildeles fra statelig nivå. Det er ikke anledning til å styre økonomiske virkemidler, marked eller privatøkonomiske forhold direkte gjennom arealplan. Kommunen bør likevel jobbe for at det skal være

⁶⁶ Simensen, T., Winge, N., Holth, F., Stange, E., Barton, D. N. og Sandkjær Hanssen, G. (2022). Bærekraftig arealbruk innenfor rammen av lokalt selvstyre. KS FOU-rapport.

⁶⁷ Plan- og bygningsloven §19-1. *Dispensasjonsvedtaket*

økonomisk gunstig å ivareta natur i arealplaner. Et av de økonomiske virkemidlene kommunen rår over i forbindelse med plan og byggesaker, er saksbehandlingsgebyret. Asker kommune gir allerede en rabatt i gebyret til grønne tiltak i byggesaker. Ordningen er innrettet for å gi ekstra insentiv til å bygge mer energieffektivt og miljøvennlig. Et virkemiddel kan være at prosjekter som oppnår arealnøytralitet, restaurerer natur eller på andre måter tar særlig hensyn til naturmangfoldet, får redusert gebyr.

Kommunen har en betydelig markedskraft i bygg og anleggsbransjen. Kommunen skal bidra til innovasjon og utvikling av naturvennlige løsninger i forbindelse med bygg, anlegg og arealforvaltning. Kommunen skal være et forbilde for resten av samfunnet. Det bør derfor stilles høye krav til naturhensyn i kommunens egne prosjekter.

6.2.1 Strategier

Det er definert følgende strategier for innsatsområdet:

Asker kommune skal ha relevante kartlegginger for naturmangfold for hele kommunens areal

En forutsetning for forvaltning som ivaretar naturmangfoldet er oppdatert kunnskap om naturtyper, arter og deres leveområder. Naturen i kommunen er ikke tilstrekkelig kartlagt, noe som gjør at vi ikke alltid har kunnskap om hvor den viktige naturen er. Dette fører til at verdifull natur ofte kan gå tapt uten at vi vet det. Kunnskap om naturen (blå, grønne og grå arealer; arter og naturtyper) gjør det lettere å stanse tapet av natur, gir raskere og bedre arealplanprosesser, hindrer konflikter mellom utbygger og kommunen og er økonomisk lønnsomt.

Asker kommune skal føre arealregnskap og arbeide for å oppnå arealnøytralitet

Slik det er i dag har vi ikke kunnskap om konsekvensene av summen av alle beslutninger som tas i arealforvaltningen. Verktøy for å vurdere sumvirkninger av arealendringer vil styrke kunnskapsgrunnlaget som er en forutsetning for gode og informerte beslutninger. Eksempler på slike verktøy er bl.a. arealregnskap, naturregnskap og løsninger for å planlegge restaurering av natur og naturbaserte løsninger.

Arealregnskap kan gi en oversikt over status for hver enkelt naturtype i kommunen, vurdering av hvilke naturtyper det ikke skal være rom for mer utbygging av, oversikt over hvor det er behov for restaurering eller ytterligere kartlegging, og en oversikt over sammenhengende grøntområder og fragmenteringer av disse. Asker kommune er i gang med å utvikle arealregnskap i et prosjektsamarbeid med Viken Fylkeskommune. En kartlegging som skal ligge til grunn for kommunens arealregnskap er i gang. Kartleggingen tar utgangspunkt i satellittdata og gir en oversikt over kommunens arealtyper.

Arealnøytralitet skal være et mål for kommunens arealpolitikk. I temaplan *Handling mot klimaendringene* er det vedtatt netto 0 m² nedbygging av våtmark, elvesletter, myr og

matjord⁶⁸. Arealnøytralitet innebærer at gjenbruk og fortetting av allerede degraderte og/eller utbygde områder prioriteres, fremfor å bygge ned mer natur. Dersom natur må bygges ned, skal ødelagt natur et annet sted restaureres. Det er viktig at krav om kompenserende tiltak (restaurering) ikke senker terskelen for å bygge ned verdifulle arealer og større inngrep enn det en ellers ville ha gjort. Erstatningsarealer skal ha samme kvalitet som arealene som bygges ut.

Asker kommune skal prioritere natur og klima *minst* like høyt som andre samfunnshensyn og interesser i arealforvaltningen

Handlingsrommet i gjeldende lovverk må benyttes for å sikre en arealforvaltning hvor hensynet til natur og klima prioriteres like høyt som andre samfunnshensyn.

Ønsket om økonomisk gevinst er høyt og natur sees ofte på som ledig areal som det er tilnærmet kostnadsfritt å bygge ned. Naturen taper derfor ofte mot økonomiske hensyn.

Kommunen må stille tydelige krav til metode, fremgangsmåte og innhold i naturtypekartlegginger og konsekvensutredninger i plan- og byggesaker. Kommunen er avhengig av et sterkt fagmiljø med kompetanse til å vurdere betydningen av innholdet i kartleggingsrapportene. Ifølge forslag til retningslinjer⁶⁹ til ny kommuneplanens arealdel skal *kartlegging av naturmangfold foretas i vekstsesongen og kartleggingen bør ta hensynsyn til sesongvariasjoner i naturtyper. Den naturfaglige utredningen skal være uavhengig og gi en oversikt over viktige naturtyper, arter og økologiske funksjonsområder.*

Vurderinger av naturmangfold må komme tydelig frem i alle saksfremlegg.

Det må stilles krav om at alternativ arealbruk skal vurderes i planer der det søkes om å omdisponere natur. Kommunen må praktisere nulltoleranse for ulovlige inngrep i natur og prioritere ressurser til bekjempelse av naturkriminalitet høyere.

Skjøtsel må sikres i planens bestemmelser.

Der hvor det er aktuelt å restaurere natur må dette legges inn i plankart og bestemmelser. Restaureringen bør ligge som et rekkefølgekrav i planen. Det vil da være mulig å inkludere restaurering av natur i detaljreguleringsplaner som del av utbyggingsavtaler på lik linje med annen infrastruktur.

Asker kommune skal legge til rette for at det er mer økonomisk attraktivt å ivareta natur i arealplaner. En reduksjon i saksbehandlingsgebyr for planer som oppnår arealnøytralitet eller er arealpositive, er et slikt insentiv. I punkt 3.10 *Grønne tiltak* i gebyrregulativet, gis det rabatt til tiltak som tar særlig hensyn til klima og miljø. Punktet bør også omfatte planer og tiltak som tar særlig hensyn til naturmangfold og som bidrar til restaurering og vern av natur.

⁶⁸ Asker kommune. Temaplan handling mot klimaendringene 2021-2033.

<https://pub.framsikt.net/plan/nyeasker/plan-8da44191-b564-4178-8f63-516a675d4666-4210/#/>

⁶⁹ Asker kommune. Retningslinjer. Kommuneplanens arealdel 2022-2034.

<https://www.asker.kommune.no/contentassets/6fbcdf0dac14102982b8231f62e8c52/kommuneplanens-arealdel/revidert-dokumenter-etter-08.02.22/tillegg-1-til-bestemmelsene---retningslinjer-revidert-08.02.22.pdf>

Asker kommune har en betydelig markedskraft i bygg og anleggsbransjen. Kommunen skal bidra til innovasjon og utvikling av naturvennlige løsninger i forbindelse med bygg, anlegg og arealforvaltning. Det bør stilles høye krav til naturhensyn i kommunens prosjekter. Dersom private planer skal ivareta arealnøytralitet, bør det i kommunens planer settes mål om arealpositivitet.

Asker kommune skal ha en høy terskel for å gi dispensasjoner som medfører inngrep i natur.

I plan og bygningsloven §19-2 heter det: *Kommunen kan gi varig eller midlertidig dispensasjon.* Det skal stilles krav om at tiltak skal ha særskilt stor samfunnsverdi for å rettferdiggjøre inngrep i viktig natur.

Asker kommune skal gjennomgå vedtatte planer for å avdekke manglende hensyn til natur, slik at disse planene kan endres eller oppheves

Plan- og bygningsloven åpner for både å endre og oppheve vedtatte arealplaner. Dersom en vedtatt plan i ettertid viser seg å ha betydelig negative konsekvenser for natur og klima, kan kommunen endre eller oppheve planen.

Det må utarbeides en oversikt over arealer som er avsatt til utbyggingsformål i kommuneplanens arealdel, men som ennå ikke er bygd ut. Områder som er viktige for klima- og naturhensyn omgjøres til landbruks-, natur- og friluftsområde (LNFR).

Sidensvans.

6.3 Skog og kulturlandskap

«Skog og kulturlandskap» bygger på følgende kapitler i kunnskapsgrunnlaget: Kap. 7 Naturmangfold i jordbrukslandskapet, kap. 9 Naturmangfold i skog, samt dokumentet *Kunnskapsgrunnlag – Stopp gjengroingen av Asker*⁷⁰.

Kulturlandskapet er levested for en rekke truede arter

Kulturlandskapet har gjennom flere tusen år blitt formet av et aktivt landbruk. Her inngår bruken av åker, slåttemark og beitemarker. Dette har skapt naturtyper som er levested for en rekke truede arter. Nesten en tredjedel av de truede artene på rødlista har tilhold i åpent kulturlandskap og sliter på grunn av opphør av slått og beite som fører til gjengroing av kulturlandskapet. Gjengroing truer både kulturlandskapsverdier og biologisk mangfold. Både kulturhistoriske og biologiske verdier er avhengig av fortsatt bruk, skjøtsel og vedlikehold for å opprettholdes⁷¹. Landbruksmyndigheten i Asker kommune jobber med oppfølging av driveplikt på jordbruksarealer.

⁷⁰ Sak 0054/22 i Utvalg for samfunnstjenester. Stopp gjengroingen av Asker.

https://www.asker.kommune.no/politikk/politiske-moter-og-dokumenter/?q=0054/22&c=200200214#result&t_dtq=true

⁷¹ Om jordbrukets kulturlandskap, Landbruksdirektoratet. <https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/jordbruk/miljo-ogklima/jordbrukets-kulturlandskap/om-jordbrukets-kulturlandskap>. Hentet 19.08.2022

Jordbruket i Asker

Området rundt Oslofjorden er kjent for sitt rike jordsmonn. Jordbruksarealet i Asker utgjør om lag 11 % av kommunens landareal⁷². I tillegg kommer arealer som kan dyrkes opp, såkalt dyrkbar jord, som utgjør rundt 4 % av kommunens landareal. Jordbruket i Asker karakteriseres av varierte produksjoner og små og store bruk. Korn- og grasproduksjon dominerer, men det er også innslag av bær-, frukt- og grønnsaksproduksjon. Av husdyr er det flest individer av ammekyr, sau, slaktegris og verpehøner⁷³. Asker følger den nasjonale trenden med nedgang i antall aktive gårdsbruk: i 2022 var det 119 jordbruksforetak som søkte om produksjonstilskudd, mot 145 foretak i 2012⁷⁴.

Kommunens sentrale plassering gjør at presset på jordressursene, i form av behov for arealer til utbygging og samferdselsformål, i dag er større enn noen gang. Det er en utfordring at den beste matjorda ligger der befolkningsveksten er størst. En av strategiene i kommuneplanens samfunnsdel slår fast at *kommunen skal sikre viktige jordbruksområder og kulturlandskap i landbruket, og unngå nedbygging av dyrket mark i samsvar med det nasjonale jordvernmålet*. For å illustrere hva dette har å si for Asker, vil det tilsvare en maksimal omdisponering på 13 dekar i året. Asker kommune har en historikk med nedbygging av langt mer dyrket mark. Siden 2017 har jordvernmålet blitt nådd nasjonalt, mens Asker ikke har holdt seg innenfor målet⁷⁵. Senere har Askers temaplan for næring (2020-2032)⁷⁶ vedtatt en nullvisjon for nedbygging og omdisponering av dyrket mark. Viken Fylkeskommunes Landbruksstrategi 2021–2030⁷⁷ fremsetter også en nullvisjon.

Fugler spiller en viktig rolle i jordbrukslandskapet. I perioden fra 2000-2020 har det i Norge vært en nedgang i fugler i jordbrukslandskapet på hele 40 %. Nedgangen har vært særlig sterk for artene vipe, storspove, sanglerke og gulspurv. Enkelte fuglearter øker også i antall, som bl.a. grågås. I jordbrukslandskapet i Asker hekker blant annet den truede arten vipe, og vi har dermed et særlig ansvar for å ta vare på denne. Asker kommune har i 2022 hatt et prosjekt i samarbeid med Birdlife Asker og Bærum lokallag om å kartlegge hekkende viper, samt gitt råd og veiledning til gårdbrukere med hekkende viper på sine jordbruksarealer. Dette prosjektet videreføres i 2023.

⁷² Arealbarometeret, NIBIO. <https://arealbarometer.nibio.no/nb/fylker/viken/kommuner/asker>. Hentet 03.01.2023.

⁷³ Arealbarometeret, NIBIO. <https://arealbarometer.nibio.no/nb/fylker/viken/kommuner/asker>. Hentet 03.01.2023.

⁷⁴ Kostra nøkkeltall – Landbruk, Statistisk sentralbyrå (SSB).

<https://www.ssb.no/kommunefakta/kostra/asker/landbruk>

⁷⁵ SSB. Kommunal forvaltning av landbruksarealer. Hentet 10.12.2021.

<https://www.ssb.no/statbank/table/06194/tableViewLayout1/>

⁷⁶ Asker kommune. Temaplan næring 2020-2023. <https://pub.framsikt.net/plan/nyeasker/plan-831e8216-6d4e-487e-9f3c-1e9798bcaf6e-4593/#/>

⁷⁷ Viken Fylkeskommune. Landbruksstrategi 2021-2030.

Naturmangfold i skog

Skogen er et av jordas viktigste økosystemer, og skog og jordsmonn i skog utgjør viktige karbonlagre (se kapittel 6.5). Skogen renser luften vår og beskytter oss mot effekten av klimaendringer som økt nedbør, flom, skred og erosjon.

Skogen har stor variasjon i struktur og livsmiljøer og huser derfor et mangfold av arter. Om lag 60 % av Norges rundt 44 000 kjente arter er knyttet til skog⁷⁸ og derfor er det ikke overraskende at flest truede arter finnes nettopp i skog (48 %). Mange av artene er spesialister, gjerne knyttet til unike livsmiljøer som f.eks. læger (liggende død ved), gadd (stående død ved) av ulike treslag og dimensjoner, grove eller hule edellauvtrær.

Skogbruk er vurdert som den viktigste negative påvirkningsfaktoren for truede arter i skogen⁷⁹. I dag drives skogbruket i hovedsak etter bestandsskogbrukets modell med åpne hogstformer. For skog som vokser i tettstedsnære områder i lavlandet og langs viktige veier kan nedbygging, utbygging eller andre tiltak som hindrer naturlige prosesser i skogen, være viktigere påvirkningsfaktorer enn skogbruket.

⁷⁸ Miljøstatus. Antall nær truede og truede arter og naturtyper i skog.

<https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/naturmangfold/miljomal-1.2/miljoindikator-1.2.4/>

⁷⁹ Artsdatabanken (2021). Påvirkningsfaktorer. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodlisterforarter2021/Resultater/Pavirkningsfaktorer>

Føringar for skogbruket ligger i sertifiseringsordningen PEFC norsk skogstandard⁸⁰, bærekraftforskriften⁸¹, skogbruksloven⁸², naturmangfoldloven⁸³, markaloven⁸⁴ og markaforskriften⁸⁵ (for de deler av skogarealet som er innenfor Markagrensa).

Å sikre god økologisk tilstand i skogen er nødvendig for å ta vare på det biologiske mangfoldet, sikre naturgoder og ivareta skogen som et viktig verktøy mot klimaendringene. Her finnes det en rekke tiltak som bl.a.:

- økt bruk av lukket hogst
- økt skogvern
- "stedstilpasset skogbruk" (foryngelse av lokale treslag prioriteres)
- unngå hogst i hekketiden
- unngå hogst av naturskog
- unngå hogst i bratt terreng
- unngå gjødsling
- unngå tett planting (tett plantet skog med lite undervegetasjon vil ha et lavere biologisk mangfold og også være mindre robust i møte med tørkesomre)

Skogen i Asker

I Asker er det totalt 258 778 dekar skog, noe som utgjør 69 % av kommunens landareal⁸⁶. Av dette er 231 600 daa produktiv skog. Fordeling på treslag er 49% gran, 30% furu og 20% løvskog. Skogreservater utgjør i underkant av 15 000 dekar (Figur 4). Det finnes tolv rødlistede naturtyper i skog og åtte av disse finnes i Asker: flomskogsmark (VU), kalkgranskog (VU), kalkedelløvsog (EN), kalk- og lågurtfurusog (VU), høgstaudegranskog (NT), høgstaude-edelløvsog (VU), lågurtedelløvsog (VU) og frisk rik edelløvsog (NT)⁸⁷.^{88,89}. I tillegg finnes de utvalgte naturtypene kalklindeskog og hule eiker (når de ligger 20

⁸⁰ PEFC Norge. 2015. Norsk PEFC Skogstandard. PEFC N 02 (<https://docplayer.me/20668243-Pefc-n-02-norsk-pefc-skogstandard.html>)

⁸¹ Lovdata.no. Forskrift 7. juni 2006 nr. 593 om berekraftig skogbruk. (<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-07-593>)

⁸² Lovdata.no Lov 27. mai 2005 nr. 31 om skogbruk. (<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-27-31>)

⁸³ Lovdata.no Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>)

⁸⁴ Lovdata.no Lov 5. juni 2009 nr. 35 om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-05-35>)

⁸⁵ Lovdata.no. Forskrift 2. april 1993 nr. 268 om skogbehandling og skogsdrift for skogsområder i Oslo og nærliggende kommuner (Marka), Røyken, Lier, Hole, Ringerike, Jevnaker, Lunner, Asker, Bærum, Oslo, Nittedal, Nannestad, Gjerdrum, Skedsmo, Lørenskog, Rælingen, Enebakk, Ski og Oppegård kommuner, Akershus, Buskerud og Oppland. (<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/1993-04-02-268>)

⁸⁶ Arealbarometeret, NIBIO. Hentet 10.05.2021 <https://arealbarometer.nibio.no/nb/fylker/viken/kommuner/asker>

⁸⁷ Naturbase, enkelt søk. Miljødirektoratet. https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/enkelt-sok/?ds=7&f1=30_Viken&f2=30_Asker&f17=N%C3%A6r%20truet,Truet&f6=Boreal%20regnskog,Boreonemoral%20regnskog,Frisk%20rik%20edellauvsog,H%C3%B8gstaude-edellauvsog,H%C3%B8gstaudegranskog,Kalk-%20og%20%C3%A5gurtfurusog,Kalkedellauvsog,Kalkgranskog,Olivinskog,Rik%20sandfurusog&so=DESC&sc=7

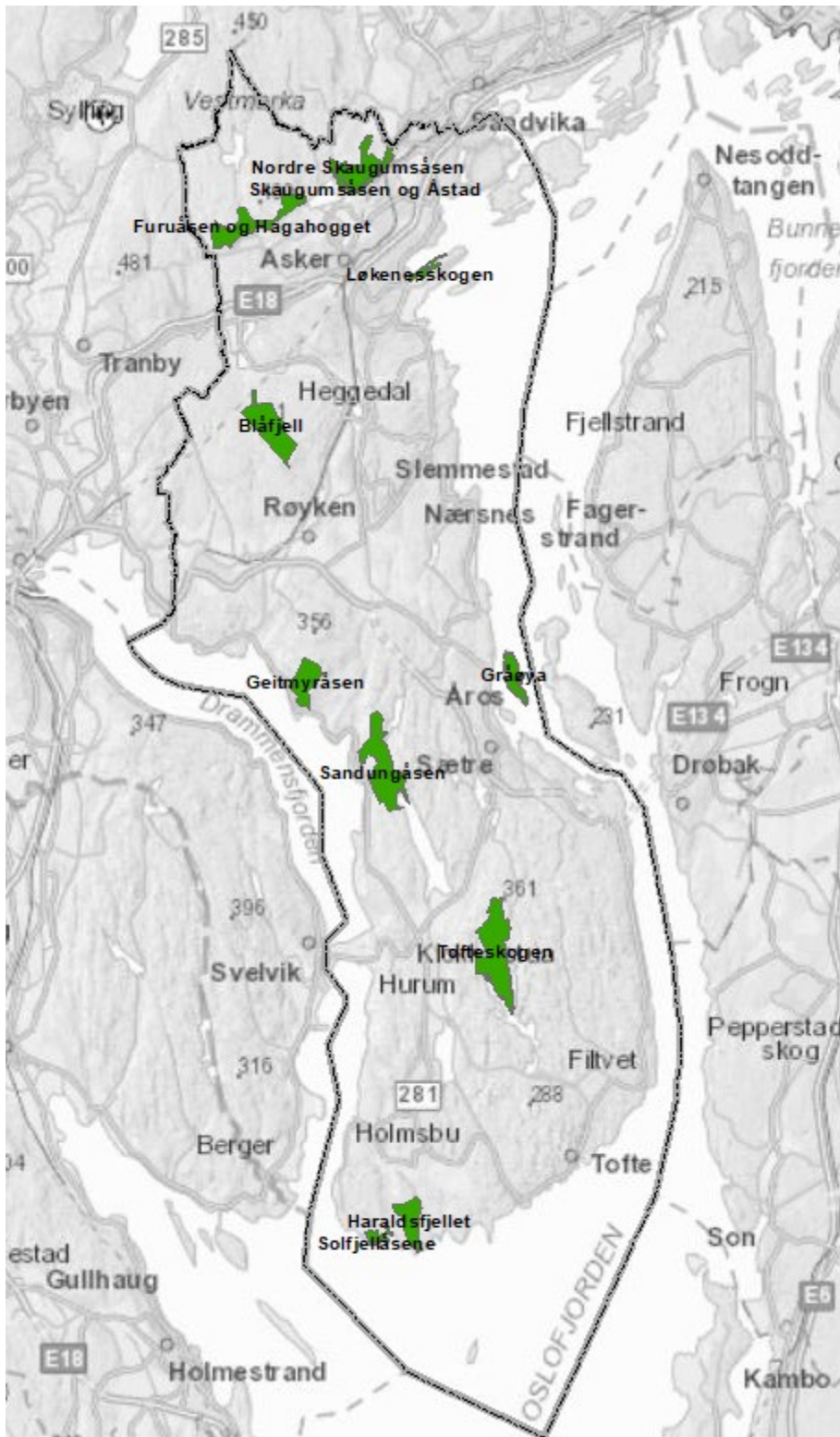
⁸⁸ Artsdatabanken (2018). Norsk rødliste for naturtyper 2018. Hentet 06.05.2021 fra <https://www.artsdatabanken.no/rodlister/naturtyper>

⁸⁹ Miljøstatus. Miljøindikator 1.2.4 - Antall nær truede og truede arter og naturtyper i skog <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/naturmangfold/miljomal-1.2/miljoindikator-1.2.4>

meter inn i produktiv skog fra arealklassene bebygd, åpen fastmark, fulldyrka jord, overflatedyrket jord og innmarksbeite)⁹⁰ i Asker.

Asker kommune eier rundt 19 000 daa med skog, hvorav omkring 15 000 er produktiv skog. 17,5 % (3 332 dekar) av kommuneskogen er vernet. Foryngelseshogsten gjennomføres stort sett som flatehogst. Andre hogstformer, som lukket hogst og småflatehogst (2-5 dekar), gjennomføres der skogen er egnet for dette. I kommuneskogen innenfor marka drives det i hovedsak lukket hogst. På furumark brukes noe frørestillingshogst der det settes igjen et visst antall trær for å sikre selvfrøing. Kommunens skogforvaltning legger vekt på å ivareta naturmangfoldet gjennom aktivt skogvern, bevaring av biologisk viktige områder og varierte hogstformer. I tillegg er ivaretagelse av kantsoner langs vann og vassdrag og myrområder viktig i skogbruket.

⁹⁰ Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Hule eiker i randsonen mellom skog og kulturlandskap. <https://www.hule-eiker.no/hvilke-regler-gjelder-for-hule-eiker/hule-eiker-randsone-skog-kulturlandskap/>

Figur 6. Oversikt over skogreservatene i Asker kommune.

6.3.1 Strategier

Det er definert følgende strategier for innsatsområdet:

Asker kommune skal motvirke fragmentering av jordbrukslandskapet og gjennom en nullvisjon unngå nedbygging og omdisponering av dyrka og dyrkbar jord. Asker kommune skal bevare kulturlandskapets landskapselementer og landformer.

Fragmentering er oppstykkning av areal i flere mindre enheter og innebærer nesten alltid tap av areal. Opprettelse av små teiger kan føre til at areal går ut av drift, med påfølgende gjengroing. Fragmentering av habitater for dyrelivet kan føre til at områder blir mindre tilgjengelige, noe som igjen kan føre til tap av genetisk variasjon, innavl og lokal utryddelse. Arealregnskap kan gi en oversikt over sammenhengende kulturlandskapsområder og fragmenteringer av disse.

Gjennom bevisst arealforvaltning må arealbruken styres vekk fra dyrka og dyrkbar jord. Kommunen må ha en høy terskel for å gi dispensasjoner til nedbygging av dyrka og dyrkbar jord etter jordlova og plan- og bygningsloven.

I jordbrukets kulturlandskap er landskapselementer som alléer, store trær, trekker, steingjerder, gårdsdammer og åkerholmer viktige for landskapsbildet. Disse elementene kan også være leveområder for en rekke arter. Med landformer menes for eksempel ravinedaler. Oppfylling av ravinedaler og planering av areal endrer kulturlandskapet og har en negativ påvirkning på arter og naturtyper som finnes der.

Landbruksmyndigheten i kommunen forvalter flere tilskuddsordninger hvor ett av formålene er å ivareta kulturlandskapet: *Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)* og Regionalt miljøtilskudd i jordbruket (RMP). Gjennom disse ordningene kan det bl.a. søkes støtte til rydding og inngjerding av beiter, og skjøtsel av kulturlandskapets landskapselementer.

Asker kommune skal være pådriver for et aktivt og bærekraftig landbruk for å forhindre gjengroing i kulturlandskapet

Antallet aktive gårdsbruk går ned, både nasjonalt og i Asker kommune. Dette kan føre til gjengroing som rammer arter og naturtyper som er avhengig av bruk og skjøtsel for å overleve. Driveplikten skal sikre matproduksjon, samtidig som arealets produksjonsegenskaper og kulturlandskapet blir ivarettatt. Aktiv drift reduserer også risikoen for at arealene bygges ned. Kommunens landbruksforvaltning følger opp driveplikten på jordbruksarealer.

Kommunen skal gjennom saksbehandling etter jord- og konsesjonsloven sørge for en drift og bruksstruktur som ivaretar Askers landbruksarealer.

Kommunen er initiativtaker og bidragsyter i arbeidet med innovasjon og næringsutvikling i landbruket, og initierer prosjekter som skal bidra til et mer klima- og miljøvennlig landbruk.

Asker kommune skal søke økt vern av områder i kommuneskogen og veilede private skogeiere om frivillig vern

Totalt er rundt 6 % av skogen i Asker vernet etter naturmangfoldloven, mens det nasjonale målet for skogvern er 10 %. Skogvern baseres på såkalt frivillig vern⁹¹ og innebærer at miljømyndighetene definerer hvilke skogtyper og naturkvaliteter som bør vernes. Ut fra dette tilbyr skogeier areal som kan vernes som naturreservat etter naturmangfoldloven §37. Skogeier avstår retten til å drive skogbruk i naturreservatet, og vil derfor få erstatning for tapet av fremtidige inntekter knyttet til skogbruk i området.

Vern av skog bidrar til at særlig to nasjonale mål for naturmangfold blir oppnådd:

- *Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner.*
- *Ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres.*

Når kommunen (skogforvaltningen) kjenner til arealer på kommunal grunn, som kan være interessante for vern, skal dette spilles inn til Statsforvalteren for vurdering. Ved befaring på privat grunn der kommunens skogrådgiver registrerer områder som kan være av interesse for vern, skal grunneier gjøres oppmerksom på muligheten for vern.

Asker kommune skal praktisere naturvennlige hogster i kommuneskogen der det er egnet og oppfordre private skogeiere til det samme

For å sikre naturmangfoldet i skogen er det nødvendig med en overgang til mer naturvennlige hogstformer. Lukkede hogster eller selektiv hogst er en fellesbetegnelse for ulike skjøtselsregimer der målet er en mer variert skogstruktur med trær som varierer i høyde og alder og gjerne med flere treslag. Hogstformene går ut på at man ved jevne mellomrom tar ut enkelttrær eller små grupper av trær. Det er særlig i granskog hogstformen er aktuell. En skog med jevn fordeling av trær i ulik størrelse og alder, og som er stormsterk, er best egnet for selektiv hogst. Skogen skal forynges naturlig, og derfor må markvegetasjonen også være egnet for dette.

Lukkede hogster fører til færre brå endringer i skogen og livsvilkårene for mange arter vil opprettholdes. Lukkede hogster fører også til mindre fragmentering av arealer og vil derfor fungere som spredningskorridorer for vilt og planter. For friluftslivet vil lukkede hogstformer fremstå som et mer attraktivt rekreasjonsområde. For å sikre bestander av rødlistede arter i skogen, anbefales det å utføre lukkede hogster, sette av større arealer som ikke hugges, og spare mange grove stokker.

For å gjennomføre og sikre en god lukket hogst, må kommunens skogforvaltning være oppdatert på ny kunnskap om lukket hogst og følge opp hogstene i dialog med utfører (tømmerkjøper/hogstmaskinfører).

⁹¹ Frivillig vern. <https://frivilligvern.no/>

Asker kommune skal formidle kunnskap om naturvennlig skogbruk og skogens rolle som karbonbinder og karbonlager.

Lokale skogeierlag og skogeiersamvirkene er viktige kunnskapsformidlere ut til sine medlemmer. Gjennom fagsamlinger blir skogeiere informert om ny kunnskap om bla. naturvennlig og bærekraftig skogbruk. Statsforvalteren holder kurs og informerer kommunene om skogfaglige tema, og kommunen videreformidler dette til skogeiere på møter, befaringer og i informasjonsskriv.

Skogens rolle i karbonkretsløpet er et forskningsfelt i utvikling, og det kommer stadig ny kunnskap om temaet. Det er nødvendig med en bærekraftig og økonomisk forsvarlig drift av skogen, som samtidig sørger for høy karbonbinding. Dette betyr at kommunen må holde seg oppdatert på enhver tids gjeldende kunnskapsstatus på området. Kommunen må også sørge for at Askers skogeiere besitter den kunnskapen som skal til for å drive skogen på en klimavennlig måte.

6.4 Livet i vann

«Livet i vann» bygger på følgende kapitler i kunnskapsgrunnlaget: kapittel 6 Livet i vann.

Vann er kilde til alt liv og alle arter trenger vann for å leve. Askers lange kystlinje (177 km) strekker seg fra grensen mot Drammen kommune i vest, via ytre Drammensfjord og ytre Oslofjord og videre til indre Oslofjord i øst. De kalkrike kystområdene med et stort biologisk mangfold er stedvis tett befolket og utbygd. Deler av kysten er under et stort press som følge av forurensning, forsøpling, utbygging og arealendringer, kommunalt avløp og landbruk. Forurensning eller andre påvirkninger vil derfor ha effekt på livet i vannet, og i verste fall kan levetilstandene endres så mye at arter forsvinner eller dør.

Økologisk tilstand

Arbeidet med vannmiljø og oppfølging av EUs vannrammedirektiv er i Norge implementert gjennom vannforskriften. Ifølge vannforskriften skal alle vannforekomster oppnå minst «god økologisk og kjemisk tilstand». Økologisk tilstand er tilstanden for vannlevende planter og dyr og leveområdene deres. Leveområdene omfatter både vannkvalitet og fysiske forhold (f.eks. strømningsforhold, tilgjengelige vandringsveier og bunnforhold). God økologisk tilstand betyr at økosystemene ikke avviker vesentlig fra intakte økosystemer. Status per januar 2023 er at 56 av 123 vannforekomster i kommunen (46 %) har svært god eller god økologisk tilstand⁹² (Figur 5). Mens resten av vannforekomstene (54 %) har moderat, dårlig eller svært dårlig økologisk tilstand. Dette er en tilbakegang siden oktober 2020, da 52 % av vannforekomstene hadde for dårlig økologisk tilstand. Oslofjorden har moderat økologisk miljøtilstand, mens Drammensfjorden har dårlig økologisk miljøtilstand.

⁹² Vann-Nett. <https://vann-nett.no/portal/>

Regional vannforvaltningsplan 2022 – 2027 sier følgende: «Rent vann er grunnlaget for alt liv. God vannforvaltning av alle vannforekomster er derfor viktig, både for å sikre et rikt og naturlig artsmangfold, men også for drikkevannskvalitet, badevannskvalitet, folkehelse, friluftsliv, sunn matproduksjon og fremtidig samfunnsutvikling.»

Hovedutfordringer for livet i vann i Asker er menneskelig påvirkning knyttet til arealbruksendringer, urbane områder og infrastruktur. I tillegg bidrar tilførsler av næringssalter, partikler, organisk materiale og miljøgifter. Disse påvirkningene har negative konsekvenser for vannmiljøet og artsmangfoldet i vannforekomstene.

Helhetlig plan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv

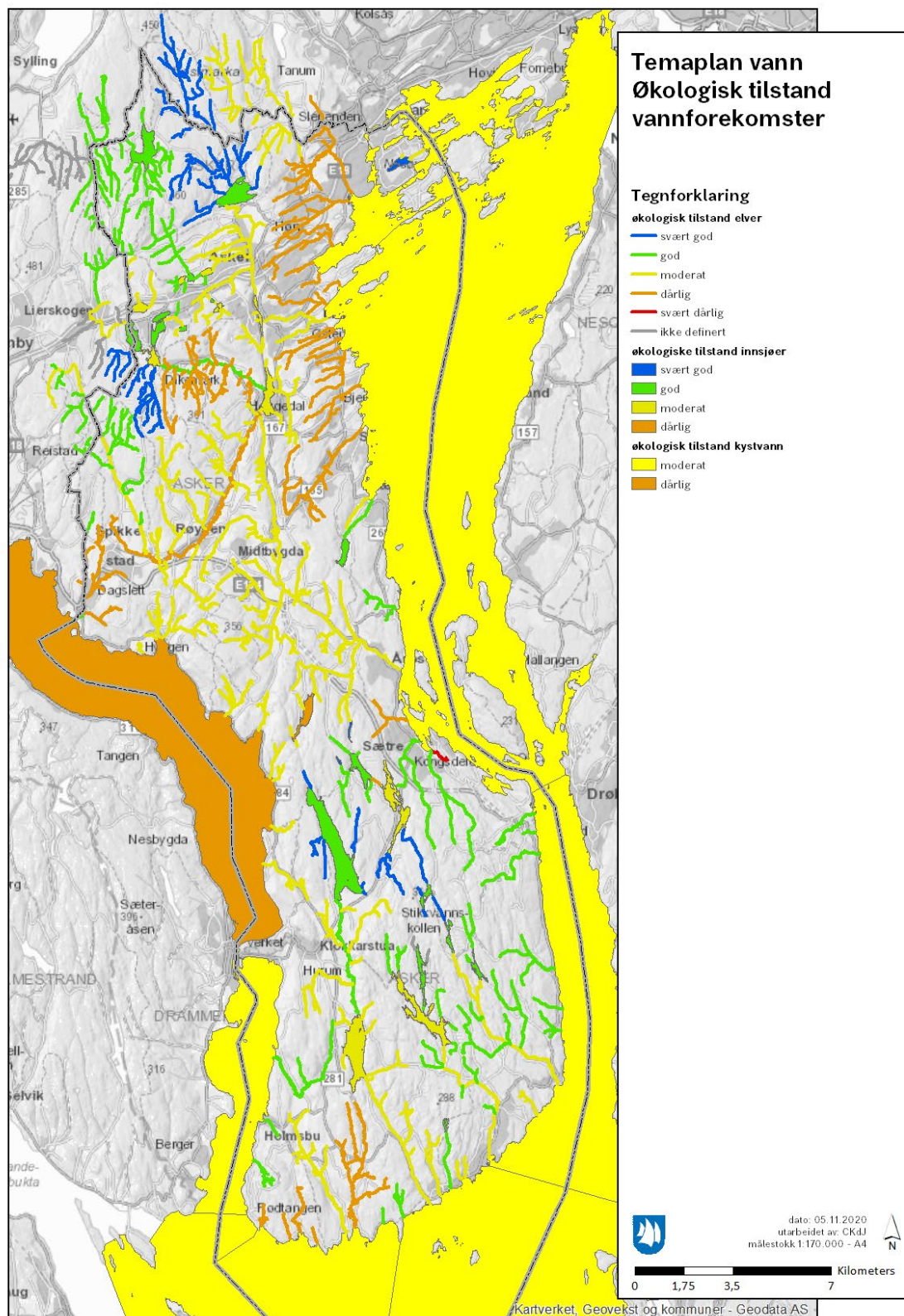
I mars 2021 ble «Helhetlig plan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv» publisert⁹³. Planen er utarbeidet av regjeringen på bestilling av Stortinget og gir prioriteringer av tiltak for Oslofjorden frem mot 2026. Målet er at fjorden skal oppnå god miljøtilstand, at viktige naturverdier skal restaureres, at et aktivt friluftsliv skal fremmes og at naturmangfoldet i fjorden skal ivaretas. Planen er sektorovergripende og peker på viktige tiltak innenfor ulike sektorer. Mange av tiltakene inngår i de regionale vannforvaltningsplanene og er en del av «Nasjonale føringer for vannforvaltningstiltak». I *Oslofjordplanen* har regjeringen gitt kommunene et medansvar for at Oslofjorden skal bli ren, rik og tilgjengelig for alle. Kommuner som ligger i nedslagsfeltet til Oslofjorden har fått i oppdrag å fylle ut tiltakskort for sin kommune. Internt i kommunen er det etablert en arbeidsgruppe på tvers av virksomheter og tjenesteområder for å jobbe systematisk med tiltakskortene⁹⁴.

Åroselvas utløp etter en regnværsperiode. Store mengder partikler føres med elva og ut i Oslofjorden. Økt sedimentasjon påvirker bunnfauna og makroalger negativt.

⁹³ Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv. 2021. Klima og Miljødepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/7e80a758716344cbbb97adc5c7c27f18/t-1571b.pdf>

⁹⁴ Sak 0030/22, Utvalg for samfunnstjenester. Oppfølging av Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden. https://www.aker.kommune.no/politikk/politiske-moter-og-dokumenter/?q=0030/22&c=200200214#result&_t_dtq=true

Figur 7. Økologisk tilstand for vannforekomstene i Asker (kilde: <https://vann-nett.no/portal/#/mainmap>)

Naturtyper og arter langs kysten

Strandeng og strandsump er naturtypen vi finner mest av på land ved kysten i Asker, mens det i vannet stort sett forekommer bløtbunnsområder i strandsonen, ålegrasenger og andre undervannsenger. Ålegrasenger huser et artsrikt samfunn av marine arter⁹⁵ (Fredriksen et al. 2005); binder sedimenter, reduserer erosjon og stabiliserer gruntvannsområder; og er viktige i klimasammenheng da de binder store mengder CO₂. Naturbase viser registreringer av 88 lokaliteter med ålegras i Asker etter DN-håndbok 19⁹⁶.

Forskning viser at kysttorsken er i ferd med å forsvinne fra kystområdene på Sør- og Østlandet, og spesielt ille er det i Oslofjorden⁹⁷. Det er forbudt å fiske torsk i Oslofjorden hele året. I deler av Asker er det forbud mot alt fiske, med unntak av anadrome arter (laks og sjøørret), i gyteperioden fra 1. januar til 30. april. Nedgang i torskbestandene påvirker også en rekke andre arter negativt.

De siste årene har blåskjellbestanden i Oslofjorden gått ned. Færre blåskjell vil også ha konsekvenser for vannkvaliteten langs kysten. Ved at blåskjellene filtrerer vannmassene, tar de også opp næringsstoffer fra kloakkutslipp og avrenning fra jordbruk.

Askers sjøområde har et rikt fugleliv, men er også rekreasjonsområde for befolkningen i Stor-Oslo og omegn. Dette innebærer at sjøfuglenes hekkeplasser, oppvekstområder og næringsområder er preget av forstyrrelser. Andre utfordringer for sjøfuglene er areal- og klimaendringer og endret mattilgang.

Hummer er vurdert til *sårbar* (VU) på Norsk rødliste for arter 2021 på grunn av reduksjon i populasjonsstørrelse⁹⁸. På bakgrunn av dette har Fiskeridirektoratet gått ut med en anmodning til kommunene om å nominere fredningsområder for hummer⁹⁹. I 2021 ble det opprettet to hummerfredningsområder i Asker kommune: et ved Langåra og et ved Drøbaksjeteen¹⁰⁰.

Laks er en anadrom fisk som er vurdert til nær truet (NT) på norsk rødliste for arter¹⁰¹. I Asker har vi tre viktige laksevassdrag: Neselva, Askereelva/Blakstadelva og Åroselva. Det er kartlagt 38 potensielle sjøørretbekker i Asker og i 25 av disse ble det funnet fisk, hovedsakelig ørret og laks.

Vi viser til kunnskapsgrunnlaget kap. 6 for en mer detaljert oversikt over arter og naturtyper knyttet til kystvann.

⁹⁵ Fredriksen S, Christie H, Sætre BA (2005) Species richness in macroalgae and macrofauna assemblages on *Fucus serratus* L. (Phaeophyceae) and *Zostera marina* L. (Angiospermae) in Skagerrak, Norway. *Marine Biology Research* 1:2-19.

⁹⁶ Naturbase. Naturtyper etter DN-håndbok 19.

⁹⁷ Fiskeridirektoratet. Vern av Kysttorsk i sør. Hentet 03.05.2021. <https://www.fiskeridir.no/Fritidsfiske/Vern-av-kysttorsk-i-soer>

⁹⁸ Tandberg AHS, Djursvoll P, Falkenhaug T, Glenner H, Meland K og Walseng B (24.11.2021). Krepsdyr: Vurdering av hummer *Homarus gammarus* for Norge. Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken. <https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021/14133>

⁹⁹ Fiskeridirektoratet. Invitasjon til hummerfredning. Hentet 03.05.2021.

<https://www.fiskeridir.no/Fritidsfiske/Nyheter/2020/Invitasjon-til-hummerfredning>

¹⁰⁰ Fiskeridirektoratet. J-181-2021: Forskrift om fredningsområder for hummer.

<https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Regelverk-og-reguleringer/J-meldinger/Gjeldende-J-meldinger/J-181-2021>

¹⁰¹ Hesthagen T, Wienerroither R, Bjelland O, Byrkjedal I, Fiske P, Lynghammar A, Nedreaas K og Straube N (24.11.2021). Fisker: Vurdering av laks *Salmo salar* for Norge. Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken. <https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021/8149>

Naturtyper og arter knyttet til ferskvann

Det er et stort mangfold av naturtyper som er knyttet til ferskvann i Asker. Etter DN-håndbok 19 er det kartlagt et stort antall dammer i kommunen, men også *viktige bekkedrag, kalksjøer* og *intakt lavlandsmyr* i innlandet er naturtyper som forekommer ofte. Av våte skogsområder forekommer naturtypene rik sump- og kildeskog og gråor-heggeskog i størst antall. Disse skogstypene er ofte knyttet til ferskvannsforekomster.

Av naturtyper knyttet til ferskvann som er kartlagt etter NiN, er det flest registreringer av kalkrik myr- og sumpskogmark, men også flomskogsmark og flommyr, myrkant og myrskogsmark.

Blant ferskvannsarter vi finner i Asker er storsalamander, elvemusling, edelkreps og storørret. Storsalamander er ansett som nær truet på Norsk rødliste for arter, elvemusling er internasjonalt sterkt truet av utryddelse og storørretbestanden går også ned. Edelkreps er en sårbar art, og står oppført på den norske rødlista som sterkt truet. Asker har derfor et spesielt ansvar for å ta vare på disse artene og leveområdene deres.

Vi viser til kunnskapsgrunnlaget kap. 6 for en mer detaljert oversikt over arter og naturtyper knyttet til ferskvann.

Kantsoner langs vassdrag

Langs alle vannforekomster vil det naturlig vokse en form for kantvegetasjon. For å gi gode leveområder for planter og dyr er det mest ideelle at kantvegetasjonen er tett og med flere sjikt. Kantvegetasjonen er beskyttet gjennom vannressurslovens § 11: «*Langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr*»¹⁰². Ifølge forslag til bestemmelser til ny kommuneplanens arealdel skal det *oppretholdes et naturlig vegetasjonsbelte hvor vegetasjon skal bevares på minst 20 meter i områder avsatt til LNF og 10 meter i områder avsatt til byggeformål og blågrønnstruktur*¹⁰³. Forskrift om *produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket* og *Norsk PEFC skogstandard* setter også krav til kantvegetasjon i forbindelse med jord- og skogbruk.

Et av tiltakene i *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv*¹⁰⁴ er *Økt tilsyn med og håndheving av kravet i vannressursloven § 11 om at det langs vassdrag skal opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr*. Dette skal følges opp av kommunen og NVE.

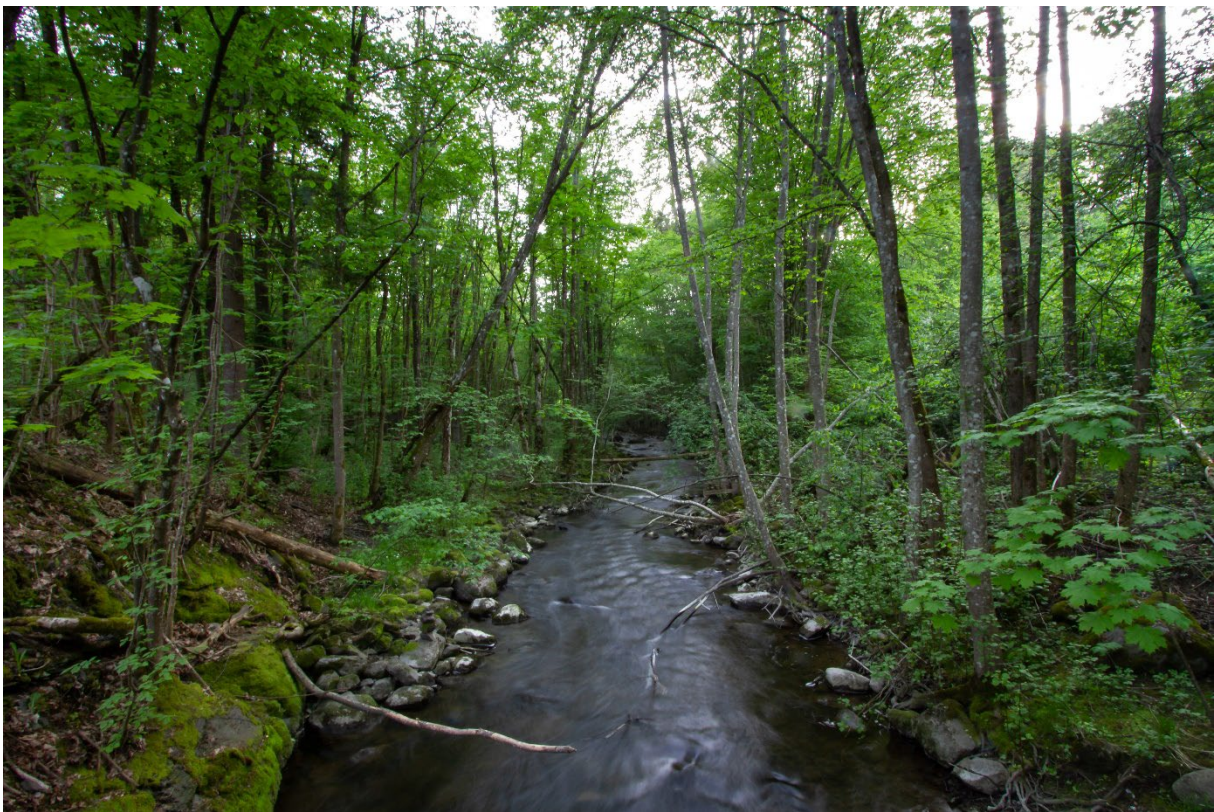
¹⁰² Lovdata. Lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven). <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2000-11-24-82>

¹⁰³ Asker kommune. Forslag til *Bestemmelser kommuneplanens arealdel 2022-2034*. <https://www.asker.kommune.no/contentassets/6fbcdf0dac14102982b8231f62e8c52/kommuneplanens-arealdel/revidert-dokumenter-etter-08.02.22/bestemmelser-til-kommuneplanens-arealdel-revidert-08.02.22.pdf>

¹⁰⁴ Klima og miljødepartementet. *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/7e80a758716344cbbb97adc5c7c27f18/t-1571b.pdf>

Kantvegetasjon langs elver og bekker har mange viktige funksjoner:

- kantvegetasjon er leveområde for mange dyre- og plantearter
- vegetasjonen langs vassdrag gir gode betingelser for dyrelivet i vannet
- døde trær og kvister bidrar til å øke det biologiske mangfoldet langs vassdragene og ved tilførsel av dødt trevirke til vassdraget gir det næring og skjulesteder for mange dyr som lever i vannet
- kantvegetasjon motvirker erosjon og har en naturlig flomdempende effekt
- vegetasjonen reduserer avrenning av næringssalter, jord- og løsmasser fra områdene rundt vassdraget, slik at mye av forurensningen hindres i å komme ut i vannet
- kantvegetasjonen skygger for elva og skaper dermed en mer stabil vanntemperatur
- kantvegetasjonen skaper grønne lunger og variasjon i omgivelsene våre

Askerelva.

6.4.1 Strategier

For innsatsområde «Livet i vann» er strategiene knyttet til utfordringen om forringet vannkvalitet; oppfølging av helhetlig plan for Oslofjorden; og at forringelse av kantsoner og tap av naturtyper og arter knyttet til vann, skal stanses gjennom planlegging, forvaltning og drift av arealer.

Flere tjenesteområder og virksomheter i kommunen er involvert for å ivareta livet i vann på en best mulig måte og samarbeid for å nå målene er derfor nødvendig.

Asker kommune skal arbeide aktivt for å oppnå god økologisk tilstand i vannforekomstene.

Ifølge vannforskriften skal alle vannforekomster oppnå minst «god økologisk tilstand». Klimaendringer, med temperaturøkninger, ustabil vær og endrede nedbørsmengder, forsterker utfordringer som bl.a. avrenning og erosjon fra jordbruksarealer. Økende erosjon fører til at jord- og leirpartikler føres med elver og bekker ut i fjorden. Partiklene slammer ned bunnen og forverrer lys- og gyteforhold i både ferskvann og sjøen.

Miljøgifter som renner ut med overvann gjør at vi ikke kan spise fisk og skalldyr fra deler av Oslofjorden. I tillegg er marin forsøpling og mikroplast et alvorlig problem. Fysiske tiltak i og langs vann, som for eksempel fyllinger, bygging av broer og annen infrastruktur, kulverter og bekkelukkinger har også negative konsekvenser for vannmiljøet.

Det må jobbes aktivt bl.a. med følgende tiltak for at tilstanden i vannforekomstene skal forbedres:

- Miljørådgivning til landbruksnæringen.
- Kontroll av buffersoner mot vassdrag i forbindelse med søknad om produksjonstilskudd og Regionale miljøtilskudd.
- Oppfølging av nye regionale miljøkravene i jordbruket.
- Hindre overløp fra pumpestasjoner, utbedre det kommunale ledningsnett og sørge for at flest mulig private anlegg blir koblet til ledningsnett.
- Tømming av sandfangkummer.
- Det må tas hensyn til vannmiljø og kantsoner i alle planer som utarbeides i kommunen. Det må utarbeides bedre rutiner for å ivareta vannmiljø og kantsoner i planprosessene, og kunnskapen om vannmiljø må økes i organisasjonen.

Asker kommune skal aktivt følge opp og bidra til at tiltakene i «Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden» blir gjennomført

Det er dannet en kommunal arbeidsgruppe på tvers av virksomheter som jobber med å følge opp Oslofjordplanen. Samarbeidet, på tvers av virksomheter, videreføres for å prioritere tiltak for å bedre miljøtilstanden i fjorden. Arbeidet må konkretiseres og forankres i alle relevante virksomhetsplaner i kommunen.

Asker kommune skal gjennom planlegging, forvaltning og drift av arealer stanse forringelse av kantsoner og tap av naturtyper og sårbare arter knyttet til vann

Forringet vannkvalitet og fysiske inngrep i vannforekomster og kantsoner har ført til at ulike naturtyper og habitater forsvinner. Eksempler på sårbare naturtyper tilknyttet vann er ålegrasenger, bløtbunnsområder, taeskoger og våtmark.

Kysttorsk, blåskjell, hummer, sjøfugler, laks og sjørørret, storørret, storsalamander og elvemusling er eksempler på sårbare arter tilknyttet vann.

Kantvegetasjon er av vesentlig betydning for økologien i og langs vassdrag og den fungerer som blågrønne lunger i landskapet. For å unngå negativ påvirkning av tilførsel av partikler og dermed forurensning til vannforekomstene, må det langs hver vannforekomst være en bred nok kantzone. Ved saksbehandling av tilskuddsordninger i jordbruket inngår oppfølging av vegetasjonssoner mot vassdrag. Kantsonene må også ivaretas gjennom hensynssoner i reguleringsplaner.

6.5 Natur og klima

«Natur og klima» bygger på følgende kapitler i kunnskapsgrunnlaget: Kapittel 12 Natur og klima.

Natur og klima henger uløselig sammen og klima- og naturkrisa må ses i sammenheng. Det er i hovedsak tre grunner til dette:

- Klimaendringene påvirker naturmangfoldet og mange arter vil ikke klare å tilpasse seg klimaendringene.
- Å ta vare på natur hjelper oss å tilpasse oss klimaendringene og kan bidra til å løse utfordringer som flom, skred, overvann, avrenning m.m.
- Naturen spiller en viktig rolle i det globale klimagassregnskapet.

Klimaendringene påvirker naturmangfoldet

Når klimaet endrer seg, påvirkes også naturen. Mens noen arter vil trives bedre og øker i utbredelse, vil andre påvirkes negativt. Noen arter kan også dø helt ut¹⁰⁵. Generelt sett er det arter som knyttes til vanlige naturtyper og som ikke har spesialisert seg i stor grad som kan tilpasse seg klimaendringene best. Dyr og planter som er tilpasset en lang vinter vil få utfordringer, og når forholdene i Norge blir gunstige for mer varmekrevende arter, vil nye

¹⁰⁵ Miljødirektoratet. 2018. Oppdatering av kunnskap om konsekvenser av klimaendringer i Norge. Rapport 2018:14. <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1209/m1209.pdf>

arter komme sørfra. Dette kan være alt fra fugler og eksotiske fiskearter til argentinamaur og flått. Flere av disse kan utkonkurrere norske arter, i tillegg til at de kan være skadelige for helse og økonomi.

Klimaendringene har aller størst påvirkning på marine systemer¹⁰⁶. Havnivåstigning, stormflo og bølgepåvirkning kan føre til at havstrandarealet med det biologiske mangfoldet som lever der reduseres. Temperaturøkning kan føre til at stedegne arter forsvinner og mer varmekjære arter kommer til. Nedbørsøkning fører til økt tilførsel av ferskvann og økt avrenning av næringsstoffer. I tillegg fører den økte mengden CO₂ i atmosfæren til at havene blir surere. Dette påvirker bl.a. metningsgraden av kalsiumkarbonat i havet, noe som gjør det vanskeligere for skalldyr å danne skall¹⁰⁷.

I bekker, elver og innsjøer kan klimaendringene både føre til flere tørkeperioder og flere perioder med mye nedbør. Økt nedbør vil føre til økt erosjon og økt tilførsel av partikler, næringssalter og forurensing. Økte temperaturer og tørke kan påvirke laksefisk og andre kaldtvannsarter negativt og i innsjøer føre til synkende oksygenkonsentrasjon i dypvannet, økt risiko for oppblomstring av giftige blågrønnalger, økt vekst av begroingsalger og raskere gjengroing.

I skogen vil en lengre vekstsesong og høyere CO₂-konsentrasjon i atmosfæren gi raskere vekst og større primærproduksjon. Men klimaendringene vil også gi mer skader med flere stormer, tørke, skogbrann og økt fare for frostskaider med temperatursvingninger rundt frysepunktet. Skogen kan også bli mer utsatt for sykdommer og skadedyr. Økte temperaturer kan over tid påvirke treslagssammensetning i skog og gi en økning av buskvegetasjon på myrer, noe som kan redusere artsmangfoldet på myra.

I kulturlandskapet vil økte temperaturer føre til lenger vekstsesong og dermed ytterligere gjengroing, både med stedegne og fremmede arter¹⁰⁸. Endringer i vekstsesongen kan også gi konsekvenser for pollinering da insektenes aktivitetsperiode og plantenes blomstring vil kunne skje til forskjellig tidspunkt, såkalt økologisk mismatch¹⁰⁹.

Flere dager med veksling mellom frost og mildvær om vinteren kan føre til tidligere blomstring og knoppsprett, etterfulgt av frostskaider dersom det kommer en ny frostperiode.

Vi henviser til temaplanens kunnskapsgrunnlag for en mer detaljert oversikt over hvordan forskjellige typer natur i Asker blir påvirket av klimaendringene og hva vi bør gjøre for å dempe de negative effektene. Miljødirektoratets veileder for klimatilpasning av naturmiljø gir en nærmere beskrivelse av hvordan kommunen kan få tiltak for klimatilpasning av naturen inn i sine plandokumenter¹¹⁰.

Det viktigste vi kan gjøre for å unngå negative effekter av klimaendringene på naturmangfoldet, er å redusere klimagassutslippene. Men det er likevel lite sannsynlig at vi klarer å stoppe

¹⁰⁶ Jakobsson, S. & Pedersen, B. 2020. Naturindeks for Norge 2020 – Tilstand og utvikling for biologisk mangfold. NINA Rapport

1886. https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1800/naturindeksfornorge2020_m1800.pdf

¹⁰⁷ Aall, C., et al. 2015. Havforsuring og sjømatnæringen på Vestlandet: Kunnskapsstatus og handlingsrom. Vestlandsforskningsnotat nr. 2/2015.

¹⁰⁸ Forsgren, E., et al. 2015. Klimaendringenes påvirkning på naturmangfoldet i Norge. NINA rapport 1210.

¹⁰⁹ Landro, J., 2018. Varmen fører til mismatch i naturen. NINA. [Varmen fører til «mismatch» i naturen \(nina.no\)](#)

¹¹⁰ Miljødirektoratet. Veileder, Klimatilpasning av naturmiljø.

<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/for-myndigheter/klimatilpasning/naturmiljo/klimatilpasning-av-naturmiljo/naturmiljo/>

klimaendringene helt. Da er det viktig at vi gjør det vi kan for at naturen i Asker skal være så robust som mulig mot de klimaendringene vi vet vil komme.

Generelt blir naturens evne til klimatilpasning best ivaretatt gjennom bevaring av godt fungerende naturområder og sammenhengende strukturer. Viktige tiltak for å gjøre naturen robust mot klimaendringer er:

- Ivareta klimautsatte arter og naturtyper, sikre store, varierte og sammenhengende naturområder som minsker sårbarheten til arter, og sikre korridorer som binder områdene sammen og gir mulighet for forflytning.
- Sikre store nok populasjoner/bestander og genetisk variasjon til at arter kan tilpasse seg gjennom naturlig seleksjon.
- Sikre en bred sone med kantvegetasjon langs elver og rundt innsjøer. Dette vil dempe temperaturøkning i vannet, dempe flommer og redusere erosjon og avrenning av næringsstoffer.
- Forvalte skogen på en måte som gjør den robust mot klimaendringer. En økt innblanding av furu og løvtrær kan f.eks. være et tiltak for å gjøre skogen mer heterogen og redusere sårbarhet for barkbilleangrep og skogbrann. Ungskogpleie utført til rett tid kan gjøre skogen mer motstandsdyktig mot stormskader og snøbrekk¹¹¹.

Naturbaserte løsninger for klimatilpasning

Vi kan gjøre mye for å gjøre naturen mer robust mot klimaendringene. Intakt natur kan også gjøre oss bedre rustet til å møte klimaendringene. Naturen kan hjelpe oss å tilpasse oss alt fra flom og skred til tørke. Dette kalles naturbaserte løsninger for klimatilpasning.

Skog, elver og vegetasjon bidrar til å redusere flom fordi vann bremses og jorda stabiliseres. Flommarkene er viktige for å redusere flommer og stabilisere underlaget. Vegetasjonen langs elver og bekker er viktig som vern mot flomødeleggelse og erosjon av elvebredder i tillegg til å hindre avrenning av forurensning til vassdragene. Myr og våtmarker er naturlige fordrøyningsområder ved at de magasinerer regnvann og regulerer avrenning. Elvesletter reduserer og forsinker flom.

Menneskelige inngrep i naturen, som flatehogst, etablering av skogs- og traktorveier og nedbygging av våtmarker og annen natur kan påvirke vannets veier og naturens evne til å dempe flom. Naturlige skogsområder og annen urørt natur får derimot sjelden skader under flom¹¹². I tillegg vil skog som er driftet for å tåle flom, f.eks med lukka hogster, sjelden få alvorlige skader. På samme måte som langs elver, vil vegetasjon langs kysten også beskytte kystsonen mot oversvømmelse og erosjon. Enkelte økosystemer på havbunnen, som tang, tareskoger og ålegrasenger kan også binde opp store mengder CO₂ og dermed redusere havforsuring. Bevaring og restauring av disse økosystemene kan derfor være et mulig tiltak mot havforsuring¹¹³.

¹¹¹ Sjøgaard, G. et.al. 2020. Klimakur 2030 – beskrivelse av utvalgte klimatiltak knyttet til skog. Supplement. Kap. 2.3.4.

¹¹² Hopland, A., Traaa, E., & Myrabø, S. 2016. Eksempel på dreneringstiltak i små nedbørsfelt – Naturfareprosjektet Delprosjekt 5 Flom og vann på avveie. NVE, Rapport nr. 26-2016.

¹¹³ Aarrestad et al. 2015. Naturtyper i klimatilpasningsarbeid. Effekter av klimaendringer og klimatilpasningsarbeid på naturmangfold og økosystemtjenester. Trondheim: NINA Rapport 1157.

Vegetasjon vil også virke forbyggende mot skred ved å stabilisere grunnen eller ved å fungere som en fysisk barriere dersom skredet først inntreffer. Det er derfor viktig å for eksempel ta vare på skog i bratt terreng. Skogens egenskaper har betydning for hvor effektiv skogen er til å beskytte mot og forebygge skred. Løvsskog har røtter som går lenger ned i jordsmonnet og binder derfor jordsmonnet mer effektivt enn bartrær¹¹⁴.

I mer urbane strøk er naturbaserte løsninger viktige verktøy for å håndtere overvann. Eksempler på naturbaserte overvannsløsninger er vegetasjonskledde elve- og bekkedrag, regnvannsgroper, regnbed, grønne tak og vegger og overvannsdammer. Det er viktig å bevare åpne vann og vassdrag og gjenåpne lukkede bekker og elver der det er mulig.

Vegetasjon er ikke bare et verktøy for å redusere skadevirkningene ved økte nedbørsmengder, men kan også ha en skjermende effekt mot sterk vind og en positiv effekt ved økte temperaturer og tørke. Vegetasjon har for eksempel evnen til å kjøle ned lufta rundt seg både ved å absorbere varme når vannet i vegetasjonen fordamper og ved å lage skygge. Tiltak som bevaring og bærekraftig forvaltning av skog vil også være aktuelle tiltak mot tørke. Diversitet i skogen påvirker jordas egenskaper, hvor fort nedbøren infiltreres, og regulering av tilgjengelig vann. Det har bl.a. vist seg at skogrydding kan føre til redusert vannføring i tørkesesongen og dermed forsterke tørkeproblemer.

Naturens rolle i klimagassregnskapet

Den tredje viktige sammenhengen mellom natur og klima er naturens rolle i det globale klimagassregnskapet. Karbonlagring i naturen regnes som et av de mest kostnadseffektive tiltakene for reduksjon av CO₂ i atmosfæren¹¹⁵. Motsatt kan ødeleggelse eller endring av natur føre til store utslipp. Om verden skal nå målene fra Parisavtalen er det derfor svært viktig at vi tar vare på natur som har evnen til å lagre mye karbon.

Det viktigste virkemiddelet kommunen har for å ivareta karbonlagrene i naturen, er plan- og bygningsloven der man gjennom arealformål, hensynssoner og tilhørende bestemmelser og retningslinjer kan hindre at karbonrike områder, som skog og myr, blir bygget ned.

For å kunne ivareta karbonlagrene i naturen er det nødvendig å ha en oversikt over hvilke arealer som er spesielt karbonrike. Kommunen har derfor iverksatt et prosjekt for å utvikle et heldekkende kart over karbonlagring i Asker. I tillegg er det igangsatt et prosjekt for å utrede klimaeffekt og potensialet for karbonfangst i Askers myrer. Utredningen skal både vise myrområder som Asker gjennom arealforvaltningen må ta vare på og ødelagte eller sterkt modifiserte myrområder som bør restaureres.

Det er lagret karbon både i fjell, skog, vann, våtmark, enger, jordbruksland og i marine økosystemer, men myr er den naturtypen som lagrer mest karbon. Torva kan bestå av så mye som 50 prosent karbon og nede i de norske myrene ligger det like mye CO₂ som Norge kommer til å slippe ut de neste 66 årene¹¹⁶. Den største trusselen for myr i Norge er drenering og nydyrking av myr. I tillegg kommer nedbygging og uttak av torv. Utslipptet fra

¹¹⁴ Aarrestad et al. 2015. Naturtyper i klimatilpasningsarbeid. Effekter av klimaendringer og klimatilpasningsarbeid på naturmangfold og økosystemtjenester. Trondheim: NINA Rapport 1157.

¹¹⁵ Kyrkjeeide, M.O., et al. 2020. Karbonlagring i norske økosystemer. NINA. Temahefte 76. Norsk institutt for naturforskning.

¹¹⁶ Ellingsen, M. N. 2018. – I Norge har vi et stort ansvar for å bevare myra. – I Norge har vi et stort ansvar for å bevare myra (forskning.no)

ødelagte myrer i Norge er estimert til 5,55 megatonn CO_{2e} årlig¹¹⁷. Det tilsvarer 10 prosent av Norges totale årlige utslipp (2019).

I Asker er det imidlertid skogen som har aller størst betydning i karbonkretsløpet fordi den dekker et relativt stort areal. Miljødirektoratet gir ut tall for utslipp og opptak av klimagasser fra arealbrukssektoren¹¹⁸. Her kommer det fram at Askers skoger i 2015 stod for et opptak av 86 224 tonn CO_{2e}. Dette var en nedgang fra 2010 da opptaket var på 90 208 CO_{2e}. Det er ikke publisert nyere tall enn 2015-tall.

Produkter fra skogbruket er viktige for oss, og spesielt innen byggebransjen kan det føre til reduserte utslipp å bytte ut karbonintensive materialer, som stål og betong, med tre. Måten vi driver skogen på har imidlertid mye å si for opptak, lagring og utslipp fra skog.

Forskning på karbonopptak i naturen er et forskningsfelt i rivende utvikling og det er mange elementer som spiller inn i hvorvidt skogsdriften er klimavennlig eller ikke. I rapporten Klimakur 2030 fra Miljødirektoratet¹¹⁹ er potensialet for å redusere Norges ikke-kvotepfiktige utslipp av klimagasser analysert. Når det gjelder skogsdrift er de tiltakene som gir de største utslippsreduksjonene på lang sikt skogplanteforedling, riktig treslagsvalg etter hogst, økt plantetetthet og planting av skog på nye arealer. Tiltak som kan gi utslippsreduksjoner også på kortere sikt er nitrogengjødsling av skog og optimering av hogstidspunkt. Enkelte av disse tiltakene er imidlertid omdiskuterte. NINA tar i sitt temahefte *Karbonlagring i norske økosystemer* opp noen dilemmaer. For eksempel kan tettere planting føre til mindre bakkevegetasjon, som bidrar til opptak og lagring av karbon, i tillegg til at tettere planting er negativt for biologisk mangfold og øker risikoen for skade i skogen. Gjødsling av skog kan gi økt forurensning og eutrofiering, mindre naturmangfold, endring i nivået av karbonutslipp og økte utslipp av N₂O.

Der man før hadde mest oppmerksomhet på karbonet som er lagret i vegetasjonen får nå jordkarbonet mer og mer fokus. Det er estimert at det i boreale skoger (som den norske barskogen tilhører) er lagret 3-4 ganger mer karbon i jordsmonnet enn i trær og andre planter over bakken¹²⁰. Det forskes mye på hvordan skogsdrift påvirker karbonkretsløpet og sammenhengene er komplekse. Et viktig spørsmål er hvorvidt flatehogst fører til CO₂-utslipp eller ikke på lang sikt¹²¹. Nyere forskning viser at flatehogst forskyver konkurranseforholdet mellom mykorrhiza-sopp og nedbrytersopp, noe som igjen kan øke utslippet av CO₂ fra skogsjorda¹²². Dette henger sammen med at mykorrhiza-soppen dør når vertstræne hugges. Det må settes igjen en høy andel trær for at mykorrhiza-soppene skal klare seg gjennom en hogst. Når mykorrhiza-soppene forsvinner, får nedbrytersoppene fritt spillerom. En rask nedbrytning av dødt plantemateriale finner sted, og en tilsvarende stor mengde CO₂ slippes raskt ut fra jorda.

¹¹⁷ Kyrkjeeide, M.O., et al. 2020. Karbonlagring i norske økosystemer. NINA. Temahefte 76. Norsk institutt for naturforskning.

¹¹⁸ Miljødirektoratet. Utslipp og opptak fra skog og arealbruk: For kommuner - Miljødirektoratet (miljodirektoratet.no)

¹¹⁹ Miljødirektoratet, 2020. Klimakur 2030. Tiltak og virkemidler mot 2030. M-1625. 2020.

<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1625/m1625.pdf>

¹²⁰ Kyrkjeeide, M.O., et al. 2020. Karbonlagring i norske økosystemer. NINA. Temahefte 76. Norsk institutt for naturforskning.

¹²¹ <https://www.ecoforest.no/>

¹²² Bödeker, I.T.M., Lindahl, B.D., Olson, Å. and Clemmensen, K.E. 2016. Mycorrhizal and saprotrophic fungal guilds compete for the same organic substrates but affect decomposition differently. *Funct Ecol*, 30: 1967-1978.

Det begynner også å bli enighet om at opptak av karbon i skog kan økes ved å øke rotasjonslengden¹²³ (rotasjonslengde: hvor lang tid det går mellom hver hogst). Gammelskog har god tilvekst og forsetter å binde mye karbon minst 50-100 år forbi det som regnes som hogstmoden alder for skog¹²⁴. Når skogen blir flere hundre år gammel vil naturlig avgang av trær og tilvekst komme i balanse og karbonlageret i levende trær stabiliseres på et høyt nivå. Samtidig vil karbonlageret i skogsjorda fortsette å vokse.

Verden er helt avhengige av å benytte produkter fra skogindustrien for å få ned klimagassutslippene. Asker kommunes temaplan *Handling mot klimaendringene* peker blant annet på at bruken av massivtre som substitusjon for stål og betong kan gi vesentlige reduksjoner i klimagassutslipp. Det er derfor svært viktig å beholde et aktivt skogbruk, samtidig med at skogen driftes på en måte som gagnar både naturmangfold og klima. Det er viktig for kommunen å holde seg oppdatert på forskningen framover og tilpasse driften av våre egne skoger til den enhver tid gjeldende kunnskapsstatus.

Noen ganger må vi velge mellom klimatiltak og naturhensyn

Kapittelet har så langt sett på sammenhengene mellom natur og klima. Vi har pekt på viktigheten av å redusere klimagassutslippene for å ta vare på naturen og viktigheten av å ta vare på naturen for å redusere klimagassutslippene og tilpasse oss klimaendringene.

I enkelte tilfeller kan det imidlertid være motsetninger mellom klimatiltak og naturhensyn. En stor del av klimapolitikken i Norge baseres på en elektrifisering av transportsektoren¹²⁵. Elektrifiseringen vil kreve store investeringer i prosjekter innen fornybar energi, et omfattende nettverk av kraftledninger og ladestasjoner og en utvidelse av jernbanenettet. Det betyr omfattende inngrep i naturen. Andre eksempler på dilemmaer vi vil komme innom i kommunen, er nedbygging av natur for å anlegge gang- og sykkelveier, eller lokale massedeponier for redusert kjøring av masser. Dette er kompliserte dilemmaer der vi i hvert enkelt tilfelle må veie klimagvinsten mot tap av naturlige karbonlagre og andre naturverdier.

¹²³ Lundmark, T., Poudel, B.C., Stål, G., Nordin, A., and Sonesson, J. 2018. Carbon balance in production forestry in relation to rotation length. *Canadian Journal of Forest Research*. 48(6): 672-678. <https://doi.org/10.1139/cjfr-2017-0410>

¹²⁴ Stokland, J. N. 2021. Volume increment and carbon dynamics in boreal forest when extending the rotation length towards biologically old stands. *Forest Ecology and Management*. <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2021.119017>

¹²⁵ Miljødirektoratet, 2020. Klimakur 2030. Tiltak og virkemidler mot 2030. M-1625. 2020. <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1625/m1625.pdf>

6.5.1 Strategier

Det er definert følgende strategier for innsatsområdet:

Asker kommune skal bevare og restaurere naturområder og sammenhengende naturkorridorer for å sikre at våre økosystemer er robuste mot framtidens klimaendringer.

Generelt blir naturens evne til klimatilpasning best ivaretatt gjennom bevaring av godt fungerende naturområder og sammenhengende strukturer. Viktige tiltak for å gjøre naturen robust mot klimaendringer er:

- Ivareta klimautsatte arter og naturtyper, sikre store, varierte og sammenhengende naturområder som minsker sårbarheten til arter, og sikre korridorer som binder områdene sammen og gir mulighet for forflytning.
- Sikre store nok populasjoner/bestander og genetisk variasjon til at arter kan tilpasse seg gjennom naturlig seleksjon.
- Sikre en bred sone med kantvegetasjon langs elver og rundt innsjøer. Dette vil dempe temperaturøkning i vannet, dempe flommer og redusere erosjon og avrenning av næringsstoffer.
- Forvalte skogen på en måte som gjør den robust mot klimaendringer. En økt innblanding av furu og løvtrær kan f.eks. være et tiltak for å gjøre skogen mer heterogen og reduserer sårbarhet for barkbilleangrep og skogbrann. Ungskogpleie utført til rett tid kan gjøre skogen mer motstandsdyktig mot stormskader og snøbrekk¹²⁶.

Asker kommune skal bruke naturbaserte løsninger som et verktøy for å tilpasse oss klimaendringene

Kommunen skal ha et bevisst forhold til de økosystemtjenestene naturen gir oss når det gjelder å redusere konsekvensene av et endret klima. Vi må ta vare på skog og annen vegetasjon der vi ser at den er viktig for å bremse vann, stabilisere jordsmonn og som en fysisk barriere mot skred. Vegetasjonen langs elver og bekker og langs kysten må også ivaretas, da dette er spesielt viktig som vern mot flomødeleggelse og erosjon, i tillegg til å hindre avrenning av forurensning.

Myr og våtmarker er naturlige fordrøyningsområder ved at de magasinerer regnvann og regulerer avrenning. Disse må bevares og i flere tilfeller restaureres. Elvesletter og flommarker må beholdes som buffere for flom.

Marine økosystemer som har evnen til å binde opp CO₂, slik som tang, tareskoger og ålegrasenger må ivaretas for å bremse havforsuring.

I urbane strøk med mye tette overflater er det spesielt viktig å bruke naturbaserte løsninger som overvannshåndtering. Eksempler er vegetasjonskledde elve- og bekkedrag,

¹²⁶ Søgaard, G. et al. 2020. Klimakur 2030 – beskrivelse av utvalgte klimatiltak knyttet til skog. Supplement. Kap. 2.3.4

regnvannsgroper, regnbed, grønne tak og vegger og overvannsdammer. Åpne vann og vassdrag må bevares og lukkede bekker og elver gjenåpnes der det er mulig. I urbane områder kan også vegetasjon beskytte mot økte temperaturer, tørke og vind.

Naturbaserte løsninger for klimatilpasning må innarbeides i reguleringsplaner og i kommunens egne bygge- og anleggsprosjekter.

Asker kommune skal unngå å bygge ned karbonrike arealer og bidra til at arealene forvaltes på en slik måte at det ikke lekker ut mer CO₂ enn det som lagres i naturen.

Det er gjennom temaplan Handling mot klimaendringene¹²⁷ vedtatt netto null nedbygging av våtmarker, elvesletter, myr og matjord. Asker kommune skal bruke plan- og bygningsloven som verktøy og gjennom arealformål, hensynssoner og tilhørende bestemmelser og retningslinjer hindre at karbonrike areal bygges ned. Der det er mulig skal også forringede myrer og våtmarker restaureres. Da skogen står for et stort karbonlager i Asker, bør man også etterstrebe å ikke bygge ned skog.

For å kunne ivareta karbonlagrene i naturen er det nødvendig å ha en oversikt over hvilke arealer som er spesielt karbonrike. Det skal utvikles et kartverktøy som gir en komplett oversikt over Askers arealer og hvor mye karbon som lagres i disse.

Det er også viktig å forvalte karbonrike arealer, som myr og skog, på en slik måte at det ikke lekker ut mer CO₂ enn det som lagres her. Dette innebærer for eksempel å unngå grøfting av myrer og å skjømte skogen på en klimavennlig måte (se siste strategi i kap. 6.3.1).

Asker kommune skal vekte naturhensyn like høyt som klimahensyn og unngå klimatiltak som gir negative konsekvenser for naturen

Kommunen kommer fra tid til annen opp i dilemmaer der vi må vekte klimahensyn opp mot naturhensyn. Skal vi tillatte et lokalt massedeponi for å redusere transport av masser, dersom dette fører til ødeleggelse av skog eller igjenfylling av en ravinedal? Skal vi anlegge en gang- og sykkelvei, dersom dette betyr at vi må hugge en grøntkorridor? Skal vi etablere en ladestasjon langs riksveien, dersom dette betyr at vi mister en hundremeterskog? Kommunen må her gjøre en nøye vurdering av positive og negative konsekvenser i hvert enkelt tilfelle. Unngåtte klimagassutslipp på kort og lang sikt må vektas opp mot tapte naturverdier, endringer i karbonlagringsevne på kort og lang sikt og klimagassutslipp i anleggsperioden.

¹²⁷ Asker kommune. Temaplan handling mot klimaendringene 2021-2033.
<https://pub.framsikt.net/plan/nyeasker/plan-8da44191-b564-4178-8f63-516a675d4666-4210/#/>

Restaurert myr.

6.6 Forankring, kompetanseheving og samarbeid

«Forankring, kompetanseheving og samarbeid» bygger på følgende kapitler i kunnskapsgrunnlaget: kap. 10 Lokalt viktig naturmangfold, kap. 15 Natur og menneske og kap. 16 Kommunens rolle.

Tapet av natur er større enn noen gang og aldri før i menneskets historie har flere arter vært truet av utryddelse enn nå. Også i Asker trues naturen av nedbygging og Sabimas rangering i *Naturkampen* viser at vi blant annet gjør det dårlig når det gjelder dispensasjoner i LNFR områder og i strandsonen¹²⁸. Samtidig ser vi at det er stor enighet blant Askers innbyggere om at natur er viktig for dem og at kommunen må jobbe for å ta godt vare på kommunens natur. I en innbyggerundersøkelse gjennomført høsten 2022 svarte så mange som 80 % at de var opptatt av natur- og miljøspørsmål og 86 % svarte at det var viktig for dem at Asker kommune jobber aktivt for å stanse tap av natur.

Dersom Asker kommune skal innfri målsetningen om å verne om og sikre naturmangfoldet for fremtiden kreves gjennomgripende endringer. Forankring av målene hos alle relevante aktører, kompetanseheving i organisasjonen og i askersamfunnet og samarbeid mellom alle aktørene vil være essensielt.

Forankring – likeverd mellom de tre bærekraftsdimensjonene må forankres bredt

Dersom Asker skal nå målet fra kommuneplanen om å verne om og sikre naturmangfoldet krever det en bred forankring hos alle aktørene, fra politisk og administrativ ledelse og hver enkelt medarbeider i kommunen, til innbyggere, frivillighet og næringsliv. Administrativ og politisk ledelse må være tydelige naturambassadører og rollemodeller og de må etterspørre resultater.

Hensynet til natur må bli en integrert del av kommunens kjernevirksomhet. Det betyr at det må bli en reell likeverdighet mellom økonomi, miljø og sosiale forhold i beslutningsgrunnlag og i beslutninger som tas. Økonomi kan ikke lenger være det dominerende styringsmålet, og lønnsomheten av tiltak bør vurderes over en lengre tidsperiode enn det vi gjør i dag. Forringelse av natur har store konsekvenser for økonomi, folkehelse, naturgoder og naturens egenverdi.

Det må være en tydelig rød tråd fra kommuneplanens samfunnsdel og naturmangfoldplanen til arealdelen og hver enkelt reguleringsplan og byggesak.

Naturhensyn må også forankres hos innbyggere, frivillighet og næringsliv for at vi skal klare å skape oppslutning og engasjement rundt ivaretagelse av natur. For å engasjere, bør vi treffe både hode og hjerte. Det betyr at det vi kommuniserer må være rasjonelt og logisk, men samtidig berøre følelsene våre. I lang tid har naturkrise kommet litt i skyggen av klimakrise i nyhetene. Samtidig ser vi at det for mange målgrupper kan være enklere å ta inn over seg endringer som skjer i naturen, enn endringer som skjer med klimaet. De aller fleste av oss har et forhold til naturen, enten det gjelder hverdagslek i nabolagets hundremeterskog, skiturer på fjellet eller sommerferier i båt på Oslofjorden. Dette gjør at engasjementet for natur allerede er til stede og at tiltak i favør av naturen lettere kan godtas.

En viktig forutsetning for å forankre arbeidet med naturmangfold hos innbyggerne er å tilrettelegge for et inkluderende friluftsliv. Friluftsliv gir kunnskap og øker forståelsen for natur

¹²⁸ Sabima, Naturkampen. <https://naturkampen.sabima.no/>

og kultur. Nærhet til naturen fører til et sterkere ønske om å beskytte den¹²⁹. I tillegg har naturen stor betydning for fysisk helse, livskvalitet og trivsel. Slik friluftsliv gir en økt forståelse for viktigheten av å ta vare på natur, vil også et rikt naturmangfold være viktig for flere friluftaktiviteter slik som jakt, fiske, høsting, sanking og båtliv. Friluftsliv og naturmangfold kan derfor bidra til en gjensidig styrking av hverandre.

Kompetanseheving – mangelfull kartlegging og endringsblindhet gjør at vi stadig taper mer natur

For å være i stand til å ta gode beslutninger på naturens vegne er ikke engasjement alltid nok. Det er også nødvendig at alle involverte aktører har tilstrekkelig og relevant kompetanse og at kunnskapsgrunnlaget er godt nok.

Det er behov for en økt forståelse og kompetanse på naturmangfold hos kommuneledelsen, planleggere og byggesaksbehandlere, blant politikere og utbyggere. Kartlegging av natur er et viktig verktøy for å øke kunnskapen. Dette er det skrevet mer om i kapittel 6.2. Kunnskap om naturmangfold i befolkningen er viktig for å sikre oppslutning om politikk som ivaretar naturen, og for at befolkningen kan være en pådriver for en naturvennlig politikk og forvaltning. I innbyggerundersøkelsen om naturmangfold kom det frem at over halvparten av de som svarte ikke visste hva begrepet naturmangfold betyr, og 27% oppga at de ikke hadde hørt om begrepet naturmangfold. Dette tyder på at behovet for kompetanseheving hos befolkningen er til stede.

Fenomenet «endringsblindhet» gjør at det er vanskelig for oss å ivareta mangfoldet av arter og beholde robuste økosystem over et lengre tidsperspektiv. Endringsblindhet, eller “shifting baseline syndrome”, innebærer at vi ikke nødvendigvis legger merke til de gradvise endringene som skjer i naturen. Vi mennesker husker naturen fra vår egen tid og blir lurt til å tro at det er standarden for hvor mangfoldig den skal være. Referansepunktet vil endre seg fra generasjon til generasjon. Hver generasjon vil bruke bildene de husket som barn som en standard for hva som er normalt, og grensene for hva vi forstår med at *vill natur* forskyves.

Et eksempel er mengden døde trær i skogen¹³⁰. En tredjedel av alle arter i skogen lever i og av døde trær. Siden 1920 har mengden død ved blitt tredoblet, men samtidig er dagens mengde av dødt trevirke bare en femtedel av hva den var før menneskene begynte å påvirke skogen.

Endringsblindhet handler ikke om at vi skal rygge flere hundre år tilbake i tid. Bevissthet rundt endringsblindhet handler om at vi må ha riktig referansepunkt når vi gjør opp status for naturen og hvor naturens tålegrense ligger. Naturhistorie på timeplanen, flere grøntområder i byene og mer bruk av fritiden vår i naturen kan være med på å motvirke innskrenkede referansepunkter.

¹²⁹ Dannevig, H. & Aall, C. (2018). Friluftsliv og bærekraft. I L. I. Magnussen & T. Vold (Red.), *Friluftsliv og guiding i natur. Teori og praksis* (s. 81–92). Universitetsforlaget.

¹³⁰ Thygeson, A. S., Endringsblindhet. <https://blogg.forskning.no/insektokologene/endringsblindhet/1319194>

Samarbeid for å nå målene

For å nå målene i Asker kommune må vi jobbe med natur på nye måter og prioritere helhet og samarbeid på tvers av organisasjonen, med andre kommuner og øvrig offentlig forvaltning, med næringslivet, lag og foreninger og academia.

Manglende kapasitet, ressursknapphet og varierende kunnskapsnivå i de ulike avdelingene i kommunen er utfordrende. Det er derfor viktig med et tett samarbeid mellom avdelingene. Selv om fagansvaret for naturmangfold ligger i avdeling for Natur, miljø og landbruk, følger det ikke med de ressursene som trengs i form av finansiering og stillinger som må til for å kunne følge opp dette ansvaret tilstrekkelig.

I tillegg til det interne samarbeidet er det svært viktig med en god dialog med resten av kommunesamfunnet. Det er ikke hensiktsmessig hvis innbyggere eller næringslivet i kommunen opplever at tiltak og politikk blir tvunget på dem uten at tiltakene gir mening og uten mulighet for deltakelse i utformingen av tiltaket. For å lykkes i kommunikasjonen, bør kommunen ta utgangspunkt i det lokale og nære, med en positiv innramming. Vi bør løfte frem mulighetene og gevinstene. Det kan være rent vann, bedre folkehelse, flomdemping, nye grøntområder, forretningsmuligheter, økonomiske gevinster, grønne opplevelser eller bedre livskvalitet. Asker har flere natur- og friluftslivsorganisasjoner som er viktige ressurser med tanke på kunnskap om naturmangfoldet i kommunen. Disse kan hjelpe oss å kommunisere ut til forskjellige målgrupper, i tillegg til at de kan komme med viktige innspill til kommunens eget arbeid.

Som en stor og relativt økonomisk robust kommune har vi også et ansvar for å drive innovasjon, samarbeide med academia, finne morgendagens løsninger og utveksle erfaringer med andre. Innovasjon og samarbeid gir også fordeler til oss selv. Samarbeid gir tilgang til et større fagmiljø som er viktig for læring og kompetanseheving, og gjennom samarbeid er det mulig å gjennomføre større og mer krevende utviklings- og innovasjonsprosjekter enn det vi klarer på egenhånd. KS Innovasjonsbarometer viser at en innovativ kommune gir bedre kvalitet, større medarbeidertilfredshet og økt effektivitet. Å være gode på å ta vare på natur er også positivt for kommunens omdømme, som igjen er viktig for å skape handlingsrom og bygge tillit.

6.6.1 Strategier

Det er definert følgende strategier for innsatsområdet:

Asker kommune skal, gjennom forankring, opplæring og kompetanseutvikling i egen organisasjon, bidra til en forvaltning som verner om og sikrer naturmangfoldet.

En naturvennlig politikk avhenger av at vi vet hvor vi har verdifull natur og at vi forstår hvorfor vi skal ta vare på naturen. Kommunen må derfor ha bedre og lett tilgjengelig informasjon om naturmangfold for publikum og saksbehandlere. Dette innebærer blant annet at kommunen skal være godt kartlagt for naturmangfold og at informasjonen skal ligge tilgjengelig i Askerkart.

Kommunens ansatte og politikerne må ha tilstrekkelig kompetanse om naturmangfold til å vite når vi har en negativ påvirkning på naturen, og da redusere og helst unngå slik aktivitet. Det trengs spesielt høyere kompetanse om hvordan alt henger sammen i naturen, slik at vi

kan vurdere samlet belastning på tvers av reguleringsplaner og aktivitet i kommunen. Kunnskap om økosystemene og sammenhengene i naturen er også viktig for å sikre en rød tråd fra målene i kommuneplanens samfunnsdel via kommuneplanens arealdel og temaplan for naturmangfold ned til hver enkelt reguleringsplan og byggesak, slik at de overordnede målene ikke glemmes i enkeltsakene.

Kommunen må ha god kunnskap om naturvennlig drift av uteområder, skjøtsel og restaurering av natur.

Asker kommune skal utvikle strukturer og metodikk som sikrer en helhetlig og balansert tilnærming til de tre bærekraftsdimensjonene miljø, økonomi og sosial bærekraft

For at Asker kommune skal ta naturhensyn i alle relevante beslutninger må det utvikles balanserte styringsmål og verktøy for økonomi, miljø og sosiale forhold. Kommunen må ta i bruk prinsippene for rapportering av trippel bunnlinje for å vise sammenhengen mellom økonomiske, miljømessige og sosiale forhold. Dette vil kreve ny kompetanse og omlegging av virksomhetens rapportering, Den triple bunnlinjen er et rammeverk som definerer tre bunnlinjer bedrifter må tilfredsstillere for å kunne fremme en bærekraftig utvikling:

- 1- Profitt – økonomisk fremgang. Å ha et langsiktig perspektiv, forbli konkurransedyktig og skape økonomisk verdi.
- 2- Planet – miljømessig ansvar. Å sikre at bedriftens aktivitet tar hensyn til miljøet, og strebe etter kontinuerlige forbedringer
- 3- People – sosiale forhold. Å ta hensyn til lokalmiljø og samfunnet ellers. Å inkludere sosiale, kulturelle og politiske spørsmål som er relevante for kjernevirksomheten.

Oppnåelse av sosial og økonomisk bærekraft er helt avhengig av at vi sikrer forutsetningene for stabile livsforhold for mennesker på planeten. Det vil si at vi må holde oss innenfor visse miljømessige rammer, eller det vi også kaller planetens tålegrenser¹³¹, jmf. kap. 8.3.

Asker kommune skal gjennom en positivt ladet kommunikasjon heve kunnskapen om naturmangfold i askersamfunnet

Kommunen må veilede og informere om naturmangfold til ulike grupper i aktuelle kanaler. Kommunen skal inspirere og øke kunnskapen om natur og hvilke tiltak kommunen gjør for å ivareta naturen. Innrammingen av kommunikasjonen bør være positiv og vi bør prøve å engasjere de forskjellige målgruppene til å være med å løse problemene. Målgrupper kan for eksempel være jordbruket, skogbruket, elever, hageeiere, osv., og kommunikasjonskanaler kan være sosiale medier, dialogmøter, undervisningsopplegg ved skoler, lokalaviser, osv.

¹³¹ Rockström, J., Steffen, W., Noone, K. *et al.* A safe operating space for humanity. *Nature* **461**, 472–475 (2009). <https://doi.org/10.1038/461472a>

Tilrettelegging for et inkluderende friluftsliv vil være viktig for å øke kunnskapen og engasjementet for naturmangfold hos innbyggerne. Viktige friluftsområder, som Semsvannet landskapsvernområde, er viktige kunnskapsarenaer for formidling av naturverdier og informasjon om hvordan man tar hensyn når man ferdes i naturen.

Asker kommune skal samarbeide med frivilligheten, næringslivet, offentlig virksomhet og academia for å nå kommunens mål for naturmangfold

Kommunen må bli flinkere til å utnytte den kompetansen og dugnadsånden som finnes i frivilligheten. De lokale naturorganisasjonene besitter mye biologisk kunnskap og lokalkunnskap om naturen i Asker som er verdifull som innspill til planverk og aktiviteter, og det er også relevant å invitere organisasjonene inn i samarbeid for å formidle naturkunnskap til innbyggerne eller i skolene. Organisasjonene bidrar med kartlegging, overvåking og skjøtsel av natur, og det kan her være fruktbart med et enda tettere samarbeid med kommunen.

Et tettere samarbeid med velforeningene kan være nyttig for å nå nye målgrupper. Velforeningene kan brukes som kanal både for å gi ut viktig informasjon og for å mobilisere arbeidskraft til dugnader, som for eksempel luking av fremmede arter.

Kommunen har dialog med både jord- og skogbruket blant annet om naturvennlig produksjon og drift. Jord- og skogbruket sitter på mye kompetanse, og det kan også her være nyttig å innlede samarbeid om formidling mot innbyggere og skole.

Statsforvalteren er en naturlig samarbeidspartner i en rekke saker som omhandler natur. Blant annet naturhensyn i kommunale planer, forvaltning og skjøtsel av naturvernområder, gjennomføring av verneprosesser av skog og andre naturtyper, oppdatering av kunnskapsgrunnlaget, veiledning om natur, tildeling av tilskuddsmidler og bekjempelse av fremmede arter.

Akademia er en samarbeidspartner kommunen må knytte seg tettere til, også i naturspørsmål. For å drive innovasjon og finne morgendagens løsninger er det helt nødvendig å ha academia med på laget. Et konkret eksempel på et samarbeid med academia om naturspørsmål er vår søknad til forskningsrådet om et prosjekt om samstyring av areal- og naturhensyn i offentlig planlegging, sammen med Sintef, NINA og flere andre kommuner.

7 Evaluering og rapportering

Systematisk evaluering og resultatoppfølging er en viktig del av styringsprosessene i Asker kommune, og skal sikre at vi beveger oss i retning av de målene vi har satt oss. Nøkkeltall, forskning, eksterne analyser, aktivitets- og planoppfølging og øvrig statistikk er sentrale kilder til kunnskap om hvorvidt temaplanen bidrar til å nå kommunens mål. I arbeidet med å vurdere graden av måloppnåelse bør det legges vekt på en helhetlig analyse av flere ulike kunnskapskilder. En samlet vurdering av status og måloppnåelse vil i årene fremover bli gitt i forbindelse med årsrapporten.

8 Virkninger av planen

Avsnittene under gir en kort beskrivelse av virkningene av planen knyttet opp mot de tre bærekraftsdimensjonene økonomiske, miljømessige og sosiale forhold.

8.1 Økonomiske og organisatoriske forhold

Å stanse tap av natur koster, men det koster mer å la være

Tap av naturmangfold på grunn av menneskelig aktivitet truer ikke bare artsmangfoldet, men rammer også samfunn og økonomi direkte ved at naturgoder som vi er helt avhengige av undermineres eller opphører.

Verdiskaping og velstand er i stor grad avhengig av naturens ressurser og tjenester, samtidig som vi er avhengige av import og industriproduksjon i andre land. Tap av natur i andre deler av verden vil derfor også få konsekvenser for oss.

I dag sees natur på som ledig areal som det er tilnærmet kostnadsfritt å bygge ned. Vi må gjenbruke allerede utbygde arealer fremfor å bygge ut mer natur. Gjennom en arealforvaltning hvor bevaring av natur legges som et premiss, vil vi kunne styre fremtidig arealbruk vekk fra viktig natur, og fortsatt utvikle egnede områder. På samme måte er en bærekraftig samfunnsutvikling avhengig av at kostnadene ved naturødeleggelser hensyntas ved planlegging og gjennomføring av utbyggingsprosjekter.

Karbonlagring i naturen er et av de mest kostnadseffektive tiltakene for reduksjon av CO₂ i atmosfæren. I tillegg kan naturbaserte løsninger for å møte klimautfordringer som bl.a. flom, overvann og skred spare samfunnet for store summer¹³². Ved restaurering av natur vil også gevinsten i gjennomsnitt være verdt mer enn kostnadene for tiltaket¹³³.

Det må skje et skifte fra en lineær økonomi til en sirkulær økonomi, der ressursene brukes langt mer effektivt og der behovet for å ta ut nye ressurser reduseres. Omstilling til sirkulær økonomi vil bremse forbruket av natur. Det er god økonomi både for kommunen, innbyggere og næringslivet og er helt nødvendig for at vi skal slippe å oppleve ressursmangel i fremtiden.

Det er vanskelig å gi et eksakt tall for kostnader knyttet til oppfølging av denne temaplanen før det er definert hvilke tiltak som skal gjennomføres for å konkretisere strategiene. Flere av tiltakene vil kunne kreve økte driftskostnader, flere personalressurser, kompetanseheving, kjøp av faglig rådgiving, informasjonstiltak og inntektsbortfall ved å avstå fra å utvikle arealer med naturverdier.

Tilstrekkelig beskyttelse og restaurering av natur krever en gjennomgripende samfunnsendring. En omstilling vil koste, men det vil koste mer å la være.

¹³² IISD (2021) How Can Investment in Nature Close the Infrastructure Gap?

¹³³ IPBES (2018) Media Release: Worsening Worldwide Land Degradation Now 'Critical', Undermining Well-Being of 3.2 Billion People.

8.2 Sosiale forhold

Et samfunn med forringet natur er et fattigere samfunn. Viktigheten av et rikt naturmangfold og økosystemer i god tilstand, henger sammen med god folkehelse i et helhetlig perspektiv. Spesielt har naturen stor betydning for fysisk helse, livskvalitet og trivsel. En befolkning med god helse gir utslag i flere friske leveår uten økning i helse- og omsorgsutgiftene og med mulighet for flere år i produktivt arbeid¹³⁴.

Måten vi bruker naturen på i dag, og hvordan vi velger å verne om den i tiden fremover, har store konsekvenser for dagens og fremtidens generasjoner. Befolkningens helse og livskvalitet er i stor grad påvirket av grunnleggende faktorer som ren luft, rent drikkevann, næringsrik mat og et trygt sted å bo. Dagens klimakrise, tap av naturmangfold og endringer av økosystemer påvirker grunnleggende livsfaktorer og naturgoder, som igjen vil få en negativ effekt på folkehelsen¹³⁵. Flere studier har vist at de som bor i nærheten av grønne områder har bedre fysisk og psykisk helse enn de som bor i større avstand fra grønne områder^{136, 137}.

Skolen og barnehagen er viktige arenaer for å fremme forståelsen for å verne om livet på jorda og å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov. Barn og unge skal få mulighet til å utvikle verdier, kunnskaper og ferdigheter som kreves for å ta miljøbevisste valg. Naturmangfold skal være en sentral del av arbeidet med bærekraftig utvikling i Askers skoler og barnehager.

For å lykkes med å nå målene er det viktig med økt samarbeid med blant annet frivilligheten. Flere aktive innbyggere som engasjerer seg gjennom en organisasjon kan spille en viktig rolle.

8.3 Miljømessig forhold

Det er en kjensgjerning at oppnåelse av sosial og økonomisk bærekraft er helt avhengig av at vi sikrer forutsetningene for stabile livsforhold for mennesker på planeten. Det vil si at vi må holde oss innenfor visse miljømessige rammer, eller det vi også kaller planetens tålegrenser¹³⁸. Det er i forskningen identifisert ni globale tålegrenser som har betydningen for jordas stabilitet og motstandsdyktighet. To av disse kalles for kjernegrenser: klima og tap av biologisk mangfold. Om disse overskrides kan det få katastrofale følger. Tap av naturmangfold truer de ressursene og økosystemene som menneskeheten er avhengig av.

¹³⁴ Helsedirektoratet (2014) Kunnskapsgrunnlag for fysisk aktivitet. Innspill til departementets videre arbeid for økt fysisk aktivitet og redusert inaktivitet i befolkningen: https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/kunnskapsgrunnlag-for-fysisk-aktivitet-innspill-til-departementet/Kunnskapsgrunnlag%20for%20fysisk%20aktivitet%20innspill%20til%20departementet.pdf/_attach ment/inline/d7fb591e-ded4-4da9-b1c4-6dcbe82d8442:75b205e5b7403320a38acbb145b7af32ac726393/Kunnskapsgrunnlag%20for%20fysisk%20aktivit et%20innspill%20til%20departementet.pdf

¹³⁵ World Health Organization (c2021): https://www.who.int/health-topics/climate-change#tab=tab_1

¹³⁶ Toftager, M m.fl. (2011) Distance to Green Space and Physical Activity. *Journal of Physical Activity and Health*, 2011, 8, 741 -749 © 2011 Human Kinetics, Inc.

¹³⁷ Maas m.fl. (2009) Morbidity is related to a green living environment. <https://jech.bmj.com/content/63/12/967>

¹³⁸ Rockström, J., Steffen, W., Noone, K. *et al.* A safe operating space for humanity. *Nature* **461**, 472–475 (2009). <https://doi.org/10.1038/461472a>

Temaplan for naturmangfold er derfor en av de viktigste temaplanene for bærekraftsarbeidet i Asker kommune.

Selv om naturen i Asker er avhengig av utvikling i nabokommuner, resten av landet og verden for øvrig, er det svært viktig at Asker gjør sitt: Det er Asker som bestemmer utviklingen i kommunen framover, hvor det skal bygges ut, hvilke naturområder som skal bevares, hvordan vi skjøtter våre naturtyper, hvilke krav vi skal sette til næringslivet og hvordan vi kommuniserer om natur til våre innbyggere.

Arbeidet med å stanse tapet av natur begynner hjemme: det må skje her i Norge og det må skje i Asker, så vel som i resten av verden. Slagordet fra Agenda 21 er mer relevant enn noen gang: Tenke globalt, handle lokalt.

Dersom vi klarer å følge opp strategiene fra denne temaplanen i alle reguleringsplaner, byggesaker, virksomhetsplaner, drift og forvaltning i kommunen vil naturmiljøet i Asker komme styrket ut. Asker kommune vil fremstå som en foregangskommune gjennom utvikling og gjennomføring av en naturvennlig, ambisiøs og fremtidsrettet politikk.

9 Vedlegg

9.1 Kunnskapsgrunnlag

9.2 Sammenstilling av mål, innsatsområder og strategier

Innsatsområde	Strategi	Delmål	Hovedmål
Sårbare arter og naturtyper	Asker kommune skal gjennom forvaltning og vern, stanse og reversere tap av arter og naturtyper	<i>Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.</i>	<i>Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.</i>
	Asker kommune skal være en pådriver for restaurering av natur	<i>Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.</i>	<i>Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.</i>
	Asker kommune skal ivareta og tilrettelegge gode leveområder for pollinerende insekter gjennom planlegging, forvaltning og drift av arealer	<i>Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.</i>	<i>Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.</i>
Natur i arealplanlegging	Asker kommune skal ha relevante kartlegginger for naturmangfold for hele kommunens areal	<i>Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.</i>	<i>Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.</i>
	Asker kommune skal føre arealregnskap og arbeide for å oppnå arealnøytralitet	<i>Askersamfunnet har minimale negative konsekvenser på det ytre miljøet</i>	<i>Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.</i>
	Asker kommune skal prioritere natur og klima minst like høyt som andre samfunnshensyn og interesser i arealforvaltningen	<i>Askersamfunnet har minimale negative konsekvenser på det ytre miljøet</i>	<i>Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er</i>

			<i>utviklet i god balanse mellom vekst og vern.</i>
	Asker kommune skal ha en høy terskel for å gi dispensasjoner som medfører inngrep i natur	<i>Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.</i>	<i>Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.</i>
	Asker kommune skal gjennomgå vedtatte planer for å avdekke manglende hensyn til natur, slik at disse planene kan endres eller oppheves	<i>Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.</i>	<i>Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.</i>
Skog og kulturlandskap	Asker kommune skal motvirke fragmentering av jordbrukslandskapet og gjennom en nullvisjon unngå nedbygging og omdisponering av dyrka og dyrkbar jord. Asker kommune skal bevare kulturlandskapets landskapselementer og landformer.	<i>Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.</i>	<i>Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.</i>
	Asker kommune skal være pådriver for et aktivt og bærekraftig landbruk for å forhindre gjengroing i kulturlandskapet	<i>Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.</i>	<i>Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.</i>
	Asker kommune skal søke økt vern av områder i kommuneskogen og veilede private skogeiere om frivillig vern	<i>Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.</i>	<i>Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.</i>
	Asker kommune skal praktisere naturvennlige hogster i kommuneskogen der det er mulig og oppfordre private skogeiere til det samme	<i>Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.</i>	<i>Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.</i>
	Asker kommune skal formidle kunnskap om naturvennlig skogbruk og skogens rolle som karbonbinder og karbonlager.	<i>Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.</i>	<i>Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er</i>

			<i>utviklet i god balanse mellom vekst og vern.</i>
Livet i vann	Asker kommune skal arbeide aktivt for å oppnå god økologisk tilstand i vannforekomstene.	<i>Askersamfunnet har minimale negative konsekvenser på det ytre miljøet</i>	<i>Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.</i>
	Asker kommune skal aktivt følge opp og bidra til at tiltakene i «Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden» blir gjennomført	<i>Askersamfunnet har minimale negative konsekvenser på det ytre miljøet</i>	<i>Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.</i>
	Asker kommune skal gjennom planlegging, forvaltning og drift av arealer stanse forringelse av kantsoner og tap av naturtyper og sårbare arter knyttet til vann	<i>Askersamfunnet har minimale negative konsekvenser på det ytre miljøet</i>	<i>Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.</i>
Natur og klima	Asker kommune skal bevare og restaurere naturområder og sammenhengende naturkorridorer for å sikre at våre økosystemer er robuste mot framtidens klimaendringer.	Askersamfunnet motvirker, reduserer og tilpasser seg konsekvensene av klimaendringer.	Askersamfunnet handler umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.
	Asker kommune skal bruke naturbaserte løsninger som et verktøy for å tilpasse oss klimaendringene	Askersamfunnet motvirker, reduserer og tilpasser seg konsekvensene av klimaendringer.	Askersamfunnet handler umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.
	Asker kommune skal unngå å bygge ned karbonrike arealer og bidra til at naturen i kommunen forvaltes slik at det ikke slippes ut mer CO ₂ enn det tas opp i naturen.	Askersamfunnet er i front for lavutslippssamfunnet i tråd med internasjonale og nasjonale klimaforpliktelser og regionale ambisjoner.	Askersamfunnet handler umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.
	Asker kommune skal vekte naturhensyn like høyt som klimahensyn og unngå klimatiltak som gir negative konsekvenser for naturen	<i>Askersamfunnet har minimale negative konsekvenser på det ytre miljøet</i>	<i>Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.</i>
Forankring, kompetanseheving og endring	Asker kommune skal, gjennom forankring, opplæring og kompetanseutvikling i egen organisasjon, bidra til en	Asker kommune har medarbeidere og ledere som i fellesskap utfører det unike	Asker kommune fremmer inkludering, full sysselsetting og

	forvaltning som verner om og sikrer naturmangfoldet.	samfunnsoppdraget og når kommunens mål, og bidrar til at innbyggerne har tillit til kommunen.	anstendig arbeid for alle
	Asker kommune skal utvikle strukturer og metodikk som sikrer en helhetlig og balansert tilnærming til de tre bærekraftsdimensjonene miljø, økonomi og sosial bærekraft	Asker kommune har medarbeidere og ledere som sammen finner smarte måter å jobbe på, finner løsninger på kommunens utfordringer og viser endringsvilje.	Asker kommune fremmer inkludering, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle
	Asker kommune skal gjennom en positivt ladet kommunikasjon heve kunnskapen om naturmangfold i askersamfunnet	Askersamfunnet har minimale negative konsekvenser på det ytre miljøet.	Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.
	Asker kommune skal samarbeide med frivilligheten, næringslivet, offentlig virksomhet og academia for å nå kommunens mål for naturmangfold	Frivilligheten, næringslivet, kommunen og andre aktører deltar i gjensidig forpliktende samarbeid for å oppnå en bærekraftig utvikling.	Askersamfunnet har virkemidler, partnerskap og samarbeid på tvers som sikrer en bærekraftig utvikling.

9.3 Definisjoner

Arealnøytralitet: Balanse i arealregnskapet, der nedbygging av natur ikke fører til at noen naturtyper reduseres i omfang og kvalitet.

Ansvarsart: Dersom en stor andel av en arts utbredelse finnes i en kommune, kan kommunens behandling av arten bli helt avgjørende for hvordan den utvikler seg og om arten overlever. Kommunen har derfor et særlig ansvar for å ta vare på arten gjennom god forvaltning.

Boreonemoral vegetasjonssone: Sonen består av edelløvskog på de mest gunstige stedene. Finnes hovedsakelig langs kysten av Sør-Norge og rundt Oslofjorden.

Bærekraftig: Et begrep som brukes for å karakterisere økonomiske, sosiale, institusjonelle og miljømessige sider ved menneskelige samfunn. Begrepet stammer fra Brundtlandrapporten i 1987, der bærekraftig utvikling defineres som utvikling som imøtekommer behovene til dagens generasjon uten å redusere mulighetene for kommende generasjoner til å dekke sine behov.

FNs bærekraftsmål: Verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

Frivillig vern av skog: Frivillig vern av skog innebærer at miljømyndighetene definerer hvilke skogtyper og naturkvaliteter som bør vernes. Ut fra dette tilbyr skogeier areal for vern. Miljømyndighetene vurderer om området har naturfaglige kvaliteter som tilsier at det bør vernes, og deretter forhandles det fram en avtale om frivillig vern mellom skogeier og staten. Skogeier avstår retten til å drive skogbruk i naturreservatet, og vil derfor få erstatning for tapet av fremtidige inntekter knyttet til skogbruk i området

Karbonkretsløpet: Karbonets kretsløp gjennom luften, vannmassene, levende organismer, jordsmonnet og berggrunnen.

Karbonlager: Oppsamling av karbon, det vil si at karbondioksid (CO₂) tas ut av atmosfæren og lagres over kort eller lang tid. Karbonlagring skjer enten naturlig gjennom jordas karbonkretsløp eller teknisk ved hjelp av mennesker.

Karbonrike arealer: Arealer som har evnen til å ta opp og lagre store mengder karbon, som for eksempel skog og myr.

Markaforskriften (Forskrift om skogbehandling og skogsdrift i Oslo og nærliggjande kommunar)¹³⁹: Formålet med forskriften er å sikre et bærekraftig skogbruk som bidrar til å ta vare på og utvikle kvaliteter i området knyttet til friluftsliv, naturmiljø, landskap og kulturminner i marka.

¹³⁹ Lovdata. Markaforskriften. <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2021-09-10-2698>

Markaloven (Lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner)¹⁴⁰: Formålet med Markaloven er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Loven skal sikre Markas grenser og bevare et rikt og variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner. Det skal samtidig tas hensyn til bærekraftig bruk til andre formål.

Naturbaserte løsninger¹⁴¹: Naturbaserte løsninger går ut på å løse samfunnsutfordringer gjennom å ta utgangspunkt i naturlige prosesser og økosystem. Dette baserer seg på bruk av natur eller å "herme" etter naturens egne løsninger.

Naturgoder/økosystemtjenester: Alt fra den levende naturen som bidrar til menneskelig velferd

Naturtype: en ensartet type natur som omfatter alle levende organismer i området, samt de miljøfaktorene som virker der, eller spesielle typer naturforekomster som dammer, åkerholmer eller lignende, samt spesielle typer geologiske forekomster.

Nasjonalt jordvernmål: det skal maksimalt omdisponeres 3 000 dekar dyrka mark årlig

Prioritert art: Jmf. Naturmangfoldloven §23 (prioriterte arter)¹⁴²,
Kongen i statsråd kan ved forskrift utpeke nærmere angitte arter som prioritert. Ved avgjørelsen legges vesentlig vekt på om

- a) arten har en bestandssituasjon eller bestandsutvikling som strider mot målet i § 5 første ledd
- b) arten har en vesentlig andel av sin naturlige utbredelse eller genetiske særtrekk i Norge, eller
- c) det er internasjonale forpliktelser knyttet til arten

Trippel bunnlinje: Et rammeverk som definerer tre bunnlinjer bedrifter må tilfredsstille for å kunne fremme bærekraftig utvikling – økonomisk fremgang, miljømessig ansvar og sosiale forhold.

Sirkulær økonomi: Sirkulær økonomi er en økonomi som bidrar til at ressurser forblir i økonomien lengst mulig, også etter at et produkt ikke lenger brukes til sitt opprinnelige formål. Dette til forskjell fra en mer lineær «bruk og kast-økonomi» som forutsetter at ressurser er ubegrensede og lett håndterbare som avfall.

Utvalgt naturtype: Utvalgte naturtyper er viktig for en eller flere prioriterte arter, er truet internasjonalt, eller har stor naturlig utbredelse i Norge.

Vegetasjonssone: et område med vegetasjon som har samme krav til klimaet.

¹⁴⁰ Miljødirektoratet. Markaloven. <https://www.miljodirektoratet.no/regelverk/lover/markaloven/>

¹⁴¹ Miljødirektoratet. Veileder: Hvordan ta hensyn til klimaendringer i plan?

<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/for-myndigheter/klimatilpasning/veiledning-til-statlige-planretningslinjer-for-klimatilpasning/vurdere-naturbaserte-losninger/>

¹⁴² Naturmangfoldloven. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

Økosystem: Et økosystem er alle de levende organismene som finnes på et sted og miljøet de lever i.

Åpne og lukkede hogster: Det skilles mellom åpne og lukkede hogster, avhengig av hvor mange trær som står igjen¹⁴³. Åpen hogst deles inn i flatehogst og frøtrestillingshogst. *Flatehogst* innebærer at alle trærne hogges på et areal som er større enn 2 dekar. Dette er den normale hogstformen ved sluttavvirkning i gran og det er vanlig at arealet plantes til med 150-250 planter/daa i etterkant av hogsten. Frøtrestillingshogst innebærer at man setter igjen opptil 15 frøtrær per dekar som skal forsyne det nyhogde arealet med frø for foryngelse. Dette er vanligst ved sluttavvirkning i furu. Frøtrærne fjernes når foryngelsen har blitt 0,5 meter høy og tilfredsstillende tett. Lukkede hogstformer som skjermstillingshogst, selektiv hogst, bledningshogst og gruppehogst er lite brukt i dagens skogbruk. Hogstformene går ut på at man ved jevne mellomrom tar ut enkelttrær eller små grupper av trær. For å sikre bestander av rødlistede arter i skogen, anbefales det å utføre lukkede hogster, sette av større arealer som ikke hugges, og spare mange grove stokker¹⁴⁴. Ved å benytte lukket hogst som foryngelseshogst vil skogsarealet utsettes for mindre omfattende og brå endringer, og livsvilkårene for en del arter vil fortsatt være til stede. Også jordlevende sopp (mykorrhiza) er avhengig av kontinuerlig tilstedeværelse av levende trær¹⁴⁵.

¹⁴³ Skogskjøtsel, Landbruksdirektoratet. <https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/skogbruk/skogskjotsetl>

¹⁴⁴ Hva vil skje med vedboende sopparter i framtidens skog? Jenni Nordén, NINA. Seminar om skogbruk, arts mangfold og karbon 02.06.2021.

¹⁴⁵ Skogkurs. Lukkede hogstformer. <https://skogkurs.no/wp-content/uploads/Veileder-lukkede-hogstformer.pdf>

1. Liste over samtlige høringsuttalelser

	Type virksomhet	Saksnr.	Dato
	Kommunale råd og utvalg		
1.	Ungdomsrådet	23/01211-4	16.03.2023
2.	Utvalg for plan og byggesak	23/01211-5	22.03.2023
	Overordnede myndigheter		
3.	Statsforvalteren i Oslo og Viken	23/02559-12	05.04.2023
4.	Viken Fylkeskommune	23/02559-7	04.04.2023
	Lag og foreninger		
5.	Asker Elveforum	23/02559-10	05.04.2023
6.	Birdlife Norge avd. Buskerud	23/02559-4	28.03.2023
7.	Hurum Bondelag, Røyken Bondelag, Asker og Bærum Bondelag (felles innspill)	23/02559-6 23/02559-18	03.04.2023 21.04.2023
8.	Brønnøya vel	23/02559-5	31.03.2023
9.	DNT Asker turlag	23/02559-11	05.04.2023
10.	Naturvernforbundet i Asker	23/02559-15	05.04.2023
11.	Naturvernforbundet i Hurum og Røyken	23/02559-8	05.04.2023
12.	Oslofjordens Friluftsråd	23/02559-9	05.04.2023
13.	Skogeierlaget i Asker og Bærum, Skogeierlaget i Hurum og Røyken (felles innspill)	23/02559-13	05.04.2023
	Skogeierlaget i Asker og Bærum, Skogeierlaget i Hurum og Røyken (felles innspill)	23/02559-14, duplikat av 23/02559-13	05.04.2023
14.	Husebykollen hytteeierforening	23/02559-16	05.04.2023
	Husebykollen hytteeierforening	23/02559-17, duplikat av 23/02559-16	05.04.2023
	Privatperson		
15.	Inger-Lill Eikaas, landskapsarkitekt	23/02559-3	20.03.2023

2. Høringsuttalelser

Nr.	Innspill	Kommunedirektørens kommentar
	Asker Elveforum	
1	<p>Det er positivt at det samlede planverket representerer en grundig problembeskrivelse og uttrykker store ambisjoner for ivaretagelse av grønne verdier. Forankringen i nasjonale og internasjonale forpliktelser og forventninger er også viktig, og styrker forpliktelsene.</p>	
2	<p>Det ser snevert ut når strategiene i 6.4.1 under innsatsområdet «Livet i vann» blir «.....knyttet til utfordringen om forringet vannkvalitet.....». I forutgående og etterfølgende tekst er det lagt vekt på kantsoner, naturmangfold, truede arter, flomdemping, etc., der forvaltning av hele vassdragsbeltet er essensielt.</p>	<p>Tatt til følge. Innledningsteksten er endret til: <i>«...knyttet til utfordringen om forringet vannkvalitet; <u>oppfølging av helhetlig plan for Oslofjorden; og at forringelse av kantsoner og tap av naturtyper og arter knyttet til vann skal stanses gjennom planlegging, forvaltning og drift av arealer</u>».</i></p>
3	<p>Det kan konkretiseres bedre hvordan man skal arbeide for at vassdragsnære områder ivaretas bedre i planprosessene, der det er viktig å bringe inn tilstrekkelig faglig vurdering tidlig i planprosessene for å unngå uheldig påvirkning av vassdraget. Tiltak/inngrep selv i god avstand fra vassdragsstrengen kan ha stor innvirkning på vassdraget, f.eks. i form av økt erosjon, ras, destabilisering.</p>	<p>Ivaretatt i planen. Viser til siste kulepunkt under strategien «<i>Asker kommune skal arbeide aktivt for å oppnå god økologisk tilstand i vannforekomstene</i>» og kapittel 6.2 Natur i arealplanleggingen.</p>
4	<p>«Føre var» prinsippet er viktig når temaplanen innrømmer at ressursene er knappe og at det er ulikt kunnskapsnivå om dette, ref. side 15 om Kommunens rolle. «<i>Asker kommune gjør i dag en rekke</i></p>	<p>Tatt til følge. Et avsnitt fra kunnskapsgrunnlaget er føyd til under «Forvaltning av natur må være kunnskapsbasert» s.14.</p>

	<i>tiltak for å sikre naturmangfoldet i kommunen, men ressursene er knappe, både når det gjelder økonomi og personell, og det er ulikt kunnskapsnivå om naturmangfold i de ulike virksomhetene.»</i>	
5	Det er ikke tilstrekkelig å åpne en bekk eller restaurere en myr. I Asker kommune er vi så heldige at det er mye som kan bevares ved økt fokus i frontlinjen/saksbehandlingen hos Samfunnsutviklingsavdelingen, Eiendomsavdelingen, Prosjekt og Utvikling.	Ivaretatt i planen. «Natur i arealplanleggingen» og innsatsområde «Forankring, kompetanseheving og samarbeid» adresserer dette.
6	Strategiene for å oppnå mål og ambisjoner er foreløpig lite konkrete om tiltak og prosesser som kan forbedres i forhold til dagens forvaltning. I Handlingsprogrammet forventer vi at alle avdelinger definerer oppgaver, handlinger, fokus etc. for å oppnå strategiene. Ellers blir en flott temaplan lite verd.	Viser til kapittel 3.4 Iverksetting. Temaplan naturmangfold inngår i Asker kommunes plansystem, og følges opp som en del av den ordinære virksomhetsstyringen. Etter at temaplanen er politisk vedtatt, utarbeider kommunedirektøren administrative oppdrag til virksomhetene basert på innsatsområdene og strategiene i planen. Med bakgrunn i disse oppdragene, utarbeider virksomhetene tiltak i sine egne virksomhetsplaner, som gjennomføres og følges opp lokalt i den enkelte virksomhet.
7	Listen med de viktigste lovene og handlingsplaner på side 6 mangler Vannressursloven (spesielt § 5, 7 og 11), og Vannforskriften (spesielt § 12). Vi har sett mange saker hvor dette har manglet og vi tror at det kan ha bidratt til mange års manglende fokus i flere avdelinger.	Ivaretatt i planen. Naturmangfoldloven og plan- og bygningsloven omtales som de to viktigste lovene for å ta vare på natur. I tillegg er det en rekke sektorlover og forskrifter som har stor betydning for hvordan naturen forvaltes. De ulike sektorlovene er omtalt under respektive innsatsområder. Vannressursloven og vannforskriften er omtalt i kapittel 6.4 Livet i vann.

8	<p>Av internasjonale drivere kan også EUs taksonomi for bærekraftig aktivitet bli omtalt. Dette er rammeverk med betydning for norsk ressurs- og naturforvaltning. Lenke: https://snl.no/EUs_taksonomi_for_b%C3%A6rekraftig_aktivitet</p>	<p>Tatt til følge. Et avsnitt om EUs taksonomi for bærekraftig økonomisk aktivitet er lagt til i kunnskapsgrunnlaget under avsnitt 4.1.5 Grønn giv (European green deal).</p>
<p>Asker og Bærum Bondelag, Røyken Bondelag og Hurum Bondelag</p>		
9	<p>Vi er relativt godt fornøyd med kommunens overordnede strategi som den er gjengitt i punkt 9.2. – Sammenstilling av mål, innsatsområder og strategier.</p>	
10	<p>Nullvisjon. Vi merker oss spesielt at Asker kommune skal motvirke fragmentering av jordbrukslandskapet og gjennom en nullvisjon unngå nedbygging og omdisponering av dyrka og dyrkbar jord. Dette er helt i tråd med bondelagenes grunnleggende holdninger til arealdisponeringer og samsvarer med et stadig økende krav om bevaring av den matjorda vi har.</p> <p>Det er derfor svært skuffende at det i bakgrunnsstoffet og den generelle omtalen av dette punktet ikke lenger er en nullvisjon, men tvert imot viser seg å være en tallfestet størrelse, beregnet ut fra hva kommunen kan tillate seg å bygge ned innenfor statens jordvernmål for innværende år. Under dette punktet er nullvisjon ikke brukt som et begrep i det hele tatt – her heter det derimot at «...kommunen skal sikre viktige jordbruksområder og kulturlandskap i landbruket, og unngå nedbygging av dyrket mark i samsvar med det nasjonale jordvernmålet. For Asker vil dette tilsvare en grense for omdisponering på maksimalt 13 dekar i året.»</p>	<p>Nullvisjon er ivaretatt i planen gjennom strategien: <i>Asker kommune skal motvirke fragmentering av jordbrukslandskapet og gjennom en nullvisjon unngå nedbygging og omdisponering av dyrka og dyrkbar jord.</i></p> <p>Tatt til følge. Vi ser at formuleringen i innledningen kan virke misvisende og avsnittet er derfor omformulert både i temaplanen og i kunnskapsgrunnlaget</p> <p>Temaplanen kan ikke endre en strategi fra kommuneplanens samfunnsdel, men temaplanen vil være grunnlag for neste revidering av kommuneplanens samfunnsdel.</p>

	Vi ber om at kommunen står ved nullvisjonen og stryker den «tillatte» nedbyggingsraten fra planen. Null nedbygging er null nedbygging – og ikke 13 dekar, eller et annet tall større enn null.	
11	Arealer i full drift. Bondelagene stiller seg bak kommunens ønske om oppfølging av driveplikten, og er også fornøyd med at kommunen gjennom jord- og konsesjonsloven vil sørge for en drifts- og bruksstruktur som ivaretar Askers landbruksarealer.	Tas til orientering.
12	Beiting. Temaplan naturmangfold poengterer at beiting av arealer er en grunnleggende forutsetning for at en rekke arter skal kunne overleve. En forutsetning for beiting, er at landbruksarealene i kommunen er i full drift og benyttes til matproduksjon og dyrehold. Uten drift på landbruksjorda er det ikke mulig å holde beitedyr, og uten beitedyr blir det heller ikke beiting – noe som igjen betyr at det blir færre arter i kulturlandskapet og i beiteområdene i utmarka. Konklusjonen blir til slutt at det blir mindre naturmangfold og færre arter når jorda ikke driftes og dyr kan sendes på beite. Når det gjelder skogbruket i kommunens skoger, ønsker vi å peke på at kommunen må sikre opprettholdelse av beiteressursene i Marka, og legge til rette for husdyr på utmarksbeite. Naturmangfoldplanen må ikke være til hinder for økt bruk av beiteressursene. Som kommunen selv skriver, er beiting en forutsetning for opprettholdelse av mange truede arter i kulturlandskapet. Dette gjelder også for beiteområdene i Marka, der beiting som tidligere påpekt, danner grunnlag for et rikt biologisk mangfold der den foregår.	Ivaretatt i planen. Temaplanen er ikke til hinder for bruk av beiteressursene.
13	Dialog og samarbeid. Bondelagene håper at de ulike tiltakene, kontrollene og oppfølgingen innenfor jordbruk og skogbruk vil bli gjort i dialog med bondelagene og den enkelte berørte bonde i forkant. Våre ønsker er i stor grad de samme som kommunens, men det kan være nødvendig med tilpasninger fra tid til annen, og dette vil vi gjerne samarbeide om.	Kommunen har kontroll med og oppfølging av flere nasjonale regelverk innenfor jord- og skogbruket. Dette er en lovpålagt oppgave som tilfaller landbruksforvaltningen i kommunen. Disse kontrollene gjøres i dialog med den enkelte bonde. Vi viser til godt samarbeid så langt og ser frem til videre samarbeid.
Asker og Bærum Skogeierlag / Hurum og Røyken Skogeierlag		

14	Asker og Bærum Skogeierlag, sammen med Hurum og Røyken Skogeierlag er positive til høringsutkast «Temaplan Naturmangfold 2023 – 2035» og ser det som viktig med økt kunnskap og informasjon til målgruppene.	
15	Fra sammendraget side 2: «Naturen har egenverdi, og er viktig for opplevelser, rekreasjon og Folkehelse»: Kommentar: - Naturen har også en stor verdi for skogeier, og tilhørende industri.	Ivaretatt i planen.
16	side 31, «Asker kommune har en betydelig markedskraft i bygg og anleggsbransjen»: Kommentar: - Kommunen bør øke bruken av gjenvinnbare materialer, f.eks treverk.	Materialbruk er ivaretatt i andre strategidokumenter. Viser til kommunens innkjøps- og anskaffelsespolitikk og strategi. Materialbruk omtales også i kommunens <i>Temaplan for handling mot klimaendringene</i> under innsatsområdet <i>Fremtidsrettede bygg og anlegg</i> .
17	Kommentar side 35: - Unngå hogst i løvtredominerende bestand. - Økt skogvern basert på prinsippet om frivillig vern. - Økt bruk av lukket hogst. Dette må gjøres på et skogfaglig grunnlag.	Ivaretatt i strategiene på side 43.
18	- Tett planting bidrar til økt CO ₂ - opptak. Interessekonflikt. Staten oppfordrer skogeier til tett planting.	Tematikken er omtalt i nytt avsnitt på side 58 «Noen ganger må vi velge mellom klimatiltak og naturhensyn» og strategi på side 60. Det gis statlig tilskudd til «tettere skogplanting som klimatiltak». Tettere planting kan påvirke det biologiske mangfoldet negativt. Tett plantet skog har mindre undervegetasjon og er mer artsfattig enn en mer åpen skog.
19	Kommentar side 38: - Inkludert nøkkelbiotoper og kantsoner er det totale arealet vesentlig større enn 6%.	I avsnittet omtales områder som er vernet som skogreservater etter naturmangfoldloven. Dette er tydeliggjort i teksten på side 43.
20	Kommentar side 44, «Kantsoner langs vassdrag»: - Denne bør følge PEFC skogstandard (1.mars 2023).	Tatt delvis til følge. Det er flere lovverk som regulerer krav om kantvegetasjon. <i>Norsk PEFC skogstandard</i> og <i>Forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket</i> er lagt til i avsnittet på side 49.

21	<p>Kommentar side 50 & 51, «Naturens rolle i klimaregnskapet»: - Beskrivelsen er tynn og delvis motstridende. Forskning på dette feltet er av nyere dato, og det er avgjørende at kommunen holder seg oppdatert på ny kunnskap fremover.</p>	<p>Teksten er utvidet noe. Forskning på karbonopptak i naturen er et forskningsfelt i rivende utvikling og forskningen kan være motstridende. Vi har forsøkt å belyse enkelte dilemmaer i kapitlet.</p> <p>Kommunen holder seg løpende oppdatert på ny kunnskap innenfor klimavennlig skogdrift, blant annet ved å følge webinarer, lese fagartikler og nyhetsbrev på området. Mye av tidligere forskning innenfor feltet kommer fra andre land der forholdene ikke nødvendigvis er sammenlignbare med Norge. Det blir derfor også svært spennende å følge det nye nasjonale forskningsprosjekt Ecoforest, der det også gjøres feltarbeid i Asker.</p>
Asker Turlag		
22	<p>Planen er vel disponert med god forankring i Asker kommunes overordnede bærekraftsmål. Den gir en grundig beskrivelse av dagens situasjon og utsikter fremover. Med utgangspunkt i bærekraftsmålene bearbeides status og utsikter til gjennomarbeidete strategier.</p>	
23	<p>Kapittel 4 Dagens situasjon og utsikter framover Etter å ha lest dette kapitlet er vår konklusjon at tilstanden til naturmangfoldet i Asker ikke er tilfredsstillende. På side 14 foreslås det tre tiltak for å bedre situasjonen. Turlaget slutter seg til disse tiltakene, men vil under forslaget «Forvaltning av natur må være kunnskapsbasert» tilføye på linje 3: Et godt <u>og lett tilgjengelig</u> kunnskapsgrunnlag er</p> <p>Markaloven omfatter et bestemt avgrenset område. Loven har betydning for naturmangfoldet innenfor markagensen. I Asker ligger markaområdene i nord innenfor grensen. Turlaget vil anbefale at markagrensen utvides til å omfatte markaområdene i Røyken og Hurum og at markaloven omtales i planen.</p>	<p>Tatt til følge. Teksten er endret som foreslått.</p> <p>Tatt delvis til følge. Markaloven og markaforskriften er nevnt i underkapitlet «Naturmangfold i skog» under kapittel 6.3. En tekst om markaloven og markaforskriften er lagt til under kapittel 9.3 Definisjoner.</p> <p>Utredning av markagrense i Asker sør ligger til arbeidet med kommuneplanens arealdel.</p> <p>Utredning av markagrense i Asker sør ligger til arbeidet med kommuneplanens arealdel.</p>

24	Som en av kommunen i landet med flest ansvarsarter, har Asker kommune et spesielt ansvar (s 20). Turlaget anbefaler <i>at dette ansvaret kommer tydeligere frem i planen.</i>	Ivaretatt i planen. Viser til teksten om ansvarsarter på side 23-24 og tabell 3 på side 24 som viser oversikt over mange av kommunens ansvarsarter.
25	På side 23 nevnes tre punkter som er felles for innspill fra natur- og friluftslivsorganisasjoner. Turlaget foreslår å tilføye: <u>Bevare store sammenhengende natur-/grøntområder og gode spredningsveier for planter og dyr.</u>	Ivaretatt i planen. Viser til teksten på side 26: «... <i>Kalkrike områder, forbindelseslinjer mellom grøntområder, de store skogområdene i Asker sør, ...</i> ».
26	6.1.1 Strategier Turlaget vil foreslå et nytt punkt: <i>Asker kommune skal gjennom forvaltning og arealplanlegging verne om naturmangfoldet i store sammenhengene naturområder og spredningsveier for planter og dyr.</i>	Tatt delvis til følge. Vi er enig i at bevaring av sammenhengende grøntområder bør tydeliggjøres. Dette er derfor inkludert i teksten under den første strategien i kapittel 6.1.1: « <i>For å oppnå egne og nasjonale mål må Asker kommune gjennom bevisst arealforvaltning unngå å bygge ned viktig natur og <u>bevare sammenhengende grøntområder</u>.</i> ».
27	For Turlagets stiarbeid i nærområder, skog og mark vil det være nyttig å få tilgang til kunnskapsgrunnlag som utvikles.	Vi ser frem til å samarbeide med Turlaget om dette i områder som er viktige for både naturmangfold og friluftsliv. Kartlegginger og kunnskapsgrunnlag som utvikles vil være offentlig tilgjengelige dokumenter.
	Birdlife Norge avd. Buskerud	
28	BirdLife Buskerud synes at høringsutkastet viser en positiv og ambisiøs temaplan for naturmangfold i Asker kommune 2023-2035. Temaplanen påpeker mange av de store utfordringene som kommunen står foran når det gjelder arealbruk og bevaring av naturmangfold i årene som kommer.	
29	Vi er litt forundret over at når temaplanen omtaler naturreservater, så er det bare skogreservater, primært barskogsreservater som inngår i verneplan for skogvern, som blir nevnt, ref. bla. kart på side 36. Et viktig edellauvskogsreservat som Holtnesdalen naturreservat er f.eks. ikke nevnt, heller ikke andre naturreservater for myr og våtmark eller sjøfuglreservater langs Oslofjorden. Vi anbefaler at det lages en bedre	Tatt til følge. En tabell, samt et avsnitt fra kunnskapsgrunnlaget om naturvernområder i Asker, er skrevet inn i temaplanen på side 20 under kapittel 6.1. I tillegg er et kart over alle naturreservatene i kommunen satt inn på side 21.

	oversikt over alle (69) naturreservater i kommunen, og at betydningen disse har for vern av naturmangfoldet i Asker, blir tydeliggjort. Gjerne også med en beskrivelse av hvordan disse reservatene skal skjøttes. Et kart som viser alle naturreservatene i Asker fra Naturbasen eller Askerkart, bør derfor være med i temaplanen.	
	Brønnøya vel	
30	Kommunens nye temaplan for naturmangfold er et kjærkomment dokument for utvikling og bevaring av våre naturgitte verdier.	
31	I punkt 6 «Forankring, kompetanseheving og samarbeid», skisseres strategier for å nå målene. Vi merker oss: <i>Et tettere samarbeid med velforeningene kan være nyttig for å nå nye målgrupper. Velforeningene kan brukes som kanal både for å gi ut viktig informasjon og for å mobilisere arbeidskraft til dugnader, som for eksempel lusing av fremmede arter (side 57).</i> I det følgende gis en kort beskrivelse av hva vi har gjort og vil gjøre på Brønnøya i regi av velstyret. Deretter presenteres forslaget til hvordan vi ønsker å samarbeide med kommunen om realisering av planen.	Innspillene tas med i det videre arbeidet med å utarbeide konkrete tiltak i virksomhetsplaner og det årlige handlingsprogrammet.
	Husebykollen hytteeierforening	
32	Husebykollen hytteeierforening leser temaplanen med stor interesse – og vil berømme kommunen for å fremlegge en slik plan. Det er flott at planen er forankret i FNs bærekraftsmål (2015) og Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (2022) med IPBES-rapporten (2019) som referansedokumenter. Temaplanen konkretiserer og utdyper kommuneplanens samfunnsdel og den inneholder mange prisverdige utredninger, henvisninger/referanser og strategier. Utfordringen blir å følge opp Tema-planen slik at den får gjennomslagskraft opp mot andre	

	<p>interesser (økonomiske, næringslivsmessige og utbygningsmessige o.a.)</p> <p>Vi håper Asker kommune tar Temaplanen i bruk som et verktøy ifm. kommuneplanen og dermed unngå at Temaplanen bare blir et uttrykk for gode intensjoner.</p>	
	<p><i>Vi foreslår at:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>det utvikles og iverksettes et program for opplæring av kommuneansatte og politikere om Temaplan for naturmangfold og implikasjoner av denne – gjerne under motto «Tenke globalt, handle lokalt»;</i> • <i>ifm. alle fremtidige utbyggings- og reguleringsplaner skal det utredes hvordan planen følger, oppfyller og hensyntar Temaplanens intensjoner og strategier.</i> 	<p>Innspillene tas med i det videre arbeidet med å utarbeide konkrete tiltak i virksomhetsplaner og det årlige handlingsprogrammet.</p>
33	<p>I 6.2.1 <i>Strategier</i> på side 30 angis følgende «<i>Asker kommune skal prioritere natur og klima like høyt som andre samfunnshensyn og interesser i arealforvaltningen</i>». Slikt formulert er det nærliggende å hevde at natur og klima nærmest er dømt til å tape(...)</p> <p>(...)«Naturen er grunnlaget for vår eksistens og alt liv på jorda», sies det på side 10. I dette perspektiv bør egentlig strategien i 6.2.1 <i>Strategier</i> (side 30) omformuleres til «<i>Asker kommune skal prioritere natur og klima over andre samfunnshensyn og interesser i arealforvaltningen</i>» – noe som mange vil mene er ganske urealistisk å etterleve. Men i det minste bør det kreves en god forklaring når andre samfunnshensyn og interesser trumfer irreversible inngrep i landskapet og naturens bevarelse(...)</p>	<p>Viser til kommentar nr. 51. Den historiske tendensen har vært at natur har blitt mindre verdsatt enn andre samfunnshensyn. Strategien skal sikre at naturens verdi vurderes på lik linje med andre hensyn.</p>

34	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Vi mener at et natur- og økosystemregnskap bør inneholde tallfesting av f.eks. hvor mye karbon som er lagret i vegetasjon, jordsmonn og myrer.</i> • <i>For å øke bevisstheten om klima, foreslår vi at det forlanges natur- og klimaregnskap ifm. alle utbyggings og reguleringsplaner, inkl. tallfesting av karbon C og nitrogen N og beregning av potensielt utslipp av CO₂, metan CH₄ og lystgass N₂O.</i> • <i>Vi er som eiere av fritidsboliger opptatt av at naturområders betydning for rekreasjon, og følgelig bør et natur- og økosystemregnskap inneholde oversikt over slike områder.</i> 	<p>Ivaretatt i andre planer og prosjekter.</p> <p>Kommunen jobber for å sikre mest mulig relevant informasjon om natur og klima i arealplanlegging. Dette arbeidet omfatter også en tallfesting av arealers karbonopptak og lagringskapasitet.</p> <p>Ny kommuneplan stiller krav om klimagassberegning for alle nybygg over 1000kvm BRA. Det bør vurderes om et tilsvarende krav til naturregnskap skal legges inne ved neste kommuneplanrullering.</p> <p>Innspillet oversendes prosjektleder for kommunens arealregnskap.</p>
35	<p>(...) Vi har følgende forslag: <i>Vi foreslår at det med utgangspunkt i 'Temaplan naturmangfold 2023–2035' utvikles en kommunal «styringsplakat», utformet som en sjekkliste, til bruk i arealplanlegging, og at denne skal gjelde fra forslag til reguleringsplaner, gjennom saksbehandling og inkludert den politiske behandling.(...)</i></p>	<p>Innspillene tas med i det videre arbeidet med å utarbeide konkrete tiltak i virksomhetsplaner og det årlige handlingsprogrammet.</p>
36	<p>Husebykollen hytteeierforening mener at iverksettelse av et natur- og økosystemregnskap er et viktig verktøy som kan hjelpe til med å forhindre at mange forholdsvis små områder som naturødelegges ikke sees i sammenheng. (...)Som en del av regnskapet bør inngå et <i>temakart</i> for natur der LNFR-områdene i Asker kommune er tydelig avmerket(...)</p>	<p>Dette er ivaretatt i kommuneplanens arealdel og er avmerket i kommunens kartløsning Askerkart.</p>
37	<p>Vi foreslår at Asker kommune etablerer et uavhengig organ med formål å etterse kommunens oppfølging av <i>Temaplan naturmangfold 2023–2035</i>. En oppgave til et slikt «naturmangfold-utvalg» bør f.eks. være å bli holdt orientert om kommunens arealdisponeringer og gi råd til kommunens politiske organer gjennom en årlig rapportering.</p>	<p>Ansvar for oppfølging av temaplanen ligger til Utvalg for samfunnstjenester.</p>
Inger-Lill Eikaas, landskapsarkitekt		

38	<p>Hverdagsnatur. Å verne 30% av hav og land er bra. Vern alene er ikke tilstrekkelig for å stoppe tap av naturmangfold/biodiversitet. Hverdagsnatur (alt som ikke er vernet/truet som vanlig skog, restarealer, kantsoner, hager osv.) og hvordan disse arealene sikres, forvaltes og henger sammen er like sentralt for velfungerende økosystemtjenester og ivaretagelse/gjenoppretting av biodiversitet.</p>	Ivaretatt i planen. Betydningen av «Hverdagsnatur» og sammenhengende grøntarealer er omtalt flere steder i planen.
39	<p>Skjøtsel. Måten de ulike grøntarealene skjøttes på må endres på kommunalt nivå. Skjøtsel er en svært viktig faktor for ivaretagelse, opprettholdelse eller økning av biodiversitet. For de offentlig eide områdene må det utarbeides nye skjøtelsesplaner med klare retningslinjer for skjøtsel, vedlikehold og ny beplantning. Kommunen må sikre at skjøtelsesplaner følges, for eksempel der skjøtelsesgarantien settes bort til private entreprenører.</p>	Skjøtsel er kostbart, og krever at det allokeres ressurser for å gjennomføre dette flere steder enn i dag. Skjøtsel vil gjennomføres i tråd med politiske prioriteringer.
40	<p>Henvvisning til masteroppgaven «Biodiversitet implementert i landskapsarkitektur: et prosjekteksempel fra Asker sentrum», Eikaas og Roussel 2013.</p> <p>Her omtales bl.a. grøntkart, strategikart, landskapsøkologiske prinsipper og områdetype.</p>	<p>Masteroppgaven viser et godt eksempel på hvordan et grøntstrukturkart kan utvikles for Asker.</p> <p>Utvikling av et grøntstrukturkart er forslått i den første strategien i kapittel 6.2.1.</p>
<p>Naturvernforbundet i Asker</p>		
41	<p>Vi vil innledningsvis gi ros til dette arbeidet og støtte til de ulike strategier som er skissert.</p> <p>Med bakgrunn i relativt store utfordringer for naturen i Asker har man klart å utarbeide en veldig grundig, innholdsrik og lesbar plan! I kapitlene har man inkludert gode fakta og tall uten at det har blitt for mye. Hvert innsatsområde har gode og velbegrunnede satsinger. Det er mye god kunnskap i denne planen, og vi tror den kan brukes i flere sammenhenger enn i planverket.</p>	

42	<p>Grunnlag for planer og saksbehandling Naturvernforbundet mener det er svært viktig at denne planen medfører konkrete endringer i kommuneplanen for å gi riktig retning på kommunes utvikling.</p>	Temaplanen vil ligge som grunnlag for neste revidering av kommuneplanen.
43	<p>Kunnskapsgrunnlaget – Det er en svakhet at man ikke har komplett oversikt over naturforholdene i Asker, men klattvise registreringer, ofte i områder man forventer å finne særlig verdifull natur. Vi støtter derfor at det er behov for et arealregnskap, dette må prioriteres.</p>	<p>Arbeidet med et arealregnskap er i gang og følges opp i samarbeid med Viken Fylkeskommune.</p> <p>Viken fylkeskommune arbeider for tiden med å utarbeide et regionalt heldekkende og kartbasert arealregnskap, som også skal inkludere naturverdier og naturrisiko. Arbeidet skjer i samarbeid med myndigheter, utvalgte forskningsmiljøer og kommuner for å sikre effektiv utvikling og en utforming av arealregnskap som er i tråd med nasjonale føringer når de foreligger. Asker er med som pilotkommune i prosjektet og har satt av egne ressurser til dette arbeidet.</p>
44	<p>Markaloven er ikke nevnt i denne planen. Naturvernforbundet mener en utvidelse av arealene innenfor markagrensen til å omfatte skogen i Hurum og Røyken vil styrke bevaringen av natur i disse områdene.</p> <p>Flest truede arter finnes i skog, og kommunen kan påvirke utviklingen ved at den skal godkjenne hogstplaner og hogstsøknader i kommunen. I tillegg må kommunen som grunneier gå foran med bærekraftig skogbruk, prioritere vern, sikre arealer til friluftsliv og restaurere tapt natur.</p>	<p>Tatt delvis til følge. Markaloven og markaforskriften er nevnt i underkapitlet «Naturmangfold i skog» under kapittel 6.3. En tekst om markaloven og markaforskriften er lagt til under kapittel 9.3 Definisjoner.</p> <p>Utredning av markagrense i Asker sør ligger til arbeidet med kommuneplanens arealdel.</p> <p>Ivaretatt i planen. Viser til strategier om naturvennlig skogbruk, frivillig vern og restaurering</p>

45	<p>Vi mener ellers at denne temaplanen er godt egnet til opplæring og informasjon om dette viktige fagfeltet. Spesielt forventer vi at politikere som skal vedta planer og styre kommunens utvikling legger denne planen til grunn for prioriteringene, og at de foreslåtte strategiene konkretiseres i relevante handlingsplaner. Vi tror også at planens innhold kan være et element i prosjekter på skolene hvor elevene får innblikk planer i nærmiljøet og vurdere argumenter for og mot utbygging. (slik det er gjort på Borgen).</p>	
<p>Naturvernforbundet i Hurum og Røyken</p>		
46	<p>Etter vårt skjønn ligger det et svært godt faglig arbeid til grunn for temaplanen. Planforslaget inneholder presise beskrivelser av de mange truslene mot kommunens naturmangfold, og foreslår gode strategier for å oppnå bedre tilstand i kommunens økosystemer.</p>	
47	<p>Sårbare arter og naturtyper Dette innsatsområdet mener vi bør endre navn til <i>Arter og naturtyper</i>.</p> <p>Forslag til ny formulering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Asker kommune skal, gjennom forvaltning og vern, stanse og reversere tap av sårbare arter og trua naturtyper». <p>o Kommentar: Kunnskapsgrunnlaget for temaplanen beskriver på en forbillig måte hvordan alle økosystemer i kommunen henger sammen, og at <i>all natur</i> i kommunen er under sterkt press. Det bør derfor ikke være slik, at det kun er «sårbare» arter og «trua» naturtyper som kommunen skal verne om. Lest i verste mening, vil denne strategien kunne åpne for at det er fritt fram for tiltak som ødelegger natur som ikke er klassifisert som «sårbar» eller «trua». Det framgår heller ikke klart hvilke kriterier som skal ligge til grunn for at arter eller naturtyper skal gis status som «sårbar» eller «trua». Naturvernforbundet mener derfor at det er best å unngå disse begrepene, og at kommunen rett og slett bør ha som mål å stanse og reversere tap av <i>alle</i> arter og naturtyper.</p>	<p>Ivaretatt i planen. Temaplanen omhandler hvordan vi skal ta vare på alt naturmangfold i Asker og her inngår alle arter og naturtyper. Vi ønsker derfor å spisse dette innsatsområdet til å ha hovedvekt på sårbar og truet natur. Samtidig understrekes også verdien av «<i>naturen uten en merkelapp</i>» i planen.</p> <p>Tatt til følge. Strategien er omformulert i henhold til merknaden.</p>

48	<p>Sårbare arter og naturtyper Forslag til ny formulering: «Asker kommune skal være en pådriver for restaurering av natur, og bruke kommunal skogforvaltning til å omdanne planta skog til naturskog.»</p> <p>Kommentar: Svært mye av kommunens skogareal er i dag ikke naturskog, men ulike varianter av planta skog og såkalt «plantasjeskog». I løpet av noen hundre år vil slik skog også utvikle seg til naturskog igjen, dersom den får stå i fred etter siste hogst. Kommunen bør forplikte seg til å la kommunalt eide skogeiendommer få utvikle seg til slik naturskog. En ensaldret granplantasje vil mangle både variasjon i treslag og alder, samt variasjon i død ved. Restaurering av skog handler om å etterligne naturlig skogdynamikk, og dette kan gjøres ved å reintrodusere død ved eller arter i områder hvor de tidligere har forekommet.</p>	Ivaretatt i planen. Kommunal skogforvaltning og strategier for dette er omtalt i kapittel 6.3.
49	<p>Natur i arealplanlegging Forslag til ny formulering:</p> <p>«Asker kommune skal ha relevante kartlegginger for naturmangfold for hele kommunens areal, og arbeide aktivt for å gjennomføre slike kartlegginger».</p> <p>Kommentar: Dersom kartleggingsarbeidet skal gjennomføres i dagens tempo, kun med økonomiske midler fra sentrale myndigheter, vil det ta svært lang tid før hele kommunens areal er kartlagt med tilfredsstillende standard. Dersom Asker kommune mener alvor med å være en</p>	Kartlegging vil utføres i tråd med politiske prioriteringer.

	foregangskommune for å ta vare på naturmangfold, må også kommunen sjøl forplikte seg til å bidra økonomisk for å gjennomføre kartlegginger av naturmangfold.	
50	<p>Natur i arealplanlegging Forslag til ny formulering:</p> <p>«Asker kommune skal føre arealregnskap og arbeide for å oppnå <i>arealnøytralitet fra og med førstkommande rullering av kommuneplanens arealdel</i>».</p> <p>Kommentar: Uttrykket «arbeide for» er lite forpliktende. Tidsaspektet er her vesentlig. Temaplanen nevner at Montreal-avtalen, som Norge har slutta seg til, krever at landet har verna minst 30 % av både land- og sjøareal innen 2030, og at ytterligere minst 30 % av arealer med ødelagt og/eller skadd natur skal være under restaurering innen samme tidspunkt. Når temaplanen for naturmangfold vedtas, vil det bare være rundt seks og et halvt år til disse målene skal være oppnådd. Allerede fra og med førstkommande rullering av kommuneplanens arealdel bør det derfor være et mål for kommunen å oppnå arealnøytralitet.</p>	<p>Et konkret mål om arealnøytralitet vil være avhengig av et politisk vedtak. Dette vil naturlig henge sammen med arbeidet med kommuneplanens arealdel. Temaplanen kan legge grunnlaget for å fatte et slikt vedtak</p> <p>I temaplan <i>Handling mot klimaendringene</i> er det vedtatt netto 0 m² nedbygging av våtmark, elvesletter, myr og matjord.</p>
51	<p>Natur i arealplanlegging Forslag til ny formulering:</p> <p>«Asker kommune skal prioritere natur og klima <i>minst</i> like høyt som andre samfunnshensyn i og interesser i arealforvaltningen».</p> <p>Kommentar: Dette er en særdeles viktig strategi. I mange tilfeller vil det være nødvendig å prioritere natur og klima <i>høyere</i> enn andre samfunnshensyn og interesser. Derfor bør ordet «minst» tilføyes.</p>	<p>Tatt til følge. Strategien er omformulert i henhold til merknaden.</p>

52	<p>Natur i arealplanlegging Forslag til ny formulering:</p> <p>Asker kommune skal ha en høy terskel for å gi dispensasjoner som medfører inngrep i verdifull natur.</p> <p>Kommentar: Hva som er «verdifull» natur vil kunne tolkes skjønnsmessig, og gi politikere en mulighet til å innvilge dispensasjoner som medfører inngrep i viktige økosystemer og/eller friluftsområder uten at de mener vedtaket kommer i konflikt med denne temaplanen, ut fra ei subjektiv vurdering av hva som skal regnes som «verdifull» eller «ikke verdifull» natur.</p>	<p>Tatt til følge. Strategien er omformulert i henhold til merknaden.</p>
53	<p>Natur i arealplanlegging Forslag til ny formulering:</p> <p>Asker kommune skal, <i>før førstkommende rullering av kommuneplanens arealdel</i>, gjennomgå vedtatte planer for å avdekke manglende hensyn til natur, slik at disse planene kan endres eller oppheves.</p> <p>Kommentar: Også dette er en særdeles viktig strategi. Vi mener det er nødvendig at en slik gjennomgang skjer før førstkommende rullering av kommuneplanens arealdel. Asker kommune er en av kommunene i landet med høyest utbyggingspress. Med et slikt høyt utbyggingstempo, er det nødvendig at også gjennomgangen av eldre arealplaner skjer raskt. Kommunen bør prioritere en slik gjennomgang minst like høyt som saksbehandling av utbyggingssaker, for å ivareta det som så ofte kalles en «balanse mellom vekst og vern».</p>	<p>Gjennomgang av gamle planer vil komme som et tiltak i virksomhetsplaner eller handlingsprogrammet når planen er vedtatt.</p>

54	<p>Natur i arealplanlegging</p> <p>Vi vil også foreslå ytterligere én strategi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Asker kommune skal ikke tillate bygging av nye fritidsboliger i kommunen.</i> <p>Kommentar: De over 4000 fritidsboligene i kommunen legger beslag på store arealer, og mange ligger nær sjøen, i de områdene av kommunen med både størst naturmangfold og mest friluftsliv. Fritidsboligene, med tilhørende anlegg som veier, vann- og avløpsledninger, representerer et luksusforbruk av arealer, som ikke er bærekraftig.</p>	<p>Prioritering av arealdisponering ligger til kommuneplanens arealdel.</p>
55	<p>Skog og kulturlandskap</p> <p>Foruten de seks strategiene som allerede er nevnt under innsatsområdet vil vi derfor foreslå ytterligere én strategi, som vil gi kommunen flere virkemidler for å styre skogsdrifta i naturvennlig retning:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Asker kommune skal innføre ei kommunal markagrense, og arbeide for at skogområder på Hurumlandet skal bli en del av markalovens virkeområde.</i> 	<p>Utredning av markagrense i Asker sør ligger til arbeidet med kommuneplanens arealdel.</p>

56	<p>Livet i vann</p> <p>Naturvernforbundet kan, uten forbehold, slutte seg til samtlige tre strategier som nevnes under dette innsatsområdet. I tillegg vil vi foreslå ytterligere én strategi, som retter seg direkte mot de kjente konsekvensene av klimaendringene som vil merkes her i kommunen, med mer nedbør og hyppigere styrtregn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Asker kommune skal, før førstkommende rullering av kommuneplanens arealdel, utrede et forslag om å innføre breiere hensynssoner rundt alle innsjøer og vassdrag enn de som gjelder i nåværende kommuneplan, og også sørge for at mindre bekker og tørrbekker får slike hensynssoner.</i> 	<p>Dette er ivaretatt i den kommende kommuneplanens arealdel som er under behandling. I planbeskrivelsen til ny kommuneplan står det under punkt 9.2.5.3 <i>Blågrønne strukturer i kommuneplanen:</i></p> <p><i>I kommuneplanens arealdel er det lagt inn en hensynsone naturmiljø langs alle vassdrag for å sikre kantvegetasjon langs vassdragene. Vassdrag inkluderer alle elver, bekker, tørrbekker og dammer. Hensynsone er 20 meter i byggesonen og 30 meter i LNF-områder. Det er ikke tillatt å fjerne vegetasjon nærmere enn hhv. 10 og 20 meter til vannkant.</i></p>
56	<p>Forankring, kompetanseheving og samarbeid</p> <p>Naturvernforbundet kan, uten forbehold, slutte seg til samtlige fire strategier som nevnes under dette innsatsområdet. Vi vil også legge til, at kommunen bør sørge for opplæring av, og kontroll med arbeidet til egne og innleide folk som driver arbeid ute i «felten», f.eks. alle former for anleggsarbeid, skjøtselsarbeid, snømåking, trefelling, etc.</p>	<p>Innspillet tas med i det videre arbeidet med å utarbeide konkrete tiltak i virksomhetsplaner og det årlige handlingsprogrammet.</p>

	Naturvernforbundet erfarer ofte at det er i dette leddet feil og misforståelser oppstår. Det hjelper ikke at kunnskapen om naturmangfold og riktig framgangsmåte er godt kjent høyere oppe i organisasjonen, dersom de som faktisk utfører det fysiske arbeidet ikke har samme kunnskap.	
	Oslofjordens Friluftsråd	
57	Det er som det fremgår på side 24 positivt at kommunen skal være en pådriver for naturrestaurering. Det nevnes bl.a. eks med restaurering av ålegrasenger og tareskog, noe som vi anser som viktig og positivt da dette er viktige oppvekstområder for fiskeyngel. Utsetting av såkalte «hummerhotell» f.eks i forbindelse med større utviklingsprosjekter som i Tofte eller Slemmestad og det å legge til rette for at blåskjellyngel kan feste seg på liner under småbåtanlegg i sjø kan også være mindre tilretteleggingstiltak som kan være positive for marint liv og miljø.	Innspillet tas med i det videre arbeidet med å utarbeide konkrete tiltak i virksomhetsplaner og det årlige handlingsprogrammet.
58	<i>Naturen i arealplanlegging (s 26)</i> Som høringsinstans for ulike planer rundt Oslofjorden, bl.a. detaljreguleringer, er vår erfaring og oppfatning at kunnskapsgrunnlaget ofte er altfor dårlig mht naturmangfoldet. Det burde stilles krav om at uavhengige fagbiologer i sommerhalvåret kartlegger framtidige utbyggingsområder der natur er planlagt bygd ned. Dette gjelder både for områder langs kysten og for områder ute i sjø. Ofte vises det til gamle og utdaterte kartlegginger, noen ganger helt tilfeldige registreringer. Mål om å bevare viktig naturmangfold må tas inn i all kommunal planlegging. Dvs dels i tråd med det som er foreslått som retningslinje i forbindelse med kommuneplanens arealdel 2022-2034. Dispensasjon i strandsonen skal ellers være et unntak, noe det er viktig å formidle til lokalpolitikere.	Ivaretatt i planen. Viser til strategier på side 33-35.
59	<i>Gode verktøy og tydelige mål – arealregnskap (s 27)</i> Vi opplever at stadig flere kommuner ser på og vurderer å bli arealnøytrale. Det er derfor positivt at arealnøytralitet også foreslås som et mål for Asker kommunes arealplanlegging.	Tas til orientering

60	<p><i>Strategier, kap 6.2.1, bl.a. kartleggingsbehov</i> OF støtter at kommunen til enhver tid bør ha gode kartlegginger å forholde seg til i all arealplanlegging og forvaltning. Vi nevner i denne sammenheng at i Oslofjorden er marine områder erfaringsmessig langt dårligere kartlagt enn områder på land. Vi spiller derfor inn at dette kan være et fremtidig utredningstema.</p>	Kartlegging vil gjennomføres i tråd med politiske prioriteringer som.
61	<p>Forslag om gjennomgang og «nulling» av gamle reguleringsplaner som vil være negative for viktig naturmangfold støttes og er viktig. Mye har endret seg innenfor dagens kunnskapsgrunnlag ift gamle planer.</p>	Tas til orientering.
62	<p><i>Jordbruket i Asker, kap 6.3</i> I en artikkel publisert i Norsk Landbruksrådgivning nylig nevnes syv tips for å holde jord og næring på plass. Blant tipsene anbefales det å unngå høstpløying i jordbruksarealer som ligger nært vann og vassdrag, gro fangvekster, etablere fang- og fordrøyingsdammer og å etablere en bred kantsone langs vassdrag, innsjøer og sjø for å hindre avrenning av næringsstoffer (7 tips, Larsen, P. R., 2021). Dette er tema som også drøftes i planforslagets kap. 6.4.</p>	Ivaretatt i planen.
63	<p><i>Livet i vann, kap. 6.4</i> OF omtaler viktigheten av Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv.</p> <p>(...) Åroselva er så vidt vi erfarer den eneste naturlig- gytende laks- og ørretelva i gamle Buskerud fylke. Dessverre er det som nevnt mye avrenning, samt forsøpling og gamle båtvrak i elva. Her er det et ønske om at en rydder og sikrer kantvegetasjon langs elva, og fjerner eksisterende og nytt søppel. Vi har observert flere båtvrak langs med elva, og samarbeider gjerne med kommunen om å få ryddet opp i dette.(...)</p>	<p>Åroselva er en viktig lakse- og sjørretelv, men det finnes flere små sjørretbekker i tillegg. Vannområde Indre Oslofjord Vest har kartlagt alle sjørretbekker i vannområdet.</p> <p>Kommunen vil komme tilbake til innspillet om behov for rydding av forsøpling uavhengig av temaplanen.</p>
64	<p><i>Diverse - kant- buffersoner og «lysforurensning»</i> OF omtaler viktigheten av buffersoner.</p> <p>(...) Vi erfarer ellers at såkalt «lysforurensning» kan være negativt for insekter, noe det har vært en del fokus på de siste årene. Muligens burde en framover kartlegge spesielt sårbare områder der det er kjent</p>	Lysforurensning er kort omtalt i kunnskapsgrunnlaget på side 144 ifm. at kommunen innfører smartbelysning på alle nyanlegg.

	forekomster av truede insekter/nattfly oa og vurdere avbøtende tiltak. Det bør ellers være noe en også ser nærmere på i forbindelse med ulike detaljreguleringer.(...)	Vi tar med oss innspillet i arbeidet med konkrete tiltak i virksomhetsplaner og det årlige handlingsprogrammet. Kartlegging vil gjennomføres i tråd med politiske prioriteringer.
65	Ytterlige planbehov? Vi opplever ellers at det ofte er liten kunnskap bl.a. hos entreprenører om faren for spredning av fremmede arter gjennom massehåndtering. Mulig kunne dette vært gjort noe med gjennom en egen massehåndteringsplan. Ellers så nevner vi at noen Oslofjordkommuner laget egne handlingsplaner for bekjempelse av fremmede arter, bl.a. Vestby kommune Handlingsplan for bekjempelse av fremmede arter 2017-2020 - VESTBY KOMMUNE . Så vidt vi erfarer har Vestby kommune hatt stor nytte av denne planen.	Temaplanen er et strategisk dokument. Handlingsplaner utarbeides i etterkant av at temaplanen er vedtatt.
66	Asker kommunes forslag til naturmangfoldplan for 2023-2035 bærer preg av et godt faglig håndverk. OF applauderer og støtter opp om viktige mål og strategier foreslått i planen. OF ser fram til et videre og godt samarbeid med Asker kommune, bl.a. for å nå mål i planforslag.	Vi viser til godt samarbeid så langt og ser frem til videre samarbeid.
	Statsforvalteren i Oslo og Viken	
67	Strategi: Asker kommune skal gjennom forvaltning og vern, stanse og reversere tap av sårbare arter og truede naturtyper. o En direktoratsgruppe har utarbeidet en oppfølgingsplan for trua natur (Oppfølgingsplan for trua natur - Miljødirektoratet (miljodirektoratet.no)). Denne oppfølgingsplanen beskriver hvilke trua arter og naturtyper forvaltningen følger opp spesielt, og hvilke tiltak og virkemidler forvaltningen bør bruke. Statsforvaltere og kommuner skal gjennomføre tiltak for å bedre rødlistestatusen for trua arter og naturtyper. 23 arter og 12 naturtyper er prioritert aller høyest fra 2021. I Asker kommune finnes følgende arter som omfattes av oppfølgingsplanen: Dragehodeglansbille, osloslørsopp, søsterslørsopp, lindeslørsopp og birislørsopp. Av de 12 naturtypene finnes åpen grunnlendt kalkmark og ålegraseng.	Tatt til følge. Vi har inkludert et avsnitt om oppfølgingsplanen under innsatsområdet «Sårbare arter og naturtyper» (kap. 6.1).

	<p>o Statsforvalteren arbeider for tiden med «supplerende vern» av arealer som ikke er skog. Vi vil i nær fremtid kontakte kommunen om arealer med høy verneverdi, enkelte på kommunens grunn. Dette er en god mulighet for kommunen til å foreslå arealer for vern.</p>	<p>Kommunen imøteser kontakt med Statsforvalteren om «supplerende vern».</p>
68	<p>Strategi: Asker kommune skal være en pådriver for restaurering av natur. <i>I 2022 vedtok Asker kommune at alle myrer på kommunal grunn skal stilles til disposisjon for restaurering.</i> o Kommentar: Statsforvalteren gjennomfører myrrestaurering. Vi benytter oss allerede av denne muligheten og har restaureringsprosjekter i kommunalt eide myrer, men vil vurdere flere lokaliteter.</p>	
69	<p>Strategi: Asker kommune skal ivareta gode leveområder for pollinerende insekter gjennom planlegging, forvaltning og drift av arealer. Det bør benyttes stedegne, ikke fremmede arter til pollinatorvennlig beplantning. NIBIO har utviklet frøblandinger med stedegne arter for etablering av blomsterenger. Det er mulig å søke tilskudd til tiltak for pollinerende insekter (bl.a. til frøblanding) gjennom en egen tilskuddsordning på Miljødirektoratets søknadssenter. Kommunen bør gjøre en større innsats for å finne rabatter, grøntområder og plener der enga kan gå i blomst i stedet for å klippes en gang i uka, evt. med tilførsel av stedegne engblomster.</p>	<p>Vi tar med oss innspillet i arbeidet med konkrete tiltak i virksomhetsplaner og det årlige handlingsprogrammet.</p>
70	<p>Under beskrivelse av naturtyper i Asker nevnes på s. 20 «en rekke kalkrike naturtyper som Asker har et nasjonalt ansvar for å ivareta», uten at disse ansvarstypene nevnes spesifikt. BioFokus nevner disse i en egen rapport i 2014 (Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvern avdelingen, rapportnummer 5/2014): kalklindeskog, kalkskog, varmekjær kildeløvsog, åpen kalkmark, slåttemark, og kalksjøer. I</p>	<p>Tatt til følge. <i>Kalklindeskog, kalkskog, varmekjær kildeløvsog, åpen kalkmark, slåttemark, og kalksjøer er lagt til i teksten på side 22.</i></p>

	<p>tillegg nevner vi at BioFokus for tiden lager en rapport om rødlistede naturtyper i Viken. Denne rapporten sier noe om ansvarsnaturtyper i Viken.</p>	<p>En henvisning til den nylig utgitte rapporten og ansvarsnaturtyper er lagt inn i teksten på side 22.</p>
71	<p>Strategi: Asker kommunen skal ha relevante kartlegginger for naturmangfoldet for hele kommunens areal.</p> <p>o BioFokus har utarbeidet en statusrapport for kartlegging av viktige naturtyper i Akershus-kommunene (BioFokus-rapport 2020-18). Denne rapporten gir en status for hvor godt de enkelte naturtypene er kartlagt i de ulike delene av kommunen, med forslag til prioritering av videre arbeid. Behov for videre kartlegginger kan spilles inn til Statsforvalteren, som foreslår områder for kartlegginger i regi av Miljødirektoratet. Alternativt kan kommunen bruke egne midler til kartlegging etter eget behov. Det er metodikk basert på naturtypesystemet Natur i Norge (NiN) som skal benyttes.</p>	<p>Vi benytter oss allerede av muligheten til å spille inn kartleggingsbehov til Statsforvalteren.</p>
72	<p>Strategi: Asker kommune skal gjennomgå vedtatte planer for å avdekke manglende hensyn til natur, slik at disse planene kan endres eller oppheves.</p> <p><i>o Dersom en plan i ettertid viser seg å ha betydelig negative konsekvenser for natur og klima, kan kommunen oppheve planen.</i></p> <p>o Reguleringsplanen for Brønnøya fra 1995 er eksempel på en slik plan. Brønnøya har betydelige naturverdier. Øya huser 17 rødlistede sommerfuglarter påvist etter 2016, og er dermed en av de tre øyene i Indre Oslofjord med høyest arts mangfold av sommerfugler. En av disse er heroringvinge (EN), som har sin eneste store forekomst i Indre Oslofjord på Brønnøya. I tillegg er én CR og fem andre EN-arter påvist. I tillegg har dragehodeglansbillen (EN) en forekomst på øya. Denne arten er endemisk for Norge, og har Indre Oslofjord som globalt kjerneområde. Brønnøya har derfor nasjonale verneinteresser. Disse insektartene flytter seg i terrenget, og benytter egnede planter i egnede habitater der de oppstår. Reguleringsplanen åpner for utbygging av</p>	<p>Merknad angående Brønnøya-planen tas til orientering.</p>

	<p>hytter. Denne utbyggingen er i ferd med å endre øya fra å være preget av store sammenhengende naturområder til å bli stadig mer fragmentert og frisert med opparbeidede hyttetomter med hager. Dette er en utvikling som har betydelige negative konsekvenser for naturverdiene og artsmangfoldet på Brønnøya. Reguleringsplanen for Brønnøya bør gjennomgås, endres eller oppheves.</p>	
73	<p>Strategi: Asker kommune skal søke økt vern av områder i kommuneskogen og veilede private skogeiere om frivillig vern. <i>o Når kommunen kjenner til arealer på kommunal grunn, som kan være av interesse for vern, skal dette spilles inn til Statsforvalteren for vurdering.</i></p> <p><i>o Kommentar: Statsforvalteren ønsker selv å vurdere hvilke skogarealer som har verneverdi, og vil kontakte Asker kommune for å høre om mulighet for frivillig vern av områder på kommunal grunn. Allerede nå kan vi nevne lokaliteter med kalklindeskog: Lillelien 1 (ID Naturbase: UN-NINFP1910008940), Slemmestadveien V (ID Naturbase: UN-BN00076829), Hvalstrandskogen (ID Naturbase: BN00047793) og Syverstadbråten (mange naturtyperlokaliteter, bl.a. (ID Naturbase: BN00047757, ID: BN00047777 og ID: UN-BN00047760. Enkelte av disse huser truede nasjonale ansvarsarter nevnt i oppfølgingsplan for trua natur: Lillelien (5 nasjonale ansvarsarter) og Slemmestadveien (3 nasjonale ansvarsarter).</i></p>	<p>Tas til orientering. På bakgrunn av lokalkunnskap ønsker kommunen likevel å ha mulighet til å spille inn lokaliteter med stor verneverdi.</p>
74	<p>Under beskrivelse av skogen i Asker på s. 35 nevnes rødlistede naturtyper i skog. I tillegg bør de utvalgte naturtypene kalklindeskog og hule eiker (når de ligger 20 meter inn i produktiv skog fra arealklassene bebygd, åpen fastmark, fulldyrka jord, overflatedyrket jord og innmarksbeite) nevnes.</p>	<p>Tatt til følge. Teksten er endret i henhold til merknaden.</p>

75	Elvemusling er en av artene som omtales. Denne er på rødlista som sårbar, men er utrydningstruet i kommunen. Vi kan imidlertid ikke se at edelkreps er omtalt. Asker kommune har flere vassdrag med edelkreps. Edelkreps står på den norske rødlista som sterkt truet og bør nevnes i planen.	Tatt til følge. En setning om edelkreps er lagt til på side 49 under avsnittet « <i>Naturtyper og arter knyttet til ferskvann</i> ».
76	Videre er fremmede arter omtalt som en trussel mot viktig natur, og i kunnskapsgrunnlaget for temaplanen beskrives flere fremmede arter i sjø og ferskvann. I den forbindelse vil vi peke på at informasjon og veiledning vil være et viktig for å unngå spredning av fremmede og ikke stedeagne fiskearter til nye vann og vassdrag.	Ivaretatt i planen. Viktigheten av informasjon og veiledning er omtalt under innsatsområdet «Forankring, kompetanseheving og samarbeid», Kap. 6.6.
77	<p>Strategi: Asker kommune skal bevare og restaurere naturområder og sammenhengende naturkorridorer for å sikre at våre økosystemer er robuste mot framtidens klimaendringer.</p> <p>Kommentar: Statsforvalteren er tildelt midler for å restaurere myr og åpen grunnlendt kalkmark. Vi samarbeider gjerne med Asker kommune om restaurering av arealer på kommunal grunn, både for å sikre lagring av karbon (ved restaurering av myr) og for å sikre sammenhengende naturområder og korridorer som binder områder sammen og gir mulighet for forflytning, f.eks. i åpen grunnlendt kalkmark, med et særlig stort mangfold av rødlistede arter som Asker har et nasjonalt ansvar for. Statsforvalteren har allerede tatt initiativ til samarbeid med Asker kommune om restaurering av åpen grunnlendt kalkmark i Løkenesskogen naturreservat på kommunens eiendom.</p>	Vi viser til et godt samarbeid om restaurering så langt og ser frem til videre samarbeid om restaurering av flere arealer.
78	<p>Strategi: Asker kommune skal samarbeide med frivilligheten, næringslivet, offentlig virksomhet og academia for å nå kommunens mål for naturmangfold.</p> <p>o Kommentar: Statsforvalteren er en naturlig samarbeidspartner når det gjelder å vedta kommunale planer som tar tilstrekkelig hensyn til natur- og miljøverdier, når det gjelder forvaltning og skjøtsel av naturvernområder, gjennomføring av verneprosesser av skog og andre naturtyper, oppdatering av kunnskapsgrunnlaget, veiledning om</p>	Tatt til følge. Det tas inn noen setninger om dette i kap. 6.6.1. i planen.

	prioriterte, fredete og andre truede arter, utvalgte, truede eller ansvarsnaturtyper og tildeling av tilskuddsmidler til pollinerende insekter, bekjempelse av fremmede arter eller bevaring av truede arter og truede naturtyper	
79	Under definisjoner (kap. 9. 3) bør «Prioritert art» nevnes og defineres.	Tatt til følge. Prioritert art er lagt til under definisjoner kap. 9.3.
80	Konklusjon Vi mener det er utarbeidet en svært god temaplan for naturmangfoldet i Asker. Kunnskapsgrunnlaget er viet en egen rapport. Denne oppsummerer på en forbillidlig måte hvilket naturmangfold som er innenfor kommunens grenser. Kunnskapsgrunnlaget beskriver godt naturverdiene i Asker: viktige, truede og utvalgte naturtyper, samt artsmangfoldet i Asker, med vekt på truede, prioriterte og ansvarsarter. Også fremmede arter får oppmerksomhet i kunnskapsgrunnlaget. Planen gir gode referanser til FNs bærekraftsmål, internasjonale, nasjonale og regionale rammer for arbeidet. Formålet med planen er ambisiøst: Den skal snu den negative bit-for-bit-utbyggingen av naturen som har vært fram til i dag, og legge grunnlaget for at samfunnet utvikles på naturens premisser.	
	Ungdomsrådet	
81	Ungdomsrådet ønsker å etablere flere blomsterenger istedenfor plen.	Vi tar med oss innspillet i arbeidet med konkrete tiltak i virksomhetsplaner og det årlige handlingsprogrammet.

82	<i>Temaplanen bør tydeliggjøre hvordan naturmangfoldet skal ivaretas sett opp mot politiske målsetninger om økt boligbygging</i>	<p>Dette vil naturlig henge sammen med arbeidet med kommuneplan.</p> <p>Hensynet til Naturmangfold skal redegjøres for i alle reguleringsplaner. Det vises til Naturmangfoldloven §§ 8–12. Naturmangfold omtales i saksfremlegg og problematiseres i forbindelse med politisk behandling. Temaplanen omfatter strategier som setter søkelys på naturmangfold i planprosessen.</p>
83	Arealendringer er soleklart viktigste grunn. Det må jobbes mye mer systematisk med det og det må komme flere og mer offensive tiltak.	<p>Arealdisponering gjøres i kommuneplanens arealdel.</p> <p>Temaplanen kan legge grunnlaget for dette.</p>
84	Ikke bare arealregnskap, men også arealbudsjett med en konkret plan for å oppnå arealpositivitet innen 2030. Verne minst 30% av Askers land- og havområder i samarbeid med nabokommuner og fagmiljøer.	Et konkret mål om arealpositivitet/nøytralitet vil være avhengig av et politisk vedtak. Dette vil naturlig henge sammen med arbeidet med kommuneplan. Temaplanen kan legge grunnlaget for å fatte et slikt vedtak.
85	I utbyggingssaker kan det ikke være utbygger som skal stå for miljøanalyse, men må være en uavhengig part bekostet av utbygger/forslagsstiller.	Ivaretatt i planen. Behovet for uavhengig kompetanse er omtalt på side 32.
86	Bruke mer lukket hogst/plukkhogst i kommunen - ikke bare på kommunens egne arealer, men at det skal gjelde alle aktører i kommunen.	<p>Tas ikke til følge. Kommunen kan ikke pålegge andre aktører å drive lukket hogst. Dette reguleres fra statlige myndigheter.</p> <p>I kommuneskogen innenfor marka drives det i hovedsak lukket hogst. Vi viser også til strategi om naturvennlig hogst i kap. 6.3: <i>Asker kommune skal praktisere naturvennlige hogster i kommuneskogen der det er egnet og oppfordre private skogeiere til det samme</i></p>

87	Håndheve regelverket med forbud mot utbygging i strandsonen, og stramme inn dispensasjonskulturen.	Dette er i henhold til kommunens arealstrategi i ny kommuneplan. I ny kommuneplan er byggegrensen mot sjø konsekvent trukket 100m fra sjøen langs majoriteten av kommunens strandlinje. Vi viser også til følgende strategi i temaplanen i kap. 6.2: <i>Asker kommune skal ha en høy terskel for å gi dispensasjoner som medfører inngrep i natur.</i>
Utvalg for plan og byggesak		
88	Formuleringene knyttet til arealregnskap og mål om arealnøytralitet bør være likelydende i Askers relevante planer (klimaplan, naturmangfoldsplan og arealplan).	I temaplan <i>Handling mot klimaendringene (2021-2033)</i> er det vedtatt netto 0 m2 nedbygging av våtmark, elvesletter, myr og matjord. Ny kunnskap og utviklingen i samfunnet tilsier at mål om arealnøytralitet må gjelde all natur. Temaplan naturmangfold vil danne grunnlag for rullering av arealdelen og temaplan handling mot klimaendringene.
Viken Fylkeskommune		
89	Temaplan for naturmangfold i Asker kommune framstår som en helhetlig og godt gjennomarbeidet plan, med mange gode og viktige innsatsområder og strategier for ivaretagelse av naturmangfold.	
90	Fylkeskommunen savner en konkretisert, tidfestet plan for gjennomføring av tiltak under temaområder og strategier, for å sikre effektiv gjennomføring og måloppnåelse. I henhold til behovet for og ønsket om medvirkning og politisk forankring av temaplanen, samt rask konkretisering av tiltak, mener fylkeskommunen at Asker kommune med fordel bør innarbeide en tidfestet tiltaksplan som del av temaplanen.	Viser til kapittel 3.4 Iverksetting. Temaplan naturmangfold inngår i Asker kommunes plansystem, og følges opp som en del av den ordinære virksomhetsstyringen. Etter at temaplanen er politisk vedtatt, utarbeider kommundirektøren administrative oppdrag til virksomhetene basert på innsatsområdene og strategiene i planen. Med bakgrunn i disse oppdragene, utarbeider virksomhetene tiltak i sine egne virksomhetsplaner, som gjennomføres og følges opp lokalt i den enkelte virksomhet.

91	<p>Fylkeskommunen anbefaler at koblingen mellom naturmangfold og friluftslivet vektlegges tydeligere, med tanke på at det kan bidra til en gjensidig styrking av hverandre.</p> <p>Temaplan for naturmangfold bør omtale hvordan kommunen kan tilrettelegge for formidling av naturverdier i viktige friluftslivsområder, og informasjon om hvordan ta hensyn til disse når man ferdes i naturen.</p> <p>Et tiltak for å bidra til mer naturvennlig tilrettelegging er å utarbeide plan for friluftslivets ferdselsårer i kommunen. Dette er Asker kommune allerede i gang med. Temaplan for naturmangfold kan med fordel kobles på og bidra med nyttig kunnskapsgrunnlag i dette arbeidet.</p>	<p>Tatt til følge.</p> <p>Det er lagt inn et ekstra avsnitt i kapittel 6.6. om koblingen mellom naturmangfold og friluftsliv.</p> <p>Vi viser også til kommunens temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv.</p> <p>Det er også lagt inn noen setninger under strategien: <i>Asker kommune skal gjennom en positivt ladet kommunikasjon heve kunnskapen om naturmangfold i askersamfunnet</i></p> <p>Innspillet oversendes planansvarlig for friluftslivets ferdselsårer.</p>
92	<p>Fylkeskommunen vil berømme kommunen for å ha med et eget temaområde med strategier for forankring og samarbeid. I tillegg til at dette er et viktig tema for bevaring av natur, svarer dette også på en god måte ut §17 i FNs bærekraftsmål. Under dette temaområdet legges det fram en strategi som framhever behovet for en balansert tilnærming til de tre bærekraftdimensjonene. Dette er bra. Fylkeskommunen mener det her kan være fornuftig å inkludere betydningen av å legge planetens tålegrenser til grunn i bærekraftarbeidet, jamfør figur 2 i planen. Dette forklares godt i kap 8.3.</p>	<p>Tatt til følge. En setning om planetens tålegrense og en henvisning til kapittel 8.3 er lagt til.</p>
93	<p>I kapittelet om natur og klima savner vi imidlertid en omtale av de mulige dilemmaene knyttet til naturhensyn og etablering av arealkrevende fornybar energi, herunder for eksempel vind- og solenergi. Dette er en problemstilling som det er viktig at kommunen har et bevisst forhold til.</p>	<p>Tatt til følge. Det tas inn et avsnitt om dette. I tillegg er det formulert en ny strategi om temaet.</p>

94	<p>Det er flott at kommunen også strekker seg mot arealnøytralitet i temaplanen. For å underbygge avsnittet om arealnøytralitet og kompenserende tiltak, kan kommunen vurdere å ta inn noe tekst om tiltakshierarkiet, utarbeidet av Miljødirektoratet, som understreker prioriteringen av tiltak for å unngå vesentlige skadevirkninger for miljø og samfunn.</p>	<p>Tatt til følge. En tekst om tiltakshierarkiet er hentet fra kunnskapsgrunnlaget og lagt til på side 30.</p>
95	<p>Asker kommune har kartløsningen Askerkart. Denne kunne det gjerne vært tydeligere henvisninger til i temaplanen, for å vise kartfestede naturverdier og viktige lokaliteter i kommunen.</p>	<p>Askerkart henter data som Artsdatabanken (underliggende enhet, Klima- og miljødepartementet) formidler via Geonorge (utvikles og driftes av Kartverket). Vi har erfaring med at det ofte er ustabilitet i disse dataene og har også fått dette bekreftet fra Artsdatabanken. Derfor benytter vi i hovedsak Naturbase og Artskart for å være nærmest mulig kildedatene.</p>

Innspill til høring «Temaplan naturmangfold» - Sak 23/02559

Innledning

Asker Elveforum gir med dette høringsinnspill til Temaplan naturmangfold med høringsfrist 05.04.2023. Asker Elveforum (AE) er et frivillig kompetanse- og kontaktforum som skal bidra til god dialog og samhandling mellom innbyggerne, frivillige organisasjoner, kommunens etater, politikere og utbyggere. Vi arbeider for at Askervassdragene beholdes/rehabiliteres som grønne og levende strenger gjennom Askerlandskapet med bevart biologisk mangfold, god økologisk status og stor opplevelsesverdi.

Generelt om temaplanen

Temaplanen og de bakenforliggende planer, prosesser og dokumentasjon er svært omfattende, og må sees i sammenheng. Det er positivt at det samlede planverket representerer en grundig problembeskrivelse og uttrykker store ambisjoner for ivaretagelse av grønne verdier. Forankringen i nasjonale og internasjonale forpliktelse og forventninger er også viktig, og styrker forpliktelsene.

AE er spesielt opptatt av vassdragene og tilhørende arealer - men mål og strategier berører i stor grad hverandre. Temaplanen må leses særlig i sammenheng med kommuneplanens samfunnsdel, og er i hovedsak forankret i satsingsområdet «Bærekraftige byer og samfunn» og hovedmålet «Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern» med tilhørende delmål «Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet...». Areal- og vassdragsforvaltningen har direkte og indirekte betydning for flere satsingsområder, som motvirkning av klimaendringer, helseaspektet, utdanning etc. Betydningen av levende og naturlige vassdrag er derfor gjennomgripende i areal- og samfunnsplanlegging.

Temaplanen og kunnskapsgrunnlaget har en grundig beskrivelse av utfordringer og betydningen av intakt natur. Vassdragsnære områder er i særlig grad en minimumsressurs, med stor verdi for mange bruksområder, og arealkonflikter oppstår ofte.

Asker Elveforum mener at ved vedtak av Kommuneplan Samfunn og med fundamentet lover og forskrifter som beskytter vassdrag, fikk politikerne fra starten av denne kommunestyreperioden et ansvar for å gjøre gode areal og reguleringsvalg – uten å vente på vedtak av temaplanen med sine strategier.

Kommentarer

- Det ser snevert ut når strategiene i 6.4.1 under innsatsområdet «Livet i vann» blir «.....knyttet til utfordringen om forringet vannkvalitet.....». I forutgående og etterfølgende tekst er det lagt vekt på kantsoner, naturmangfold, truede arter, flomdemping, etc., der forvaltning av hele vassdragsbeltet er essensielt.
- Det kan konkretiseres bedre hvordan man skal arbeide for at vassdragsnære områder ivaretas bedre i planprosessene, der det er viktig å bringe inn tilstrekkelig faglig vurdering tidlig i planprosessene for å unngå uheldig påvirkning av vassdraget. Tiltak/inngrep selv i god avstand fra vassdragsstrengen kan ha stor innvirkning på vassdraget, f.eks. i form av økt erosjon, ras, destabilisering.

- «Føre var» prinsippet er viktig når temaplanen innrømmer at ressursene er knappe og at det er ulikt kunnskapsnivå om dette, ref. side 15 om Kommunens rolle. *«Asker kommune gjør i dag en rekke tiltak for å sikre naturmangfoldet i kommunen, men ressursene er knappe, både når det gjelder økonomi og personell, og det er ulikt kunnskapsnivå om naturmangfold i de ulike virksomhetene.»*
- Det er ikke tilstrekkelig å åpne en bekk eller restaurere en myr. I Asker kommune er vi så heldige at det er mye som kan bevares ved økt fokus i frontlinjen/saksbehandlingen hos Samfunnsutviklingsavdelingen, Eiendomsavdelingen, Prosjekt og Utvikling.
- Strategiene for å oppnå mål og ambisjoner er foreløpig lite konkrete om tiltak og prosesser som kan forbedres i forhold til dagens forvaltning. I Handlingsprogrammet forventer vi at alle avdelinger definerer oppgaver, handlinger, fokus etc. for å oppnå strategiene. Ellers blir en flott temaplan lite verd.
- Listen med de viktigste lovene og handlingsplaner på side 6 mangler Vannressursloven (spesielt § 5, 7 og 11), og Vannforskriften (spesielt § 12). Vi har sett mange saker hvor dette har manglet og vi tror at det kan ha bidratt til mange års manglende fokus i flere avdelinger.
- Av internasjonale drivere kan også EUs taksonomi for bærekraftig aktivitet bli omtalt. Dette er rammeverk med betydning for norsk ressurs- og naturforvaltning. Lenke: https://snl.no/EUs_taksonomi_for_b%C3%A6rekraftig_aktivitet

Avslutning med oppfordring til handling i mai/juni 2023

Asker Elveforum har i debattinnlegg i Budstikka og RHA (6. og 7. mars) oppsummert de mange strategiene som gjelder for vassdrag både i Naturavtalen fra desember 2022 i Montreal og i Temaplanen og laget en liste over forslag til tiltak som kan implementeres i Kommuneplan areal i juni 2023.

Utvalg for samfunnstjenester inviterte til dialogmøte 15. mars og Asker Elveforum presenterte også her en liste med tiltak som er oppnåelig i 2023.

Asker Elveforums høringsbrev til ny offentlig høring av Kommuneplan areal sendes midten av april i god tid før fristen 5. mai. Her ventes også handling i juni fordi argumentene som arbeidsplasser, boliger og massedeponier har andre alternativer.

Eksempel på hendelser i 2022 som kunne vært unngått:

- Leirskredet i Neselva 7. august 2022 ved Neselva Hageby fikk store konsekvenser - som er ytterligere forverret i løpet av høst/vinter. Vårflommen vil øke skadene og de økonomiske konsekvensene ytterligere. Hendelsen kunne vært unngått hvis arkitekten i 2018 hadde tatt konsekvensene av plankart og bestemmelser (bl.a. flyttet inngangene til vestsiden) og ikke søkt om og fått innvilget dispensasjon våren 2022. Geoteknikeren har innrømmet feil i sine analyser. Statsforvalteren har tatt Elveforums klage til følge og dispensasjonen er erklært ulovlig uten klagerett. Men skaden har skjedd og løsning foreligger ikke når dette brevet skrives.
- Hvalstad skole og bestemmelsen om hogst langs vassdrag for visuell kontroll ble stoppet av Statsforvalteren, som har tatt Elveforums klage til følge, og vedtar at reguleringsbestemmelsen må fjernes.

Kommunens medarbeidere under ledelse av Merete Dees fortjener ros for sitt arbeid med kunnskapsgrunnlaget og temaplanen!

Vennlig hilsen
Asker Elveforum

Unn Orstein
Leder

Vedlegg – 2 ark fra presentasjonen til Utvalg for samfunnstjenester 15. mars.

Leirskred i Neselva 7. august 2022 ved Neselva Hageby

- Før skredet:
 - Kantsonen ble vesentlig skadet i anleggsfasen i vest og nordøst uten restaurering. Gangbro er voldsom og uestetisk.
 - Kommunens eiendom på østsiden er full av fremmede arter.
- Leirskredet har ødelagt Neselva i en lengde på ca. 40 m og ført mye leire nedover elven.
- «Reparasjon» i august har forverret tilstanden.
- Statsforvalter har krevd plan for tiltak.
- Leirskredet kunne vært unngått:
 - Justere arkitekttegningene fra 2015 i henhold til reguleringen 2018
 - Kommunen gå dispensasjon mai 2022 for å bygge inngangsplatå ved å bruke deler av hensynsonen
 - Kalkstabilisering i henhold til regulering ble ikke utført.

Hvalstad skole – Statsforvalter krever (8.3.23) endring til bestemmelsen som ga tillatelse til hogst for visuell kontroll mellom skole/barnehage og fotballbane/aktivitetspark

- Mye arbeid er nedlagt i høringsfasen og i klagefasen.
- Asker Elveforum har 2 ganger måtte kommentere kommunens forklaringer til Statsforvalteren.
- Administrasjon og politikerne kunne ha sagt seg enig ved høring og ved klagen og redusert mange frivillige timer, kommunens timer og Statsforvalterens 2 grundige brev.
- Viktig prinsipiell avklaring som vi håper bidrar til systemendring og større respekt for Vannressursloven § 11 om kantvegetasjon langs elver, bekker, vann.

Vi håper at det blir mindre behov for vår innsats i 2024!

askerturlag@dnt.no

Asker kommune

post@asker.kommune.no

Asker, 04.04.2023

HØRINGSUTTALELSE – TEMAPLAN NATURMANGFOLD.

Asker Turlag (Turlaget) har gitt innspill til arbeidet med Temaplanen naturmangfold og deltatt på workshop 11. desember i år. Etter den kjennskapen vi har med planarbeidet, er det med interesse vi har lest høringsforslaget til planen.

GENERELT OM PLANEN

Planen er vel disponert med god forankring i Asker kommunes overordnede bærekraftsmål. Den gir en grundig beskrivelse av dagens situasjon og utsikter fremover. Med utgangspunkt i bærekraftsmålene bearbeides status og utsikter til gjennomarbeidete strategier.

KOMMENTARER TIL INNHOLDET

Våre forslag/kommentarer er i det etterfølgende skrevet i *kursiv* og *understreket*.

Kapittel 4 Dagens situasjon og utsikter framover

Etter å ha lest dette kapittelet er vår konklusjon at tilstanden til naturmangfoldet i Asker ikke er tilfredsstillende. På side 14 foreslås det tre tiltak for å bedre situasjonen. Turlaget slutter seg til disse tiltakene, men vil under forslaget «Forvaltning av natur må være kunnskapsbasert» tilføye på linje 3: Et godt *og lett tilgjengelig* kunnskapsgrunnlag er

Markaloven omfatter et bestemt avgrenset område. Loven har betydning for naturmangfoldet innenfor markagensen. I Asker ligger markaområdene i nord innenfor grensen. Turlaget vil anbefale *at markagensen utvides til å omfatte markaområdene i Røyken og Hurum og at markaloven omtales i planen.*

Kapittel 6 Slik skal vi gjøre det

Som en av kommunen i landet med flest ansvarsarter, har Asker kommune et spesielt ansvar (s 20). Turlaget anbefaler *at dette ansvaret kommer tydeligere frem i planen.*

På side 23 nevnes tre punkter som er felles for innspill fra natur- og friluftslivsorganisasjoner. Turlaget foreslår å tilføye: Bevare store sammenhengende natur-/grøntområder og gode spredningsveier for planter og dyr.

6.1.1 Strategier

Turlaget vil foreslå et nytt punkt: Asker kommune skal gjennom forvaltning og arealplanlegging verne om naturmangfoldet i store sammenhengene naturområder og spredningsveier for planter og dyr.

Oppfølging av planen

Turlaget ser frem til at planen blir vedtatt og strategiene blir konkretisert i handlingsprogrammet og andre relevante politiske vedtak.

For Turlagets stiarbeid i nærområder, skog og mark vil det være nyttig å få tilgang til kunnskapsgrunnlag som utvikles.

Vennlig hilsen

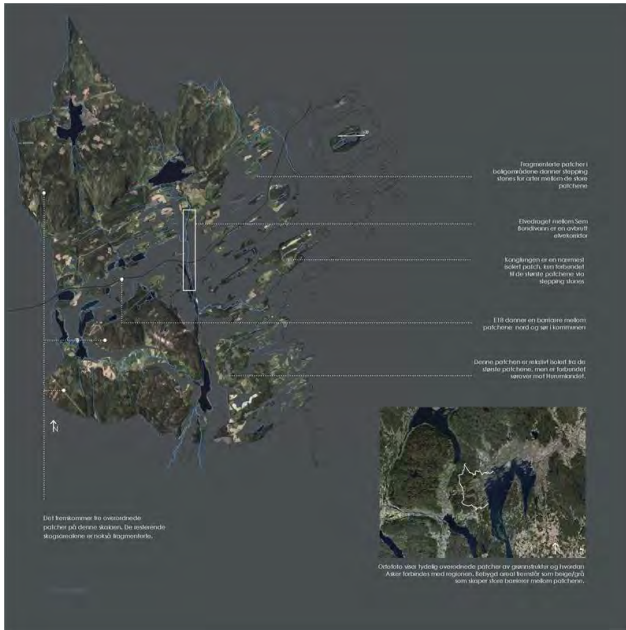
Randi Larsen
styremedlem Asker Turlag

From: "Inger-Lill Eikaas" <ingerlill.eikaas@asplanviak.no>
Sent: Mon, 20 Mar 2023 15:08:37 +0100
To: "Postmottak Asker kommune"
<Postmottak.Asker.kommune@asker.kommune.no>
Subject: Sak 23/02559 "Innspill til høring, Temaplan naturmangfold"

Hei,

Her kommer mine innspill til høring for Asker kommunes Temaplan naturmangfold 2023-2035.

- Jeg er veldig positiv til det flotte og viktige arbeidet dere har satt i gang.
- **Hverdagsnatur.** Å verne 30% av hav og land er bra. Vern alene er ikke tilstrekkelig for å stoppe tap av naturmangfold/biodiversitet. Hverdagsnatur (alt som ikke er vernet/truet som vanlig skog, restarealer, kantsoner, hager osv.) og hvordan disse arealene sikres, forvaltes og henger sammen er like sentralt for velfungerende økosystemtjenester og ivaretagelse/gjenoppretting av biodiversitet.
- **Skjøtsel.** Måten de ulike grøntarealene skjøttes på må endres på kommunalt nivå. Skjøtsel er en svært viktig faktor for ivaretagelse, opprettholdelse eller økning av biodiversitet. For de offentlig eide områdene må det utarbeides nye skjøtelsesplaner med klare retningslinjer for skjøtsel, vedlikehold og ny beplantning. Kommunen må sikre at skjøtelsesplaner følges, for eksempel der skjøtelsesgarantien settes bort til private entreprenører.
- **Grøntkart.** Kartet under viser kun grøntområder i form av skog- og jordbrukslandskap samt elver og vann. Alt som inngår i bebygd areal er vist som mørk grå farge, også private hager da disse utgjør mer forstyrret miljø. En slik fremstilling av grøntarealene tydeliggjør den horisontale strukturen i landskapet. Tre store patcher trer fram, Vestmarka i nord, Vardåsen og Slottsberget i sør. Disse patchene binder Asker sammen med regionen og er svært viktige å bevare i et landskapsøkologisk perspektiv. Det er på denne skalaen store rovdyr og vilt beveger seg, og ved å sikre disse sammenhengende patchene vil en rekke andre arter også sikres. Et annet mønster trer tydelig frem; smale vegetasjonsbelter i nordøstlig-sørvestlig retning strekker seg fra sjøen og inn i landet. Slike rester av naturlig vegetasjon i urbane områder er av høy verdi og er kilde til stedefengende biologisk mangfold og lokal identitet. Disse fungerer også som korridorer mellom større patcher. Elvedraget mellom Sems vannet i nord og Bondivannet lenger sør er en blågrønn struktur som er avbrutt i Asker sentrum. Sammenhengende blågrønne strukturer er svært viktig da mange dyr er avhengig av vann i ulik grad gjennom livsløpet. Konglungen utgjør en relativt stor patch som er nærmest isolert fra de største patchene. Små patcher omgitt av bebygd areal fungerer som habitat, stepping stones og korridorer. Eksempel på grøntkart som viser tendenser i grønnstrukturen fra masteroppgave Eikaas, Roussel:

TENDENSER I GRØNNSTRUKTUREN

LANDSKAPSØKOLOGISK PLANLEGGING

Landskapsøkologisk planlegging er en metode for å planlegge landskapet slik at det blir mest gunstige for arters spredning og forflytning. Dette gir muligheter for arters spredning og forflytning. Dette gir muligheter for arters spredning og forflytning. Dette gir muligheter for arters spredning og forflytning.

Det er på denne måten store røstet og vil bevare seg, og ved å sikre disse sammenhengende patchene vil en rekke andre arter også sikres. Et annet moment for å sikre disse sammenhengende patchene er at de gir muligheter for arters spredning og forflytning. Dette gir muligheter for arters spredning og forflytning. Dette gir muligheter for arters spredning og forflytning.

TENDENSER I LANDSKAPET

Korridor er en røstet linje, en forbindelse mellom store patcher. Dette gir muligheter for arters spredning og forflytning. Dette gir muligheter for arters spredning og forflytning. Dette gir muligheter for arters spredning og forflytning.

Å se sammenhengene fra regional skala til lokal skala og ned på ortivnivå er utfordrende. Etter nå å ha sett tendensene på overordnet nivå, velger vi å se nærmere på området omkring Asker sentrum i en lokal analyse. Analysen til denne "innsatsplanen" er på flere deler og et tilleggende bilde blir utviklet på dette nivået. I den lokale analysen vil ingen nye temakomplekser, kun en vurdering ut fra tendensene vil bli gjort.

- **Strategikart.** Basert på «grøntkartet» lages et strategikart. Kartet må knyttes til arealregnskapet for hele Asker kommune. Strategikartet bør angi sammenhengende grøntdrag, mulige fremtidige grøntdrag og knyttes mot kommuneplanens arealdel. Slik vil utsatte grøntområder og områder med potensiale som fremtidig grøntdrag kunne jobbes med strategisk på arealplan-nivå. Strategikartet bør utarbeides med økolog. Eksempel på strategikart (strategiplan) for Asker fra masteroppgave Eikaas, Rousset:

Området er vurdert til utfall fordi det er de store områdene som gir mest potensiale for grøntstruktur.

Området er vurdert til utfall fordi det er de store områdene som gir mest potensiale for grøntstruktur.

Området er vurdert til utfall fordi det er de store områdene som gir mest potensiale for grøntstruktur.

Området er vurdert til utfall fordi det er de store områdene som gir mest potensiale for grøntstruktur.

Området er vurdert til utfall fordi det er de store områdene som gir mest potensiale for grøntstruktur.

Området er vurdert til utfall fordi det er de store områdene som gir mest potensiale for grøntstruktur.

Området er vurdert til utfall fordi det er de store områdene som gir mest potensiale for grøntstruktur.

Området er vurdert til utfall fordi det er de store områdene som gir mest potensiale for grøntstruktur.

STRATEGIPLAN FOR GRØNNSTRUKTUREN

Strategiplanen er en sammenstilling av kartene over landskapsøkologisk, ornaments, utvalgte naturtyper, nokutyper og fremtidige utbyggingsområder i Asker. Figuren nedover til høyre viser mulighetene for å se sammenhengene fra regional skala til lokal skala og ned på ortivnivå er utfordrende. Etter nå å ha sett tendensene på overordnet nivå, velger vi å se nærmere på området omkring Asker sentrum i en lokal analyse. Analysen til denne "innsatsplanen" er på flere deler og et tilleggende bilde blir utviklet på dette nivået. I den lokale analysen vil ingen nye temakomplekser, kun en vurdering ut fra tendensene vil bli gjort.

rehabilitering av natur og fornyelse av dette. Med bakgrunn i problemstillingen velger vi å se på det mest utrykte området i kommunen med utgangspunkt i Asker sentrum. Dette området representerer det mest komplekse bildet da mange interessekonflikter står i et sentrumsområde. Samtidig kan man sepe en god forbindelse mellom de store patchene i området og sentral tettbykjerne.

Figuren viser mulighetene for å se sammenhengene fra regional skala til lokal skala og ned på ortivnivå er utfordrende.

- **Landskapsøkologiske prinsipper.** Bruke landskapsøkologiske prinsipper aktivt i planlegging og forvaltning. Oppdeling/fragmentering av landskapet er en viktig årsak til tap av naturmangfold. Fragmenteringen gjør det nødvendig å prøve å bevare en sammenhengende grønnstruktur fordi dette gir muligheter for arters spredning og forflytning. Det er særlig viktig å skape sammenheng mellom urbane grøntområder og ut

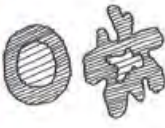
mot store omkringliggende grøntområder, typisk via korridorer. Sammenhengende grønnstruktur er ikke det samme som biodiversitet, men muliggjør spredning av flora og fauna mellom fragmenterte områder, og forbedrer forutsetningene for biologisk mangfold. Kunnskap om landskapsøkologiske prinsipper bør brukes aktivt i utarbeidelsen av strategiplanen. Oversikt over landskapsøkologiske fra masteroppgave Eikaas, Roussel:

VERKTØYKASSE
LANDSKAPSØKOLOGISKE PRINSIPPER

INTERN VARIASJON

Heller større enn mindre patch

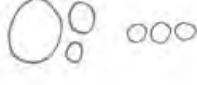
Rundt gir mindre kant og mer innelse, mer habitat for innløpsarter

Små patcher som deler opp store områder med matrix kan fungere som stoppestones og innleia spesielle arter der store patcher er fraværende

Rundt form minimerer utveksling av individer med omgivelsene, kantform øker utveksling

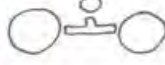

Heller variasjon i form og avstand enn ensartet

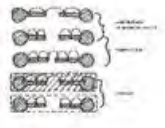

Heller biotopmangfold enn ensartet

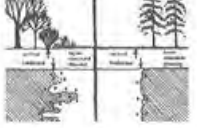
BEVEGELSE

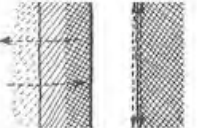
Korridorer muliggjør spredning og forflytning av arter

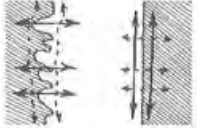
Et høyt i en korridor forsterker bevegelse av arter, mindre om avstanden er kort og kontrasten mindre

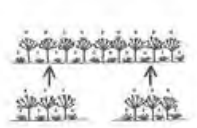
Strukturell variasjon horisontalt og vertikalt er flere på kantsone-arter

Gradvis endring i vegetasjon gir mer bevegelse på tvers av kant enn brå overgang.

Ølgende kant fremmer bevegelse på tvers av kanten. En rett kant fører til bevegelse langs kanten

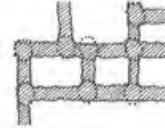

Likhet i plantearter og planfeststruktur er best, men lik planfeststruktur er ofte tilstrekkelig for bevegelse av arter mellom patcher

SAMMENHENG

Typisk nær artsrikmangfold og mindre lokal utrydelse i patch tilknyttet et nettverk, enn i adskilt patch

I kless av naturlig vegetasjon korridorer finnes ofte enkelte interlokarer og mer artsrikmangfold

Top av en liten patch som fungerer som stoppestone mellom større patcher minsker bevegelse for arter og øker dermed isolasjonen

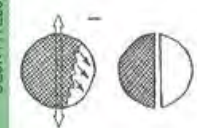
Samle vegetasjon for å skape grønne korridorer

Heller slik: enn slik

BESKYTTELSE

Buffersoner gir mindre ytre forstyrrelser og kanteffekt

Buffer kan forhindre spredning av lokale sykdommer

34

Kunnskap om landskapsøkologiske prinsipper bør brukes aktivt i utarbeidelsen av strategiplanen. Oversikt over landskapsøkologiske fra masteroppgave Eikaas, Roussel.

- Områdetype.** Ofte finnes det flere områdetyper som repeteres gjennom regionen. Her er fire områdetyper som går igjen i Asker og til sammen utgjør store arealer i regionen: 1) privathager, 2) gressplener, 3) veikanter 4) kantsone vassdrag (listen er ikke uttømmende). Ved å ha en god modell og visjon for forvaltning av hver områdetype kan denne implementeres mange steder og dermed påvirke regionen som en helhet, over tid.

Jeg vil vise til masteroppgaven jeg skrev i 2013 sammen med Helene Roussel. Her har vi jobbet med hvordan implementere biodiversitet i landskapsarkitektur med Asker kommune, og Askerelva, som case: <http://hdl.handle.net/11250/188552>

Ta gjerne kontakt med meg om dere har spørsmål eller dersom dere ønsker å samarbeide om dette spennende og viktige temaet! Jeg arbeider med denne tematikken i stor og liten skala, i mange ulike sammenhenger i det daglige.

Med vennlig hilsen

Inger-Lill Eikaas
Landskapsarkitekt
Analyse, plan og landskap

Kjørboveien 20
Postboks 24
1300 Sandvika

Direkte: [971 79 679](tel:97179679)
Sentralbord: [417 99 417](tel:41799417)

asplanviak.no
[Abonner på vårt nyhetsbrev](#)

Fra: [Inger-Lill Eikaas](#)
Til: [Merete Wiken Dees](#)
Emne: Høringsinnspill temaplan for naturmangfold
Dato: 5. mai 2023 13:28:33

Hei!

Ref. telefonsamtalen i går om mitt høringsinnspill til temaplan for naturmangfold;
Dere kan sette det som innspill fra meg som privatperson og landskapsarkitekt, og som høringsinnspill til temaplanen.

Med vennlig hilsen

Inger-Lill Eikaas
Landskapsarkitekt
Analyse, plan og landskap

Kjørboveien 20
Postboks 24
1300 Sandvika

Direkte: [971 79 679](tel:97179679)
Sentralbord: [417 99 417](tel:41799417)

asplanviak.no
[Abonner på vårt nyhetsbrev](#)

From: "BirdLife Norge avd. Buskerud" <buskerud@birdlife.no>
Sent: Mon, 27 Mar 2023 14:14:33 +0200
To: "Postmottak Asker kommune"
<Postmottak.Asker.kommune@asker.kommune.no>
Cc: "Rolf E. Andersen" <topphaugane@gmail.com>; "Steinar Stueflotten"
<sstuef@broadpark.no>
Subject: Innspill til høring, Temaplan naturmangfold – saksnummer 23/02559
Categories: Ingvill

Hei,

Innspill til høring, Temaplan naturmangfold – saksnummer 23/02559

BirdLife Buskerud synes at høringsutkastet viser en positiv og ambisiøs temaplan for naturmangfold i Asker kommune 2023-2035. Temaplanen påpeker mange av de store utfordringene som kommunen står foran når det gjelder arealbruk og bevaring av naturmangfold i årene som kommer.

I en slik temaplan er det viktig å få vist fram alle viktige naturverdier i kommunen og hvordan disse skal ivaretas. Det synes vi høringsutkastet i stor grad klarer. I den forbindelse setter vi pris på at rapporten som BirdLife Asker og Bærum lokallag utarbeidet i samarbeid med BirdLife Buskerud i 2021 om utvalgte fuglelokaliteter i Asker med lokal og regional betydning, er referert i temaplanen. Under «Askers naturverdier» på side 19, nevnes det at Asker har 69 naturvernområder som til sammen utgjør 7 % av kommunens totalareal. Vi er litt forundret over at når temaplanen omtaler naturreservater, så er det bare skogreservater, primært barskogsreservater som inngår i verneplan for skogvern, som blir nevnt, ref. bla. kart på side 36. Et viktig edellauvskogsreservat som Holtnesdalen naturreservat er f.eks. ikke nevnt, heller ikke andre naturreservater for myr og våtmark eller sjøfuglreservater langs Oslofjorden. Vi anbefaler at det lages en bedre oversikt over alle (69) naturreservater i kommunen, og at betydningen disse har for vern av naturmangfoldet i Asker, blir tydeliggjort. Gjerne også med en beskrivelse av hvordan disse reservatene skal skjottes. Et kart som viser alle naturreservatene i Asker fra Naturbasen eller Askerkart, bør derfor være med i temaplanen.

Mvh Steinar Stueflotten
Leder BirdLife Buskerud

Temaplan naturmangfold- høringsinnspill fra bondelagene i Asker

Asker og Bærum Bondelag, Røyken Bondelag og Hurum Bondelag har følgende innspill til Temaplan naturmangfold i Asker:

Generelt

Vi er relativt godt fornøyd med kommunens overordnede strategi som den er gjengitt i punkt 9.2. – Sammenstilling av mål, innsatsområder og strategier.

Nullvisjon for nedbygging

Vi merker oss spesielt at Asker kommune skal motvirke fragmentering av jordbrukslandskapet og gjennom en nullvisjon unngå nedbygging og omdisponering av dyrka og dyrkbar jord. Dette er helt i tråd med bondelagenes grunnleggende holdninger til arealdisponeringer og samsvarer med et stadig økende krav om bevaring av den matjorda vi har.

Det er derfor svært skuffende at det i bakgrunnsstoffet og den generelle omtalen av dette punktet ikke lenger er en nullvisjon, men tvert imot viser seg å være en tallfestet størrelse, beregnet ut fra hva kommunen kan tillate seg å bygge ned innenfor statens jordvernmål for inneværende år. Under dette punktet er nullvisjon ikke brukt som et begrep i det hele tatt – her heter det derimot at «...kommunen skal sikre viktige jordbruksområder og kulturlandskap i landbruket, og unngå nedbygging av dyrket mark i samsvar med det nasjonale jordvernmålet. For Asker vil dette tilsvare en grense for omdisponering på maksimalt 13 dekar i året.»

Vi ber om at kommunen står ved nullvisjonen og stryker den «tillatte» nedbyggingsraten fra planen. Null nedbygging er null nedbygging – og ikke 13 dekar, eller et annet tall større enn null.

Arealer i full drift

Bondelagene stiller seg bak kommunens ønske om oppfølging av driveplikten, og er også fornøyd med at kommunen gjennom jord- og konsesjonsloven vil sørge for en drifts- og bruksstruktur som ivaretar Askers landbruksarealer.

Beiting

Temaplan naturmangfold poengterer at beiting av arealer er en grunnleggende forutsetning for at en rekke arter skal kunne overleve. En forutsetning for beiting, er at landbruksarealene i kommunen er i full drift og benyttes til matproduksjon og dyrehold. Uten drift på landbruksjorda er det ikke mulig å holde beitedyr, og uten beitedyr blir det heller ikke beiting – noe som igjen betyr at det blir færre arter i kulturlandskapet og i beiteområdene i utmarka. Konklusjonen blir til slutt at det blir mindre naturmangfold og færre arter når jorda ikke driftes og dyr kan sendes på beite.

Når det gjelder skogbruket i kommunens skoger, ønsker vi å peke på at kommunen må sikre opprettholdelse av beiteressursene i Marka, og legge til rette for husdyr på utmarksbeite.

Naturmangfoldplanen må ikke være til hinder for økt bruk av beiteressursene. Som kommunen selv skriver, er beiting en forutsetning for opprettholdelse av mange truede arter i kulturlandskapet. Dette gjelder også for beiteområdene i Marka, der beiting som tidligere påpekt, danner grunnlag for et rikt biologisk mangfold der den foregår.

Dialog og samarbeid

Bondelagene håper at de ulike tiltakene, kontrollene og oppfølgingen innenfor jordbruk og skogbruk vil bli gjort i dialog med bondelagene og den enkelte berørte bonde i forkant. Våre ønsker er i stor grad de samme som kommunens, men det kan være nødvendig med tilpasninger fra tid til annen, og dette vil vi gjerne samarbeide om.

Asker, 21. april 2023.

Hurum Bondelag
Jakob Volent, leder

Røyken Bondelag
Ole-Martin Rud, leder

Asker og Bærum Bondelag
Unni Wolden Staver, leder

Høringsvar fra Brønnøya vel

Grete Refsum
skjøtselsansvarlig
naturforvalter NLH 1977

Introduksjon

Kommunens nye temaplan for naturmangfold er et kjærkomment dokument for utvikling og bevaring av våre naturgitte verdier. I punkt 6 «Forankring, kompetanseheving og samarbeid», skisseres strategier for å nå målene. Vi merker oss:

Et tettere samarbeid med velforeningene kan være nyttig for å nå nye målgrupper. Velforeningene kan brukes som kanal både for å gi ut viktig informasjon og for å mobilisere arbeidskraft til dugnader, som for eksempel luking av fremmede arter (side 57).

I det følgende gis en kort beskrivelse av hva vi har gjort og vil gjøre på Brønnøya i regi av velstyret. Deretter presenteres forslaget til hvordan vi ønsker å samarbeide med kommunen om realisering av planen.

Erfaring og praksis fra Brønnøya

På Brønnøya har velstyret egen representant med ansvar for skjøtsel av vellets eiendommer. Det avsettes en årlig sum til arbeidet på 100-150.000 kr. Skjøtselsoppgaven utføres på dugnad vår og høst, samt i skoleferien av ungdom under ledelse av den skjøtselsansvarlige. Oppgaven har stort sett dreiet seg om å hindre gjengroing på områder knyttet til ferdsel og rekreasjon. Men i de senere årene er oppgaven utvidet til å omfatte bekjempelse av kanadagullris, fjerning av søppel i strandsonen, bevaring og restaurering av slåttemark, strandeng og åpen grunnlendt kalkmark. Vi er spesielt oppmerksomme på leveområdene for våre insekter, særlig sommerfuglene og ønsker å bidra til at deres livsbetingelser ivaretas.

I 2022 ble det gjort et grundig arbeid for å bekjempe kanadagullris over hele øya, ikke minst i sivskogene i strandkanten, der arten hadde begynt å overta vegetasjonen. Det ble utarbeidet et informasjonsark om problemet, som alle velmedlemmer ble tilsendt digitalt, plakaten ble også fysisk hengt opp på informasjonstavlen ved fergeleiet. Få unngikk å oppfatte at kanadagullris er et problem og mange bidro i bekjempelsen, ikke minst i private hager. Vi luket også i reservatene. I tillegg til kanadagullris ble det fjernet lupin og mye mispel. Dette arbeidet fortsettes i år. Denne sommeren vil vi også fjerne et større felt med rynkerose som ligger på Brønnøyasiden med kort avstand til reservatet på Furuholmen, der statsforvalteren nylig har bekjempet arten kjemisk. Hvis ikke vi renser opp hos oss, vil nypene raskt sette frø og arten ta seg opp igjen i reservatet. Effektiv bekjempelse av uønskede arter må gjøres i fellesskap.

Forslag til fremtidig samarbeid mellom kommune og vel

Vi ønsker:

- en konkret og forenklet handlingsplan for skjøtselsarbeidet i kommunen, som oppdateres fra år til år: hva ønskes gjort, hvilke tiltak ansees som mest effektive? Planen må være lett tilgjengelig, kommuniseres bredt, være digital og åpen for alle.

- egne opplysningsark/-sider om de ulike temaene det skal jobbes med som kan printes ut, henges opp og sendes digitalt. Temaene er mange: hvordan skal du stelle hagen din til beste for naturmangfoldet? Hva skal du luke, hva, hvor mye og når skal du slå, kan det etableres eng, skal strø/trær ligge og råtne i en villahage, osv.? Hva er bra for fuglene, insektene, biene, blomstene? Vi trenger helt konkrete råd for å stimulere folk til handling. Mange ønsker å bidra, men vet ikke hvordan de best kan gjøre det.

- at alle vel har minst én person i styret med særlig ansvar for naturmangfold og skjøtsel. Kommunen kan gi øremerket støtte til et satsningsområde og tiltak som ønskes gjennomført. Brønnøya vel fikk 7000 kr i 2022 til bekjempelse av kanadagullris gjennom Asker velforbund. Søknads- og rapportarbeidet krevet like mange arbeidstimer som selve bekjempelsen. Dette har ingen bærekraft. Skap tillit, tildel pengene direkte og kom en tur på befaring!

- informasjonsmøter vår og høst der årets handlingsplan presenteres, med faglig påfyll, råd og veiledning om hvordan tiltakene kan gjennomføres. Inviter vellenes skjøttselsansvarlige spesielt, gjerne gjennom Asker velforbund. I tillegg til kompetanseheving vil slike møter gi ulike grupper og personer anledning til å treffes og kunne samarbeide om å få gjennomført sine oppgaver.

- et kompetent og åpent «brukertorg» som de frivillige/skjøttselsansvarlige kan ringe til/kontakte når de lurer på noe.

- at statsforvalterens og kommunens folk informerer hverandre og samarbeider tettere slik at tiltak i og utenfor reservatene kan synkroniseres til beste for begge parter.

Asker kommune
Katrineåsveien 20
3440 Røyken

Husebykollen, 05.04.2023

Høring: Temaplan naturmangfold 2023-2035. Innspill til planen.

Husebykollen Hytteeierforening viser til den åpne invitasjonen på <https://www.asker.kommune.no/> til å gi innspill til *Temaplan naturmangfold 2023-2035*¹ med høringsfrist 05.04.2023, som besluttet i Utvalg for samfunnstjenester 16.02.2023.

Husebykollen Hytteeierforening organiserer 17 eiere av fritidsboliger på Husebykollen i Filtvet. Foreningens formål er bl.a. å bidra til et godt fritids-/friluftsmiljø i området Husebykollen.

Siden motivet for å eie fritidsbolig i Asker kommune hovedsakelig er knyttet til ønsket om nærhet til naturen og god tilgang til naturopplevelser, leser vi temaplanen med stor interesse – og vil berømme kommunen for å fremlegge en slik plan. Det er flott at planen er forankret i FN's bærekraftsmål (2015) og Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (2022) med IPBES-rapporten (2019) som referansedokumenter.

Kommuneplan for Asker kommune 2020–2032, samfunnsdelen (2020) har satt seg store og viktige mål for ivaretagelse av naturen, og som det påpekes i Temaplanen kreves det «...ressurser, kompetanse og vilje ...» i kommune-organisasjonen (og Asker-samfunnet) for å virkeliggjøre målsetningene.

Temaplanen konkretiserer og utdyper kommuneplanens samfunnsdel og den inneholder mange prisverdige utredninger, henvisninger/referanser² og strategier. Utfordringen blir å følge opp Tema-planen slik at den får gjennomslagskraft opp mot andre interesser – les økonomiske, næringslivsmessige og utbygningsmessige o.a.

Forutsetninger for dette er omtalt i *kap. 6.6 Forankring, kompetanseheving og samarbeid* (side 54) i avsnittene;

- Forankring – likeverd mellom de tre bærekraftdimensjonene må forankres bredt.
- Kompetanseheving – mangelfull kartlegging og endringsblindhet.
- Samarbeid for å nå målene.

I denne sammenheng gjengir vi et avsnitt fra Temaplanen der kommunen i *6.6.1 Strategier* (side 56) er tydelig på kompetanseproblemet, og vi har merket en setning vi anser som spesielt viktig:

Kommunens ansatte og politikerne må ha tilstrekkelig kompetanse om naturmangfold til å vite når vi har en negativ påvirkning på naturen, og da redusere og helst unngå slik aktivitet. Det trengs spesielt høyere kompetanse om hvordan alt henger sammen i naturen, slik at vi kan vurdere samlet belastning på tvers av reguleringsplaner og aktivitet i kommunen. Kunnskap om økosystemene og sammenhengene i naturen er også viktig for å sikre en rød tråd fra målene i kommuneplanens samfunnsdel via kommuneplanens arealdel og temaplan for naturmangfold ned til hver enkelt reguleringsplan og byggesak, slik at de overordnede målene ikke glemmes i enkeltsakene.

Kommunen må ha god kunnskap om naturvennlig drift av uteområder, skjøtsel og restaurering av natur.

¹ <https://www.asker.kommune.no/natur-og-friluft/naturmangfold/aktuelt-naturmangfold/horing-temaplan-naturmangfold/>

² Såvidt vi kan se, mangler det referanse til <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-09-28-1469> Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning

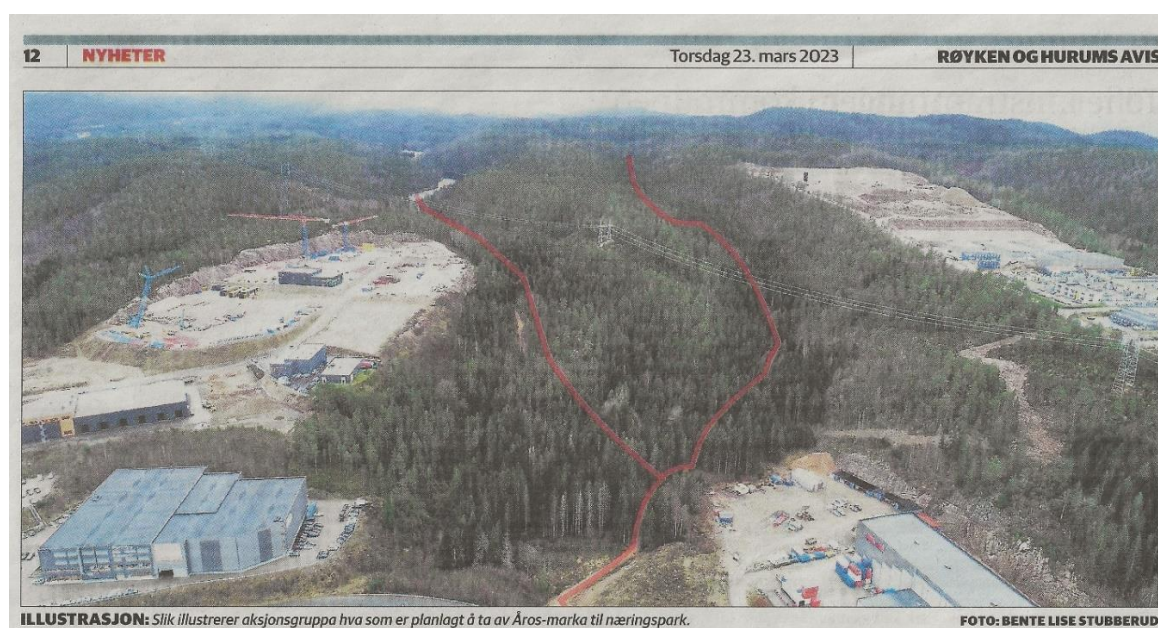
Uten slik kobling fra Kpl/samfunnsdelen og 'Temaplan naturmangfold' ned til konkrete vedtak i arealdisponeringer og byggesaker, antagelig mange si at slike planer er mest egnet for «festtaler».

Vi foreslår at

- *det utvikles og iverksettes et program for opplæring av kommuneansatte og politikere om Temaplan for naturmangfold og implikasjoner av denne – gjerne under motto «Tenke globalt, handle lokalt»;*
- *ifm. alle fremtidige utbyggings- og reguleringsplaner skal det utredes hvordan planen følger, oppfyller og hensyntar Temaplanens intensjoner og strategier.*

I 6.2.1 Strategier på side 30 angis følgende «Asker kommune skal prioritere natur og klima like høyt som andre samfunnsbetydning og interesser i arealforvaltningen». Slikt formulert er det nærliggende å hevde at natur og klima nærmest er dømt til å tape.

Bildet av Årosmarka med Felt D inntegnet (figur 1) nedenfor illustrerer godt dette poenget. Man kan liste opp mange «klassiske» argumenter for hvorfor det er lurt å lage flate arealer for næringsvirksomhet (kvantifiserbart), men for natur og klima går argumentasjonen når det gjelder det lokale i stor grad på ødeleggelse av et natur- og turområde og noen «tilfeldige» naturtyper. Hvilke kriterier skal man legge til grunn for å prioritere noe som ikke kan kvantifiseres på tilsvarende måte og er delvis u håndgripelig? Hvordan skal da betydningen av sammenhengende økosystemer, opplevelser i naturen og noen verneverdige vekster veie tyngre enn arbeidsplasser og skatteinngang?

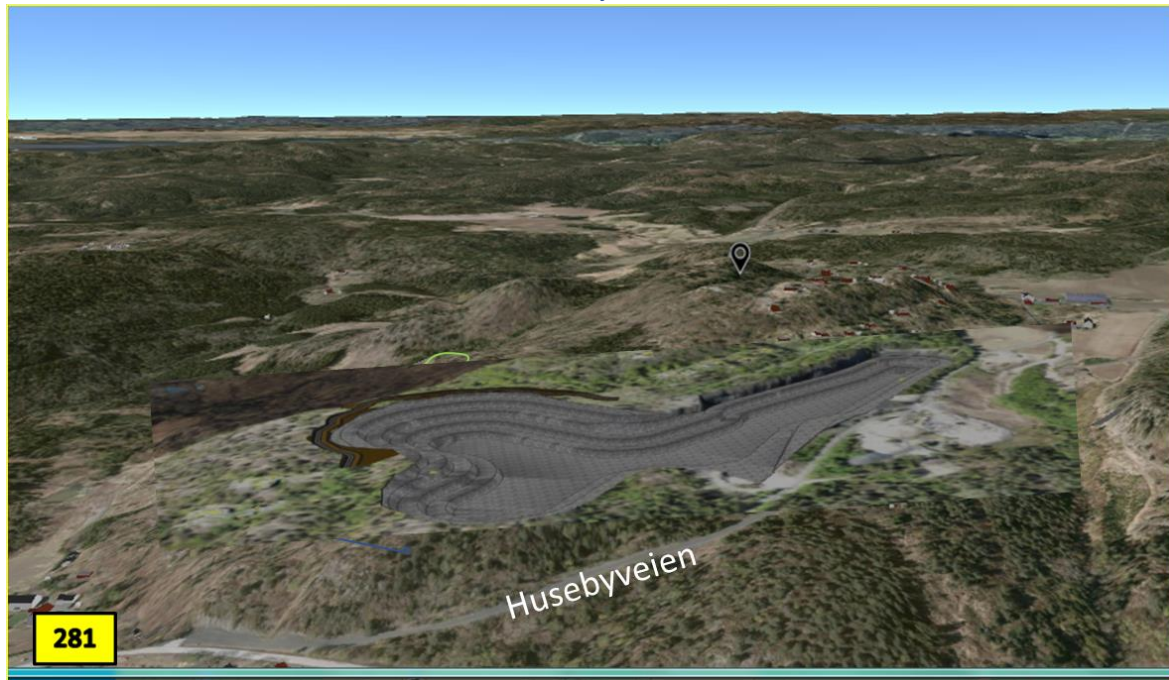
Figur 1: Årosmarka med Felt D inntegnet³

Argumenter mot nedbygging av natur og ødeleggelse av økosystemer kan knyttes til utslipp og lagring av klimagasser, men dette er argumenter som angår det globale som når det gjelder felt D, er ubetydelig sett i forhold til f.eks. Norges totale årlige utslipp på 48,9 millioner tonn CO₂-ekvivalenter (2021)⁴. Det blir da enkelt å hevde at utslipp ved å hugge skogen og flekke av jordsmonnet betyr så lite i global sammenheng at det kan ses bort i fra.

Et annet eksempel er utvidelsen av steinbruddet i Husebykollen. Arealet som ødelegges fremgår av figur 2. Også her settes friluftsliv og naturopplevelser hos eierne av fritidsboligene og turfolk opp mot kommersielle interesser, og resonnementet ovenfor er like gyldig også i dette tilfellet.

³ Illustrasjonen med foto av Bente Lise Stubberud er hentet fra RHA torsdag 23. mars 2023.

⁴ <https://energiogklima.no/klimavakten/norges-utslipp/>

Figur 2: ILLUSTRASJON: Husebykollen med steinbruddet inkl. den planlagte utvidelsen skjønnsmessig innlagt. Uttak i dybden er satt til 70 m. Det innlagte området er basert på flatekart og kontur fra forslag til reguleringsplan.⁵

Som et ledd i å forhindre at natur, naturmangfold og økosystemer taper kreves det utvikling/innføring av helt konkrete krav som er egnet for å synliggjøre konsekvenser av nedbygging av natur og økosystemer. Natur- og økosystemregnskap er et prisverdig tiltak, men slik det er beskrevet i kap. 6.2 (side 27) handler det mest om *kartlegging*.

- *Vi mener at et natur- og økosystemregnskap bør inneholde tallfesting av f.eks. hvor mye karbon som er lagret i vegetasjon, jordsmonn og myrer.⁶*
- *For å øke bevisstheten om klima, foreslår vi at det forlanges natur- og klimaregnskap ifm. alle utbyggings og reguleringsplaner, inkl. tallfesting av karbon C og nitrogen N og beregning av potensielt utslipp av CO₂, metan CH₄ og lystgass N₂O.*
- *Vi er som eiere av fritidsboliger opptatt av at naturområders betydning for rekreasjon, og følgelig bør et natur- og økosystemregnskap inneholde oversikt over slike områder.*

«Naturen er grunnlaget for vår eksistens og alt liv på jorda», sies det på side 10. I dette perspektiv bør egentlig strategien i 6.2.1 *Strategier* (side 30) omformuleres til «*Asker kommune skal prioritere natur og klima over andre samfunnshensyn og interesser i arealforvaltningen*» – noe som mange vil mene er ganske urealistisk å etterleve. Men i det minste bør det kreves en god forklaring når andre samfunnshensyn og interesser trumfer irreversible inngrep i landskapet og naturens bevarelse. Kanskje ville illustrasjonene i figur 1 og figur 2 sett annerledes ut dersom et slikt krav var stilt.

Det er private som eier det meste av Norges landområder, illustrert ved at enkeltpersoner eier 78 % av det produktive skogarealet, mens andre private eiere har hånd om litt over 6 %.⁷ Men på tross av dette har kommunene med lovverket i hånd ganske stor bestemmelsesmuligheter over bruken, noe som innebærer at eiere kan pålegges å ivareta fellesskapets interesser fordi «Naturen er et felles gode og et felles ansvar» (side 26).

⁵ Illustrasjon: Husebykollen Hytteeierforening.

⁶ Utslipp fra dyrket myr etter drenering utgjør ca. 3,5 tonn CO₂-ekvivalenter/dekar.

<https://www.nibio.no/tema/miljo/tiltaksveileder-for-landbruket/klimagassutslipp/myr-og-klimagasser>

⁷ <https://www.ssb.no/jord-skog-jakt-og-fiskeri/skogbruk/artikler/85-prosent-av-produktivt-skogareal-i-privat-eie>

HUSEBYKOLLEN HYTTEEIERFORENING

Stiftet 15. juli 2006

Det savnes i Temaplanen en omtale av det etiske grunnlaget som bør gjelde når antroposofiske interesser skal veies mot natur og naturmangfold, basert på synspunktet om at natur har en egenverdi og derfor bør bevares. Et etisk fundert grunnlag for verdsettelse av natur og økosystemer kan hjelpe til med å realisere strategiene i Temaplanen. Det er f.eks. ingen som snakker om hvor mange individer i jordsmonnet som er drept, dyretrekk som er brutt og økosystemer som er ødelagt når grave-maskinene har reist, koller er sprengt vekk og myrer og søkk er gjenfylt. Verdsettelse av natur og økosystemer som viktig nå og i fremtiden bør være en ledestjerne i kommunens arealplanlegging, som Temaplanen legger til rette for.

På denne bakgrunn har vi følgende forslag:

Vi foreslår at det med utgangspunkt i 'Temaplan naturmangfold 2023–2035' utvikles en kommunal «styringsplakat», utformet som en sjekkliste, til bruk i arealplanlegging, og at denne skal gjelde fra forslag til reguleringsplaner, gjennom saksbehandling og inkludert den politiske behandling.

Det er forstemmende å lese avsnittet *Naturen i arealplanlegging – stykkevis og delt* på side 25, og lesning av følgende på side 11 er like nedslående:

Naturorganisasjonen Sabima har rangert alle kommunene i landet etter hvor godt de tar vare på naturen sin¹⁶. Asker kommer dårlig ut på det meste som er knyttet til arealbruk: antall innvilgede dispensasjoner i strandsonen og LNFR-områder; størrelsen på vernet areal; omdisponering av dyrka og dyrkbar jord; og hvordan vi planlegger arealbruken vår. Vi skårer også dårlig på økologisk tilstand i vassdrag.

Også på denne bakgrunn er iverksettelse av et natur- og økosystemregnskap et viktig verktøy som kan hjelpe til med å forhindre at mange forholdsvis små områder som naturødelegges ikke sees i sammenheng. Som en del av regnskapet bør inngå et *temakart* for natur der LNFR-områdene i Asker kommune er tydelig avmerket.

Men vi tror det er nødvendig med organisatoriske grep, utover dette regnskapet.

Vi fremsetter derfor følgende forslag:

Vi foreslår at Asker kommune etablerer et uavhengig organ med formål å etterse kommunens oppfølging av *Temaplan naturmangfold 2023–2035*. En oppgave til et slikt «naturmangfold-utvalg» bør f.eks. være å bli holdt orientert om kommunens arealdisponeringer og gi råd til kommunens politiske organer gjennom en årlig rapportering.

Vi håper Asker kommune tar Temaplanen i bruk som et verktøy ifm. kommuneplanen og dermed unngå at Temaplanen bare blir et uttrykk for gode intensjoner.

Med vennlig hilsen,

Bjarne Blikeng
Styreleder
Husebykollen Hytteeierforening
Epost: post@husebykollen.org; bjarne.blikeng@gmail.com

Åge Borg-Andersen
Epost: aageba@coherence.no

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten håndskrevet signatur.

Husebykollen Hytteeierforening (org.nr. 918 121 927) organiserer 17 eiere av fritidsboliger på Husebykollen i Filtvet. Foreningens formål er bl.a. å ivareta eiernes felles interesser, bidra til et godt fritids-/friluftsmiljø i området Husebykollen samt representere i foreningssaker overfor grunneiere, kommunen, pukverket (Hurum Pukk AS) o.a.

Naturvernforbundet i Asker

Hjemmeside: <http://www.naturvernforbundet.no/noa/asker>

E-post: Asker@naturvernforbundet.no

Asker kommune,
post@asker.kommune.no

Hvalstad 05.04.2023

Uttalelse til høringsutkast av temaplan naturmangfold for Asker

Deres ref: 23/02559

Vi viser til tidligere innspill til arbeidet med planen og deltagelse på arbeidsmøte. Vi vil innledningsvis gi ros til dette arbeidet og støtte til de ulike strategier som er skissert.

Med bakgrunn i relativt store utfordringer for naturen i Asker har man klart å utarbeide en veldig **grundig, innholdsrik og lesbar plan!** I kapitlene har man inkludert gode fakta og tall uten at det har blitt for mye. Hvert innsatsområde har gode og velbegrunnede satsinger. Det er mye god kunnskap i denne planen, og vi tror den kan brukes i flere sammenhenger enn i planverket.

Global oppvarming og tap av natur er noe alle land står overfor – arealendringer er den desidert største trusselen. Her kommer Asker relativt dårlig ut sammenlignet med andre kommuner, i tillegg har mange av vassdragene våre dårlig økologisk tilstand og Oslofjorden sliter. Lokalt understrekes kommunens utfordring ved at 90% av innbyggerne mener at kommunen skal jobbe aktivt for å stanse tap av natur.

Grunnlag for planer og saksbehandling

Naturvernforbundet mener det er svært viktig at denne planen medfører konkrete endringer i kommuneplanen for å gi riktig retning på kommunes utvikling. Dette kan være krav til bevaring av natur i nærmiljøet, krav til større korridorer langs vann og vassdrag, sterkere vern av 100m beltet eller strengere regler for dispensasjoner. Samfunnsdelen har de rette målene, men naturmangfoldsplanen skal gi bakgrunnen, klargjøre argumentene og gi rettleiding for andre sektorplaner. Planen understreker at Asker kommunen gjennom tilslutning til FNs bærekraftsmål og Naturerklæringen vedtatt på FN-møtet i Montreal, har forpliktet seg til å ta vare på arter og deres leveområder. Utfordringen er faktisk å få gjennomslag for temaplanens konklusjoner i kommuneplanen og relevante reguleringsplaner. Prinsippet om arealnøytralitet er et svært viktig punkt og må gjennomføres i kommuneplanen.

Kunnskapsgrunnlaget – Det er en svakhet at man ikke har komplett oversikt naturforholdene i Asker, men klattvise registreringer, ofte i områder man forventer å finne særlig verdifull natur. Vi støtter derfor at det er behov for et arealregnskap, dette må prioriteres. Vi oppfordrer også alle; fagpersoner, naturinteresserte og for eksempel elever på skolene i Asker til å registrere alle typer observasjoner i artsobservasjoner.no

Sektorplanen ikke bindene, men det bør settes noen konkrete mål til handlingsprogrammet. Dette kan for eksempel knyttes til kunnskapsgrunnlaget ved å sette et mål for når flatedekkende naturregistrering/arealregnskap i hele kommunen skal være ferdig.

Markaloven er ikke nevnt i denne planen. Naturvernforbundet mener en utvidelse av arealene innenfor markagrensen til å omfatte skogen i Hurum og Røyken vil styrke bevaringen av natur i disse områdene. Flest truede arter finnes i skog, og kommunen kan påvirke utviklingen ved at den skal godkjenne hogstplaner og hogstsøknader i kommunen. I tillegg må kommunen som grunneier gå foran med bærekraftig skogbruk, prioritere vern, sikre arealer til friluftsliv og restaurere tapt natur.

Vi mener ellers at denne temaplanen er godt egnet til **opplæring og informasjon** om dette viktige fagfeltet. Spesielt forventer vi at politikere som skal vedta planer og styre kommunens utvikling legger denne planen til grunn for prioriteringene, og at de foreslåtte strategiene konkretiseres i relevante handlingsplaner. Vi tror også at planens innhold kan være et element i prosjekter på skolene hvor elevene får innblikk planer i nærmiljøet og vurdere argumenter for og mot utbygging. (slik det er gjort på Borgen).

Vi vil legge denne planen til grunn ved våre framtidige uttalelser til kommune- og arealplaner og andre prosjekter hvor natur står i fokus.

For Naturvernforbundet i Asker
Jan Häusler
leder

Naturvernforbundet i Hurum og Røyken

Tofte, 02.04.2023.

Høringsuttalelse til temaplan for naturmangfold i Asker kommune – Sak 23/02559

Naturvernforbundet i Hurum og Røyken har lest forslaget til temaplan for naturmangfold i Asker kommune, og vil med dette gi sin høringsuttalelse til planen. Vi viser også til vårt tidligere innspill til planen av 16.05.2021. Etter vårt skjønn ligger det et svært godt faglig arbeid til grunn for temaplanen. Planforslaget inneholder presise beskrivelser av de mange truslene mot kommunens naturmangfold, og foreslår gode strategier for å oppnå bedre tilstand i kommunens økosystemer.

Vi kommenterer ikke alle innsatsområdene like utførlig. Der vi har få kommentarer, betyr det at vi slutter oss til strategiene som foreslås, og synes at planforslaget er godt. Kommentarene følger strukturen i vedlegg 9.2 *Sammenstilling av mål, innsatsområder og strategier*. Vi vil foreslå enkelte endringer i noen av strategiene som nevnes under dette punktet (overstrykning/kursivering).

Sårbare arter og naturtyper

Dette innsatsområdet mener vi bør endre navn til *Arter og naturtyper*. Første strategi under innsatsområdet bør lyde:

- «Asker kommune skal, gjennom forvaltning og vern, stanse og reversere tap av ~~sårbare~~ arter og ~~trua~~ naturtyper».
 - Kommentar: Kunnskapsgrunnlaget for temaplanen beskriver på en forbillidlig måte hvordan alle økosystemer i kommunen henger sammen, og at *all natur* i kommunen er under sterkt press. Det bør derfor ikke være slik, at det kun er «sårbare» arter og «trua» naturtyper som kommunen skal verne om. Lest i verste mening, vil denne strategien kunne åpne for at det er fritt fram for tiltak som ødelegger natur som ikke er klassifisert som «sårbar» eller «trua». Det framgår heller ikke klart hvilke kriterier som skal ligge til grunn for at arter eller naturtyper skal gis status som «sårbar» eller «trua». Naturvernforbundet mener derfor at det er best å unngå disse begrepene, og at kommunen rett og slett bør ha som mål å stanse og reversere tap av *alle* arter og naturtyper.
- «Asker kommune skal være en pådriver for restaurering av natur, og *bruke kommunal skogforvaltning til å omdanne planta skog til naturskog.*»
 - Kommentar: Svært mye av kommunens skogareal er i dag ikke naturskog, men ulike varianter av planta skog og såkalt «plantasjeskog». I løpet av noen hundre år vil slik skog også utvikle seg til naturskog igjen, dersom den får stå i fred etter siste hogst. Kommunen bør forplikte seg til å la kommunalt eide skogeiendommer få utvikle seg til slik naturskog. En ensaldret granplantasje vil mangle både variasjon i treslag og alder, samt variasjon i død ved. Restaurering av skog handler om å etterligne naturlig skogdynamikk, og dette kan gjøres ved å reintrodusere død ved eller arter i områder hvor de tidligere har forekommet.

Natur i arealplanlegging

Planforslaget framhever at *politiske vedtak om arealbruk* er den suverent viktigste årsaken til tap av, og skade på naturmangfold i Asker kommune. Av de seks innsatsområdene som planen er inndelt i, er derfor innsatsområdet «Natur i arealplanlegging» det viktigste.

- «Asker kommune skal ha relevante kartlegginger for naturmangfold for hele kommunens areal, og arbeide aktivt for å gjennomføre slike kartlegginger».
 - Kommentar: Dersom kartleggingsarbeidet skal gjennomføres i dagens tempo, kun med økonomiske midler fra sentrale myndigheter, vil det ta svært lang tid før hele kommunens areal er kartlagt med tilfredsstillende standard. Dersom Asker kommune mener alvor med å være en foregangskommune for å ta vare på naturmangfold, må også kommunen sjøl forplikte seg til å bidra økonomisk for å gjennomføre kartlegginger av naturmangfold.
- «Asker kommune skal føre arealregnskap og arbeide for å oppnå arealnøytralitet fra og med førstkommende rullering av kommuneplanens arealdel».
 - Kommentar: Uttrykket «arbeide for» er lite forpliktende. Tidsaspektet er her vesentlig. Temaplanen nevner at Montreal-avtalen, som Norge har slutta seg til, krever at landet har verna minst 30 % av både land- og sjøareal innen 2030, og at ytterligere minst 30 % av arealer med ødelagt og/eller skadd natur skal være under restaurering innen samme tidspunkt. Når temaplanen for naturmangfold vedtas, vil det bare være rundt seks og et halvt år til disse målene skal være oppnådd. Allerede fra og med førstkommende rullering av kommuneplanens arealdel bør det derfor være et mål for kommunen å oppnå arealnøytralitet.
- «Asker kommune skal prioritere natur og klima *minst* like høyt som andre samfunnshensyn i og interesser i arealforvaltningen».
 - Kommentar: Dette er en særdeles viktig strategi. I mange tilfeller vil det være nødvendig å prioritere natur og klima *høyere* enn andre samfunnshensyn og interesser. Derfor bør ordet «minst» tilføyes.
- Asker kommune skal ha en høy terskel for å gi dispensasjoner som medfører inngrep i verdifull natur.
 - Kommentar: Hva som er «verdifull» natur vil kunne tolkes skjønnsmessig, og gi politikere en mulighet til å innvilge dispensasjoner som medfører inngrep i viktige økosystemer og/eller friluftsområder uten at de mener vedtaket kommer i konflikt med denne temaplanen, ut fra ei subjektiv vurdering av hva som skal regnes som «verdifull» eller «ikke verdifull» natur.
- Asker kommune skal, før førstkommende rullering av kommuneplanens arealdel, gjennomgå vedtatte planer for å avdekke manglende hensyn til natur, slik at disse planene kan endres eller oppheves.
 - Kommentar: Også dette er en særdeles viktig strategi. Vi mener det er nødvendig at en slik gjennomgang skjer før førstkommende rullering av kommuneplanens arealdel. Asker kommune er en av kommunene i landet med

høyest utbyggingspress. Med et slikt høyt utbyggingstempo, er det nødvendig at også gjennomgangen av eldre arealplaner skjer raskt. Kommunen bør prioritere en slik gjennomgang minst like høyt som saksbehandling av utbyggings saker, for å ivareta det som så ofte kalles en «balanse mellom vekst og vern».

Vi vil også foreslå ytterligere én strategi:

- *Asker kommune skal ikke tillate bygging av nye fritidsboliger i kommunen.*
 - Kommentar: De over 4000 fritidsboligene i kommunen legger beslag på store arealer, og mange ligger nær sjøen, i de områdene av kommunen med både størst naturmangfold og mest friluftsliv. Fritidsboligene, med tilhørende anlegg som veier, vann- og avløpsledninger, representerer et luksusforbruk av arealer, som ikke er bærekraftig.

Skog og kulturlandskap

Planforslaget dokumenterer at ulike naturtyper i skog er de naturtypene i kommunen med størst forekomst av trua arter. Hele 84 % av de trua artene lever i gammelskog. Det er derfor helt nødvendig å ta i bruk alle de virkemidler kommunen rår over for å legge begrensninger på naturødeleggende skogsdrift.

I dag er skognæringa pålagt å ta miljøhensyn i skogen. Norsk PEFC Skogstandard inneholder 27 kravpunkter knyttet til hvordan skogeier skal forvalte og drive skogen, og ligger til grunn for at tømmeret kan miljøsertifiseres lovlig. Ett av disse kravpunktene er at skogen skal registreres for naturverdier. I dag kartlegger skognæringa naturverdiene etter et system de har utvikla sjøl, kalt «MiS - Miljøregistrering i skog». MiS har som formål å verne om skogens trua mangfold gjennom bevaring av nøkkelbiotoper; altså områder som er særlig viktig for bevaring av arter.

Dessverre er det godt dokumentert at registreringssystemet som skogbruket følger ikke oppfyller sitt formål. Tvert imot fortsetter bestandene av trua arter å minke, og skognæringas egne registranter kritiseres av miljøorganisasjonene for å ikke finne mer enn 14% av naturverdiene som uavhengige biologer finner ved kontrollregistrering i de samme områdene. Slik blir det gjerne, når bukken passer havresekken.

Når skognæringa kartlegger nøkkelbiotoper fokuseres det på mulige livsmiljøer; altså områder hvor det kan tenkes at artene vil dukke opp, og ikke områder hvor artene faktisk lever. Ofte ender dette med at skog hvor det eksisterer trua arter blir hogd uten at det fanges opp av myndighetene, og også biologisk verdifull gammelskog blir hogd. De øvrige hensynene som skal følges i tråd med PEFC-standarden er minimale fra et skogøkologisk perspektiv, og ofte ignoreres også disse. Det er ikke sjeldent at krav om kantsoner langs vann, vassdrag og myr ikke blir fulgt, og djupe hjulspor og kjøreskader preger terrenget i lang tid. Dette tjener hverken det biologiske mangfoldet eller friluftslivet.

Kommunen kan ikke gjøre noe med hverken skogloven eller PEFC Skogstandard, men *kan* gjennomføre tiltak for å holde strengere kontroll med skognæringa. Ved å innlemme

skogområdene på Hurumlandet i markalovens virkeområde vil det bli meldeplikt for hogst, og markaloven gir også andre verktøy for å føre kontroll med skogbruket. Foruten de seks strategiene som allerede er nevnt under innsatsområdet vil vi derfor foreslå ytterligere én strategi, som vil gi kommunen flere virkemidler for å styre skogsdrifta i naturvennlig retning:

- *Asker kommune skal innføre ei kommunal markagrense, og arbeide for at skogområder på Hurumlandet skal bli en del av markalovens virkeområde.*

Livet i vann

Naturvernforbundet kan, uten forbehold, slutte seg til samtlige tre strategier som nevnes under dette innsatsområdet. I tillegg vil vi foreslå ytterligere én strategi, som retter seg direkte mot de kjente konsekvensene av klimaendringene som vil merkes her i kommunen, med mer nedbør og hyppigere styrtregn:

- *Asker kommune skal, før førstkommende rullering av kommuneplanens arealdel, utrede et forslag om å innføre breiere hensynssoner rundt alle innsjøer og vassdrag enn de som gjelder i nåværende kommuneplan, og også sørge for at mindre bekker og tørrbekker får slike hensynssoner.*

Natur og klima

Naturvernforbundet kan, uten forbehold, slutte seg til samtlige tre strategier som nevnes under dette innsatsområdet.

Forankring, kompetanseheving og endring

Naturvernforbundet kan, uten forbehold, slutte seg til samtlige fire strategier som nevnes under dette innsatsområdet. Vi vil også legge til, at kommunen bør sørge for opplæring av, og kontroll med arbeidet til egne og innleide folk som driver arbeid ute i «felten», f.eks. alle former for anleggsarbeid, skjøtselsarbeid, snømåking, trefelling, etc. Naturvernforbundet erfarer ofte at det er i dette leddet feil og misforståelser oppstår. Det hjelper ikke at kunnskapen om naturmangfold og riktig framgangsmåte er godt kjent høyere oppe i organisasjonen, dersom de som faktisk utfører det fysiske arbeidet ikke har samme kunnskap.

Med hilsen

Naturvernforbundet i Hurum og Røyken
Styret

Asker kommune
Katrineåsveien 20,
3440 Røyken

04.04.2023

Temaplan naturmangfold 2023-2035. Kommentarer

Det vises til forslag temaplan naturmangfold 2023-2035 som er ute til høring. Oslofjordens Friluftsråd (OF) har følgende kommentarer til planforslaget:

Naturen rundt Oslofjorden er under stort press og dette i den delen av landet der naturmangfoldet er størst og der vi finner flest rødlistearter, jf planens kap. 4. Det fremgår også at hele 70% av kommunens strandsone er bebygd eller er benyttet til samferdsel.

Det er både positivt og viktig at Asker kommune har laget en ny temaplan med fokus naturmangfold, slik vi opplever stadig flere kommuner rundt Oslofjorden er i gang med eller har gjort.

Planens oppbygning

Planen er bygd opp på en god måte med 6 innsatsområder (kap. 6), bl.a. livet i vann, sårbare arter og naturtyper og natur i arealplanlegging.

I planens kap. 6.1. oppsummeres og fremgår det at kommunen ikke har mindre enn 40 truede naturtyper og at 8 naturtyper har status som utvalgt naturtype. Miljødirektoratet har som kjent nylig vedtatt at de vil utrede ytterligere fire naturtyper som utvalgte naturtyper, bl.a. kilderik edelløvsog [Fire nye naturtyper på direktoratenes redningsliste • Kommunal Rapport \(kommunal-rapport.no\)](#), naturtype(r) som kanskje også Asker kommuner har.

Lokale naturvern- og friluftslivsforeninger er i kap. 6.1. (s 22) nevnt som en ressurs med tanke å bidra med kunnskap om naturmangfold, noe OF er enige i. Mange unike og ulike observasjoner har blitt lagt inn hos Artsobservasjoner, kunnskap som bl.a. kommer kommune og forvaltning til gode. Flere foreninger og organisasjoner driver også aktiv skjøtsel og bl.a. fremmedartsbekjempelse. Vi nevner i denne sammenheng en forening som Norsk botanisk forening, Østlandsavdelingen som gjennom mange år har bedrevet fremmedartsbekjempelse i Indre Oslofjord. Bl.a. på Løkeneshalvøya der de i nært samarbeid med forvaltningsmyndigheten har fjernet edelgran. Vi nevner som er kuriositet at foreningen nylig mottok Oslofjordprisen som OF opprettet for noen år tilbake [Oslofjordprisen 2023 til Norsk botanisk forening, Østlandsavdelingen - Oslofjordens Friluftsråd](#)

OF driver også i samarbeid med og i oppdrag for kommunen med fjerning og bekjempelse av arter som rynkerose og stillehavsøsters. Vi har bl.a. hatt et samarbeid med kommunen om å

Adresse:	Telefon:	E-post:	Bankkonto:
Vaterlandsveien 23 65512	67 55 49 90	post@oslofjf.no	8450 13
3470 Slemmestad	Nettside:	Org.nummer:	
	oslofjorden.org	971 454 415	

fjerne rynkerose på sandstrand og friområde ved Verksøya, dette i regi av OFs prosjekt Kulturlandskapskolen [Kulturlandskapskolen - prosjekt - Oslofjordens Friluftsråd](#). OF har siden 2014 og med støtte fra Sparebankstiftelsen DNB og Statsforvalterne hatt og gjennomført over 60 ulike kurs og dugnads- skjøtselssamlinger i Oslofjorden. Vi har bl.a. hatt kurs med tema utvalgt naturtype hule eiker – biologi og skjøtsel ved Semsvann i Asker, i samarbeid med Asker kommune. Vi har også holdt flere kurs med bl.a. tema skjøtsel av prioritert art dragehode og utvalgt naturtype åpen grunnlendt kalkmark. Dette er aktuelle kurs vi gjerne kan gjenta i kommunen og i samarbeid med Asker kommune framover.

OF forvalter og eier friområder i Asker med store naturverdier

Vi nevner at OF siden 1930-tallet har sikret en rekke friområder bl.a. gjennom oppkjøp. Flere av områdene som øyene Mølen og Ranvikholmen sør for Tofte, har fått ligge brakk i mange år og har derfor fått lov å utvikle seg. Det har i ettertid blitt funnet store naturverdier som har medført at områdene i stor grad har blitt vernet. Dette er vi positive til så lenge allmennheten og friluftsbrukerne fremdeles i stor grad kan bruke områdene. Noen steder har vi kanalisert ferdsel med merket sti og satt opp informasjon om viktig natur, noe som vi anser er viktig for å informere turgåere og for å verne om og ta vare på naturen. Et annet friområde som OF kjøpte langt tilbake i tid er Høvikskjæra, som har blitt et sjøfuglreservat med ilandstigningsforbud 15.04-15.07. Dette er en holme vi ikke velger eller ønsker å gjøre noen som helst tiltak på. I et annet friområdet som Eltornstranda, et område OF forvalter sammen med kommunen, har vi hatt stiftelsen Biofokus inne for å kartlegge området for evt. truede arter og viktige naturtyper. Skjøtelsnotat fra Biofokus har i ettertid ligget til grunn for vår vegetasjonsskjøtsel i området.

Naturrestaurering

Det er som det fremgår på side 24 positivt at kommunen skal være en pådriver for naturrestaurering. Det nevnes bl.a. eks med restaurering av ålegrasenger og tareskog, noe som vi anser som viktig og positivt da dette er viktige oppvekstområder for fiskeyngel. Utsetting av såkalte «hummerhotell» f.eks i forbindelse med større utviklingsprosjekter som i Tofte eller Slemestad og det å legge til rette for at blåskjellyngel kan feste seg på liner under småbåtanlegg i sjø kan også være mindre tilretteleggingstiltak som kan være positive for marint liv og miljø.

Naturen i arealplanlegging (s 26)

Som høringsinstans for ulike planer rundt Oslofjorden, bl.a. detaljreguleringer, er vår erfaring og oppfatning at kunnskapsgrunnlaget ofte er altfor dårlig mht naturmangfoldet. Det burde stilles krav om at uavhengige fagbiologer i sommerhalvåret kartlegger framtidige utbyggingsområder der natur er planlagt bygd ned. Dette gjelder både for områder langs kysten og for områder ute i sjø. Ofte vises det til gamle og utdaterte kartlegginger, noen ganger helt tilfeldige registreringer. Mål om å bevare viktig naturmangfold må tas inn i all kommunal planlegging. Dvs dels i tråd med det som er foreslått som retningslinje i forbindelse med kommuneplanens arealdel 2022-2034. Dispensasjon i strandsonen skal ellers være et unntak, noe det er viktig å formidle til lokalpolitikere.

Gode verktøy og tydelige mål – arealregnskap (s 27)

Vi opplever at stadig flere kommuner ser på og vurderer å bli arealnøytrale. Det er derfor positivt at arealnøytralistet også foreslås som et mål for Asker kommunes arealplanlegging.

Dette vil ha stor betydning for naturmangfold. Det viktigste tiltaket for å stanse tapet av biologisk mangfold er å få kontroll ned forbruket av areal. Ordet Arealnøytralitet er brukt mye av Samarbeidsrådet for biologisk mangfold og ble i 2021 kåret til årets #3 nyord jf. Språkrådet.

Strategier, kap 6.2.1, bl.a. kartleggingsbehov

OF støtter at kommunen til enhver tid bør ha gode kartlegginger å forholde seg til i all arealplanlegging og forvaltning. Vi nevner i denne sammenheng at i Oslofjorden er marine områder erfaringsmessig langt dårligere kartlagt enn områder på land. Vi spiller derfor inn at dette kan være et fremtidig utredningstema. Erfaringsmessig ligger det i Naturbase inne data om tidligere kartlagte ålegrasenger som er viktige oppvekstområder for yngel, men ofte er disse dataene av eldre dato. Det kunne derfor vært interessant å få nye kartlegginger for å se om bl.a. ålegrasengens utforming har endret seg. I denne forbindelse nevner vi at Horten kommune alt er i gang med å kartlegge sine marine områder, og at Fredrikstad kommune er ferdige med første del.

Forslag om gjennomgang og «nulling» av gamle reguleringsplaner som vil være negative for viktig naturmangfold støttes og er viktig. Mye har endret seg innenfor dagens kunnskapsgrunnlag ift gamle planer.

Jordbruket i Asker, kap 6.3

Rundt Oslofjorden bidrar som nevnt avrenning fra jordbruksarealer ut i sjøen til økt sedimentasjon som påvirker bunnfauna og makroalger. Dette gir økt tilgang på næringsalter som fører til algeoppblomstringer og økt innslag av trådalger og redusert siktedyp som er negativt for bl.a. tareskogen og fisk. I en artikkel publisert i Norsk Landbruksrådgivning nylig nevnes syv tips for å holde jord og næring på plass. Blant tipsene anbefales det å unngå høstpløying i jordbruksarealer som ligger nært vann og vassdrag, gro fangvekster, etablere fang- og fordrøyingsdammer og å etablere en bred kantsone langs vassdrag, innsjøer og sjø for å hindre avrenning av næringsstoffer ([7 tips](#), Larsen, P. R., 2021). Dette er tema som også drøftes i planforslagets kap. 6.4.

Livet i vann, kap. 6.4

Her vises det til Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv er resultat av fire års arbeid. Det er utført et imponerende arbeid knyttet til kunnskapsinnhenting og planarbeid der mange har vært involvert bl.a. kommunene rundt Oslofjorden og OF. OF anser det som svært viktig fremover at kystkommunene rundt Oslofjorden implementerer innsatsområder og tiltak som inngår i regjeringens plan. Dette er svært viktig for å bedre Oslofjordens miljøtilstand og fjordens friluftsmuligheter. Oslofjordkommunene må stå sammen i et krafttak i årene framover. Blant viktige innsatsområder nevnt er:

- Innsatsområde 5: T 34
 - Utvikle veileder og plan for restaureringstiltak av utvalgt marin natur med mål om mer restaurering i kommunene.
- Innsatsområde 4: T 22, T 24, T 25
 - Fraråde etablering av kunstige sandstrender og unngå andre inngrep og tiltak på bløtbunnsområder for å skåne verdifulle bløtbunnsområder, inklusive ålegrasenger og verdifulle kulturmiljø, og sikre forekomstene i arealplanleggingen.

- Sikring av viktige naturforekomster i sjø i kommunal arealplanlegging.
- I samarbeid med fiskeridirektoratet anmodes om å etablere minst ett fredningsområde for hummer for alle kystgrensende kommuner.

Ved mudring og utvidelser av småbåthavner er OF spesielt opptatt av at det må tas hensyn til ålegressenger som er viktig oppvekstområde for yngel. Småbåthavner og bryggeanlegg med god vanngjennomstrømning er viktig for å hindre algeoppblomstring og redusert vannkvalitet.

Bølgepåvirkning av marin flora og fauna er nevnt i planutkastet. Dette er noe bl.a. OF også har tatt opp i forbindelse med Kystverkets utredning av en ny skipsled gjennom Vestfjorden. Skipstrafikk vil her kunne få store negative konsekvenser for marint liv i strandsonen pga bølgepåvirkning. En ny led her vil også medføre at 140 meter av Drøbaksjeteen må fjernes. Dvs en del av området som inngår som dagens hummerfredningsområde. Jeteen er også er svært viktig leveområde for en rekke marine organismer. Vi er derfor glade for at både Asker og Frogn kommuner har politiske vedtak om at en ikke ønsker en skipsled gjennom Vestfjorden. Kystverket har som kjent ikke avsluttet sitt utredningsarbeid.

Åroselva er så vidt vi erfarer den eneste naturlig- gytende laks- og ørretelva i gamle Buskerud fylke. Dessverre er det som nevnt mye avrenning, samt forsøpling og gamle båtvrak i elva. Her er det et ønske om at en rydder og sikrer kantvegetasjon langs elva, og fjerner eksisterende og nytt søppel. Vi har observert flere båtvrak langs med elva, og samarbeider gjerne med kommunen om å få ryddet opp i dette.

Diverse - kant- buffersoner og «lysforurensning»

Innimellom opplever vi i forbindelse med arealplanleggingen rundt Oslofjorden at utvikling skjer tett opp imot sårbare og kartlagte naturtyper og også verneområder. Vi anser det som viktig at det i størst mulig grad opprettholdes soner rundt disse områdene med en god forvaltning som vil være til det positive for sårbare og verneverdig natur.

Vi erfarer ellers at såkalt «lysforurensning» kan være negativt for insekter, noe det har vært en del fokus på de siste årene. Muligens burde en framover kartlegge spesielt sårbare områder der det er kjent forekomster av truede insekter/nattfly oa og vurdere avbøtende tiltak. Det bør ellers være noe en også ser nærmere på i forbindelse med ulike detaljreguleringer. Vi kjenner til at dette er vurderinger Bymiljøetaten i Oslo har lagt til grunn ved ny belysning av kaianlegg ved friområdet på Langøyene, et område der det også er kartlagt flere rødlistede insekter.

Ytterlige planbehov?

Vi opplever ellers at det ofte er liten kunnskap bl.a. hos entreprenører om faren for spredning av fremmede arter gjennom massehåndtering. Mulig kunne dette vært gjort noe med gjennom en egen massehåndteringsplan. Ellers så nevner vi at noen Oslofjordkommuner laget egne handlingsplaner for bekjempelse av fremmede arter, bl.a. Vestby kommune [Handlingsplan for bekjempelse av fremmede arter 2017-2020 - VESTBY KOMMUNE](#). Så vidt vi erfarer har Vestby kommune hatt stor nytte av denne planen.

Avslutningsvis

Asker kommunes forslag til naturmangfoldplan for 2023-2035 bærer preg av et godt faglig håndverk. OF applauderer og støtter opp om viktige mål og strategier foreslått i planen. OF ser fram til et videre og godt samarbeid med Asker kommune, bl.a. for å nå mål i planforslag.

Vi ønsker lykke til med det videre planarbeidet!

Med hilsen
Oslofjordens Friluftsråd

Kjetil Johannessen
avdelingsleder plan og friområde

Daniel Ø. Green
rådgiver, plan og friområder

Kopi til OFs rådsmedlemmer i Asker kommune:

Else.Marie.Tveit.Rodby@politiker.aker.no

morsan@hoyre.no

Trond.Roed@politiker.aker.no

+

Viken fylkeskommune: post@viken.no

FNF Buskerud: buskerud@fnf-nett.no & maria.tesaker@fnf-nett.no

From: "Trygve Meyer Jacobsen" <evgyrttmj@gmail.com>
Sent: Wed, 5 Apr 2023 10:07:39 +0200
To: "Postmottak Asker kommune"
<Postmottak.Asker.kommune@asker.kommune.no>
Cc: "Hans Gjersøyen" <hans@myhremiljo.no>; "o-isac@online.no" <o-isac@online.no>
Subject: Fwd: Sak 23/02559 "Innspill til høring, Temaplan naturmangfold"

Hei,

Følgende innspill er felles for både Asker og Bærum Skogeierlag, og Hurum og Røyken Skogeierlag.

Sak 23/02559 "Innspill til høring, Temaplan naturmangfold"

Asker og Bærum Skogeierlag sammen med Hurum og Røyken Skogeierlag er positive til høringsutkast «Temaplan Naturmangfold 2023 – 2035» og ser det som viktig med økt kunnskap og informasjon til målgruppene.

- Kommentar side 2, sammendrag, «Naturen har egenverdi, og er viktig for opplevelser, rekreasjon og Folkehelse»:
- Naturen har også en stor verdi for skogeier, og tilhørende industri.
- Kommentar side 31, «Asker kommune har en betydelig markedskraft i bygg og anleggsbransjen»:
- Kommunen bør øke bruken av gjenvinnbare materialer, f.eks treverk.
- Kommentar side 35:
- Unngå hogst i løvtredominerende bestand.
- Økt skogvern basert på prinsippet om frivillig vern.
- Økt bruk av lukket hogst. Dette må gjøres på et skogfaglig grunnlag.

Se vedlagte lenker (3 stk) med uttalelse fra Viken Skog, Glommen-Mjøsen og Norges Skogeierforbund.

<https://www.viken.skog.no/aktuelt/artikler/hvorfor-lukket-hogst-hvor-og-hvordan>

<https://www.glommen-mjosen.no/om-oss/nyheter/lukkede-hogstformer-smart-og-nodvendig-men-var-realistisk-med-omfang-og-tempo/>

<https://www.nordnorskdebatt.no/skogbruket-bli-ikke-mer-barekraftig-av-a-endre-maten-vi-hogger-pa/o/5-124-134728>

- Tett planting bidrar økt Co2 opptak. Interessekonflikt. Staten oppfordrer skogeier til tett planting.
 - Kommentar side 38:
- Inkludert nøkkelbiotoper og kantsoner er det totale arealet vesentlig større enn 6%.
 - Kommentar side 44, «Kantsoner langs vassdrag»:
- Denne bør følge PEFC skogstandard (1.mars 2023).
 - Kommentar side 50 & 51, «Naturens rolle i klimaregnskapet»:
- Beskrivelsen er tynn og delvis motstridende. Forskning på dette feltet er av nyere dato, og det er avgjørende at kommunen holder seg oppdatert på ny kunnskap fremover.

Mvh

Hurum og Røyken Skogeierlag

Trygve Meyer Jacobsen

Tlf: 93454580

Asker kommune
Katrineåsveien 20
3440 RØYKEN

Saksbehandler, innvalgstelefon

Håkon Ahrén Heløe, 32 26 68 15
Øystein Røsok
Lise Økland

Asker - Uttalelse til temaplan for naturmangfold 2023 - 2035

Vi viser til brev datert 21. februar 2023 med høring av temaplan for naturmangfold 2023 -2035 i Asker kommune.

Bakgrunn

Det fremgår av oversendelsen at formålet med temaplanen er å ha en samlet plan for naturmangfoldet i Asker kommune.

Statsforvalterens rolle

Vi skal bidra til at planer ivaretar nasjonale og vesentlige regionale interesser innen landbruk, klima og miljøvern, folkehelse, barn og unges interesser, samfunnssikkerhet og gravplasser. Statsforvalteren skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer innen våre ansvarsområder blir fulgt opp i kommunale planer. Kommunen er planmyndighet og har ansvaret for at plan- og bygningslovens formelle krav til innhold og planprosess oppfylles i planarbeidet.

Vurdering

Asker er en av kommunene i Norge med størst artsmangfold, også av rødlistede arter. For flere truede arter har Asker et nasjonalt ansvar, dvs. at Asker har en betydelig del av den norske forekomsten. Derfor er det svært gledelig og viktig at kommunen har utarbeidet en temaplan om naturmangfoldet i Asker. Kunnskapsgrunnlaget er viet en egen rapport. Denne oppsummerer på en forbillig måte hvilket naturmangfold som er innenfor kommunens grenser. Kunnskapsgrunnlaget beskriver godt naturverdiene i Asker: viktige, truede og utvalgte naturtyper, samt artsmangfoldet i Asker, med vekt på truede, prioriterte og ansvarsarter. Også fremmede arter får oppmerksomhet i kunnskapsgrunnlaget.

Planen gir gode referanser til FNs bærekraftsmål, internasjonale, nasjonale og regionale rammer for arbeidet. Formålet med planen er ambisiøst: Den skal snu den negative bit-for-bit-utbyggingen av

naturen som har vært fram til i dag, og legge grunnlaget for at samfunnet utvikles på naturens premisser. Et viktig delmål i kommuneplanen samfunnsdel er: Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet. Temaplan naturmangfold skal beskrive hvordan kommunen når dette målet.

Planen trekker fram noen viktige utfordringer på veien: Naturen taper mot andre hensyn og interesser, høyt antall innvilgede dispensasjoner i strandsonen og LNFR-områder, omdisponering av dyrka mark, spredning av fremmede arter, dårlig økologisk tilstand på mange vannforekomster, alvorlig tilstand for livet i Oslofjorden, gjengroing av kulturlandskapet og klimaendringer som påvirker naturmangfoldet. Disse utfordringene danner grunnlag for å definere innsatsområder og strategier for å nå målet. Strategiene virker målrettede og treffsikre, og dekker de utfordringene planen beskriver. De er alle formulert som påbud: *Asker kommune skal...* Temaplanens hovedresultat er egentlig strategiene (til sammen 23 er formulert) for å oppnå formålet og delmålet om å verne om og sikre naturmangfoldet i Asker.

Temaplanen er ikke juridisk bindende, men et kunnskapsgrunnlag for beslutningstagere i kommunen. Man kan gjerne legge til veileder. For å unngå at temaplanen ikke gjemmes og glemmes, er det nødvendig at strategiene legges som premisser for den juridisk bindende forvaltningen av askersamfunnet og alt areal i Asker kommune. Strategiene bør også konkretiseres i tiltak for det enkelte planområdet, den enkelte naturtyperlokalitet, for skogsdriften, hvert enkelt kulturlandskapsområde og hver vannforekomst. Først da blir temaplanen et anvendelig redskap som kan sikre at planens formål oppfylles.

Vi vil komme med noen kommentarer/merknader til enkelte av strategiene:

- **Strategi: Asker kommune skal gjennom forvaltning og vern, stanse og reversere tap av sårbare arter og truede naturtyper.**
 - *Kommunen plikter å ta hensyn til nasjonale mål om å ivareta naturmangfoldet. Utvalgte naturtyper, ansvarsarter, truede og nær truede arter og naturtyper er spesielt viktige i denne sammenhengen. For å sikre et representativt utvalg av sårbare arter, naturtyper og landskap, bør kommunen foreslå ytterligere arealer for vern ovenfor overordnede myndigheter.*
 - En direktoratsgruppe har utarbeidet en oppfølgingsplan for trua natur ([Oppfølgingsplan for trua natur - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](https://www.miljodirektoratet.no)). Denne oppfølgingsplanen beskriver hvilke trua arter og naturtyper forvaltningen følger opp spesielt, og hvilke tiltak og virkemidler forvaltningen bør bruke. Statsforvaltere og kommuner skal gjennomføre tiltak for å bedre rødlistestatusen for trua arter og naturtyper. 23 arter og 12 naturtyper er prioritert aller høyest fra 2021. I Asker kommune finnes følgende arter som omfattes av oppfølgingsplanen: Dragehodeglansbille, osloslørsopp, søsterslørsopp, lindeslørsopp og birislørsopp. Av de 12 naturtypene finnes åpen grunnlendt kalkmark, ålegraseng,
 - Statsforvalteren arbeider for tiden med «supplerende vern» av arealer som ikke er skog. Vi vil i nær fremtid kontakte kommunen om arealer med høy verneverdi, enkelte på kommunen grunn. Dette er en god mulighet for kommunen til å foreslå arealer for vern.

- **Strategi: Asker kommune skal være en pådriver for restaurering av natur.**
 - I 2022 vedtok Asker kommune at alle myrer på kommunal grunn skal stilles til disposisjon for restaurering.
 - Kommentar: Statsforvalteren gjennomfører myrrestaurering. Vi benytter oss allerede av denne muligheten og har restaureringsprosjekter i kommunalt eide myrer, men vil vurdere flere lokaliteter.

- **Strategi: Asker kommune skal ivareta gode leveområder for pollinerende insekter gjennom planlegging, forvaltning og drift av arealer.**
 - Det bør benyttes stedegne, ikke fremmede arter til pollinatorvennlig beplantning. NIBIO har utviklet frøblandinger med stedegne arter for etablering av blomsterenger. Det er mulig å søke tilskudd til tiltak for pollinerende insekter (bl.a. til frøblanding) gjennom en egen tilskuddsordning på Miljødirektoratets søknadssenter. Kommunen bør gjøre en større innsats for å finne rabatter, grøntområder og plener der enga kan gå i blomst i stedet for å klippes en gang i uka, evt. med tilførsel av stedegne engblomster.

- **Strategi: Asker kommunen skal ha relevante kartlegginger for naturmangfoldet for hele kommunens areal.**
 - BioFokus har utarbeidet en statusrapport for kartlegging av viktige naturtyper i Akershus-kommunene (BioFokus-rapport 2020-18). Denne rapporten gir en status for hvor godt de enkelte naturtypene er kartlagt i de ulike delene av kommunen, med forslag til prioritering av videre arbeid. Behov for videre kartlegginger kan spilles inn til Statsforvalteren, som foreslår områder for kartlegginger i regi av Miljødirektoratet. Alternativt kan kommunen bruke egne midler til kartlegging etter eget behov. Det er metodikk basert på naturtypesystemet Natur i Norge (NiN) som skal benyttes.

- **Strategi: Asker kommune skal gjennomgå vedtatte planer for å avdekke manglende hensyn til natur, slik at disse planene kan endres eller oppheves.**
 - Dersom en plan i ettertid viser seg å ha betydelig negative konsekvenser for natur og klima, kan kommunen oppheve planen.
 - Reguleringsplanen for Brønnøya fra 1995 er eksempel på en slik plan. Brønnøya har betydelige naturverdier. Øya huser 17 rødlistede sommerfuglarter påvist etter 2016, og er dermed en av de tre øyene i Indre Oslofjord med høyest arts mangfold av sommerfugler. En av disse er heroringvinge (EN), som har sin eneste store forekomst i Indre Oslofjord på Brønnøya. I tillegg er én CR og fem andre EN-arter påvist. I tillegg har dragehodeglandsbillen (EN) en forekomst på øya. Denne arten er endemisk for Norge, og har Indre Oslofjord som globalt kjerneområde. Brønnøya har derfor nasjonale verneinteresser. Disse insektartene flytter seg i terrenget, og benytter egnede planter i egnede habitater der de oppstår. Reguleringsplanen åpner for utbygging av hytter. Denne utbyggingen er i ferd med å endre øya fra å være preget av store sammenhengende naturområder til å bli stadig mer fragmentert og frisert,

med opparbeider hyttetomter med hager. Dette er en utvikling som har betydelige negative konsekvenser for naturverdiene og artsmangfoldet på Brønnøya. Reguleringsplanen for Brønnøya bør gjennomgås, endres eller oppheves.

- **Strategi: Asker kommune skal søke økt vern av områder i kommuneskogen og veilede private skogeiere om frivillig vern.**
 - *Når kommunen kjenner til arealer på kommunal grunn, som kan være av interesse for vern, skal dette spilles inn til Statsforvalteren for vurdering.*
 - *Kommentar: Statsforvalteren ønsker selv å vurdere hvilke skogarealer som har verneverdi, og vil kontakte Asker kommune for å høre om mulighet for frivillig vern av områder på kommunal grunn. Allerede nå kan vi nevne lokaliteter med kalklindeskog: Lillelien 1 (ID Naturbase: UN-NINFP1910008940), Slemmestadveien V (ID Naturbase: UN-BN00076829), Hvalstrandskogen (ID Naturbase: BN00047793) og Syverstadbråten (mange naturtypelokaliteter, bl.a. (ID Naturbase: BN00047757, ID: BN00047777 og ID: UN-BN00047760. Enkelte av disse huser truede nasjonale ansvarsarter nevnt i oppfølgingsplan for trua natur: Lillelien (5 nasjonale ansvarsarter) og Slemmestadveien (3 nasjonale ansvarsarter).*

- **Strategi: Asker kommune skal bevare og restaurere naturområder og sammenhengende naturkorridorer for å sikre at våre økosystemer er robuste mot framtidens klimaendringer.**
 - *Kommentar: Statsforvalteren er tildelt midler for å restaurere myr og åpen grunnlendt kalkmark. Vi samarbeider gjerne med Asker kommune om restaurering av arealer på kommunal grunn, både for å sikre lagring av karbon (ved restaurering av myr) og for å sikre sammenhengende naturområder og korridorer som binder områder sammen og gir mulighet for forflytning, f.eks. i åpen grunnlendt kalkmark, med et særlig stort mangfold av rødlistede arter som Asker har et nasjonalt ansvar for. Statsforvalteren har allerede tatt initiativ til samarbeid med Asker kommune om restaurering av åpen grunnlendt kalkmark i Løkenesskogen naturreservat på kommunens eiendom.*

- **Strategi: Asker kommune skal samarbeide med frivilligheten, næringslivet, offentlig virksomhet og akademia for å nå kommunens mål for naturmangfold.**
 - *Kommentar: Statsforvalteren er en naturlig samarbeidspartner når det gjelder å vedta kommunale planer som tar tilstrekkelig hensyn til natur- og miljøverdier, når det gjelder forvaltning og skjøtsel av naturvernområder, gjennomføring av verneprosesser av skog og andre naturtyper, oppdatering av kunnskapsgrunnlaget, veiledning om prioriterte, fredete og andre truede arter, utvalgte, truede eller ansvars-naturtyper og tildeling av tilskuddsmidler til pollinerende insekter, bekjempelse av fremmede arter eller bevaring av truede arter og truede naturtyper.*

- **Livet i vann som eget innsatsområde**

- Vi ser svært positivt på at livet i vann er definert som et eget innsatsområdene i planforslaget. Her omtales vannforskriften, økologisk tilstand og Helhetlig tiltaksplanen Oslofjorden. Kantsoner langs vassdrag er også omtalt spesielt. Vi ser svært positivt på at planforslaget flere steder omtaler kantvegetasjonens funksjon og behovet for å sikre brede nok kantsoner langs vassdrag.

I kapitlet om Livet i vann omtales naturtyper og arter langs kysten og naturtyper og arter knyttet til ferskvann. Her vises det også til kunnskapsgrunnlaget til temaplanen der det er egne kapitler med oversikter over arter og naturtyper knyttet til kystvann og ferskvann i Asker kommune. Elvemusling er en av artene som omtales. Denne er på rødlista som sårbar, men er utrydningstruet i kommunen. Vi kan imidlertid ikke se at edelkreps er omtalt. Asker kommune har flere vassdrag med edelkreps. Edelkreps står på den norske rødlista som sterkt truet og bør nevnes i planen.

Vi anser at det er utarbeidet viktige strategier til innsatsområdet livet i vann. Kommunen skal arbeide aktivt for å oppnå god økologisk tilstand i vannforekomster og følge opp helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden. Videre skal kommunen gjennom planlegging, forvaltning og drift stanse forringelse av kantsoner og tap av naturtyper og sårbare arter knyttet til vann.

Sårbare arter og naturtyper er et viktig innsatsområde i temaplanen. Vi ser positivt på at det blant annet er utarbeidet en strategi om at kommunen skal være en pådriver for restaurering av ødelagt natur, blant annet kantsoner, ålegrasenger tareskoger og lukkede bekker. Vi viser til at kommunen i den forbindelse følger opp FNs bærekraftsmål om restaurering av vannrelaterte økosystemer. Bevaring av åpne og naturlige bekkeløp og gjenåpning av bekker har også betydning for klimatilpasning. Klimaendringer som en trussel mot naturmangfold, er en viktig del av planforslaget.

Her beskrives blant annet utfordringer for sjø, bekker, elver og innsjøer på grunn av økt erosjon, tilførsel av partikler, næringsstoffer, forurensning og oksygenmangel. Vi ser positivt på at innsatsområdet Natur og klima har en strategi om at kommunen skal bruke naturbaserte løsninger for klimatilpasning. Vi viser til at lokal overvannshåndtering og bruk av naturbaserte løsninger kan styrke naturmangfoldet i byer og tettsteder.

Videre er fremmede arter omtalt som en trussel mot viktig natur, og i kunnskapsgrunnlaget for temaplanen beskrives flere fremmede arter i sjø og ferskvann. I den forbindelse vil vi peke på at informasjon og veiledning vil være et viktig for å unngå spredning av fremmede og ikke stedeegne fiskearter til nye vann og vassdrag.

- **Mindre kommentarer:**

- Under beskrivelse av naturtyper i Asker nevnes på s. 20 «en rekke kalkrike naturtyper som Asker har et nasjonalt ansvar for å ivareta», uten at disse ansvarstypene nevnes spesifikt. BioFokus nevner disse i en egen rapport i 2014 (Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernnavdelingen, rapportnummer 5/2014): kalklindeskog, kalkskog,

varmekjær kildeløvsskog, åpen kalkmark, slåttemark, og kalksjøer. I tillegg nevner vi at BioFokus for tiden lager en rapport om rødlistede naturtyper i Viken. Denne rapporten sier noe om ansvarsnaturtyper i Viken.

- Under beskrivelse av skogen i Asker på s. 35 nevnes rødlistede naturtyper i skog. I tillegg bør de utvalgte naturtypene kalklindeskog og hule eiker (når de ligger 20 meter inn i produktiv skog fra arealklassene bebygd, åpen fastmark, fulldyrka jord, overflatedyrket jord og innmarksbeite) nevnes.
- Under definisjoner (kap. 9. 3) bør «Prioritert art» nevnes og defineres.

Konklusjon

Vi mener det er utarbeidet en svært god temaplan for naturmangfoldet i Asker.

Kunnskapsgrunnlaget er viet en egen rapport. Denne oppsummerer på en forbillidlig måte hvilket naturmangfold som er innenfor kommunens grenser. Kunnskapsgrunnlaget beskriver godt naturverdiene i Asker: viktige, truede og utvalgte naturtyper, samt artsmangfoldet i Asker, med vekt på truede, prioriterte og ansvarsarter. Også fremmede arter får oppmerksomhet i kunnskapsgrunnlaget.

Planen gir gode referanser til FNs bærekraftsmål, internasjonale, nasjonale og regionale rammer for arbeidet. Formålet med planen er ambisiøst: Den skal snu den negative bit-for-bit-utbyggingen av naturen som har vært fram til i dag, og legge grunnlaget for at samfunnet utvikles på naturens premisser.

Vi ber om å få tilsendt vedtaket i saken og eventuelt godkjent plan.

Med hilsen

Brede Kihle
fagleder
Klima- og miljøvernavdelingen

Håkon Ahrén Heløe
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Viken fylkeskommune

Postboks 220

1702

SARPSBORG

Asker kommune - Temaplan naturmangfold 2023-2035 - Offentlig høring - Uttalelse

Vi viser til oversendelse fra Asker kommune av 21.02.2023.

Temaplan for naturmangfold er en strategisk plan som beskriver hvordan Asker kommune kan nå målet i kommuneplanens samfunnsdel om å verne om og sikre naturmangfoldet i Asker. Det er definert seks innsatsområder i temaplanen som beskriver hva kommunen særlig må prioritere for å møte utfordringene: *Sårbare arter og naturtyper, Natur i arealplanlegging, Skog og kulturlandskap, Livet i vann, Natur og klima og Forankring, kompetanseheving og samarbeid.*

Temaplan for naturmangfold i Asker kommune framstår som en helhetlig og godt gjennomarbeidet plan, med mange gode og viktige innsatsområder og strategier for ivaretagelse av naturmangfold. Fylkeskommunen savner imidlertid en konkret tiltaksplan, som setter tydelige rammer for oppfølging av planen, inkludert en tidsplan for gjennomføring.

Temaplanen peker på flere viktige utfordringer for Asker kommune og gir føringer for hvordan disse skal løses. Fylkeskommunen mener at det er viktig at temaplanen blir førende for alt planverk i kommunen. Målene i samfunnsdelen i kommuneplanen for Asker er ambisiøse og omfattende, og krever at organisasjonen og Asker-samfunnet har ressurser, kunnskap og vilje til å prioritere ivaretagelse av natur.

Temaplan for naturmangfold har viktige grenseflater mot Asker kommunes Temaplan vann og vannmiljø (2022) og Temaplan handling mot klimaendringer (2021). Det er viktig at disse sees sammen, og komplementerer hverandre.

Medvirkning og forankring

Medvirkningsprosessene er godt beskrevet i planen. Planen spesifiserer at for å opprettholde og øke kunnskap om naturmangfold, må naturkunnskap kommuniseres. Forslaget til temaplan sammen med kunnskapsgrunnlaget som er utarbeidet i forkant av planen framstår som et godt grunnlag for kommunikasjon om natur. Kommunen har fått fram det som framstår som gode innspill til planen gjennom medvirkningsprosessen.

PLAN Avdeling for kommunale planer

Postadresse: Postboks 220, 1702 SARPSBORG
Besøksadresse: Galleri Oslo Schweigaards gate 4, 0185 OSLO
Telefon: 32 30 00 00

E-post: post@viken.no
Internett: www.viken.no
Org.nr.: 921693230

Fylkeskommunen vil berømme kommunen for å ha med et eget temaområde med strategier for forankring og samarbeid. I tillegg til at dette er et viktig tema for bevaring av natur, svarer dette også på en god måte ut §17 i FNs bærekraftsmål. Under dette temaområdet legges det fram en strategi som framhever behovet for en balansert tilnærming til de tre bærekraftdimensjonene. Dette er bra. Fylkeskommunen mener det her kan være fornuftig å inkludere betydningen av å legge planetens tålegrenser til grunn i bærekraftarbeidet, jamfør figur 2 i planen. Dette forklares godt i kap 8.3.

Om natur i Asker

Områdene rundt Oslofjorden kjennetegnes av stort biologisk mangfold. Om lag 80 % av Norges landlevende arter er representert i Oslofjordområdet. Dette gir Asker et stort ansvar for forvaltningen av disse områdene.

Temaplanens beskrivelser av status for arealressurser, naturtyper og arter i Asker kommune gir et godt grunnlag for strategier i planen, både når det gjelder behovet for å øke kunnskapsgrunnlaget og øvrige tiltak for naturmangfold i kommunen. Dette gjelder for alle innsatsområdene i planen.

Asker kommune har kartløsningen Askerkart. Denne kunne det gjerne vært tydeligere henvisninger til i temaplanen, for å vise kartfestede naturverdier og viktige lokaliteter i kommunen.

Natur og klima

Koblingen mellom natur og klima kommer godt fram i planen, under innsatsområde Natur og klima. Disse globale krisene må løses sammen.

I kapittelet om natur og klima savner vi imidlertid en omtale av de mulige dilemmaene knyttet til naturhensyn og etablering av arealkrevende fornybar energi, herunder for eksempel vind- og solenergi. Dette er en problemstilling som det er viktig at kommunen har et bevisst forhold til.

Arealregnskap og arealnøytralitet

Intakt og artsrik natur gir oss livsviktige naturgoder og er vårt viktigste verktøy for å bremse og tilpasse oss klimaendringene. Arealbruksendringer er hovedårsaken til tap av natur globalt og lokalt. Utkastet til temaplan kap 4 understreker på en god måte hvorfor det er så viktig å ta vare på natur. Temaplanen har en god orientering om betydningen av arealplanlegging med hensyn til faren for bit-for-bit nedbygging og ivaretagelse av natur. Herunder også behovet for å ta i bruk arealregnskap og jobbe for arealnøytralitet. Vi er glade for å ha Asker med i fylkeskommunens arbeid med utvikling av arealregnskap for Viken.

Viken fylkeskommune arbeider for tiden med å utarbeide et regionalt heldekkende og kartbasert arealregnskap, som også skal inkludere naturverdier og naturrisiko. Arealregnskap vil være et nyttig verktøy for å kunne gjøre vurderinger rundt disponering av areal i

kommuneplaner. Brukt på rette måten, er arealregnskap også et demokratisert verktøy og kan være konfliktdependende, særlig i presskommuner med store naturverdier. Les mer: [Arbeid med arealregnskap i Viken fylke](#).

Det er flott at kommunen også strekker seg mot arealnøytralitet i temaplanen. For å underbygge avsnittet om arealnøytralitet og kompensierende tiltak, kan kommunen vurdere å ta inn noe tekst om tiltakshierarkiet, utarbeidet av Miljødirektoratet, som understreker prioriteringen av tiltak for å unngå vesentlige skadevirkninger for miljø og samfunn.

I Sabimas kåring *Naturkampen* kommer Asker dårlig ut på det meste som er knyttet til arealbruk. Dette understreker viktigheten av å sikre gjennomføring av strategier og tiltak i denne temaplanen, sikre kunnskapsgrunnlaget og derigjennom sikre at hensyn til natur blir vektlagt ved vedtak om arealbruk.

Friluftsliv

Det er positivt at kommunen utvikler en temaplan for naturmangfold som kunnskapsgrunnlag for å ivareta dette. Naturverdier er ofte lokalisert i viktige friluftslivsområder, og er for mange en viktig opplevelseskvalitet og motivasjon for friluftsliv i kommunen.

Dette perspektivet er til en viss grad ivaretatt gjennom strategien «Asker kommune skal gjennom en positiv ladet kommunikasjon heve kunnskap om naturmangfold i askersamfunnet». Fylkeskommunen anbefaler at koblingen mellom naturmangfold og friluftslivet vektlegges tydeligere, med tanke på at det kan bidra til en gjensidig styrking av hverandre. Naturmangfoldet styrker natur- og friluftslivsopplevelsen, mens friluftslivet styrker befolkningens tilknytning og engasjement til å ivareta naturmangfoldet. Temaplan for naturmangfold bør omtale hvordan kommunen kan tilrettelegge for formidling av naturverdier i viktige friluftslivsområder, og informasjon om hvordan ta hensyn til disse når man ferdes i naturen. God formidling vil også skape forståelse i befolkningen dersom det blir behov for ferdselsrestriksjoner ved for eksempel hekketid eller i naturvernområder. Innskrenkning i allemannsretten og ferdselsrestriksjoner bør som hovedregel unngås og avgrenses til ferdsel og friluftslivaktivitet som er direkte til skade for verneverdiene.

Kunnskapsgrunnlag for naturmangfold blir særlig viktig for å kunne bidra til naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv, ved for eksempel kanalisere ferdsel utenom naturtyper som ikke tåler dette. Et tiltak for å bidra til mer naturvennlig tilrettelegging er å utarbeide plan for friluftslivets ferdselsårer i kommunen. Dette er Aker kommune allerede i gang med. Temaplan for naturmangfold kan med fordel kobles på og bidra med nyttig kunnskapsgrunnlag i dette arbeidet.

Bygningsmiljø og landskap – nyere tids kulturminner

Innenfor naturmiljøer, kulturlandskap, og grøntanlegg i bygde omgivelser, kan det finnes kulturminner som skal eller bør bevares. Kulturminner gir kunnskap om hvordan folk har levd i og brukt landskapet opp gjennom tidene, og de kan gi opplevelsene i slike områder ekstra

dybde. I gamle slåttemarker og grøntanlegg kan det være «kulturhistoriske» planter som er en viktig del av det biologiske mangfoldet.

Registreringen av Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA) i Akershus ble ferdigstilt i 2021. Ett av landskapene i registeret, Semsvannet, ligger i Asker. Kommunen har også registrert kulturlandskap og kulturhistoriske områder i sitt kulturminnekart. KULA-områder, og andre kulturlandskap og kulturmiljøer, kan i tillegg til de kulturhistoriske verdiene også ha stor artsrikdom og biologiske verdier.

Kulturmiljø og naturmangfold har ofte sammenfallende verdier og utfordringer, og de bør sees i sammenheng. Som for naturmangfoldet, er både endret arealbruk og gjengroing også en trussel mot bevaring av kulturmiljø og kulturlandskap. Forvaltning og skjøtsel av kulturmiljø og kulturlandskap kan gi gevinst både i et kulturminneperspektiv og i et naturmangfoldsperspektiv. Vi ser det som positivt at disse sammenhengene er trukket fram i planen og at skog og kulturlandskap er et av innsatsområdene.

Det finnes ulike støtteordninger innenfor kulturminnevernet som også kan bidra positivt til naturmangfoldet.

Oppfølging av temaplanen

Fylkeskommunen savner en konkretisert, tidfestet plan for gjennomføring av tiltak under temaområder og strategier, for å sikre effektiv gjennomføring og måloppnåelse.

Under kap 3.4 *Iverksetting* beskrives det at oppfølging av planen vil foregå administrativt. Kommunedirektøren vil gi administrative oppdrag basert på strategiene, og tiltak utvikles i respektive virksomhetsplaner. Evaluering og rapportering på tiltak gjøres i den administrative styringsdialogen. I henhold til behovet for og ønsket om medvirkning og politisk forankring av temaplanen, samt rask konkretisering av tiltak, mener fylkeskommunen at Asker kommune med fordel bør innarbeide en tidfestet tiltaksplan som del av temaplanen.

Vennlig hilsen

Per Albert Kierulf
Avdelingsleder

Mads Jørgen Lindahl
Seniorrådgiver

Kopi til:

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Saksbehandlere:

Planfaglige vurderinger:

Mads Jørgen Lindahl

Friluftsliv:

Ingvild Marie Kavli

Arkeologiske kulturminner:

Kristine Ledsten

Miljø:

Kjersti Bakkebø Fjellstad

Saksprotokoll

Arivsak
23/01211

Saksbehandler
Merete Wiken Dees

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	16.03.2023	9/23
2 Utvalg for plan og byggesak	22.03.2023	34/23

Høring av Temaplan naturmangfold 2023-2035

Utvalg for plan og byggesak har behandlet saken i møte 22.03.2023 sak 34/23

Behandling

Rådgiver Merete Dees innledet saken og svarte på oppklarende spørsmål.

Matt (MDG) fremmet følgende forslag til innspill:

- *Formuleringene knyttet til arealregnskap og mål om arealnøytralitet bør være likelydende i Askers relevante planer (klimaplan, naturmangfoldsplan og arealplan).*
- *Det er kun gjennom et arealbudsjett med konkrete mål vi kan stoppe tap av natur. Målet på sikt bør være et fullverdig naturregnskap og -budsjett for Asker.*

Forslag fremmet av Matt, punkt 1, ble enstemmig vedtatt.

Forslag fremmet av Matt, punkt 2, fikk 4 (MDG, A) stemmer og falt.

Kommunedirektørens innstilling punkt 1 ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Temaplan naturmangfold 2023-2035 tas til orientering.

2. Utvalg for plan og byggesak gir følgende innspill til temaplan naturmangfold 2023-2035:

- Formuleringene knyttet til arealregnskap og mål om arealnøytralitet bør være likelydende i Askers relevante planer (klimaplan, naturmangfoldsplan og arealplan).

Saksprotokoll

Arivsak
23/01211

Saksbehandler
Merete Wiken Dees

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	16.03.2023	9/23
2 Utvalg for plan og byggesak	22.03.2023	34/23

Høring av Temaplan naturmangfold 2023-2035

Ungdomsrådet har behandlet saken i møte 16.03.2023 sak 9/23

Behandling

Rådgiver Merete Wiken Dees innledet til sak og svarte på spørsmål.

Nestleder Brage Skarstein fremmet følgende innspill til punkt 2:

- *Temaplanen bør tydeliggjøre hvordan naturmangfoldet skal ivaretas sett opp mot politiske målsetninger om økt boligbygging*

Maia Hollender fremmet følgende innspill til punkt 2 i 6 kulepunkter:

- *Arealendringer er soleklart viktigste grunn. Det må jobbes mye mer systematisk med det og det må komme flere og mer offensive tiltak.*
- *Ikke bare arealregnskap, men også arealbudsjett med en konkret plan for å oppnå arealnegativitet innen 2030. Verne minst 30% av Askers land- og havsamarbeid med nabokommuner og fagmiljøer.*
- *I utbyggingssaker kan det ikke være utbygger som skal stå for miljøanalyse, men må være en uavhengig part bekostet av utbygger/forslagsstiller.*
- *Etablere mer slåttemark i stedet for plener til blomsterenger.*
- *Bruke mer lukket hogst/plukkhogst i kommunen - ikke bare på kommunens egne arealer, men at det skal gjelde alle aktører i kommunen.*
- *Håndheve regelverket med forbud mot utbygging i strandsonen, og stramme inn dispensasjonskulturen.*

Kommunedirektørens forslag punkt 1 tas til orientering.

Nestleders Skarsteins innspill ble enstemmig vedtatt.

Hollenders innspill kulepunkt 1 ble vedtatt mot 1 stemme (Skarstein)

Hollenders innspill kulepunkt 2 ble vedtatt mot 2 stemmer (Skarstein og Waage-Bremnes)

Hollenders innspill til kulepunkt 3 ble vedtatt mot 3 stemmer (Henden, Waage-Bremnes og Loe-Dahl)

Hollenders innspill til kulepunkt 4 ble enstemmig vedtatt.

Hollenders innspill kulepunkt 5 ble vedtatt mot 1 stemme (Skarstein)

Hollenders innspill til kulepunkt 6 ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Temaplan naturmangfold 2023-2035 tas til orientering.
2. Ungdomsrådet gir følgende innspill til temaplan naturmangfold 2023-203
 - Temaplanen bør tydeliggjøre hvordan naturmangfoldet skal ivaretas sett opp mot politiske målsetninger om økt boligbygging
 - Arealendringer er soleklart viktigste grunn. Det må jobbes mye mer systematisk med det og det må komme flere og mer offensive tiltak.
 - Ikke bare arealregnskap, men også arealbudsjetten med en konkret plan for å oppnå arealnegativitet innen 2030. Verne minst 30% av Askers land- og havsamarbeid med nabokommuner og fagmiljøer.
 - I utbyggingssaker kan det ikke være utbygger som skal stå for miljøanalyse, men må være en uavhengig part bekostet av utbygger/forslagsstiller.
 - Etablere mer slåttemark i stedet for plener til blomsterenger.
 - Bruke mer lukket hogst/plukkhogst i kommunen - ikke bare på kommunens egne arealer, men at det skal gjelde alle aktører i kommunen.
 - Håndheve regelverket med forbud mot utbygging i strandsonen, og stramme inn dispensasjonskulturen.

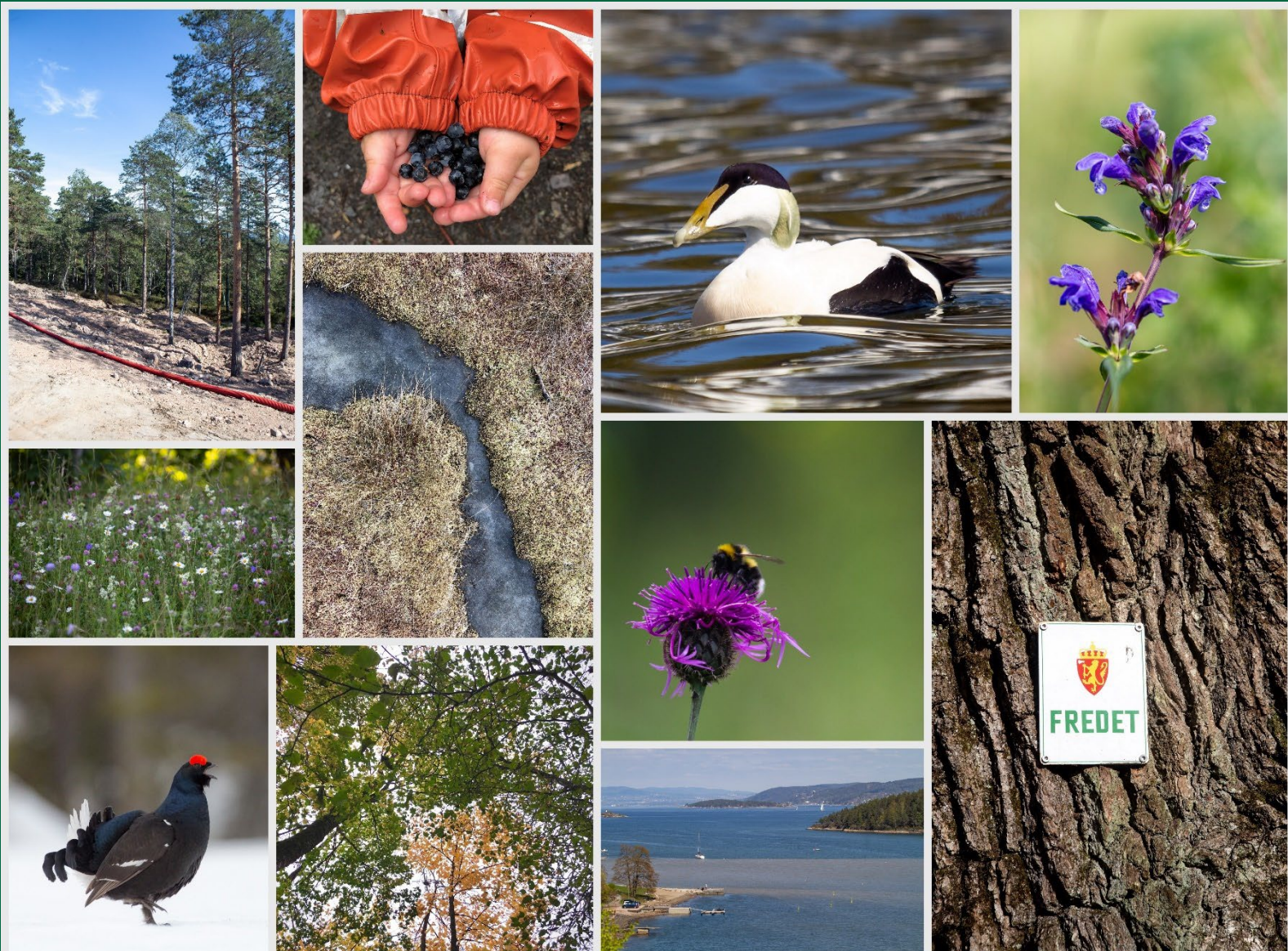
Asker
kommune

29.09.2022

Oppdatert mai 2023

Kunnskapsgrunnlag

Temaplan for Naturmangfold

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. Sammendrag	6
2. Innledning	15
2.1. Målet med temaplanen	15
2.2. Organisering av planarbeidet.....	15
2.3. Hvorfor temaplan for naturmangfold?	16
2.4. Avgrensninger.....	17
3. Naturmangfold.....	18
3.1. Hva er naturmangfold?	19
3.2. Hvorfor er naturmangfold viktig?	19
3.3. Hva truer naturmangfoldet?	19
3.3.1. Arealbruksendringer	19
3.3.2. Forurensing	20
3.3.3. Klimaendringer	20
3.3.4. Påvirkning fra stedegne arter	21
3.3.5. Fremmede arter.....	21
3.3.6. Høsting	22
3.4. Kilder til informasjon om naturmangfold.....	22
4. Rammer og føringer.....	24
4.1. Internasjonale rammer og føringer.....	24
4.1.1. Konvensjon om biologisk mangfold (CBD)	24
4.1.2. FNs naturpanel (IPBES)	24
4.1.3. FNs naturavtale.....	25
4.1.4. FNs bærekraftsmål	26
4.1.5. Grønn giv (European Green Deal).....	27
4.2. Nasjonale rammer og føringer.....	27
4.2.1. Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging.....	29
4.2.2. Rundskriv T2/16 (revidert februar 2021).....	29
4.2.3. Statsforvalterens forventningsbrev til kommunene	29
4.3. Regionale rammer og føringer	30
4.4. Lokale rammer og føringer.....	30
5. Status for naturmangfoldet i Asker	33
5.1. Forvaltningsbegreper	33
5.2. Status for kartlegging av arter og naturtyper i Asker kommune.....	33
5.3. Naturforhold.....	36

5.4.	Naturverdier i Asker.....	36
5.5.	Verneområder	37
5.6.	Naturtyper i Asker	39
	Truede naturtyper	42
	Utvalgte naturtyper	42
	Viltlokaliteter	49
	All annen natur	49
	Økologisk funksjonsområde	50
5.7.	Artsmangfold i Asker.....	51
	Truede arter	54
	Prioriterte arter	55
	Ansvarsarter	56
	Fredete arter	56
	Fremmede og skadelige arter	57
6.	Liv i vann.....	62
6.1.	Økologisk tilstand.....	63
6.2.	Naturtyper og arter knyttet til kystvann	66
	Ålegrasenger	66
	Tareskoger	67
	Kysttorsk	67
	Blåskjell	67
	Hummer	70
	Sjøfugl	71
	Laks og sjørret	73
6.3.	Naturtyper og arter knyttet til ferskvann.....	74
	Kalkrike naturtyper	75
	Våtmark	76
	Arter knyttet til ferskvann	76
6.4.	Arealbruksendringer i strandsonen.....	78
7.	Naturmangfold i jordbrukslandskapet	79
7.1.	Jordbruket i Asker	81
7.1.1.	Avrenning fra jordbruket.....	83
7.1.2.	Virkemidler.....	83
8.	Pollinerende insekter	86
	Vi trenger humlene.....	87

De viktigste pollinatorene	87
Hva truer pollinatorene?	87
Pollinatorstrategi og tiltaksplan for ville pollinerende insekter	87
Asker er viktig for villbiene	88
Honningbier	88
Pollinatorvennlige hager	88
Kantslått	89
9. Naturmangfold i skog	90
PEFC og FSC	93
Miljøregistrering i skog (MiS)	93
Miljøhensyn i skogbruket	94
Hogstformer	94
9.1. Skogen i Asker	95
9.1.1. Kommuneskogen	97
10. Lokalt viktig naturmangfold	98
10.1. Innspill til kunnskapsgrunnlaget fra lag og foreninger i Asker.....	98
10.1.1. Asker elveforum.....	98
10.1.2. DNT Asker Turlag	99
10.1.3. Forum for Natur og Friluftsliv i Buskerud	99
10.1.4. NaKuHel	100
10.1.5. Naturvernforbundet i Asker og Naturvernforbundet i Røyken og Hurum.....	101
Generelt om kartlegging og karleggingsbehov	101
10.1.6. Naturvernforbundet i Asker: lokalt viktige naturområder	102
10.1.7. Naturvernforbundet i Røyken og Hurum: lokalt viktige naturområder.....	103
Viktige naturområder	104
10.1.8. Innspill fra enkeltmedlem i Naturvernforbundet i Røyken og Hurum.....	106
10.1.9. Birdlife Norge avd. Buskerud og Birdlife Norge Asker og Bærum lokallag	106
10.1.10. Oslofjordens Friluftsråd	108
11. Natur i arealplanleggingen.....	109
11.1. Arealregnskap styrker beslutningsgrunnlaget.....	111
11.2. Arealnøytralitet	111
11.3. Kunnskapsgrunnlaget	112
11.4. Arter og naturtyper i arealplanlegging	112
11.5. Kommuneplanens arealdel	113
11.6. Reguleringsplaner	114

11.7.	Konsekvensutredninger for klima og miljø	115
11.8.	Tiltakshierarkiet	115
12.	Natur og klima.....	117
12.1.	Klimaendringer i Asker.....	118
12.2.	Hvordan påvirker klimaendringene naturmangfoldet og hvordan kan vi redusere de negative effektene?	118
12.3.	Naturbaserte løsninger for klimatilpasning	123
13.	Forurensning (miljøgifter, kjemikalier og mikroplast)	126
14.	Restaurering av natur	129
14.1.	Myr og våtmark.....	130
14.2.	Kantsoner og vassdrag.....	132
14.3.	Marine miljøer.....	132
15.	Natur og menneske.....	134
15.1.	Natur og folkehelse	134
	Naturen som livsgrunnlag	135
	Naturens helsefremmende verdi	135
15.2.	Natur som utviklingsressurs for barn og unge.....	137
15.2.1.	Natur i barnehager og skoler i Asker	137
15.3.	Endringsblindhet	139
16.	Kommunens rolle.....	140
16.1.	Kommunal saksbehandling.....	140
16.1.1.	Naturmangfold i <i>samfunnsutvikling</i>	140
16.1.2.	Fagansvaret for naturmangfold ligger i <i>Miljø og samferdsel</i>	141
16.1.3.	Naturmangfold i <i>Vann og vannmiljø (VOV)</i>	142
16.2.	Forvaltning, drift og skjøtsel.....	143
16.2.1.	Miljø og samferdsel	143
16.2.2.	Vann og vannmiljø.....	146
16.2.3.	Prosjekt og utvikling.....	146

1. SAMMENDRAG

Naturen er grunnlaget for vår eksistens og alt liv på jorda. Den gir oss tilgang på mat, materialer, medisiner og rent vann, og bidrar med flomvern og karbonlagring. Global oppvarming og tap av natur er de største utfordringene samfunnet står overfor. Ifølge FNs naturpanel har naturmangfoldet aldri vært så truet som det er i dag og gjennomgripende samfunnsendring må til hvis vi skal klare å restaurere og beskytte naturen vår.

Arealbruksendringer er hovedårsaken til tapet av natur. Arter utryddes 1000 ganger raskere enn tidligere på grunn av menneskers påvirkning på naturen. Totalt er 2752 arter vurdert som truet i Norge og hovedårsaken er den stadige bit-for-bit-nedbyggingen og forringelsen av leveområder. Kommunene har et særskilt ansvar i arbeidet med å stanse tapet av natur, ettersom det er i kommunene de fleste vedtak om arealdisponering fattes. Andre trusler mot naturmangfoldet er klimaendringer, forurensing, fremmede arter og overhøsting.

Semsvannet landskapsvernområde. Foto: Merete Wiken Dees

Hvorfor temaplan for naturmangfold?

Temaplan for naturmangfold skal være en strategisk og sektorovergripende plan, og vise hvordan kommunen kan nå målet om å verne om og sikre naturmangfoldet i Asker. Planen skal gi oversikt over status for naturmangfoldet i Asker ved å identifisere kunnskapshull, kartleggingsbehov og natur som kommunen særskilt vil ivareta og ta hensyn til i alle prosesser som berører natur. I tillegg skal planen legge føringer for en kunnskapsbasert, helhetlig og forutsigbar forvaltning av naturen i Asker slik at tap av naturmangfold stanses, og reverseres der det er mulig.

Utarbeidelse av temaplaner eller kommunedelplaner for naturmangfold er en direkte oppfølging av Meld. St. 14 (2015-16) *Natur for livet – norsk handlingsplan for naturmangfold*. Oppdraget med å sette i gang arbeidet med *Temaplan for Naturmangfold* er gitt i Handlingsprogram 2020-2023¹ og Asker kommunes planstrategi².

Avdeling for Natur, Miljø og landbruk i virksomheten Miljø og Samferdsel (MOS) har ansvar for utarbeidelse av temaplanen. I tillegg har ressurspersoner fra andre virksomheter og avdelinger bidratt med innspill på sine fagområder (*Analyse og Geodata, Forvaltning og utvikling, Prosjekt og utvikling, Samferdsel, Samfunnsplanlegging, Senter for innovasjon og læring, Vann og vannmiljø*).

Kunnskapsgrunnlaget bygger på eksisterende kunnskap og data. Kartleggings- og registreringsarbeid har ikke blitt utført i denne prosessen. Kunnskapsgrunnlaget danner grunnlaget for utformingen av selve temaplanen, samtidig som det kan tjene som et verktøy for administrasjonen og politikerne.

Naturen i Asker

Asker kommune har et landareal på 376 km². Store deler av kommunen er skog (67 %), 10 % er dyrket mark, mens 3,5 % av arealet er ferskvann. Asker kommune har den lengste kystlinjen (177 km) av de 32 kommunene langs Oslofjorden. Kystlinjen strekker seg fra grensen mot Drammen kommune i vest, via ytre Drammensfjord og ytre Oslofjord og videre til indre Oslofjord i øst.

Marka, fjorden, kulturlandskapet, vassdragene, friområdene, turveiene og de grønne arealene i boligområdene utgjør kommunens såkalte *blågrønne struktur*, og er en viktig del av kommunens særpreg, kvalitet og kulturhistorie. Områdene rundt Oslofjorden har et stort biologisk mangfold på grunn av et gunstig klima og variert geologi med kalkrike bergarter. I tillegg er det også her vi finner det høyeste antallet truede og sjeldne arter her i landet.

Samtidig som naturen i Oslofjordområdet har en av landets høyeste artsrikdommer, er naturen under sterkt press fra utbygging, fysiske inngrep (gravearbeider, hogst og slitasje), samt andre trusler som for eksempel spredning av fremmede arter.

Asker har 69 naturvernområder som til sammen utgjør 7 % (26,26 km²) av kommunens totalareal. De fleste verneområdene ligger i kystsonen og inkluderer flere øyer. Om lag 6 % av skogen i Asker er vernet.

¹ Asker kommune, Handlingsprogram 2020-2023, Vedtatt av kommunestyret 10. desember 2019. <https://www.asker.kommune.no/contentassets/33055f6274fd437f858bbc20c074a890/handlingsplan2020.pdf>

² Asker kommunes planstrategi 2020-2024, <https://www.asker.kommune.no/contentassets/6b7973f8bf98487186239340c9368e1d/asker-kommunes-planstrategi-13.10.20.pdf>

I kalkrike områder i skog og langs kysten, myr og våtmark, finnes det særlig mange rødlistede naturtyper som trenger beskyttelse. Eksempler på truede naturtyper i Asker er naturbeitemark, slåttemark, strandeng, ulike sumpskogtyper, lågurtskogstyper, leirraviner og en rekke kalkrike naturtyper som Asker har et nasjonalt ansvar for å ivareta.

Hule eiker utgjør majoriteten av utvalgte naturtyper i kommunen. I tillegg finnes *slåttemark*, *slåttemyr*, *kalklindeskog*, *kalksjøer* og *åpen grunnlendt kalkmark*. To slåtteenger, én strandeng og et område med åpen grunnlendt kalkmark skjøttes i kommunal regi for å bevare mangfoldet av planter og insekter, og for å hindre at fremmede arter etablerer seg.

Om lag 80 % av Norges landlevende arter er representert i Oslofjordområdet. Av artsregistreringene som er gjort i kommunen utgjør fugler 45 % av registreringene, mens karplanter utgjør 26 %. Vi må anta at artsmangfoldet innen mange grupper er høyere enn det som er registrert i kommunen.

Asker har et nasjonalt ansvar for en rekke truede arter som har sin hovedforekomst i kommunen vår. Rundt 15 % av registreringene fra Asker kommune i Artskart gjelder nær truet eller truede arter. Mange av disse observasjonene er gjort langt tilbake i tid og flere av artene finnes dessverre ikke lenger i kommunen vår. Av artene som er kritisk truet, er det kanskje bare i underkant av ti arter vi vil kunne oppleve i Asker i dag. Den sjeldne og utrydningstruede planten dragehode er blant de prioriterte arter som finnes i Asker (Figur 1). Misteltein er et eksempel på en fredet art som finnes i Asker. De fleste sjeldne arter i Asker er registrert innenfor verneområdene eller innenfor lokaliteter med viktige naturtyper.

Fremmede arter er et stadig økende problem. Per august 2022 er over 17 000 observasjoner av fremmede arter med «svært høy» eller «høy risiko», fordelt på 131 takson, registrert i kommunen. Hele 94 % av disse observasjonene er karplanter. Kilder til spredning av fremmede arter er bl.a. dumping av hageavfall i naturen; frøspredning fra veikanter, hager og parkanlegg; gravearbeider og flytting av jordmasser. Innsatsen mot fremmede arter finansieres med tilskuddsmidler fra Statsforvalteren i Oslo og Viken. Av hensyn til praktisk gjennomførbarhet og de totale økonomiske kostnader vil det ikke være mulig med tiltak mot alle fremmede arter i kommunen. Vi må derfor prioritere arter, forekomster og tiltak som gir en tydelig gevinst for viktig naturmangfold. Fremmede arter i nærheten av verneområder eller viktige naturtyper har høy prioritet.

Av marine fremmede arter er stillehavsøsters et stort problem. For sesongen 2021 bevilget kommunen ekstra midler til tiltak mot stillehavsøsters og dette vil videreføres til 2025. I 2022 ble en handlingsplan for tiltak mot stillehavsøsters i Asker vedtatt.

All annen natur, eller hverdagsnaturen, er naturen som faller utenfor forvaltningsbegrepene. Dette er natur som finnes i «100-meterskogene», mellom hus og annen bebyggelse, langs veier, og i jordbruksarealer. For å kunne ivareta naturmangfoldet og levedyktige bestander av arter på lang sikt, må også disse områdene vektlegges. Slike områder kan fungere som vandringskorridorer, hekke- og yngleområder, beiteområder, overvintringsområder, leveområder eller andre områder av verdi.

Figur 1. Dragehode er kategorisert som sårbar (VU) på den norske rødlista for arter og er en prioritert art med egen handlingsplan og egen forskrift i naturmangfoldloven. Foto: Merete Wiken Dees

Liv i vann

Vann er kilde til alt liv og alle arter trenger vann for å leve. Ifølge vannforskriften skal alle vannforekomster oppnå minst *god økologisk tilstand*. Status per oktober 2020 er at 59 av 123 vannforekomster i kommunen (48 %) har svært god eller god økologisk tilstand. Mens resten av vannforekomstene (52 %) har moderat, dårlig eller svært dårlig økologisk tilstand.

Tilstanden for livet i Oslofjorden er svært alvorlig. Store deler av Oslofjorden har moderat økologisk miljøtilstand. I Askers kystområde er hovedutfordringene arealbruksendringer; tilførsler av næringssalter, partikler og miljøgifter gjennom avrenning fra jordbruk og lekkasjer av avløpsvann. Økende erosjon fører til at jord- og leirpartikler føres med elver og bekker ut i fjorden. Jordpartikler slammer ned bunnen, forverrer lys- og gyteforhold, og levevilkår for planter og dyr. Særlige utfordringer er nedgangen i bunnfisk (inkludert kollaps av torskebestanden) og betydelig reduserte bestander av flere arter av sjøfugl. Tareskogen og ålegrasengene blir stadig færre. Miljøgifter gjør at vi ikke kan spise fisk og skalldyr fra deler av Oslofjorden. I tillegg er marin forsøpling og mikroplast et alvorlig problem. I *Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden* har regjeringen gitt kommunene et medansvar for at Oslofjorden skal bli ren, rik og tilgjengelig for alle. Kommuner som ligger i nedslagsfeltet til Oslofjorden har fått i oppdrag å fylle ut tiltakskort for sin kommune. Internt i kommunen er det etablert en arbeidsgruppe på tvers av virksomheter og tjenesteområder for å jobbe systematisk med tiltakskortene.

Strandsonen er blant de mest artsrike leveområdene vi har i Norge. Både dyre- og plantelivet i kystsonen og i sjøen er truet av bebyggelse og menneskelig aktivitet. Hele 60 % (8018 daa) av strandsonerearealet i Asker er bebyggt, mens 11 % (1480 daa) av strandsonerearealet er benyttet til samferdsel.

Naturmangfold i jordbrukslandskapet

Jordbruket bidrar til å bevare kulturlandskapet, som med sine kulturminner og naturmangfold har betydelig nasjonal verdi. Kulturlandskapet har gjennom flere tusen år blitt formet av et aktivt landbruk. Her inngår bruken av åker, slåttemark og beitemarker. Dette har skapt naturtyper som er levested for en rekke truede arter. Over en tredjedel av de truede artene på rødlista har tilhold i åpent kulturlandskap og sliter på grunn av opphør av slått og beite som fører til gjengroing av kulturlandskapet. Landbruksmyndigheten i Asker kommune jobber med oppfølging av driveplikt på jordbruksarealer.

Området rundt Oslofjorden er kjent for sitt rike jordsmonn. Jordbruket i Asker karakteriseres av varierte produksjoner og små og store bruk. Jordbruksarealet i Asker utgjør om lag 11 % av kommunens landareal³.

Kommunens sentrale plassering gjør at presset på jordressursene, i form av behov for arealer til utbygging og samferdselsformål, i dag er større enn noen gang. Kommuneplanens samfunnsdel slår fast at kommunen skal sikre viktige jordbruksområder og kulturlandskap i landbruket, og unngå nedbygging av dyrket mark i samsvar med det nasjonale jordvernmålet. For Asker vil dette tilsvare en grense for omdisponering på maksimalt 13 dekar i året. Siden 2017 har jordvernmålet blitt nådd nasjonalt, men Asker har ikke holdt seg innenfor målet⁴.

³ Arealbarometeret, NIBIO. <https://arealbarometer.nibio.no/nb/fylker/viken/kommuner/asker>. Hentet 24.08.2021.

⁴ SSB. Kommunal forvaltning av landbruksarealer. Hentet 10.12.2021. <https://www.ssb.no/statbank/table/06194/tableViewLayout1/>

Fugler spiller en viktig rolle i jordbrukslandskapet. I perioden fra 2000-2020 har det i Norge vært en nedgang i fugler i jordbrukslandskapet på hele 40 %. Nedgangen har vært særlig sterk for artene vipe, storspove, sanglerke og gulspurv. Enkelte fuglearter øker også i antall, som bl.a. grågås. I jordbrukslandskapet i Asker hekker blant annet den truede arten vipe (*Vanellus vanellus*), og vi har dermed et særlig ansvar for å ta vare på denne. Av andre arter som finnes i jordbrukslandskapet i Asker som er i sterk nedgang, er sanglerke og gulspurv. Fugler er en godt kjent artsgruppe og har flere egenskaper som gjør dem egnet som indikatorer for tilstanden i miljøet. Nedgangen som registreres for fugler kan tyde på nedgang også for andre arter, og dermed indikere en nedadgående trend i det biologiske mangfoldet i jordbrukslandskapet.

Pollinerende insekter

Pollinerende insekter, særlig humler og ville bier, spiller en viktig rolle i samspillet i naturen og for matproduksjon. Ifølge Rødlista 2021 er menneskeskapt påvirkning gjennom arealbruksendringer en viktig negativ påvirkningsfaktor for pollinatorer. Andre faktorer som klimaendringer, plantevernmidler og fremmede arter truer også bestandene av pollinerende insekter. I Asker er det registrert hele 120 arter av villbier. Av disse er 12 rødlistede, hvorav 7 er truet. Asker kommune er derfor viktig for bevaring av mangfoldet av villbier på nasjonalt nivå.

Naturmangfold i skog

Skogen er et av jordas viktigste økosystemer, og skog og jordsmonn i skog utgjør viktige karbonlagre. Skogen rensker luften vår og beskytter oss mot effekten av klimaendringer som økt nedbør, flom, skred og erosjon. Skogen har stor variasjon i struktur og livsmiljøer og huser derfor et mangfold av arter. Om lag 60 % av Norges rundt 44 000 kjente arter er knyttet til skog⁵ og derfor er det ikke overraskende at flest truede arter finnes nettopp i skog.

For mange av de truede artene er skogbruk vurdert som den viktigste påvirkningsfaktoren. For skog som vokser i tettstedsnære områder og langs viktige veier kan nedbygging eller andre tiltak som hindrer naturlige prosesser i skogen være viktigere påvirkningsfaktorer enn skogbruket.

I Asker er det totalt 258 778 dekar skog, noe som utgjør 69 % av kommunens landareal⁶. Det finnes tolv rødlistede naturtyper i skog og i Asker finner vi åtte av disse: flomskogsmark (VU), kalkgranskog (VU), kalkedelløvsog (EN), kalk- og lågurtfurusog (VU), høgstaudegranskog (NT), høgstaude-edelløvsog (VU), lågurtedelløvsog (VU) og frisk rik edelløvsog (NT)^{7, 8}.

Asker kommune eier rundt 19 000 daa med skog, hvorav 17,5 % er vernet. Kommuneskogen drives aktivt med hogst, planting og ungsogpleie.

⁵ Miljøstatus. Antall nær truede og truede arter og naturtyper i skog.

<https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/naturmangfold/miljomal-1.2/miljoindikator-1.2.4/>

⁶ Arealbarometeret, NIBIO. Hentet 10.05.2021

<https://arealbarometer.nibio.no/nb/fylker/viken/kommuner/asker>

⁷ Naturbase, enkelt søk. Miljødirektoratet. https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/enkelt-sok/?ds=7&f1=30_Viken&f2=30_Asker&f17=N%C3%A6r%20truet,Truet&f6=Boreal%20regnskog,Boreonemor%20regnskog,Frisk%20rik%20edellauvsog,H%C3%B8gstaude-edellauvsog,H%C3%B8gstaudegranskog,Kalk-%20og%20l%C3%A5gurtfurusog,Kalkedellauvsog,Kalkgranskog,Olivinskog,Rik%20sandfurusog&so=DESC&sc=7

⁸ Artsdatabanken (2018). Norsk rødliste for naturtyper 2018. Hentet 06.05.2021 fra <https://www.artsdatabanken.no/rodlisterforaturtyper>

Natur i arealplanleggingen

Arealbruksendringer er hovedårsaken til tapet av natur. Kommunene bestemmer det meste av arealbruken i Norge ved å forvalte plan- og bygningsloven. Derfor spiller kommunene også en svært viktig rolle i å stanse tapet av naturmangfold. En utfordring er at vi mangler oversikt og kontroll med summen av enkeltbeslutninger i arealforvaltningen, og det er summen av disse enkeltbeslutningene som i stor grad påvirker naturmangfoldet, både på kort og lang sikt.

Det foreligger ingen fullstendig naturkartlegging av hele Asker kommune. Kunnskapsgrunnlaget er derfor mangelfullt og ikke godt nok grunnlag for nye planer. Når kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt har kommunene et ansvar for å stille krav om ny kunnskap, gjennom kartlegging av arter og naturtyper, når nye planer for utbygging utarbeides. Det er en utfordring å ta hensyn til naturmangfold i områder som er lagt ut til utbygging i kommuneplanen, når det først i reguleringsfasen oppdages verdifullt biologisk mangfold. I tillegg kan utbyggingspress fra grunneiere, utbyggere eller politikere gjøre det vanskelig å beslutte å ikke bygge ut et område, selv om det inneholder viktig naturmangfold.

Natur og klima

Intakt og artsrik natur gir oss livsviktige naturgoder samtidig som den er vårt viktigste verktøy for å bremse klimaendringene. Generelt blir naturens evne til klimatilpasning best ivaretatt gjennom bevaring av økologisk funksjon og sammenhengende naturområder. Klima- og naturkrisen må derfor sees i sammenheng og ikke som to separate kriser. Det er i stor grad de samme driverne som fører til både klima- og naturkrisen, og fokuset må være på løsninger som tjener både natur og klima.

Viktige tiltak for å gjøre naturen robust mot klimaendringer er å ivareta klimautsatte arter og naturtyper, planlegge for endringer i naturen, sikre store, varierte og sammenhengende naturområder som minsker sårbarheten til arter, og sikre korridorer som binder områdene sammen og gir mulighet for forflytning. I tillegg er det viktig å legge til rette for at arter kan tilpasse seg gjennom naturlig seleksjon ved å sikre store nok populasjoner/bestander og genetisk variasjon

Restaurering av natur

Et av Norges nasjonale miljømål (mål 1.1)⁹ sier at økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester. Restaurering av natur er et av tiltakene for å innfri det politisk fastsatte målet. FN har utpekt 2021-2030 til verdens tiår for restaurering av økosystemer. Mye av norsk våtmark er sterkt påvirket av menneskelig aktivitet, blant annet fra drenering til skog- og jordbruksformål og nedbygging. For å nå bærekraftsmål nr. 15, (livet på land) må også Norge og Asker øke innsatsen for først og fremst å forhindre ødeleggelse av natur og dernest reparere forringede eller skadede arealer. I 2022 vedtok Asker kommune at alle myrer på kommunal grunn med et restaureringspotensial stilles til disposisjon for restaurering¹⁰. Kartlegging av alle myrområder i kommunen (intakte og modifiserte) vil gjennomføres i 2023.

⁹ Miljøstatus. Norges miljømål. <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/>

¹⁰ Utvalg for samfunnstjenester, sak. 0024/22. Samtykke til restaurering av myrer på kommunal grunn. https://www.asker.kommune.no/politikk/politiske-moter-og-dokumenter/?q=0024/22&c=200200214#result&_t_dtq=true

Natur og menneske

Viktigheten av et rikt naturmangfold og økosystemer i god tilstand, henger sammen med god folkehelse i et helhetlig perspektiv. Spesielt har naturen stor betydning for fysisk helse, livskvalitet og trivsel. Å verne om naturen er helt nødvendig for å ivareta livet slik vi kjenner det i dag, i tillegg til at det også gir betydelige velferdsgevinster for enkeltmennesker og samfunn.

Bærekraftig utvikling i skolen og barnehagen handler om å fremme forståelsen for betydningen av å verne om livet på jorda og å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov. Barn og unge skal få mulighet til å utvikle verdier, kunnskaper og ferdigheter som kreves for å ta miljøbevisste valg. Naturmangfold er en sentral del av arbeidet med bærekraftig utvikling i Askers skoler og barnehager.

Lokalt viktig naturmangfold - medvirkning

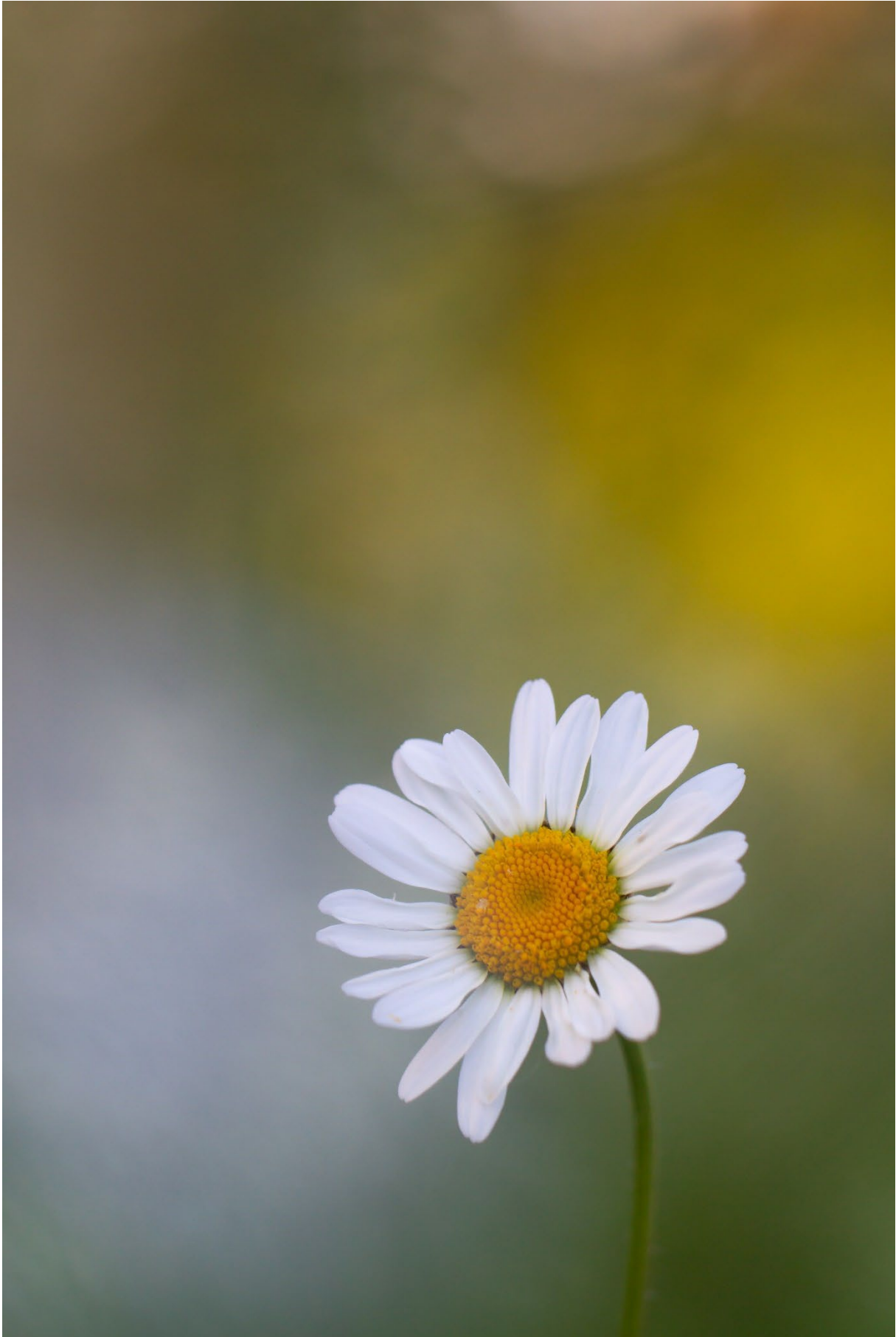
Kunnskap om naturmangfold i befolkningen er viktig for å sikre oppslutning om politikk som ivaretar hensynet til naturen, og for at befolkningen kan være en pådriver i slike saker. Asker har flere natur- og friluftslivsorganisasjoner som er en stor lokal ressurs med tanke på kunnskap om naturmangfoldet i kommunen.

I forbindelse med utarbeidelse av kunnskapsgrunnlaget har kommunen invitert lokale natur- og friluftslivsorganisasjoner til å komme med innspill om hva som er viktig natur i kommunen. Kommunen mottok åtte innspill og felles for alle innspillene var at de understreket viktigheten av følgende:

- *at det gjennomføres en helhetlig kartlegging av naturen i Asker*
- *at kommunen i størst mulig grad bevarer naturområder fra å bli utbygd*
- *tettstedsnær natur er svært viktig for innbyggerne, selv om dette ofte ikke er natur med et stort biologisk mangfold av nasjonal verdi*

Kommunens rolle

Kommunen har flere roller og ansvarsområder som påvirker hvordan naturmangfoldet blir ivare tatt. Kommunen er offentlig myndighetsutøver, som gjennom kommunal saksbehandling fatter vedtak etter forskjellige lovverk. Samtidig er kommunen grunneier som forvalter, drifter og iverksetter tiltak på kommunal grunn. Asker kommune gjør i dag en rekke tiltak for å sikre naturmangfoldet i kommunen, men ressursene er knappe og det er ulikt kunnskapsnivå om naturmangfold i de ulike avdelingene. Selv om fagansvaret for naturmangfold ligger i avdeling for Natur, miljø og landbruk, følger det ikke med de ressursene som trengs i form av finansiering og stillinger som må til for å kunne følge opp dette ansvaret tilstrekkelig. Det har vært et høyt fokus på blant annet klimaarbeidet i kommunen, mens arbeidet med naturmangfold har kommet mer i bakgrunnen. Naturkrisen og klimakrisen er to sider av samme sak og må løses samlet. Det er derfor viktig at det settes av tilstrekkelig med ressurser til å håndtere begge to.

Prestekrage fra slåttenga på Koiatangen. Foto: Merete Wiken Dees

2. INNLEDNING

2.1. Målet med temaplanen

Temaplan for naturmangfold skal være en strategisk og sektorovergripende plan, og vise hvordan kommunen kan nå målet om å verne om og sikre naturmangfoldet i Asker. Planen skal gi oversikt over status for naturmangfoldet i Asker ved å identifisere kunnskapshull, kartleggingsbehov og natur som kommunen særskilt vil ivareta og ta hensyn til i alle prosesser som berører natur. I tillegg skal planen legge føringer for en kunnskapsbasert, helhetlig og forutsigbar forvaltning av naturen i Asker slik at tap av naturmangfold stanses, og reverseres der det er mulig.

Arbeidet med temaplanen skal:

- *etablere et godt kunnskapsgrunnlag for rulleringen av kommuneplanens arealdel*
- *samle informasjon om lokalt viktig naturmangfold som ikke er kartfestet*
- *øke kompetansen om forvaltning av natur blant politikere og internt i kommunens egen administrasjon*
- *gå gjennom eksisterende rutiner, utveksle erfaringer og kunnskap, samt forbedre eksisterende rutiner og samhandling*
- *få til et godt samarbeid med nabokommuner om felles utfordringer og løsninger*

2.2. Organisering av planarbeidet

Oppdraget med å sette i gang arbeidet med *Temaplan for Naturmangfold* er gitt i Handlingsprogram 2020-2023¹¹ og Asker kommunes planstrategi¹².

Avdeling for Natur, Miljø og landbruk i virksomheten Miljø og Samferdsel (MOS) har ansvar for utarbeidelse av temaplanen. I tillegg har ressurspersoner fra andre virksomheter og avdelinger bidratt med innspill på sine fagområder (*Analyse og Geodata, Forvaltning og utvikling, Prosjekt og utvikling, Samferdsel, Samfunnsplanlegging, Senter for innovasjon og læring, Vann og vannmiljø*).

Utarbeidelsen av en plan som skal fungere som et strategisk styringsdokument er omfattende, tidkrevende og forutsetter et godt samspill mellom administrasjon, politikk og relevante høringspartnere. Administrasjonen skal på vegne av kommunedirektøren fremskaffe nødvendig kunnskapsgrunnlag og sørge for en forsvarlig utredning, slik at Utvalg for Samfunnstjenester og senere kommunestyret kan utøve politisk styring gjennom flertallsvedtak.

For å sikre en bred forankring innad i organisasjonen og hos andre relevante høringsparter, vil det bli gjennomført et medvirkningsarbeid. Det er spesielt viktig med et tett samarbeid mellom tjenesteområdene Samfunnstjenester og Samfunnsutvikling siden arealbruksendringer er den største trusselen mot naturmangfoldet. Relevante høringsparter er deler av kommunens virksomheter, innbyggerne, interesseorganisasjoner, lag og foreninger, Statsforvalterens Klima- og miljøvern avdeling og nabokommuner.

¹¹ Asker kommune, Handlingsprogram 2020-2023, Vedtatt av kommunestyret 10. desember 2019.

<https://www.asker.kommune.no/contentassets/33055f6274fd437f858bbc20c074a890/handlingsplan2020.pdf>

¹² Asker kommunes planstrategi 2020-2024,

<https://www.asker.kommune.no/contentassets/6b7973f8bf98487186239340c9368e1d/asker-kommunes-planstrategi-13.10.20.pdf>

Kunnskapsgrunnlaget bygger på eksisterende kunnskap og data. Kartleggings- og registreringsarbeid har ikke blitt utført i denne prosessen. I hovedsak er Naturbase, Artskart, skriftlige kartleggingsrapporter og Askerkart, samt annen kjent informasjon som ikke er kartfestet/formalisert, benyttet som kildemateriale. Kunnskapsgrunnlaget danner grunnlaget for utformingen av selve temaplanen, samtidig som det kan tjene som et verktøy for administrasjonen og politikerne.

2.3. Hvorfor temaplan for naturmangfold?

Global oppvarming og tap av natur er de største utfordringene samfunnet står overfor. Ifølge FNs naturpanel har naturmangfoldet aldri vært så truet som det er i dag og en gjennomgripende samfunnsendring må til hvis vi skal klare å restaurere og beskytte naturen vår. Aldri har vitenskapen vært tydeligere om tap av arter og natur, enn i rapporten fra naturpanelet som kom i 2019¹³. Verdens natur er i krise.

Endret arealbruk truer verdens natur. Tap av naturmangfold på grunn av menneskelig aktivitet truer ikke bare artsmangfoldet, men rammer også samfunn og økonomi direkte ved at naturgoder som vi er helt avhengige av undermineres eller opphører. Korona-pandemien har vist oss hvordan forstyrrelser av naturen andre steder i verden også får konsekvenser for oss. Når naturen ødelegges og fragmenteres, reduseres dyrs leveområder, som igjen øker risikoen for menneskelig kontakt med dyr som bærer smittsomme sykdommer. Konsekvensene av å ødelegge natur rammer oss alle, uavhengig av hvor i verden vi lever.

Utarbeidelse av temaplaner eller kommunedelplaner for naturmangfold er en direkte oppfølging av Meld. St. 14 (2015-16) *Natur for livet – norsk handlingsplan for naturmangfold*. Meldingen tok blant annet opp følgende:

"Utarbeidelse av en egen kommunedelplan for naturmangfold, der kommunen identifiserer og tar hensyn til naturverdier av både nasjonal, regional og lokal betydning, vil være et viktig bidrag til den mer grundige interesseavveiningen som skal foretas i den etterfølgende prosessen med kommuneplanens arealdel."

Kommunene har et særskilt ansvar i arbeidet med å stanse tapet av natur, ettersom det er i kommunene de fleste vedtak om arealdisponering fattes. Asker er en kommune med et rikt biologisk mangfold, variert natur og landskapstyper. Vi har også et nasjonalt ansvar for en rekke truede arter som har sin hovedforekomst i kommunen vår. Samtidig presses naturen tilbake av befolkningsvekst, nedbygging, trafikkvekst og mer ekstremvær.

En forutsetning for forvaltning som ivaretar naturmangfoldet er god kunnskap om naturtyper, arter og deres leveområder. Slik kunnskap er et nødvendig grunnlag for å sikre en samfunnsutvikling som ikke ødelegger naturmangfoldet og naturens økologiske funksjoner, som samfunnet er helt avhengig av.

En temaplan er ikke juridisk bindende, men gir et styrket kunnskapsgrunnlag for både politikere og administrasjonen i beslutninger som har betydning for naturmangfoldet.

¹³ IPBES (2019): Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz, and H. T. Ngo (editors). IPBES secretariat, Bonn, Germany. <https://ipbes.net/global-assessment>

2.4. Avgrensninger

Det utarbeides mange ulike temaplaner i Asker kommune. Planene skal dekke ulike fag og de utarbeides til ulike tidspunkt. Noen av temaplanene berører de samme fagområdene. Temaplan for naturmangfold har grenseområder mot temaplan for vann og vannmiljø og temaplan handling mot klimaendringene.

Klimakrisa og naturkrisa er to sider av samme sak og de to temaplanene må ses i sammenheng. «Naturen som karbonlager» er et eget kapittel i temaplan handling mot klimaendringene. Her er det fokus på arealenes og naturens evne til å ta opp og lagre CO₂, mens temaplan for naturmangfold fokuserer på forvaltning av naturen for å ivareta mangfoldet av arter og naturtyper, og økologiske funksjonsområder.

Mens temaplan handling mot klimaendringene ikke omhandler klimatilpasning, vil temaplan for naturmangfold si noe om hvordan klimaendringene påvirker naturmangfoldet, hvordan vi kan redusere de negative konsekvensene av klimaendringene på naturen og hvordan naturen selv har en verdi for å hjelpe oss å tilpasse oss klimaendringene.

Temaplan for naturmangfold og temaplan for vann og vannmiljø berører de samme fagområdene når det gjelder vannmiljø. I temaplan for vann og vannmiljø ligger fokuset på de ulike årsakene til at den økologiske tilstanden i vannforekomstene ikke oppnås. Temaplan for naturmangfold handler mer om livet i vann: det finnes mange ulike naturtyper og arter som er knyttet til kystvann og ferskvann. Når tilstanden i vannet endrer seg, endrer også naturtypene og artssammensetningen seg. Begge temaplaner beskriver funksjonen til kantsoner langs vassdrag og hvorfor det er viktig å bevare disse.

3. NATURMANGFOLD

Foto: Merete Wiken Dees

3.1. Hva er naturmangfold?

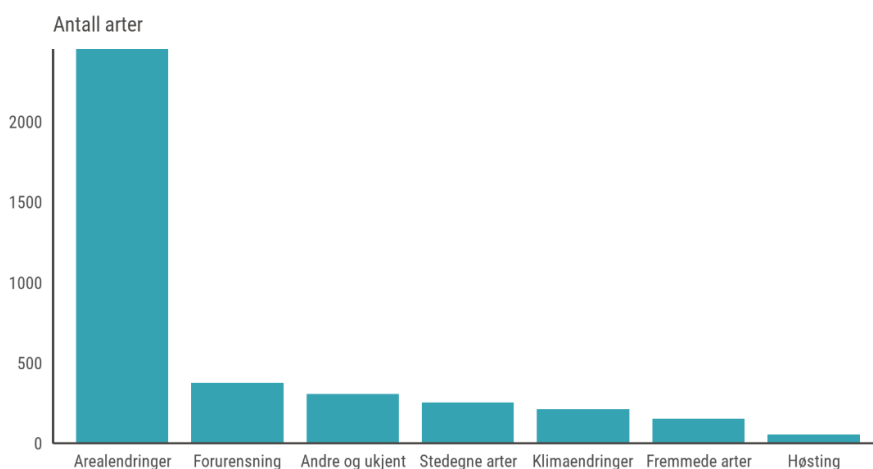
*Lov om forvaltning av naturens mangfold*¹⁴ (Naturmangfoldloven) definerer naturmangfold som "biologisk mangfold, landskapsmessig mangfold og geologisk mangfold, som ikke i det alt vesentlige er et resultat av menneskers påvirkning".

3.2. Hvorfor er naturmangfold viktig?

Naturen er grunnlaget for alt liv på jorda. Mangfoldet av natur gir oss tilgang på mat, materialer, medisiner og rent vann, og bidrar med flomvern og karbonlagring. Pollinering av økonomisk viktige plantesorter er et eksempel. Intakt natur er viktig for å redusere klimagassutslipp og for tilpasning til konsekvensene av klimaendringer. Naturen har også en egenverdi, og er viktig for opplevelser, rekreasjon og folkehelse.

3.3. Hva truer naturmangfoldet?

Arealbruksendringer er hovedårsaken til tapet av natur (Figur 2), både i Norge og globalt. Arter utrykkes 1000 ganger raskere enn tidligere på grunn av menneskers påvirkning på naturen. I tillegg anslår FNs klimapanel at 20 til 30 prosent av artene på jorda står i fare for å dø ut på grunn av menneskeskapt klimaendringer. Andre trusler mot naturmangfoldet er forurensing, fremmede arter og overhøsting. Også kunnskapsmangel, administrative rutiner, manglende sektoransvar og samordning er påvirkningsfaktorer som er årsak til tap av naturmangfold¹⁵.

Figur 2. Påvirkningsfaktorer på truede arter i Norge sortert etter antall arter som påvirkes. Kilde: Artsdatabanken

3.3.1. Arealbruksendringer

Arealbruksendringer påvirker ni av ti truede arter ifølge Artsdatabanken¹⁶. De siste 50 årene har det skjedd betydelige endringer i Norge, både når det gjelder omfanget av fysiske inngrep knyttet til bygg og anleggstiltak og arealbruksendringer knyttet til jord- og skogbruksaktivitet.

¹⁴ Lovdata. Naturmangfoldloven. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

¹⁵ St. meld. Nr. 42 om biologisk mangfold (2000-2001).

¹⁶ Artsdatabanken (2021). Påvirkningsfaktorer. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodlisterforarter2021/Resultater/Pavirkningsfaktorer> Nedlastet 06.12.2021.

Dersom ett leveområde forsvinner, kan det bety at mange individer av en art dør, men sjelden at arten utrykkes. Den stadige bit-for-bit-nedbygging av leveområder gjør det utfordrende for en rekke arter å opprettholde en robust bestand og har ført til at 2456 arter på rødlista nå er truet av arealbruksendringer¹⁷.

Arealendringer forårsaket av fysiske inngrep som boligbygging, veibygging, fjerning av gamle og hule trær, er antatt å påvirke 1552 truede arter på landsbasis. Kommersiell skogbruk antas å påvirke 1132 truede arter negativt, mens 397 truede arter er antatt å være negativt påvirket av jordbruksaktivitet (særlig oppdyrking og drenering). Opphøring av beite og slått er antatt å påvirke 936 truede arter negativt. 286 truede ferskvannsarter er oppgitt å påvirkes negativt av arealbruksendringer som oppdemming, vassdragsregulering, bekkelukking etc. For marine arter er arealendringer som mudring og utfylling i strandsonen angitt som negativ påvirkningsfaktor for 60 arter.

3.3.2. Forurensing

Forurensning er tilførsel av faste stoffer, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen, støy og rystelser, lys og bestemte typer stråling og påvirkning av temperaturen.

Forurensing påvirker 377 truede arter negativt og berører både vann- og landlevende arter¹⁸. Forurensing omfatter både utslipp fra langtransport og lokal forurensning som gjødsling, og gjelder for både landmiljø, ferskvann og marine områder. Økt tilførsel av næringsstoffer er særlig angitt som negativ påvirkning. Det er flest truede arter i gruppen biller (43 arter) som påvirkes negativt av forurensning i vann, mens forurensning på land påvirker flest sopper (63 arter). Hele 88,5 % truede algearter påvirkes negativt av forurensning. Elvemusling, som har status som sårbar på Norsk Rødliste og som også er en av Norges ansvarsarter, er eksempel på en art som trues av vannforurensning.

Forurensing kan føre til dramatiske endringer i naturen og gjøre leveområder ubeboelige. Dette kan igjen føre til ringvirkninger for andre arter i økosystemet. Forskyvninger i økosystemet fører ofte til at mangfoldet av natur som vi bl.a. trenger for å få ren luft og rent vann blir kraftig redusert. For eksempel favoriserer avrenning fra landbruket de planteartene som vokser best med mye nitrogen. Disse får dominere på bekostning av alle planter som trenger mer næringsfattig omgivelser.

For Asker kan det antas at flere former for forurensninger kan være problematisk for naturmangfoldet. Med mange innbyggere og høyt aktivitetsnivå vil faren for forurensning være større.

3.3.3. Klimaendringer

Intakt natur er et av de beste verktøyene vi har for å bekjempe klimaendringene. Generelt blir naturens evne til klimatilpasning best ivaretatt gjennom bevaring av godt fungerende naturområder og sammenhengende strukturer. Som en konsekvens av klimaendringene vil vi se store endringer i norsk natur og naturmangfold de neste hundre årene¹⁹.

¹⁷ Artsdatabanken (2021). Påvirkningsfaktorer. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodlisterforarter2021/Resultater/Pavirkningsfaktorer> Nedlastet 06.12.2021.

¹⁸ Artsdatabanken (2021). Påvirkningsfaktorer. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodlisterforarter2021/Resultater/Pavirkningsfaktorer> Nedlastet 06.12.2021.

¹⁹ IPBES (2019): Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz, and H. T. Ngo (editors). IPBES secretariat, Bonn, Germany. <https://ipbes.net/global-assessment>

Klimaendringer er angitt som negativ påvirkningsfaktor for 211 av de *truede artene* i Norge og norske havområder. Dette er langt over en dobling i antall arter sammenliknet med Rødlista fra 2015, hvor det ble antatt at klimaendringer påvirket 87 av de truede artene²⁰. En av årsakene til at antallet har økt kraftig er at man nå har mer kunnskap om utviklingen av naturtyper i lys av de nyeste klimamodellene for Norge.

De fleste av de truede artene som påvirkes av klimaendringer er moser (78 arter) og karplanter (56 arter)²¹. Det er også en del *truede arter* fra artsgruppene fugler (31 arter) og laver (16 arter) som påvirkes negativt av klimaendringer. Nesten 60 av artene som er påvirket negativt av klimaendringer er knyttet til fjellet. Enkelte arter vil også begunstiges av klimaendringene²². Dette vil mest sannsynlig medføre en økt utbredelse av noen arter og redusert utbredelse av andre arter, iblant utdøing. Klimaendringer gir vanskeligere levekår for arter som allerede er truet på grunn av andre faktorer som f.eks. arealendringer eller forurensing.

En lengre vekstsesong vil være en annen konsekvens av klimaendringene. Dette kan føre til økt konkurranse fra arter som begunstiges av en lengre vekstsesong og dermed bidra til endringer i artssammensetningen i flere vegetasjonstyper. Økt temperatur kan også gi økt tørkestress i skoger og bidra til økt angrep av skadegjørende insekter og sopp. Et eksempel på dette er hyppigere og mer alvorlige barkebilleutbrudd på friske bartrær slik vi har sett sørover i Europa²³. Det vil også kunne forventes en økt spredning og introduksjon av nye fremmede arter som ennå ikke har etablert seg i Norge.

3.3.4. Påvirkning fra stedegne arter

Stedegne arter er naturlig hjemmehørende i Norge, men kan allikevel ha negativ påvirkning på *truede arter*. En årsak til det er at menneskelig aktivitet kan endre både utbredelse og bestandsstørrelse hos disse artene og at dette igjen kan påvirke mange av de *truede artene* negativt²⁴. Eksempler på dette kan være endrede konkurranseforhold, spredning av patogener, genetisk innblanding eller knapphet på føderessurser for den *truede arten*. Stedegne arter er antatt å påvirke 254 *truede arter* i Norge negativt. En stor del av dem er *truede karplanter* som påvirkes av konkurranse fra stedegne arter (94 arter). Andre eksempler er sopp og lav som påvirkes av beite og tråkk fra hjortedyrbestander. Flere truede fuglearter påvirkes av økt predasjonstrykk på grunn av minskende bestander av stedegne byttedyr.

3.3.5. Fremmede arter

Organismer som flyttes til steder der de ikke forekommer naturlig, det vil si utenfor det området arten kan spre seg til naturlig, omtales som fremmede arter²⁵. Fremmede arter er et stadig økende problem fordi de konkurrerer ut stedegne arter, overføre sykdommer eller

²⁰ Artsdatabanken (2021). Påvirkningsfaktorer. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodliseforarter2021/Resultater/Pavirkningsfaktorer> Nedlastet 06.12.2021.

²¹ Artsdatabanken (2021). Påvirkningsfaktorer. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodliseforarter2021/Resultater/Pavirkningsfaktorer> Nedlastet 06.12.2021.

²² Forsgren, E., Aarrestad P.A, Gundersen, H., Christie, H., Friberg, N., Jonsson, B., Kaste, Ø., Lindholm, M., Nilsen, E.B., Systad, G., Veiberg, V., Ødegaard, F. 2015. Klimaendringenes påvirkning på naturmangfoldet i Norge - NINA Rapport 1210. 133 s.

²³ Hlásny, T., Krokene, P., Liebhold, A., Montagné-Huck, C., Müller, J., Qin, H., Raffa, K., Schelhaas, M.-J., Seidl, R., Svoboda, M., Viiri, H. 2019. Living with bark beetles: impacts, outlook and management options. From Science to Policy 8. European Forest Institute.

²⁴ Artsdatabanken (2021). Påvirkningsfaktorer. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodliseforarter2021/Resultater/Pavirkningsfaktorer> Nedlastet 06.12.2021.

²⁵ Fremmede arter, Miljødirektoratet. <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/arter-naturtyper/fremmede-arter/>

påvirker habitater negativt. Det er nødvendig å hindre introduksjon og spredning for å stoppe naturtap og redusere samfunnskostnadene.

3.3.6. Høsting

Høsting er en bred påvirkningskategori som omfatter alt fra flora- eller faunakriminalitet, sanking eller høsting, regulert eller uregulert jakt, fangst og fiske til indirekte negativ effekt via høsting av artens næring²⁶. Ifølge Norsk Rødliste for arter er høsting angitt som negativt for 55 truede arter²⁷. Dette gjelder i hovedsak arter som er av betydelig interesse for mennesket og som kan være nøkkelarter i økosystemet. Tidligere eller pågående høsting har negativ påvirkning på truede arter i artsgruppene fisker, fugler, pattedyr og karplanter.

3.4. Kilder til informasjon om naturmangfold

Det er flere aktuelle kilder til informasjon om naturmangfold. Miljødirektoratet og Artsdatabanken har utarbeidet flere forvaltningsverktøy for bruk i kommunal forvaltning.

Naturbase (<http://kart.naturbase.no>) forvaltes og driftes av Miljødirektoratet og er et fagsystem for natur- og friluftslivsområder i Norge. Naturbase viser kartlagte forekomster av: verdifulle naturtyper, arter med nasjonal forvaltningsinteresse, landskapstyper (herunder kulturlandskap), verneområder (eksisterende og foreslåtte), prioriterte arter, utvalgte naturtyper og biologisk viktige områder (livsmiljøer) som er valgt ut med bakgrunn i Miljøregistreringer i skog (MiS). Naturbase henter primærdata fra en rekke kilder. Datasettet tar utgangspunkt i hele kildetilfanget til Artsdatabanken, men det er foretatt en siling av dataene for å gjøre basen forvaltningsrelevant. Silingen av data gjør at noe data ikke kommer frem i Naturbase, men de vil være tilgjengelige i Artskart.

Artsdatabankens **Artskart** (<https://artskart.artsdatabanken.no/>) viser informasjon om arters bestandssituasjon og påvirkninger for truede arter. Det er en tjeneste som inneholder kvalitetssikret, stedfestet informasjon for nesten 42 000 arter i Norge²⁸. Tjenesten driftes av Artsdatabanken, i samarbeid med GBIF-Norge, og viser kartfestet informasjon om norske arter. Artskart henter data fra mange ulike kilder og gjør dataene tilgjengelig på ett kart.

Miljødirektoratets **Miljøstatus** (<https://miljostatus.miljodirektoratet.no/>) har som ambisjon å tilgjengeliggjøre alle relevante data i miljøsammenheng og viser bl.a. utviklingstrekk og nasjonale mål knyttet til arter og naturtyper. Det kan finnes informasjon om utbredelse og økologisk tilstand for enkelte arter og naturtyper.

Det offentlige kartgrunnlaget (DOK) er offentlige geografiske data som er tilrettelagt for kommunenes plan- og byggesaksarbeid, jf. plan- og bygningsloven § 2- 1. Formålet med det offentlige kartgrunnlaget er å sikre en kunnskapsbasert og effektiv planlegging og saksbehandling. Av ulike årsaker mangler enkelte relevante datasett fra det offentlige kartgrunnlaget som bl.a. *Miljøregistreringer i skog (MiS)*.

Portal for **Økologisk grunnkart** (<https://okologiskegrunnkart.artsdatabanken.no/>) er utviklet av Artsdatabanken og er en oppfølging av stortingsmeldingen *Natur for livet*. Portalen

²⁶ Artsdatabanken (2021). Påvirkningsfaktorer. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodlisterforarter2021/Resultater/Pavirkningsfaktorer> Nedlastet 06.12.2021

²⁷ Artsdatabanken (2021). Påvirkningsfaktorer. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodlisterforarter2021/Resultater/Pavirkningsfaktorer> Nedlastet 06.12.2021

²⁸ Artsdatabanken (2021) Kunnskapsgrunnlaget. Norsk rødliste for arter 2021. <http://www.artsdatabanken.no//rodlisterforarter2021/Kunnskapsgrunnlaget> Nedlastet 06.12.2021

skal vise stedfestet informasjon om arter, naturtyper, landskap og miljøvariabler som er relevant for forekomsten av dette mangfoldet.

Naturindeks for Norge 2020²⁹ er den mest omfattende kvantitative sammenstillingen av data om det biologiske mangfoldet i Norge og måler tilstanden til det biologiske mangfoldet. Den gir oversikt over utviklingen i økosystemene for utvalgte artsgrupper og tema. Naturindeks for Norge 2020 viser en betydelig variasjon mellom økosystemer med hensyn til det biologiske mangfoldet, og at tilstanden for norske økosystemer i 2020 er til dels betydelig lavere enn referansetilstanden. Et etablert og fleksibelt rammeverk sammenfatter tilstanden for det biologiske mangfoldet i sju hovedøkosystemer: hav, kyst, ferskvann, våtmark, skog, fjell og åpent lavland. Ved å samle et stort utvalg av indikatorer for biologisk mangfold innenfor det samme rammeverket bidrar Naturindeksen også til å identifisere viktige kunnskapsbehov for forbedret overvåking av norsk natur. Naturindeks 2020 sammenfatter informasjon om 260 indikatorer, tilrettelagt av eksperter fra norske faginstitusjoner, og er beregnet for årene 1990, 2000, 2010, 2014 og 2019. Arbeidet med Naturindeks koordineres av Miljødirektoratet på oppdrag av Klima- og miljødepartementet, og Norsk institutt for naturforskning (NINA) har hatt ansvar for å lede prosjektet Naturindeks for Norge 2020. I tillegg til NINA deltar Norsk institutt for vannforskning (NIVA), Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), Statistisk sentralbyrå (SSB) og Artsdatabanken i den rådgivende faggruppen. Havforskningsinstituttet (HI), NIBIO, NINA, NIVA og NTNU Vitenskapsmuseet har levert data og ekspertvurderinger til sentral database.

Miljøregistrering i skog (MiS) har som mål å bedre kunnskapen om biologisk mangfold i skog, og dermed bidra til en bedre registrering, overvåking og forvaltning av miljøverdiene³⁰. MiS ble en del av skogbruksplanleggingen i 2002 og er basert på registrering av 12 hovedtyper av livsmiljøer med spesiell betydning for biologisk mangfold i skog. Kartleggingen gir skogeier informasjon om arealer med miljøer som er særlig viktige å ta vare på (nøkkelbiotoper). MiS-registreringer finnes i Kilden (NIBIO)³¹ og Naturbase.

I kommunens kartløsning, **Askerkart**, finnes et eget kartlag med informasjon om både arter og naturtyper. Geodataavdelingen sammenstiller og tilrettelegger denne informasjonen slik at den er lett tilgjengelig for de ansatte. De samme naturdataene er også finne i de nasjonale databasene Naturbase og Artskart. Fordelen med kommunens egen kartløsning, er at ulike temaer som kommunen trenger i saksbehandlingen er samlet i en og samme kartløsning.

²⁹ Jakobsson, S. & Pedersen, B. (red.) 2020. Naturindeks for Norge 2020. Tilstand og utvikling for biologisk mangfold. NINA Rapport 1886. Norsk institutt for naturforskning.

³⁰ Miljøregistrering i skog. NIBIO. <https://www.nibio.no/tema/skog/miljoregistrering-i-skog-mis>

³¹ Kilden, NIBIO. <https://kilden.nibio.no/>

4. RAMMER OG FØRINGER

4.1. Internasjonale rammer og føringer

4.1.1. Konvensjon om biologisk mangfold (CBD)

Konvensjonen om biologisk mangfold^{32, 33, 34} er en global avtale om bevaring, og om bærekraftig og rettferdig bruk av biologisk mangfold. Den ble vedtatt under miljø- og utviklingskonferansen i Rio de Janeiro i 1992. Norge var et av de første landene som sluttet seg til konvensjonen som er ratifisert av 192 land.

Konvensjonen har tre hovedmål:

1. *å bevare det biologiske mangfoldet*
2. *sikre bærekraftig bruk av biologiske ressurser*
3. *sikre en rimelig og rettferdig fordeling av fordelene som følger av utnyttelsen av genetiske ressurser.*

I 2010 ble partslandene i konvensjonen om biologisk mangfold enige om en ny, tiårig plan for bevaring av det biologiske mangfoldet. Planen består av 20 delmål, de såkalte Aichi-målene. Målene skulle føre til effektiv handling for å stanse tapet av biologisk mangfold og for å sikre robuste økosystemer innen 2020. Planen har også en visjon for 2050 om at det *biologiske mangfoldet er verdisatt, bevart, restaurert og bærekraftig brukt på en måte som vedlikeholder økosystemtjenester, opprettholder en sunn planet og gir livsviktige goder til alle mennesker*³⁵. Rapporten *Global biodiversity outlook 5*³⁶ viser at ingen av målene om å beskytte verdens økosystemer ble nådd. Rapporten *Naturens tilstand*³⁷ vurderer Norges innsats for å nå verdens naturmål og konkluderer med at norske myndigheter ikke har klart å stanse tapet av natur, mislykkes med å beskytte viktige naturområder, henger etter med vern av hav og skog, og at de ikke klarer å se natur og klima i sammenheng.

4.1.2. FNs naturpanel (IPBES)

FNs naturpanel³⁸ er et globalt vitenskapspanel som ble opprettet av FNs miljøprogram i 2012 etter modell av FNs klimapanel. Formålet er å vurdere og sammenfatte gjeldende kunnskapsstatus om biologisk mangfold og tilstanden til jordas økosystemer. I 2019 leverte naturpanelet en av de mest omfattende rapportene³⁹ om naturens tilstand noensinne. Rapporten er utarbeidet av 400 av verdens ledende eksperter og er en global utredning som

³² Lovdata. Konvensjon om biologisk mangfold. <https://lovdata.no/dokument/TRAKTAT/traktat/1992-06-05-1>

³³ FN. Konvensjonen om biologisk mangfold. <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/miljoe-og-klima/konvensjon-om-biologisk-mangfold>

³⁴ Myhre, Trude; Olerud, Kåre: Konvensjonen om biologisk mangfold i Store norske leksikon på snl.no. https://snl.no/Konvensjonen_om_biologisk_mangfold

³⁵ Miljøverndepartementet. Internasjonale mål for biologisk mangfold 2011-2020. Hentet 07.12.2021. <https://www.regjeringen.no/contentassets/2395e3d57fce400ab42e4aeb4417732c/t-1526.pdf>

³⁶ Secretariat of the Convention on Biological Diversity (2020) Global Biodiversity Outlook 5 – Summary for Policy Makers. Montréal

³⁷ Naturens tilstand 2020. Vurdering av Norges innsats for å nå verdens naturmål. Naturvernforbundet, Sabima, WWF Verdens naturfond og Forum for utvikling og miljø. <http://pizgc1wcip25xdok4cradtca-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2020/09/Naturens-tilstand-2020-web.pdf> 25.03.2021

³⁸ FNs naturpanel (IPBES). <https://www.ipbes.net/about>

³⁹ IPBES (2019): Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the intergovernmental science-policy platform on biodiversity and ecosystem services. E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz, and H. T. Ngo (editors). Ipbes secretariat, Bonn, Germany. <https://ipbes.net/global-assessment>

tar for seg hele verdens naturutfordringer. Rapporten slo fast at utviklingen har gått så langt at det ville være umulig å nå FNs bærekraftsmål og de internasjonale Aichi-målene for naturmangfold for 2020. Ifølge Naturpanelet vil det kunne være mulig å nå målene mot 2030 og på lengre sikt, men det vil kreve gjennomgripende samfunnsendringer.

4.1.3. FNs naturavtale

Figur 3. Faksimile fra Budsikka 03.05.2021.

I 2022 skal verdens ledere forhandle frem FNs naturavtale under det 15. partsmøtet for biomangfoldkonvensjonen (CBD COP15). Naturavtalen skal i utgangspunktet sette miljømål (for perioden 2022–2030) for å bedre tilstanden til det biologiske mangfoldet i verden, basert på blant annet rapportene fra FNs naturpanel (IPBES). Målet er en ambisiøs avtale som forplikter statene og styrer oss i retning av en forsvarlig forvaltning av naturen. Det krever at verdens ledere klarer å bli enige – slik man ble enige om klimaavtalen i Paris i 2015. En ny naturavtale bør bli like viktig for naturen som Paris-avtalen er for klimaet. På oppfordring fra WWF vedtok Formannskapet i Asker kommune våren 2021 å sende en oppfordring til regjeringen om å ta en offensiv posisjon i forhandlingene om den nye naturavtalen under FNs kommende biomangfoldskonferanse (Figur 3)⁴⁰.

Våren 2021 trådte Norge inn i to ambisiøse koalisjoner: *Global Ocean Alliance*⁴¹, som ledes av Storbritannia, arbeider for bevaring av 30 prosent av havet. *High Ambition Coalition*⁴² for

⁴⁰ Saksfremlegg til møte i Formannskapet 04.05.2021, FNs naturavtale – støtteerklæring fra Asker kommune. https://www.asker.kommune.no/politikk/politiske-moter-og-dokumenter/?q=0093/21&c=200200212#result&t_dtq=true

⁴¹ Global ocean alliance: 30by30 initiative, <https://www.gov.uk/government/topical-events/global-ocean-alliance-30by30-initiative>

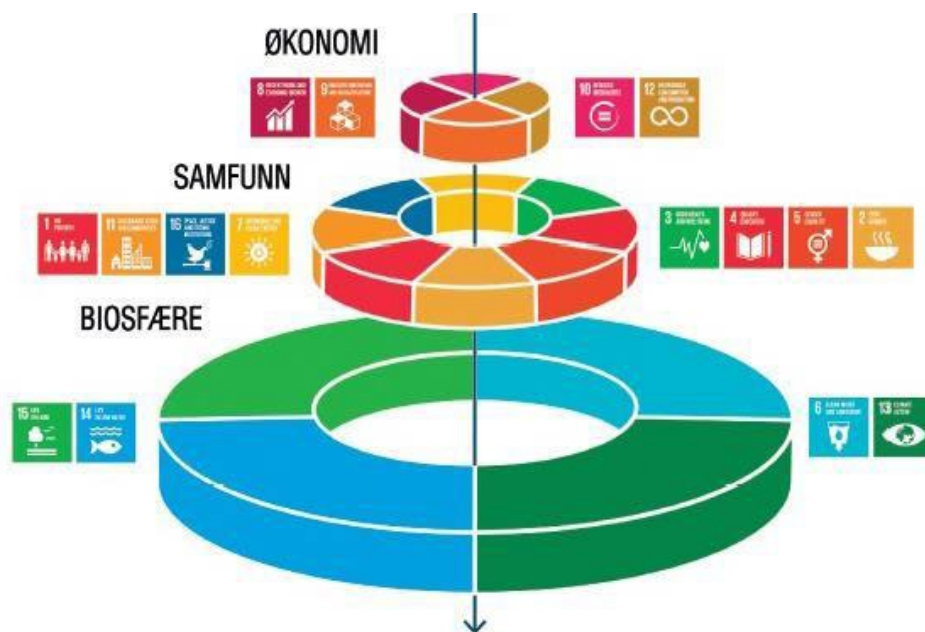
⁴² High Ambition Coalition for Nature and People, <https://www.hacfornatureandpeople.org/home>

Nature and People, ledes av Frankrike og Costa Rica, og arbeider for bevaring av 30 prosent av land og hav innen 2030.

Sentrale punkter i forhandlingene om en ny naturavtale er:

- *et globalt mål om at 30 prosent av land- og havområdene på jorda skal vernes og bevares innen 2030,*
- *et mål om at vi skal ha mer natur fram mot 2030,*
- *natur som middel for å kutte klimagassutslipp,*
- *bærekraftig bruk av natur,*
- *å få på plass et system for å ved jevne mellomrom måle landenes samlede innsats og fremgang mot de nye globale målene*

4.1.4. FNs bærekraftsmål

Figur 4. FNs bærekraftsmål inndelt i økologisk, sosial og økonomisk bærekraft (Stockholm Resilience Centre, 2016).

FNs bærekraftsmål⁴³ (sustainable development goals (SDG)) er en felles plan for alle verdens land for hvordan vi kan utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. FNs bærekraftsmål består av 17 mål og 169 delmål. Bærekraftsmålene gjelder for alle land i verden, og regjeringen har forpliktet Norge til å arbeide for å nå målene. Kommunen er forpliktet til å legge FNs bærekraftsmål til grunn for samfunns- og arealplanleggingen.

⁴³ FN. Sustainable development goals. <https://sdgs.un.org/goals>

Målene i kommuneplanens samfunnsdel for Asker bygger på FNs bærekraftsmål, og vektlegger de tre bærekraftsdimensjonene økonomisk bærekraft, miljømessig bærekraft og sosial bærekraft (Figur 4). En bærekraftig utvikling ivaretar dagens behov uten å ødelegge kommende generasjoners muligheter til å få dekket sine behov.

En forutsetning for å nå både de sosiale og økonomiske bærekraftsmålene er å ivareta livsgrunnlaget vårt, biosfæren. Naturen er helt grunnleggende for velferden vår og en ødelagt natur koster samfunnet dyrt. Å bevare *Liv under vann* (14), *Liv på land* (15) og *Stoppe klimaendringene* (13) er derfor helt nødvendig i kommunens arbeid fremover.

4.1.5. Grønn giv (European Green Deal)

Europas grønne giv ble lagt fram av EU-kommisjonen i desember 2019⁴⁴. Det er en strategi for grønn vekst som skal sikre et mer bærekraftig og konkurransedyktig Europa og løse utfordringer på klima og miljø på tvers av politikkområder. Det er en viktig del av EUs implementering av FNs 2030 agenda og FNs bærekraftsmål.

EUs strategi for biomangfold er en sentral del av den grønne given. Ambisjonen er å bevare og gjenopprette økosystemer og naturmangfoldet i Europa. Mange av målene og tiltakene i biomangfoldstrategien gjelder områder som ikke er omfattet av EØS-avtalen, som naturvern, landbruk og fiskeri. EUs regulering av vilkårene for disse sektorene har likevel indirekte betydning for Norge.

EUs taksonomi for bærekraftige økonomiske aktiviteter (EU taxonomy for sustainable activities) – ofte omtalt som taksonomien – inngår også i temaene under EUs grønne giv⁴⁵. Målet er å bidra til økt privat investering i økonomiske aktiviteter som bidrar til det grønne skiftet i Europa.

Taksonomiforordningen etablerer det overordnede rammeverket for klassifiseringssystemet⁴⁶. En ny lov om bærekraftig finans som gjennomfører taksonomiforordningen i norsk rett trådte i kraft 1. januar 2023. Forordningen definerer seks klima- og miljømål som økonomiske aktiviteter kan bidra til oppnåelsen av: Redusere og forebygge klimagassutslipp; klimatilpasning; bærekraftig bruk og beskyttelse av vann- og marine ressurser; omstilling til en sirkulærøkonomi, avfallsforebygging og gjenvinning; forebygging og kontroll av forurensing; og verne om og restaurere naturmangfold og økosystemer.

4.2. Nasjonale rammer og føringer

Norge har gjennom tilslutning til flere internasjonale konvensjoner forpliktet seg til å ta vare på både planter og dyr og deres leveområder og kommunene har en sentral rolle i arbeidet med å nå de nasjonale målene for naturmangfold (Prop. 1 S (2014–2015) for Klima- og miljødepartementet):

- *økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester*

⁴⁴ European Commission. 2019. The European Green Deal. (<https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1596443911913&uri=CELEX:52019DC0640#document2>)

⁴⁵ Miljødirektoratet. EUs taksonomi og handlingsplan for bærekraftig finans. <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/internasjonalt/gronn-giv/eus-taksonomi-og-handlingsplan-for-barekraftig-finans/>

⁴⁶ Regjeringen. Taksonomien for bærekraftig økonomisk aktivitet.

<https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/finansmarkedene/taksonomien-for-barekraftig-okonomisk-aktivitet/id2924859/>

- *ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen for truede og nærtruede arter og naturtyper skal bedres*
- *et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner*

De viktigste lovene og handlingsplanene for å ta vare på naturmangfoldet i norsk natur er:

- Naturmangfoldloven
- Plan- og bygningsloven
- Stortingsmeldingen Natur for livet – norsk handlingsplan for naturmangfold (Prop.1 S (2014–2015))

Med *Naturmangfoldloven* som kom i 2009, fikk vi for første gang en sektorovergripende lov med prinsipper som skulle gjelde for alle vedtak som berører natur. Formålet med naturmangfoldloven er *at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur*. Bakgrunnen for loven er å styrke gjennomføringen av Norges internasjonale miljøforpliktelser i Konvensjonen om biologisk mangfold, samt bidra til å oppfylle prinsippene i Grunnloven § 112. Naturmangfoldloven skal være et overordnet virkemiddel for å hindre tap av biologisk mangfold. Loven regulerer forvaltning av arter, fremmede organismer, utvalgte naturtyper, prioriterte arter og områdevern.

I tillegg til *Naturmangfoldloven* har kommunen gjennom *Plan- og bygningsloven* et svært viktig verktøy for å ta vare på natur. Kommunene har et særskilt ansvar i arbeidet med å stanse tapet av naturmangfold, ettersom det er i kommunene de fleste vedtak om arealdisponering fattes. Summen av enkeltbeslutninger etter plan- og bygningsloven former i stor grad hvordan naturmangfoldet blir ivaretatt, både på kort og lang sikt. Robuste kommuner med god kapasitet og kompetanse om natur, kan være slagkraftige aktører for å bidra til å nå nasjonale og internasjonale mål om naturmangfold.

Norge har gjennom FNs konvensjon for biologisk mangfold forpliktet seg til å stanse tap av naturmangfold. Som en direkte oppfølging av dette la regjeringen frem stortingsmeldingen *Natur for livet - Norsk handlingsplan for naturmangfold (Meld. St. 14 (2015–2016))* i 2015. Her slås det fast at *«ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen for truede og nærtruede arter og naturtyper skal bedres»*. Stortingsmeldingen beskriver status og virkemidler for å nå de nasjonale målene om naturmangfold og i dette arbeidet er kommunenes rolle tillagt stor vekt.

"En planlegging for boligbygging, næringsutvikling, samferdselsanlegg mv. som også ivaretar hensynet til naturmangfold, forutsetter god samhandling og bevisst prioritering i arealforvaltningen. Gjennom arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel og arealdel gis kommunen anledning til å se hele kommunens areal, på land og i sjø, i sammenheng. Både samfunnsdelen og arealdelen av kommuneplanen er velegnet for langsiktige prioriteringer på et overordnet nivå, herunder hva angår bevaring av viktige miljøverdier."

Fra Natur for livet - Norsk handlingsplan for naturmangfold (Meld. St. 14 (2015–2016))

4.2.1. Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

Regjeringen legger hvert fjerde år fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging⁴⁷. De nasjonale forventningene skal følges opp i fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med planstrategier og planer, og legges til grunn for statlige myndigheters medvirkning i planleggingen.

Det er blant annet en forventning om at kommunene:

- identifiserer og tar hensyn til viktig naturmangfold, friluftslivsområder, overordnet grønnstruktur, kulturhistoriske verdier, kulturmiljø og landskap i planleggingen. Samlede virkninger skal tas hensyn til
- vurderer arealbruken i strandsonen langs sjøen og i og langs vassdrag i et helhetlig og langsiktig perspektiv, og tar særlige hensyn til naturmangfold, kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser
- sikrer viktige jordbruksområder og kulturlandskap i landbruket gjennom langsiktige utbyggingsgrenser
- legger til rette for gode leveområder for ville, pollinerende insekter gjennom planleggingen og drift av arealer

4.2.2. Rundskriv T2/16 (revidert februar 2021)

For å bidra til en mer enhetlig forvaltningspraksis og økt forutsigbarhet om hvilke klima- og miljøhensyn staten mener skal ivaretas i den kommunale arealplanleggingen, klargjør dette rundskrivet hva som er spørsmål av nasjonal eller vesentlig regional betydning eller som av andre grunner er av vesentlig betydning⁴⁸. Rundskrivet skal legges til grunn for miljømyndighetenes innsigelsespraksis etter plan- og bygningsloven.

4.2.3. Statsforvalterens forventningsbrev til kommunene

I forventningsbrevet fra Statsforvalteren i Oslo og Viken for 2021 kan vi lese følgende:

⁴⁷ Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023. Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Hentet 11.05.2021.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/cc2c53c65af24b8ea560c0156d885703/nasjonale-forventninger-2019-bm.pdf>

⁴⁸ Rundskriv T2/16, Klima- og miljødepartementet.
https://www.regjeringen.no/contentassets/6c0dd1b319454e8bb366b9ea37479a0a/t-2-16_revidert_februar_2021.pdf

«...Tap av naturmangfold er en av vår tids store utfordringer. Kommunene har ansvar for å bruke eksisterende kunnskap om og ivareta hensynet til naturmangfold i sin planlegging etter plan- og bygningsloven. I mange kommuner i vår region er ikke kunnskapsgrunnlaget godt nok til at man kan legge eksisterende kunnskap til grunn for nye planer, og her må kommunene sørge for ny kartlegging. Det pågår et arbeid med å samle ny kunnskap om naturen, basert på Artsdatabankens type- og beskrivelsessystem Natur i Norge (NiN). All naturtypekartlegging fremover skal skje etter denne instruksen. Kommunene må bruke Miljødirektoratets instruks når de selv iverksetter og stiller krav om naturtypekartlegging...»

4.3. Regionale rammer og føringer

I 2019 kom *Vi i Viken*⁴⁹ som er det første felles kunnskapsgrunnlaget om Viken fylke. Rapporten er organisert etter FNs 17 bærekraftsmål og skal fungere som et verktøy for samfunnsplanlegging i hele det nye fylket.

4.4. Lokale rammer og føringer

Kommuneplan for Asker

Kommuneplanen definerer kommunens overordnede mål og strategier og er kommunens viktigste redskap for å styre utviklingen av lokalsamfunnet. Planen inneholder en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen ble vedtatt i juni 2020⁵⁰. Kommuneplanens samfunnsdel har et perspektiv frem til 2032 og viser hvordan Asker kommune skal utvikle tjenester for innbyggerne og legge til rette for samfunnsutvikling. Planen tar stilling til langsiktige utfordringer, som for eksempel klimaendringer og økonomisk utvikling. Den fastsetter mål og strategier for kommunen og er grunnlag for de ulike sektorenes planer og virksomhet. Kommuneplanens arealdel er en plan som styrer utviklingen av arealbruk i kommunen. Arealdelen består av et kart med tilhørende bestemmelser og retningslinjer for bruk, vern og utforming av arealer og fysiske omgivelser i hele kommunen. Arbeidet med arealdelen ble igangsatt våren 2020 og forventes å bli endelig vedtatt i 2022. Inntil ny arealdel er vedtatt gjelder de tre kommuneplanene for tidligere Hurum, Røyken og Asker kommuner⁵¹.

FNs 17 bærekraftsmål er lagt til grunn for utarbeidelse av den nye kommuneplanen. For første gang har vi fått et felles globalt rammeverk for arbeidet med samfunnsutviklingen på kommunenivå i Norge. Gjennom politiske prosesser har Asker valgt å løfte fram seks prioriterte bærekraftsmål for videreutviklingen av Asker-samfunnet.

De prioriterte bærekraftsmålene har igjen gitt åtte satsingsområder:

- samarbeid for å nå målene
- bærekraftige byer og samfunn
- handling mot klimaendringene
- god helse
- god utdanning
- innovasjon, digitalisering og næringsutvikling

⁴⁹ Viken Fylkeskommune. *Vi i Viken*. https://viken.no/_f/p1/i4f0b8206-d207-4524-b400-9200b65ae0f9/kunnskapsgrunnlag-regional-planstrategi-viken-vi-i-viken.pdf

⁵⁰ Asker kommune. Kommuneplan for Asker 2020-2032. Samfunnsdelen. 2020. (https://www.aker.kommune.no/contentassets/4285d484ae194d8bae76e80908df1230/asko0145_kommuneplan_oktober_2020_nett.pdf)

⁵¹ Kommuneplaner for tidligere Hurum, Røyken og Asker kommuner. (<https://www.aker.kommune.no/om-aker-kommune/styring-og-verdier/kommuneplan-2020---2032/tidligere-kommuneplaner-for-aker-royken-og-hurum/>)

- medarbeidere
- kommuneøkonomi

Innenfor satsningsområdet *Bærekraftige byer og samfunn* definerer kommuneplanens samfunnsdel følgende mål:

- Hovedmål: *Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.*
- Delmål: *Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.*
- Strategi: *Asker kommune skal tilrettelegge for bærekraftig forvaltning og vern av økosystemene i havet, langs kysten og på land, og stanse og reversere landforringelse og tap av biologisk mangfold.*

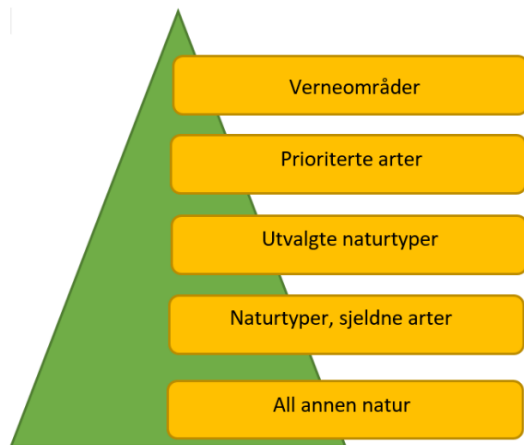

Blåveis trives best i kalkrik jord. Foto: Merete Wiken Dees

5. STATUS FOR NATURMANGFOLDET I ASKER

5.1. Forvaltningsbegreper

Mange begreper innenfor naturforvaltningen er laget for å verdsette og rangere natur og for å forenkle forvaltningen av naturen. En grov inndeling finnes i forvaltningshierarkiet (Figur 5). Øverst i hierarkiet er den mest truede naturen, som det finnes minst av og som trenger størst beskyttelse.

Her finnes verneområdene som har det strengeste vernet. Prioriterte arter har også en sterk beskyttelse på lik linje med verneområder. Statsforvalteren har myndighet til å forvalte både verneområder og prioriterte arter. I midten av pyramiden er utvalgte naturtyper og viktige naturtyper, samt sjeldne eller truede arter plassert. Disse naturverdiene har kommunen hovedansvaret for å forvalte og beskytte, særlig gjennom plan- og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven i kombinasjon med aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven). Nederst i pyramiden, finnes all annen natur som dekker store arealer, men som har svakest beskyttelse.

Figur 5. Forvaltningshierarkiet. Kilde: Plan for ivaretagelse av naturmangfoldet i Røyken⁵².

5.2. Status for kartlegging av arter og naturtyper i Asker kommune

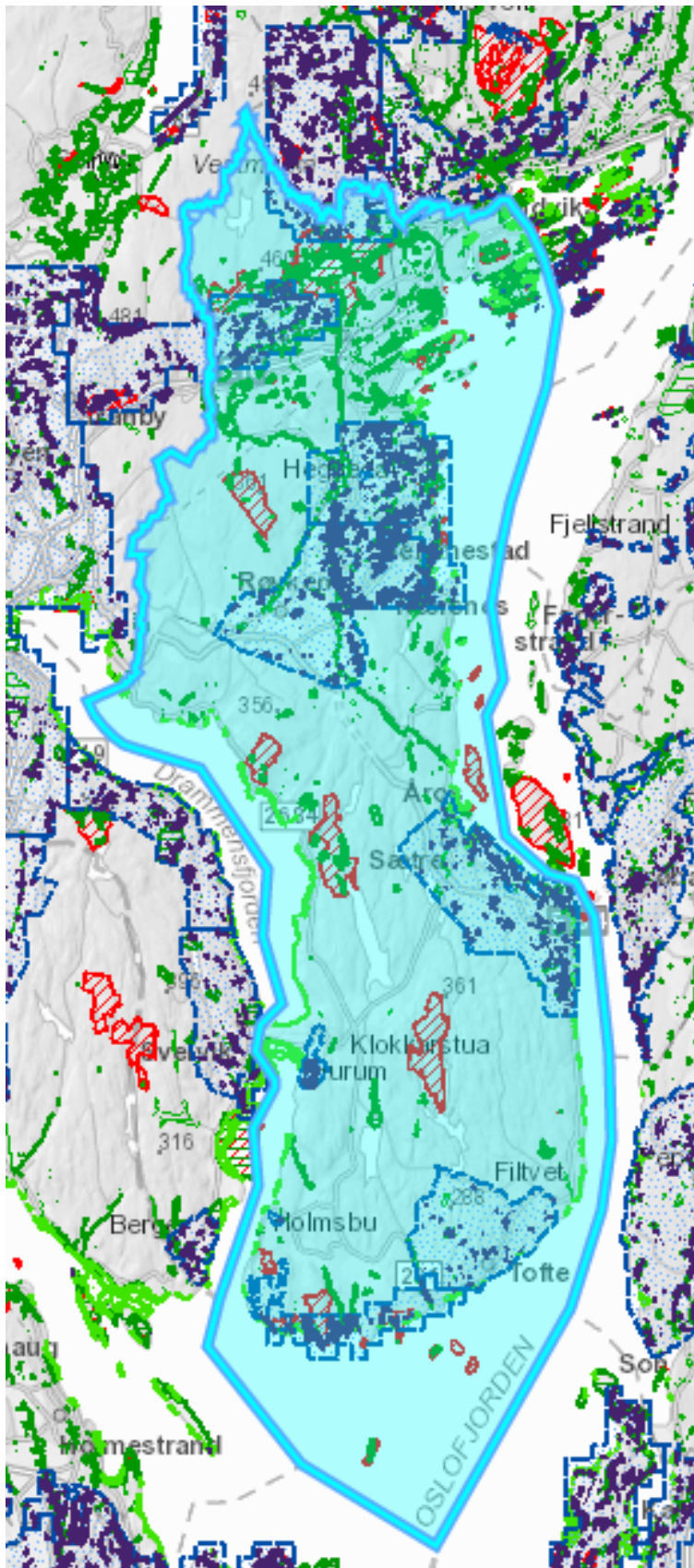
Kartlegging er en nødvendig forutsetning for et godt kunnskapsgrunnlag. Hvis vi ikke vet hva vi har, vet vi heller ikke hva vi mister ved arealbruksendringer. Det har vært utført naturtypekartlegging i de tidligere kommunene i Asker, men allikevel er det store områder som er ufullstendig kartlagt (Figur 6). Tidligere Asker kommune har et mer komplett kartleggingsgrunnlag enn tidligere Røyken og Hurum kommuner, mye fordi presset på arealene i forbindelse med reguleringssaker og utbygging har vært størst der. Totalt 6,5 % (24 167 daa⁵³) av kommunens landareal er avgrenset som naturtyper etter NiN Miljødirektoratets instruks og DN-håndbok 13.

Det kommer stadig informasjon og dokumentasjon om naturmangfoldet i kommunen fra ulike kilder (utredninger ifm. reguleringsplaner, privatpersoner, organisasjoner m.fl.). Dette er ofte informasjon som ikke kan legges direkte inn i databaser. En utfordring er å få systematisert og filtrert denne informasjon, slik at kunnskapen kan brukes til aktiv naturforvaltning.

Da det i dag er begrensede ressurser til kartlegging, må arbeidet med temaplanen ta utgangspunkt i eksisterende kunnskap og i tillegg beskrive behovet for videre kartlegging og legge strategier for å tette kunnskapshullene.

⁵² Røyken kommune (2018) Plan for ivaretagelse av naturmangfoldet.

⁵³ Per 11.10.2021

Figur 6. Oversikt over verneområder (rød skravur), naturtyper (grønn og lilla) og kartlagte områder etter Miljødirektoratets instruks, NiN (avgrensninger med blå stiplede linjer). Store områder er ufullstendig kartlagt. Kilde: skjermdump fra naturbase 29.08.2022

På oppdrag fra Viken Fylkeskommune har Biofokus utarbeidet en rapport «Kartleggingsstatus 2020 for viktige naturtyper i Akershus-kommunene»⁵⁴. Nedenfor følger et sammendrag av statusvurderingen for Asker:

De tettstedsnære delene av Asker kommune er hovedsakelig godt kartlagt for de fleste områder og de fleste naturtyper. Deler av Asker sentrum og ikke minst områdene fra Slemmestad til Nærsnes er svært godt kartlagt i flere omganger i senere tid. For sistnevnte har store areal vært kartlagt mer eller mindre parallelt etter DN13 i 2017-2019 og etter Naturtyper NiN i 2019. Sætre/Storsand og Røyken/Midtbygda vil ha god dekning etter 2020-sesongen. Det er en del nyere registreringer av rødlistearter, spesielt av sopp, utført av privatpersoner, Sopp- og nyttevekstforeningen, Naturvernforbundet m.fl. de siste 5-6 årene. Registreringene ligger ute i Artskart, men alle er ikke nødvendigvis fanget opp i naturtyper (selv om mange er det). Rødlistearter er ofte knyttet til livsmiljøer, og det vil generelt være en fordel å få kartlagt hele livsmiljøet og ikke bare punktet som arten er funnet i.

Selv i de delene av kommunen som vurderes som godt kartlagt vil det fortsatt kunne forekomme verdifulle lokaliteter enkelte steder. Landskapet er forholdsvis småskala, og "hotspot-elementet" knyttet til de kalkrike og varme områdene i indre Oslofjord gjør at det kan finnes store verdier på små arealer som er lett å overse ved kartlegging.

Dammer og andre ferskvannslokaliteter er forholdsvis godt kartlagt i gamle Asker og Røyken, mens det trolig er behov for komplettering i gamle Hurum. Områdene mot Drammensfjorden vest for Røyken sentrum/Midtbygda er i behov for bedre kartlegging, likeså kulturlandskapene og potensielt rike skoger rundt Klokkarstua og Holmsbu på Hurumlandet.

I skog er deler av kommunen godt kartlagt, mens andre deler har manglende kunnskapsgrunnlag. Skogbrukets egne kartlegginger, miljøregistrering i skog (MiS), er i stor grad gamle (før 2000) selv om det er nyere registreringer i enkelte områder. Det er en god del MiS-registreringer som ikke er kartlagt som naturtyper (etter DN-håndbok 13 eller NiN), og det er potensial for at en del av disse har naturtypekvalitet. MiS-registreringene er ikke på et format som automatisk kan konverteres til naturtyper. Flere større skogområder har behov for bedre kartlegging, bl.a. rundt Store Sandungen og ved Bergsmarka, Kjekstadmarka og sentralt på Hurumlandet.

⁵⁴ Thylén, A. og Blindheim, T. 2020. Kartleggingsstatus 2020 for viktige naturtyper i Akershus-kommunene BioFokus-rapport 2020-18. Stiftelsen BioFokus. Oslo. <http://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2020-18.pdf>

5.3. Naturforhold

Asker kommune har et landareal på 376 km². Store deler av kommunen er skog (67 %), 10 % er dyrket mark, mens 3,5 % av arealet er ferskvann. Kommunen grenser mot indre Oslofjord i øst, via ytre Oslofjord og mot Drammensfjorden i vest.

Under og etter istiden lå deler av Asker under havgrensa. Marin grense går i dag omtrent 215 meter over havet. Løsmasseavsetninger som ble lagt igjen under havoverflaten og under isen før den trakk seg tilbake, danner grunnlaget for de frodige jord- og skogbruksområdene i kommunen. Store deler av kommunen ligger i Oslo-feltet som består av kalkrike bergarter fra kambrosilur-tiden, dannet for 400-600 millioner år siden. Kambrosilur-områdene domineres av de sedimentære bergartene leirskifer og kalkstein, ofte i vekslende mørke og lyse lag, som særlig kystsonen i Asker er preget av. Disse bergartene forvitrer lett og inneholder mange næringsstoffer av betydning for plantelivet. Mesteparten av berggrunnen sør og midt i kommunen består av drammensgranitt med en karakteristisk lyserød farge.

Naturvariasjonen kan betraktes som stor; her er både skog, kulturlandskap, ferskvannsmiljøer og strand- og marine områder. I tillegg ligger flere av øyene i Oslofjorden innenfor kommunens grenser. Hele kommunens areal ligger i boreonemoral vegetasjonssone med varmekjær vegetasjon og et markant innslag av varmekjære treslag som for eksempel eik, ask og alm.

5.4. Naturverdier i Asker

I Asker har vi både verneområder, prioriterte arter, utvalgte naturtyper, naturtyper, og sjeldne og truede arter. Marka, fjorden, kulturlandskapet, vassdragene, friområdene, turveiene og de grønne arealene i boligstrukturen utgjør kommunens såkalte blågrønne struktur, og er en viktig del av kommunens særpreg, kvalitet og kulturhistorie. Områdene rundt Oslofjorden har et stort biologisk mangfold på grunn av et gunstig klima og variert geologi med kalkrike bergarter. Dette er også området med flest truede og sjeldne arter her i landet. På grunn av stort utbyggingspress har Asker store naturverdier på små, oppsplittede arealer. I kalkrike områder i skog og langs kysten, myr og våtmark, har vi særlig mange rødlistede naturtyper som må ivaretas. Hovedtyngden av registrerte truede arter rundt Oslofjorden er terrestriske. Det er ikke nødvendigvis på grunn av at det er færre truede arter marint, men snarere at kunnskapsmangelen er større marint enn terrestrisk⁵⁵. Samtidig som naturen i Oslofjordområdet har en av landets høyeste artsrikdommer, er naturen under sterkt press fra utbygging, fysiske inngrep (gravearbeider, hogst og slitasje), samt andre trusler som for eksempel spredning av fremmede arter.

⁵⁵ *Kunnskapsstatus Oslofjorden* (2019) Nummer: M-1556. Utgiver: Nina, Niva, Salt, Havforskningsinstituttet.

5.5. Verneområder

Foto: Merete Wiken Dees

Natur kan vernes ut fra ulike formål. De fire viktigste verneformene er nasjonalpark, landskapsvern, naturreservat og marine verneområder. Det finnes også noen spesielle og sjeldne verneformer som oftest samles i en egen gruppe for "*Annet vern*". Verneformål kan være sjøfugl, våtmarksområder, spesielle naturtyper med truede arter, gamle trær, fossiler, geologi og kulturlandskap. Det er knyttet ulike vernebestemmelser til hvert enkelt verneområde.

Det er 69 naturvernopråder i Asker kommune⁵⁶ som til sammen utgjør 7 % (26,26 km²) av kommunens totalareal (Tabell 1). Det er Statsforvalteren i Oslo og Viken som har forvaltningsansvar for verneoprådene i kommunen. De fleste verneopråder ligger i

⁵⁶ Naturbase 23.03.2021

kystsonen og inkluderer flere øyer. Kommunen har 8 (9) verneområder som er større en 1000 daa:

- *Semsvannet landskapsvernområde* (4600 daa) er det største verneområdet i kommunen.
- *Tofteskogen naturreservat* er i underkant av 3000 daa og verneverdiene er i hovedsak knyttet til forekomst av mye grovvokst, høyproduktiv gammel granskog med rik flora.
- Størsteparten av *Grunnane naturreservat* (våtmark) ligger i Drammen kommune.
- *Sandungåsen* (2600 daa), som ligger på grensen mellom tidligere Hurum og Røyken kommuner, har få nye inngrep og store sammenhengende arealer med gammelskog. Det er forekomster av rike skogtyper som edellauvskog og lågurtskog og stort potensiale for videre utvikling av et rikt mangfold av krevende, skoglevende arter.
- *Blåfjell naturreservat* ligger i Kjekstadmarka og er et skogvernområde som består av et større åsparti.
- *Furuåsen og Hagahogget naturreservat*, og *Nordre Skaugumsåsen naturreservat* er skogvernområder nord i kommunen på til sammen 3000 daa.
- *Geitmyråsen naturreservat* (1100 daa) ligger sørvest i kommunen og består av gammel furuskog og granskog med særlig betydning for biologisk mangfold.
- *Haraldsfjellet naturreservat* (998 daa) er et skogvernområde som ligger helt sør i kommunen. Verneverdiene er først og fremst knyttet til store areal med urterik kalkfuruskog og kalkbergvegetasjon langs stranda, med mange sjeldne og hensynskrevende arter. Det er også eldre edelløvskog og store barlindforekomster i området.

Tabell 1. Verneområder i Asker⁵⁷

Verneform	Verneform detaljert	Antall
Annen fredning	<i>Biotopvern etter villloven</i>	3
	<i>Dyrefredningsområde</i>	7
	<i>Naturminne</i>	15
	<i>Plantefredning</i>	1
Landskapsvernområde	<i>Landskapsvernområde</i>	2
Naturreservat	<i>Annet vern</i>	11
	<i>Ikke vurdert</i>	1
	<i>Skogvern</i>	11
	<i>Verneplan for edelløvskog</i>	1
	<i>Verneplan for myr</i>	2
	<i>Verneplan for sjøfugl</i>	13
	<i>Verneplan for våtmark</i>	2

⁵⁷ Miljødirektoratet. *Enkelt søk* i Naturbase. Hentet 25.01.2022.

Mølen naturreservat. Foto: Merete Wiken Dees

5.6. Naturtyper i Asker

En naturtype er definert som *en ensartet type natur som omfatter alle levende organismer i området, samt de miljøfaktorene som virker der, eller spesielle typer naturforekomster som dammer, åkerholmer eller lignende, samt spesielle typer geologiske forekomster.*

Kommunen plikter å ta hensyn til nasjonale mål om å ivareta det mest verdifulle naturmangfoldet. Her er utvalgte naturtyper, truede og nær truede naturtyper spesielt relevant. Virkemidlene i plan- og bygningsloven kan brukes til å ta vare på alle relevante naturtyper, uavhengig av verdi.

Naturtyper er registrert etter to ulike kartleggingssystemer:

1. DN-håndboka
2. Miljødirektoratets instruks - Natur i Norge (NiN)

All naturtypekartlegging fremover skal skje etter Artsdatabankens type- og beskrivelsessystem Natur i Norge (NiN). Kommunene må bruke Miljødirektoratets instruks når de selv iverksetter og stiller krav om naturtypekartlegging⁵⁸. Kartleggingsresultatene skal gjøres tilgjengelige gjennom Naturbase⁵⁹, noe som bidrar til et bedre kunnskapsgrunnlag til bruk i arealplanleggingen. Miljødirektoratets instruks gjelder per nå ikke for naturtyper i sjø eller ferskvann⁶⁰. Den gjelder heller ikke for kartlegging av arter.

⁵⁸ Kartleggingsinstruks, miljødirektoratet (2021) - kartlegging av terrestriske naturtyper etter nin2

<https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2021/februar-2021/kartleggingsinstruks---kartlegging-av-terrestriske-naturtyper-etter-nin2/>

⁵⁹ naturbase, miljødirektoratet. <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/>

⁶⁰ kartlegging av naturtyper på land, miljødirektoratet. Hentet 10.05.2021

<https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/arter-og-naturtyper/miljoovervaking-kartlegging/kartlegging-av-naturtyper-pa-land/>

Nasjonale myndigheter gjennomfører nå en omfattende naturtypekartlegging etter Miljødirektoratets instruks for å øke kunnskapsgrunnlaget om verdifull natur. I den forbindelse er det prioritert å få kartfestet truede og nær truede naturtyper og naturtyper som er levesteder for truede og nær truede arter. Det kartlegges nye områder i Asker hvert år⁶¹.

Totalt 6,5 % (24 167 daa⁶²) av kommunens landareal er avgrenset som naturtyper etter NiN Miljødirektoratets instruks og DN-håndbok 13. Det er 1359 registrerte naturtypelokaliteter fordelt på 54 naturtyper etter DN-håndbok 13, 187 lokaliteter fordelt på to naturtyper etter DN-håndbok 19 og 1581 naturtypelokaliteter fordelt på 64 naturtyper etter NiN Miljødirektoratets instruks.

Naturtypelokalitetene finnes spredt over hele kommunen; i marka, fjorden, landbruksområder, i og langs vassdragene, på friområder og i de grønne arealene i boligområdene. En oversikt over registrerte naturtypelokaliteter i kommunen finnes i Naturbase. Mer utfyllende informasjon om de ulike lokalitetene finnes ved å gå inn i faktaark tilhørende hver lokalitet i Naturbase.

Tabellene nedenfor viser en oversikt over Naturtypelokaliteter i Asker etter DN-håndbok 13 (Tabell 2), DN-håndbok 19 (Tabell 3) og Miljødirektoratets Instruks (NiN) (Tabell 4) med minst 10 forekomster (per mai 2021).

Tabell 2. Naturtypelokaliteter etter DN-håndbok 13 med minst 10 forekomster (per mai 2021).

Naturtype	Antall	Svært viktig	Viktig	Lokalt viktig
Store gamle trær	491	70	238	183
Dam	145	52	52	41
Rik edellauvskog	141	51	71	19
Kalkbarskog	62	20	40	2
Åpen kalkmark	52	26	20	6
Åpen grunnlendt kalkmark	46	17	20	9
Kalkskog	45	12	26	7
Rik sump- og kildeskog	42	12	24	6
Kalkedellauvskog	35	19	16	0
Gammel barskog	27	2	18	7
Gammel lavlandsblandingsskog	24	2	14	8
Slåttemark	22	5	12	5
Strandeng og strandsump	21	4	10	7
Gråor-heggeskog	20	3	10	7
Parklandskap	18	0	8	10
Viktig bekkedrag	16	5	10	1
Hagemark	14	3	6	5
Naturbeitemark	11	1	4	6
Kalksjø	10	6	4	0

⁶¹ Miljødirektoratet. NiN Offentlig Visning.

<https://miljodirektoratet.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=ee9e6c7b9b484965b7d68e32ee47eb13>

⁶² per 11.10.2021

Tabell 3. Naturtypelokaliteter etter DN-håndbok 19 (per mai 2021).

Naturtype	Antall	Svært viktig	Viktig	Lokalt viktig
Bløtbunnsområder i strandsonen	100	0	14	86
Ålegrassamfunn	87	40	31	16

Tabell 4. Naturtypelokaliteter etter NiN med minst 10 forekomster (per mai 2021).

Naturtype	Antall	Kvalitet				
		svært høy	høy	moderat	lav	svært lav
Hule eiker	480	69	224	156	31	
Frisk lågurtedellauvskog	82		18	26	31	7
Frisk kalkedellauvskog	80		13	21	38	8
Lågurtfuruskog	66	5	15	26	18	2
Naturbeitemark	51		3	9	28	11
Kalkfuruskog	49	2	17	17	12	1
Kalkrik myr- og sumpskogsmark	42	2	12	9	16	3
Kalkrik alm-lind-hasselskog	40		5	13	20	2
Hagemark	36			7	21	8
Kalkedellauvskog	36		5	12	16	3
Lågurteikeskog	36	1	11	9	14	1
Frisk kalkgranskog	33		7	11	12	3
Kalk- og lågurtfuruskog	33	2	5	10	16	
Kalklindeskog	33	4	14	11	4	
Høgstaude-edellauvskog	32	4	6	9	13	
Frisk rik edellauvskog	26		5	8	9	4
Gammel granskog med liggende død ved	25	1	12	12		
Gammel granskog	24	5	8	11		
Rik boreal frisk lauvskog	24		1	5	14	4
Lågurtedellauvskog	22		3	12	7	
Tørkeutsatt kalkgranskog	22	1	9	3	8	
Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	19	2	4	10	3	
Flommyr, myrkant og myrskogsmark	18		1	7	7	3
Svært tørkeutsatt sørlig kalkberg	17	3	4	7	3	
Gammel furuskog med gamle trær	16	2	8	6		
Gammel lågurtgranskog	16	5	6	5		
Høgstaudegranskog	15		5	4	6	
Flomskogsmark	13		2	4	5	2
Gammel høgstaudegråorskog	13	1	5	7		
Sanddynemark	12			2	10	
Gammel furuskog med liggende død ved	10		6	4		
Gammel furuskog med stående død ved	10	1	6	3		
Lågurtalm-lind-hasselskog	10	1	1	4	4	

Truede naturtyper

Norsk rødliste for naturtyper 2018 viser hvilke naturtyper som har risiko for å gå tapt fra Norge⁶³. Rødlista er utarbeidet av Artsdatabanken i samarbeid med fageksperter. Truede naturtyper er naturtyper som er i kategoriene kritisk truet (CR), sterkt truet (EN) eller sårbar (VU). I Asker kommune finner vi i underkant av 40 truede naturtyper fordelt på 581 lokaliteter kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (NiN)⁶⁴. Eksempler på truede naturtyper i Asker er naturbeitemark, slåttemark, strandeng, ulike sumpskogtyper, lågurtskogstyper, leirraviner og en rekke kalkrike naturtyper som Asker også har et nasjonalt ansvar for å ivareta.

Utvalgte naturtyper

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 52 ble forskrift om utvalgte naturtyper vedtatt i kgl.res. 13. mai 2011^{65,66}. Per dags dato har følgende åtte naturtyper status som utvalgt naturtype:

1. Slåttemark
2. Slåttemyr
3. Hule eiker
4. Kalklindskog
5. Kalksjøer
6. Kystlynghei
7. Åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone
8. Olivinskog

Utvelgelsen av naturtyper er knyttet til forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Det skal legges vekt på om naturtypen⁶⁷:

- har en utvikling eller tilstand som gjør at naturtypen er truet
- er viktig for én eller flere prioriterte arter
- har en vesentlig andel av sin utbredelse i Norge
- har internasjonale forpliktelser knyttet til seg

Målet er at natur som er verneverdig skal få bedre beskyttelse uten at det må treffes vedtak om områdevern⁶⁸. Betydningen av at en naturtype blir klassifisert som utvalgt, er at det skal tas spesielt hensyn til den både i offentlig og privat virksomhet. Utvalgte naturtyper har ekstra beskyttelse gjennom *Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven*⁶⁹. Planlegging av arealbruk må legges opp slik at inngrep i utvalgte naturtyper unngås. For de utvalgte naturtypene er det utarbeidet handlingsplaner eller faggrunnlag. Det er også utarbeidet en egen tilskuddsordning for trua naturtyper, hvor bl.a. kommuner, grunneiere, organisasjoner m.fl. kan søke om midler til aktiv skjøtsel eller andre tiltak som ivaretar naturtypen.

⁶³ Artsdatabanken (2018). Norsk rødliste for naturtyper 2018. Hentet (30.04.2021) fra <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>

⁶⁴ Enkelt søk i Naturbase, truede naturtyper. Hentet 30.04.2021 https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/enkelt-sok/?ds=7&f17=Truet&f1=30_Viken&f2=30_Asker&so=DESC&sc=7

Vedtak om tillatelse til tiltak som berører forekomst av en utvalgt naturtype, enten positivt eller negativt, skal kunngjøres og registreres i miljøvedtaksregisteret, jf. naturmangfoldloven §§ 56 og 68⁷⁰. Kunngjøringsplikten og registrering i miljøvedtaksregisteret skal sikre at organisasjoner og andre med klagerett er i stand til å følge med på forvaltningen av utvalgte naturtyper. Kommunen skal fortrinnsvis avklare bruken av forekomster med status som utvalgt naturtype gjennom plan. For skogbruks- og jordbrukstiltak gjelder meldeplikt når tiltakene berører forekomster av utvalgte naturtyper (§§ 54 og 55).

Ifølge Naturbase og naturtyperegistreringene etter DN-håndbok 13, har Asker kommune rundt 400 lokaliteter med utvalgte naturtyper. Dette utgjør 0,4 % (1557 daa) av kommunens totale landareal. Hule eiker utgjør majoriteten av disse og i tillegg finnes slåttemark, slåttemyr, kalklindeskog, kalksjøer og åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone.

Slåttemark

Slåttemarker en kritisk truet (CR) naturtype og svært mange arter har slåttemark som leveområde (Figur 7). I dag har både slåttemarker og mange av artene som lever der, blitt sjeldne. Tradisjonelt ble slåttemarkene regelmessig slått og høstet til vinterfôr. Få av disse brukes i dag slik de opprinnelig ble brukt, men naturverdiene er der fortsatt. Karakteristisk for slåttemarkene er at de har et høyt artsmangfold av blomstrende planter jevnt fordelt i enga, og de kalles derfor også for blomsterenger.

Figur 7. Slåttemark (kritisk truet) på Koiatangen. Foto: Merete Wiken Dees

Lokaliteter i kommunen: Asker kommune har i underkant av 20 registrerte slåttemarker som oppfyller kriteriene som utvalgt naturtype (DN-håndbok 13).

To slåtteeenger og én strandeng skjottes i kommunal regi for å bevare mangfoldet av planter og insekter, og for å hindre at fremmede arter etablerer seg. De slås én gang sent i sesongen,

gresset bakketørkes slik at frøene får spredt seg, og gresset fjernes igjen for å hindre gjødsling av bakken.

Påvirkning: endringer i arealbruk, opphør av slått

Aktuell handlingsplan: følges opp gjennom en egen handlingsplan⁷¹.

Slåttemyr

Figur 8. Slåttemyra ved Svensrud. Foto: Merete Wiken Dees

En slåttemyr er en myr med vegetasjon som er betinget av tradisjonell slått og som fortsatt bærer preg av slåtten⁷². Slåttemyr er en av de mest truede naturtypene vi har i Norge. De er ofte svært artsrike, og er viktige levesteder både for fugler, insekter og sjeldne orkidéer.

Lokaliteter i kommunen: Svensrud, innenfor Semsvannet landskapsvernområde, er en viktig slåttemyr i Asker (Figur 8). Skjøtsel er en forutsetning for bevaring av de botaniske verdiene og Naturvernforbundet i Oslo og Akershus skjøtter myra hvert år.

Påvirkning: endringer i arealbruk, opphør av slått

Aktuell handlingsplan: Handlingsplanen for slåttemark omfatter også slåttemyr, men Miljødirektoratet jobber med å få på plass en egen handlingsplan for slåttemyr⁷³.

⁷² Slåttemyr – en sterkt truet naturtype. <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/naturomrader-pa-land/kulturlandskap/slattemyr/>

⁷³ DN-rapport 6-2009 Handlingsplan for slåttemark. Lastet ned 25.03.2021.

https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/95/dn_handlingsplan_2009-6_net-2.pdf

Hule eiker

Eik er sannsynligvis det treslaget i Skandinavia som har flest andre arter knyttet til seg. Eiketrærne kan bli svært gamle og i løpet av trærnes lange levetid kan det oppstå mange ulike levesteder for mange forskjellige arter. Så mange som 1500 arter kan leve på og i hule eiker. I 2011 ble hule eiker vedtatt som utvalgt naturtype. Dette omfatter eiketrær som har en diameter på minst 63 cm, tilsvarende omkrets på 200 cm, samt eiketrær som er synlig hule og med en diameter på minst 30 cm, tilsvarende omkrets på minst 95 cm. Hvilke hule eiker som er utvalgt naturtype avhenger også av plassering. Utenfor produktiv skog er alle hule eiker utvalgt naturtype. I produktiv skog er hule eiker utvalgt naturtype dersom de ligger ikke ligger lenger inn enn 20 meter fra arealklassene bebygd, åpen fastmark, fulldyrka jord, overflatedyrket jord og innmarksbeite, slik dette til enhver tid er definert i arealressurskartet AR5. Trær som befinner seg på grenselinja anses å være utvalgt naturtype hule eiker, dersom deler av stammen på grunnivå befinner seg innenfor.

Lokaliteter i kommunen: Asker kommune ligger innenfor eikas naturlige utbredelsesområde i Norge. Av våre to eikearter, sommerek og vinterek, er det sommerek som er den dominerende eikearten i kommunen, selv om også vinterek er registrert. Et enkelt søk i Naturbase viser at 317 lokaliteter er registrert med den utvalgt naturtypen *hule eiker* etter DN-Håndbok 13, mens 480 naturtypelokaliteter er registret med hule eiker etter NiN – Miljødirektoratets instruks⁷⁴.

Påvirkning: trues av hogst og arealendringer

Aktuell handlingsplan: Handlingsplan for utvalgt naturtype hule eiker (DN 2012)⁷⁵.

Figur 9. Eika ved Holmsbustøa er fredet som naturminne. Foto: Merete Wiken Dees

⁷⁴ <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/enkelt-sok/> 29.03.2021

⁷⁵ DN-rapport 1-2012 Handlingsplan for utvalgt naturtype hule eiker. Lastet ned 29.03.2021

https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/2762/dn-rapport-1-2012_nettpdf

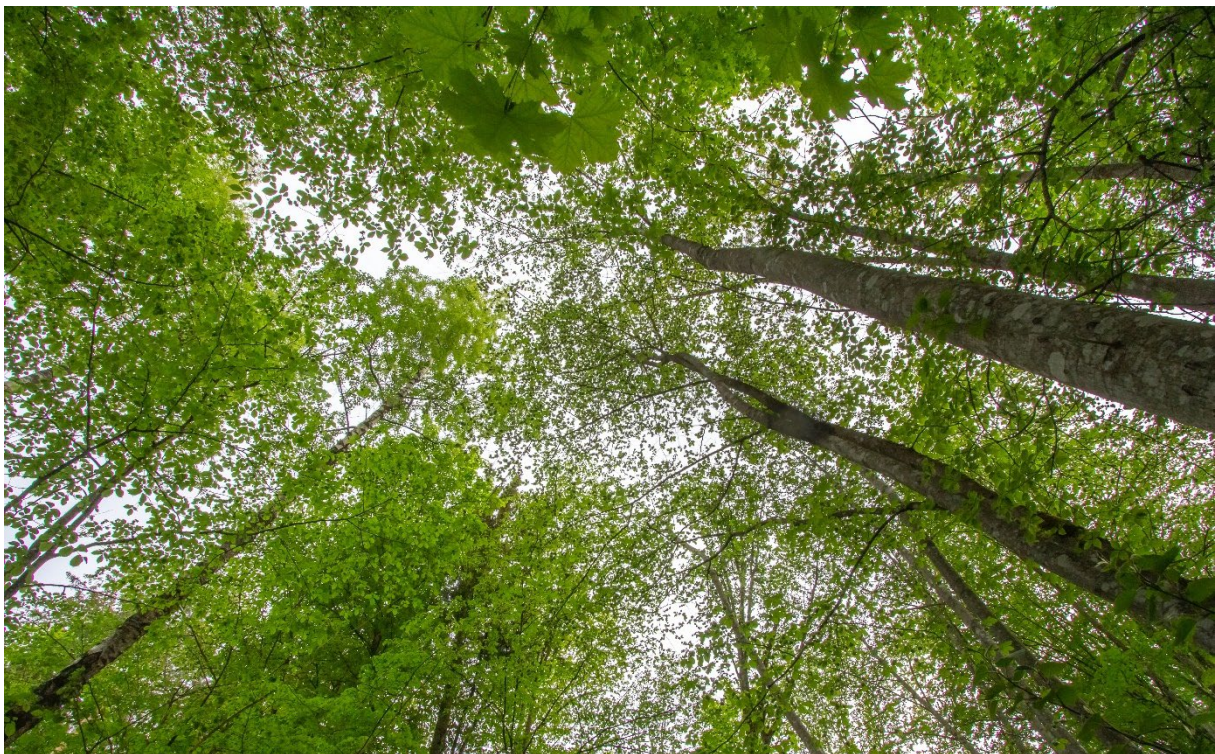
Kalklindeskog

Kalklindeskog er en sterkt truet naturtype som vokser på kalkrik mark^{76,77} (Figur 10). Skogene er få og hver lokalitet har svært lite areal. Norge er trolig hovedområdet for kalklindeskoger i Europa og vi har et internasjonalt ansvar for å ta vare på naturtypen kalklindeskog. Mange av artene som er knyttet til miljøet, finnes svært få andre steder. Over 100 arter på den norske rødlista for arter er tilknyttet kalklindeskogen. De fleste av disse er sopper, men også flere truede insektarter lever i kalklindeskogene. Soppartene som lever i kalklindeskogen, finnes ofte bare i denne naturtypen.

Lokaliteter i kommunen: alle kalklindeskogene i kommunen ligger der det er kalkrik berggrunn. Et enkelt søk i Naturbase viser at 23 lokaliteter er registrert som den utvalgt naturtypen kalklindeskog etter DN-Håndbok 13, mens 33 naturtypelokaliteter er registret som kalklindeskog (utvalgt naturtype) etter NiN – Miljødirektoratets instruks⁷⁸.

Påvirkning: Kalklindeskogen i Norge finnes ofte i tett befolkede områder, hvor det er stort press på arealene. Veiutbygging og utvidelser av tettsteder er den største grunnen til at kalklindeskogene er redusert. Hogst for å bedre utsikten for boligområder er også en grunn til at de verdifulle skogene har blitt færre og mindre. Forsøpling og slitasje som følge av ferdsel er også trusler mot kalklindeskogene.

Aktuell handlingsplan: DN-rapport 8-2011 Handlingsplan for kalklindeskog⁷⁹.

Figur 10. Kalklindeskog (sterkt truet) på Blakstad. Foto: Merete Wiken Dees

⁷⁶ Kalklindeskog, Miljøstatus. Lastet ned 29.03.2021

<https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/naturomrader-pa-land/skog/kalklindeskog/>

⁷⁷ Framstad, E. og Bendiksen, E. (2018). Sterk kalkrik edellauskog, Skog. Norsk rødliste for naturtyper 2018. Artsdatabanken, Trondheim. Hentet 29.03.2021 fra: <https://artsdatabanken.no/RLN2018/365>

⁷⁸ <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/enkelt-sok/> 29.03.2021

⁷⁹ DN-rapport 8-2011 Handlingsplan for kalklindeskog

https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/2550/dn-rapport-8-2011_net.pdf

Kalksjøer

Kalksjøer er innsjøer, tjern og dammer som er naturlig påvirket av kalk og er unike levesteder for flere sjeldne kalkkrevende arter⁸⁰. For å ta ekstra vare på denne naturtypen og sikre den i framtiden er «innsjøer med kalsiuminnhold større eller lik 20 mg/l, og med forekomst av minst en av de følgende artene; Rødkrans (*Chara tomentosa*), Smaltaggkrans (*C. rudis*), Hårpiggkrans (*C. polychanta*), Stinkkrans (*C. vulgaris*), Knippebustkrans (*C. curta*), Gråkrans (*C. contraria*), Blanktjønnaks (*Potamogeton lucens*), Sliretjønnaks (*Stuckenia vaginata*), Vasskrans (*Zannichellia palustris*) eller andre truede kalkkrevende plante- eller dyrarter» en «utvalgt naturtype» etter naturmangfoldloven (Direktoratet for Naturforvaltning, 2011).

Lokaliteter i kommunen: Asker kommune har ti registrerte kalksjøer og syv av disse oppfyller kriteriene for utvalgt naturtype (DN-håndbok 13); Brendsrudvannet, Drengsrudvann (øvre), Finsrudvannet, Hogstadvannet, Nesøytjern, Oppsjø og Padderudvannet (Figur 11). Alle kalksjøene ligger nord i kommunen.

Figur 11. Hogstadvannet er en av syv kalksjøer som er registrert som utvalgt naturtype i Asker. Foto: Merete Wiken Dees

Påvirkning: Mange kalksjøer ligger i områder som er tett befolket eller gunstig for jordbruksaktivitet. Den viktigste trusselen er tilførsel av næringsalter med nitrogen og fosfor gjennom tilsig av gjødsel fra jordbruk. Arealendringer, fremmede arter, klimaendringer og forsurening på grunn av luftforurensning kan også true kalksjøene.

Aktuell handlingsplan: Handlingsplan for kalksjøer (Direktoratet for naturforvaltning 2011)⁸¹.

⁸⁰ Kalksjøer, Miljøstatus. <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/ferskvann/kalksjoeer/>

⁸¹ https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/2475/dn-rapport-6-2011_nettpdf

Åpen grunnlendt kalkmark

Åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone er en sterkt truet naturtype som omfatter jorddekt åpen naturmark på svært kalkrike bergarter under skoggrensa⁸². Vegetasjon er preget av lyselskende, kalkkrevende, tørketålende urter med lite krav til næring. Svært mange arter med slike økologiske krav har en sørøstlig utbredelse, og mange av dem har i Norge et begrenset utbredelsesareal, med tyngdepunkt i kalkområdene i Oslofjorden. Denne artsrike naturtypen dekker bare 0,0003% (1 km²) av Norges areal⁸³.

Lokaliteter i kommunen: Et søk i naturbaser viser at 19 naturtypelokaliteter er registret som åpen grunnlendt kalkmark etter NiN – Miljødirektoratets instruks⁸⁴.

Påvirkning: Reduksjon av totalarealet og forringelse av naturtypen på grunn av biotiske faktorer (gjengroing, fremmede arter, nitrogenpåvirkning, slitasje og nedbygging).

Åpen grunnlendt kalkmark på Hvamodden. Foto: Merete Wiken Dees

⁸² Evju, M., Høitomt, T., Ihlen, P. G., Aarrestad, P. A. og Grytnes, J.-A. (2018). Åpen grunnlendt sterkt kalkrik mark i boreonemoral sone, Fjell og berg. Norsk rødliste for naturtyper 2018. Artsdatabanken, Trondheim. Hentet (dato) fra: <https://artsdatabanken.no/RLN2018/266>

⁸³ Olsen, S. L., Evju, M., Bratli, H., Often, A., og Stabbetorp, O. Vip-status gir sjelden naturtype spesialbehandling. <https://blogg.forskning.no/plantepressa/vip-status-gir-sjelden-naturtype-spesialbehandling/1820116>. Hentet 06.07.2021.

⁸⁴ Naturbase. Lastet ned 29.03.2021. https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/enkelt-sok/?ds=7&f1=30_Viken&f2=30_Asker&f6=%C3%85pen%20grunnlendt%20kalkrik%20mark%20i%20boreonemoral%20sone

Viltlokaliteter

Viltlokaliteter er områder som er viktige for viltet og som er kartlagt etter DN håndbok nr. 11⁸⁵. Det kan være viktige villtrekk, viktige reirplasser, spillplasser for skogsfugl, viktige trekk- eller beiteområder. Biofokus gjorde en oppdatering av viltkartleggingen i gamle Asker kommune i 2009⁸⁶.

Orrhane. Foto: Merete Wiken Dees

All annen natur

All annen natur er natur som ikke faller inn under noen av forvaltningsbegrepene. Dette er natur som finnes i «100-meterskogene», mellom hus og annen bebyggelse, langs veier, og i jordbruksarealer. I takt med økende befolkning, og ønske om nærhet til tettsteder og kollektivknutepunkter er slike arealer under press fra nærings- og boligutvikling. Dersom man skal ivareta naturmangfoldet i levedyktige bestander på lang sikt, må også naturen som ikke faller inn under forvaltningsbegrepene vektlegges. Slike områder kan fungere som vandringskorridorer, hekke- og yngleområder, beiteområder, overvintringsområder, leveområder eller andre områder av verdi.

Samtidig med ønske om fortetting, er det viktig for både miljø og folkehelse å bevare nærheten til naturområder for befolkningen, for å unngå at innbyggerne skal være avhengige av bil for å komme seg ut i naturen. I Asker er verdifull natur i flere av de populære turområdene utsatt for slitasje. Det er derfor viktig å bevare 100-meterskoger og tettstedsnære grøntområder for å ta bort noe av trykket fra de mest sårbare naturområdene.

⁸⁵ Miljødirektoratet. Viltkartlegging. DN-håndbok 11-2000.

⁸⁶ Biofokus rapport 2009-13. Oppdatering av viltkartet, Asker kommune 2008.

Økologisk funksjonsområde

Økologi handler om hvordan levende organismer påvirker hverandre, og miljøet de lever i. Alle arter har bestemte krav til miljøet rundt seg for at de skal kunne leve. I naturmangfoldloven er økologiske funksjonsområder definert som områder som oppfyller en økologisk funksjon for arter. Dette kan være funksjoner knyttet til reproduksjon, overlevelse eller spredning/migrasjon⁸⁷. For fastsittende organismer som planter, moser og lav, er det økologiske funksjonsområdet avgrenset til artens leveområde, mens f.eks. fugler og pattedyr har flere ulike økologiske funksjonsområder.

⁸⁷ Framstad, E., Bevanger, K., Dervo, B., Endrestøl, A., Olsen, S.L. & Pedersen, H.C. 2018. Faggrunnlag for kartlegging av økologiske funksjonsområder for terrestriske arter. NINA Rapport 1598. Norsk institutt for naturforskning.

5.7. Artsmangfold i Asker

Ramsløk (nær truet). Foto: Merete Wiken Dees

I Norge er det registrert nesten 47 000 arter, men man antar at det reelle tallet er høyere, rundt 72 000⁸⁸. Omtrent 80 % av Norges landlevende arter er representert i Oslofjordområdet⁸⁹.

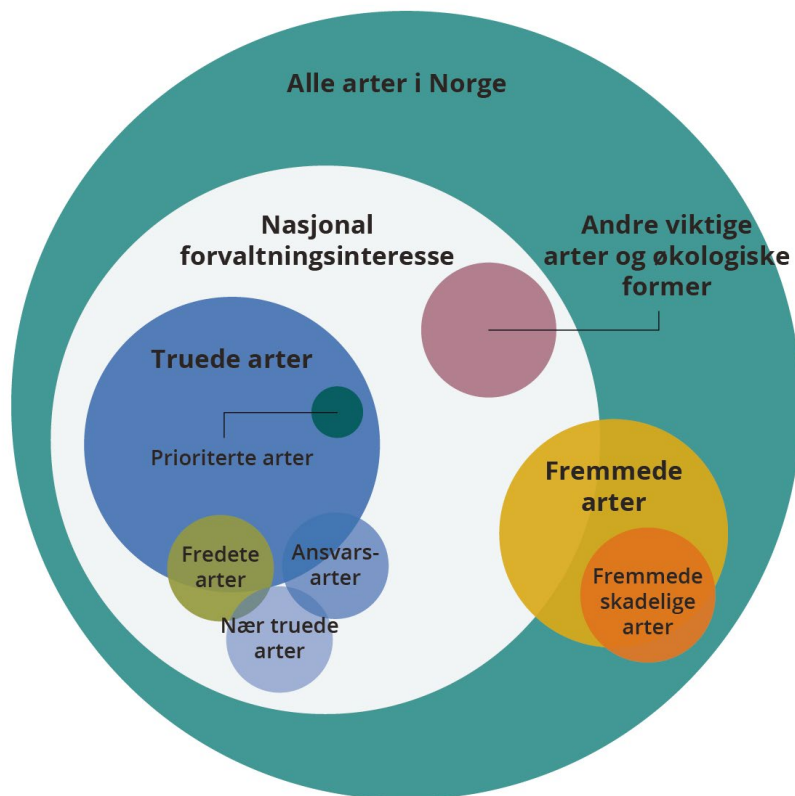
Norske myndigheter har et spesielt ansvar for å følge opp arter av nasjonal forvaltningsinteresse (Figur 12). Arter av nasjonal forvaltningsinteresse omfatter omtrent 4600 forskjellige arter fra flere kategorier⁹⁰:

- truede og nær truede arter
- prioriterte arter
- ansvarsarter
- fredete arter
- fremmede skadelige arter

⁸⁸ Arter. Miljøstatus. <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/arter/>

⁸⁹ Naturhistorisk museum (sist endret 29.09.2015). Forskning og samlinger/ Oslofjorden. Tilgjengelig på: <https://www.nhm.uio.no/forskning/prosjekter/oslofjord/oslofjorden/> (20.02.2021)

⁹⁰ Arter. Miljødirektoratet/Miljøstatus <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/arter/> Lastet ned 09.04.2021

Figur 12. Kategorisering av arter i Norge. Kategoriene artene deles inn i, kan ofte være overlappende. Kilde: Miljødirektoratet/Miljøstatus⁹¹.

Per august 2022 er det publisert rundt 340 000 registreringer av arter i Artskart i Asker kommune⁹². Dette utgjør rett i overkant av 13 000 taksoner^{93, 94}. Av disse utgjør fugler 45 % av registreringene. Også av karplanter er det gjort en god del registreringer (26 %).

Vi må anta at arts mangfoldet innen mange grupper er høyere enn det som er registrert i kommunen. Det må imidlertid anføres at enkelte arter, som ikke ligger ute på Artskart, kan være publisert i ulike rapporter og artikler. Dette er en krevende jobb å få oversikt over, og er derfor ikke tatt med her. Dernest kan det også hende at enkelte av de registrerte funnene på Artskart ikke er korrekte. Det er også en del arter som tidligere er observert i kommunen som ikke lenger finnes her.

⁹¹ Arter. Miljøstatus. <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/arter/>

⁹² Artskart, artsdatabanken. <https://artskart.artsdatabanken.no/> Nedlastet fra Artskart 19.08.2022

⁹³ Takson: er i biologiske vitenskaper en betegnelse på konkrete systematiske grupper med organismer som er atskilt fra andre organismer. *Takson* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 15. april 2021 fra <https://snl.no/takson>

⁹⁴ Artskart, artsdatabanken. <https://artskart.artsdatabanken.no/> Nedlastet fra Artskart 19.08.2022

Tabell 5. Oversikt over observasjoner innen ulike artsgrupper i Asker kommune.
 Artskart.artsdatabanken.no. Nedlastet fra Artskart 19.08.2022.

Artsgruppe	Antall observasjoner, rødlistekategori				Antall observasjoner, fremmedartskategori	
	Nær truet (NT)	Sårbar (VU)	Sterkt truet (EN)	Kritisk truet (CR)	Høy risiko (HI)	Svært høy risiko (SE)
Pattedyr	86	48	29	8	0	34
Fugler	11524	24483	1989	3713	0	601
Amfibier, reptiler	113	3	0	0	0	0
Fisker	88	2	52	0	49	0
Krepsdyr	4	17	50	0	0	2
Biller	224	122	84	4	1	5
Døgnfluer, øyestikkere, steinfluer, vårfluer	7	0	0	0	0	0
Nebbmunner	46	6	0	0	5	0
Sommerfugler	148	141	364	15	0	0
Tovinger	18	31	2	0	0	0
Veps	56	25	36	0	0	0
Edderkoppdyr	0	8	0	0	0	8
Bløtdyr	1	32	0	0	145	230
Karplanter	3207	2303	1918	61	659	15232
Alger	0	4	0	0	0	28
Moser	112	176	50	4	0	0
Lav	169	71	39	0	0	0
Sopp	998	753	237	2	11	1
Sum antall taksoner	406	352	169	27	51	79

Truede arter

Norsk rødliste for arter 2021 er en oversikt over arter som har risiko for å dø ut fra Norge⁹⁵. Totalt 23 405 arter er vurdert og 21 % (4957) av disse er oppført på rødlista. Av disse er 2752 klassifisert som truet. Størst andel truede arter finnes i artsgruppene fugler, pattedyr og moser⁹⁶. De truede artene er ujevnt fordelt i Norge. Flest finnes i Oslo og gamle Akershus. De geografiske forskjellene har flere årsaker. Våre mest varmekrevende arter finnes i de sørøstlige delene av Norge, og det er også her vi finner størst variasjon av sjeldne livsmiljø. Samtidig er dette de områdene som har høyest befolkningstetthet og mest omfattende menneskelig påvirkning. Rødlista er utarbeidet av Artsdatabanken i samarbeid med fagekspertter.

Rundt 15 % av registreringene fra Asker kommune i Artskart er av nær truet eller truede arter⁹⁷. Det er gjort i overkant av 51 000 observasjoner av rødlistearter i Asker. Av disse er det registrert 27 arter som er kritisk truet og 169 arter som er sterkt truet, mens det er flere arter i kategoriene sårbar (352 arter) og nær truet (402 arter). Mange av disse observasjonene er gjort langt tilbake i tid og flere av artene eksisterer dessverre ikke lenger i kommunen vår. Av artene som er kritisk truet, er det kanskje bare i underkant av ti arter vi vil kunne oppleve å observere i Asker i dag.

De fleste sjeldne arter i Asker er registrert innenfor verneområdene eller innenfor lokaliteter med viktige naturtyper.

En rekke sommerfugler har hatt sin utbredelse flere steder i Indre Oslofjord, både på øyene og fastlandet. De har forsvunnet en etter en, hovedsakelig som følge av utbygging med boliger, garasjer og småbåthavner. De siste tiårene har nok også utbredelsen av fremmede arter bidratt til å ødelegge flere av levestedene deres ved å skygge ut nektarrike blomster som sommerfuglene er avhengige av. Lakrismjeltblåvinge er et eksempel på en sommerfuglart som historisk er kjent fra kommunen vår. Det første norske funnet av lakrismjeltblåvinge ble gjort i 1880 ved gården "Borge" i Asker (sannsynligvis = Borgen). Siden har arten blitt funnet på Nesøya, Brønnøya og Langåra i Asker, samt på noen få lokaliteter i Bærum. Arten ble sist sett på øya Langåra i 2013, og er nå trolig utdødd fra Norge⁹⁸.

I 2016 kom Naturhistorisk Museum med en rapport som viser at Brønnøya er å anse som et av de aller viktigste leveområdene for truede sommerfugler i indre Oslofjord, og trolig også i Norge⁹⁹. Gamle data har vist at det er registrert hele 48 rødlistede sommerfuglarter på øya. På bakgrunn av store arealmessige endringer i løpet av de siste tiårene, var det forventet at Brønnøya hadde tapt mye av sitt biologiske mangfold. Resultatet av kartleggingen i 2016 viste at mangfoldet av arter er kraftig redusert, men at øya fortsatt er svært viktig for truede sommerfugler: 14 rødlistede sommerfuglarter ble påvist.

⁹⁵Artsdatabanken (2021). Resultater. Norsk rødliste for arter 2021. <https://www.artsdatabanken.no/rodlisterforarter2021/Resultater> Nedlastet 24.11.2021

⁹⁶Artsdatabanken (2021). Antall arter på rødlista. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodlisterforarter2021/Resultater/Antallarterparodlista>. Nedlastet 20.12.2021.

⁹⁷ Artsdatabanken. Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no> Hentet 25.01.2022.

⁹⁸ Artsdatabanken. Arter på nett. Lakrismjeltblåvinge. <https://www.artsdatabanken.no/Pages/144783/Lakrismjeltblaavinge> Hentet 25.01.2022

Prioriterte arter

En art som har høy eller ekstrem høy risiko for å dø ut fra Norge kan etter naturmangfoldlovens § 23 få spesiell beskyttelse. Den kan bli en prioritert art dersom¹⁰⁰:

- arten og dens genetiske mangfold ikke er ivaretatt på lang sikt og arten ikke forekommer i levedyktig bestand i sitt naturlige utbredelsesområde (§ 5 i naturmangfoldloven)
- arten har en stor del av sin utbredelse eller genetiske særtrekk i Norge
- det er internasjonale forpliktelser knyttet til arten

Når en art er vedtatt som prioritert art, er alle uttak, skade eller ødeleggelse av arten forbudt. Hver prioritert art får sin egen forskrift og egen handlingsplan. Det finnes en statlig tilskuddsordning for tiltak som bidrar til å ta vare på prioriterte arter.

Av de prioriterte artene, finnes planten dragehode i Asker kommune (Figur 1). Der planten vokser finner vi som oftest et stort mangfold av andre sjeldne og krevende karplanter og insekter, blant annet dragehodeglandsbille, som bare finnes på dragehode. Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet etter forskrift om dragehode som prioritert art¹⁰¹.

Tabell 6. Tabellen viser et utvalg arter som har en stor del av sin norske utbredelse i Asker kommune¹⁰². Asker kommune har derfor et spesielt ansvar for å ta vare på disse artene.

Artsnavn	Norsk navn	Rødlistekategori	Gruppe
<i>Agonopterix quadripunctata</i>	Hjorteflatmøll	EN	Sommerfugl
<i>Blysmus compressus</i>	Flatsivaks	EN	Karplante
<i>Carex acutiformis</i>	Rankstarr	VU	Karplante
<i>Carex elata</i>	Bunkestarr	VU	Karplante
<i>Cochylidia richteriana</i>	Brun malurtpraktvikler	EN	Sommerfugl
<i>Coenonympha hero</i>	Heroringvinge	EN	Sommerfugl
<i>Cortinarius aprinus</i>	Villsvinslørsopp	VU	Sopp
<i>Cortinarius eucaeruleus</i>	Indigoslørsopp	EN	Sopp
<i>Dracocephalum ruyschiana</i>	Dragehode	VU	Karplante
<i>Frullania bolanderi</i>	Pelsblæremose	VU	Mose
<i>Lycoperdon mammiforme</i>	Flassrøysopp	EN	Sopp
<i>Meligethes norvegicus</i>	Dragehodeglandsbille	EN	Bille
<i>Potamogeton lucens</i>	Blanktjernaks	EN	Karplante
<i>Pyrausta sanguinalis</i>	Blodengmott	CR	Sommerfugl
<i>Thelypteris palustris</i>	Myrtelg	VU	Karplante
<i>Veronica spicata</i>	Aksveronika	VU	Karplante
<i>Vicia pisiformis</i>	Ertevikke	EN	Karplante

¹⁰¹ Forskrift om dragehode som prioritert art. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-05-20-517>

¹⁰² Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Kjære Asker kommune, ved ordfører og rådmann - Dere har verdier ingen kan erstatte. Brev datert 19.09.2018.

Ansvarsarter

Dersom en stor andel av en arts utbredelse finnes i en kommune, kan kommunens behandling av arten bli helt avgjørende for hvordan den utvikler seg og om arten overlever. Kommunen har derfor et særlig ansvar for å ta vare på arten gjennom god forvaltning. At den overlever i kommunen som har ansvar for den, er spesielt viktig for at den skal kunne overleve i Norge.

Asker er en av landets kommuner med flest ansvarsarter. Disse artene er særlig knyttet til kalkrike områder, naturskog, raviner, kulturlandskap og gamle trær. Alle ansvarsartene, i tillegg til mange flere arter, finner vi på rødlista. Tabell 6 viser et utvalg av Askers ansvarsarter.

Fredete arter

Til sammen 63 arter av karplanter, moser og virvelløse dyr er fredet i Norge¹⁰³. Formålet med fredningen er å beskytte enkelte arter av truede, sårbare, hensynskrevende eller sjeldne karplanter, kryptogamer (moser, lav og sopp), alger og virvelløse dyr mot skade og ødeleggelse. Leveområdene til disse artene er imidlertid ikke sikret. Prioriterte arter har en større grad av beskyttelse enn fredete arter. Kommunens handlingsrom er begrenset der det finnes fredede arter.

Misteltein (Figur 13) er en fredet art som finnes i Asker. Den ble fredet i 1976 og trær med misteltein er også fredet. Orkideen myrflangre og mosen grønnsko er andre fredete arter som finnes i Asker.

Figur 13. Misteltein fra Mølen. Foto: Merete Wiken Dees

¹⁰³ Forskrift om fredning av truede arter. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2001-12-21-1525>

Fremmede og skadelige arter

Karplanter utgjør hovedandelen av fremmede arter i Norge. Kilder til spredning av fremmede arter i Asker er bl.a. dumping av hageavfall i naturen (Figur 14); frøspredning fra veikanter, hager og parkanlegg og flytting av jordmasser. Områder med et forstyrret vegetasjonsdekke som kulturmark, boligområder, veikanter og industriområder er spesielt utsatt for etablering av fremmede arter. I mark med etablert og naturlig vegetasjonsdekke er konkurransen større og fremmede plantearter vil ikke etablere seg like lett der.

Figur 14. Dumping av hageavfall i naturen. Foto: Asker kommune

Per august 2022 er over 17 000 observasjoner av fremmede arter med «svært høy» eller «høy risiko», fordelt på 131 takson, registrert i kommunen. Hele 94 % av disse observasjonene er karplanter. Utbredelsen av fremmede arter er størst langs veier (grøftekanter) og vassdrag, og minst i de store skogsområdene. Kunnskapen og innsatsen i de tre tidligere kommunene har variert når det gjelder tiltak mot fremmede skadelige arter.

Tidligere Asker kommune har hatt fokus på bekjempelse av kjempespringfrø langs Neselva og kjempebjørnekjeks på ulike lokaliteter i kommunen. Arbeidet har vist gode resultater ved at enkelte bestander av kjempebjørnekjeks har blitt borte, mens bestanden av kjempespringfrø langs Neselva har vært holdt nede. Tidligere Røyken kommune har tidligere hatt fokus på bekjempelse av de fire artene rynkerose, parkslirekne, kjempebjørnekjeks og kjempespringfrø både på kommunal og privat eiendom. Tidligere Hurum kommune har ikke hatt et målrettet arbeid mot fremmede skadelige arter. I tillegg til bekjempelse i kommunal regi blir det også utført noe bekjempelse i regi av fylkesmannen/Statens naturoppsyn (SNO), Statens vegvesen, samt av privatpersoner og foreninger.

Av hensyn til praktisk gjennomførbarhet og de totale økonomiske kostnader vil det ikke være mulig med tiltak mot alle fremmede arter i kommunen. Vi må derfor prioritere arter, forekomster og tiltak som gir en tydelig gevinst for viktig naturmangfold. Fremmede arter i nærheten av verneområder eller viktige naturtyper har høy prioritet. Valg av ambisjonsnivå

må tilpasses art og lokalitet. *Handlingsplan mot fremmede skadelige arter i Oslo og Viken*¹⁰⁴ og kriterier fra Miljødirektoratet er styrende ved utvelgelse av hvilke fremmede arter som skal bekjempes i kommunen. Hvert år søker kommunen Statsforvalteren om tilskudd til bekjempelse av fremmede arter. Arbeidet med fjerning av fremmede arter er både arbeids- og ressurskrevende. Nye fremmede arter introduseres i et høyt tempo og gjør at planer over hvilke arter som skal prioriteres må oppdateres jevnlig.

De siste årene har kommunen rettet bekjempelsestiltak mot *kjempespringfrø* og *kjempebjørnekjeks* i nærhet til verneområder eller viktige naturtyper. Disse er oppført som arter som bør bekjempes/utrykkes regionalt og anses som en stor trussel på det stedegne biologiske mangfoldet i regionen.

Kjempespringfrø er en art som trives best på fuktig og næringsrik mark og vokser ofte langs elver og bekker. Vann er en viktig spredningsvei. Kjempespringfrø er observert flere steder langs elver og bekker i kommunen: eksempler er Neselva, Hyggenbekken og Hegga, men også langs mindre bekker i kommunen.

Bekjempelse av kjempespringfrø - før og etter fjerning av plantene. Foto: Jobbhuset

¹⁰⁴ Handlingsplan mot fremmede og skadelige arter i Oslo og Viken, Fylkesmannen i Oslo og Viken. <https://www.statsforvalteren.no/contentassets/24cb8822fc8f45a786c9345f3174fc40/handlingsplan-mot-fremmede-skadelige-arter-i-oslo-og-viken.pdf>

Figur 15. Kjempebjørnekjeks. Foto: Merete Wiken Dees

Kjempebjørnekjeks (Figur 15) vokser i skogkanter og eng, ellers i veikanter og annen skrotemark, og finnes på spredte lokaliteter i kommunen. Innsats mot denne plantearten gjøres både ut fra et fremmed art-perspektiv og et helseperspektiv siden saften fra planten kan føre til brannskader på huden i kombinasjon med sollys.

Det har tidligere år vært gjennomført et omfattende arbeid med å fjerne slireknearter i kommunen, men da ved bruk av kjemiske midler. I dag må plantene fjernes manuelt

ettersom vi ikke lenger bruker plantevernmidler i bekjempelse av fremmede arter. Parkslirekne er en art som skal overvåkes, og målet er å hindre spredning av arten. Bekjempelse er aktuelt i verneområder eller i utvalgte naturtyper.

I ferskvann er problematikken rundt fremmede arter knyttet til utsetting av ulike fiskearter, enten som mat- eller agnfisk eller gjennom dumping av akvariefisk. *Solabbor* en fremmed fiskeart som ble oppdaget i Asker i 2004 i Einedammen og er senere observert i en dam på Høvikvollen og i Stupengdammen¹⁰⁵.

Andre fiskearter som i vannforvaltningsarbeidet er definert som fremmede arter og som forekommer i vannforekomster i Asker er *ørekyt*, *dvergmalle*, *gjedde*, *mort*, *suter*, *sørv* og *bekkerøye*. Flere fremmede fiskearter er en konkurrent mot ørret og ørretbestanden har gått tilbake i flere vannforekomster på grunn av dette.

En fremmed planteart som er observert i ferskvann er *vasspest*. Det er kjente forekomster av denne vannplanten i Finsrudvannet og Brendsrudvannet.

Figur 16. Stillehavstøsters. Foto: Merete Wiken Dees

¹⁰⁵ Fossøy, Frode, Hege Brandsegg, Rolf Sivertsgård, Tor Alte Mo, 2020
Analyser av miljø-DNA for påvisning av solabbor. På oppdrag fra vannområde Indre Oslofjord Vest. NINA
prosjektnotat 248.

Stillehavssøsters (*Magallana gigas*) (Figur 16) er en fremmed art som er godt etablert i både ytre og indre Oslofjord. Basert på dens raske vekst, store formerings- og spredningsevne og sine forholdsvis omfattende økologiske effekter, representerer den en svært høy økologisk risiko¹⁰⁶. Økt utbredelse av stillehavssøsters kan medføre betydelig tap av verne- og rekreasjonsverdier. Det er ikke realistisk å utrydde arten, men allikevel finnes det tiltak som kan iverksettes for å redusere mengden av stillehavssøsters. Det er et uttalt mål å forebygge spredning av stillehavssøsters til nye områder og redusere allerede eksisterende forekomster. Asker kommune har en lang kystlinje og kommunen har derfor en nøkkelrolle i arbeidet i vår region. Arbeidet med bekjempelse av stillehavssøsters vil kreve systematisk og koordinert innsats over flere år hvis det skal ha effekt. For sesongen 2021 bevilget kommunen ekstra midler til tiltak mot stillehavssøsters og dette vil videreføres til 2025.

Oslofjorden Friluftsråd kartla i 2021 forekomsten av stillehavssøsters langs Askers kyst. I 2022 ble en handlingsplan for stillehavssøsters i Asker vedtatt¹⁰⁷.

Røyken og Hurum Skytterlag plukker stillehavssøsters på Bestonstranda. Foto: Oslofjorden Friluftsråd.

¹⁰⁶ Artsdatabanken (2018). Fremmedartslista 2018. Hentet 20.06.2021 <https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>

¹⁰⁷ Sak 0031/22, Hovedutvalg for samfunnstjenester. Plan for tiltak mot stillehavssøsters i Asker kommune. <https://www.asker.kommune.no/politikk/politiske-moter-og-dokumenter/?q=0031/22&c=200200214#result>

6. LIV I VANN

Gråmåker (*VU*, *sårbar*) utenfor Raudskjæra. Foto: Merete Wiken Dees

Vann er kilde til alt liv og alle arter trenger vann for å leve. Askers lange kystlinje (177 km) strekker seg fra grensen mot Drammen kommune i vest, via ytre Drammensfjord og ytre Oslofjord og videre til indre Oslofjord i øst. De kalkrike kystområdene med et stort biologisk mangfold er stedvis tett befolket og utbygd. Deler av kysten er under et stort press som følge av forurensning, forsøpling, utbygging og arealendringer, kommunalt avløp og landbruk. Forurensning eller andre påvirkninger vil derfor ha effekt på livet i vannet og i verste fall kan levetilstandene endres så mye at arter forsvinner eller dør.

Asker hører til vannregion «Innlandet og Viken» og størsteparten av kommunen ligger innenfor tre vannområder: Indre Oslofjord Vest, Lierelva og Drammenselva. Vassdragene i kommunen er viktige blågrønne strukturer som bidrar til å styrke økosystemene. Det er mange naturtyper og arter som er knyttet til vann, både ferskvann og saltvann. Vannets egenskaper (pH, temperatur, rennende eller stillestående) avgjør hvilke arter som lever der.

6.1. Økologisk tilstand

Ifølge vannforskriften skal alle vannforekomster oppnå minst «god økologisk og kjemisk tilstand». Økologisk tilstand er tilstanden for vannlevende planter og dyr og leveområdene deres. Leveområdene omfatter både vannkvalitet og fysiske forhold (f.eks. strømningsforhold, tilgjengelige vandringsveier og bunnforhold).

Status per oktober 2020 er at 59 av 123 vannforekomster i kommunen (48 %) har svært god eller god økologisk tilstand. Mens resten av vannforekomstene (52 %) har moderat, dårlig eller svært dårlig økologisk tilstand. Neselva, Neselva bekkefelt, småbekkene mot Indre Oslofjord, Bøbekken, Hegga, Verkenselva bekkefelt, Bestonbekken, Bråtenbekken, Skjøttelvik bekkefelt og Dauerudbekken bekkefelt har dårlig økologisk tilstand (Figur 18). Kongsdelenebekken er den eneste bekken i kommunen med svært dårlig tilstand.

Av påvirkningsfaktorer fra avløp bidrar diffus avrenning fra spredt bebyggelse, punktutslipp fra regnvannsoverløp og diffus avrenning fra spillvannslekkasje mest. Diffus avrenning fra hytter og punktutslipp fra renseanlegg påvirker i middels og liten grad.

Avrenning fra jordbruket bidrar til økt næringsstofftilførsel, algeoppblomstring og tilslamming av vann og vassdrag. For vannforekomster under marin grense bidrar naturlig erosjon av leire og annen næringsrik jord til dårligere vannkvalitet. I Asker er diffus avrenning fra fulldyrket mark den største påvirkningskilden fra jordbruket.

Figur 17. Åroselvas utløp etter en regnværsperiode. Store mengder partikler føres med elva og ut i Oslofjorden. Økt sedimentasjon påvirker bunnfauna og makroalger negativt. Foto: Merete Wiken Dees

Tilstanden for livet i Oslofjorden er svært alvorlig¹⁰⁸. Store deler av Oslofjorden har moderat økologisk miljøtilstand og dårlig kjemisk miljøtilstand. I Askers kystområde er hovedutfordringene urban utvikling; tilførsler av næringssalter, partikler og miljøgifter gjennom avrenning fra jordbruk; og lekkasjer av avløpsvann. Erosjon fører til at jord- og leirpartikler føres med elver og bekker ut i fjorden (Figur 17). Jordpartikler slammer ned bunnen, forverrer lys- og gyteforhold, og levevilkår for planter og dyr. Særlige utfordringer er nedgangen i bunnfisk (inkludert kollaps av torskebestanden) og redusert populasjon hos flere arter av sjøfugl. Tareskogen og ålegrasengene blir mindre. Miljøgifter gjør at vi ikke kan spise fisk og skalldyr fra deler av Oslofjorden. I tillegg er marin forsøpling og mikroplast er et alvorlig problem.

Fiske med bunnrål er en viktig årsak til fysisk forstyrrelse av havbunnen¹⁰⁹. Bunntråling forekommer hovedsakelig på bløtbunn. Trålsprene utgjør kun en liten del av trålens kontakt med havbunnen. De deler av trålen som skraper jevnt på bunnen setter spor som ikke er lette å oppdage, men som likevel kan ha en ødeleggende effekt på planter og dyr som lever der. Målet med trålingen er rekefangst, men fisk over minstemålet blir også fanget i trålen.

Våren 2021 ble *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv*¹¹⁰ lagt frem. Målet er at fjorden skal oppnå god miljøtilstand, at viktige naturverdier skal restaureres, at et aktivt friluftsliv skal fremmes og at naturmangfoldet i fjorden skal ivaretas. God forvaltning av både land- og sjøarealene er essensielt for å nå planens mål om en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv. I planen har regjeringen gitt kommunen et medansvar for at Oslofjorden skal bli ren, rik og tilgjengelig for alle. Kommuner som ligger i nedslagsfeltet til Oslofjorden har fått i oppdrag å fylle ut tiltakskort for sin kommune. Planen inneholder 63 tekniske tiltak og 19 kunnskapstiltak. For hvert av disse tiltakene er det laget såkalte tiltakskort. Internt i kommunen er det etablert en arbeidsgruppe på tvers av virksomheter og tjenesteområder for å jobbe systematisk med tiltakskortene¹¹¹.

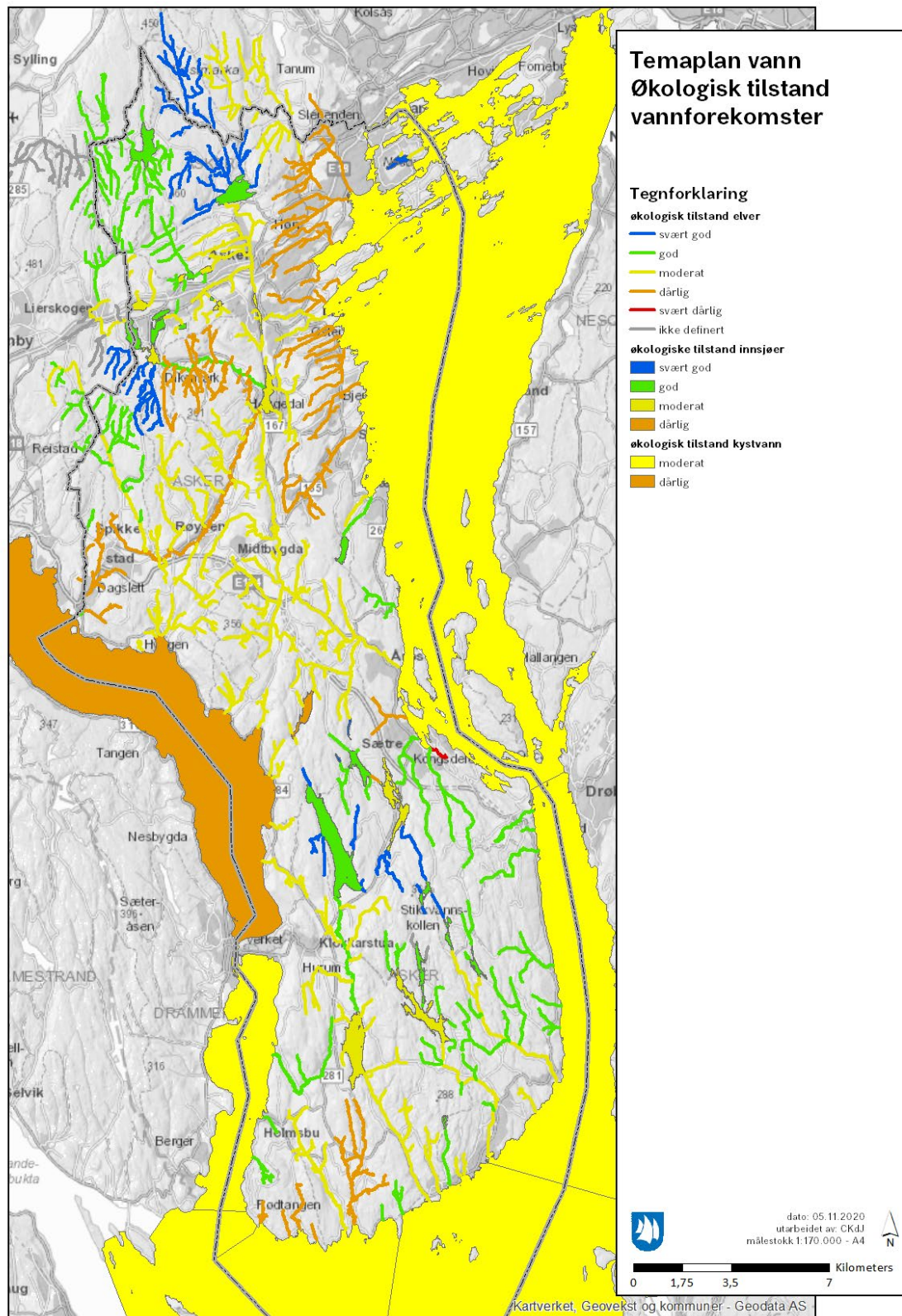
¹⁰⁸ Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv. 2021. Klima og Miljødepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/7e80a758716344cbbb97adc5c7c27f18/t-1571b.pdf>

¹⁰⁹ Artsdatabanken. Bunntråling. Hentet 04.11.2021.

<https://artsdatabanken.no/Pages/137950?Key=1435226530>

¹¹⁰ Klima og miljødepartementet. *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/7e80a758716344cbbb97adc5c7c27f18/t-1571b.pdf>

¹¹¹ Sak 0030/22, Utvalg for samfunnstjenester. Oppfølging av Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden. https://www.asker.kommune.no/politikk/politiske-moter-og-dokumenter/?q=0030/22&c=200200214#result&_t_dtq=true

Figur 18. Økologisk tilstand for vannforekomstene i Asker (kilde: <https://vann-nett.no/portal/#/mainmap>)

6.2. Naturtyper og arter knyttet til kystvann

Kystvann har ulike naturtyper knyttet til seg. De forekommer både på land og direkte i vann langs kysten. Strandeng og strandsump er naturtypen vi finner mest av på land ved kysten i Asker, mens det i vannet stort sett forekommer bløtbunnsområder i strandsonen, ålegrasenger og andre undervannsenger (Tabell 7). Områdene langs kysten fungerer som næringsområder for overvintrende og trekkende vadefugl, stedege fugl (vadefugl og andefugl) og fisk.

Tabell 7. Naturtyper knyttet til sjø i Asker (basert på DN-håndbok 19)

Hovednaturtype	Naturtype
havstrand/kyst	G 01 – undervannseng
	G 02 – havstrand
	G 04 – sand- og grusstrand
	G 05 – strandeng og strandsump
	G 09 – rikt strandberg
marine naturtyper	I 02 – grunne strømmer
	I 08 – bløtbunnsområder i strandsonen
	I 11 – ålegrasenger og andre undervannsenger

Ålegrasenger

Ålegrasenger huser et artsrikt samfunn av marine arter¹¹² (Fredriksen et al. 2005). De fungerer som skjulested, oppvekstområde og 'spiskammer' for blant annet fiskeyngel og krepsdyr¹¹³. De er også viktige næringsområder for ender og svaner. Tette ålegrasbestander reduserer vannets bevegelsesenergi ved å redusere bølgevirkningen og strømhastigheten. Ålegraset binder derfor sedimenter, reduserer erosjon og stabiliserer gruntvannsområder. Ålegrasenger er også viktige i klimasammenheng da de binder store mengder CO₂. De største truslene mot ålegrasenger er avrenning og nedbygging av strandsonen. Kartlegging av forekomster er viktig for å ta hensyn til ålegrasengene i arealplanleggingen. *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv* fraråder etablering av kunstige sandstrender og andre inngrep og tiltak på bløtbunnsområder, for å skåne verdifulle bløtbunnsområder, inklusive ålegrasenger. Kommunene er ansvarlige for å følge opp dette.

I 2020 kartla Norsk institutt for vannforskning (NIVA) bl.a. ålegrasenger og tareskoger i Oslofjorden på oppdrag fra Miljødirektoratet. Resultatene viste at 67 prosent av engene med ålegras har redusert nedre voksegrense, i tillegg var 66 prosent av engene overgrodd og tildekt av trådalger (lurv)¹¹⁴.

Naturbase viser registreringer av 88 lokaliteter med ålegras i Asker etter DN-håndbok 19¹¹⁵.

¹¹² Fredriksen S, Christie H, Sætre BA (2005) Species richness in macroalgae and macrofauna assemblages on *Fucus serratus* L. (Phaeophyceae) and *Zostera marina* L. (Angiospermae) in Skagerrak, Norway. *Marine Biology Research* 1:2-19.

¹¹³ Miljøstatus. Kysten. Hentet 06.05.2021. <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/hav-og-kyst/kysten/>

¹¹⁴ Miljødirektoratet. Oslofjorden gror igjen. Publisert 15.06.2021.

<https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2021/juni-2021/oslofjorden-gror-igjen/>

¹¹⁵ Per 16.12.2021. Naturbase. Naturtyper etter DN-håndbok 19.

Tareskoger

Stortare og sukkertare danner store sammenhengende tareskogsbelter langs norskekysten. Tareskogene er viktige leveområder for et mangfold av arter i tillegg til at de renses vann og lagrer karbon¹¹⁶. Det var en kraftig nedgang i sukkertarebestanden fra 1990 til 2000 på Østlandet og tilstandsindeksen har etter dette vært jevnt lav. Årsakssammenhengene er komplekse med blant annet økte havtemperaturer, partikler og næringssalter (eutrofiering) og overfiske blant viktige påvirkningsfaktorer.

Under NIVAs kartleggingen av tareskog i Oslofjorden i 2020 ble det funnet svært få forekomster. Der det var forventet vekst av sukkertare ble det i stedet funnet rødalger og trådalger¹¹⁷. Sukkertareskog er oppført på norsk rødliste for naturtyper som sterkt truet¹¹⁸. Både FNs klimapanel og FNs naturpanel poengterer at beskyttelse av tareskog sikrer viktige leveområder for dyr og planter – og kan gi oss mulighet til å bygge opp igjen fiskebestander, som for eksempel kysttorsk¹¹⁹.

Kysttorsk

Torsk som hele året lever i fjordene langs hele norskekysten kalles for kysttorsk. Forskning har vist en urovekkende utvikling over lang tid: kysttorsken er i ferd med å forsvinne fra kystområdene på Sør- og Østlandet, og spesielt ille er det i Oslofjorden¹²⁰. Det er forbudt å fiske torsk i Oslofjorden hele året. I deler av Asker er det forbud mot alt fiske, med unntak av anadrome arter (laks og sjøret), i gyteperioden fra 1. januar til 30. april (Figur 19). Nedgang i torskbestanden påvirker også en rekke andre arter negativt.

Blåskjell¹²¹

Blåskjell lever i klynger i tidevannssonen og fester seg til stein, fjell og annet hardt underlag. Både larver og skjell er mat for andre organismer som fugl, fisk, sjøstjerner, snegl og krabber.

De siste årene har blåskjellbestanden i Oslofjorden gått ned. I andre land har reduserte blåskjellbestander vært knyttet til sykdom, klimaendringer, ødeleggelse av leveområder og predasjon. En av årsakene til «blåskjell-kollapsen» i Sør-Norge kan være nedgang i kysttorsk, som legger til rette for økte bestander av torskens byttedyr, slik som leppefisk og strandkrabbe¹²². Disse artene er effektive rovdyr på unge blåskjell og kan dermed hindre at blåskjellene får sjansen til å vokse seg store og reproducere.

Samtidig vil også den fremmede arten stillehavsøsters kunne konkurrere med blåskjell om voksesteder og mat, men det er foreløpig ingen dokumentert sammenheng mellom utbredelsen av stillehavsøsters og nedgangen i blåskjellbestanden¹²³.

¹¹⁶ Kvile, K., Forsgren E., Lorentsen, S.-H., Trannum, H. og Gundersen, H. (2020). *Kystvann* i Jakobsson, S. & Pedersen, B. (red.) 2020. Naturindeks for Norge 2020. Tilstand og utvikling for biologisk mangfold. NINA Rapport 1886. Norsk institutt for naturforskning.

¹¹⁷ Miljøstatus. Sukkertare. Hentet 04.05.2021. <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/sukkertare>

¹¹⁸ Gundersen, H., Bekkby, T., Norderhaug, K. M., Oug, E., Rinde, E. og Fredriksen, F. (2018). Sukkertareskog i Nordsjøen og Skagerrak, Marint gruntvann. Norsk rødliste for naturtyper 2018. Artsdatabanken, Trondheim. Hentet (dato) fra: <https://artsdatabanken.no/RLN2018/342>

¹¹⁹ Miljøstatus, Stortare. Hentet 10.05.2021. <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/hav-og-kyst/kysten/stortare/>

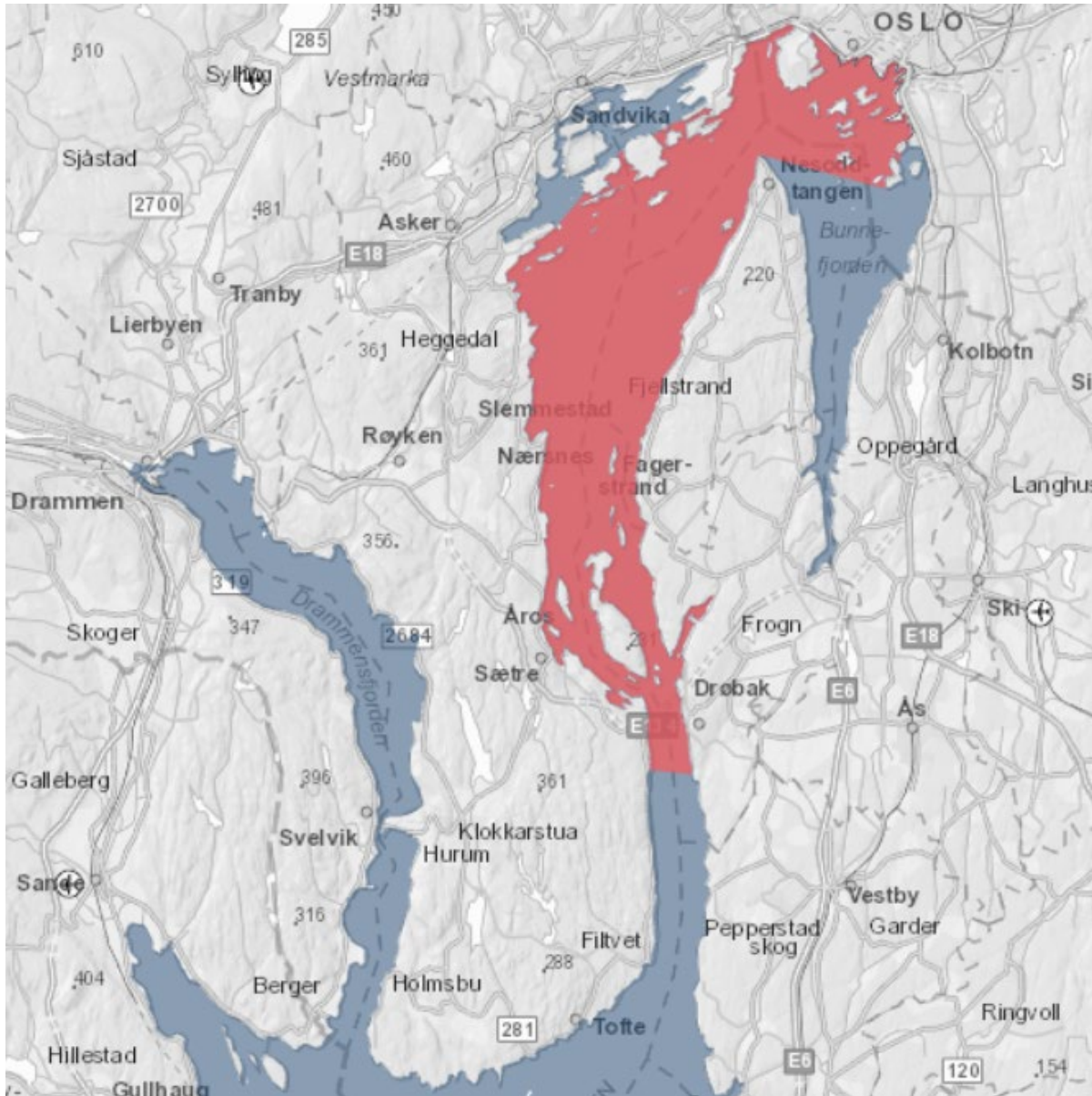
¹²⁰ Fiskeridirektoratet. Vern av Kysttorsk i sør. Hentet 03.05.2021. <https://www.fiskeridir.no/Fritidsfiske/Vern-av-kysttorsk-i-soer>

¹²¹ Jakobsson, S. & Pedersen, B. (red.) 2020. Naturindeks for Norge 2020. Tilstand og utvikling for biologisk mangfold. NINA Rapport 1886. Norsk institutt for naturforskning.

¹²² Christie, H., Kraufvelin, P., Kraufvelin, L., Niemi, N. & Rinde, E. 2020. Disappearing blue mussels – Can mesopredators be blamed? *Frontiers in Marine Science* 7: 550.

¹²³ Mortensen, S. og Strohmeier, T. 2018 Hvorfor forsvinner blåskjellene? Havforskningsinstituttet

Færre blåskjell vil også ha konsekvenser for vannkvaliteten langs kysten. Ved at blåskjellene filtrerer vannmassene, tar de også opp næringsstoffer fra kloakktutslipp og avrenning fra jordbruk. Negative effekter fra utslipp vil dermed kunne forsterkes ved nedgang i blåskjellbestanden. Økt partikkelinnhold gjør kystvannet mørkere og voksedypet til viktige naturtyper som ålegrasenger og tareskoger reduseres¹²⁴.

Figur 19. Kartet viser områdene hvor det er forbudt å fiske torsk/fisk hele året (blå), og området hvor all fiske er forbudt fra januar til april (rødt). Kilde: Fiskeridirektoratet.

¹²⁴ Moy, F., Christie, H., Steen, H., Stålnacke, P., Aksnes, D., Alve, E., Aure, J., Bekkby, T., Fredriksen, S., Gitmark, J., Hackett, B., Magnusson, J., Pengerud, A., Sjøtun, K., Sørensen, K., Tveiten, L., Øygarden, L. & Åsen, P.A. 2009. Sluttrapport fra Sukkertareprosjektet 2005–2008. SFT-rapport 2467: 1–131.

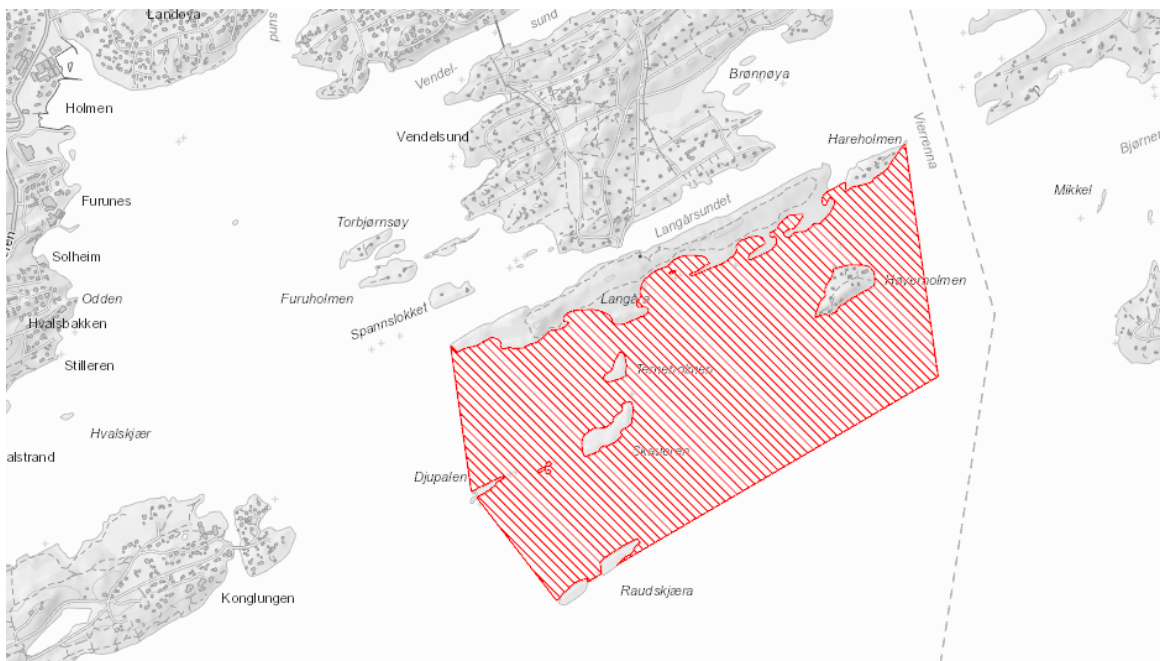

Stillehavsøsters som vokser på blåskjell. Foto: Merete Wiken Dees

Hummer

Hummeren i norske farvann lever langs kysten fra svenskegrensen til Trøndelag, og sporadisk i Nordland. Man finner den vanligvis fra 5 til 40 meters dyp, hovedsakelig på hardbunn med skjulesteder i steinrøyser, kløfter eller i huler under store steiner. Hummer lever i hovedsak av andre krepsdyr, snegler, flerbørstemark og skjell.

Hummer er vurdert til *sårbar* (VU) på Norsk rødliste for arter 2021 på grunn av reduksjon i populasjonsstørrelse¹²⁵. Bestanden er på et historisk lavt nivå, og til tross for strengere restriksjoner på fisket de senere årene, er det ikke tegn til at bestanden tar seg opp igjen. På bakgrunn av dette har Fiskeridirektoratet gått ut med en anmodning til kommunene om å nominere fredningsområder for hummer¹²⁶. Forskning i fredningsområdene viser positive effekter på bestanden av hummer: det er betydelig flere og større hummer i fredningsområdene; larver og egg er større, noe som gir bedre overlevelsessevne; opp mot en tredobling i produksjon av egg og larver kan forventes sammenlignet med fiskede områder; hummerlarver driver med strømmene og bidrar dermed til rekrutteringen utenfor fredningsområdene. I 2021 ble det opprettet to hummerfredningsområder i Asker kommune: et ved Langåra og et ved Drøbaksjeteen (Figur 20)¹²⁷. I *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv* oppfordres det også til opprettelse av hummerfredningsområder i kommunene¹²⁸.

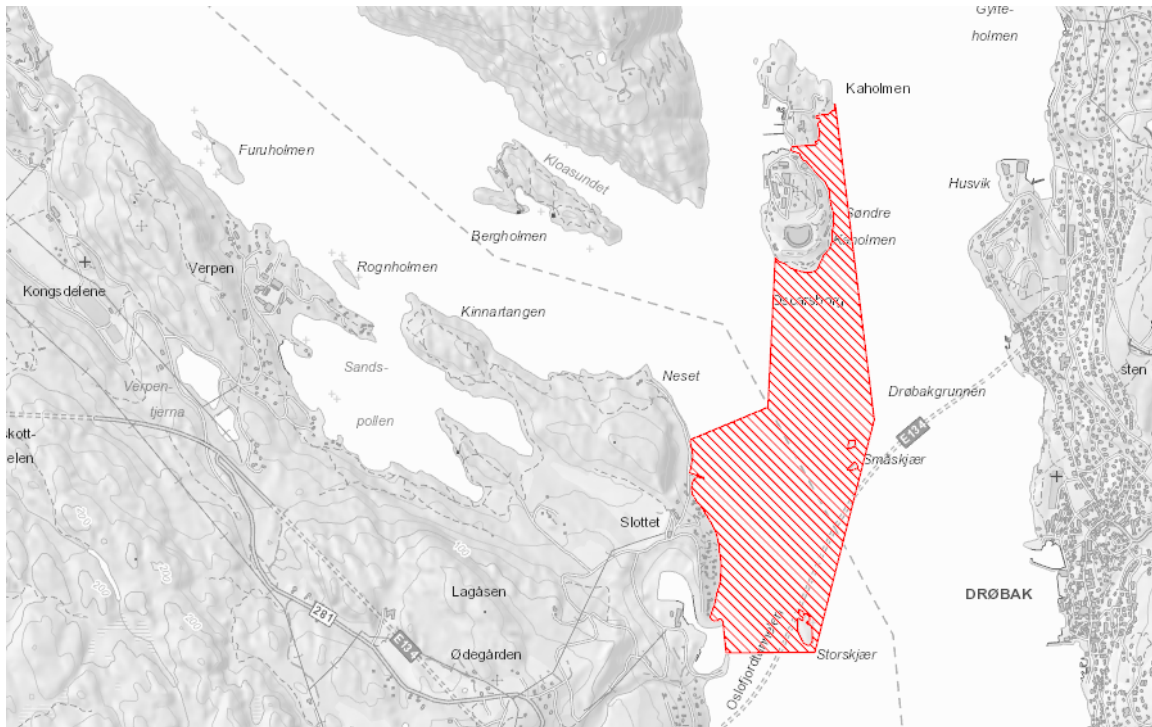

¹²⁵ Tandberg AHS, Djursvoll P, Falkenhaus T, Glenner H, Meland K og Walseng B (24.11.2021). Krepsdyr: Vurdering av hummer *Homarus gammarus* for Norge. Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken. <https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/14133>

¹²⁶ Fiskeridirektoratet. Invitasjon til hummerfredning. Hentet 03.05.2021. <https://www.fiskeridir.no/Fritidsfiske/Nyheter/2020/Invitasjon-til-hummerfredning>

¹²⁷ Fiskeridirektoratet. J-181-2021: Forskrift om fredningsområder for hummer. <https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Regelverk-og-reguleringer/J-meldinger/Gjeldende-J-meldinger/J-181-2021>

¹²⁸ Klima og miljødepartementet. 2021. *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/7e80a758716344cbbb97adc5c7c27f18/t-1571b.pdf>

Figur 20. Fredningsområder for hummer ved Langåra og Drøbaksjeteen. Kilde: skjermdump fra Naturbase.

Sjøfugl

Hettemåke (*CR, kritisk truet*). Foto: Merete Wiken Dees

Askers sjøområde har et rikt fugleliv, men er også rekreasjonsområde for befolkningen i Stor-Oslo og omegn. Dette innebærer at sjøfuglenes hekkeplasser, oppvekstområder og næringsområder er preget av forstyrrelser. Andre utfordringer for sjøfuglene er areal- og klimaendringer og endret mattilgang. Siden 1970-tallet har Birdlife Norge (tidligere Norsk Ornitologisk Forening (NOF)) gjennomført tellinger av sjøfugl i Indre Oslofjord på oppdrag fra Statsforvalteren i Oslo og Viken¹²⁹.

Mange verneområder er opprettet for å beskytte leveområdet til bestemte dyrearter eller planter. Da regnes arealet ofte for å være et økologisk funksjonsområde for en eller flere arter. I fjorden er det opprettet reservater med verneplaner for sjøfugl (Tabell 8). Store deler av sjøfuglbestanden hekker på disse lokalitetene^{130,131}.

Flere av sjøfuglartene er i tilbakegang. Dette gjelder særlig fiskemåke (VU)¹³², hettemåke (CR)¹³³, gråmåke (VU)¹³⁴ og makrellterne (EN)¹³⁵.

Tabell 8. Reservater med verneplan for sjøfugl i Asker. Kilde: Naturbase

Lokalitet	Verneform
Tofteholmen	Naturreservat
Vealøs	Naturreservat
Mølen	Naturreservat
Dyna	Naturreservat
Geitungsholmen	Naturreservat
Ulvungene	Naturreservat
Ertsvikskjær	Naturreservat
Ulykkesskjær	Naturreservat
Hvalskjæret	Naturreservat
Terneholmen	Naturreservat
Lille Bjerkøyskjær	Naturreservat
Demmekilskjæra	Biotopvern etter villtloven
Hjelpskjæra	Biotopvern etter villtloven
Saltskjær	Biotopvern etter villtloven
Rogneskjær	Dyrefredningsområde
Kråkholmen	Dyrefredningsområde

¹²⁹ https://oa.birdlife.no/download.php?file=Upload/Brukerfiler/dokumenter/dok_9076_2.pdf

¹³⁰ Bergan, M. og Andersen, G.S. (2019) Hekkende sjøfugl i Buskerud 2019. – Drøbaksund og Vestfjorden. Utgitt av Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus.

https://nofoa.no/download.php?file=Upload/Brukerfiler/dokumenter/dok_8837_2.pdf

¹³¹ Bergan, M. og Andersen, G.S. (2019) Hekkende sjøfugl i indre Oslofjord, Oslo og Akershus 2019. Utgitt av Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus.

¹³² Stokke BG, Dale S, Jacobsen K-O, Lislevand T, Solvang R og Strøm H (24.11.2021). Fugler: Vurdering av fiskemåke *Larus canus* for Norge. Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken.

<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/27536>

¹³³ Stokke BG, Dale S, Jacobsen K-O, Lislevand T, Solvang R og Strøm H (24.11.2021). Fugler: Vurdering av hettemåke *Chroicocephalus ridibundus* for Norge. Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken.

<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/29490>

¹³⁴ Stokke BG, Dale S, Jacobsen K-O, Lislevand T, Solvang R og Strøm H (24.11.2021). Fugler: Vurdering av gråmåke *Larus argentatus* for Norge. Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken.

<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/27696>

¹³⁵ Stokke BG, Dale S, Jacobsen K-O, Lislevand T, Solvang R og Strøm H (24.11.2021). Fugler: Vurdering av makrellterne *Sterna hirundo* for Norge. Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken.

<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/31752>

Høvikskjæra	Dyrefredningsområde
Sundbyholmene	Naturreservat
Storskjær	Naturreservat

Norsk Ornitologisk Forening avd. Oslo og Akershus har utpekt ærfugl som Askers kommunefugl¹³⁶ (Figur 21) på bakgrunn av Askers lange kystlinje. Arten er vurdert til sårbar (VU) på Norsk rødliste for arter 2021¹³⁷. På landsbasis har ærfuglbestanden gått ned 30-35 % de siste tre generasjoner. I indre Oslofjord, inkludert gamle Asker kommune, er imidlertid ærfuglbestanden fortsatt i økning¹³⁸.

Figur 21. Ærfugl, Askers kommunefugl. Foto: Merete Wiken Dees

Laks og sjørret

Laks er en anadrom fisk som er vurdert til nær truet (NT) på norsk rødliste for arter¹³⁹. Den gyter i strømmende partier på elver, og yngelen lever 2-6 år i elva før den vandrer ut i sjøen som smolt¹⁴⁰. Etter en vekstfase i sjøen (vanligvis ett til tre år) returnerer laksen til ferskvann

¹³⁶ Norsk Ornitologisk forening. Kommunefugler i Oslo og Akershus. Hentet 06.05.2021
<https://www.birdlife.no/organisasjonen/fylkesavdelinger/osloakershus/nyheter/?id=2664>

¹³⁷Stokke BG, Dale S, Jacobsen K-O, Lislevand T, Solvang R og Strøm H (24.11.2021). Fugler: Vurdering av ærfugl *Somateria mollissima* for Norge. Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken.
<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/27698>

¹³⁸ Bergan, M. og Andersen, G.S. (2019) Hekkende sjøfugl i indre Oslofjord, Oslo og Akershus 2019. Utgitt av Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus.

¹³⁹ Hesthagen T, Wienerroither R, Bjelland O, Byrkjedal I, Fiske P, Lynghammar A, Nedreaas K og Straube N (24.11.2021). Fisker: Vurdering av laks *Salmo salar* for Norge. Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken.
<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/8149>

¹⁴⁰ Hesthagen T, Wienerroither R, Bjelland O, Byrkjedal I, Fiske P, Lynghammar A, Nedreaas K og Straube N (24.11.2021). Fisker: Vurdering av laks *Salmo salar* for Norge. Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken.
<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/8149>

for å gyte, i de fleste tilfeller til samme elv og elvestrekning som den selv vokste opp i. I Asker har vi tre viktige laksevassdrag. Dette er Neselva, Askerelva/Blakstadelva og Åroselva. Utenfor disse elvene gjelder *Forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag*¹⁴¹. Det er ikke åpnet for fiske etter anadrome laksefisk i følgende vassdrag i Asker:

- Bestonbekken
- Bråtenbekken
- Dalabekken
- Ekraelva
- Filtvetbekken
- Gjerdalsbekken
- Grimsrudbekken
- Grytnesbekken
- Grønsandbekken
- Hauganebekken
- Hyggenbekken
- Høvikbekken
- Kjennvikbekken (Hurum)
- Knatvollbekken
- Knivsvikbekken
- Nordre Selvikbekken
- Nærnesbekken vest
- Nærnesbekken øst
- Sageneelva
- Selvikbekken (Hurum)
- Sjøstrandbekken
- Skjøttelvikbekken
- Slemmestadbekken
- Sundbybekken
- Svalerødbekken (Hurum)
- Sætreelva (Hurum)

Det er heller ikke åpnet for fiske i øvrige vassdrag med anadrome laksefisk.

Sjørret er en ørret som vandrer ut i havet for å øke næringstilgangen¹⁴². Sjørret vokser vanligvis mye raskere, blir større og produserer flere egg, enn ørret som holder seg i ferskvann hele livet. I 2020 har firmaet *Naturrestaurering* i oppdrag for Vannområde Indre Oslofjord Vest kartlagt 38 sjørretbekker i Asker. Av de undersøkte bekkene, var det 25 med fisk, mest ørret og laks, men det er også observert skrubbe, stangsild, ørekyt og ål.

6.3. Naturtyper og arter knyttet til ferskvann

Tabell 9 viser det store mangfoldet og ulike naturtyper fra DN-håndbok 13 som er knyttet til ferskvann i Asker. Særlig dammer er det mange av i kommunen, men også *viktige bekkedrag, kalksjøer og intakt lavlandsmyr* i innlandet er naturtyper som forekommer ofte. Av våte skogsområder finner vi naturtypene rik sump- og kildeskog og gråor-heggeskog mest. Disse skogstypene er ofte knyttet til ferskvanns-vannforekomster.

Tabell 9. Naturtyper knyttet til ferskvann i Asker (basert på DN-håndbok 13)

Hovednaturtype	Naturtype
myr og kilde	A 05 – rikmyr
	A 06 – kilder og kildebekker
	A 07 – intakt lavlandsmyr i innlandet
	høgmyrer i innlandet
kulturlandskap	D 02 – slåtte- og beitemyr
ferskvann/våtmark	E 01 – deltaområde
	E 03 – kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti
	E 05 – fossesprøytzone
	E 06 – viktig bekkedrag
	E 07 – kalksjø

¹⁴¹ Lovdata. Forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2021-03-15-798>

¹⁴² NINA. Sjørret. <https://www.nina.no/sjoorret>

Hovednaturtype	Naturtype
	E 08 – rik kulturlandskapssjø
	E 09 – dam
	E 10 – naturlig fisketomme innsjøer og tjern
	E 12 – evjer, bukter og viker
	E 16 – rolig flytende elveløp
skog	F 05 – gråor-heggeskog
	F 06 – rik sump- og kildeskog
	F 09 – bekkekløft og bergvegg
	F 21 – flommarksskog

Tabell 10 viser naturtyper knyttet til ferskvann kartlagt gjennom systemet *Natur i Norge*. Desidert flest naturtyper er registrert innen kalkrik myr- og sumpskogmark, men også flomskogmark og flommyr, myrkant og myrskogsmark forekommer ofte.

Tabell 10. Naturtyper knyttet til ferskvann i Asker (basert på *Natur i Norge*)

Hovedøkosystem	Naturtype
skog	flomskogsmark
våtmark	flommyr, myrkant og myrskogsmark
	grankildeskog
	kalkrik helofyttsump
	kalkrik myr- og sumpskogsmark
	kilde-edellaavskog
	rik gransumpskog
	rik gråorsumpskog
	rik svartorstrandskog
	rik svartorsumpskog
	rik vierstrandskog
	rik åpen sørlig jordvannsmyr
	saltpåvirket svartorstrandskog
	semi-naturlig våteng
	svak kilde og kildeskogsmark
	sørlig kaldkilde

Kalkrike naturtyper

På grunn av geologien er det mange kalkrike områder i Asker og de kalkrike vannforekomstene finnes i disse områdene, f.eks. i den nordre delen av kommunen og langs Drammensfjorden. Her finnes også flere kalksjøer, som er utvalgt naturtype (se kap. 5.6). Vannforekomstene i Kjekstadmarka og sidebekkene til Åroselva er moderat kalkrike, mens vannforekomstene i de høyereliggende delene midt på Hurumlandet er kalkfattige.

Våtmark

På rødlista for naturtyper finner vi 19 naturtyper innen våtmark¹⁴³. Våtmarker har mange viktige egenskaper som flomdemper, karbonlagring og som viktige levesteder for planter, insekter og fugler. Grøfting, oppdyrking og nedbygging er de viktigste påvirkningsfaktorene, og i tillegg er opphør av hevd viktig i semi-naturlige naturtyper. Grøfting har avtatt da det ikke lenger er tillatt med grøfting for skogbruksformål. Det er allikevel mange gamle grøfter som drenerer både myrer og sumpskog. I juni 2020 trådte forbudet mot nydyrking av myr i kraft¹⁴⁴. Forbudet er fastsatt med bakgrunn i hensynet til klima, men forbudet er også avgjørende for artsmangfoldet som er tilknyttet våtmark. Et søk i naturbase viser at kommunen har forekomster av bl.a. slåttemyr (se kap. 5.6, Figur 22), rikmyrer, rik sump- og kildeskog, intakte lavlandsmyrer og høymyrer. I 2021 la regjeringen frem en strategi, «Naturstrategi for våtmark», for å bremse nedbygging og ivareta våtmarkene på en bedre måte¹⁴⁵.

Figur 22. Slåttemyra på Svendsrud. Foto: Merete Wiken Dees

Arter knyttet til ferskvann

Blant ferskvannsarter vi finner i Asker er storsalamander, elvemusling og storørret. Storsalamander er ansett som nær truet på Norsk rødliste for arter og elvemusling er internasjonalt sterkt truet av utryddelse og storørretbestanden går også ned. Asker har derfor et spesielt ansvar for å ta vare på disse artene og leveområdene deres.

¹⁴³ Lyngstad, A., Brandrud, T. E., Moen, A. og Øien, D. I. (2018). Våtmark. Norsk rødliste for naturtyper 2018. Artsdatabanken. Hentet 03.05.2021 fra <https://www.artsdatabanken.no/pages/259099>

¹⁴⁴ Lovdata, Forskrift om nydyrking. Hentet 03.05.2021. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1997-05-02-423>

¹⁴⁵ Regjeringen. 2021. Naturstrategi for våtmark.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/3bc8342443f44a38a75ef0c1515b2e44/t-1576n.pdf>

Storsalamander (nær truet)

Vanlige habitater for storsalamander er dammer og våtmarker i kulturlandskapet, som gårdsdammer, branndammer og vanningsdammer. På grunn av salamanderens tynne hud, er den avhengig av fuktighet. Den beveger seg derfor sjelden langt fra dammen. Dammer er en naturtype som vi finner mange av i Asker og storsalamander er observert i flere av disse. Storsalamander er en amfibieart som er avhengig av god vannkvalitet i dammen, grunne og varme partier for å legge egg og dype partier med skjulesteder. I tillegg trenger storsalamanderen også overvintringssteder på land, trær og vegetasjon rundt dammen og egnede vandringsveier til andre dammer i området.

Det er i hovedsak moderniseringen av jordbruket, med drenering av våtmarker og dammer, som har hatt størst påvirkning på storsalamanderen. I tillegg er den svært sårbar for fiskeutsetting, da larvene blir spist av rovfisk. Mange dammer i kulturlandskapet har ikke lenger den funksjonen de hadde før og derfor er det mange dammer som gror igjen, forurenses av nærliggende aktiviteter eller blir tørrlagt av økonomiske eller sikkerhetsmessige hensyn.

Elvemusling (sårbar)

I næringsfattig, rennende vann finner vi elvemusling som en viktig indikatorart på vannkvaliteten i elvene. Elvemusling er internasjonalt sterkt truet av utryddelse, som følge av forsurening og opphopning av næringsstoffer i vassdragene, hovedsakelig på grunn av avrenning fra dyrket mark og andre menneskeskapt forandringer langs elvene.

I Asker er det fra før av kjente forekomster av elvemusling i Askerelva, Hukenbekken, Verkenselva, Åroselva og Sageneelva. En undersøkelse i Askerelva i 2017 og 2018 viste at tilstanden var dårlig til svært dårlig¹⁴⁶. Ingen av de undersøkte lokalitetene er egnet for juvenil elvemusling og kanskje heller ikke for utsetting av muslinger fra kultiveringsprogrammet. Den dårlige tilstanden kan sannsynligvis forklares med høy nærings- og partikkeltilførsel til elven.

En undersøkelse fra Åroselva viste at dagens bestand av elvemusling kun er en liten rest av det som var i elva før og det anslås at det er færre enn 500 individer igjen¹⁴⁷. Årsak til den kraftige bestandsendringen er avrenning fra omkringliggende områder. Rapporten konkluderer med at uten tiltak for å bedre vannkvaliteten og å øke bestanden av vertsfisk, står muslingene i Åroselva i fare for å dø ut i nær fremtid.

Miljødirektoratet har utgitt en egen handlingsplan for elvemusling som gjelder fra 2019-2028¹⁴⁸.

Storørret

Storørret er en spesiell økologisk form for ørret som relativt tidlig i livet begynner å spise byttefisk, og derfor vokser seg mye større enn det som er vanlig for ørret i Norge¹⁴⁹. De ulike stammene av storørret i Norge representerer unike økologiske og kulturelle verdier som det

¹⁴⁶ Magerøy, J. H. (2019). Evaluering av habitatkvalitet for juvenil elvemusling (*Margaritifera margaritifera*) i Oslo og Akershus i 2017 og 2018. Redoksmålinger i Askerelva, Movassbekken, Nitelva, Raudsjøbekken og Sognsvannsbekken. NINA-rapport 1540.

¹⁴⁷ Sandaas, K. og Jørn, E. (2015) Elvemusling *Margaritifera margaritifera* i Åroselva - Røyken kommune, Buskerud fylke 2015.

¹⁴⁸ Miljødirektoratet. Handlingsplan for elvemusling (*Margaritifera margaritifera* L.) 2019-2028.

<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1107/m1107.pdf>

¹⁴⁹ Miljødirektoratet. Foreslår redningsplan for storørreten. Hentet 06.12.2021.

<https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2021/januar-2021/foreslar-redningsplan-for-stororreten/>

er viktig å bevare¹⁵⁰. I områder med livskraftige bestander av storørret, har den gjennom hundrevis av år hatt stor betydning for lokalbefolkning, fiskerettshavere og etter hvert også tilreisende sportsfiskere.

Storørreten i Dikemarksvannene er sterkt truet av fysiske inngrep og overbeskatning¹⁵¹. Dette har trolig ført til en stor nedgang av antall ung umoden ørret. De siste 20 årene har det skjedd en stor habitatforandring i Grobruelva som er negativ for storørretstammen; utbygging ved Lierskogen har ført til sedimentering av elva og forringelse av elvekant og skog. Også igjenfylling og utretting av meanderende partier og evjer har endret det opprinnelige elvesystemet betydelig.

6.4. Arealbruksendringer i strandsonen

Figur 23. Arealbruk i strandsonen, 2021. Kilde: skjermdump fra Gårdskart

Strandsonen er blant de mest artsrike leveområdene vi har i Norge. Både dyre- og plantelivet i kystsonen og i sjøen er truet av bebyggelse og menneskelig aktivitet. SSB definerer strandsonen som området fra kysten og 100 meter inn i landet. All bygging i 100-metersbeltet langs sjøen i Norge er som hovedregel forbudt. Forbudet fremgår direkte av plan- og bygningsloven § 1-8, hvor også følgende er presisert: «I 100-metersbeltet langs sjøen og langs vassdrag skal det tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser»¹⁵². Hele 60 % (8018 daa) av strandsonerearealet i Asker er bebyggt, mens 11 % (1480 daa) av strandsonerearealet er benyttet til samferdsel.

¹⁵⁰ Miljødirektoratet. (2020). Forslag til strategi for bevaring og utvikling av bestandene av storørret. M-M-1786/2020

¹⁵¹ Museth, J., Dervo, B., Brabrand, Å., Heggenes, J., Karlsson, S. og Kraabøl, M. (2018)

Storørret i Norge. Definisjon, status, påvirkningsfaktorer og kunnskapsbehov. NINA-rapport 1498.

¹⁵² Lovdata. Plan- og bygningsloven. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>

Asker troner øverst når det gjelder utbygging i strandsonen og i gamle Asker er kun 20 % av strandsonen tilgjengelig for allmenheten (Figur 23). Dette fører til arealkonflikter mellom naturverdier på den ene siden og allmennhetens interesser for tilgang til strandsonen og grunneieres interesse for utbygging og bruk av strandsonen. *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv* understreker at det er behov for å stramme inn praksis når det gjelder etablering av ny bebyggelse og utvidelse av eksisterende bebyggelse i strandsonen¹⁵³. Et av tiltakene i planen er at *utbygging i 100-metersbeltet langs sjøen bør skje gjennom kommunale arealplaner og ikke gjennom enkeltvis dispensasjoner*. I 2020 innvilget Asker kommune 103 søknader om nye bygninger i strandsonen¹⁵⁴, mens det i 2021 ble innvilget 63 dispensasjoner¹⁵⁵.

7. NATURMANGFOLD I JORDBRUKSLANDSKAPET

Jordbruket bidrar til å bevare kulturlandskapet, som med sine kulturminner og naturmangfold har betydelig nasjonal verdi. Kulturlandskapet har gjennom flere tusen år blitt formet av et aktivt landbruk. Her inngår bruken av åker, slåttemark og beitemarker. Dette har skapt naturtyper som er levested for en rekke truede arter. Over en tredjedel av de truede artene på rødlista har tilhold i åpent kulturlandskap. Aktiv jordbruksdrift er viktig for å ta vare på kulturlandskapet. Rydding, slått og beiting holder kulturlandskapet og artsrike naturtyper i hevd.

Jordbruket sitt samfunnsoppdrag er å drive lønnsom og trygg matproduksjon, og å sikre en bærekraftig forvaltning av ressursene¹⁵⁶. Bruk av arealer til matproduksjon fører til selvforsyning, bosetting og sysselsetting. Jordbrukets kulturlandskap gir mulighet til å satse på kultur, lokal mat, friluftsliv, bosetting og turisme.

Mange ulike drivkrefter påvirker utformingen av jordbrukslandskapet, som teknologisk utvikling innen jordbruket, markedet for jordbruksprodukter, landbrukspolitikk, men også generell samfunnsutvikling, økonomi og samferdselspolitikk¹⁵⁷. Resultatet er et jordbrukslandskap i stadig endring. Endringene i kulturlandskapet er bl.a. knyttet til tap av natur, gjengroing, press fra by- og tettstedsvekst, rasjonalisering og intensivering i næringen og klimaendringer.

FNs naturpanel slår i sin rapport fast at intensivering av jordbruk og skogbruk står bak store tap av naturmangfold globalt¹⁵⁸. Intensivering av jordbruket fører med seg negative

¹⁵³ Klima og miljødepartementet. *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv*.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/7e80a758716344cbbb97adc5c7c27f18/t-1571b.pdf>

¹⁵⁴ SSB. KOSTRA nøkkeltall. Plan, byggesak og miljø. https://www.ssb.no/kommunefakta/kostra/asker/plan-byggesak-og-miljo?checkbox_kostragruppe=true&checkbox_land-uten-oslo=true&checkbox_vis_flere_regioner=true

¹⁵⁵ SSB. Resultat av byggesøknader i områder med ulike restriksjoner, etter vedtakstype (K) 2015 - 2021 <https://www.ssb.no/statbank/table/13128/>

¹⁵⁶ SSB. Jordbrukets kulturlandskap. Hentet 03.11.2021. <https://www.ssb.no/jord-skog-jakt-og-fiskeri/jordbruk/artikler/jordbrukets-kulturlandskap>

¹⁵⁷ NIBIO. Overvåking av jordbrukets kulturlandskap. Vol 2 - NR. 34 - November 2016. Hentet 03.11.2021. https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/bitstream/handle/11250/2422365/NIBIO_POP_2016_2_34.pdf?sequence=3&isAllowed=y

¹⁵⁸ IPBES (2019): Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz, and H. T. Ngo (editors). IPBES secretariat, Bonn, Germany. <https://ipbes.net/global-assessment>

konsekvenser for naturmangfoldet: områder med ensartet vegetasjon, grøftede myrer og bekker som har blitt lagt i rør¹⁵⁹.

Tap av naturmangfold, inkluderer også tap av genetisk mangfold som kan få store konsekvenser for global matsikkerhet ved å redusere matplanters motstandsdyktighet mot skadedyr, sykdommer og klimaendringer. FNs organisasjon for landbruk og mat (FAO) anslår at vi globalt har mistet rundt 75 % av sortsmangfoldet i viktige matplanter i løpet av forrige århundre¹⁶⁰.

Matjord er en knapp og ikke-fornybar ressurs og skal forvaltes på en bærekraftig måte slik at både dagens befolkning og framtidige generasjoner sikres tilgang på nok og trygg mat. I Norge er det kun 3% av landarealet som er dyrket mark, og av dette igjen er det 1/3 som egner seg til produksjon av korn¹⁶¹. Nedbygging av jordbruksarealer skjer i betydelig omfang, særlig i sentrale strøk. Nedbygging til landbruks- og boligformål utgjør om lag halvparten av den totale nedbyggingen¹⁶². Samferdselssektoren står også for en stor andel av nedbygging av matjord¹⁶³. Stortinget vedtok i 2015 en nasjonal jordvernstrategi. Strategien ble revidert sommeren 2021 og Stortinget vedtok et nytt jordvernmål om at det årlig frem mot 2025 ikke skal omdisponeres mer enn 3000 dekar dyrka mark til andre formål enn jordbruksproduksjon. Det nye målet får konsekvenser for kommunenes praksis når det gjelder omdisponering av jordbruksarealer til andre formål. Den siste revisjonen setter jordvern i sammenheng med FNs bærekraftsmål og understreker nødvendighet av jordvern for å oppfylle dem¹⁶⁴.

Av de *truede artene* på Norsk rødliste for arter er 798 arter (29 %) knyttet til semi-naturlige naturtyper¹⁶⁵. Dette er naturtyper som er formet av langvarig, ekstensiv hevd som f.eks. beite og slått. Opphør av ekstensiv jordbruksdrift, for eksempel ved slått og beite, er en viktig trussel mot naturtyper i kulturlandskapet. Det store mangfoldet i kulturlandskapet forklares ofte gjennom hypotesen om middels forstyrrelser¹⁶⁶. Denne går ut på at middels grad av forstyrrelser (for eksempel beiting eller slått) i et økosystem vil føre til størst biologisk mangfold. Naturtypen kulturbeitemark har for eksempel eksistert i 6000 år i Norge, og har således blitt spesielt artsrik på karplanter, beitesopp og virvelløse dyr.

Jordbruksarealer som er vanskelig å drive med den teknologien vi har i dag, gror raskt igjen når de ikke lenger er i drift. Dette på tross av at det er driveplikt etter jordlova § 8 på alt

¹⁵⁹ Landbruksdirektoratet. Naturmangfold. Hentet 22.10.2021.

<https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/jordbruk/miljo-og-klima/naturmangfold>

¹⁶⁰ FAO. The Second Report on the State of the World's Plant Genetic Resources for Food and Agriculture. Hentet 29.10.2021. <https://www.fao.org/documents/card/en/c/6ac34ffd-7a66-5d42-9573-3d09491ad39a/>

¹⁶¹ Puschmann, O. mfl. (2019). Tap av jordbruksareal i Norge. NIBIO BOK 5(7) 2019.

¹⁶² SSB. Hentet 27.10.2021. <https://www.ssb.no/jord-skog-jakt-og-fiskeri/artikler-og-publikasjoner/matjorda-under-press>

¹⁶³ Regjeringen (2021). Kan nå jordvernmålet for fjerde år på rad. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/kan-na-jordvernmalet-for-fjerde-aret-pa-rad/id2838797/> (lest 24.03.2021).

¹⁶⁴ NIBIO. Kunnskapsgrunnlag for jordvern. Hentet 03.11.2021.

<https://www.nibio.no/tema/jord/jordkartlegging/bruk-av-jordsmonnkaart/kunnskapsgrunnlag-for-jordvern>

¹⁶⁵ Artsdatabanken (2021). Hvor finnes de truede artene? Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodlisteforarter2021/Resultater/Hvorfinnesdetrueteartene> Nedlastet 14.12.2021.

¹⁶⁶ Naturviterne. Naturmangfold. Hentet 29.10.2021.

<https://www.naturviterne.no/naturviternotatene/naturmangfold-article18193-587.html>

jordbruksareal. Det er også en tendens til at arealer som leies blir dårligere drevet enn jord man eier selv (Puschmann, 2019).

Jordbrukslandskapet er viktig leveområde for rundt fem prosent av våre hekkende fuglearter¹⁶⁷. I perioden fra 2000-2020 har det vært en nedgang i fugler i jordbrukslandskapet på hele 40 %. Nedgangen har vært særlig sterk for vipe, storspove, sanglerke og gulspurv, mens den har vært mindre tydelig for stær, linerle og låvesvale. Trenden er den samme i store deler av Europa. Årsakene til nedgangen er i hovedsak omlegging av driftsmåter i jordbruket, nedbygging av jordbruksarealer og gjengroing¹⁶⁸. Fugler har flere egenskaper som gjør dem egnet som indikatorer for tilstanden i miljøet. Nedgangen som registreres for fugler kan tyde på nedgang også for andre arter, og dermed indikere en pågående nedgang i det biologiske mangfoldet i jordbrukslandskapet.

7.1. JORDBRUKET I ASKER

Figur 24. Semsvannet landskapsvernområde. Foto: Merete Wiken Dees

Området rundt Oslofjorden er kjent for sitt gode jordsmonn, og Asker har derfor et godt utgangspunkt for å være en av Norges beste jordbruksbygder¹⁶⁹. Jordbruket i Asker karakteriseres av varierte produksjoner og små og store bruk. Korn og gras dominerer, men det er også innslag av bær-, frukt- og grønnsaksproduksjon. Av husdyr er det ammeku, øvrig storfe og sau som dominerer. I Asker er det 40 986 dekar jordbruksareal, noe som utgjør omlag 10,9 % av kommunens landareal¹⁷⁰.

¹⁶⁷ Miljøstatus. Fugler. Hentet 29.10.2021. <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/fugler>

¹⁶⁸ Miljøstatus. Fugler. Hentet 29.10.2021. <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/fugler>

¹⁶⁹ Askheim, Svein: *Askers naturi Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 31. mars 2021 fra https://snl.no/Askers_natur

¹⁷⁰ Arealbarometeret, NIBIO. <https://arealbarometer.nibio.no/nb/fylker/viken/kommuner/asker>. Hentet 24.08.2021.

Kommunens sentrale plassering gjør at presset på jordressursene, i form av behov for arealer til utbygging og samferdselsformål, i dag er større enn noen gang. Frem til 1960-tall var Asker preget av jordbruk, men store landbruksområder ble bygd ned da boligbyggingen skjøt fart. Det er en utfordring at den beste matjorda ligger der befolkningsveksten er størst.

Nedbygging av jordbruksjord. Kilde: skjermdump fra Gårdskart.no

Buskskvett i kulturlandskapet. Foto: Silje Klo Hansen

En av strategiene i kommuneplanens samfunnsdel slår fast at *kommunen skal sikre viktige jordbruksområder og kulturlandskap i landbruket, og unngå nedbygging av dyrket mark i samsvar med det nasjonale jordvernmålet*. For å illustrere hva dette har å si for Asker, vil det tilsvare en maksimal omdisponering på 13 dekar i året. Asker kommune har en historikk med nedbygging av langt mer dyrket mark enn det. Siden 2017 har jordvernmålet blitt nådd nasjonalt, mens Asker ikke har holdt seg innenfor målet¹⁷¹. Senere har Askers temaplan for næring (2020-2032) vedtatt en strategi for nullvisjon for nedbygging og omdisponering av dyrket mark. Viken Fylkeskommunes Landbruksstrategi 2021-2030 fremsetter også en nullvisjon.

Asker har et kulturlandskap å være stolt av, med spor etter tidlig jordbruk, gravhauger, eplehager, hule eiker og styvingstrær. Nord i kommunen finnes Semsvannet landskapsvernområde (Figur 24) der formålet er å «*bevare det egenartede og vakre natur- og kulturlandskapet rundt Semsvannet, med de geologiske, botaniske, zoologiske og kulturhistoriske elementer som er med på å gi landskapet dets særpreg*»¹⁷².

¹⁷¹ SSB. Kommunal forvaltning av landbruksarealer. Hentet 10.12.2021.

<https://www.ssb.no/statbank/table/06194/tableViewLayout1/>

¹⁷² Lovdata (1992). Forskrift om vern av Semsvannet landskapsvernområde, Asker kommune, Viken. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/1992-10-02-755> (lest 26.03.2021).

Landskapselementer i kulturlandskapet med et stort naturmangfold, er blant annet hule eiker og styvingstrær. Styving er høsting av grener og løv til bruk som vinterfôr. Selv om det i dag ikke er behov for dette fôret lengre, ser man et stort mangfold av sopp, lav og mose på gamle styvingstrær¹⁷³. På bakgrunn av dette kan man søke støtte til skjøtsel av styvingstrær gjennom tilskuddsordningen spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)¹⁷⁴.

Landbruksmyndigheten i Asker kommune jobber kontinuerlig med oppfølging av driveplikt på jordbruksarealene i kommunen. En plan som skal belyse årsaker til gjengroing av kulturlandskapet i Asker, samt tiltak for å forhindre dette, er under utarbeidelse. Planen skal legges frem i utvalg for samfunnstjenester i november 2022.

I jordbrukslandskapet i Asker hekker blant annet den truede arten vipe (*Vanellus vanellus*), og vi har dermed et særlig ansvar for å ta vare på denne. I samarbeid med Birdlife avd. Asker og Bærum, startet avd. for Natur, miljø og landbruk opp et prosjekt våren 2022 for å merke vipereir på jorder med aktiv jordbruksdrift. Av andre arter som finnes i jordbrukslandskapet i Asker som er i sterk nedgang, er sanglerke og gulspurv.

7.1.1. AVRENNING FRA JORDBRUKET

Avrenning fra jordbruket bidrar til økt næringsstofftilførsel, algeoppblomstring og tilslamming av vann og vassdrag (se også kap. 6). I Asker er diffus avrenning fra fulldyrket mark den største påvirkningskilden fra jordbruket. Avdeling for Natur, miljø og landbruk har sammen med Norsk landbruksrådgivning (NLR) og kommunens virksomhet Vann og vannmiljø startet opp prosjektet «*Miljørådgivning i utvalgte områder med sårbare vannforekomster*». Hovedmålet med prosjektet er å bedre vannkvaliteten i utvalgte vannforekomster. Prosjektet informerer om konkrete miljøtiltak på gården, klimakalkulatoreren og legger opp til økt samarbeid om lokale utfordringer.

7.1.2. VIRKEMIDLER

Det er ulike tilskuddsordninger som kan være med på å ta vare på det biologiske mangfoldet i jordbruket.

Asker kommune har en egen tiltaksstrategi for den nasjonale tilskuddsordningen **spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)**¹⁷⁵. Dette er en tilskuddsordning med formål om å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap, samt redusere forurensing fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Det finnes tilskuddsordninger for å ta vare på og skjømte biologisk verdifulle arealer i jordbrukets kulturlandskap, og for å ivareta truede arter i jordbrukslandskapet.

¹⁷³ Nordén, B., Jordal, J.B. & Evju, M. Can large unmanaged trees replace ancient pollarded trees as habitats for lichenized fungi, non-lichenized fungi and bryophytes?. *Biodivers Conserv* 27, 1095–1114 (2018).

<https://doi.org/10.1007/s10531-017-1482-x>

¹⁷⁴ Asker kommune, 2020. Lokal tiltaksstrategi for tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) Asker kommune, 2020 - 2024. Tilgjengelig fra: https://www.asker.kommune.no/globalassets/natur-kultur.-idrett-og-fritid/jordskogoglandbruk/smil-tiltaksstrategi-2020-2024_asker-kommune.pdf (lest 23.03.2021).

¹⁷⁵ Asker kommune, 2020. Lokal tiltaksstrategi for tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) Asker kommune, 2020 - 2024. Tilgjengelig fra: https://www.asker.kommune.no/globalassets/natur-kultur.-idrett-og-fritid/jordskogoglandbruk/smil-tiltaksstrategi-2020-2024_asker-kommune.pdf (lest 23.03.2021).

Regionalt miljøtilskudd (RMP)¹⁷⁶ skal stimulere gårdbrukere til å gjøre tiltak for å begrense forurensning og fremme kulturlandskapsverdier. Flere av tiltakene er også positive for å bevare/øke naturmangfoldet. Dette er for eksempel beiting- og slått av verdifulle jordbrukslandskap, skjøtsel av gårdsdammer og biologisk verdifulle arealer, slått av slåttemyr/slåttemark, skjøtsel av styvingstrær og anleggelse av soner for pollinerende insekter. Dessverre har Asker kommune foreløpig ingen arealer som går under definisjonen av «verdifulle jordbrukslandskap».

I **produksjonstilskuddet** inngår det flere tilskuddsordninger for foretak med husdyr- og/eller planteproduksjon¹⁷⁷. Man kan få areal- og kulturlandskapstilskudd for jordbruksarealer, dette på vilkår om at produksjonen ikke forringer kulturlandskapskvaliteter, og at man har etablert vegetasjonssoner mot vassdrag. Dersom man har økologiske arealer kan man få ytterligere tilskudd, noe som er positivt for pollinerende insekter da disse arealene ikke skal sprøytes med plantevernmidler.

Ved saksbehandling av tilskuddsordningene skal det vurderes om vilkårene for tilskudd er oppfylt. Dette kan for eksempel være vegetasjonssoner mot vassdrag og/eller inngrep i kulturlandskapet. Dersom det er blitt foretatt noe som er i strid med vilkårene kan søknaden avslås eller tilskuddet avkortes.

¹⁷⁶ Lovdata (2020). Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Oslo og Viken. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2020-06-12-1197> (lest 31.03.2021).

¹⁷⁷ Lovdata (2015). Forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2014-12-19-1817> (lest 31.03.2021).

Hule eiker ved Tveiter. Foto: Merete Wiken Dees

8. POLLINERENDE INSEKTER

Humle. Foto: Merete Wiken Dees

Vi trenger humlene

Pollinerende insekter, særlig humler og ville bier, spiller en viktig rolle i samspillet i naturen og for matproduksjon. Mer enn 75% av matplantene våre må pollineres av insekter (eks. frukt, bær, kaffe og kakao). 80 % av nytte- og villplantene er avhengig av det samme¹⁷⁸. Det er da et paradoks at mens produksjonen i jordbruket har økt kraftig siden 1970-tallet, så er det nedgang i mangfoldet av pollinerende insekter¹⁷⁹.

De viktigste pollinatorene

Selv om det oftest er bier, inkludert humler, villbier og tambier, som pollinerer våre matplanter, omfatter de pollinerende insektene langt flere artsgrupper¹⁸⁰. For eksempel har dagsommerfugler, tussemørkesvermere, biller, maur og fluer også en viktig oppgave med å pollinere blomster¹⁸¹. Humler og bier regnes allikevel som våre viktigste pollinatorer.

Hva truer pollinatorene?

Blant pollinerende insekter er det en høy andel *truede arter* og særlig blant bier og humler. Hele 17 % av villbiene og humlene er *truet* og nesten 31 % er på Rødlista¹⁸². Det har vært få endringer i rødlistekategori blant humler og bier, men mange av de øvrige pollinatorene har fått endret kategori. I Norge er det per i dag registrert 210 bie- og humlearter, og med unntak av fire arter er alle rødlistevurdert.

Som mange andre insekter er flere pollinerende arter på Rødlista fordi de finnes innenfor et begrenset område. I tillegg har flesteparten en pågående nedgang i arealet eller i kvaliteten på leveområdene. Mange av artene har også fragmenterte populasjoner. Ifølge Rødlista 2021 er menneskeskapt påvirkning gjennom utbygging, oppdyrking og drenering (grøfting), skogsdrift og opphør av drift som slått og beite viktige negative påvirkningsfaktorer for pollinatorer. Andre faktorer som klimaendringer, plantevernmidler og fremmede arter truer også bestandene av pollinerende insekter¹⁸³.

Pollinatorstrategi og tiltaksplan for ville pollinerende insekter

Regjeringen la i 2018 frem en nasjonal pollinatorstrategi¹⁸⁴ med hovedmål om å *sikre levedyktige bestander av villbier og andre pollinerende insekter for å opprettholde pollinering i matproduksjon og naturlige økosystemer*. I august 2021 ble *Tiltaksplan for ville*

¹⁷⁸ NIBIO. Endringer i jordbrukslandskapet skaper trøbbel for humler og bier. Hentet 29.10.21.

<https://forskning.no/insekter-kulturlandskap-landbruk/endringer-i-jordbruket-skaper-trobbel-for-humler-og-bier/1808741>

¹⁷⁹ IPBES (2019): Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz, and H. T. Ngo (editors). IPBES secretariat, Bonn, Germany. <https://ipbes.net/global-assessment>

¹⁸⁰ Regjeringen (2021). Tiltaksplan for ville pollinerende insekter.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/5797b01a43fa4cdd8b220afb3df68791/212216-kld-tiltaksplan-web.pdf>

¹⁸¹ Artsdatabanken (2021). Mange pollinerende insekter på Rødlista. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodlisterforarter2021/fordypning/mangepollinerendeinsekterparodlista>. Nedlastet 14.12.2021.

¹⁸² Artsdatabanken (2021). Mange pollinerende insekter på Rødlista. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodlisterforarter2021/fordypning/mangepollinerendeinsekterparodlista>. Nedlastet 14.12.2021.

¹⁸³ Totland Ø, Hovstad KA, Ødegaard F, Åström J (2013) Kunnskapsstatus for insektpollinering i Norge - betydningen av det komplekse samspillet mellom planter og insekter. Artsdatabanken, Norge

¹⁸⁴ Norsk pollinatorstrategi.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/3e16b8410e704d54af40bcb3e687fb4e/nasjonal-strategi-for-villbier.pdf>

*pollinerende insekter 2021-2028*¹⁸⁵ lansert av Klima- og miljødepartementet. Tiltaksplanen er en oppfølging av den nasjonale pollinatorstrategien og skal bidra til å nå strategiens mål om å sikre levedyktige bestander av humler, sommerfugler, villbier og andre ville pollinerende insekter.

Asker er viktig for villbiene

I Asker er det registrert hele 120 arter av villbier. Av disse er 12 rødlistede, hvorav 7 er truet. For to av disse, kløverhumle og slåttemumle, er det utarbeidet forslag til en nasjonal handlingsplan. Asker kommune er derfor viktig for bevaring av mangfoldet av villbier på nasjonalt nivå.

I forbindelse med omtale av temaplan for naturmangfold i den foreslåtte planstrategien for Asker, har statsforvalteren sendt et brev til Asker kommune med oppfordring til å innarbeide strategier for pollinerende insekter.

Honningbier

En kan kanskje tenke seg at honningbier vil være løsningen på nedgang i de ville pollinatorbestandene. Interessen for birøkt har økt kraftig, både i Norge og i Europa¹⁸⁶, og også i Asker. Antall foretak som søker produksjonstilskudd til bifolk i Asker har doblet seg fra 2017 til 2020¹⁸⁷. I tillegg kommer de som har honningbier på hobbybasis. Pollinatorer er viktige for jordbruket, men senere studier har vist at honningbier kan utkonkurrere ville pollinatorer som villbier og humler, i tillegg til at smittetrykket kan øke¹⁸⁸. Det er derfor viktig at næringstilgangen vurderes før det settes ut bikuber. Asker kommune har et prinsipp om at det ikke skal settes ut bikuber på kommunalt areal nærmere enn 1 km fra områder som er viktige for ville pollinatorer (f.eks. blomsterenger).

Pollinatorvennlige hager

Nedbygging av naturlige leveområder til mange arter fører til at den menneskeskapte naturen i hager og parker har blitt viktigere for våre pollinerende insekter. For pollinatorer på leting etter mat, vil en nyklipt plen være svært næringsfattig. Mange av hageplantene våre finnes ikke opprinnelig i Norge, og dermed er det ikke nødvendigvis slik at de kan tilby våre insekter næring eller egnet livsmiljø.

Enkle tiltak i hagen har stor betydning for de lokale bestandene av insekter og alle som forvalter et areal kan gjøre noe for å bedre forholdene for humler, bier og andre insekter. Med enkle grep kan man tilrettelegge for truede arter i hager, på balkonger og i parker, både ved å være bevisst når det gjelder plenklipping og beplantning, men også ved utsetting av insektshotell eller humlekasser.

Insektboliger som død ved og gamle hule trær er mangelvare mange steder, spesielt i sentrumsnære strøk. Mangel på eggleggingsplasser for insekter er en av flere årsaker til at det har blitt færre insekter. Ved å sette opp insektshotell hjelper vi insektene lokalt og bidrar

¹⁸⁵ Regjeringen (2021). Tiltaksplan for ville pollinerende insekter.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/5797b01a43fa4cdd8b220afb3df68791/212216-kld-tiltaksplan-web.pdf>

¹⁸⁶ Norbi (u. år), Norges birøkterlags policy vedrørende forholdet mellom honningbier og ville pollinerende insekter. Tilgjengelig fra: [norges-birokterlags-policy-for-honningbier-vs-ville-insekter.pdf](https://www.birokterlags-policy-for-honningbier-vs-ville-insekter.pdf) (lest 22.02.2021).

¹⁸⁷ Landbruksdirektoratet (2017 og 2020), Antallsstatistikk PT-900 2017 og 2020. Tilgjengelig fra: https://www.landbruksdirektoratet.no/filserver/statistikkgrafikk/pt-900_del2_2017_kommuner.html og https://www.landbruksdirektoratet.no/filserver/statistikkgrafikk/pt-900_del2_2020_kommuner.html (lest 22.02.2021).

¹⁸⁸ Herbertsson, L., Lindström, S., Rundlöf, M., Bommarco, R. og Smith, H. (2016). Competition between managed honeybees and wild bumblebees depends on landscape context, *Basic and Applied Ecology*, Volume 17, Issue 7.

til at våre ville bier har et sted å legge egg og hvor larvene kan utvikle seg. Humler lager kolonier og vil derfor ikke benytte seg av insektshotell. De trenger humlekasser.

Kantslått

Det er viktig at veikantene tilrettelegges for pollinerende insekter og mye kan gjøres ved et tilpasset slåtteregime med tanke på redskap, metode, slåttehøyde og slåttetidspunkt¹⁸⁹:

- Det bør slås til sen dato og under værforhold eller tid på døgnet hvor humlene ikke er på blomstene.
- Det bør slås rundt ¼ meter over bakken for å spare blomster som rødkløver og for å unngå at bol oppå bakken skades.
- Det som slås bør fjernes for å unngå gjødslingseffekt som favoriserer nitrogenkrevende planter på bekostning av flere viktige planter for humlene. Frøspredning er bra for stede egne arter, men bør unngås for fremmede arter.
- De som skjøtter veikantene må kjenne til både insektenes næringsplanter og fremmede arter.

Humle på hageplante. Foto: Merete Wiken Dees

¹⁸⁹ Fylkesmannen i Oslo og Akershus. 2018. Våre sårbare humler. 23 sider.

9. NATURMANGFOLD I SKOG

Edelløvsog. Foto: Merete Wiken Dees

Skogen er et av jordas viktigste økosystemer, og skog og jordsmonn i skog utgjør viktige karbonlagre. I våre mest produktive skogøkosystemer er hele 2/3 av karbonet lagret som organisk materiale i jordsmonnet¹⁹⁰. Skogen rensker luften vår og beskytter oss mot effekten av klimaendringer som økt nedbør, flom, skred og erosjon. I tillegg gir skogen oss viktige råstoffer og arbeidsplasser gjennom skogbruket. Menneskelig aktivitet kan skape raske endringer og føre til at artsmangfoldet og karbonlagringskapasiteten reduseres.

Skogen har stor variasjon i struktur og livsmiljøer og huser derfor et mangfold av arter. Om lag 60 % av Norges rundt 44 000 kjente arter er knyttet til skog¹⁹¹ og derfor er det ikke overraskende at flest *truede arter* finnes der. Norsk rødliste for arter 2021 viser at 48 % av de *truede artene* lever i skog¹⁹². Som følge av at flere arter er vurdert, har antall *truede* og *nær truede* arter i skog økt fra 2015 til 2021. Andelen av *truede arter* som lever i skog er likevel ikke endret siden 2015 da mange arter har endret kategori. Økt kartlegging har ført til mange nye funn av rødlistearter, men det også er funnet at mange populasjoner er større enn tidligere antatt.

Det er flest truede skogsarter innen gruppene sopper (387 arter), biller (232 arter), lav (167 arter) og tovinger (137 arter)¹⁹³. Dette er artsgrupper som vi generelt finner mange arter av i skog. Mange av artene er spesialister, gjerne knyttet til unike livsmiljøer som f.eks. læger (liggende dødved), gadd (stående død ved) av ulike treslag og dimensjoner, grove eller hule edellauvtrær. Noen av livsmiljøene i skog er sterkt konsentrert til bestemte skogtyper, især skog med liten grad av inngrep, samt edellauvskog. Selv om edellauvskog bare utgjør 1 % av det produktive skogarealet i Norge, har denne skogtypen et høyt antall *truede arter* (Figur 25).

Alm og ask har hatt en betydelig bestandsnedgang på grunn av sykdom og er nå vurdert som truet¹⁹⁴. Dette vil også påvirke arter som er knyttet til disse treslagene negativt.

For mange av de truede artene er skogbruk vurdert som den viktigste påvirkningsfaktoren. I dag drives skogbruket i hovedsak etter bestandsskogbrukets modell med åpne hogstformer. Flere gamle trær og mer død ved, mer skogvern og økte miljøhensyn i skogbruket gjennom dagens miljøsertifiseringssystemer kan gi bedre betingelser for truede arter og naturtyper¹⁹⁵.

For skog som vokser i tettstedsnære områder i lavlandet og langs viktige veier kan nedbygging, utbygging eller andre tiltak som hindrer naturlige prosesser i skogen være viktigere påvirkningsfaktorer enn skogbruket.

¹⁹⁰ Gunnar Austrheim, Vegard Martinsen, Anders Kolstad og Jan Mulder. Økt karbonlagring i jord kan bidra til å løse klima- og naturkrise. <https://Forskersonen.No/Jord-Og-Skog-Klima-Kronikk/OKt-Karbonlagring-I-Jord-Kan-Bidra-Til-A-Lose-Klima--Og-Naturkrise/1366598>

¹⁹¹ Miljøstatus. Antall nær truede og truede arter og naturtyper i skog.

<https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/naturmangfold/miljomal-1.2/miljoindikator-1.2.4/>

¹⁹² Artsdatabanken (2021). Status for truede arter i skog. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodlisterforarter2021/fordypning/statusfortruaareriskog> Nedlastet 14.12.2021.

¹⁹³ Artsdatabanken (2021). Status for truede arter i skog. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/rodlisterforarter2021/fordypning/statusfortruaareriskog> Nedlastet 14.12.2021.

¹⁹⁴ Henriksen S og Hilmo O (2015) Status for truga artar i skog. Norsk raudliste for artar 2015. Artsdatabanken <http://www.artsdatabanken.no/Rodliste/StatusSkog>. Nedlastet 10.05.2021.

¹⁹⁵ Miljøstatus. Antall nær truede og truede arter og naturtyper i skog.

<https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/naturmangfold/miljomal-1.2/miljoindikator-1.2.4/>

Figur 25. Rik edelløvskog. Foto: Merete Wiken Dees

Naturindeks for Norge 2020¹⁹⁶ er en omfattende kvantitativ sammenstilling av data og måler tilstanden til det biologiske mangfoldet. Den gir oversikt over utviklingen i økosystemene sammenliknet med en referansetilstand¹⁹⁷. For naturlige økosystemer som skog, defineres referansetilstanden som et økosystem som er lite påvirket av menneskelig aktivitet. Naturindeks for skog kommer dårligst ut, men utviklingen har siden 2000-tallet vært svakt positiv. Nøkkelindikatorer som er negativt påvirket av skogbruk, som eldre lausvokst, gamle trær og død ved, bidrar relativt sterkt til det lave nivået.

Den svakt positive trenden i Naturindeks for skog vil sannsynligvis fortsette en periode fremover siden nøkkelindikatorer som død ved og gamle trær er i økning og endringer i skoglandskapet skjer langsomt. I tråd med nasjonale målsettinger om økt bruk av skog i fornybarsamfunnet, er skogavvirkingen for salg økende¹⁹⁸. Samtidig er arealer med naturskog fra det gamle avvirkningsregimet i sterk nedgang¹⁹⁹. Disse forholdene kan på sikt gjøre at Naturindeksen for skog får en lavere verdi²⁰⁰.

¹⁹⁶ *Naturindeks for Norge 2020* er den mest omfattende kvantitative sammenstillingen av data om det biologiske mangfoldet i Norge og måler tilstanden til det biologiske mangfoldet. Den gir oversikt over utviklingen i økosystemene for utvalgte artsgrupper og tema. *Naturindeks for Norge 2020* viser en betydelig variasjon mellom økosystemer med hensyn til det biologiske mangfoldet, og at tilstanden for norske økosystemer i 2020 er til dels betydelig lavere enn referansetilstanden. <https://www.naturindeks.no/About>

¹⁹⁷ Jakobsson, S. & Pedersen, B. (red.) 2020. *Naturindeks for Norge 2020. Tilstand og utvikling for biologisk mangfold*. NINA Rapport 1886. Norsk institutt for naturforskning.

¹⁹⁸ Bunkholt, A., Horn, L., Moen, K., Nilsen, P. & Aalde, H. 2015. SKOG22. Nasjonal strategi for skog og trenæringen. Innovasjon Norge og Norges forskningsråd. Oslo. 48 s

¹⁹⁹ Storaunet, K.O. & Rolstad J. 2020. *Naturskog i Norge. En arealberegning basert på bestandsalder i Landsskogtakseringens takstomdrev fra 1990 til 2016*. NIBIO Rapport 6(44). 38 s.

²⁰⁰ Jakobsson, S. & Pedersen, B. (red.) 2020. *Naturindeks for Norge 2020. Tilstand og utvikling for biologisk mangfold*. NINA Rapport 1886. Norsk institutt for naturforskning.

Det finnes en rekke tiltak som kan iverksettes for å ivareta biologisk mangfold i skogen, bl.a.: økt bruk av lukket hogst; økt skogvern; "stedstilpasset skogbruk" (foryngelse av lokale treslag prioriteres); unngå hogst i hekketiden og hogst av naturskog; og unngå hogst i bratt terreng, gjødsling og tettere planting.

Å sikre god økologisk tilstand i skogen er nødvendig for å ta vare på det biologiske mangfoldet, sikre naturgoder og ivareta skogen som et viktig verktøy mot klimaendringene.

PEFC og FSC

Det er to sertifiseringsordninger for skog i Norge, Norsk PEFC skogstandard (Programme for the Endorsement of Forest Certification) og FSC (Forest Stewardship Council)²⁰¹. Praktisk talt alle skogeiendommer følger PEFC skogstandard, kun et fåtall er dobbeltsertifisert gjennom både PEFC og FSC.

Norsk PEFC Skogstandard inneholder 27 kravpunkter knyttet til hvordan skogeier skal forvalte og drive skogen²⁰². I tillegg kommer norske retningslinjer og presiseringer som forklarer og utdyper enkelte krav og forhold. Standarden er delt inn i tre hovedtemaer: *forvalteransvar og planlegging, hogst og skogbrukstiltak, og særskilte miljøverdier*. Kravpunktene knyttet til ansvar og planlegging har fokus på den langsiktige forvaltningen av skogeiendommen med bl.a. krav om oppdatert skogbruksplan. Kravpunkter knyttet til hogst og skogbrukstiltak omhandler bl.a. hogstformer, avfall og forurensing, livsløpstrær og døde trær, terrengtransport, treslag, gjødsling og plantevernmidler. *Særskilte miljøverdier* inneholder kravpunkter om bl.a. nøkkelbiotoper, hensyn til rovfugler og ugler, hensyn til tiurleik, myr og sumpskog. Nylig ble det vedtatt en retningslinje om å unngå skogsdrift i perioden mai-juli i skog av spesiell betydning for fuglelivet, som eldre, sjiktet løvtredominert skog²⁰³.

FSC er et av de dominerende internasjonale skogsertifiseringssystemene, basert på et samarbeid mellom aktører fra sektorene næring, sosial og naturmiljø²⁰⁴. Det har i noen år pågått arbeid for å utarbeide en nasjonal FSC-standard for norsk skogbruk. Den viktigste forskjellen mellom FSC og PEFC er at det på alle FSC-sertifiserte eiendommer skal det utarbeides en forvaltningsplan med kartfesting av arealer avsatt til biologisk mangfold, i tillegg til nøkkelbiotopene. Areal avsatt til ikke-hogst, prioritert for biologisk mangfold, skal minimum utgjøre 10 prosent av eiendommens areal. Dessuten er det regelmessig revisjon av skogbruksplaner og skogdriften med feltbefaring.

Miljøregistrering i skog (MiS)

Miljøregistrering i skog (MiS) har vært en del av skogbruksplanleggingen siden 2001. Kartleggingen gir skogeier informasjon om arealer som er særlig viktige å ta vare på, og MiS utgjør i dag en viktig del av miljøsertifiseringen i skog. I 2017 ble NiN (Natur i Norge) integrert som en del av metodikken i MiS. Dette innebærer at beskrivelsen av livsmiljøene skal skje i henhold til NiN sitt system. For øvrig er MiS-metodikken den samme, og MiS skal fremdeles være skogbrukets verktøy for å kartlegge og forvalte livsmiljøer. Nøkkelbiotoper skal kartfestes på eiendommer større enn 100 dekar produktiv skog. Skogeier skal ha dokumentasjon på utvalgte nøkkelbiotoper gjennom skogbruksplan (en

²⁰¹ Tomter, S. M. og Dalen, L. S. (red) (2018) Bærekraftig skogbruk i Norge. Norsk institutt for bioøkonomi.

²⁰² Norsk PEFC Skogstandard. <https://www.pefc.no/vare-standarder/norsk-pefc-skogstandard>

²⁰³ Retningslinjer knyttet til hogst i fuglenes hekkesong. <https://cdn.pefc.org/pefc.no/media/2021-02/5f6ee198-e8c7-43a9-a53c-29435a994fcd/878470e3-e235-52b6-972a-b80a3439643c.pdf>

²⁰⁴ FSC Norge. <https://no.fsc.org/hva-er-fsc>

ressursoversikt/næringsplan med behandlingsforslag) eller i en miljøoversikt. MiS-kartleggingen fornyes samtidig med fornyelse av skogbruksplanen hvert 10. år.

Miljøhensyn i skogbruket

Føringer for hvordan skogbruket skal drives ligger i sertifiseringsordningen PEFC norsk skogstandard²⁰⁵, bærekraftforskriften²⁰⁶, skogbruksloven²⁰⁷, naturmangfoldloven²⁰⁸, markaloven²⁰⁹ og markaforskriften²¹⁰ (for de deler av skogarealet som er innenfor Markagrensa) i tillegg til flere natur- og artsdatabaser. Spesielt i skogstandarden er det formulert krav rundt hensyn til naturmangfold.

Ved planlegging av hogst skal eksterne kilder for miljøinformasjon være sjekket. Ved foryngelseshogst skal det settes igjen minst 1 tre/dekar som livsløpstre. Dvs. trær av stedeigne sorter som spares for å bidra til at det finnes gamle og grove trær spredt i skogen. Livsløpstrærne bidrar også til at det blir grove døde trær, stående og liggende, i skogen.

Skogvern baseres på frivillig vern. Frivillig vern av skog vil si at skogeier tilbyr vernemyndighetene (staten) skog som fredes i reservat etter § 37 i Naturmangfoldloven. Det er trærne, vegetasjonen og alt dyreliv unntatt jaktbart vilt, fiske og høsting av bær og sopp som vernes.

Tilskuddsordningene *gjødsling av skog som klimatiltak*²¹¹ og *tettere skogplanting som klimatiltak*²¹² vil kunne ha negativ påvirkning på biologisk mangfold. Tett plantet skog med lite undervegetasjon vil ha et lavere biologisk mangfold og også være mindre robust i møte med tørkesommere.

Hogstformer

Det skilles mellom åpne og lukkede hogster, avhengig av hvor mange trær som står igjen²¹³.

Åpen hogst deles inn i flatehogst og frøtrestillingshogst.

Flatehogst innebærer at alle trærne hogges på et areal som er større enn 2 dekar. Dette er den normale hogstformen ved sluttavvirkning i gran og det er vanlig at arealet plantes til med 150-250 planter/daa i etterkant av hogsten.

²⁰⁵ PEFC Norge. 2015. Norsk PEFC Skogstandard. PEFC N 02 (<https://docplayer.me/20668243-Pefc-n-02-norsk-pefc-skogstandard.html>)

²⁰⁶ Lovdata.no. Forskrift 7. juni 2006 nr. 593 om bærekraftig skogbruk. (<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-07-593>)

²⁰⁷ Lovdata.no Lov 27. mai 2005 nr. 31 om skogbruk. (<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-27-31>)

²⁰⁸ Lovdata.no Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>)

²⁰⁹ Lovdata.no Lov 5. juni 2009 nr. 35 om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-05-35>)

²¹⁰ Lovdata.no. Forskrift 2. april 1993 nr. 268 om skogbehandling og skogsdrift for skogsområder i Oslo og nærliggende kommuner (Marka), Røyken, Lier, Hole, Ringerike, Jevnaker, Lunner, Asker, Bærum, Oslo, Nittedal, Nannestad, Gjerdrum, Skedsmo, Lørenskog, Rælingen, Enebakk, Ski og Oppegård kommuner, Akershus, Buskerud og Oppland. (<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/1993-04-02-268>)

²¹¹ Landbruksdirektoratet. Tilskudd til gjødsling av skog som klimatiltak.

<https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/skogbruk/ordninger-for-skogbruk/tilskudd-til-gjodsling-av-skog-som-klimatiltak>

²¹² Landbruksdirektoratet. Tilskudd til *tettere skogplanting som klimatiltak*.

<https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/skogbruk/ordninger-for-skogbruk/tilskudd-til-tettere-skogplanting-som-klimatiltak>

²¹³ Skogskjøtsel, Landbruksdirektoratet. <https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/skogbruk/skogskjotsel>

Frørestillingshogst innebærer at man setter igjen opptil 15 frøtrær per dekar som skal forsyne det nyhogde arealet med frø for foryngelse. Dette er vanligst ved sluttavvirkning i furu. Frøtrærne fjernes når foryngelsen har blitt 0,5 meter høy og tilfredsstillende tett.

Lukkede hogstformer som skjermstillingshogst, selektiv hogst, blendingshogst og gruppehogst er lite brukt i dagens skogbruk. Hogstformene går ut på at man ved jevne mellomrom tar ut enkelttrær eller små grupper av trær. For å sikre bestander av rødlistede arter i skogen, anbefales det å utføre lukkede hogster, sette av større arealer som ikke hugges, og spare mange grove stokker²¹⁴.

9.1. SKOGEN I ASKER

I Asker er det totalt 258 778 dekar skog, noe som utgjør 69 % av kommunens landareal²¹⁵. Av dette er 231 600 daa produktiv skog. Fordeling på treslag er 49% gran, 30% furu og 20% løvskog. Skogreservater utgjør i underkant av 15 000 dekar (Tabell 11, Figur 26).

Det finnes tolv rødlistede naturtyper i skog og i Asker finner vi 8 av disse: flomskogsmark (VU), kalkgranskog (VU), kalkedelløvskog (EN), kalk- og lågurtfurusog (VU), høgstaudegranskog (NT), høgstaude-edelløvskog (VU), lågurtedelløvskog (VU) og frisk rik edelløvskog (NT)^{216, 217}.

Tabell 11. Oversikt over skogreservatene i Asker kommune.

Naturreservat	Areal (daa)
Blåfjell	1933
Furuåsen og Hagahogget	1842
Geitmyråsen	1101
Gråøya	731
Haraldsfjellet	999
Løkenesskogen	262
Nordre Skaugumsåsen	1266
Sandungåsen	2625
Skaugumsåsen og Åstad	693
Solfjellåsene	297
Tofteskogen	2978
Totalt	14727

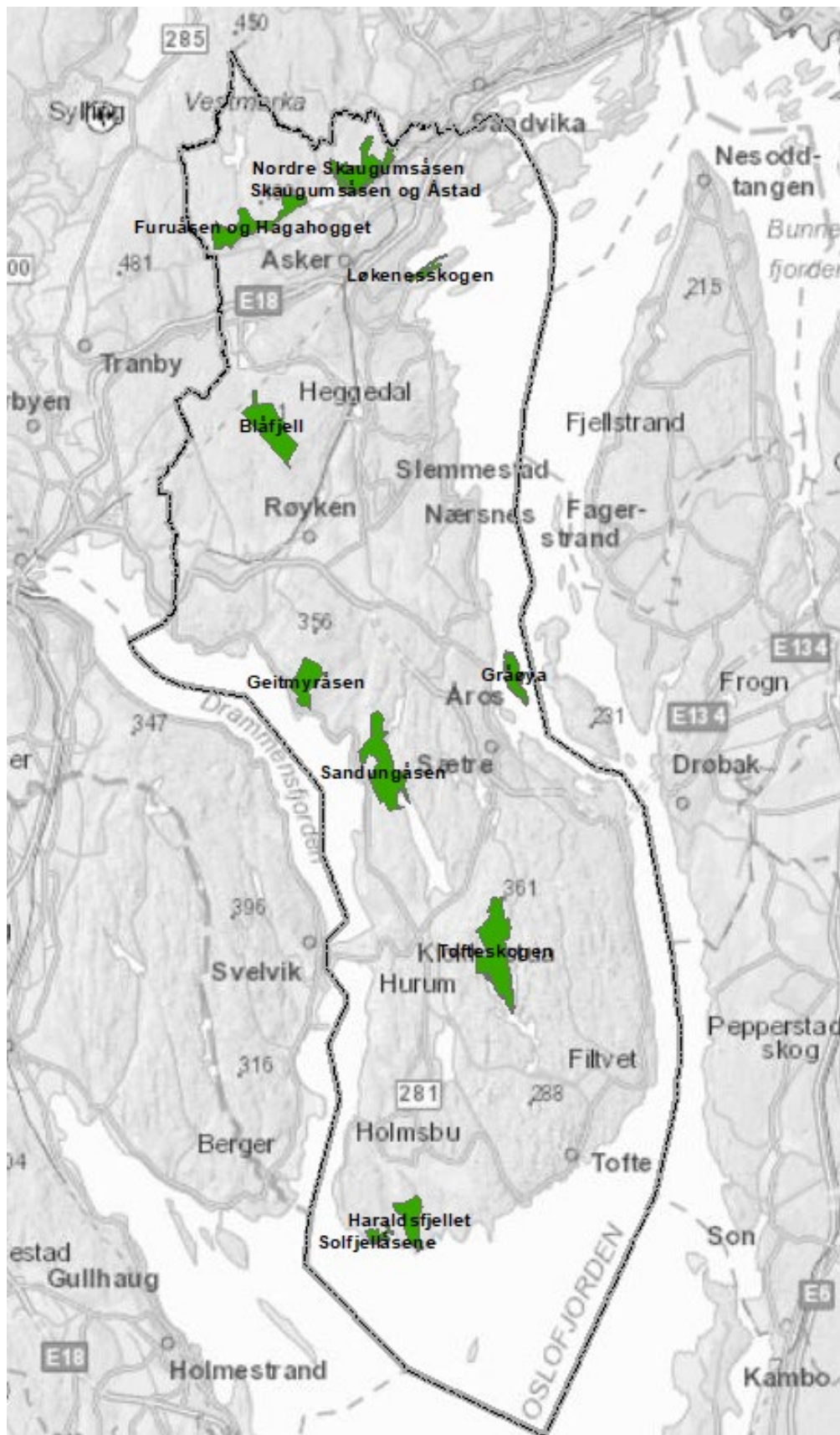
²¹⁴ Hva vil skje med vedboende sopparter i framtidens skog? Jenni Nordén, NINA. Seminar om skogbruk, artsmangfold og karbon 02.06.2021.

²¹⁵ Arealbarometeret, NIBIO. Hentet 10.05.2021

<https://arealbarometer.nibio.no/nb/fylker/viken/kommuner/asker>

²¹⁶ Naturbase, enkelt søk. Miljødirektoratet. https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/enkelt-sok/?ds=7&f1=30_Viken&f2=30_Asker&f17=N%C3%A6r%20truet,Truet&f6=Boreal%20regnskog,Boreonemor al%20regnskog,Frisk%20rik%20edellauvskog,H%C3%B8gstaude-edellauvskog,H%C3%B8gstaudegranskog,Kalk-%20og%20%C3%A5gurtfurusog,Kalkedellauvskog,Kalkgranskog,Olivinskog,Rik%20sandfurusog&so=DESC&sc=7

²¹⁷ Artsdatabanken (2018). Norsk rødliste for naturtyper 2018. Hentet 06.05.2021 fra <https://www.artsdatabanken.no/rodlister/naturtyper>

Figur 26. Oversikt over skogreservatene i Asker kommune.

9.1.1. KOMMUNESKOGEN

Asker kommune eier rundt 19 000 daa med skog, hvorav omkring 15 000 er produktiv skog. 17,5 % (3332 dekar) av kommuneskogen er vernet. Kommuneskogen drives aktivt med hogst, planting og ungskogpleie. Foryngelseshogsten gjennomføres stort sett som flatehogst. Andre hogstformer, som lukket hogst og småflatehogst (2-5 dekar), gjennomføres der skogen er egnet for dette. På furumark brukes noe frørestillingshogst der det settes igjen et visst antall trær for å sikre selvfrøing.

Kommuneskogen drives med tanke på at skogen er en viktig ressurs både økonomisk, biologisk, i rekreasjonsøyemed og i klimasammenheng. Kommunens skogforvaltning legger vekt på å ivareta naturmangfoldet gjennom aktivt skogvern, bevaring av biologisk viktige områder og varierte hogstformer. I tillegg er ivaretagelse av kantsoner langs vann og vassdrag, myrområder og mellom hogstområder viktige momenter i skogbruket.

Kommuneskog ved Solli. Foto: Merete Wiken Dees

10. LOKALT VIKTIG NATURMANGFOLD

Kunnskap om naturmangfold i befolkningen er viktig for å sikre oppslutning om politikk som ivaretar hensynet til naturen, og for at befolkningen kan være en pådriver i slike saker. Dette gjelder både vitenskapelig kunnskap og erfaringsbasert lokal økologisk kunnskap. Asker har flere natur- og friluftslivsorganisasjoner som er en stor lokal ressurs med tanke på kunnskap om naturmangfoldet i kommunen. Medlemmer fra disse foreningene bidrar med en stor andel av registreringer av arter i databasen *Artsobservasjoner*²¹⁸. Dette gjelder alt fra bl.a. fugler og flaggermus til planter, insekter, sopp og lav. Mange bruker mye av fritiden sin på å studere artsmangfoldet i kommunen og innrapportere observasjonene sine. Dataene er av høy kvalitet, ofte fotodokumentert og svært relevante og viktige for forvaltningen. På landsbasis er innsatsen av frivillige verdt flere ti-talls millioner kroner årlig når det gjelder rapportering av artsfunn²¹⁹.

Miljødirektoratet oppfordrer i sin *Veileder til kommunedelplaner for naturmangfold* å kartlegge lokalt viktig naturmangfold²²⁰. Naturområder og forekomster kan ha en verdi lokalt selv om de ikke fyller kriteriene for nasjonal eller regional interesse. I forbindelse med temaplanarbeidet har kommunen invitert lokale natur- og friluftslivsorganisasjoner til å komme med innspill om hva som er viktig natur i kommunen. Kommunen mottok åtte innspill og felles for alle innspillene var at de understreket viktigheten av følgende:

- *at det gjennomføres en helhetlig kartlegging av naturen i Asker*
- *at hundremeterskoger bevarer og at kommunen i størst mulig grad bevarer naturområder fra å bli utbygd*
- *tettstedsnær natur er svært viktig for innbyggerne, selv om dette ofte ikke er natur med et stort biologisk mangfold av nasjonal verd*

Kalkrike områder, forbindelseslinjer mellom grøntområder, de store skogområdene i Asker sør, og Oslofjorden ble også trukket frem som viktige områder i Asker.

10.1. INNSPILL TIL KUNNSKAPSGRUNNLAGET FRA LAG OG FORENINGER I ASKER.

10.1.1. ASKER ELVEFORUM

Våtmarkene, vassdragene og deres kantsoner gjennomsyrrer hele Asker og er verdifulle naturlokaliteter og viktig for økosystemtjenester. De lange blågrønne strukturene som binder sammen «hundremeterskoger» og gir ferdsselsveier for fugler, insekter, amfibier, dyr etc. fra sjø til marka er vel det viktigste vi har? Naturlig vegetasjon med og uten rødlistede arter har stor verdi og er beskyttet av lover og regler. Innenfor tema vassdrag er det likevel noe som skiller seg ekstra ut. Ett eksempel er meandrerende elver, elver med elvemusling og «urskog» bekkedaler i nærmiljøet. Gytetrekninger for sjøørret kan også nevnes spesielt.

²¹⁸ Artsobservasjoner, Artsdatabanken. <https://www.artsobservasjoner.no/>

²¹⁹ «Grasrotforskerne», NRK. Sitat fra Artsdatabanken. <https://tv.nrk.no/program/DVNA20000117>

²²⁰ Kommunedelplaner for naturmangfold, veileder. Miljødirektoratet. Hentet 26.02.2021.

<https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/arter-og-naturtyper/kommunedelplaner-for-naturmangfold/kartlegge-lokalt-viktig-naturmangfold/>

10.1.2. DNT ASKER TURLAG

DNT Asker turlag har kommet med innspill på naturområder som er viktige turmål. Asker Turlag vil fremheve betydningen av å opprettholde et nettverk av stier gjennom hundremeterssskogene for å sikre gode turmuligheter i nærmiljøet.

- Vardåsen
- Rundløyper
- Guiplatået – vi anbefaler at det etableres landskapsvernområde på Guiplatået, inkludert områdene nedover mot fjorden til Østenstad/Vollen/Arnestad/Bjerkås. Dette er et unikt område av en viss størrelse, med verneinteresser på linje med Semsvannsområdet og Konglungen.
- Markaområdene i omegn til Heggedal, Slemmestad, Midtbygda og Spikkestad
 - Flere områder med utbyggingspress
- Utvidelse av naturreservater på Hurumhalvøya
 - Asker kommune bør være pådrivere for videre utvidelse av de relativt store naturreservatene i Røyken/Hurum (Geitmyråsen, Haraldsfjell, Tofteskogen og Sandungåsen reservater). Spesielt de to siste utpeker seg som villmark.
- Eksempler på viktige småskoger i Asker Nord:
 - Bekkedalen ned til Dæladammen (Bårdsruddammen)
 - Skogsteig mellom Leangveien og Båstadveien
 - Bleikerhaugen
 - Området mellom Ridderkleiva/Vabråten/Åbyfaret

10.1.3. FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV I BUSKERUD

Forum for Natur og Friluftsliv i Buskerud har på vegne av DNT Drammen og Omegn, DNT Ringerike, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Oslofjordens friluftsråd, Naturvernforbundet i Buskerud, NOF avd. Buskerud, Drammen klatreklubb, Buskerud KFUK-KFUM Speidere, Buskerud orienteringskrets, NOTS Drammen og Omegn, Buskerud Botanisk forening, Skogselskapet i Buskerud og Telemark sammenfattet et innspill til kunnskapsgrunnlaget. FNF Buskerud jobber med arealer for natur- og friluftsliv i gamle Buskerud fylke, har derfor kun gitt innspill på naturmangfold i gamle Røyken og Hurum kommuner (Asker syd).

- Artsobservasjoner i Asker syd
 - Medlemmer fra Buskerud Botaniske forening og Norsk Ornitologisk Forening avd. Buskerud er aktive når det gjelder å registrere funn av arter i Artsobservasjoner.no. I Asker syd er det registrert en rekke truede og nært truede arter.
 - I Asker syd er det registrert hele 64 truede fuglearter (status per 12.05.21).
 - Hurummarka er også kjent for sin flotte barlind og vintereik, som sammen med ask og alm, er sårbare tresorter i området.
- Naturkartlegging
 - Vi ønsker at alle naturområder i Asker syd kartlegges, spesielt der naturen er under press fra utbygging eller arealendring.

- Vi ønsker at kommunen kartlegger alle vannområdene i kommunen, og registrerer truede og nær truede arter i og nært vassdrag.
- Naturreservater i Asker syd
 - Gamle Røyken og Hurum består av flere naturreservater som er populære tur- og rekreasjonsområder.
- Vannområder
 - Det er viktig at en intakt kantsone opprettholdes langs alle vassdrag i Asker.
- Naturområder i tettsteder og boligområder
 - Nærturområdene er de viktigste turområdene for folk flest, og man bør hindre at disse områdene bygges ned.
 - Strandsonen må bevares for allmennheten.
 - Kommunen bør kartlegge og bevare turområdene til barnehager og skoler.
 - Vi vil også anbefale kommunen å lese de to turbøkene «*Hele halvøya. De beste turene i Asker, Røyken og Hurum*» av Bjørn Heidenstrøm og «*Barnas turfavoritter på Hurumhalvøya*» av Kaja Høgås for å få informasjon om hvilke naturområder som er de mest populære i befolkningen.
- Arealregnskap
 - Kommunen oppfordres til å føre arealregnskap

10.1.4. NAKUHEL

Eplehagen på Blakstad

De siste ca. 20 årene har NaKuHel hatt skjøtsel av eplehagen. NaKuHel drivhus og hagegruppe har gjort en formidabel innsats med å holde hagen på frivillig basis. Det innebærer rydding, beskjæring og høsting av epler. Eplene høstes og presses til eplemost, for deretter selges i Smia kafé på NaKuHel-senteret. Hele prosessen fra epletre til eplejuice har en stor verdi for mange, både frivillige, gjester og kunder. Det står også bikuber i hagen, som er satt ut av NaKuHel og Asker birøkerlag. I år skal det også plantes andre typer frukttrær, som plommetre. Hagen har en viktig funksjonsverdi for pollinerende insekter, fugler og andre arter. NaKuHel Asker kommer til å fortsette med skjøtsel av eplehagen. Det er av stor verdi for NaKuHel at hagen bevares og at den fortsetter å være til nytte og glede for mange.

Semsvannet

NaKuHel Asker og NaKuHel Hagegruppen har i 25 år utført omfattende frivillig arbeid knyttet til vern gjennom bruk og formidling av natur- og kulturverdier i Semsvannsområdet. I det følgende skal vi gi et kortfattet innspill på:

1. NaKuHel hage og drivhus, 100 meter skog med sanseløype, biene på Sem
2. Hagen rundt NaKuHel friluftsbarnehage på Tangen
3. Skjøtsel av Semsvannet landskapsområde og hagen bak Bryggerhuset ved Tveiter Gård

Norsk landbruk har lange tradisjoner på Sem, med Sem landbruksskole, Statens småbrukslærerskole og Norges landbrukshøgskole. Asker kommune kjøpte Øvre Sem i 2013 og NaKuHel Asker har i dag en langtids leieavtale med kommunen. Vi samarbeider bredt med offentlige, private og frivillige aktører for å bidra til vern gjennom bruk, og formidling av natur- og kulturverdier i Semsvannsområdet.

1. **Hage og drivhus:** I NaKuHel hage og drivhus jobber frivillige og ansatte med skjøtsel av hager med frukttrær og bærbusker, kultivering i drivhuset og produksjon av frukt, grønt, urter og blomster, samt formidling til barn og besøkende.
Biene på Sem: Området på Sem har lang tradisjon for biavl i vår region. Gjennom samarbeid med Asker Birøkerlag, frivilligheten og lokale ildsjeler, har NaKuHel de siste årene videreført denne tradisjonen gjennom lokal produksjon og foredling av honning. NaKuHel formidler bienes verden til skoler, barnehager, familier og andre på besøk i Semsvannsområdet.
100-meter skog med sanseløype: I 100-meterskogen bak NaKuHel senteret har NaKuHel etablert en sanseløype, som er utviklet for å skape et bevisst fokus på naturen med ulike poster hvor deltakerne får utfordret sine sanser, gjennom lukt, syn, balanse, smak og berøring.
2. **NaKuHel friluftsbarnehage** holder til på Tangen, som er en gammel husmannsplass, med røtter tilbake til 1700 tallet. Barnehagen tilbringer store deler av sommerhalvåret her og har stor glede av hagen og frukttrær som ble plantet på 30-tallet. De har en stor grønnsakshage og er ansvarlige for såing, pleiing og høsting.
3. **Skjøtsel av Semsvannet landskapsvernområde**, samt hagen knyttet til Tveiter gård med Bryggerhuset, utføres av NaKuHels drift- og vedlikeholdsgruppe på oppdrag av Asker kommune. Dette innebærer helårs drift og vedlikehold av kommunens friområder rundt Semsvannet, gapahuken på Flåbekk og gapahuken ved Gupu (Loetoppen), fjerning av uønsket vegetasjon og klipping av gress og rydding rundt Tveiter gård.

Det er en viktig oppgave for offentlige og frivillige krefter å holde kulturlandskapet rundt Semsvannet åpent også i årene fremover, i tråd med landskapsvernet. NaKuHel ønsker å bidra til at området ikke forringes og slites ned, men brukes og vedlikeholdes med respekt, varsomhet og kjærlighet.

10.1.5. NATURVERNFORBUNDET I ASKER OG NATURVERNFORBUNDET I RØYKEN OG HURUM

Generelt om kartlegging og karleggingsbehov

- Det bør gjennomføres ei omfattende biologisk kartlegging i hele kommunen, i hvert fall i de områdene av kommuneplanen som blir avsatt til framtidig bebyggelse, slik at man er sikker på at beslutninger blir tatt på et riktig grunnlag.
- Det er nødvendig med en helhetlig kartlegging og analyse av naturverdier (viktige biotoper etc) og økosystemer lokalt i Asker for å ha et sikkert grunnlag til å ta beslutninger i forbindelse med planlegging, byggesaker og skjøtsel. Vi ser stadig at

utbygger sier «*Det var ingen naturregistreringer, så vi regnet med at det ikke var noen naturverdier*»

- Nye Asker består nå av mange kulturlandskap med landbruk, spredt bolig- og hyttebebyggelse og mye varmekjær lauvskog. Dette, sammen med kystsonen, er landskapstrekk vi mener Asker har et ansvar for å ta vare på. Vi frykter ukontrollert nedbygging og urbanisering av disse områdene. Hvis man vil ta vare på disse områdene, må de kartlegges og beskyttes i kommuneplanen.
- Naturvernforbundet er spesielt bekymret for en bit for bit nedbygging av det lille som er igjen av den opprinnelige naturen i byggesonen. Dette er tidligere åkerkanter og åkerøyer, slåttemarker, hagemark og kantvegetasjon i bekkedragene. Asker har en del kalk i grunnen, og grunnlendt kalkmark, kalkrygger og strandvegetasjonen er under sterkt press. Fragmentering er også et problem, og bevaring av grønne korridorer er svært viktig.
- Naturvernforbundet ønsker en beskrivelse av plan og prosess for kartleggings- og analysearbeidet fram mot et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag (noe som neppe kan gjøres en gang, men må gjentas og suppleres kontinuerlig).
- Naturvernforbundet mener at nødvendig fagkompetanse (anerkjente fagmiljøer/institusjoner) bør engasjeres for å sikre et tilstrekkelig solid kunnskapsgrunnlag for videre samfunns- og arealplanlegging som ivaretar biologisk mangfold/bærekraftsmål.
- Naturvernforbundet kan bidra med lokal kompetanse i et samarbeid med de fagmiljøer som engasjeres. Kan eksempelvis bistå i ytterligere feltarbeid, faglige vurdering og vil kunne øke egen kompetanse som en nyttig samarbeidspartner for kommunen i framtiden.
- Vi mener det må etableres en Markagrense som omfatter skogområder og naturarealer som ikke skal bebygges. Dette bør gjøres slik at den blir en del av markaloven, men kan også gjøres administrativt av kommunen. Dette vil dempe utbygningspresset, fremme friluftslivsinteresser og gi større muligheter til at viktige biotoper ikke blir hugget.
- Asker kommune må beskrive hvordan man vil bruke innspillene som nå samles inn, kvalitetssikre og supplere datagrunnlaget og komme fram til en helhetlig oversikt og analyse som kan gi nødvendig kunnskapsgrunnlag for bærekraftig forvaltning, jfr. punktene over.

10.1.6. NATURVERNFORBUNDET I ASKER: LOKALT VIKTIGE NATUROMRÅDER

- Sterkere vern av området Holmen – Syverstad
 - Et mye brukt område med store naturkvaliteter. Utsatt for slitasje.
- Kartlegging av kalkrygger
 - Kalkrygger med forskjellige typer original vegetasjon er typisk for den gamle delen av Asker. Dessverre er mange av disse nedbygget, truet av nedbygging eller tilplantet med gran.
- Torstadåsen, Nesbru videregående
 - Kalkrik grunnlendt mark med rik flora.
- Areal øst for Torstad gård
 - Et lite areal med skogkant og eng under gjengroing, men med stor forekomst av blåveis, marianøkleblom, lerkespore, violer og andre planter. Kan trenge skjøtsel i form av å fjerne oppslag av busker.

- Kirkerudhøydene v/ Slemmestad
 - Dette er svært botanisk rikt, bl.a. med den rødlistede, unike orkideen flueblomst. Hele Kirkerudhøyden bør få en beskyttelse, gjerne en forvaltningsplan som også omfatter arealene mellom verneområdene og bebyggelsen. Det er kort avstand til bebyggelse med de farer det medfører med tråkk og hageutkast med svartelisteplanter og gal hogst.
- Gammel dam ved barnehagen i Hvalstadveien
 - Dammen kunne vært skjøttet litt slik at forholdene for salamander blir ivaretatt. Vi har tidligere forslått til kommunen at bekken over jordet bør åpnes.
- Områdene rundt Haugbo og Hønsveien
 - Dette er et større sammenhengende naturområde med kratt, skog, store trær og åker med åkerholmer. Her er helheten viktig og forbindelsene til Askerelva og mot Vakås må ikke ødelegges. Området blir dessverre truet av små og store utbygginger på mange kanter.
- Borgen, Drengsrudvann, Drengsrudjordet, Hagaløkka skole, Drengsrudbekken
 - Natur- og jordbruksområder på Borgen er under usedvanlig sterkt press. Utbyggingstempoet er høyt, og det mangler en helhetlig plan for ivaretagelse av naturmangfold, landskap, kulturminner, jordbruksområder og sammenhengende grøntdrag.
- Fusdal, Bleiker, Båstad, Leangen
 - 100-meterskog, Skogen på Båstadmyra. Merket DNT-tursti som brukes av mange folk i alle aldre. Skogen må bevares som friareal.
 - Bjørkeskog i Leangveien 43 a og b. Planlagt blokkbebyggelse.
 - Funksjonsområde for arter. Arealer som forsvinner hvert år pga. utbygging og hogst på privat eiendom. Spesielt har strekningen fra Olleveien og langs DNT Asker sin blåmerkede tursti mellom Bondibråten og Bleikerhaugen mistet mange trær de siste 15 årene til boliger og mye privat hagehogst i skråningen. De trærne som står igjen her trengs å beholdes for å opprettholde en trasé som dyr og fugler lever i mellom det større naturområdet i nærheten. Ønsker fokus på den fremtidige balansen mellom bygging/hogst og prioritert bevaring av nevnte naturområder for å opprettholde funksjonsområdene for artene.
- Hogstadvannet og Hukenbekken
- Bårsrudmarka, Auke, Klemmetsrudveien og Åroelva
 - Området Bårsrudmarka/Auke/Klemmetsrudveien/Åroelva er et område som bør vernes mot fremtidige utbygginger, først og fremst av hensyn til biologisk mangfold, men også for rekreasjonsformål.
- Bårsrudvannet, Morberg, Gui – Østenstaddammen

10.1.7. NATURVERNFORBUNDET I RØYKEN OG HURUM: LOKALT VIKTIGE NATUROMRÅDER

Vi har konsentrert oss om to temaer: 1) Rovfuglobservasjoner 2) En oversikt over større, viktige naturområder, som bla. inneholder en del opplysninger om friluftsliv, biologisk mangfold og andre tema som det ble ønska innspill om.

Viktige naturområder

Nedenfor er en oversikt over større, viktige sammenhengende naturområder på Hurumlandet. Mindre naturområder er ikke tatt med her, men er selvfølgelig ikke av den grunn mindre viktige. Vi har gitt en karakteristikk av dagens bruk, viktige biologiske verdier, og viktige friluftslivsverdier.

1. Bømarka: Bømarka er et viktig friluftsområde for folk på Slemmestad og i Bødalen. Den freda Oldtidsveien går gjennom området. Berggrunnen er kalkrik, og det forekommer mange rødlista, kalkkrevende arter. Her er registrert nasjonalt viktig kalklindeskog. Området er mye brukt av skolene på Slemmestad.

2. Aukemarka-Bårsrudmarka: Det nærmeste friluftsområdet for folk i Bødalen, på Nærsnes og i Båttstø. Svært mye brukt av skolene i Bødalen og på Nærsnes. Bårsrudtjernet er et viktig turmål. Området inneholder også mange kulturminner fra isdriftas tid i Røyken.

3. Årosmarka-Hurummarka nord: Et stort, sammenhengende skogområde, mellom Follestad i nord og Kirkebygda i sør. Det er særlig mye brukt av folk fra Åros, Sætre og Klokkebygda og skolene her. Her ligger ei rekke av Hurumlandets største innsjøer: Sandungen, Mørkvann, Bjørvann, Setervann og Svartvann, som alle er viktige fiskevann. Området inneholder noe av den eldste gammelskogen på Hurumlandet, og bortsett fra et lite område ved Follestad i nord er området i stor grad uberørt av tekniske inngrep. Naturrestat i den vestlige delen.

4. Herstadhei-Villingstadåsen: Området er nærmeste friluftsområde for folk i Hyggen og Midtbygda og skolene her. Området har mye gammelskog, et naturrestat, og en bygdeborg fra jernalderen.

5. Kjekstadmarka: Dette skogområdet er svært mye brukt av folk fra både Røyken, Lier og Asker, og har et stort skiløypenett om vinteren.

6. Hurummarka øst: Denne sentrale delen av Hurummarka strekker seg fra Kongsdelen i nord til Røskestadvannet i sør. Kun enkelte veistrekninger atskiller denne delen av marka fra Tofteskogen, Ranvikskogen og Graverskogen-Dustadskogen. Det blir dermed det største sammenhengende utmarks- og friluftsområdet på Hurumlandet. Her finnes noe av den eldste gammelskogen på halvøya. Tofteskogen naturrestat ligger sentralt i området. Det samme gjør turmålet Stikkvannshytta. Røskestadvann, Langvann og Rødvann er svært gode fiskevann. Oldtidsveien Sandsstien går gjennom den nordlige delen av området. Særlig viktig er det å opprettholde forbindelsene mellom de sentrale delene av marka og utløperne mot øst og sør ubebygde, dvs. ned mot Storsand, Eltorn, Huseby, Filtvet og Tofte. Disse er viktige viltkorridorer, og atkomstveier for turfolk.

7. Filtvet-Ramsvik: Dette friluftsområdet ligger inneklemt mellom hyttefelt ved fjorden og bebyggelse langs veien mellom Tofte og Filtvet. Det er svært viktig som ett av få større, sammenhengende, bebyggelsesnære friluftsområder mellom Tofte og Filtvet. Det strekker seg fra fjorden og oppover mot marka i innlandet, og har flere viktige viltkorridorer. Et av de viktigste «nærturterrengene» i søndre Hurum for de store byggefeltene mellom Tofte og Filtvet.

8. Tofteskogen: Et stort, sammenhengende skogområde nord og vest for Tofte, som er så godt som uberørt av tekniske inngrep. Kun Oredalen avfallsdeponi helt i vest og en

skogsbilveg forstyrrer naturopplevelsen. Området er flittig brukt av skolene på Tofte, og har flere merka turløyper. De høye fjelltoppene Tofteåsen, Barlindåsen, Raummyrfjell, Vardåsen, Skogfjell og Delåsen er populære turmål, og det samme er Striglevann og Barlindvann. Rødbysætra er også et mye brukt turmål. Området inneholder mye gammelskog, og har vært vurdert som naturreservat av fylkesmannen. Dette ble ikke noe av pga. manglende ressurser, men området er fortsatt særdeles viktig for det biologiske mangfoldet i søndre Hurum.

9. Ranvikskogen: Ligger mellom vestsida av Sagenedalen og Oslofjorden vest til Ertsvika og er et av de aller mest brukte friluftsområdene på Hurumlandet, med Sandbukta-Østnestangen naturreservat og Ersvika som de kanskje mest besøkte turmålene. Økt ferdsel fører til slitasje på naturen her, og er et økende problem. Området inneholder eksepsjonelt mange varmekrevende og sjeldne arter. Det har også ei naturlig sonering mellom kyst og innland, som er uhyre sjelden i Oslofjordsområdet. I motsetning til så godt som alle andre områder på Hurumlandet, er det her nemlig ingen vei eller bebyggelse mellom sjøen og jordbrukslandskapet i innlandet. Området har også en særlig stor tetthet av forhistoriske kulturminner, fra gravrøyser, gravhauger og steinlegginger til steinalderboplasser. I tillegg kommer Tronstad og Ranviks historie som adelige storgårder, og setegård for familien Huitfeldt, som blant annet dreiv skipsbygging i Ersvika. Området er under press av hyttebygging, og det finnes knapt et område i kommunen som det, både fra et friluftsperspektiv og et naturmangfoldsperspektiv, vil være viktigere å opprettholde som ubebygd.

10. Graverskogen-Dustadskogen: Denne delen av Hurummarka henger for så vidt sammen med Tofteskogen, men er atskilt fra denne av Sageneelva, og ligger sør for Rødbyvannet. Den er et mye brukt turområde av folk på Kana, særlig Kana barnehage.

11. Folkestad-Knatvoll: Området strekker seg fra Folkestad skole, forbi Ranvik lille og nedover mot Knatvoll. Det er et viktig nærturområde for Folkestad skole og barnehage, og folk på Kana. Det har også en viktig funksjon som viltkorridor, og forbindelseslinje mellom sjøen ved Knatvoll og Ersvika og innlandet.

12. Haraldsfjell: Den søndre delen av fjellet er naturreservat, og kommunen bør arbeide for å også verne den nordre delen. Fjellet er et mye brukt turmål i søndre Hurum, med flott utsikt over fjorden. Mange sjeldne arter og høyt biologisk mangfold.

13. Holtnesskogen-Skjøttelviksskogen: Området strekker seg fra Skyttelvik i sør til Holtnesdalen i nord. Området inneholder særlig mange varmekrevende arter og edelløvsskog, og har to naturreservater, som begge bør utvides. Det er et uhyre populært turområde for både huringer og tilreisende. Området er sårbart for slitasje og økt ferdsel. Området er under sterkt press fra hyttebygging, og evt. ny vei mellom Holmsbu og Rødtangen.

14. Jørnsåsen-Jarenskogen: Området strekker seg fra Holmsbu sentrum sørover mot Jaren-gårdene. Det er det viktigste nærturområdet for folk i Holmsbu, og det eneste større, sammenhengende området her som ikke er bebygd. Holmsbu idrettsbane ligger sør i området, og området har mange kulturminner, blant annet den gamle husmannsplassen Kleiva, og gravfelt fra vikingtida på Jaren. Jarenskogen og Holtnesskogen er «Holmsbumalernes» skog, og mange av motivene deres her henta herfra. Området er under sterkt utbyggingspress.

15. Knivsfjell: Knivsfjellet er det største friluftsområdet på vestsida av Hurum, og strekker seg fra Knivsvik i sør til Bogen i nord. Det er særlig mye brukt av folk fra Holmsbu, Kana, Klokkarstua og Verket, men også tilreisende fra andre steder. Fjellet har mange utsiktspunkter som er populære turmål. Her finnes også Hurumlandets største gravrøys fra bronsealderen. Huringens idrettsanlegg og lysløype ligger nord i området. Knivsfjellet har mye gammelskog, og høyt biologisk mangfold. Den nordre delen av området er utsatt for utbygging, og det er viktig at ikke bebyggelsen gradvis og bit-for-bit får lov til å spise seg inn over nordenden av fjellet, eller liene nedover mot fjorden.

16. Selvikodden-Klokkarstuåsen: Dette området er et særlig viktig nærturområde for folk på Klokkarstua og Verket. Det kunne for så vidt også inkludere den nordlige delen av Verketshalvøya, hvor kyststien går nedenfor Svelviksands sandtak. Dramstadbukta og Klokkarstuåsen er viktige turmål. Oldtidsveien Sandsstien går gjennom området, og ved Potetløkka finnes det et ødegårdsanlegg fra jernalderen med hustuffer, rydningsrøyser, hulveier og gravhauger, som har særlig stor opplevelsesverdi.

10.1.8. INNSPILL FRA ENKELTMEDLEM I NATURVERNFORBUNDET I RØYKEN OG HURUM

Det er viktig at Asker kommune har en samlet oversikt over alle naturverdiene i kommunen. Vi har lagt inn mange registreringer av rødlistearter i Artsobservasjoner fra skogen ved Torvbråten, Auke og Bårsrudmarka.

Aukemarka og Bårsrudmarka er artsrike områder med observasjoner av bl.a. fiolgubbe, nattfiol, flekkmariehånd, barlind, grønnspekk, rugde, myrsnipe, svartspett, kattugle, perleugle, hønsehauk, spurvehauk, salamander. Skogområdene ved Torvbråten, i Aukemarka og Bårsrudmarka er også populære friluftsområder.

10.1.9. BIRDLIFE NORGE AVD. BUSKERUD OG BIRDLIFE NORGE ASKER OG BÆRUM LOKALLAG

Birdlife Norge (tidligere Norsk Ornitologisk Forening), Asker og Bærum lokallag har i samarbeid med Birdlife Norge avd. Buskerud utarbeidet en rapport om utvalgte fuglelokaliteter i Asker med lokal og regional betydning (Figur 27).

Som vedlegg til rapporten er liste fra Svein Dale, professor ved Fakultet for miljøvitenskap og naturforvaltning ved NMBU, der han lister opp 120 lokaliteter, som alle er å anse som fuglelokaliteter. Dette for å vise flere eksempler på viktige lokaliteter i kommunen. Forfatterne bak rapporten presiserer at materiale ikke er en uttømmende oversikt over viktige fugleområder i Asker kommune, men et utvalg basert på deres erfaringer som fugleinteresserte.

Et utvalg fuglelokaliteter i Asker med lokal og regional betydning

Innspill til temaplan for naturmangfold i Asker

Motiv fra Møken i Breilangen, den sørligste av fuglelokalitetene i Asker.
Foto Bjørn Olav Tveit

Av
Norsk Ornitologisk Forening
Asker og Bærum lokallag

april 2021

Figur 27. Birdlife Norge Asker og Bærum lokallag har i samarbeid med Birdlife Norge avd. Buskerud utarbeidet en rapport om utvalgte fuglelokaliteter i Asker med lokal og regional betydning.

10.1.10. OSLOFJORDENS FRILUFTSRÅD

Oslofjordens Friluftsråd ber kommunen om å ha fokus på følgende:

- *Fokus på kartlegging av marine områder*
 - Marine områder er erfaringsmessig langt dårligere kartlagt enn områder på land. Data om tidligere kartlagte ålegrasenger er av eldre dato. Asker kommune bør derfor ha fokus på kartlegging av marine områder i årene framover.
- *Stillehavsøsters*
 - Stillehavsøstersen har også etablert seg flere plasser i Asker de siste årene. OF vil i 2021 bistå kommunen med å kartlegge utbredelse av stillehavsøsters i Asker, samt gjennomføre plukkedugnader.
- *Randsoner rundt verneområder*
 - OF nevner viktigheten av at kommunen som har ansvar for arealplanleggingen gjennom plan- og bygningsloven er en viktig part når det gjelder planlegging, forvaltning og bruk av randsoner rundt verneområder.
- *Pollinerende insekter*
 - Blomsterenger i bynære områder
 - Riktig skjøtsel
- *Urbane marine leveområder*
 - Viktigheten av å unngå større og flate elementer langs den urbane sjøfronten da marine organismer bokstavelig talt sliter med å få fotfeste. Med ru overflater etableres det fort marint liv. Dette er informasjon som kan være nyttig med tanke på framtidig arealplanlegging i kystnære områder i Asker.
 - Tiltettelegging med «hummer- og krabbehotell»
- *Bevaring av viktige naturverdier i friområdene*
- *Lokale ressurser*
 - Mange lokale naturvern- og friluftslivorganisasjoner i kommunen med mye kunnskap om biologisk mangfold. Bredt samarbeid og involveringsarbeid med disse er derfor viktig.
- *Implementering av regjeringens Helhetlige tiltaksplan for Oslofjorden*
 - Kommunen bør fokusere på følgende tiltak fra planen:
 - Tiltak 13: Restaurering og skjøtsel av elvekanter og kantsoner
 - Tiltak 24: Fraråde etablering av kunstige sandstrender og unngå andre inngrep og tiltak på bløtbunnsområder
 - Tiltak 25: Sikre viktige naturforekomster også i sjø i kommunal arealplanlegging
 - Tiltak 26: Styrke arbeidet med fjerning av fremmede arter som for eksempel stillehavsøsters og mink
 - Tiltak 28: Gjennomgå ferdselsreguleringene i eksisterende sjøfuglreservater og eventuelt gjøre endringer
 - Tiltak 32: Prioritere restaurering av naturverdier i vann
 - Tiltak 33: Gjennomføre problemkartlegging i alle nåværende og tidligere gytebekker for sjøørret og vurdere koordinerte tiltak basert på kartleggingen
 - Tiltak 34: Utvikle veileder og plan for restaureringstiltak av utvalgt marin natur med mål om mer restaurering i kommunen

11. NATUR I AREALPLANLEGGINGEN

Arealendringer. Foto: Merete Wiken Dees

Arealforvaltning er konfliktfylt. Arealer er en ikke-fornybar ressurs hvor en type bruk vil skje på bekostning av annet bruk. I tillegg er arealforvaltningen sektorisert og fragmentert med tanke på at den involverer mange lovverk, flere myndigheter og mange ulike interesser.

Kommunene bestemmer det meste av arealbruken i Norge ved å forvalte plan- og bygningsloven, og nettopp derfor spiller kommunene også en svært viktig rolle i å stanse tapet av naturmangfold. En utfordring er at vi mangler oversikt og kontroll med summen av enkeltbeslutninger i arealforvaltningen, og disse enkeltbeslutningene former i stor grad hvordan naturmangfoldet blir ivaretatt, både på kort og lang sikt.

Riksrevisjonen gjennomførte for noen år siden en undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering i Norge, Dokument nr. 3:11 (2006–2007)²²¹. Undersøkelsen oppsummerte med at *arealforvaltningen ikke bidrar til å ivareta biologisk mangfold, friluftsliv, dyrket mark og kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljøer slik Stortinget har forutsatt*. En omfattende evaluering av norsk arealplanlegging etter plan- og

²²¹ Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering i Norge. Dokument nr. 3:11 (2006–2007). https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/dokumentserien/2006-2007/dok_3_11_2006_2007.pdf

bygningssloven («EVAPLAN»), konkluderte i 2018 med det samme^{222,223}. EVAPLAN viste at naturhensyn ofte taper for utbyggings- og næringsutviklingshensyn i dagens planpraksis i kommunene og pekte på fem hovedårsaker²²⁴: 1) natur har et svakt rettsvern; 2) det er uklare grenser for lokalt selvstyre i arealplanlegging; 3) det er svake kontrollmekanismer i arealplanprosesser; 4) manglende verktøy for vurdering av sumvirkninger av arealutvikling; og 5) mangel på kapasitet og kompetanse i kommunene.

En fersk rapport, laget på oppdrag fra KS, *Bærekraftig arealbruk innen rammen for kommunalt selvstyre*²²⁵, oppsummerer hovedutfordringer i kommunesektoren når det gjelder bærekraftig arealforvaltning. I tillegg foreslår rapporten nye eller forsterkede tiltak og virkemidler som kan bidra til en mer bærekraftig arealbruk. Tiltakene er sortert i tre kategorier: 1) tiltak for bedre kunnskap og kompetanse; 2) økonomiske virkemidler; og 3) juridiske virkemidler.

Tiltak for bedre kunnskap

1. Økt klima- og naturkompetanse i kommunene
2. Samling, strukturering og kvalitetsheving av miljøinformasjon
3. Helhetlig naturkartlegging
4. Nye verktøy for å vurdere klima- og naturpåvirkning
5. Målbare kriterier for arealpolitikk

Økonomiske virkemidler

6. Naturavgift
7. Grønn kommunenøkkel – endring av inntektssystemet for kommunene
8. Gebyrfinansiering av naturbasert klimaberedskap – overvannsgebyrer
9. «Arealbanker» med potensial for naturrestaurering
10. Insentivordninger for grunneiere, tiltakshavere, utviklere og aktører i planprosessene

Juridiske virkemidler

11. Styrke klima- og naturhensyn i plan- og bygningssloven
12. Krav om oppdaterte plandata
13. Bryte bånd mellom utreder og utbygger
14. Økt satsing på regional planlegging
15. Klargjøre de rettslige rammene for dispensasjoner

²²² Hanssen, G. S. og Aarsæther, N. (2018). Plan- og bygningssloven 2008 - En lov for vår tid? Oslo, Universitetsforlaget.

²²³ Hanssen, G. S. og Aarsæther, N. (2018). Plan- og bygningssloven 2008: Fungerer loven etter intensjonene? Oslo, Universitetsforlaget.

²²⁴ Simensen, T., Winge, N., Holth, F., Stange, E., Barton, D. N. og Sandkjær Hanssen, G. (2022). Bærekraftig arealbruk innenfor rammen av lokalt selvstyre. KS FOU-rapport.

²²⁵ Simensen, T., Winge, N., Holth, F., Stange, E., Barton, D. N. og Sandkjær Hanssen, G. (2022). Bærekraftig arealbruk innenfor rammen av lokalt selvstyre. KS FOU-rapport.

11.1. AREALREGNSKAP BESLUTNINGSGRUNNLAGET

STYRKER

Et arealregnskap er et verktøy som kan tydeliggjøre for kommunene hvor store arealer som settes av til utbygging i årene fremover. Forvaltningsloven §17 sier at en sak skal være så godt opplyst som mulig. Slik det er i dag vet ikke administrasjon og politikere konsekvensene av summen av alle beslutninger som tas i arealforvaltningen. Et arealregnskap vil kunne skape bevissthet om hvor mye dyrket mark, eller hvor store naturområder som blir borte og dermed styrke kunnskapsgrunnlaget slik at det tas gode og informerte beslutninger. Dersom arealregnskapet sammenstilles med befolkningsprognoser kan det bidra til at kommunene kan gjøre en kritisk gjennomgang av sine arealreserver²²⁶.

Et arealregnskap bør inneholde følgende²²⁷:

- status for hver enkelt naturtype i kommunen, inkludert naturtyper som er blitt mer eller mindre borte; gjenværende omfang og økologisk kvalitet, positiv/negativ trend.
- vurdering av hvilke naturtyper det ikke skal være rom for mer utbygging av eller andre arealendringer. Eksempler på slike naturtyper kan være gammel naturskog, myr og annen våtmark, artsrikt kulturlandskap, kystområder og «bymark».
- oversikt over hvor det er behov for restaurering/kompensering for å bevare biologisk mangfold og opprettholde økologisk funksjon.
- oversikt over hvor det er behov for ytterligere kartlegging.

Viken Fylkeskommune er i gang med å utvikle et arealregnskap (Fylkestingsvedtak 12.12. 2019 (sak 16/19 og 12/19)). I den forbindelse kartfestes viktige arealverdier og mulige arealkonflikter, inkludert dyrket og dyrkbar mark, viktige områder for biologisk mangfold, viktige områder for friluftsliv og områder omfattet av markaloven, og viktige områder for vilttrekk. På sikt vil det også komme krav om at kommunene skal ta i bruk arealregnskap som et aktivt redskap i arealforvaltningen og videre rapportere på dette. Asker er deltaker i et pilotprosjekt om arealregnskap i regi av Viken Fylkeskommune.

11.2. AREALNØYTRALITET

For å stanse tap av naturmangfold, må arealnøytralitet være et mål for kommunens arealpolitikk. Arealnøytralitet er et relativt nytt begrep i naturforvaltningen og ble introdusert av Sabima i 2013²²⁸. Det innebærer at vi må kompensere for arealbruk som medfører naturtap og gjenbruke og fortette allerede degraderte og/eller utbygde områder, fremfor å bygge ned mer natur. Utbygde arealer er tapte leveområder for mange av artene som eksisterte der og det kan være tilnærmet umulig å gjenskape ødelagt natur som bl.a. naturskog og slåtteeenger.

På lik linje med målet om å bli karbonnøytral, må arealnøytralitet være et mål.

I 2019 vedtok lokalpolitikere i Flakstad at kommunen skulle være arealnøytral. Siden har bl.a. både Ås og Nesodden kommuner fattet vedtak om å utrede arealnøytralitet. Nordre

²²⁶ Rambøll. 2020. Kartlegging av praksis rundt bruk av arealregnskap i kommuneplan.

²²⁷ Sabima. Et arealnøytralt Norge. <https://www.sabima.no/et-arealnøytralt-norge/>. Hentet 31.08.2021.

²²⁸ Sabima. Et arealnøytralt Norge. <https://www.sabima.no/et-arealnøytralt-norge/>

Follo er den kommunen som har kommet lengst, med fastsettelse av arealnøytralitet i kommuneplanen.

11.3. KUNNSKAPSGRUNNLAGET

Et nasjonalt forvaltningsmål innen naturmangfoldområdet er å opprettholde mangfoldet av arter og naturtyper og en god tilstand i økosystemene²²⁹. Vern av natur og ivaretagelse av områder med truet natur er virkemidler i dette arbeidet. Konsekvenser for naturmangfoldet må utredes i forbindelse med utarbeidelsen av arealplaner. I store deler av kommunen er kunnskapsgrunnlaget ikke godt nok til at man kan legge eksisterende kunnskap til grunn for nye planer. Når kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt har kommunene et ansvar for å stille krav om ny kunnskap, gjennom kartlegging av arter og naturtyper, når nye planer for utbygging utarbeides. Alternativt må føre-var-prinsippet vektlegges tungt og utbygging unngås. Kommunen må legge vekt på nødvendigheten av å ha oppdatert kunnskap om arter og naturområder som verktøy i arealforvaltningen fremover.

11.4. ARTER OG NATURTYPER I AREALPLANLEGGING

Miljødirektoratet har utarbeidet veiledere for hvordan kommunene skal ta hensyn til arter og naturtyper i arealplanleggingen^{230, 231}.

Det er viktig at kommunen tar hensyn til nasjonale mål om å ivareta det mest verdifulle naturmangfoldet. Virkemidlene i plan- og bygningsloven kan brukes til å ta vare på viktige naturtyper og de økologiske funksjonsområdene til alle relevante arter. Arter av nasjonal forvaltningsinteresse er spesielt sentrale her. I tillegg er det utvalgte naturtyper, truede naturtyper og kartlagte naturtyper med verdi A som er mest relevant for arealplaner.

Naturtyper er relevant i arealplaner

For å ivareta artsmangfoldet, variasjonsbredden og de økologiske sammenhengene i norsk natur, er naturtyper sentrale. Mange arealplaner berører områder med verdifulle naturtyper. Kommuner og tiltakshavere bør tilpasse planene slik at man unngår å bygge ned viktige lokaliteter.

Arter er relevant i arealplanleggingen

I plansammenheng ivaretas ofte artsmangfoldet gjennom naturområder som er leveområder for arter. I forvaltningen er fokuset som oftest på økosystemer fremfor de enkelte komponentene i naturen. Det er flere grunner til at arter også kan være relevante i en arealplan²³²:

²²⁹ Meld. St. 14 (2015–2016), Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold. Hentet 11.05.2021
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-14-20152016/id2468099/sec2?q=nydyrking>

²³⁰ Arter i arealplanleggingen, veileder. Miljødirektoratet. Hentet 11.05.2021
<https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/arealplanlegging/miljohensyn-i-arealplanlegging/naturmangfold/arter-i-arealplanlegging/>

²³¹ Naturtyper i arealplanleggingen, veileder. Miljødirektoratet.
<https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/arealplanlegging/miljohensyn-i-arealplanlegging/naturmangfold/naturtyper-i-arealplanlegging/>

²³² Arter i arealplanleggingen, veileder. Miljødirektoratet. Hentet 11.05.2021
<https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/arealplanlegging/miljohensyn-i-arealplanlegging/naturmangfold/arter-i-arealplanlegging/>

- Det er relevant å vite noe om artene som finnes i et område når kommunen skal vurdere verdien av området
- Noen ganger er de viktigste naturkvalitetene ved en lokalitet knyttet til den funksjonen den har for én art eller et fåtall arter. Et eksempel er en salamanderdam.
- Enkelte planer berører leveområder for en eller flere arter som det er særlig viktig å ta hensyn til, for eksempel arter som er kritisk truet (CR).

Eksempler på økologiske funksjonsområder som kan være relevante temaer i en arealplan er overvintringsområde på land for amfibier, gyteområde i et vassdrag, trekkroute for hjortevilt og spillplasser for storfugl.

For å ta vare på arter og deres økologiske funksjonsområder i arealplanleggingen, kan man bruke virkemidler som arealformål, hensynssoner, bestemmelser og retningslinjer. Det er viktig å angi tydelig hvilke føringer som gjelder på de ulike arealene. I tillegg må det legges enda større vekt på rekkefølgebestemmelser i arealplanleggingen som følger hierarkiet unngå, avbøte, restaurere, kompensere.

Hvis kommunen setter av sammenhengende naturområder i sin arealplanlegging, bidrar det til å sikre viktige miljøkvaliteter, som:

- tilstrekkelig store leveområder for arter som har et stort arealbehov
- økologiske korridorer som er viktig for forflytning og klimatilpasning
- tilgang til større, sammenhengende friluftsområder for befolkningen

11.5. KOMMUNEPLANENS AREALDEL

Arealformål

De aktuelle arealformålene for å ta vare på naturtyper og funksjonsområder for arter:

- landbruks-, natur- og friluftsmål og reindrift (LNFR)
- grønnstruktur
- bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone

Se plan- og bygningsloven § 11-7 nr. 3, 5 og 6.

LNFR-formålet brukes for å ivareta landbruks, natur og friluftinteresser og benyttes oftest utenfor tettbebygde områder. Det setter i utgangspunktet strenge begrensninger på hvilke tiltak som kan gjennomføres.

Arealformålet *Grønnstruktur*, underformål *naturområder*, er et egnet arealformål for å bevare naturmangfold innenfor grønnstrukturen i og i tilknytning til byer og tettsteder. Det er ikke tillatt med varige inngrep i områder som er regulert til grønnstruktur.

Arealformålet *Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsoner*, med underformål *naturområde*, kan brukes dersom naturtypelokaliteten ligger i eller ved sjø eller vassdrag.

Hensynssoner

Ifølge plan- og bygningsloven § 11-8 bokstav c, kan det være aktuelt å sette av artenes leveområder eller viktige naturtyper som hensynssone for å bevare naturmiljø. Retningslinjene kan omhandle både skjøtsel og bevaring.

Planbestemmelser

Kommunen kan, uavhengig av arealformål, vedta generelle bestemmelser for bevaring av naturmiljø. Se plan- og bygningsloven § 11-9 nr. 6.

11.6. REGULERINGSPLANER

Reguleringsplaner skal være i tråd med føringer om arealbruken gitt i kommuneplanen. Kommunen kan velge andre virkemidler i en reguleringsplan enn det som er brukt i kommuneplanens arealdel. For reguleringsplaner har man flere virkemidler og mulige kombinasjoner.

Arealformål

På reguleringsplannivå er det de samme arealformålene som er aktuelle som for kommuneplan.

Innenfor LNFR kan kommunen bruke underformål naturvern, se plan- og bygningsloven § 12-5 nr. 5. Her må man være oppmerksom på at det kan påløpe erstatning. Se plan- og bygningsloven § 15-3 første ledd.

Arealformålet Grønnstruktur med underformål naturområder kan benyttes for å ivareta naturmangfold, etter plan- og bygningsloven § 12-5 nr. 3. Da vil hensynet til plante- og dyrelivet og opplevelser av dette være førende for hva som kan gjøres innen området.

Det er også mulig å regulere sjøarealer med tilhørende strandsoner som naturområder med egne planbestemmelser, ifølge plan- og bygningsloven § 12-5 nr. 6.

Planbestemmelser

Kommunen kan knytte planbestemmelser både til arealformål og hensynssoner. Bestemmelsene kan rettes inn mot å sikre naturtyper og annen verdifull natur etter plan- og bygningsloven § 12-7 nr. 6.

Kommunen kan fastsette bestemmelser som krever at tiltakshaver bekoster nærmere undersøkelser av miljøforhold før en reguleringsplan gjennomføres, jmfør plan- og bygningsloven § 12-7 nr. 12. Det er viktig å ha god, oppdatert og nøyaktig kunnskap om naturtypelokalitetene for å planlegge arealbruk og anleggsarbeid.

Hensynssoner

I reguleringsplaner er det mulig å fastsette juridisk bindende planbestemmelser også til hensynssoner. Se plan- og bygningsloven § 12-6. Bestemmelser som knyttes til hensynssoner kan ikke stride mot det underliggende arealformålet. Eksempel på retningslinje til hensynssone: *«I hensynssonen bør gamle trær få stå eller bli liggende som død ved. Det bør legges til rette for en skjøtsel som kan fremme overlevelsen av gamle trær»*.

Krav i planprogram

Kommunen stiller krav om hva som skal være med i planprogrammet. Når det er viktig å få frem virkninger av planen på naturmangfoldet, bør planprogrammet også fokusere på enkeltarter i tillegg til naturtyper. Eksempler på krav til utredninger i planprogrammet:

- Det skal utarbeides en oversikt over kjente forekomster av arter av nasjonal forvaltningsinteresse i planområdet.
- Informasjon fra offentlige databaser skal suppleres med ny kartlegging.
- Planen skal beskrive mulige virkninger på forekomster av for eksempel en art, og hvilke tilpasninger som gjøres i planen for å beskytte forekomsten.
- Det skal utarbeides en oversikt over verdifulle naturtyper i planområdet, inkludert utvalgte naturtyper og rødlistede naturtyper.
- Det skal vurderes hvordan ny arealbruk innen planområdet kan påvirke naturtyper.
- Det skal gis en status over kartlagte naturtyper i planområdet, og en vurdering av om det er behov for ny naturtypekartlegging som en del av planarbeidet. Behovet for feltarbeid skal vurderes.
- Alle vurderinger skal synliggjøres i planbeskrivelsen.

11.7. KONSEKVENsutredninger for klima og miljø

Når arealer skal brukes til nye formål, må det vurderes hvilke konsekvenser planen eller tiltaket kan få for klima og miljø. Noen planer og tiltak skal alltid ha konsekvensutredning, mens andre planer og tiltak bare skal ha konsekvensutredning etter en nærmere vurdering. Dette fremgår av forskrift om konsekvensutredninger²³³. Konsekvensutredningen skal beskrive de tiltakene som er planlagt for å unngå, begrense, istandsette og hvis mulig kompensere vesentlige skadevirkninger for miljø og samfunn både i bygge- og driftsfasen.

Miljødirektoratet har utarbeidet en veileder til bruk ved konsekvensutredninger med en metode for å beregne virkninger av planer og tiltak på klima og miljø²³⁴. Veilederen angir metoder for å kartlegge klima- og miljøtema, sette verdier og vurdere påvirkning og konsekvens.

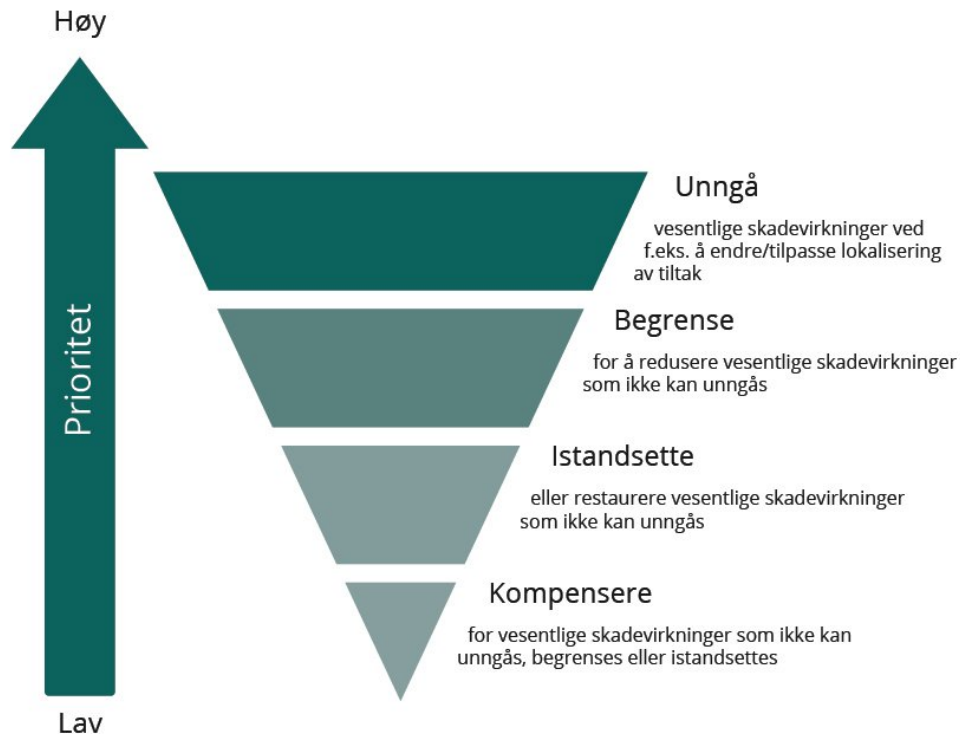
11.8. TILTAKSHIERARKIET

Det er viktig at utbyggingstiltak er velbegrunnede og gjennomtenkte, og at alle relevante og realistiske tiltak for å forebygge negative virkninger for miljø og samfunn er nøye vurdert. Ved

²³³ Lovdata. Forskrift om konsekvensutredninger. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-06-21-854>

²³⁴ Miljødirektoratet. Veileder M-1941. <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/konsekvensutredninger/>

arealbruksendringer er det en rekke tiltak som skal gjennomføres for å unngå og redusere negative konsekvenser på natur og miljø (Figur 28)²³⁵:

Figur 28. Tiltakshierarkiet. Kilde: Miljødirektoratet

Det har høyest prioritet å unngå at planen eller tiltaket fører til skade. Deretter begrense skaden, så istandsette eller restaurere. En eventuelt siste utvei er å vurdere å kompensere skade, men det er laveste prioritet.

Kompensasjon skal bare vurderes dersom det fremdeles gjenstår vesentlige negative virkninger etter at tiltak for å unngå, begrense eller istandsette er vurdert. Kompensasjon er altså siste utvei.

Tiltakshierarkiet skal følges og vurderingene som er gjort knyttet til det enkelte trinnet skal beskrives i konsekvensutredningen.

Det er viktig at ikke muligheten for kompensasjon fører til misbruk ved at trinnene i tiltakshierarkiet hoppes over. Dette kan føre til løsninger som er dårlige for naturen fordi det finnes mulighet for kompenserende tiltak.

²³⁵ Miljødirektoratet. Tiltakshierarkiet. <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/konsekvensutredninger/ny-finne-gode-miljolosninger/forebyggeskadevirkninger-for-miljo-og-samfunn/>

12. NATUR OG KLIMA

Myr. Foto: Merete Wiken Dees

En intakt og artsrik natur gir oss livsviktige naturgoder samtidig som den er vårt viktigste verktøy for å bremse klimaendringene. Intakt natur med stort artsmangfold er mye mer robust i møte med klimaendringer enn en forringet og artsfattig natur. Klima- og naturkrisen må derfor sees i sammenheng og ikke som to separate kriser. Det er i stor grad de samme driverne som fører til både klima- og naturkrisen, og fokuset må være på løsninger som tjener både natur og klima.

Rapporter fra FNs klimapanel og Naturpanelet beskriver en rekke endringer i naturmiljøet over hele verden som skyldes klimaendringer. Rapportene er tydelige på at klimaendringer allerede påvirker naturmangfoldet og er en økende trussel. Endringer i blant annet temperatur og nedbør forandrer levekårene for arter, og kan påvirke hvordan økosystemene fungerer²³⁶. Mange arter er på vei til å miste egnede leveområder.

12.1. KLIMAENDRINGER I ASKER

Klimaet er i endring, også i Asker kommune. Selv om vi lykkes i å kutte klimagassutslippene, vil vi oppleve endringer både i temperatur og nedbør i tiden framover. Ifølge en NRK-sak fra november 2020 vil gjennomsnittstemperaturen i Asker i år 2100 være 2,6 grader varmere enn i dag og sommeren vil vare nesten en måned lengre²³⁷. Saken tar utgangspunkt i et scenario der klimagassutslippene blir middels store. I et slikt scenario har verden klart store utslippskutt, men verdens klimapolitikk er fortsatt ikke helt perfekt. Det er dette scenarioet flertallet av klimaforskerne tror vi havner i.

Asker får også rundt 7 prosent mer nedbør mot slutten av århundret og både flere og kraftigere episoder med styrtregn enn hva vi har i dag. I tillegg har forskerne beregnet at havnivået i Asker vil stige med rundt 5 cm mot slutten av århundret. Myndighetene mener imidlertid at vi for sikkerhets skyld må ta høyde for en stigning på rundt 50 cm. Vi må også forberede oss på at hendelser med stormflo vil skje langt oftere. En stormflo med en midlertidig havnivåstigning på rundt 170 cm skjer i dag bare én gang ca. hvert 200 år. Myndighetene mener at vi må ruste oss for at dette rundt århundreskiftet kan treffe Asker minst hvert femte år.

Det blir færre snødager og lavere snødybde i lavlandet. Snøen smelter tidligere og i år 2100 vil våren komme allerede rundt 25. februar. Dette er nesten en måned tidligere enn i et gjennomsnittlig år i dag.

12.2. HVORDAN PÅVIRKER KLIMAENDRINGENE NATURMANGFOLDET OG HVORDAN KAN VI REDUSERE DE NEGATIVE EFFEKTENE?

Når klimaet endrer seg, vil også naturen påvirkes. Mens noen arter vil trives bedre og øker i utbredelse, vil andre påvirkes negativt. Noen arter kan også dø helt ut²³⁸. Dyr og planter som er tilpasset en lengre vinter, vil få utfordringer. Og når forholdene i Norge blir gunstige for mer varmekrevende arter, vil nye arter komme sørfra. Dette kan være alt fra fugler og

²³⁶ Miljøstatus. Klimaendringer og naturmangfold.

<https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/klima/konsekvenser-av-globale-klimaendringer/klimaendringer-og-naturmangfold/>

²³⁷ NRK. 2020. Sjekk klimaendringene i din kommune. <https://www.nrk.no/klima/kommune/3025>

²³⁸ Miljødirektoratet. 2018. Oppdatering av kunnskap om konsekvenser av klimaendringer i Norge. Report 2018:14. <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1209/m1209.pdf>,

eksotiske fiskearter til argentinamaur og flått. Flere av disse kan utkonkurrere norske arter, i tillegg til at de kan være skadelige for helse og økonomi.

«Naturindeksen», som er en metode for å måle tilstanden til det biologiske mangfoldet, opererer med fem hovedgrupper av påvirkningsfaktorer, der klima er en av disse²³⁹. Denne viser at klimaendringer er den viktigste påvirkningsfaktoren for marine systemer, men spiller en noe mindre rolle for terrestriske systemer. Her er arealbruksendringer den største påvirkningsfaktoren.

Økt temperatur bidrar til økt fotosyntese og primærproduksjon og et raskere næringsstoffkretsløp. En økt vekstsesong og en økning av CO₂-konsentrasjon i atmosfæren vil også forsterke planteveksten. Endringer i vekstsesong pga. oppvarming og endringer i snødekke gir økte vekstmuligheter, mens tap av snødekke og flere fryse-tine sykluser gjør vegetasjon mer sårbar og mindre herdet, forårsaker skader på blomster og skudd og fører til isbrann.

Kunnskapsnivået på hvordan klima påvirker insekter er lavt, både globalt og i Norge²⁴⁰. Det er likevel enighet om at klimaendringer bidrar til at enkelte insektarter er på tilbakegang og andre er på framgang. Generelt sett er det arter som knyttes til vanlige naturtyper og som ikke har spesialisert seg i stor grad som kan tilpasse seg klimaendringene best. Utfordringer kan oppstå ved at aktivitetsperioden til insekter og planter blir dårligere synkronisert, såkalt «økologisk mismatch». Planter og dyr reagerer ulikt på temperatur og lys. Noen vokser når det er varmt mens andre vokser når det er lange, lyse dager.

Indirekte klimapåvirkninger, som økt avrenning og tap av mineraler, vil også påvirke naturmangfoldet²⁴¹. Økt nedbør kan føre til utvasking og avrenning av forurensning og miljøgifter fra deponier og forurenset grunn, landbruket og by- og industriområder^{242, 243, 244}.

Det viktigste vi kan gjøre for å unngå negative effekter av klimaendringene på naturmangfoldet er å redusere klimagassutslippene. Men det er likevel lite sannsynlig at vi klarer å stoppe klimaendringene helt. Da er det viktig at vi gjør det vi kan for at naturen i Asker skal være så robust som mulig mot klimaendringene. Generelt blir naturens evne til klimatilpasning best ivaretatt gjennom bevaring av godt fungerende naturområder og sammenhengende strukturer. Viktige tiltak for å gjøre naturen robust mot klimaendringer er å ivareta klimautsatte arter og naturtyper, planlegge for endringer i naturen, sikre store, varierte og sammenhengende naturområder som minsker sårbarheten til arter, og sikre korridorer som binder områdene sammen og gir mulighet for forflytning. I tillegg er det viktig å legge til rette for at arter kan tilpasse seg gjennom naturlig seleksjon ved å sikre store nok populasjoner/bestander og genetisk variasjon.

Strandnære naturtyper og slått- og beiteområder i kulturlandskapet er eksempler på naturtyper der klimaendringer forventes å få relativ stor påvirkning. Kommunen bør rette

²³⁹ Jakobsson, S. & Pedersen, B. 2020. Naturindeks for Norge 2020 – Tilstand og utvikling for biologisk mangfold. NINA Rapport 1886.

https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1800/naturindeksfor norge2020_m1800.pdf

²⁴⁰ Forsgren, E., et al. 2015. Klimaendringenes påvirkning på naturmangfoldet i Norge. NINA rapport 1210.

²⁴¹ Molau, U. 2010. Long-term impacts of observed and induced climate change on tussock tundra near its southern limit in northern Sweden. *Plant Ecology Diversity* 3, 29-34.

²⁴² Göransson, G. et al. 2012. Mass transport of contaminated soil released into surface water by landslides (Göta River, SW Sweden). *Hydrol. Earth Syst. Sci.* 16, 1879-1893.

²⁴³ Spencer, K. & O'Shea, F. T. 2014. The hidden threat of historical landfills on eroding and low-lying coasts.

²⁴⁴ Carlsson, P. et al. 2016. Influence of climate change on transport, levels and effects of contaminants in northern areas – Part 2 eds. Arctic Monitoring and Assessment Programme (AMAP), Oslo, 52.

innsatsen mot de naturtypene eller naturområdene som er prioritert, enten gjennom nasjonale føringer eller kommunens egne prioriteringer.

Under kommer en oversikt over hvordan forskjellige typer natur i Asker blir påvirket av klimaendringene og hva vi bør gjøre for å dempe de negative effektene. Miljødirektoratets veileder for klimatilpasning av naturmiljø gir en nærmere beskrivelse av hvordan kommunen kan få tiltak for klimatilpasning av naturen inn i sine plandokumenter²⁴⁵.

Kyst og hav

Havnivåstigning, stormflo og bølgepåvirkning kan føre til at havstrandarealet med det biologiske mangfoldet som lever der reduseres. Større områder berørt av stormflo vil påvirke erosjon og gi påleiring av sedimenter langs kysten. Mens stein-, grus- og sandstrender blir lite påvirket, kan ålegrasenger i fjæresona påvirkes negativt. Driftvoller (tangvoller i øvre del av fjæresonen) av tang og tare vil trolig reduseres i omfang og flytte seg oppover i fjæresona. Der hvor stranden ikke kan utvide seg bakover, vil arealet reduseres.

En økning i temperatur vil føre til at arter som normalt hører hjemme sør for våre farvann kommer inn og blir en del av vår natur²⁴⁶. Et eksempel er hvordan stillehavsøsters nå er i ferd etablere seg mange steder langs kysten vår.

Når arealet reduseres, vil også havstrendenes funksjon som vannoppsamler og renser av næringssalter og miljøgifter bli redusert. Samtidig vil nedbørsøkning føre til økt tilførsel av ferskvann, økt avrenning av næringsstoffer, eutrofiering og utvasking av masser, noe som vil forringe naturmangfoldet langs kysten ytterligere²⁴⁷.

Kunnskapsnivået er generelt lavere for havets bunn enn havoverflaten ettersom dette er mindre tilgjengelige områder. Oppvarming av havene og havforsuring blir sett på som to av de største truslene mot marint biomangfold⁵. Et varmere hav kan f.eks. føre til at arter som sei, hyse, torsk og reker forsvinner fra våre farvann og i fremtiden kan varmekjære fiskearter som sardin og ansjos ta over for disse. Fisk og andre artsgrupper vil også utvide sine leveområder nordover.

Havforsuring er en nedgang i pH-verdi forårsaket av et økt opptak av CO₂ fra atmosfæren. Dette kan ha store konsekvenser for marine arter og økosystemer²⁴⁸. Da kaldt vann kan ta opp mer CO₂ enn varmt vann, kan havforsuring være en enda større utfordring for norske havområder og havdyp enn andre områder. De samlede effektene på økosystemet er usikre, men vi vet at havforsuring påvirker metningsgraden av kalsiumkarbonat i havet, noe som gjør det vanskeligere for skalldyr å danne skall.

Det er viktig å ivareta spredningsmuligheter for naturtyper i fjæresonen, det vil si å holde sonen fri for bygg og infrastruktur. Etablering av nye flomvoller bør hindres, og eldre flomvoller fjernes. I tillegg kan man ved behov tilpasse regelverket for høsting av sårbare arter.

Bekker og elveløp

Klimaendringene kan både føre til flere tørkeperioder og flere perioder med mye nedbør. Uttørking av bekker og små elver utgjør en fare for endring i artenes reproduksjon og

²⁴⁵ Miljødirektoratet. Veileder, Klimatilpasning av naturmiljø.
<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/for-myndigheter/klimatilpasning/naturmiljo/klimatilpasning-av-naturmiljo/naturmiljo/>

²⁴⁶ Forsgren, E., et al. 2015. Klimaendringenes påvirkning på naturmangfoldet i Norge. NINA rapport 1210.

²⁴⁷ Forsgren, E., et al. 2015. Klimaendringenes påvirkning på naturmangfoldet i Norge. NINA rapport 1210.

²⁴⁸ Aall, C., et al. 2015. Havforsuring og sjømatnæringen på Vestlandet: Kunnskapsstatus og handlingsrom. Vestlandsforskningsnotat nr. 2/2015.

overlevelse og dermed naturtypens artssammensetning. Økt nedbør vil føre til høyere og raskere vanngjennomstrømming, økt erosjon og økt tilførsel av partikler og næringssalter til vassdragene. Dette kan gjøre det vanskeligere for arter som ørret og harr å finne egnede gyteområder. Endringer i flomaktivitet – både for smeltevannsflommer og regnflommer – og i tidspunkt for når flommene kommer gjennom året, vil påvirke forholdene for alt som lever i elva. For eksempel kan flom rett etter laksens gyting gi økt dødelighet for egg og yngel.

Havnivåstigning og stormflo kan føre til oppstuvning av vannmasser et stykke oppover i vassdragene. En kombinasjon av oppstuvning og flom kan dermed gi større konsekvenser i sjønære deler av vassdraget fordi vannstanden i utgangspunktet står høyere enn tidligere.

Økte temperaturer kan påvirke laksefisk og andre kaldtvannarter negativt. Harr og røye er særlig utsatt. Laksefisk kan også bli mer utsatt for sykdom, som furunkulose, ved høyere vanntemperaturer, og vi kan få flere varmekjære arter i vassdragene.

Mindre isdekke om vinteren gir høyere energibruk, stress og dødelighet hos laksefisk, mens hyppigere isgang kan føre til skader på kantvegetasjon.

Et viktig tiltak for å begrense de negative konsekvensene av klimaendringene på bekker og elveløp er å sikre en god og bred sone med kantvegetasjon. Dette vil dempe temperaturøkning i vannet, dempe flommer og redusere vannhastighet ved flom, redusere skred- og erosjonsfaren og redusere avrenning av næringsstoffer og forurensning fra områdene langs vassdraget. I tillegg kan kantvegetasjon være spredningskorridorer for arter som trues av endrede levetilstander.

Innsjøer

Økt nedbør kan føre til mer utvasking av humus, mens ved ekstremnedbør kan man få en fortynningseffekt som gir mindre humus i vannet.

Økte temperaturer, lenger vekstsesong og tørke kan føre til synkende oksygenkonsentrasjon i dypvannet, og økt risiko for oppblomstring av giftige blågrønnalger. Det kan gi lenger vekstperiode, økt vekst av begroingsalger og raskere gjengroing av innsjøer. Høyere temperaturer og økt fordampning kan gi økt fare for tørke, noe som kan være kritisk for små dammer som kan ha en svært spesialisert og rik artssammensetning.

Kortere periode med isdekke gir økt sirkulasjonsperiode i innsjøer. Dette motvirker effektene av økt stratifisering på grunn av temperaturøkning²⁴⁹.

Som for bekker og elveløp er et viktig tiltak for å begrense negative konsekvenser av klimaendringene å opprettholde brede vegetasjonssoner langs innsjøbredden. Dette vil blant annet redusere tilførselen av næringsstoffer. Generelt bør det etableres vegetasjon i stedet for åpent jorddekke langs vann og vassdrag for å redusere erosjon. Tiltak for å redusere avrenning fra landbruket, avløp og overvann er også viktig. Naturlig flomdemping gjennom å bevare og restaurere naturlig fordrøyning av vann som myrer, våtmarker, flomløp og flomsletter vil bidra til å ta vare på kvalitetene til naturtypen.

Det er også viktig å hindre spredning av fremmede arter til innsjøene våre.

²⁴⁹ Forsgren, E., et al. 2015. Klimaendringenes påvirkning på naturmangfoldet i Norge. NINA rapport 1210.

Myr

Økte temperaturer og lengre vekstsesong kan gi økning av buskvekster på næringsfattige nedbørsmyrer. Dette kan redusere arts mangfoldet på myra. Flere tørkeperioder vil bidra til dette.

Økt nedbør kan redusere myras evne til å akkumulere vann fordi den er vannmettet. Økning i vannmettet areal gjør at mer torv brytes ned uten tilgang på oksygen. Dette gir økt lagring av klimagasser.

Med et klima i endring blir det viktig å bevare og restaurere myrene våre. Dette er også et godt virkemiddel for å øke bufferkapasiteten og få jevnere vannføring nedstrøms.

Flommark

Større flommer og mer vannføring kan øke utbredelsen til flommarker og fosseenger²⁵⁰. Arter som har spesialisert seg på sand og grus på flommarker og elvører er utsatt når vannføringen blir større. Framover blir det viktig å opprettholde flomarealets størrelse ved å unngå inngrep og tiltak som reduserer arealet. Flommark er viktig for å akkumulere flomvann og redusere flom nedstrøms.

Skog

Lengre vekstsesong og høyere CO₂-konsentrasjon i atmosfæren vil gi raskere vekst og større primærproduksjon. Men klimaendringene vil også gi større skader med flere stormer, tørke, skogbrann og økt fare for frostskafer med temperatursvingninger rundt frysepunktet. Skogen kan også bli mer utsatt for sykdommer og skadedyr, blant annet ved introduksjon av nye skadegjørere tilpasset et varmere klima. Redusert skoghelse kan påvirke naturmangfold og økt tørkestress vil begrense vekst. Økte temperaturer kan over tid påvirke treslagssammensetning. I lavrike barskoger på Østlandet vil karplanter og moser ta over på bekostning av lav.

I Asker vil skogen, som får en mye lengre vekstsesong, bli tettere og bre seg utover, samtidig som den blir mer utsatt for trevelt, knekking og insektsangrep.

For å beholde robuste skogøkosystemer i et klima i endring må den eksisterende skogen ivaretas. Kommunale planer bør legge til rette for å forvalte skogarealene med tanke på å bevare naturmangfold, opprettholde skogens evne til opptak og lagring av karbon og bidra til økt samfunnsikkerhet. Forvaltning kan bestå i vern mot inngrep, aktiv skjøtsel (f.eks. tiltak for å bevare edellauvtrær som alm og ask) eller tilpasning av driftsformer i skogbruket.

Kulturlandskapet

Endringer i kulturlandskapet skyldes i hovedsak gjengroing som følge av opphørt eller redusert skjøtsel, men også nedbygging og oppdyrking. Økte temperaturer vil føre til lenger vekstsesong, varmere forhold under vekstsesongen og dermed ytterligere gjengroing, både med stede egne og fremmede arter²⁵¹. Spesielt fremmede arter i urbane økosystemer kan få økt spredning med mildere klima.

Også økt nedbør kan føre til en raskere gjengroing. Vegetasjonen som tåler fuktighet best, vil øke i omfang og vil føre til redusert naturmangfold og kulturlandskapet vil bli mer utsatt for erosjon i episoder med mye nedbør.

²⁵⁰ Forsgren, E., et al. 2015. Klimaendringenes påvirkning på naturmangfoldet i Norge. NINA rapport 1210.

²⁵¹ Forsgren, E., et al. 2015. Klimaendringenes påvirkning på naturmangfoldet i Norge. NINA rapport 1210.

Endringer i vekstsesongen kan også gi konsekvenser blant annet for pollinering da insektenes aktivitetsperiode og plantenes blomstring vil kunne skje til forskjellig tidspunkt.

Flere dager med veksling mellom frost og mildvær om vinteren kan føre til tidligere blomstring og knoppsprett. Plantene kan få flere skader som følge av frost etter at de har startet sin vegetering.

For å motvirke klimaendringenes påvirkning på kulturlandskapet kan kommunen stimulere til skjøtsel (slått, beiting, styving m.m.) i skjøtelselsbetinga naturtyper og vurdere om eventuelle inngrep kan plasseres slik at man ikke ødelegger forekomsten eller reduserer dens økologiske tilstand.

12.3. NATURBASERTE LØSNINGER FOR KLIMATILPASNING

Å ta vare på naturen har en verdi for å hjelpe oss mennesker til å tilpasse oss klimaendringene. Det er derfor viktig å sikre relevante naturområder for å møte utfordringer som flom, skred, overvann, avrenning mm²⁵². I tillegg spiller naturen selv en svært viktig rolle i det globale klimagassregnskapet. Karbonlagring i naturen regnes som et av de mest kostnadseffektive tiltakene for reduksjon av CO₂ i atmosfæren²⁵³. Motsatt kan ødeleggelse eller endring av natur føre til store utslipp.

Nedenfor har vi beskrevet naturbaserte løsninger for de vanligste effektene av klimaendringene flom og overvann, havnivåstigning og stormflo, skred, erosjon og forurensende avrenning, temperaturøkning, tørke, vind og havforsuring.

Flom og overvann

Skog, elver og vegetasjon kan bidra til å redusere flom og potensielle flomskader fordi vann bremses og jorda stabiliseres. Flommarkene er viktige for å redusere flommer og stabilisere underlaget. Økosystemene langs elvebredder og elvekanter er viktige som vern mot flomødeleggelse og erosjon av elvebredder. Menneskelige inngrep i naturen, som hogst, etablering av skogs- og traktorveier og nedbygging av våtmarker kan påvirke de naturlige dreneringsveiene og dermed naturens flomdempende evne i enkelte områder. Slike inngrep kan skape nye flomveier og utsette nye områder for flom. Naturlige skogsområder og annen urørt natur får derimot sjelden skader under flom²⁵⁴.

Våtmarker er naturlige fordrøyningsområder. Myr har evnen til å magasinere tilført regnvann og regulere avrenning. Elvesletter reduserer og forsinker flom. I likhet med bevaring, vil restaurering av våtmark være et tiltak for å hindre flomskader. Effekten av restaureringstiltak vil ifølge plan for restaurering av våtmark i Norge (2016-2020)²⁵⁵ kunne være større i sidevassdrag og bekker enn i større elver, ettersom man starter langt oppe i nedbørfeltet med å begrense vannstrømmen. Ulike flommarkstyper, som er viktige i en flomdempingssammenheng, kan også være potensielle områder å restaurere. Re-meandring som elverestaureringstiltak kan også virke flomdempende.

²⁵² Magnussen, K. et al. 2017. Naturbaserte løsninger for klimatilpasning. Menon-Publikasjon nr. 61/2017. M-830/2017

²⁵³ Kyrkjeeide, M.O., et al. 2020. Karbonlagring i norske økosystemer. NINA. Temahefte 76. Norsk institutt for naturforskning.

²⁵⁴ Hopland, A., Traaa, E., & Myrabø, S. 2016. Eksempel på dreneringstiltak i små nedbørfelt – Naturfareprosjektet Delprosjekt 5 Flom og vann på avveie. NVE, Rapport nr. 26-2016.

²⁵⁵ Miljødirektoratet, 2016. Plan for restaurering av våtmark i Norge (2016-2020). Med mål om reduserte klimagassutslipp, tilpasning til klimaendringene og bedret økologisk tilstand. Rapport M-644/2016.

Naturbaserte løsninger som bidrar til å redusere utfordringene med overvann går ut på å øke arealet av permeable flater og fordrøye (forsinke) vannet. Eksempler på naturbaserte overvannsløsninger er vegetasjonskledde elve- og bekkedrag, regnvannsgroper, regnbed, grønne tak og vegger og overvannsdammer. Det er viktig å bevare åpne vann og vassdrag og gjenåpne lukkede bekker og elver der det er mulig.

Havnivå og stormflo

Naturbaserte løsninger, som restaurering og bevaring av kystnær skog, havstrandvegetasjon, sanddyner, driftvoller og naturtyper på havbunnen nedenfor fjæresonen, kan gi naturlig beskyttelse mot havnivåstigning og stormflo. Dette skjer ved at denne naturen er et naturlig forsvar av kystsonen mot oversvømmelse og erosjon som skapes av bølger, stormer og økt havnivå²⁵⁶. Vegetasjon i fjæra binder og stabiliserer sedimenter, reduserer bølgeenergien og stabiliserer kystlinjen. Naturen kan også fungere som en fysisk beskyttelse²⁵⁷.

Skred

Naturbaserte løsninger som skal virke forbyggende mot skred må virke stabiliserende på grunnen, det vil si jordsmonnet eller snøen. De naturbaserte løsningene mot skred kan også fungere som fysisk barriere dersom skredet først inntreffer og bidra til å redusere skadene av skredet. Slike løsninger kan være bevaring av vegetasjon, bevaring og bærekraftig forvaltning av skog i bratt terreng, vernskog mot skred og bærekraftig skogbruk for klimatilpasning.

Skogens egenskaper, type rot og seigheten til røttene, har betydning for hvor effektiv skogen er både som beskyttelse og ved å forebygge skred. Ettersom løvskog har røtter som går lenger ned i jordsmonnet, vil disse trolig ha en større bindende effekt på jordsmonnet enn bartrær²⁵⁸. Som følge av dette kan ivaretagelse av løvskog være spesielt viktig i rasutsatte områder.

Erosjon og forurensende avrenning

Økte nedbørsmengder vil føre til økt erosjon og avrenning, noe som fører til økt forurensing, spesielt fra jordbruksområder. Bevaring av kantsoner langs vassdrag er effektivt for å hindre avrenning til vassdragene. Andre seminaturlige tiltak kan være grasdekte vannveier og fangdammer.

Temperaturøkning

For å unngå skadevirkninger av økt temperatur, vil de naturbaserte løsningene omfatte tiltak som kjøler ned lufttemperaturen lokalt. Å dekke større arealer med vegetasjon er et slikt tiltak, da vegetasjon har en større evne til å kjøle ned lufta rundt seg ved at den absorberer varme når vannet i vegetasjonen fordamper. Trær vil også kunne redusere lufttemperaturen ved at de lager skygge.

Tørke

Naturbaserte løsninger som skal forhindre tørke bør ha egenskaper som øker grunnvannsstanden og vannmengden i vassdrag. Tiltak som bevaring og bærekraftig forvaltning av skog vil også være aktuelle tiltak mot tørke. Diversitet i skogen påvirker jordas

²⁵⁶ EEA, 2015. Exploring nature-based solutions - The role of green infrastructure in mitigating the impacts of weather- and climate change-related natural hazards. Copenhagen: EEA technical report No. 12/2015

²⁵⁷ Aarrestad et al. 2015. Naturtyper i klimatilpasningsarbeid. Effekter av klimaendringer og klimatilpasningsarbeid på naturmangfold og økosystemtjenester. Trondheim: NINA Rapport 1157.

²⁵⁸ Aarrestad et al. 2015. Naturtyper i klimatilpasningsarbeid. Effekter av klimaendringer og klimatilpasningsarbeid på naturmangfold og økosystemtjenester. Trondheim: NINA Rapport 1157.

egenskaper, hvor fort nedbøren infiltreres, og regulering av tilgjengelig vann og transport (vannveier). Det har vist seg at skogrydding kan føre til redusert vannføring i tørkesesongen og dermed forsterke tørkeproblemer. Ved planting bør det benyttes tørketolerante arter, men fremmede arter må unngås.

Vind

Trær og annen vegetasjon kan sies å være en naturbasert løsning for tilpasning til endrede vindforhold da disse kan virke skjermende på tilgrensende områder ved å utgjøre en fysisk barriere. Planting av trær (leplanting) ved bygg eller i åpne områder - for eksempel ved dyrket mark - er derfor et aktuelt tiltak for vinddemping i utsatte områder. Det bør imidlertid benyttes lokale arter.

Havforsuring

Enkelte økosystemer på havbunnen, som tang, tareskoger og ålegrasenger har svært god evne til å binde opp store mengder CO₂. Bevaring og restauring av disse økosystemene kan derfor være et mulig tiltak mot havforsuring²⁵⁹. Et annet generelt tiltak er å redusere avrenning fra land til havet for å redusere forurensningen. Tiltak som reduserer avrenning fra land kan derfor bidra til å styrke havets økosystemer og gjøre dem mer motstandsdyktige mot havforsuring.

²⁵⁹ Aarrestad et al. 2015. Naturtyper i klimatilpasningsarbeid. Effekter av klimaendringer og klimatilpasningsarbeid på naturmangfold og økosystemtjenester. Trondheim: NINA Rapport 1157.

13. FORURENSNING (MILJØGIFTER, KJEMIKALIER OG MIKROPLAST)

Forurensning regnes som en trussel mot naturmangfoldet, og kan påvirke individer, populasjoner og økosystemer. Forurensning er tilførsel av faste stoffer, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen, støy og rystelser, lys og bestemte typer stråling og påvirkning av temperaturen.

For Asker kan det antas at flere former for forurensninger kan være problematisk for naturmangfoldet. Med mange innbyggere og høyt aktivitetsnivå vil faren for forurensning være større.

Mikroplast

Mikroplast (plastpartikler mindre enn 5 mm) på avveie i naturen kan være en trussel mot naturmangfoldet. Hvert år er det et stort tilsig av mikroplast til naturen. Plast er en stor utfordring fordi plastens nedbrytningstid er svært lang, og mikroplast kan raskt spres med vind, vann, bekker og havstrømmer. Mikroplastutslipp er vanskeligere å rydde opp enn større plast, og selv om problemet kan være lokalt er sannsynligheten stor for at det raskt kan spre seg.

De antatt største norske landbaserte kildene til mikroplast i naturen er fra biltrafikk (slitasje på bildekk og vei) og fra kunstgressbaner. Mikroplast i naturen kan også komme fra utslipp fra syntetiske tekstiler, fra forvitring og slitasje av produkter og fra avfallsbehandling. Totalt antas det at norske landbaserte mikroplastutslipp står for 19 000 tonn²⁶⁰.

Mikroplast kan inneholde miljøgifter som enten er tilsatt i plasten, eller som har bundet seg til overflaten av plasten. Disse plastpartiklene spises av små organismer, og miljøgifter og plastbiter hopper seg dermed opp i næringskjeden. Både plasten og miljøgiftene kan skape problemer for dyr når de forveksler plasten med mat. Plasten kan gi indre skader, fordøyelsesproblemer og falsk metthetsfølelse når dyr spiser den, og miljøgiftene kan gi skader og problemer med å få avkom.

Marin forsøpling og forurensning

Marin forsøpling er et stort og økende problem som kan få store konsekvenser for det marine miljøet. Marin forsøpling er definert som *alt fast materiale fra menneskelig aktivitet som noen har kastet eller som på annen måte har havnet i det marine miljøet*. Mesteparten av plastavfallet i norske farvann stammer fra fiskeri- og havbruksnæringen, men også fra forbrukere. En god del kommer også fra Europa med kyststrømmen. I Indre Oslofjord er situasjonen imidlertid en litt annen. Her stammer det meste av avfallet fra land, fra forbruksavfall som har blitt kastet eller mistet i sjøen eller blåst ut fra land. Mye av avfallet i sjøen har også blitt skylt ut med elvevannet. Lokale tiltak på land mot marin forsøpling vil derfor kunne ha stor effekt i Indre Oslofjord. I Asker er det flere aktører som rydder marin forsøpling både over og under vann.

Marin forsøpling er også et globalt problem som krever internasjonale løsninger, men mye kan gjøres lokalt her i Norge. Alle enkeltpersoner og samfunnssektorer har i utgangspunktet et ansvar for å forhindre forsøpling og utslipp av plastavfall. Både kommunen, fylkesmannen,

²⁶⁰ Norske landbaserte kilder til mikroplast. Prosjektrapport fra Mepex for Miljødirektoratet, 2020

Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet har viktige roller for å hindre marin forurensning.

Tilstanden i Oslofjorden er alvorlig når det kommer til økologisk og kjemisk miljøtilstand. Situasjonen for hele økosystemet er alvorlig, blant annet på grunn av miljøutfordringene. Det er påvist tilbakegang i torskbestand, tareskog og ålegrasenger, og miljøgifter fører til at man ikke bør spise fisk og skalldyr fra deler av fjorden²⁶¹. Ved undersøkelser av forurensning på sjøbunnen i indre Oslofjord ble det funnet flere miljøgifter. Den forurensningen det er funnet mest av er PAH-forbindelser²⁶². De største kildene til PAH til miljøet er industri, vedfyring og veitrafikk. Utslippene har altså en klar sammenheng med det høye aktivitetsnivået i områdene rundt indre Oslofjord. Utslipp fra veitrafikk er trolig en viktig årsak til funn av høye PAH-forbindelser. Det er også funnet høye konsentrasjoner som stammer fra bunnstoff under båter, spesielt i nærheten av småbåthavner²⁶³. Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden påpeker at tiltak må iverksettes nå, for å unngå uopprettelige skader.

Forurenset grunn

Forurenset grunn er jord eller berggrunn der konsentrasjonen av helse- eller miljøfarlige stoffer er høyere enn fastsatte normverdier. Grunnen forurenses når miljøgifter slippes ut eller graves ned. Kildene til forurenset grunn er ofte gamle utslipp, for eksempel fra industri, bensinstasjoner, næringsvirksomhet eller gamle avfallsfyllinger. Inngrep eller utbygginger på områder med forurenset grunn kan medføre til at uønskede stoffer lekker ut til naturen og forurenser miljøet. Forurenset grunn kan gi giftvirkninger på naturen og skape problemer for planter og dyr. Stoffene kan spre seg til nærliggende arealer, vann og vassdrag.

Nedgravde olje- og parafintanker kan også være en kilde til forurenset grunn. Det finnes over 2000 nedgravde oljetanker i Asker i dag, og mange av disse er i ferd med å gå ut på dato. Når gjennomsnittlig levealder på rundt 30 år overskrides, øker risikoen for oljelekkasje. Fra 1. januar 2020 ble det forbudt å bruke fossil olje og parafin til oppvarming av boliger og andre bygninger, noe som i praksis fører til at de fleste gjenværende nedgravde oljetankene vil gå ut av bruk og må fjernes.

²⁶¹ Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv, Klima- og miljødepartementet

²⁶² Polysykliske aromatiske hydrokarboner, PAH, er en stor gruppe organiske forbindelser som dannes ved ufullstendig forbrenning av organisk materiale.

²⁶³ Hvor forurenset er sjøbunnen i Indre Oslofjord? Fagrådet for vann- og avløpsteknisk samarbeid i indre Oslofjord

Plastfiber. Foto: Kaia Wøien Nicolaisen.

14. RESTAURERING AV NATUR

Restaurering av myr. Foto: Merete Wiken Dees

Store landarealer er degradert og til dels ødelagt verden over på grunn av menneskelig aktivitet²⁶⁴. Det er en økende oppmerksomhet rundt nødvendigheten av å reparere natur som er skadet av menneskelige inngrep, og at det ikke er nok å bare bevare natur med god tilstand.

Et av Norges nasjonale miljømål (mål 1.1)²⁶⁵ sier at økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester. Restaurering av natur er et av tiltakene for å innfri det politisk fastsatte målet. FN har utpekt 2021-2030 til verdens tiår for restaurering av økosystemer. Restaurering av forringede arealer og ødelagte økosystemer blir med dette satt på kartet som tiltak for å bekjempe klimakrisen, styrke matvaresikkerhet, vannforsyning og naturmangfold.

Innen konsekvensutredning i arealplanlegging er også restaurering et viktig tema. Det må allikevel ikke bli slik at krav om kompenserende tiltak (restaurering) senker terskelen for å bygge ned verdifulle arealer og tillate større inngrep enn det en ellers ville ha gjort. Det er sjelden at erstatningsarealer er i nærheten av å ha samme kvalitet som arealene som utbygges.

14.1. MYR OG VÅTMARK

Mye av norsk våtmark er sterkt påvirket av menneskelig aktivitet, blant annet fra drenering til skog- og jordbruksformål og nedbygging. I 2016 utarbeidet Miljødirektoratet, i samarbeid med Landbruksdirektoratet, en femårig plan for restaurering av våtmark i Norge²⁶⁶. Planen ble oppdatert i 2020 og gjelder frem til 2025²⁶⁷. For å nå bærekraftsmål nr. 15, (livet på land) må også Norge og Asker øke innsatsen for først og fremst å forhindre ødeleggelse av natur og dernest reparere forringede eller skadede arealer. I 2022 vedtok Asker kommune at myrer på kommunal grunn med et restaureringspotensial stilles til disposisjon for restaurering²⁶⁸. I tillegg jobber Asker kommune med et KLIMASATS-prosjekt som går ut på å kartlegge alle myrområder i Asker kommune (offentlig og privat eide) og myrområder med et restaureringspotensial.

Det er flere våtmarksarealer i Asker på kommunal grunn som har et restaureringspotensial:

Tveitermåsan²⁶⁹

Tveitermåsan (Figur 29) er en dypmyr i Vestmarka som ble hardt grøftet for mer enn 50 år siden da det ble drevet uttak av torv på myra. Noen av sidegrøftene til hovedgrøfta har grodd mye igjen, men fortsatt har disse grøftene en drenerende effekt på våtmarkssystemet. På grunn av den omfattende grøftingen på vestsiden av myra er vegetasjonen i ferd med å endre

²⁶⁴ Miljødirektoratet. Restaurering av natur. <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/arter-naturtyper/restaurering-av-natur/>

²⁶⁵ Miljøstatus. Norges miljømål. <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/>

²⁶⁶ Miljødirektoratet. Plan for restaurering av våtmark i Norge (2016-2020). <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/M644/M644.pdf>

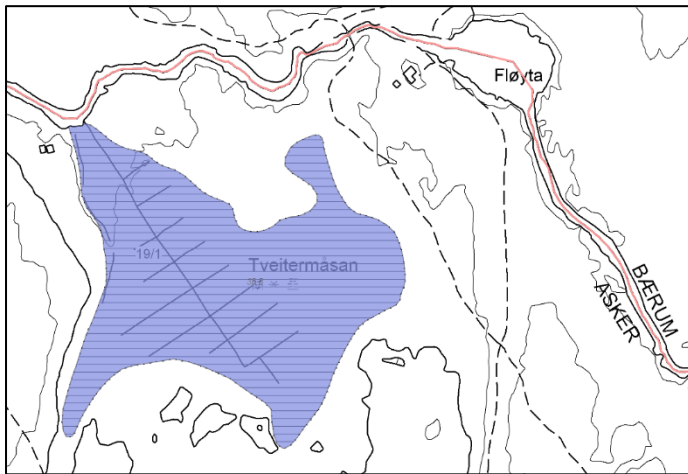
²⁶⁷ Miljødirektoratet. Plan for restaurering av våtmark i Norge (2021-2025). <https://www.miljodirektoratet.no/sharepoint/downloaditem?id=01FM3LD2QC364EPMFHDFIAIEQVSTLB3UZR>

²⁶⁸ HUST sak. 0024/22. Samtykke til restaurering av myrer på kommunal grunn.

https://www.asker.kommune.no/politikk/politiske-moter-og-dokumenter/?q=0024/22&c=200200214#result&t_dtq=true

²⁶⁹ Blindheim, T. 2020. Naturverdier for lokalitet Semsmåsan-Tveitermåsan, registrert ifm prosjekt fuktskog 2019. NaRIN faktaark, Biofokus.

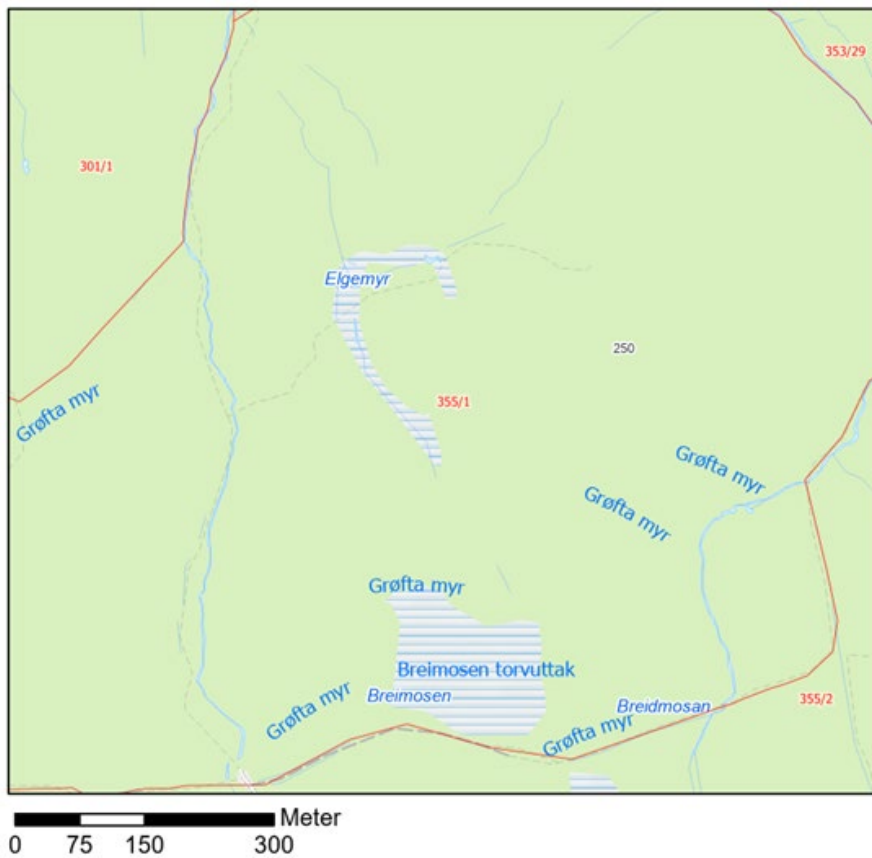
seg en del og skogen er på fremmarsj. Rundt Tveitermåsan står det spredte furutrær som er 60 cm grove og er 200 år gamle.

Figur 29. Tveitermåsan. Kilde: Gårdskart, NIBIO

Breimosen

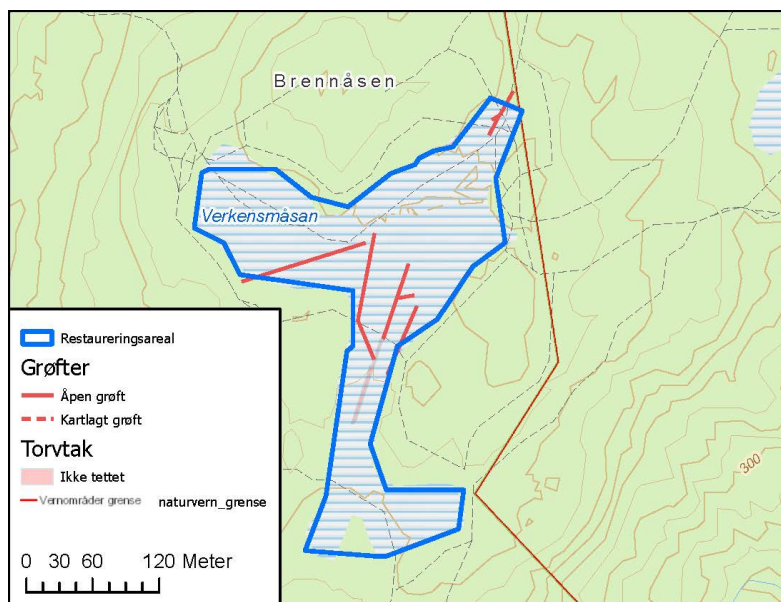
Det er et myrkompleks på kommunal grunn ved Bjørnåsen i Asker sør som er egnet for restaurering. I hovedsak gjelder det myra Breimosen (Figur 30), vest for Storsand. Breimosen er et gammelt torvuttak og myrene rundt er ekstensivt grøftet for skogbruk. Grøftenettverket strekker seg nordover til Elgemyra, og både østover og vestover. Myrene drenerer ut i flere bekker.

Figur 30. Breimosen. Flere av de grøftete myrene er ikke tegnet inn som myr i kartene. Kilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken.

Verkensmåsan i Blåfjell naturreservat

Verkensmåsan (Figur 31), eid av Oslo kommune skal restaureres i 2022.

Figur 31. Verkensmåsan i Blåfjell naturreservat. Kilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken.

14.2. KANTSONER OG VASSDRAG

Naturtypen elvevannmasser, elver og bekker, står oppført som nær truet på Norsk Rødliste for naturtyper (2018)²⁷⁰. Inngrep i vassdrag og kantsoner opp gjennom årene har ført til at det mange steder er vanskelig å finne urørte vassdrag. Vassdragene i Asker er i hovedsak påvirket av urbanisering, veibygging, avløpsvann og landbruk. De mindre bekkene har de siste 150-årene vært utsatt for ødeleggelse, gjennom grøfting, bekkelukking, bakkeplanering, kanaliseringer og forbygninger^{271, 272}. Mange av disse elvene og bekkene har et stort restaureringspotensial slik at de kan få tilbake sin funksjon som flomdemper og levested for plante- og dyrearter spesielt tilpasset disse naturtypene. Åpning av bekker, utvidelse av kulverter og biotopforbedrende tiltak i kulverter er viktig for å øke forholdene for livet i vann.

14.3. MARINE MILJØER

Ålegrasenger på bløtbunn eller tareskoger på hardbunn er aktuelle naturtyper å restaurere i marine miljøer.

²⁷⁰ Dervo, B., Mjelde, M., Schartau, A. K. og Uglem, I. (alfabetisk) (2018). Elvevannmasser, Ferskvann. Norsk rødliste for naturtyper 2018. Artsdatabanken, Trondheim. Hentet 17.12.2021. <https://artsdatabanken.no/RLN2018/33>

²⁷¹ Forbygninger bygges ved elve- eller strandbredder for å hindre utgraving eller erosjon på grunn av vannstrømninger eller bølgeslag. Beskyttelsen bygges av betongmur, steinplastring eller lignende. Forbygning i Store norske leksikon på snl.no. Hentet 17.12.2021 fra <https://snl.no/forbygning>

²⁷² Sabima. Vassdragsrestaurering. Hentet 17.12.2021. <https://www.sabima.no/vassdragsrestaurering/>

Måling av grøftedybde i tidligere grøftet myr. Foto: Merete Wiken Dees

15. NATUR OG MENNESKE

Foto: Merete Wiken Dees

15.1. NATUR OG FOLKEHELSE

Viktigheten av et rikt naturmangfold og økosystemer i god tilstand, henger sammen med god folkehelse i et helhetlig perspektiv. Spesielt har naturen stor betydning for fysisk helse, livskvalitet og trivsel. Generelt har den positiv effekt på helsen vår og en befolkning med god helse gir utslag i flere friske leveår uten økning i helse- og omsorgsutgiftene og mulighet for flere år i produktivt arbeid²⁷³. Dette vil igjen ha en positiv påvirkning på samfunnsøkonomi og samfunnet for øvrig²⁷⁴. Å verne om naturen er derfor helt nødvendig for å ivareta livet slik vi kjenner det i dag, i tillegg til at det også gir betydelige velferdsgevinster til både individ og samfunn i et bærekraftig perspektiv.

²⁷³ Helsedirektoratet (2014) Kunnskapsgrunnlag for fysisk aktivitet. Innspill til departementets videre arbeid for økt fysisk aktivitet og redusert inaktivitet i befolkningen:

https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/kunnskapsgrunnlag-for-fysisk-aktivitet-innspill-til-departementet/Kunnskapsgrunnlag%20for%20fysisk%20aktivitet%20innspill%20til%20departementet.pdf/_/attachment/inline/d7fb591e-ded4-4da9-b1c4-6dcbe82d8442:75b205e5b7403320a38acbb145b7af32ac726393/Kunnskapsgrunnlag%20for%20fysisk%20aktivitet%20innspill%20til%20departementet.pdf

²⁷⁴ Helsedirektoratet (2014) Kunnskapsgrunnlag for fysisk aktivitet. Innspill til departementets videre arbeid for økt fysisk aktivitet og redusert inaktivitet i befolkningen:

https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/kunnskapsgrunnlag-for-fysisk-aktivitet-innspill-til-departementet/Kunnskapsgrunnlag%20for%20fysisk%20aktivitet%20innspill%20til%20departementet.pdf/_/attachment/inline/d7fb591e-ded4-4da9-b1c4-6dcbe82d8442:75b205e5b7403320a38acbb145b7af32ac726393/Kunnskapsgrunnlag%20for%20fysisk%20aktivitet%20innspill%20til%20departementet.pdf

Naturen som livsgrunnlag

Naturmangfold, helsefremmende arbeid og folkehelse berører de fleste samfunnsområder, og føre-var tilnærmingen er et bærende prinsipp i disse disiplinene; i planlegging av både miljø- og folkehelseiltak skal vi være føre-var for å redusere risiko for helseskade og tap av naturmangfold. Måten vi bruker naturen på i dag, og hvordan vi velger å verne om den i tiden fremover, har store konsekvenser for dagens og fremtidens generasjoner. Befolkningens helse og livskvalitet er i stor grad påvirket av bakenforliggende faktorer, hvor ren luft, rent drikkevann, næringsrik mat, og et trygt sted å bo er grunnleggende faktorer for å kunne leve et godt og anstendig liv. Dagens klimakrise, tap av naturmangfold, og endringer av økosystemer påvirker helsen vår fordi den utfordrer, og har potensialet til å opphøre, disse grunnleggende livsfaktorene²⁷⁵. Om så bare én av disse grunnleggende livsfaktorene skulle opphøre, slik som rent vann, vil det ha en svært negativ effekt på folkehelsen.

Naturens helsefremmende verdi

I tillegg til å være grunnlaget for alt liv på jorda har også naturen og naturmangfoldet en helsefremmende verdi, med stor betydning for fysisk aktivitet, trivsel og livskvalitet.

Inaktivitet er en av de ti store folkehelseutfordringene i Norge²⁷⁶. For inaktive vil selv en beskjeden økning i daglig aktivitetsnivå gi en betydelig helsegevinst i form av redusert sykdomsrisiko, bedre livskvalitet og økt funksjonsdyktighet i eldre år²⁷⁷. Fysisk aktive innbyggere er derfor et godt forebyggende folkehelseiltak. Naturen spiller en viktig rolle som en arena for både tilfeldig lek, organisert aktivitet og egenorganisert aktivitet, der terskelen for utstyr og deltakelse er lav og hvor fokuset på konkurranse og prestasjon ofte er fraværende²⁷⁸. Dette tilrettelegger for bred inkludering av folk i alle aldre.

Mangfoldet i naturen er viktig for flere friluftaktiviteter slik som jakt, fiske, høsting, sanking og båtliv. Samtidig kan friluftsliv også tilby en relativ lav grad av tilrettelegging hvor ferdsel i naturen da setter krav til egen kompetanse og vurderingsevne som bidrar til en følelse av mestring og personlig utvikling²⁷⁹.

I tillegg til å gå tur i naturen for å få trim og bli i bedre fysisk form, går også nordmenn på tur for å oppleve naturens stillhet og fred, være ute i frisk luft, og oppleve landskapet og stemninger i naturen²⁸⁰. Naturen har nemlig en nytelses- og opplevelsesverdi i seg selv. Forskning viser at opphold i naturen, i rolig tempo og å sitte i ro, også kan gi god helseeffekt og livstilfredshet²⁸¹. En dansk studie har vist at de som bor mindre enn 300 meter fra grønne områder er mer fysisk aktive, slankere, mindre stresset, har færre smerter, har færre psykiske problemer og fungerer bedre sosialt, enn de som bor mer enn en kilometer fra et

²⁷⁵ World Health Organization (c2021): https://www.who.int/health-topics/climate-change#tab=tab_1

²⁷⁶ Helsedirektoratet (2018), Folkehelse og bærekraftig samfunnsutvikling:

https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/folkehelse-og-baerekraftig-samfunnsutvikling/Folkehelse%20og%20b%C3%A6rekraftig%20samfunnsutvikling.pdf/_/attachment/inline/3bee41d0-0b38-4957-913e-bedad965e37a:a89f2b8d35a30992c90f2f4c4f872d2ffdd0abaa/Folkehelse%20og%20b%C3%A6rekraftig%20samfunnsutvikling.pdf

²⁷⁷ Regjeringen. Meld. St. 18 (2015-2016): [Friluftsliv – Naturen som kilde til helse og livskvalitet](#) Ipsos MMI s. 18.

²⁷⁸ Regjeringen. Meld. St. 18 (2015-2016): [Friluftsliv – Naturen som kilde til helse og livskvalitet](#) Ipsos MMI s. 18.

²⁷⁹ Regjeringen. Meld. St. 18 (2015-2016): [Friluftsliv – Naturen som kilde til helse og livskvalitet](#) Ipsos MMI s. 18.

²⁸⁰ Regjeringen. Meld. St. 18 (2015-2016): [Friluftsliv – Naturen som kilde til helse og livskvalitet](#) Ipsos MMI s. 18.

²⁸¹ Forskning.no (2020): https://forskning.no/forebyggende-helse-hogskulen-i-volda-partner/a-sitte-i-ro-i-skogen-kan-vaere-like-bra-for-helsa-som-a-lope-opp-en-fjelltopp/1755213?fbclid=IwAR1wxhD_J3BVp9kktf68celbxLkSXoGVLYnfLgQLjklr_ds8l3dX2gArFUU

grønt område²⁸². I boligområder med god tilgang på grønne arealer opplever også færre ensomhet og mangel på sosial støtte²⁸³. I 2021 ble det publisert en studie i det anerkjente tidsskriftet the Lancet som anslår at mangel på nær tilgang til grønne arealer i europeiske byer kan føre til unødvendige dødsfall²⁸⁴. Studiet viste at om lag 43.000 mennesker dør som følge av mangel på nær tilgang til grønne arealer hvert eneste år i Europa. Undersøkelsen viser at også i Norge kunne menneskeliv vært spart dersom vi hadde flere grønne lunger i de største byene våre (Figur 32).

NRK Nyheter Sport Kultur Humor Distrikt Mer ▾ Logg inn Q Søk

Mener flere tusen årlige dødsfall kunne vært unngått – byer mangler grønn natur

I Norge er det spesielt én by som skiller seg negativt ut, viser internasjonal studie.

Julie Haugen Egge
Journalist

Publisert 13. okt. kl. 08:08

VIKTIG FOR HELSEN: Grønne lunger i store byer er veldig viktig for både den psykiske og den fysiske helsen vår.
FOTO: TORSTEIN BØE / NTB

Figur 32. Faksimile fra NRK 13.10.2021

I folkehelsearbeidet er det et mål om å redusere sosial ulikhet og utenforskap. Naturen er en viktig bidragsyter i dette arbeidet da den i stor grad er en inkluderende og likeverdig møteplass hvor alle, uansett alder, kan finne en aktivitet som passer for dem. Hver for seg har både fysisk aktivitet og naturopplevelser en betydelig helsemessig verdi, og samhandlingen mellom disse gir friluftsliv og dens mangfold en unik positiv påvirkning på den enkeltes fysiske og psykiske helse.²⁸⁵

²⁸² Toftager, M m.fl. (2011) Distance to Green Space and Physical Activity. Journal of Physical Activity and Health, 2011, 8, 741 -749 © 2011 Human Kinetics, Inc.

²⁸³ Maas m.fl. (2009) Morbidity is related to a green living environment
<https://jech.bmj.com/content/63/12/967>

²⁸⁴ Barboza, Evelise Pereira et al. Green space and mortality in European cities: a health impact assessment study. The Lancet Planetary Health, Volume 5, Issue 10, e718 - e730.
[https://www.thelancet.com/journals/lanplh/article/PIIS2542-5196\(21\)00229-1/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanplh/article/PIIS2542-5196(21)00229-1/fulltext)

²⁸⁵ Regjeringen. Meld. St. 18 (2015-2016): [Friluftsliv – Naturen som kilde til helse og livskvalitet](#) Ipsos MMi s. 18.

15.2. NATUR SOM UTVIKLINGSRESSURS FOR BARN OG UNGE

En rekke undersøkelser fra forskjellige land har vist at lek, ferdsel og opphold i natur har meget stor verdi for barn og unges utvikling. Naturen er jo ingen tilrettelagt lekeplass, men i stedet en arena hvor bare fantasien setter grenser for lek og utfoldelse. Naturmangfoldet gir liv til denne leken. De positive effektene som er påvist omfatter blant annet opplevelse av tilhørighet og personlig identitet, bedret konsentrasjonsevne, bedret refleksjonsevne og positive effekter på sosial samhandling, og utvikling av følelser og fantasi.²⁸⁶ Parallelt stimulerer også naturen til fysisk aktivitet og lek som også bidrar positivt til utvikling av motoriske ferdigheter.²⁸⁷ Naturen rommer ikke instruksjoner for handling, men gir et mangfold av muligheter.

Som følge av økende urbanisering og sentralisering vokser mange barn i dag opp uten større naturområder i sin umiddelbare nærhet. Norsk forskning viser at barn som bor med grøntområder innenfor 800 meter fra hjemmet er mer aktive både sosialt og fysisk.²⁸⁸ Barn som bor nærme grøntområder, skoleområder, lekeplasser og idrettsanlegg deltar mer i ulike typer aktiviteter og leker mer med venner og jevnaldrende. Sammenliknet med barn i barnehager med ensformige uterom har barn i friluftsbarnehager bedre motorikk, koordinasjon og mindre konflikter med andre barn.²⁸⁹ Sett i det perspektiv er det viktig å bevare grønne lunger i og ved boligområder. Grøntområder i byer som har et biologisk mangfold kan bidra til å øke opplevelsesverdien. Det biologiske mangfoldet i slike områder vil være viktig både for barnas opplevelser og for deres kunnskap om natur og tilknytning til den. For eksempel er det ofte nettopp slike områder skoleklasser søker til i undervisningssammenheng. Verdien av å sikre barn gode oppvekstvilkår kommer for øvrig til uttrykk i plan- og bygningslovens formålsparagraf, opplæringsloven, og folkehelsesloven.²⁹⁰

15.2.1. NATUR I BARNEHAGER OG SKOLER I ASKER

Bærekraftig utvikling i skolen/barnehagen handler om å verne om livet på jorda og å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov. Barn og unge skal få mulighet til å utvikle verdier, kunnskaper og ferdigheter som kreves for å ta miljøbevisste valg. Naturmangfold er en sentral del av arbeidet med bærekraftig utvikling.

Utdanning for bærekraftig utvikling er utdanningssektorens respons og oppfølging av arbeidet med bærekraftig utvikling. Dette innebærer både driften av virksomhetene og det pedagogiske arbeidet med barn og unge. Bærekraftig utvikling, respekt for naturen og miljøbevissthet er en del av verdigrunnlaget i Rammeplan for barnehagen og overordnet del av læreplan for skolen.

²⁸⁶ Regjeringen. Meld. St. 18 (2015-2016): [Friluftsliv – Naturen som kilde til helse og livskvalitet](#) Ipsos MMi s. 18.

²⁸⁷ Regjeringen. Meld. St. 18 (2015-2016): [Friluftsliv – Naturen som kilde til helse og livskvalitet](#) Ipsos MMi s. 18.

²⁸⁸ Nordbø, E.C. m.fl (2018). Neighborhood green spaces and facilities are related to activity participation among 8-year olds. JBI Database of Systematic Reviews and Implementation Reports.

²⁸⁹ P. Grahn, K. Thoren, NMBU (2002) Barn, unge og livskvalitet, ISSN 0800-1669

²⁹⁰ Norges offentlige utredninger (2004) Lov om bevaring av natur, landskap og biologisk mangfold

(Naturmangfoldloven):

<https://www.regjeringen.no/contentassets/149bde12e1e24fe983663d38ec6d41e0/no/pdfs/nou200420040028000ddpdfs.pdf>

Erfaringsbasert og utforskende læring legger et godt grunnlag for å utvikle barn og unges handlingskompetanse. Gjennom samarbeid med andre tjenesteområder og aktører vil barn og unge få økt kompetanse om klima og miljø, og mulighet til å bidra til en mer bærekraftig utvikling lokalt, nasjonalt og globalt.

Barnehagen/skolen står overfor flere utfordringer i arbeidet utdanning for bærekraftig utvikling. For å både sikre relevans for barna i barnehagen og elevene i skolen, må opplæringen og det pedagogiske arbeidet i skolen og barnehagen sees i sammenheng med Asker kommunes mål for å bevare naturmangfoldet. Barn og unges rett til medvirkning er et viktig prinsipp i arbeidet med bærekraftig utvikling. Det er avgjørende at undervisning for bærekraftig utvikling bidrar til fremtidshåp med reelle handlingsalternativ og mulighet til å bidra.

Foto: Merete Wiken Dees

Alle barnehager og skoler i Asker skal styrke fokuset på bærekraftig utvikling i sine planer²⁹¹. Læring knyttet til naturmangfold kan inngå i en rekke fagområder og fag og gir et godt utgangspunkt for erfaringsbasert læring. Kompetanseplan for oppvekst inkluderer flere relevante tilbud for lærere i barnehagen og skolen. Eksempler på dette er nettverk om Matvinn, skolehager og grønne klasserom og kurs som f.eks. *Levende vassdrag og Livet i fjæra*. Felles for tilbudene i kompetanseplanen er fokuset på å gi barn og unge muligheten til å bidra til mer bærekraftige løsninger i eget lokalsamfunn.

I tillegg skal alle barnehager og skoler gradvis sertifiseres med Grønt flagg²⁹². Grønt flagg bidrar til en systematikk i arbeidet med miljø og bærekraftig i den enkelte barnehage og skole.

Det finnes en rekke gode ressurser barnehagene og skolene kan ta i bruk i arbeidet med naturmangfold. Eksempler på dette finnes blant annet på etablerte ressurser som miljolare.no og naturfag.no.

15.3. ENDRINGSBLINDHET

Vi vet at økosystemene gradvis svekkes over hele verden og at opp mot en million plante- og dyrearter står i fare for å dø ut. Allikevel sliter vi med å snu denne utviklingen. Vi legger ikke nødvendigvis merke til de gradvise endringene som skjer i naturen. Vi mennesker husker naturen fra vår egen tid og blir lurt til å tro at det er standarden for hvor mangfoldig den kan være. Referansepunktet vil skifte fra generasjon til generasjon. Hver generasjon vil bruke bildene de husket som barn som en standard for hva som er normalt. Det blir den nye målestokken og grensene for hva vi forstår med at *vill natur* forskyves. Dette kalles for *shifting baseline syndrome* eller *endringsblindhet*.

Et eksempel er mengden døde trær i skogen²⁹³. En tredjedel av alle arter i skogen lever i og av døde trær. Siden 1920 har mengden død ved blitt tredoblet, men samtidig er dagens mengde av dødt trevirke bare en femtedel av hva den var før menneskene begynte å påvirke skogen.

Endringsblindhet handler ikke om at vi skal rygge flere hundre år tilbake i tid. Bevissthet rundt endringsblindhet handler om at vi må ha riktig referansepunkt når vi gjør opp status for naturen og hvor naturens tålegrense ligger.

Naturhistorie på timeplanen, flere grøntområder i byene og mer bruk av fritiden vår i naturen kan være med på å motvirke innskrenkede referansepunkter.

²⁹¹ Asker kommune. Handlingsprogram 2021-2024. s. 93.

²⁹² Asker kommune. Temaplan *Handling mot klimaendringene 2021-2033*. s 24.

²⁹³ Thygeson, A. S., Endringsblindhet. <https://blogg.forskning.no/insektokologene/endringsblindhet/1319194>

16. KOMMUNENS ROLLE

Kommunen har flere roller og ansvarsområder som påvirker hvordan naturmangfoldet blir ivaretatt. Kommunen er offentlig myndighetsutøver, som gjennom kommunal saksbehandling fatter vedtak etter forskjellige lovverk. Samtidig er kommunen grunneier som forvalter, drifter og iverksetter tiltak på kommunal grunn.

Asker kommune gjør i dag en rekke tiltak for å sikre naturmangfoldet i kommunen, men ressursene er knappe og det er ulikt kunnskapsnivå om naturmangfold i de ulike avdelingene. I det følgende har flere virksomheter og avdelinger i kommunen gitt en oppsummering av hva de gjør for å ivareta naturmangfoldet og hvilke utfordringer og forbedringsområder de har. Kapittelet er delt opp i kommunal saksbehandling og forvaltning, drift og skjøtsel.

16.1. KOMMUNAL SAKSBEHANDLING

Kommunene har gjennom plan- og bygningsloven hovedansvaret for å disponere arealene i Norge. Dette er en viktig og sentral rolle i arbeidet med å ivareta naturmangfoldet.

16.1.1. NATURMANGFOLD I SAMFUNNSUTVIKLING

Det er flere avdelinger innenfor Samfunnsutvikling som har ansvar og oppgaver som omfatter eller berører naturmangfold: Kommuneplan, reguleringsplan, byggesak inkludert tilsyn og ulovlighetsoppfølging, oppmåling, delesak og seksjonering, analyse og geodata, juridiske og administrative tjenester.

Alle kommunale planer skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver. Viktige forutsetninger for å få til gode planprosesser er et godt kunnskapsgrunnlag, god dokumentasjon og åpenhet i planprosesser som leder fram til vedtak.

Kommunen har ansvaret for at plan- og bygningslovens formelle krav til innhold og planprosess oppfylles i planarbeidet. Kommunene har også en viktig rolle i å sikre kvaliteten på private planforslag som legges ut til offentlig ettersyn.

Planavdelingen har ikke en egen rutine kun for naturmangfold, men naturmangfold er innarbeidet i planrutinene. Temaet er alltid med i samrådsmøter og oppstartsmøter. Forslagsstiller skal alltid svare ut NML §§8-12 i planforlaget sitt og plan skal alltid skrive om naturmangfold i saksfremlegget. Det kreves naturkartlegging i områder som ikke tidligere er kartlagte. Dersom det gjøres registrering av biologisk mangfold i et planområde, blir det et diskusjonstema videre om hensynssoner og reguleringsbestemmelser, som skal ivareta naturverdiene.

Statsforvalteren har et særlig ansvar for å følge opp at kommunen har ivaretatt naturmangfoldet, og når planen legges ut til offentlig ettersyn kan Statsforvalteren komme med merknader.

I reguleringsvedtakene som legges frem for politisk behandling skal planens forhold til naturmangfoldloven alltid omtales.

Det er også praksis for sjekk og ivaretagelse av naturmangfold i byggesaker. Tiltaket skal alltid vurderes opp mot §§ 8-12. Det bygger på naturmangfoldloven (nml.) § 7, hvor det framgår at alle vedtak skal bygge på prinsippene i nml. §§ 8-12, og at det skal fremgå av beslutningen/vedtaket hva som er gjort for å ivareta disse prinsippene. Dette gjelder spesielt

i saker hvor det søkes om dispensasjon. I saker som oversendes Statsforvalteren for uttalelse, blir dette også sjekket ut av Statsforvalteren.

I byggesaker benyttes kart (naturbase og artskart) for å gjøre søk etter prioriterte arter, rødlistede arter eller utvalgte naturtyper, som kan være i konflikt med det omsøkte tiltaket. Er det behov for mer informasjon ber kommunen om at tiltakshaver kommer med en redegjørelse, eller dokumentasjon fra fagkyndig biolog.

Utfordringer og forbedringsmuligheter

Det er noen utfordringer i saksbehandling av naturmangfold i dag. Én utfordring er manglende naturkartlegging. Det er ikke foretatt naturkartlegging i forbindelse med eksisterende byggeområder i eldre kommuneplaner (for de tre respektive tidligere kommunene Asker, Hurum og Røyken) og det blir heller ikke foretatt naturkartlegging av nye byggeområder før de legges ut i forslag til ny kommuneplan. Det er vanskelig å ta hensyn til naturmangfold i områder som er lagt ut til utbygging i kommuneplanen, når det først i reguleringsfasen oppdages viktig biologisk mangfold. I tillegg kan lokaldemokratisk vilje og/eller utbyggingspress fra grunneiere og utbygger gjøre det vanskelig å ikke bygge ut et område, selv om det inneholder viktig naturmangfold.

En annen utfordring er at det i liten grad vurderes behov for sammenheng i områder med viktig biologisk mangfold (spredningskorridorer). Slitasje på viktig natur som ligger i eller nær utbyggingsområder samt i områder med mye ferdsel kan også være et problem. Hvor mye slitasje som tåles, bør vurderes i naturkartleggingen og skjøtselsanbefalinger bør også fremkomme.

Det er behov for gode rutiner og en økt forståelse og kompetanse på naturmangfold både internt blant ledelse, planleggere og byggesaksbehandlere, blant politikere og utbyggere.

Dette kan vi oppnå for eksempel gjennom å:

- utarbeide en opplæringsplan for nyansatte, og deltagelse på interne og eksterne kurs. Temaer kan blant annet være å øke forståelsen for behov for buffersoner, naturens toleranse for slitasje og behovet for sammenhengende naturområder.
- utarbeide gode maler og rutiner for både plansaker og byggesaker, blant annet rundt vurderinger etter naturmangfoldloven og kontroll av situasjonskart og situasjonsplaner
- tilgjengeliggjøre all informasjon om natur og naturtyper i Askerkart.
- utarbeide informasjon til ansvarlig søker/utbygger (informasjon på nett og inn i rutiner, blant annet for oppstartsmøter)
- utarbeide konkrete og tydelige reguleringsbestemmelser. (Det er blant annet behov for å oppdatere standard reguleringsbestemmelser i kommunens planpakke).
- sørge for at skjøtselsplaner er konkrete og tydelige, og lagres på ett sted slik at de er lette å finne
- utarbeide arealregnskap

16.1.2. FAGANSVARET FOR NATURMANGFOLD LIGGER I MILJØ OG SAMFERDSEL

Selv om tjenesteområde Samfunnstjenester hovedsakelig jobber med forvaltning og drift, ligger også fagansvaret for miljø, klima og natur her. Det betyr at tjenesteområdet har en viktig rolle også i saksbehandlingen av saker som innebærer en påvirkning på naturen. Hovedansvaret for naturmangfold ligger i avdeling for Natur, miljø og landbruk i

virksomheten Miljø og Samferdsel, men også virksomheten Vann og Vannmiljø har en rolle i å ivareta naturmangfold i den kommunale saksbehandlingen.

Avdeling for Natur, miljø og landbruk i virksomhet for Miljø og samferdsel har fagansvar for naturmangfold i kommunen. Avdelingen har 0,5 årsverk med oppgaver dedikert til naturmangfold. Det budsjetteres årlig mellom 100-130 000 kr til naturmangfold. I tillegg mottar avdelingen i underkant av 100 000 kr årlig i støtte fra Miljødirektoratet og Statsforvalteren til bekjempelse av fremmede arter, samt skjøtsel av truede arter og naturtyper.

I saksbehandlingen gjør avdelingen i tillegg vurderinger av de miljørettslige prinsippene der dette er en aktuell problemstilling. Dette gjelder bl.a. jordlovsaker, skoglovsaker, konsesjonssaker, motorisert ferdsel i utmark, viltloven, saker etter havne- og farvannsloven og plan- og byggesaker som berører natur.

Ved forberedelse av saker som skal opp til politisk behandling i Utvalg for Samfunnstjenester har avdelingen ansvar for å belyse forhold som kan påvirke naturmangfoldet i den enkelte sak.

Avdelingen gir i dag veiledning til andre avdelinger og private tiltakshavere om naturmangfoldloven, skjøtsel og tiltak for å ivareta naturtyper, sjeldne arter, prioriterte arter, utvalgte naturtyper, rødlistede arter og fremmede, uønskete arter. Det er i dag begrenset hvor mye kapasitet kommunen har til slikt informasjonsarbeid, og mye av veiledningen går på å henvise til annen informasjon.

Samrådsmøtene som *Samfunnsutvikling* holder, er en arena for utveksling og bruk av naturkunnskap.

Utfordringer og forbedringsmuligheter

Selv om fagansvaret for naturmangfold ligger i avdeling for Natur, miljø og landbruk, følger det ikke med de ressursene som trengs i form av finansiering og stillinger som må til for å kunne følge opp dette ansvaret tilstrekkelig. Det har vært et høyt fokus på blant annet klimaarbeidet i kommunen, mens arbeidet med naturmangfold har kommet litt i bakgrunnen. Naturkrisa og klimakrisa er to sider av samme sak og må løses samlet. Det er derfor viktig at det settes av tilstrekkelig med ressurser til å håndtere begge to.

16.1.3. NATURMANGFOLD I VANN OG VANNMILJØ (VOV)

VOV har et ansvar for at hensynet til livet i vann ivaretas i arealplaner og i andre politiske saker som kan ha en påvirkning på vannkvalitet. Representanter fra VOV deltar derfor ofte i samfunnsutvikling sine samrådsmøter for å sørge for at hensynet til vannmiljø blir ivaretatt i planene.

Utfordringer og forbedringsmuligheter

Dessverre ser vi ofte at vannmiljø (vannforskriften og vannressursloven) ikke er godt nok ivaretatt og noen ganger helt glemt i arbeidet med arealplaner. Det er derfor viktig at kommunen jobber mer på tvers, slik at alle virksomheter får en bedre forståelse av hva dette arbeidet innebærer.

16.2. FORVALTNING, DRIFT OG SKJØTSEL

Ansvar for forvaltnings-, drifts- og skjøtseloppgaver ligger til ulike virksomheter innenfor tjenesteområdet Samfunnstjenester. Selv om det kun er avdeling for Natur, miljø og landbruk, som har som en av sine kjerneaktiviteter å ivareta naturmangfoldet, må flere av de andre virksomhetene og avdelingene innenfor samfunnstjenester også ta naturhensyn i sin daglige drift. Dette er beskrevet under. Det er Asker drift som utfører mange av kommunens driftsoppgaver på oppdrag fra ulike avdelinger. Avdelingen utfører bla flere skjøtseloppgaver på kommunale områder. Asker drift er en utføreravdeling og ansvar for ivaretagelse av naturmangfoldet ligger hos avdelingene som bestiller oppdragene.

16.2.1. MILJØ OG SAMFERDSEL

Avdeling for Natur, miljø og landbruk har ansvar for forvaltning og drift av kommunens eiendommer. Mesteparten av skjøtsel på egen eiendom (gressklipping, beskjæring mm.) berører ikke verdifullt naturmangfold i stor grad, men skjøtsel kan også være nødvendig for å ivareta naturmangfoldet i mange tilfeller. Eksempler på slik skjøtsel er tynning av skog, hindre gjengroing av kulturlandskap, slått av blomsterenger og fjerning av uønskede planter. Noe skjøtsel på kommunal grunn utføres også gjennom frivillige krefter som bla Naturvernforbundet, idrettslag, velforeninger og andre organisasjoner.

Luking av fremmede arter i slåttengen på Hvalstrand. Foto: Merete Wiken Dees

Egne midler brukes hovedsakelig til skjøtsel av askekallene, til å bekjempe fremmede uønskete arter og til skjøtsel av viktige naturtyper i kommunale friområder. De gamle slåttemarkene eller kalktørrengene, som har et stort naturmangfold knyttet til seg, på Kojatangen, Hvalstrand, Kuodden og Elnestangen er eksempler på friområder der kommunen prioriterer å rydde kratt og drive slått.

Avd. for Natur, miljø og landbruk, ved skogbruksrådgiver, har også ansvaret for driften av kommuneskogen. Innenfor Markagrensa er det meldeplikt på hogst og skogbrukssjefen behandler hogstmeldinger, utfører befaringer og lager vedtak om hogst. I privateid skog utenfor Markagrensa kontrollerer kommunen en viss andel hvert år. I tillegg behandler kommunen søknader om tilskudd, bygging av skogsbilveier og bruk av skogfondmidler, både innenfor og utenfor Markagrensa. Skogbruksansvarlig er rådgiver for skogeiere innen skogbruksrelaterte spørsmål.

Avd. for Natur, miljø og landbruk har også ansvaret for viltforvaltningen i kommunen. Kommunen er et viltorgan og en del av den offentlige viltforvaltningen. I viltforvaltningen er det følgende organer: departementet, Miljødirektoratet, statsforvalteren, fylkeskommunen og kommunen. Det som setter rammene for forvaltningen, er lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og lov om jakt og fangst av vilt (viltloven). Formålsbestemmelsen i viltloven, «Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares», danner sammen med forvaltningsprinsippene i naturmangfoldloven (§ 4 – 14) en solid basis og rettesnor for forvaltningen.

I tillegg til de to nevnte lover, brukes også disse forskriftene under arbeidet og når vedtak skal fattes:

- Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst
- Forskrift om skadefelling, dødt vilt og bruk av vilt i oppdrett, forskning og dyrepark
- Forskrift om kommunale og fylkeskommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort
- Forskrift om jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun for jaktseongene

Kommunen er ansvarlig for de offentlige verdiene knyttet til hjortevilt, som jakt og friluftsliv, naturmangfold, påkjørsler og andre skader. I praksis betyr dette at kommunen etter de lover og forskrifter som omhandler viltforvaltning blant annet skal utarbeide målsettinger for forvaltning av hjorteviltet, arbeide for å sikre bærekraftige hjorteviltbestander, fastsette minsteareal for jakt på hjortevilt, tildele fellingstillatelser på rådyr, elg og hjort, godkjenne vald, bestandsplaner og bestandsplanområder, arrangere jegerprøveeksamen, samarbeide med grunneiere om organisering av utmarka, behandle søknader om skadefelling, ivareta jaktrettshavernes rettigheter, administrere kommunalt viltfond, stå for kommunale ettersøk, fallviltgrupper og skadefellingslag, ta vare på innlevert fallvilt, ta CWD prøver av hjortevilt og rapportere fallvilt og fellingsresultat til hjorteviltregisteret og SSB. Kommunen, ved viltforvaltningen, gjør altså mange oppgaver som påvirker naturmangfoldet, både på kort og lang sikt. De fleste frister og rapporteringer er knyttet til høstbart vilt, men den viktigste langsiktige samfunnsoppgaven er å ivareta viltets leveområder, trekkruter og dermed også naturmangfoldet i disse.

De kommunale veiene forvaltes av avdeling for samferdsel. Naturmangfold påvirkes på flere måter i dette arbeidet:

- **Kantslått.** Ved kantslått klippes det 1 meter inn i grøften av hensyn til trafikksikkerhet. Kantslått påbegynnes fra rundt 20.juni. Det tar så mange uker å slå langs alle veiene i kommunen, at det av praktiske grunner ikke lar seg gjøre å vente til alt blomstrer av. Rundt skoler og mye brukte skoleveier slås det to ganger, samt ved resten av veinettet der det vokser mye. Det brukes ikke sprøytemidler i tettsteder og langs veier.

- **Salting.** I Asker sør (gamle Røyken og Hurum) saltes hovedveiene der det går buss, men salting skal fases ut til fordel for fastsand og det er derfor færre steder som saltes for hvert år. Asker nord (gamle Asker) saltes ikke.

Samferdsel gjennomfører også prosjekter og tiltak som er positive for naturmangfoldet. Det legges blant annet til rette for pollinatorer og det er etablert bievennlig blomstereng i rabatten ved Alfheim i Asker sentrum. Denne ble etablert våren 2020 og skal videreføres i 2021. Våren 2021 ble det satt opp insektshotell og humlekasser i Asker sentrum, Sætre og Spikkestad.

I tillegg skal det innføres smartbelysning på alle nyanlegg for å redusere lysforurensing (økologiske effekter av kunstig belysning). Alle nye veilysmatener skal ha innebygget nattsenking og gulhvitt fargetemperatur (3000K) for alle nye veily. Gulhvitt lys oppleves som mindre kunstig og har ikke samme påvirkning på naturmangfoldet som LED lys som har mer blåtoner i seg.

Utfordringer og forbedringspunkter

Den største utfordringen når det gjelder naturmangfold i miljø og samferdsel er mangelen på ressurser til å kunne drive skjøtsel av naturtyper. Vi må ofte belage oss på statlige tilskuddsmidler. Kommunen søker årlig om tilskudd til skjøtsel fra nasjonale tilskuddsordninger. Mengden tilskuddsmidler er begrenset og varierende, og gjør arbeidet med skjøtsel lite forutsigbart.

Når det gjelder håndtering av vegetasjon langs veier kan rutineene videreutvikles for å ivareta naturmangfoldet bedre. Et eksempel er å kartlegge veikantene og innføre rutiner for senere kantklipp i spesielt næringsfattige og blomsterrike områder. I dag gjøres det heller ikke vurderinger med tanke på spredning av fremmede arter i forbindelse med kantslått.

Fjerning av rynkerose ved Verksøya naturreservat. Foto: Merete Wiken Dees

16.2.2. VANN OG VANNMILJØ

Virksomhet «Vann og vannmiljø» i Asker kommune har som oppgave å forvalte og utvikle vann- og avløpsinfrastrukturen på en slik måte at innbyggere får rent vann i springen og at avløpsnettene fungerer som det skal, uten utslipp til naturen. Ved å få kontroll over overløpsutslipp og sørge for et tett ledningsnett, bidrar virksomheten til bedre vannkvalitet i vannforekomstene, noe som også bedrer levevilkår for organismer i vann. Mange naturverdier er knyttet til vannforekomstene, både i ferskvann og i saltvann og kommunene er en viktig sektormyndighet i vannforvaltningen. Den regionale vannforvaltningsplanen ligger til grunn for kommunens arbeid.

VOV har et ansvar for å hensynta naturmangfoldet ved gravearbeid i forbindelse med kommunale vann- og avløpsledninger. Asker har etter hvert fått gode erfaringer med nød- og rehabilitering. Det er en effektiv og skånsom måte å rehabilitere rørene på, men den viktigste gevinsten for naturmiljø er nettopp at vi unngår mye graving – og dermed sparer eksisterende vegetasjon og trær.

Utfordringer og forbedringspotensiale

Det er varierende kunnskap om naturmangfold i Vann og vannmiljø. For å heve kunnskapsnivået, kan det være aktuelt med følgende:

- Øke forståelse på naturmangfold generelt og viktighet av buffersoner langs vassdrag.
- Bli kjent med og ta i bruk rutineene som er utarbeidet for miljøgjennomgang for små anleggsprosjekter.
- Sikre at flytting av masser ikke fører til spredning av miljøgifter og fremmede arter.

16.2.3. PROSJEKT OG UTVIKLING

Prosjekt og utvikling (PRU) er Asker kommunes prosjektenhet, og gjennomfører alle kommunens større bygg- og anleggsprosjekter. Bygge- og anleggsprosjekter kan påvirke naturmangfoldet negativt på flere måter. Den største påvirkningen er den gradvise bit for bit nedbyggingen av natur, som ofte skjer når vi bygger nye bygg, anlegg og infrastruktur (som bruer, vei og vann og avløp). I tillegg kan forurensning og avrenning fra byggeplass påvirke både naturmangfoldet og vannkvalitet i nærliggende bekker osv. PRU sine bygge- og anleggsprosjekter legger også beslag på mye ressurser og fører til flytting av store mengder masser. For å sikre at dette ikke påvirker naturmangfoldet negativt er det blant annet viktig å sikre at flytting av masser ikke fører til spredning av miljøgifter og fremmede arter, velge torvfri jord og velge kortreiste masser og naturstein samt miljøsertifiserte byggematerialer, som ikke bidrar til avskoging eller annen naturødeleggelse. Det er blant annet totalforbud mot tropisk tømmer.

Naturmangfold i prosjektstyringen

I alle av virksomhetens prosjekter er prosjektleder ansvarlig for

- at krav til miljøstyring oppfylles, ref. ISO 14001
- å følge aktuelle lover og forskrifter
- å oppfylle miljøkrav fra oppdragsgiver som beskrevet i oppdragsavtale eller styringsdokument.

Et prosjekt kan deles i tre faser: tidligfase, prosjekteringsfase og gjennomføringsfase. I alle disse fasene står hensyn til naturmangfold og miljø sentralt.

Tidligfase

Tidligfasen defineres som perioden fra et behov oppstår fram til ferdig forprosjekt og en eventuell beslutning om startbevilgning for gjennomføring av byggeprosjektet. Det er viktig at miljøaspektene identifiseres så tidlig som mulig i prosjektet. Natur må være en viktig premiss allerede før man begynner med mulighetsstudier. Hensyn til naturmangfold kan påvirke både lokaliserings- og tomtevalg og konsept for energi og materialer, og må derfor vurderes tidligst mulig, før lokalisering eller trasé velges og selve prosjekteringen begynner.

Det er i den tidlige fasen de viktigste valgene gjøres, og hvor naturverdier lettest kan bevares eller sikres. Det er på dette stadiet at vi enkelt kan finne alternativer (lokaliseringer/traseer), dersom det er viktige naturverdier som blir berørt av prosjektet.

I forprosjekt og videre i detaljprosjekteringsfasene i byggeprosjektene utarbeider prosjektleder en miljøoppfølgingsplan og fastsetter miljømål og miljøkrav til prosjekterende eller totalentreprenør. Dette er et krav i alle byggeprosjekter større enn 250 m². I anleggsprosjektene bør det også utarbeides en miljøplan dersom prosjektene er store og/eller miljøgjennomgangen viser at det er mange og omfattende miljøaspekter som må følges opp. (Dersom det er et lite prosjekt uten miljøplan kan miljøkrav skrives direkte inn i kapitlet om miljø i konkurransegrunnlaget.)

Miljøplanen skal omfatte vurderinger rundt naturmangfold, som for eksempel:

- Er det registrert viktige arealer eller elementer for biologisk mangfold i anleggsområdet? Skal det eventuelt stilles krav om sikring av vegetasjon eller biologisk mangfold i byggefasen?
- Er det registrert, eller er det mistanke om fremmede arter i anleggsområdet? Skal det stilles krav om sikring mot uønsket spredning i byggefasen? Behov for krav om revegetering kun med stedegne planter og trær?
- Ligger anleggsområdet i, eller i tilknytning til hensynssoner eller LNF-områder?
- Er det tilstrekkelig avstand til vassdrag/bekker?

Prosjekteringsfasen

I prosjekteringsfasen skal miljømål og miljøkrav innarbeides i konkurransegrunnlaget til entreprenør. Biologisk mangfold, og særlig kantvegetasjonen langs vassdrag, skal sikres mot inngrep og forstyrrelser, både i bygge- og driftsfasen, for eksempel ved å unngå å spre fremmede arter og ved å unngå anleggsaktivitet i hensynssoner, LNF-områder, våtmarker og ferskvannsystemer. Tiltak kan for eksempel være å sikre vernede trær, sette restriksjoner på arbeidet for ikke å påvirke fugler i hekketiden, eller fisk i gytetiden, unngå unødvige sår i naturen ved å sette begrensninger på hvor anleggskjøretøy kan kjøre eller byggematerialer kan lagres, unngå bruk av masser som er forurenset med fremmede arter eller tiltak for å minimere utslippsrisiko til vassdrag og ivaretagelse av kantvegetasjon.

Gjennomføringsfasen

I gjennomføringsfasen gjennomfører entreprenør miljøtiltak i henhold til miljøoppfølgingsplanen (MOP) eller miljøplan (anlegg). Miljøtiltak med innvirkning på

naturmangfold kan dreie seg om materialvalg, håndtering av masser med fremmede plantearter, unngå inngrep i eller nær vassdrag osv.

Virkemidler

Viktige ressurser under styring av prosjektene er beskrivelsene av miljøprosessene som skal følges i alle prosjekter. Det er utarbeidet rutiner for håndtering av flere problemstillinger innen naturhensyn i prosjektene, for eksempel for håndtering av masser med fremmede plantearter.

I tillegg kan forbildeprogrammer og miljøsertifisering benyttes for å sikre bærekraftige leveransekjeder samt ivaretagelse av naturhensyn i prosjektene. Dette gjelder først og fremst for bygg, men også for område- og byutvikling.

Asker kommune er partner i FutureBuilt-programmet, som er et innovasjonsprogram og utstillingsvindu for de mest ambisiøse aktørene i byggenæringen. Fra 2010 til 2020 var fokuset på klimavennlige bygg, men i 2021 utviklet FutureBuilt nye kriterier som dekker et bredt spekter av temaer, inkludert naturmangfold. Kriteriene for naturmangfold inkluderer blant annet krav til naturkartlegginger, bekjempelse av fremmede arter, byggets fotavtrykk og plassering, «ombruk» av trær, planter og jord, sikring av verdifulle leveområder, bruk av stedegne planter og riktig skjøtsel.

Det er også benyttet miljøsertifisering i flere nye bygg i kommunen. Sommeren 2019 ble Sydsbogen skole det første skolebygget i Norge som er sertifisert etter Svanemerkets miljøkrav. Torvbråten skole, stod ferdig i januar 2021 og er også svanemerket.

Hurum Helsehus er BREEAM Excellence sertifisert og stod ferdig høsten 2021. Her har prosjektet hatt høye ambisjoner på økologi. Sentralt for prosjektet har vært å bevare en del av stedegen vegetasjon og heve tomtens økologi blant annet med vannspeil og anleggelse av blomstereng med NIBIOs frøblanding og rødlistearter.

BREEAM setter strengere krav til natur og økologi, enn kravene som stilles i norsk lovverk. Dette er krav til valg av tomt, ivaretagelse av verdifullt naturmangfold og forbedring av tomtens økologi og langvarig forvaltning. Svanemerket stiller foreløpig ikke tilsvarende krav til natur og økologi, men deres krav til materialvalg er viktige for å unngå naturødeleggelser ved uttak av ressurser.

Utfordringer og forbedringspotensiale

Naturhensyn i tidligfase

Selv om Asker kommune har ambisiøse mål for miljø og hensynet til naturmangfold står høyt på agendaen i PRU, er det et forbedringspotensial. Overordnet bør natur og biologisk mangfold være en sentral føring før det gjøres valg om lokalisering eller trasé. Dette bør vurderes i nært samarbeid med samfunnsutvikling. Dernest bør den første tidligfase-miljøgjennomgangen legge langt sterkere vekt på økologi og naturmangfold. I dag skjer naturmangfoldkartlegginger ofte ikke før rett i forkant av utarbeidelse av kontraktgrunnlag og det vil da være mer ressurs- og kostnadskrevende å gjøre endringer i prosjektet. Det bør derfor bli rutine å kontakte Asker kommunes naturmangfoldansvarlige så tidlig som mulig i prosjektet og en befaring av tomtealternativ bør gjennomføres sammen med en ressurs med biologisk kompetanse.

Hensynet til vassdragsnatur og kantvegetasjon må også tidlig inn i prosjektet. Det bør bli strengere krav til inngrep og aktivitet langs vassdrag, både for å bevare mer av den opprinnelige kantvegetasjonen og for å sikre og skjerme vassdrag og viltkorridorer under og

etter anleggsfase. Prosedyrene for ivaretagelse av den sårbare/viktige kantvegetasjonen bør oppdateres.

Det bør også stilles krav om restaurering av og kontroll av riggplasser i god tid etter at området er forlatt (fremmede arter ser vi først i årene etterpå).

Et viktig punkt er at fokuset på arealeffektivitet og sambruk bør bli sterkere. De mest miljøvennlige byggene er de som ikke bygges.

Materialvalg

Særlig under materialvalg, er det stort rom for å utvide miljøkravene. Det bør innføres tydeligere prosedyre og retningslinjer for dokumentasjon av sporbare leveransekedjer for særlig naturstein og trevirke. Det er viktig å følge opp og kontrollere leveransekedjene. Når det gjelder f.eks. trevirke er det ikke nok å bare stille krav om miljøsertifisering, men innkjøper må også se på leveransekedjene og kunne dokumentere at det vi får levert er avvirket og produsert i tråd med våre natur, miljø og bærekraftskrav.

En åpenbar mangel i dagens system er at det ikke er forbud mot innkjøp av torv til prosjektene. Det er som regel mål om massebalanse, men som vekstlag trengs det ofte et topplag. Dette kjøper entreprenøren inn uten at det stilles konkrete miljøkrav til anskaffelsen. Asker kommune har krav til at massene skal være garantert fri for fremmede arter, men den slags dokumentasjon er ofte vanskelig å oppdrive.

Saksframlegg

Arkivsak
20/30386-18

Saksbehandler
Mari Napstad Gabrielsen

Behandles av
Utvalg for samfunnstjenester

Møtedato
01.06.2023

Mikromobilitet - alternative løsninger

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Samarbeidet med Ruter om sykler i Asker kan forlenges uten ekstra subsidier fra 1. juli og ut sesongen 2023.
2. Basert på videre erfaringer vurderes behovet for å fremme sak om lokal forskrift vinteren 2023/24.

1. Sammendrag og konklusjon

Ruter AS og Asker kommune samarbeider om å teste et mikromobilitetstilbud i Asker, i første omgang i to år. Ruter er fylkeskommunens kompetanseorgan på mobilitet og tilrettelegger for sømløse reiser på tvers av kommunegrensene. Gjennom Ruters rammeavtale med TIER, og med en gitt årlig støtte fra Asker kommune, er delesykler plassert ut i Asker kommune. Brukerundersøkelser viser at tilbudet gir økt mobilitet, brukes i sammenheng med kollektivtransport og reduserer bilbruk.

Gjeldende avtale går ut 1.juli 2023. Alternative løsninger for kommunens videre tilnærming til feltet må legges frem og vedtas innen den tid.

Kommunedirektøren anbefaler å forlenge samarbeidet ut sesongen – men uten noen form for subsidier fra Asker kommune. Forlengelsen begrunnes i hensynet til brukerne og forutsigbarhet gjennom brukssesongen. I tillegg gir det Asker kommune mulighet til ytterligere erfaringsinnhenting i en forutsigbar ramme, for å se om forskrift eller avtaler vil være nødvendig eller ønskelig neste sesong. Ruter vil kunne videreutvikle tilpassede løsninger også i Asker.

2. Bakgrunn for saken/saksopplysninger

Gjennom en politisk vedtatt samarbeidsavtale på to år, har Ruter AS og Asker kommune samarbeidet om en bysykkelordning i Asker. Formålet er å tilrettelegge for et bredere mobilitetstilbud for befolkningen, styrke kollektivtransporten ved å tilrettelegge for mellomtransport og å redusere behovet for bilbruk. Det nærmer seg utløp av opprinnelig avtaletid, 1.juli 2023. Innen den tid, må Asker kommune vurdere sin videre tilnærming til feltet mikromobilitet som en del av et helhetlig transportsystem. Formannskapet har vedtatt at videre subsidier til utleieaktør ikke er aktuelt.

Erfaringer så langt

En evaluering etter 80 % av avtaleperioden, ble presentert i møte 27.04.23 i utvalg for samfunnstjenester og 02.05.23 i formannskapet.

En brukerundersøkelse i Asker viser at elsparkesyklene er tatt vel imot av mange og favner flere aldersgrupper og typer reiser. Turene med elsparkesykkel erstatter trolig en del bilturer og er ofte knyttet til kollektivtilbudet. Tilgjengeligheten av elsparkesykler gir økt frihet og mobilitet, oppgir brukerne i undersøkelsen.

Gjennom samarbeidet har det vært satt ut sykler i Asker sentrum og omegn, Spikkestad, Røyken, Vollen, Slemmestad, Nesøya og Billingstad/Slependenområdet. Syklene er klart mest brukt i Asker sentrum og tiliggende områder.

Det er testet både elsykler og elsparkesykler. Bruken per kjøretøy er mer enn dobbelt så høy for elsparkesyklene. I Asker har tilbudet i hovedsak vært stengt vinterstid. Erfaringer fra Bærum kommune den siste vintersesongen, er en forholdsvis lav bruk av delesykler med piggdekk.

I Asker kommune er det satt på en modell med parkeringssoner, hvor brukerne må starte og avslutte innenfor angitte areal. Erfaringen er at denne parkeringsmodellen sannsynligvis bidrar til ryddigere byrom. Unntak kan være opphopning av kjøretøy i enkelte parkeringssoner. For kommunen og Ruter innebærer løsningen en del tilrettelegging og justering av parkeringssoner. Viken fylkeskommune ønsker ikke videreføring av dagens oppmerking på deres veier. Noen ny standard for parkeringssone på fylkesvei er ennå ikke avklart og inntil videre ønskes fri parkering der.

Ruters rolle i mikromobilitet

Ruters utvikling av kollektivtilbudet rettleides av visjonen om bærekraftig bevegelsesfrihet: innbyggerne ønsker en fremtid der de har bevegelsesfrihet til å kunne leve sine liv, og at det tilbys attraktive transporttjenester med utgangspunkt i

innbyggernes behov. Samtidig må utviklingen skje på en bærekraftig måte som ivaretar ulike samfunnshensyn, med ryddige byrom og fremkommelighet for alle.

Mens mikromobilitet ofte blir regulert som et bymøbel, erfarer Ruter at Asker kommune har vært fremoverlente ved å tilrettelegge for delt mikromobilitet som en del av det totale mobilitetstilbudet. Samarbeidet mellom Ruter og Asker kommune tilrettelegger for at ulike løsninger kan testes. Alle samarbeidspartnere kan innhente så mye læring som mulig for å forstå hva som fungerer og gir en god kundeopplevelse, og hva som ikke fungerer når utleie av mikromobilitet tilbys i Asker kommune.

I 2019 utlyste Ruter et anbud om en rammeavtale hvor fire leverandører deltok, og TIER vant. Dette ligger til grunn for at Ruter kunne gjøre avtaler om leveranser av mikromobilitet i kommuner i Viken, med lokale tilpasninger etter kommunenes ønsker om tjenestemodell.

I 2023 vil mikromobilitet knyttes enda tettere på kollektivtrafikken. I Asker kommune har ca. 250 pilotkunder hatt tilgang på å reise med mikromobilitet i Ruter-appen. Avtalene mellom Asker og Ruter, og Ruter og leverandør, muliggjør nå at Ruter kan lansere mikromobilitet i Ruter-appen til alle reisende i Asker kommune. Dette gjør det lettere for reisende å planlegge med delt mikromobilitet som første del av en kombinert reise med kollektivtrafikk. I tillegg tilrettelegger Ruter for overgang til mikromobilitet på siste del av reisen, ved å vise tilgjengelige elsparkesykler ved neste stopp på skjermer i busser. Denne løsningen ønsker Ruter å teste i Asker kommune i år. Ruter utforsker nå mulighetene for ulike typer kombinerte billetter av mikromobilitet og kollektivtransport.

I løpet av samarbeidet med Asker kommune, har Ruter anskaffet et flåtestyringsverktøy og fremforhandlet at tilgang kan gis til kommuner Ruter har et samarbeid med. Verktøyet benyttes for å få innsikt i bruk og reisemønstre, og for å følge opp drift og kvalitet av tjenesten. Kommunen kan blant annet følge med på om det blir opphopninger av kjøretøy som krever opprydning.

Utvikling og muligheter

Utleieaktørene er annerledes stilt i dag enn for to år siden, grunnet markedsendringer og nytt regelverk. Med pressede marginer og ingen subsidier, vil det være usikkert hva som skjer videre i Asker – da det er mindre etterspørsel her enn i Oslo.

I Asker er det ikke testet fri parkering. Det kan tenkes at bruken av tjenesten øker ved fri parkering og derfor er mer konkurransedyktig for en operatør som vurderer Asker kommune. Samtidig vil det være usikkerhet rundt hvordan dette utarter langs

veiene. Erfaringer fra Ski, som gikk fra tvungen til fri parkering, er at en del brukere fortsatte å benytte parkeringssoner som allerede var etablert.

Erfaringsmessig kan en avtale med en aktør gi visse muligheter for regulering. Ruter tror at det er mulig å fremforhandle krav til kvalitet av tjenesten og unngå opphopninger i sentrale områder.

I en lokal forskrift kan kommunen gi bestemmelser om parkering, hastighetsregulering, krav til teknologi og miljøstandarder med mer. Man kan også begrense antall aktører og sykler. Lillestrøm har laget egen forskrift, men oppgir at det balanserte fint også uten denne forskriften. I Oslo har forskrift hatt stor betydning for å begrense antall sykler og aktører.

Alternativer

Kommunedirektøren beskriver i denne saken to alternativer for videre tilnærming til mikromobilitet i Asker. Under forklares alternativene og mulige konsekvenser. Det er ikke mulig å forutse alle konsekvenser med sikkerhet.

Grunnet fravær av subsidiering, vil mulighetene for å påvirke tilbudet være begrenset. Felles for alternativene er derfor løsninger som markedet sannsynligvis vil velge; parkeringsløsningen «fri parkering» og sykler kun i de kommersielt attraktive områdene.

Alternativ 1 – avslutte samarbeidet med Ruter og TIER innen 1. juli. Overlate til markedet hva som skjer videre i Asker – og følge opp konsekvensene etter behov.

Med dette alternativet

- avsluttes pågående samarbeid med Ruter om mikromobilitet i Asker kommune
- forlenges ikke avtale med TIER om sykler i Asker etter 1.juli

Konsekvenser av dette er kan være

- Usikkerhet om TIER blir værende, og om det etter 1.juli vil være null, en eller flere utleieaktører i Asker.
- En mulighet for at brukerne av utleiesyklene må gå tilbake til tidligere reisevaner, inkludert flere bilturer.
- Dersom en eller flere aktører utplasserer sykler i Asker, har man i utgangspunktet ingen avtaler eller direkte sanksjonsmuligheter, og kanskje ingen kontaktflater som forenkler samarbeid om gode løsninger.
- Man kan få testet «fri parkering», men med en større usikkerhet i hva slags avtaler man kan få med aktører som vil etablere seg.

- Kommunen vil ikke i samme grad kunne støtte seg på fagkunnskapen i Ruter, som jobber med mikromobilitet som del av transporttjenestene.
- Ruter kan i mindre grad bruke erfaringsinnhenting fra Asker, i en fase med utvikling av tilbudet.
- Kundene kan miste muligheten til å reise med mikromobilitet i Ruter-appen i Asker.
- Brukerne kan miste muligheten til å reise på tvers av Asker og Bærum.

Avhengig av hva som skjer etter 1.juli, vil Asker kommunes muligheter videre være:

- Følge opp det som eventuelt kommer og se om bøtelegging av feilparkerte sykler er gjennomførbart i praksis og vil hjelpe på ryddighet.
- Utarbeide og inngå «frivillige avtaler» med eventuelt interesserte aktører.
- Utarbeide og vedta en forskrift ved ytterligere behov for å regulere markedet i Asker.

Alternativ 2. Fortsette samarbeidet med Ruter og TIER ut sesongen, men uten bruk av subsidier.

Med dette alternativet

- fortsetter erfaringsdeling mellom Ruter og Asker kommune ut sesongen i år.
- Kan det inngås en avtale uten subsidier med TIER, dersom de på denne måten ønsker å forlenge tilstedeværelsen i Asker ut sesongen.

Konsekvenser av dette kan være:

- Stabilitet for brukere av tjenesten dersom TIER fortsetter ut sesongen.
- Man kan få på plass en avtale med et visst servicenivå. Avtalen kan sies opp dersom vilkårene ikke oppleves tilfredsstillt.
- Mulighet for å teste flere kombinerte prisprodukter med mikromobilitet og kollektivtransport, hvis det teknisk og kommersielt lar seg utvikle i løpet av sesongen.
- Sesongen fullføres, og man kan sanke en kontrollert erfaring med «fri parkering».
- Administrasjonen i Asker kommune har tilgang på flåtestyringsverktøy, og kan følge med på bruk, reisemønstre, parkering og annen drift.
- Ruter stiller med ressurser til prosjektledelse, dybdekunnskap om bransjen og reisebehov i Asker, og opptre i en koordinerende rolle overfor kommunene Ruter samarbeider med.
- Ruter får tid til å teste ut mer av sin satsning på sømløse reiser, i et markedet fra Oslo-Bærum-Asker.

- Det utelukker ikke at andre aktører etablerer seg i Asker. Det kan likevel være mindre attraktivt for andre, når det allerede er en aktør med avtale. For veimyndighet og for brukere av tjenesten, kan det være en fordel med én stor aktør fremfor flere ulike leverandører. Unntak kan være dersom konkurranse fører til lavere priser.
- Erfaringene som høstes ut sesongen kan være nyttige og tiden kan benyttes til en vurdering av om Asker og Bærum kan ha interesse i å utlyse tillatelsesordninger eller avtaler i felleskap med aktører innen mikromobilitet.

Avhengig av hva som skjer etter 1.juli, og om man lander en forlengelse med TIER uten subsidier, vil Asker kommunes muligheter videre være:

- Følge utviklingen ut sesongen i samråd med Ruter og eventuelt vurdere om bøtelegging av feilparkerte sykler er gjennomførbart i praksis og vil hjelpe på ryddighet.
- Utarbeide og vedta en forskrift ved ytterligere behov for å regulere markedet i Asker.
- Vurdere om det kan være hensiktsmessig å utlyse avtaler (uten subsidier) i samarbeid med Bærum kommune.

3. Sakens relevans for de tre bærekraftsdimensjonene

Miljø: Et velfungerende tilbud av mikromobilitet kan bidra til at veksten i transportbehovet tas av andre former for transport enn personbil.

Sosial bærekraft: Et utleietilbud av elsykler og elsparkesykler er tilgjengelig for alle og krever ikke at man eier egne kjøretøy. På sikt jobber bl.a. Ruter med integrasjon av månedskort og mikromobilitetsabonnement, som muligens kan bli en økonomisk gunstig løsning.

Økonomi: Et velfungerende tilbud av mikromobilitet kan ses på som en forlengelse av kollektivtilbudet og dermed bidra til å mulig redusere behovet for ny veibygging.

4. Tidligere behandling

03.06.21 ble bysykkelordningen med samarbeidsavtale med Ruter AS, fremlagt og vedtatt i utvalg for samfunnstjenester (saksnr. 37/21).

27.04.23 og 02.05.23 ble en evaluering fremlagt i henholdsvis utvalg for samfunnstjenester og formannskapet. Vedtakspunkt fra formannskapet:

1. *Evalueringen tas til orientering*

2. *Kommunedirektøren går i dialog med Ruter om mulig forlengelse av samarbeid*
3. *Ny sak om alternative løsninger legges frem til behandling i neste utvalgsmøte*
4. *Formannskapet er tydelig på at det ikke er ønskelig å videreføre ordningen med subsidier fra Asker kommune, og ber om at dette tas med i dialogen med Ruter/TIER.*

5. Kommunedirektørens vurdering

Asker kommunes engasjement, og samarbeidet med Ruter, har gitt verdifull erfaring med mikromobilitet som et mulig tilskudd til et bærekraftig og effektivt transportsystem i Asker.

Avtalen med Ruter og TIER ender på et uheldig tidspunkt, midt i høysesongen. For brukerne kan det være forutsigbart om et tilbud og en aktør de er vant til, varer ut sesongen.

For Asker kommune vil det være mange fordeler med en utleieaktør som man har kjennskap til og samarbeid med. Markedet er i endring og det er usikkerhet rundt aktører med eventuell interesse i å plassere ut sykler i Asker og hva slags tilbud og servicenivå som kan forventes.

Det overordnede samarbeidet med Ruter, som ser på mikromobilitet som en forlengelse av kollektivsystemet, er verdifullt for begge parter. Asker kommune må se på ulike virkemidler for å nå sine klimamål og målsetninger innen transportutvikling. Ruter jobber for de samme målene og ønsker å teste sin utvikling innen sømløse reiser på markedet i Asker og Bærum.

Sannsynligheten for at Asker kommune kan bruke erfaringer med mikromobilitet som del av en løsning på transportutfordringer, vil svekkes dersom man kobler fra samarbeid og erfaringsinnhenting med Ruter på dette tidspunktet.

Om man avslutter samarbeid og overlater alt til markedet, vil det fortsatt være behov for kommunal ressursbruk og oppfølging – sett at det kommer aktører på banen. Det vil da være snakk om oppfølging av offentlig grunn, aktører og publikum. Videre kan det bli snakk om frivillige avtaler eller utarbeidelse av forskrift. Det kan medføre tilsvarende eller mer ressursbruk, enn om man forlenger samarbeidet med Ruter og TIER ut sesongen i år.

Kommunedirektøren anbefaler å forlenge samarbeidet ut sesongen – men uten noen form for subsidier fra Asker kommune. Forlengelsen begrunnes i hensynet til brukerne og forutsigbarhet gjennom brukssesongen. I tillegg gir det Asker kommune mulighet til ytterligere erfaringsinnhenting i en forutsigbar ramme, for å se om forskrift

eller avtaler vil være nødvendig eller ønskelig neste sesong. Ruter vil kunne videreutvikle tilpassede løsninger også i Asker.

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksprotokoll

Arivsak
20/30386

Saksbehandler
Mari Napstad Gabrielsen

Behandlet av
1 Utvalg for samfunnstjenester

Møtedato **Saksnr.**
01.06.2023 27/23

Mikromobilitet - alternative løsninger

Utvalg for samfunnstjenester har behandlet saken i møte 01.06.2023 sak 27/23

Behandling

Rådgiver Mari Gabrielsen besvarte spørsmål.

Forslag fremmet av Trude Nygård Evensen, A til endringsforslag, pkt. 1

1. Samarbeidet med Ruter om sykler i Asker kan forlenges, **men** uten **ekstra** subsidier fra 1. juli og ut sesongen 2023.

Forslaget fremmet av Trude Nygård Evensen, A til endringsforslag på punkt 1 ble enstemmig vedtatt.

Innstillingens punkt 2 ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Samarbeidet med Ruter om sykler i Asker kan forlenges, men uten subsidier fra 1. juli og ut sesongen 2023.
2. Basert på videre erfaringer vurderes behovet for å fremme sak om lokal forskrift vinteren 2023/24.

Saksframlegg

Arkivsak
23/08550-1

Saksbehandler
Per Steine

Behandles av
Utvalg for samfunnstjenester

Møtedato
01.06.2023

Drift av septikstasjoner for fritidsbåter

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. a) Asker kommune gir kr. 15 000.- i tilskudd til båthavner som har tømmestasjon for septik fra fritidsbåter.

b) Kommunedirektøren vurderer om det er hensiktsmessig å videreføre tilskuddet også etter at et eventuelt forbud mot tømning av båtseptik i fjorden har tredd i kraft.
2. Kommuneadvokatens vurdering om kommunen driver konkurransevridende virksomhet, tas til orientering.

1. Bakgrunn for saken

Asker kommune vedtok i møte 27. april i år i Utvalg for samfunnstjenester å sette opp tre nye tømmestasjoner for septik fra fritidsbåter, jf. Sak 19/23. Fire er allerede etablert hvorav to er private og to er kommunale. Ingen av tømmestasjonene tar i dag avgift for å ta imot kloakk, og utvalget ba om å få fremlagt en sak som gir økonomisk likhet for alle 7 tømmestasjoner.

Å gi økonomisk likhet er etter kommunedirektørens oppfatning et spørsmål om likhet for drift og vedlikehold. Investeringskostnadene for de stasjonen som er etablert, er allerede tatt og har forskjellig bakgrunn. For Vollen båtforening og Leangbukta Båtforening var det et rekkefølgekrav at tømmestasjon skulle etableres. I Tofte er stasjonen etablert i privat regi som et sørvistilbud.

I nevnte utvalgsmøte ble det fra MDG og AP foreslått at tømning av kloakk på stasjonene bør være gebyrfritt, men forslagene fikk ikke flertall og falt. Kommunedirektøren følger derfor prinsippet i Forurensingsloven § 2, punkt 5. som slår fast at det er forurenser som skal betale. I sak om Utleie av areal til småbåthavner i Asker kommune som var oppe i Utvalg for samfunnstjenester 16. februar, ble det vedtatt som en del av vilkårene for å få leiekontrakt at *Båthavnen forplikter seg til å være med på et samarbeid, også økonomisk, med kommunen for etablering og drift av tømmestasjoner for båtseptik på utvalgte plasser.* Kommunedirektøren mener prinsippet om at forurenser skal betale, er ivaretatt dersom båthavnene bidrar til drift og vedlikehold.

I drift er tømmestasjonene enkle. Det er en pumpe og slange som er knyttet opp mot avløpssystemet. I drift og vedlikehold inngår normalt sørvis på pumpe og klargjøring for vinteren med frostvæske og rengjøring. Årlig kostnader er beregnet å være et sted mellom 10 – 30 tusen kroner inkludert avgifter, men varierer en del.

Andre tømmestasjoner i Oslofjorden er undersøkt, men etter foreliggende opplysninger er det ingen andre stasjoner hvor det er brukerbetaling. Skal hensikten med tømmestasjonene oppnås, må fritidsbåtene som bruker Asker kommunes farvann kunne bruke tømmestasjonene kostnadsfritt. Kommunedirektøren foreslår derfor at kostnadene til drift av stasjonene tas av båthavnene hvor anlegget er satt opp.

Imidlertid vil det være en klar ulempe for båthavnene hvor stasjonene blir satt opp om de alene skal belastes driftskostnader mens andre båthavner går fri. Kommunedirektøren foreslår derfor at det gis tilskudd til de stasjonene som har tømmestasjon på kr. 15 000.- årlig, og at tilsyn og ettersyn legges til den enkelte båthavn.

Utvalget ba også om en juridisk vurdering fra kommuneadvokaten på hvordan unngå at kommunen driver konkurransevridende virksomhet.

Kommuneadvokatene har vurdert om det tilskudd som gis er et konkurransevridende element. I oppsummeringen sier kommuneadvokaten følgende om forholdet:

Det foreligger begrenset med informasjon om hvor mange kommersielle havner som tilbyr tømning av septik fra fritidsbåter og hvordan gebyret/betaling fastsettes. Det innebærer at det fremstår som uklart om dette er en tjeneste som bidrar til inntekter for de kommersielle havnene, eller om det er en tjeneste de er pålagt å utføre (etter forurensningsforskriften § 20-5) og som reelt sett innebærer et tap. Dersom sistnevnte er tilfellet, vil det reelt sett ikke anses å foreligge et marked hvor det skjer økonomisk aktivitet. I så fall kan kommunen selv fastsette gebyr uten risiko for brudd på EØS-rettslige regler. Kommunen kan da velge om tjenesten skal utøves av kommunen i egen regi, eventuelt i samarbeid med båtforeninger, og uten plikt til å føre atskilt regnskap, hindre kryss subsidiering eller pålegge gebyr som er så høye at kommunen oppnår en avkastning på foretatt investeringer.

For det tilfellet at private havner har inntekter knyttet til mottak av septik som innebærer at dette anses å være et marked hvor det skjer økonomisk aktivitet, vil utgangspunktet være at kommunen må overholde statsstøttereglene og markedsaktørprinsippet. Det kan imidlertid være at støtten ikke anses å være grenseoverskridende, eller at den er bagatellmessig, slik at den likevel ikke er ulovlig.

2. Sakens relevans for de tre bærekraftsdimensjonene

Utslipp av kloakk fra fritidsbåter er en kilde til utslipp av næringsstoffer i tillegg til at det kan medføre estetisk forurensing. Det er stor båttaktivitet i Oslofjorden og mange båter slipper kloakk urensset i sjøen. Et nasjonalt forbud og god organisering av mottak av kloakk er et effektivt hjelpemiddel for å forbedre situasjonen i Oslofjorden.

Forbud mot tømning av kloakk vil ha økonomiske konsekvenser for båt eiere. Miljøverndirektoratet vurderer om de i sitt forslag til forbud mot kloakktømming, skal forby tømning i fjorden, eller om de skal påby alle båter å bygge for å muliggjøre tømning av kloakk. Kostnader til installasjon av anlegg som kan koble seg på tømmestasjoner, varierer fra 10–100.000 kroner.

3. Tidligere behandling

Saken om stasjoner for tømning av kloakk fra fritidsbåter, sak 19/23, var oppe i Utvalg for samfunnstjenester 27.45.2023, hvor følgende enstemmig ble vedtatt:

- 1. Asker kommune anlegger 3 nye tømmestasjoner for båtkloakk. Lokasjon avgjøres etter dialog med våre nabokommuner*
- 2. Det søkes innarbeidet 3 millioner kroner i handlingsprogrammet for 2024-27.*
- 3. Tømmestasjonene driftes av bådhavnene hvor anleggene settes opp.*
- 4. Utvalget ber om å få fremlagt en sak til neste møte som ser på hvordan man kan få et likhetsprinsipp for alle 7 tømmestasjoner. Utvalget ber om en juridisk vurdering fra kommuneadvokaten på hvordan unngå at kommunen driver konkurransevridende virksomhet.*
- 5. Dersom det ikke kommer nasjonalt forbud i løpet av 2023, skal kommunen vurdere et lokalt forbud, gjerne i samarbeid med nabokommuner*

4. Kommunedirektørens vurdering

Kommunen har besluttet å etablere tømmestasjoner for fritidsbåter på enkelte av Askers båthavner. Kommunedirektøren mener at dersom tømmestasjonene i størst mulig grad skal bli brukt, bør de – som resten av tømmestasjonene i Oslofjorden – være kostnadsfrie for bruker. Kostnadene til drift er relativt små, men fordi det bare er noen båthavner som får tømmestasjoner, foreslår kommunedirektøren et tilskudd på kr. 15 000.- til de båthavnene som har tømmestasjon

Kommuneadvokatene har vurdert etablering og drift av mottaksordning for kloakk fra fritidsbåter mot EØS-regelverket om forbud mot konkurransevridning. Forutsatt at de private havnene som utfører samme tjeneste reelt sett ikke har nettoinntekter ved drift av sine tømmestasjoner, har kommuneadvokaten i oppsummeringen konkludert med *kommunen kan da velge om tjenesten skal utøves av kommunen i egenregi, eventuelt i samarbeid med båtforeninger, og uten plikt til å føre atskilt regnskap, hindre kryss subsidiering eller pålegge gebyr som er så høye at kommunen oppnår en avkastning på foretatt investeringer.*

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg:

Notat - rettslig vurdering for å sikre at tømmestasjoner for båtrenovasjon driftes på en måte som ikke er konkurransevridende

Saksprotokoll

Arivsak
23/08550

Saksbehandler
Per Steine

Behandlet av
1 Utvalg for samfunnstjenester

Møtedato
01.06.2023

Saksnr.
28/23

Drift av kloakkstasjoner for fritidsbåter

Utvalg for samfunnstjenester har behandlet saken i møte 01.06.2023 sak 28/23

Behandling

Rådgiver Per Steine besvarte spørsmål

Innstillingen i 2 punkter ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. a) Asker kommune gir kr. 15 000.- i tilskudd til båthavner som har tømmestasjon for septik fra fritidsbåter.

b) Kommunedirektøren vurderer om det er hensiktsmessig å videreføre tilskuddet også etter at et eventuelt forbud mot tømning av båtseptik i fjorden har tredd i kraft.
2. Kommuneadvokatens vurdering om kommunen driver konkurransevridende virksomhet, tas til orientering.

NOTAT

Til: Miljø og samferdsel v/rådgiver Per Steine

Fra: Kommuneadvokaten v/advokat Per Ivar Finne

Dato: 05.05.2023

Vår ref.: P-360 sak 23-8740

TEMA: Rettslig vurdering av gjeldende regelverk om forbud mot konkurransevridning ved etablering og drift av mottaksordning for septik fra fritidsbåter

1. Bakgrunn – sakens faktiske side

Utvalg for samfunnstjenester fattet i møte 27. april 2023 følgende vedtak:

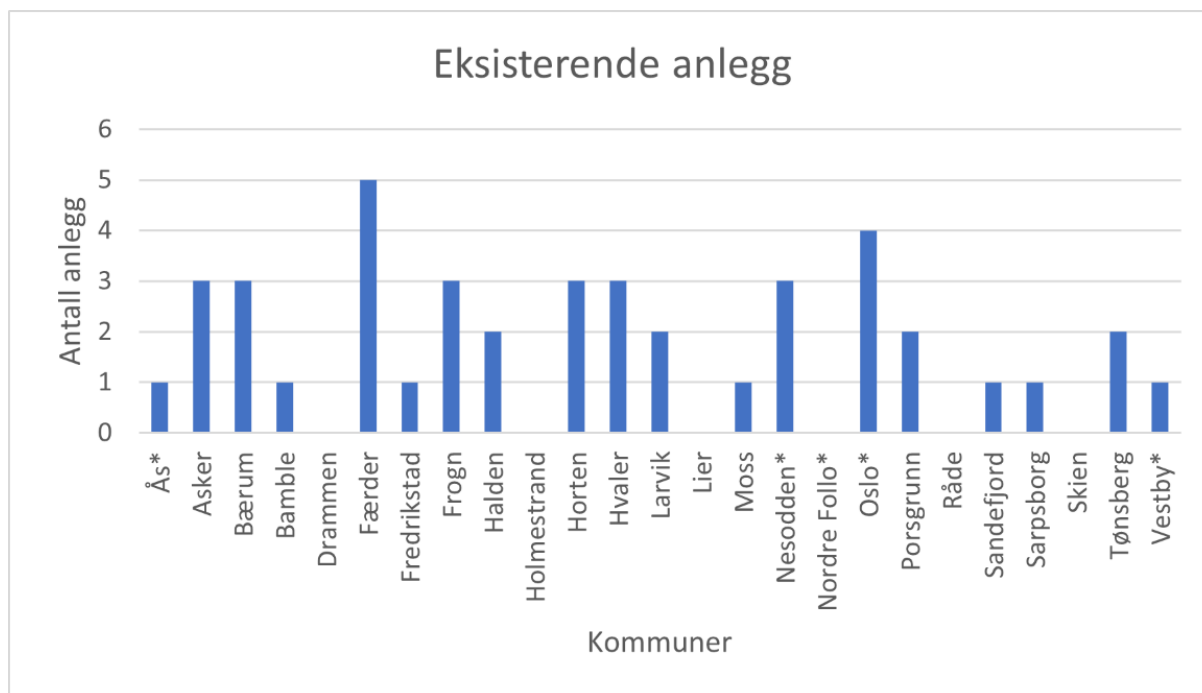
Stasjoner for tømming av kloakk fra fritidsbåter

1. Asker kommune anlegger 3 nye tømmestasjoner for båtkloakk. Lokasjon avgjøres etter dialog med våre nabokommuner.
2. Det søkes innarbeidet 3 millioner kroner i handlingsprogrammet for 2024-27.
3. Tømmestasjonen driftes av båthavnene hvor anleggene settes opp.
4. Utvalget ber om å få fremlagt en sak til neste møte som ser på hvordan man kan få et likhetsprinsipp for alle 7 tømmestasjoner. Utvalget ber om en juridisk vurdering fra kommuneadvokaten på hvordan unngå at kommunen driver konkurransevridende virksomhet.
5. Dersom det ikke kommer nasjonalt forbud i løpet av 2023, skal kommunen vurdere et lokalt forbud, gjerne i samarbeid med nabokommuner.

Kommuneadvokaten ble i e-post av 28. april bedt om å utarbeide den rettslige vurderingen. I etterfølgende møte har det blitt gitt opplysninger om sakens faktiske side, herunder publikasjon fra Miljødirektoratet og Sjøfartsdirektoratet av 9. januar 2023 om forbud mot utslipp av septik fra fritidsbåter i Oslofjorden.

I denne rapportens punkt 4.3 er det gitt en komplett oversikt over anlegg i Oslofjorden utarbeidet av Det Norske Veritas.

Postadresse Asker kommune Katrineåsveien 20 3440 Røyken	E-post post@asker.kommune.no Telefon 66 70 00 00	Organisasjonsnummer 920 125 298 asker.kommune.no
---	---	---

Totalt skal det være 42 anlegg og hvor alle er tilknyttet en havn.

Når det gjelder finansiering av anlegg og eventuell betaling for tjenesten, er det angitt i rapportens punkt 4.4:

4.4. Finansiering av anlegg

I dag er det svært ulikt hvordan mottakstilbudet for tømning av septik fra fritidsbåter finansieres i kommunene. Svar fra kommunene på en undersøkelse Miljødirektoratet sendte ut, viste at enkelte kommuner finansierte tilbudet gjennom kommunalt vann- og avløpsgebyr, mens andre kommuner finansierte det gjennom avfallsgebyr. Noen kommuner har finansiert det gjennom egen budsjettpost. Vi mener kommunen i dag ikke har rettslig adgang til å finansiere dette gjennom hverken vann- og avløpsgebyret eller avfallsgebyret, se mer om dette i kapittel 7.

På grunn av tidsaspektet ble ikke undersøkelsen sendt til havneansvarlige for kommersielle havner. I kommersielle havner betaler båtseiere et gebyr til havnen, hvor tømning av båtseptik er inkludert i havner som tilbyr denne tjenesten. Regelverket for dette er redegjort for i kapittel 7.

2. Oversikt over gjeldende regelverk – rammebetingelser

2.1 Generelt om kommuners organisering og konkurranseregler

Norske kommuner står i utgangspunktet fritt ved organiseringen av egen virksomhet. Som hovedregel kan en kommune selv bestemme om oppgaver skal løses internt av egen administrasjon, i kommunale foretak, i selskaper, i samarbeid med andre kommuner eller ved at tjenester kjøpes inn.

En kommune håndterer en rekke ulike oppgaver, hvorav noen er lovpålagte og noen ikke. En rettslig sondring er mellom de oppgaver som innebærer utøvelse av ikke-økonomisk aktivitet (typisk myndighetsutøvelse) og de oppgaver som innebærer økonomisk aktivitet. Med økonomisk aktivitet menes det å tilby varer eller tjenester i et marked, og eksempler kan være utleie av eiendom, barnehagedrift, drift av kulturhus- svømmehaller og treningsentre.

Båtrenovasjon, som denne saken gjelder, vil i utgangspunktet også være en økonomisk aktivitet og som er lovregulert. Forurensningsloven § 26 (og § 7) innebærer at en kommune skal sørge for nødvendig anlegg for tømning av avløpsvann fra fritidsbåter. Kommunen har imidlertid ikke monopol på denne aktiviteten i motsetning til det som gjelder for husholdningsavfall etter forurensningsloven § 30.

Etter forurensningsforskriften § 20-5 har også havneansvarlig, ut ifra behovet til brukerne av havnen, en plikt til å sørge for etablering og drift av mottaksordninger for avfall og lasterester fra skip. Havneansvarlig kan være andre enn kommunen. Etter omstendighetene kan derfor både kommunen og havneansvarlig ha plikt til å sørge for etablering og drift av mottaksordning for septik fra fritidsbåter.

Etter gjeldende rettstilstand i dag kan norske kommuner utøve økonomisk aktivitet uten at den økonomiske aktiviteten settes ut til egne subjekter (f.eks. aksjeselskap eller kommunalt foretak). En kommune kan derfor etablere en økonomisk aktivitet som kan være i faktisk eller potensiell konkurranse med private aktører.

Forut for kommunesammenslåingen i 2000, ble det gjennomført en grundig vurdering av hvilke oppgaver som skulle løses i basisorganisasjonen, i kommunale foretak, i selskaper og ved innkjøp av tjenester.

Når en kommune utøver økonomisk aktivitet, vil imidlertid regelverket om konkurranse og forbud mot statsstøtte komme til anvendelse. Det innebærer i korthet:

- EØS-avtalens artikkel 61 om forbud mot offentlig støtte
- Norsk konkurranselov, herunder § 10 om forbud mot konkurransebegrensende samarbeid og § 11 om forbud mot utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling
- EØS-avtalens artikkel 125 om eiendomsrett og bestemmelsen gir uttrykk for at statene kan ha blandingsøkonomi dvs at offentlige og private markedsaktører skal gis likeartede rammevilkår (markedsaktørprinsippet)

Det nærmere innholdet av disse reglene, og bakgrunnen for dem, er grundig beskrevet i rapporten Like konkurransevilkår for offentlige og private aktører (Hjelmeng-utvalget).

[Like konkurransevilkår for offentlige og private aktører \(regjeringen.no\)](http://regjeringen.no)

Hjelmeng-utvalget vurderte fire tiltak for å sikre like konkurransevilkår mellom offentlig og privat sektor og etterlevelse av EØS-regelverket; plikt til å føre atskilte regnskap, skatteplikt på økonomisk aktivitet, anvendelse av markedsaktørprinsippet (opptre som en rasjonell investor) og plikt til å skille ut økonomisk aktivitet i egne selskaper. Flertallet i utvalget foreslo å innføre de tre første tiltakene.

Regjeringen har ikke fulgt opp dette forslaget, og per i dag synes status å være at det skal foretas en sektorvis gjennomgang og identifisere de sektorer hvor det bør vedtas særskilte regler.

[KS fornøyd med forslag om sektorvis gjennomgang for å løse ESA-saken om «like vilkår» - KS](#)

Selv om regjeringen ikke har fulgt opp tiltakene foreslått av Hjelmeng-utvalget, vil norske kommuner være forpliktet til å overholde EØS-regelverket. Det kan i visse tilfeller være krevende, og innebærer en risiko, når det er uklart hvilke plikter en kommune må overholde for å sikre etterlevelse.

Det foreligger også andre publikasjoner som behandler dette temaet, og hvor det bl.a. tas til orde for at man må skille mellom økonomisk aktivitet som har et betydelig omfang og det som reelt sett fremstår som ubetydelig. For den siste gruppen er det lite hensiktsmessig og samfunnsøkonomisk å stille strenge krav f.eks. til utskillelse i eget selskap og krav til å føre egne regnskaper.

<https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/nfd/dokumenter/rapporter/oe-rapport-2020-2---analyse-av-tiltak-konkurranse-off-privat.pdf>

I gamle Asker kommune var det to saker som ble fremmet for ESA, hvorav kommunen i den ene ble ansett for å ha brutt EØS-regelverket («Asker Brygge-saken»).

2.2 Kort om EØS-avtalens artikkel 61

For tjenesten om båtrenovasjon er EØS-avtalens § 61 relevant. Hovedregelen er at offentlig støtte er forbudt, men det finnes unntakshjemler i andre artikler. Bestemmelsen lyder:

Det følger av bestemmelsen at det er seks vilkår som alle må være oppfylt for at det skal foreligge ulovlig offentlig støtte.

1. *Støtten må være gitt av offentlige midler*
2. *Mottaker av støtten må drive EØS-rettslig økonomisk aktivitet*
3. *Støtten må innebære en økonomisk fordel for mottakeren*
4. *Støtten må begunstige enkelte foretak eller produksjon av enkelte varer eller tjenester (selektivitet)*
5. *Støtten må virke konkurransen eller true med å vri konkurransen*
6. *Støtten må være egnet til å påvirke samhandelen mellom EØS-landene*

Tidligere var terskelen veldig lav for at vilkår nr 6 skulle være oppfylt. I 2014 varslet EU-kommisjonen en utvikling for visse aktiviteter som kun har lokal virkning og derfor ikke påvirket samhandelen mellom medlemsstatene. Totalt ble 12 saker behandlet i 2015/2016 av EU-kommisjonen og hvor vilkåret ikke ble ansett oppfylt.

Dersom kommunen etablerer og drifter båtrenovasjon (enten i egenregi eller ved avtale med båthavner), gis det i utgangspunktet ingen «støtte» fra en giver til en mottaker. Dette vil imidlertid ikke uten videre være avgjørende fordi det må skilles mellom den delen av kommunen som utøver økonomisk aktiviteten og den øvrige delen (krysssubsidiering)

ESA (Efta Surveillance Authority) har f.eks. i Kippermoen-saken fra 2013 slått fast at drift av et kommunalt treningssenter innebar ulovlig statsstøtte.

2.3 Markedsaktørprinsippet (EØS-avtalens artikkel 125)

Markedsaktørprinsippet ble fastslått av EU-kommisjonen på 1980-tallet og bygger på EØS-avtalens artikkel 125.

Formålet med prinsippet er å vurdere om offentlige tiltak eller investeringer innebærer en økonomisk fordel som kan regnes som offentlig støtte.

Markedsaktørprinsippet gjør det mulig for det offentlige å opptre i et marked ved å tilby varer eller tjenester uten å vri konkurransen. Alle markedsaktører skal få konkurrere på like vilkår når det offentlige opptre på samme måte som en sammenliknbar, rasjonell og profittorientert aktør.

Når markedsaktørprinsippet skal anvendes, skal det alltid skje en forhåndsvurdering før tiltaket/aktiviteten gjennomføres.

I praksis er det utviklet en rekke underkategorier (typetilfeller) hvor markedsaktørprinsippet er nærmere detaljert.

Et eksempel fra praksis kan være illustrerende. Saken gjaldt en avgjørelse fra ESA (Efta Surveillance Authority) fra 27. februar 2013 hvor Norge ble funnet å ha brutt EØS-avtalens regler om statsstøtte for forurensningslovens knyttet til finansiering av kommunal avfallshåndtering. ESA aksepterte at kommuner har monopol på innhenting av husholdningsavfall, og følgelig ble dette ikke vurdert å utgjøre en økonomisk aktivitet. Kommuner innhentet også avfall fra næringsdrivende (jf lovens § 32), hvor det også var private aktører, og hvor kommunen ble ansett for å utøve økonomisk aktivitet.

Kommunene utøvde derfor både ikke-økonomisk aktivitet og økonomisk aktivitet, og uten at det norske regelverket stilte krav om at disse to aktivitetene ble holdt atskilt (regnskapsmessig, administrativt og økonomisk). I tillegg har kommuner en generelt fritak for skatt, i motsetning til alminnelig næringsdrivende. På denne bakgrunn konkluderte ESA med at det forelå ulovlig statsstøtte.

ESA vurderte at følgende tiltak ville være nødvendige for å sikre at det ikke forelå ulovlig statsstøtte:

- *First*, the Norwegian authorities should introduce a legally binding obligation requiring municipal waste collectors carrying out economic and non-economic activities to keep separate accounts for the two types of activities. The Norwegian authorities should ensure that the waste collection fee will be calculated on the basis of the costs directly related to the non-economic activity as well as a proportionate share of fixed common costs,
- *Second*, the Norwegian authorities should introduce an adequate system of control that prevents any form of cross subsidisation between the non-economic and economic activities of the municipal waste collectors, and
- *Third*, the Norwegian authorities should ensure that municipal waste collectors carrying out economic and non-economic activities are not empowered to set their own waste collection fees without approval by a state body (i.e. the municipality or central government).

I kortform stilte ESA derfor krav til at det blir ført eget regnskap for den økonomiske aktiviteten, etablere et kontroll-system som sikrer at det ikke blir kryss subsidiering mellom den ikke-økonomiske aktiviteten i en kommune og den økonomiske aktiviteten og at fastsettelse av gebyr/avgift ikke fritt settes av kommunen.

Som påpekt i punkt 2.1 har regjeringen (foreløpig) ikke fulgt opp de anbefalingene som Hjelmeng-utvalget foreslo. På prinsipielt grunnlag er det derfor risiko for at norske kommune

som utøver økonomisk aktivitet fra egen basis-organisasjon kan innebære brudd med EØS-regelverket.

3. Konkret vurdering av gjeldende konkurranseregler ved etablering og drift av mottaksordning for septik fra fritidsbåter

I utgangspunktet vil det å ta imot septik fra fritidsbåter være en tjeneste, og tjenesten tilbys i dag fra både kommuner og private. Som hovedregel må den som gjør bruk av en tjeneste betale for den, og det samme følger også av det almennelige prinsippet om at «*forurenseren skal betale*». Disse utgangspunktene tilsier at det foreligger et marked for septik fra fritidsbåter, og hvor kommunen derfor må ta fullt betalt (inklusive avkastning på investert kapital) for å unngå at det foreligger statsstøtte eller brudd på markedsaktørprinsippet.

For miljøet, og samfunnet, er det imidlertid bedre at septik fra fritidsbåter leveres til mottak enn at det tømmes i fjorden. Dersom lave eller ingen gebyrer bidrar til å sikre at septik faktisk leveres til mottak, vil det isolert sett tilsi at kommunen tar lave eller ingen gebyrer. Dette henger igjen sammen med om det faktisk blir et forbud mot tømning i fjorden eller ikke.

Som angitt i punkt 1 foreligger det begrenset med informasjon om hvor mange kommersielle havner som tilbyr tømning av septik fra fritidsbåter og hvordan gebyret/betaling fastsettes. Det innebærer at det fremstår som uklart om dette er en tjeneste som bidrar til inntekter for de kommersielle havnene, eller om det er en tjeneste de er pålagt å utføre (etter forurensningsforskriften § 20-5) og som reelt sett innebærer et tap. Dersom sistnevnte er tilfellet, vil det reelt sett ikke anses å foreligge et marked hvor det skjer økonomisk aktivitet. I så fall kan kommunen selv fastsette gebyr uten risiko for brudd på EØS-rettslige regler.

På denne bakgrunn bør det foretas en nærmere avklaring knyttet til hvorvidt de private havnene som tar i mot septik fra fritidsbåter tar gebyr som gir dem inntjening, før det kan gis en endelig rettslig vurdering.

I det følgende gis noen øvrige merknader:

I rapporten fra Miljødirektoratet og Sjøfartsdirektoratet av 9. januar 2023 er det konkludert med at kommuner ikke kan finansiere etablering og drift av avfallsanlegg for septik fra fritidsbåter gjennom avfallsgebyret eller vann- og avløpsgebyret.

Nederst på side 21 er det videre angitt:

Avslutningsvis understrekes at kommunen etter vårt syn også har adgang til å finansiere tjenesten gjennom egen budsjettpost, dersom kommunen selv ønsker det. Det foreligger altså ikke et krav om full kostnadsdekning for denne tjenesten.

Denne uttalelsen innebærer at kommunen kan velge at det ikke skal tas gebyr/avgift for mottak av septik og at kommunen kan fastsette en avgift som ikke gir full kostnadsdekning.

Uttalelsen synes ikke å ta høyde for at EØS-regelverket, herunder markedsaktørprinsippet dersom det gjelder, vil innebærer at kommunen også må sikres en avkastning på lik linje med det en privat investor ville har lagt opp til.

Dersom kommunen velger å ikke ta gebyr (eller gebyret settes lavere enn full kostnadsdekning), skjer det reelt sett en økonomisk støtte fra kommunen til den enkelte eier av fritidsbåt. En slik økonomisk støtte er imidlertid fullt ut lovlig etter EØS-regelverket fordi den skjer til privatpersoner og ikke foretak.

For det tilfellet at det foreligger et marked for tømning av septik fra fritidsbåter hvor private havner faktisk har inntekter, vil omfanget være såpass beskjedent at det anses lite sannsynlig at den vil være egnet til å påvirke samhandelen mellom EØS-landene jf. vilkår 6 ovenfor. I tillegg kan det være at den eventuelle støtten Asker kommune yter vil kunne omfattes av unntak for såkalt bagatellmessig støtte. Grensen er 200.000 euro fordelt over tre regnskapsår.

Oppsummering – konklusjon:

Det foreligger begrenset med informasjon om hvor mange kommersielle havner som tilbyr tømning av septik fra fritidsbåter og hvordan gebyret/betaling fastsettes. Det innebærer at det fremstår som uklart om dette er en tjeneste som bidrar til inntekter for de kommersielle havnene, eller om det er en tjeneste de er pålagt å utføre (etter forurensningsforskriften § 20-5) og som reelt sett innebærer et tap. Dersom sistnevnte er tilfellet, vil det reelt sett ikke anses å foreligge et marked hvor det skjer økonomisk aktivitet.

I så fall kan kommunen selv fastsette gebyr uten risiko for brudd på EØS-rettslige regler. Kommunen kan da velge om tjenesten skal utøves av kommunen i egen regi, eventuelt i samarbeid med båtforeninger, og uten plikt til å føre atskilt regnskap, hindre kryss subsidiering eller pålegge gebyr som er så høye at kommunen oppnår en avkastning på foretatt investeringer.

For det tilfellet at private havner har inntekter knyttet til mottak av septik som innebærer at dette anses å være et marked hvor det skjer økonomisk aktivitet, vil utgangspunktet være at kommunen må overholde statsstøttereglene og markedsaktørprinsippet. Det kan imidlertid være at støtten ikke anses å være grenseoverskridende, eller at den er bagatellmessig, slik at den likevel ikke er ulovlig.

Saksframlegg

Arkivsak
23/09785-1

Saksbehandler
Sebastian Aas Wik

Behandles av
Utvalg for samfunnstjenester

Møtedato
01.06.2023

Private avløpsanlegg og tilknytning til kommunalt nett – orientering og prioriteringer

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Arbeidet knyttet til private avløpsanlegg tas til orientering.
2. Plan for utbygging av kommunalt avløpsnett med prinsipper for prioriteringer, legges til grunn for videre arbeid med tilknytning av private avløpsanlegg til kommunalt nett.

1. Sammendrag og konklusjon

Temaplan vann og vannmiljø ble vedtatt i 2022. I temaplanen finnes det en strategi for blant annet oppfølging av private avløpsanlegg samt en strategi for økt tilknytning av private avløpsanlegg til offentlig avløpsnett. I etterkant av vedtak av temaplanen har strategiene i planen blitt spisset og det er utarbeidet en prioritert liste over områder som bør tilknyttes offentlig avløpsnett. Dette gir samtidig en oversikt over hvilke områder som ikke vil få tilgang til offentlig avløp på lang sikt. I disse områdene skal Asker kommune, ved virksomheten Vann og vannmiljø, som forurensningsmyndighet, føre tilsyn for å sikre at private avløpsanlegg renser i tråd med kravene i forurensningsforskriften.

2. Bakgrunn for saken/saksopplysninger

Det er ca. 3 800 registrerte private avløpsanlegg i Asker kommune. I overkant av 2 300 av disse er anlegg som omfattes av forurensningsforskriftens kapittel 12 og 13.

Forskriften stiller strenge krav til rensing, da Asker kommune i sin helhet ligger innenfor det som er definert som følsomt område i forurensningsforskriften. De resterende anleggene er avløpsløsninger som ikke faller inn under forurensningsforskriften, eksempelvis forbrenningstoalett eller utedo, og at boligen ikke har innlagt vann.

Forurensningsloven § 11 sier at forurensningsspørsmål om mulig skal søkes løst for større områder under ett. Dette er relevant for avløp, da større anlegg ofte oppnår høyere rensesgrad og driftssikkerhet enn mindre private avløpsanlegg. Det er derfor ønskelig at flest mulig boliger tilknyttes det offentlige nettet.

Temaplan for Vann og vannmiljø deler hovedsakelig områder med private avløpsanlegg inn i tre kategorier:

- Kategori 1: Områder hvor eiendommene allerede har tilknytningsplikt til offentlig avløp. Dette er eiendommer som ligger i nærheten til eksisterende offentlig avløpsledning
- Kategori 2: Områder som sannsynligvis aldri vil få tilgang til offentlig avløp. Dette er områder hvor det er svært langt til eksisterende offentlig avløpsnett
- Kategori 3: Områder der kommunen kan legge til rette for tilknytning ved å forlenge/utvide allerede eksisterende offentlig avløpsnett

Områder i kategori 1:

Eiendommer i nærhet av offentlig avløpsledning vil kunne ha en plikt til å tilknytte seg denne, i tråd med plan- og bygningsloven § 27-2. Over 850 avløpsanlegg ligger mindre enn 300 meter fra offentlig avløpsledning i dag, og tilknytning innenfor denne avstanden er trolig ikke forbundet med uforholdsmessig høye kostnader. Dette må likevel vurderes i hvert enkelt tilfelle. Se også egen sak til behandling i utvalget om tilknytningsplikt - opphevelse av maksgrænse.

Kommunen har påbegynt arbeidet med å be eiere av boliger som ligger nært offentlig avløp å tilknytte boligen. Eiendommene som ligger nærmest offentlig avløpsledning uten å være tilknyttet, får brev først. Melding om forurensning og/eller dårlige anlegg vil også kunne utløse pålegg om tilknytning.

Pålegg om tilknytning til offentlig avløp iht. plan- og bygningsloven § 27-2 er inngripende for innbygger, og innebærer ofte en stor kostnad. Dersom forholdene ligger til rette for tilknytning er dette likevel noe alle er forpliktet til. Felles avløpshåndtering spiller en svært viktig rolle i mange nærmiljø.

Områder i kategori 2:

Områdene som ikke vil få tilgang til kommunalt nett på lang sikt, vil fortsette å ha private avløpsløsninger. I disse områdene er det viktig at de private avløpsanleggene

renser iht. kravene i forurensningsforskriften. Kommunen, som forurensningsmyndighet, skal føre tilsyn for å sikre at anleggene tilfredsstillers dagens krav. Se vedlegg 1 for mer informasjon om tilsyn av private avløpsanlegg.

Kommunen har blitt inndelt i 12 soner basert på nedbørsfelt. Kart kan sees i vedlegg 2. Tilsyn vil bli utført i disse sonene i prioritert rekkefølge. Hensyn som blir prioritert er brukerinteresser og tilstand til resipient/vannforekomst, samt hvorvidt området vil kunne få offentlig avløp på lang sikt. I 2023 vil kommunen føre tilsyn i sonen rundt drikkevannskilden Sandungen og i nedre del av Årosvassdraget. I disse sonene er det omtrent 250 boliger og fritidsboliger som vil fortsette å ha private avløpsløsninger.

Tiltakskort T4 og T7 i Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden er spesifikt rettet mot mindre avløpsanlegg og tilsyn av disse. For å kunne nå fristen i tiltaksplanen vil kommunen måtte utføre omkring 200 tilsyn årlig. Strategiene i Temaplan for Vann og vannmiljø ligger til grunn for å beskrive hvordan Asker kommune håndterer dette.

Områder i kategori 3:

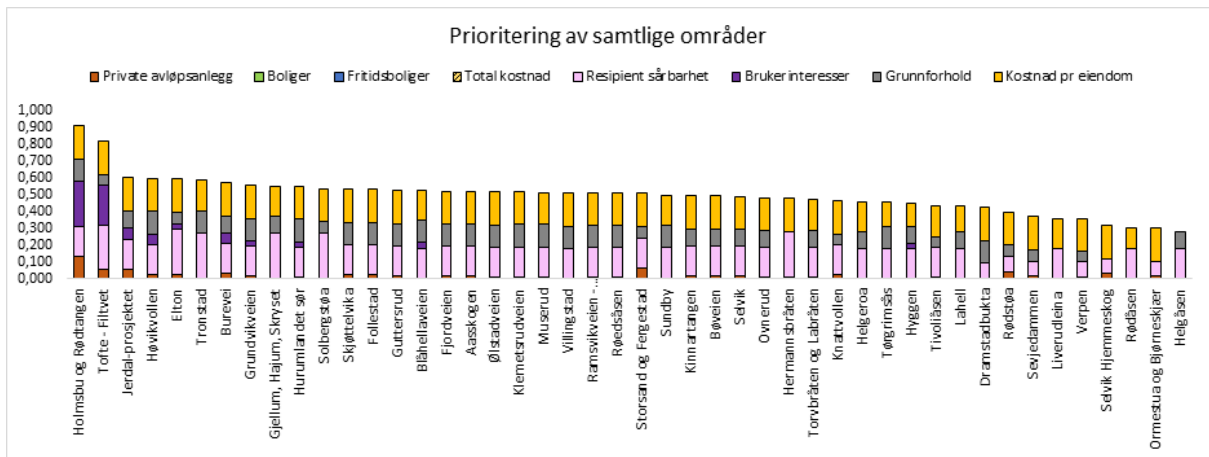
Det er gjort en vurdering av samtlige områder som ligger i kategori 3. Vurderingen inkluderer en multikriterieanalyse. Hensikten med analysen er å ha et grunnlag for å kunne foreslå en prioriteringsrekkefølge på fremføring av nye offentlige ledninger.

Multikriterieanalysen inneholder følgende virkningsområder (i prioritert rekkefølge):

- Sårbarhet i resipient
- Brukerinteresser i nærheten
- Kostnad pr eiendom for å realisere en tilknytning
- Antall private avløpsanlegg
- Grunnforhold

Det er utarbeidet et notat som beskriver hvordan analysen er gjort som ligger som vedlegg til saken (vedlegg 2).

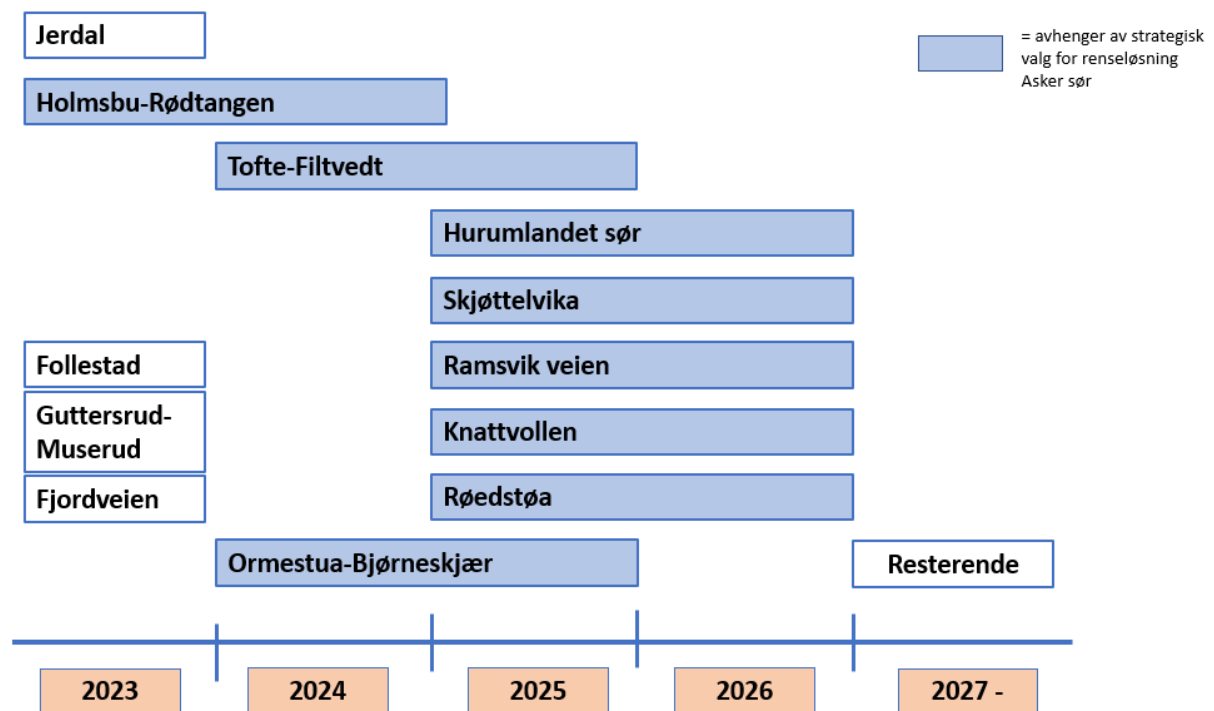
Resultatet av multikriterieanalysen vises i figur 1.

Figur 1: Figur som viser resultater av multikriterieanalyse for prioritering av områder i kategori 3.

Ikke alle områder som har fått høy prioritet er modne for tiltak umiddelbart. Dette kan det være flere årsaker til. Blant annet er flere av områdene avhengige av tilstrekkelig rensekapasitet ved et kommunalt avløpsrenseanlegg.

Med bakgrunn i multikriterieanalysen og modenheten til områdene, er det satt opp en prioriteringsrekkefølge for 12 av områdene. Det er angitt tidsrom for gjennomføring av planlegging av områdene. Denne prioriteringsrekkefølgen vises i figur 2 (se for øvrig vedlegg 2).

Figur 2: Prioriteringsrekkefølge for igangsetting av planlegging av 12 områder i kategori 3.

Det er veldig viktig å merke seg at den foreslåtte prioriteringen vil kunne endre seg dersom rammebetingelsene for prioriteringen endres. For å få tilknyttet flest mulig eiendommer til nye ledninger er det en viktig suksessfaktor at beboerne i områdene er motiverte for å legge ned ressurser i å realisere en tilknytning. Det er satt av en begrenset sum på inntil 12,5 mill. kroner/år i budsjettet til Vann og vannmiljø for realisering av slike tilknytningsprosjekter. Det betyr i praksis at det i mange tilfeller er nødvendig at de personene som bor i områder som skal knyttes til går sammen og etablere private fellesledninger som skal møte de offentlige ledninger der de må avsluttes. Dette krever at de innbyggerne det gjelder må være motiverte for å legge ned ressurser i å realisere en tilknytning. I tillegg kommer kostnader for private stikkledninger fra hver enkelt bolig.

3. Sakens relevans for de tre bærekraftsdimensjonene

Klima og miljø:

Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden beskriver tilstanden til fjorden som svært alvorlig. Store deler av Oslofjorden har moderat økologisk miljøtilstand og dårlig kjemisk miljøtilstand. Tilførslene av nitrogen og fosfor er høyere enn hva fjorden kan håndtere, og tiltaksplanen peker på at avrenning fra landbruk og utslipp fra kommunalt avløp og avløp i spredt bebyggelse er de største påvirkningene. Planen peker særlig på at det til tross for bedre rensning av avløpsvann fortsatt slippes mye urensset avløpsvann til fjorden på grunn av lekkasjer og overløp. For å kunne rehabilitere og bygge ut avløpsnett er kommunen avhengig av gebyrinntektene fra abonnentene. En økt tilknytningsgrad vil bidra til dette.

Når det gjelder private avløpsanlegg vil utslipp fra disse særlig kunne påvirke lokale forhold. Ikke-fungerende private avløpsanlegg vil kunne forurense lokale brønner og vassdrag. Det er derfor avgjørende at både eldre og nye private avløpsanlegg oppgraderes, bygges og driftes iht. kravene i forurensningsforskriften.

Økonomi:

Bygging av private anlegg etter de kravene som er satt i forurensningsforskriften er svært kostbart. I tillegg vil det påløpe årlige driftskostnader. Det er ressurskrevende for kommunen som forurensningsmyndighet å føre tilsyn med slike anlegg. Private avløpsanlegg må tømmes for slam, noe som er en lite klima- og miljøvennlig løsning. Kommunen skal sørge for slamtømming, noe som krever ytterligere ressurser.

Områder der kommunen legger til rette for tilknytning til offentlig avløp vil kunne gi muligheter for økt utbygging og oppgradering av eksisterende boligmasse. Det er flere områder i Asker kommune i dag der mangel på offentlig infrastruktur hindrer nye prosjekter.

Økt tilknytningsgrad til kommunens renseanlegg gir økte gebyrinntekter. Avløpshåndtering er tuftet på selvkost. Dette betyr at jo flere som tilknyttes, jo større blir spleiselaget. Gebyret for den enkelte blir dermed mindre.

Sosiale forhold:

Ikke-fungerende private avløpsanlegg står i fare for å forurense, særlig lokalt. En del eiendommer som har private avløpsanlegg har også brønn. En del anlegg ligger også i nærheten av drikkevannskilden Sandungen. Barn og unge og personer med dårlig immunforsvar, er særlig utsatt for å kunne bli syke av forurenset drikkevann.

4. Tidligere behandling

Temaplan for Vann og vannmiljø ble vedtatt av kommunestyret 8. mars 2022. Planen beskriver status for vannforsyning og avløps- og overvannshåndtering, målsettinger og hva vi skal gjøre for å nå målene. For private avløpsanlegg skisserer planen følgende strategi: «Alle private avløpsanlegg skal få en tilfredsstillende renseløsning gjennom oppgradering eller tilknytning».

Strategien er i tråd med tiltakene i Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden som viser til vannforskriftens krav om at utslipp fra mindre avløpsanlegg skal renses i tråd med renskravene i forurensningsforskriften for å kunne nå miljømålene.

5. Kommunedirektørens vurdering

Kommunen jobber systematisk med private avløpsanlegg og ivaretar sin rolle som forurensningsmyndighet, i henhold til forurensningsforskriften. Mange boenheter vil både på kort og lang sikt måtte ha private vann- og avløpsløsninger og det er derfor viktig at disse fungerer tilfredsstillende slik at forurensning av både drikkevannskilder og vassdrag unngås.

Kommunen har et mål om at flest mulige private avløpsanlegg skal tilknyttes kommunalt nett. Kommunen ber derfor eiere av boliger som ligger nært offentlig avløp å tilknytte boligen til det offentlige nettet. Det er utarbeidet en plan for utbygging av kommunalt ledningsnett der avstandene i dag er for store. Planen gir framdrift og prioriteringer basert på ulike kriterier. Avklaringer rundt kommunal renskapasitet og samarbeidet med private ledningseiere kan imidlertid påvirke både framdrift og prioriteringer.

Kommunedirektøren anbefaler at planen for utbygging av kommunalt avløpsnett med prinsipper for prioriteringer, legges til grunn for videre arbeid med tilknytning av private avløpsanlegg til kommunalt nett.

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg:

Vedlegg 1 Tilsyn av private avløpsanlegg

Vedlegg 2 Områdeinndeling og prioritering for opprydning i områder med private avløpsanlegg, 22.02.23

Saksprotokoll

Arivsak
23/09785

Saksbehandler
Sebastian Aas Wik

Behandlet av
1 Utvalg for samfunnstjenester

Møtedato **Saksnr.**
01.06.2023 29/23

Private avløpsanlegg og tilknytning til kommunalt nett – orientering og prioriteringer

Utvalg for samfunnstjenester har behandlet saken i møte 01.06.2023 sak 29/23

Behandling

Rådgiver Sebastian Wiik og Kristin Sola Jenssen besvarte spørsmål

Innstillingen i 2 punkter ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Arbeidet knyttet til private avløpsanlegg tas til orientering.
2. Plan for utbygging av kommunalt avløpsnett med prinsipper for prioriteringer, legges til grunn for videre arbeid med tilknytning av private avløpsanlegg til kommunalt nett.

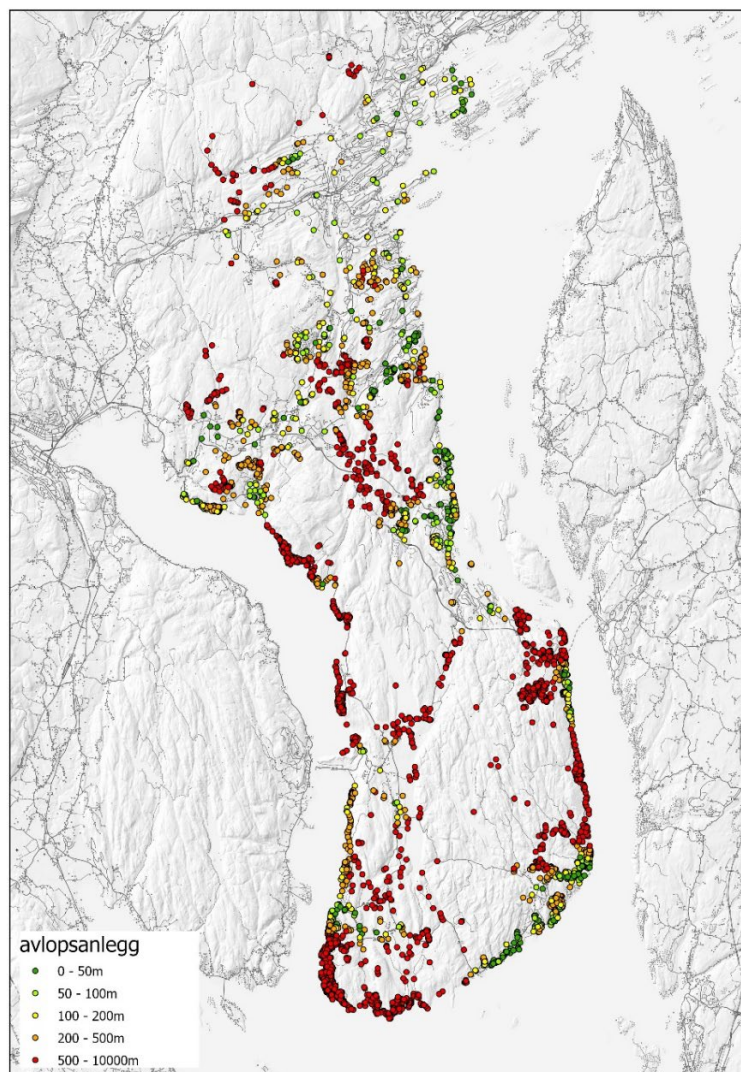
Plan for tilsyn av private avløpsanlegg 2023

12.05.2023

1. Innledning

Det er ca. 3 800 registrerte private avløpsanlegg i Asker. Som forurensningsmyndighet er det kommunens ansvar å føre tilsyn av at disse anleggene overholder kravene i forurensningsforskriften. Badeplasser, drikkevannsbrønner og mindre bekker og vassdrag kan være utsatt for påvirkning fra mindre avløpsanlegg. Kommunens tilsyn er derfor en viktig oppgave. I tilfeller hvor anlegg ikke overholder kravene er det kommunens oppgave å følge opp avvikene. Store avvik vil som regel være ensbetydende med at eier pålegges å utbedre avløpsanlegget.

Figur 1 viser et kart over alle registrerte avløpsanlegg i kommunen, samt hvor langt det er til nærmeste offentlige avløpsledning. Det er ønskelig at flest mulig tilknytter seg det offentlige nettet.

Figur 1: Private avløpsanlegg i Asker kommune og avstand til nærmeste offentlige avløpsledning

Temaplan for Vann og vannmiljø har følgende strategi for private avløpsanlegg: «Alle private avløpsanlegg skal få en tilfredsstillende renseløsning gjennom oppgradering eller tilknytning».

Dette notatet gir en oppsummering av hvordan arbeidet med oppgradering skal gjennomføres, med tilsyn og videre oppfølging.

2. Lovgrunnlag

Forurensningsforskriften kapittel 12 gjelder for utslipp av avløpsvann fra boliger, hytter og lignende mindre enn 50 pe (personekvivalenter). Forurensningsforskriften kapittel 13 gjelder for utslipp fra mindre tettbebyggelser opp til 10 000 pe. Felles for begge kapitlene er at kommunen er forurensningsmyndighet og skal føre tilsyn med at bestemmelsene i forskriften følges. Det er ikke tillat å sette i verk nye utslipp eller øke utslipp uten å ha fått tillatelse til dette. Utslipp etablert før 2007 er tillatt frem til kommunen i forskrift eller vedtak bestemmer at slike utslipp er ulovlige.

3. Dagens status

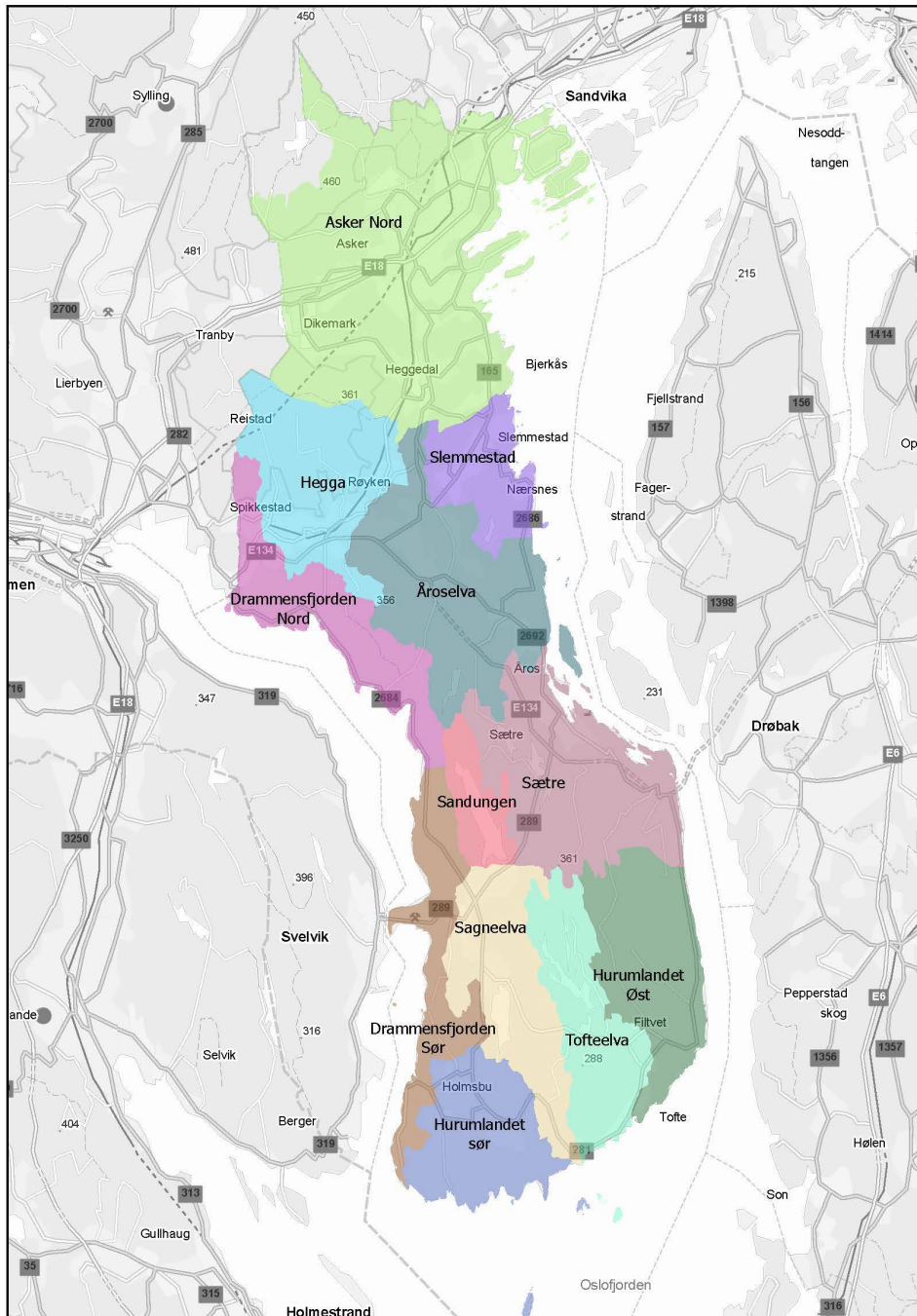
De fleste private avløpsanleggene i Asker er etablert før 2007 og det kan antas at mange av disse ikke renser i tråd med dagens krav. Tiltakskort T4 og T7 i Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden er spesifikt rettet mot mindre avløpsanlegg og tilsyn av disse. Tiltakskortene skal beskrive hvordan kommunen skal jobbe for å sikre at anleggene renser i tråd med kravene innen 2027 og senest 2033. Tilsyn er ressurskrevende arbeid og for å kunne nå fristen i tiltaksplanen vil kommunen måtte utføre omkring 200 tilsyn årlig.

4. Soner og plan

Kommunen har blitt delt inn i 12 soner etter nedbørsfelt for å gjennomføre tilsyn systematisk. Tabell 1 gir en oversikt over sonene og antall anlegg, og figur 2 viser sonene i et kart over Asker kommune.

Tabell 1 Soner og antall registrerte avløpsanlegg

Sone	Antall anlegg
Asker Nord	325
Drammensfjorden Nord	471
Drammensfjorden Sør	650
Hegga	138
Hurumlandet Sør	426
Hurumlandet Øst	501
Sageneelva	81
Sandungen	15
Slemmestad	152
Sætre	431
Tofteelva	83
Åroselva	469

Figur 2: Soneinndeling for tilsyn av private avløpsanlegg

Kommunen skal føre tilsyn i sonene i prioritert rekkefølge. Hensyn som blir vektlagt er blant annet brukerinteresser, tilstanden til resipienten/vannforekomsten og hvorvidt området får tilgang til offentlig avløp på lang sikt.

I 2023 vil kommunen føre tilsyn i to soner, Sandungen og Åroselva. Sandungen er drikkevannskilde for søndre deler av Asker kommune og forsyner blant annet tettstedene Sætre og Holmsbu med rent drikkevann. Det er viktig å ha kontroll på forurensningskildene i nedbørsfeltet til drikkevannskilden og dette inkluderer private avløpsanlegg. Sandungen er derfor den øverst prioriterte sonen.

Åroselva har dårlig kjemisk tilstand og moderat økologisk tilstand og det er behov for tiltak for å redusere næringstilførselen til elva. Sonen har store områder som ikke vil få offentlig avløp på lang

sikt. Denne sonen er derfor prioritert som nummer to. I disse to sonene er det omtrent 250 boliger og fritidsboliger som vil fortsette å ha private avløpsløsninger på lang sikt.

Det er ikke behov for en streng prioritering av de gjenværende sonene. Det viktigste er at tilsynet gjennomføres systematisk. Dette skal sikre regelmessighet og at alle anlegg blir besøkt.

5. Prosess

I gamle Asker kommune ble det i årene 2013-2015 utført en tilstandsvurdering av alle private avløpsanlegg. Arbeidet ble utført med bistand fra Asplan Viak.

Det finnes mange forskjellige typer avløpsanlegg og det krever både erfaring og kompetanse å vurdere tilstanden. Kommunen skal nå utføre tilsyn av alle avløpsanleggene i egen regi og har fått opplæring i felt av Asplan Viak.

Kommunen varsler eiere av anleggene i forkant av et tilsyn i form av et brev. I brevet blir det blant annet opplyst når det forventes at tilsynet skal skje og at det ikke er nødvendig at eier er til stede. I brevet bes det også om tilbakemelding på om anlegget er utilgjengelig slik at kommunen kan lage en avtale med eier.

I etterkant av tilsynet vil anleggseier motta en tilsynsrapport. Rapporten vil beskrive tilstanden til anlegget og hvorvidt det ble funnet avvik under tilsynet. Ved mindre avvik vil eier bli anbefalt å kontakte servicepersonell eller annen fagkyndig for å utbedre avviket. Mindre avvik vurderes til lav risiko for forurensning og kommunen vil vurdere situasjonen på nytt ved neste tilsyn. Større avvik er forbundet med forurensning. Dette kan være en synlig lekkasje eller avløpsvann som går urensset til sjø eller elv. Store avvik vil følges opp med et pålegg om å utbedre avløpsanlegget. I ytterste konsekvens vil dette kunne lede til tvangstiltak om ikke anlegget utbedres.

Områdeinndeling og prioritering for opprydning i områder med private avløpsanlegg

22.02.2023

Innhold

1. Innledning.....	2
2. Oversikt over samtlige områder	2
3. Metodikk	4
4. Resultater	4
5. Kategori 3: Områder med anlegg som anbefales tilknytning til offentlig nett	6
6. Videre arbeid	6

1. Innledning

Asplan Viak har gjort en vurdering av områder i kommunen som ikke er tilknyttet offentlig avløpsnett. Hensikten med vurderingen er å:

- Få en oversikt over antall eiendommer som ikke er tilknyttet eksisterende nett pr i dag (kartarbeid, ikke sjekket ut i felt)
- Vurdere hvorvidt det er mulig (teknisk og **økonomisk**) å knytte til eiendommene til allerede eksisterende nett
- Foreslå hvilke av områdene som bør knyttes til offentlig nett via nye ledninger, som da må etableres. I tillegg er det gjort et kostnadsoverslag på fremføring av nye offentlige ledninger inn i disse områdene

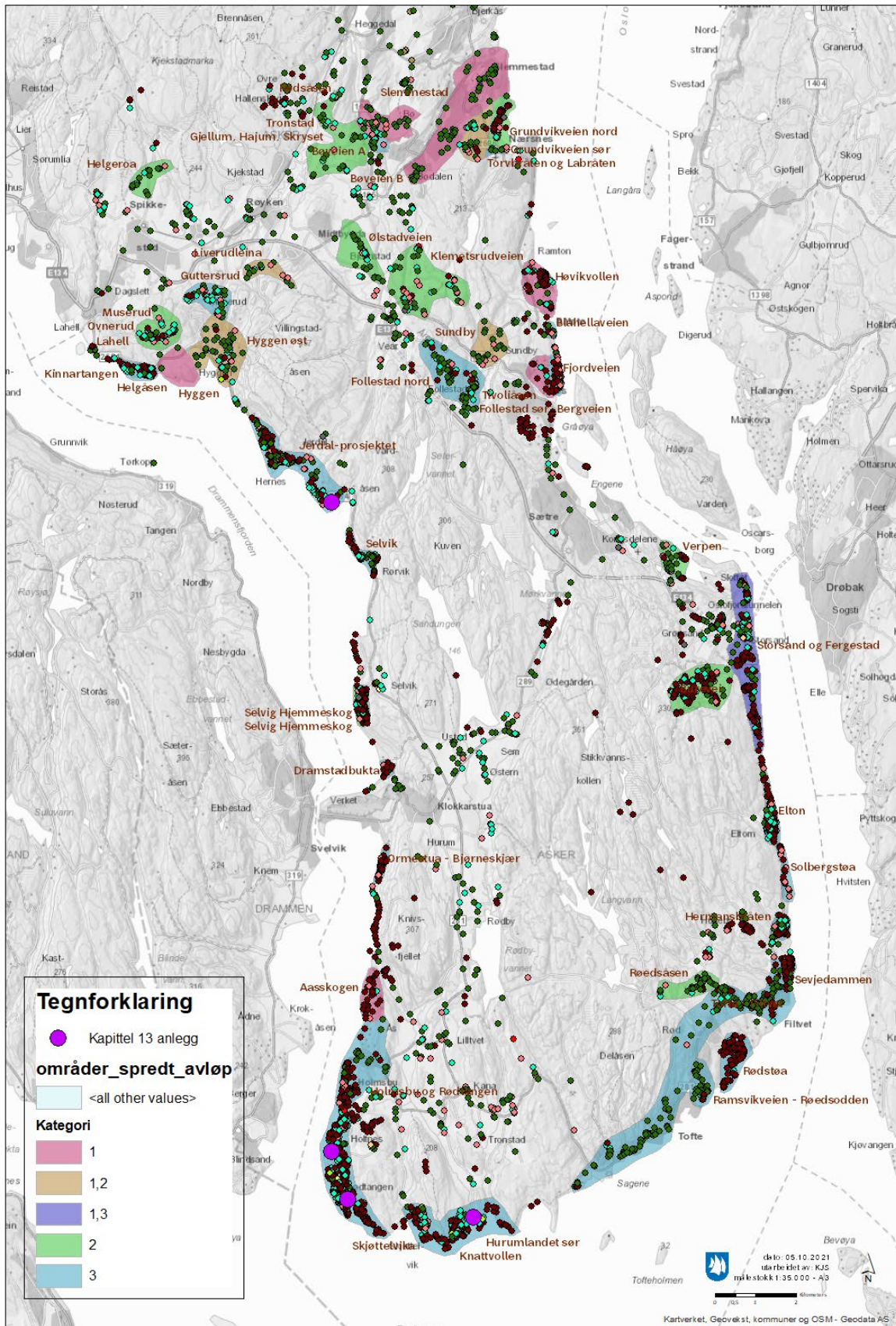
De private avløpsanleggene er delt inn i ulike kategorier:

1. Eiendommer med private anlegg som ligger så nærme offentlig ledning at det kan sendes pålegg om tilknytning direkte
2. Eiendommer med private anlegg som ligger så langt unna eksisterende offentlig nett at det ikke er realistisk å knytte dem til. Disse områdene vil sannsynligvis ha private anlegg også i fremtiden
3. Områder med mange/konsentrerte områder med private anlegg, men hvor det pr i dag ikke ligger til rette for tilknytning til offentlig nett. I disse områdene bør det føres frem ledninger som gjør tilknytning til offentlig anlegg mulig

Med bakgrunn i arbeidet til Asplan Viak har Asker kommune gjort en vurdering av samtlige områder. Vurderingen inkluderer en multikriterieanalyse. Hensikten med analysen er å ha et grunnlag for å kunne foreslå en prioriteringsrekkefølge på fremføring av nye offentlige ledninger.

2. Oversikt over samtlige områder

Områdene som har blitt vurdert vises i kartet i figur 1. I kategori 1- områder antas det at det kan sendes ut pålegg om tilknytning til allerede eksisterende ledningsnett.

Figur 1: Kategoriserte områder

Noen av områdene er delt inn noe finere enn i Asplan Viaks rapport. Dette skyldes at områdene ikke var ensartet. Områdene som er delt opp finere enn de var opprinnelige er:

- Bøveien (A+B)
- Follestad (nord + sør)
- Grundvikveien (nord+sør)
- Ormestua og Bjørneskjær

I noen områder bør det også vurderes hvorvidt registreringene av eksisterende ledningsnett i Gemini stemmer. Feil her kan påvirke hvilken kategori områdene er plassert i. Dette gjelder særlig:

- Fjordveien
- Hyggen øst
- Ramsvikveien – Røedsodden
- Rødstøa
- Aasskogen

I tillegg er noen få områder ut fra en skjønnsmessig vurdering plassert i andre kategorier enn det Asplan Viak har gjort i sin rapport.

Et par av områdene i Asplan Viaks rapport har navngitt feil. Det gjelder Muserud, Guttersrund og Ovnerud. Det området som i rapporten heter Muserud er egentlig Ovnerud. Navngivningen til Asplan Viak beholdes for enkelthets skyld.

3. Metodikk

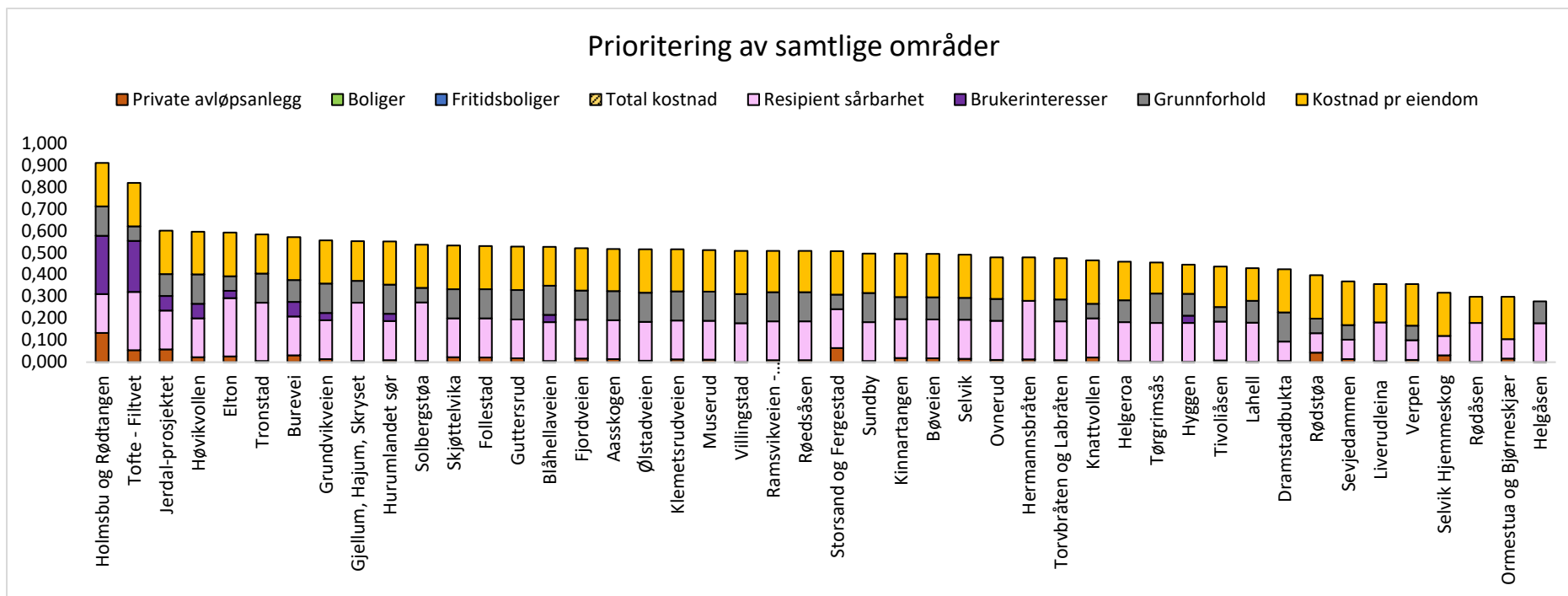
Det er gjort en multikriterieanalyse av samtlige vurderte områder. Analysen inneholder kriteriene vist til tabell 1. Tabellen viser også hvordan de ulike kriteriene er blitt vektlagt.

Tabell 1: Kriterier som er inkludert i multikriterieanalyse

Indikator	Normaliserings		Norm. Vekt
	konstant	Vekt	
Antall private avløpsanlegg	491	50	0,13
Boliger	844	0	0,00
Fritidsboliger	584	0	0,00
Total kostnad	111150000	0	0,00
Kostnad per eiendom	50000000	75	0,20
Resipient sårbarhet	3	100	0,27
Brukerinteresser	8	100	0,27
Grunnforhold	4	50	0,13

4. Resultater

Figur 2 viser resultatene fra analysen. Figur 2 inneholder en oversikt over samtlige områder. Ikke alle disse skal tilknyttes offentlig nett.

Figur 2: Resultat av multikriterieanalyse

5. Kategori 3: Områder med anlegg som anbefales tilknytning til offentlig nett

Områdene som bør tilknyttes offentlig nett vises i prioritert rekkefølge i tabell 2.

Tabell 2: Prioritering av områder for tilknytning til offentlig nett

Prioriteringsrekkefølge	Område	Antall private anlegg totalt
1	Holmsbu og Rødtangen	491
2	Tofte – Filtvedt	200
3	Jerdal	214
4	Elton	97
5	Grundvikveien	52
6	Hurumlandet sør	35
7	Solbergstøa	21
8	Skjøttelvika	83
9	Follestad	81
10	Guttersrud (= Muserud og Guttersrud)	66
11	Blåhellaveien	18
12	Fjordveien	60
13	Ramsvikveien – Røedsodden	34
14	Kinnartangen	71
15	Bøveien	66
16	Selvik	58
17	Hermannsbråten	48
18	Knattvollen	81
19	Dramstadbukta	18
20	Rødstøa	161
21	Sevjedammen	53
22	Ormestua - Bjørneskjær	61

6. Videre arbeid

Det er gjort en videre vurdering av de de prioriterte områder i tabell 2. De ulike områdene har forskjellig grad av modenhet for oppstart av et nytt prosjekt. Enkelte av områdene må sees i en større sammenheng og må derfor inngå i en taktisk plan. Andre områder har en historikk fra tidligere kommuner, og hvor utbygging av offentlig nett har stoppet opp på grunn av manglende kapasitet på de kommunale renseanleggene.

I tabell 3 vises det en sortering av områdene i tabell 2.

- Avhenger av Bokerøya/Rulleto
- Områder som avhenger av hverandre Asker sør-øst
- Områder som er ferdig og hvor ytterligere tiltak ikke er nødvendig

Tabell 3: Vurdering av modenhet og videre framdrift for tilknytning av prioriterte områder

Pri.	Tidsrom for utredning	Tidsrom for gjennomføring	Område	Antall anlegg	Videre framdrift Modenhet (taktisk eller operativt nivå?)
1	2023-2024	2025-2026	Holmsbu og Rødtangen	491	Under arbeid. Skisseprosjekt for ledningsnett på land er under bestilling. Sjøledning for overføring til renseanlegg er avhengig av beslutninger knyttet til Rulleto og Bokerøya.
2	2024-2025		Tofte – Filtvet	200	Ikke moden. Må gjennom taktisk plan/nivå Dette gjelder flere små områder. Området som helhet må gjennom en saneringsplan for Tofte. Saneringsplanen må inkludere vurderinger av fremføring av nye ledninger.
3	2023	2024-2028	Jerdal	214	Under arbeid. Oversendt til PRU.
4	Uvisst	Uvisst	Elton	97	Ikke moden. Må gjennom taktisk plan/nivå. Bør tas sammen med Sevjedammen, Hermansbråten og Solbergstøa. Det må etableres sjøledning og pumpestasjoner.
5	Uvisst	Uvisst	Grundvikveien	52	Ikke moden. Nordlig del av dette området er foreslått til kat. 2. Noen få boliger har allerede etablert en felles ledning som ender ved vannkanten. Det må etableres en pumpestasjon som pumper enten via landledning til kryss (forslag fra Asplan) eller via sjøledning til Bukta, inn på selvfølgelig. Det er sannsynligvis for få eiendommer som kan tilknyttes til at investeringer her kan forsvares. Kostnader er samtidig for høye for å pålegge tilknytning.
6	2024-2025	Uvisst	Hurumlandet sør (Ertsvika)	35	Ikke moden. Må gjennom taktisk plan/nivå. Må avvete beslutning vedrørende Bokerøya/Rulleto. Tilknytning aktualiseres hvis det etableres overføringsledning mellom Tofte og Holmsbu.
7	Uvisst	Uvisst	Solbergstøa	21	Se pkt 4
8	2024-2025		Skjøttelvika	83	Ikke moden. Må gjennom taktisk plan/nivå. Må avvete beslutning om Bokerøya/Rulleto.

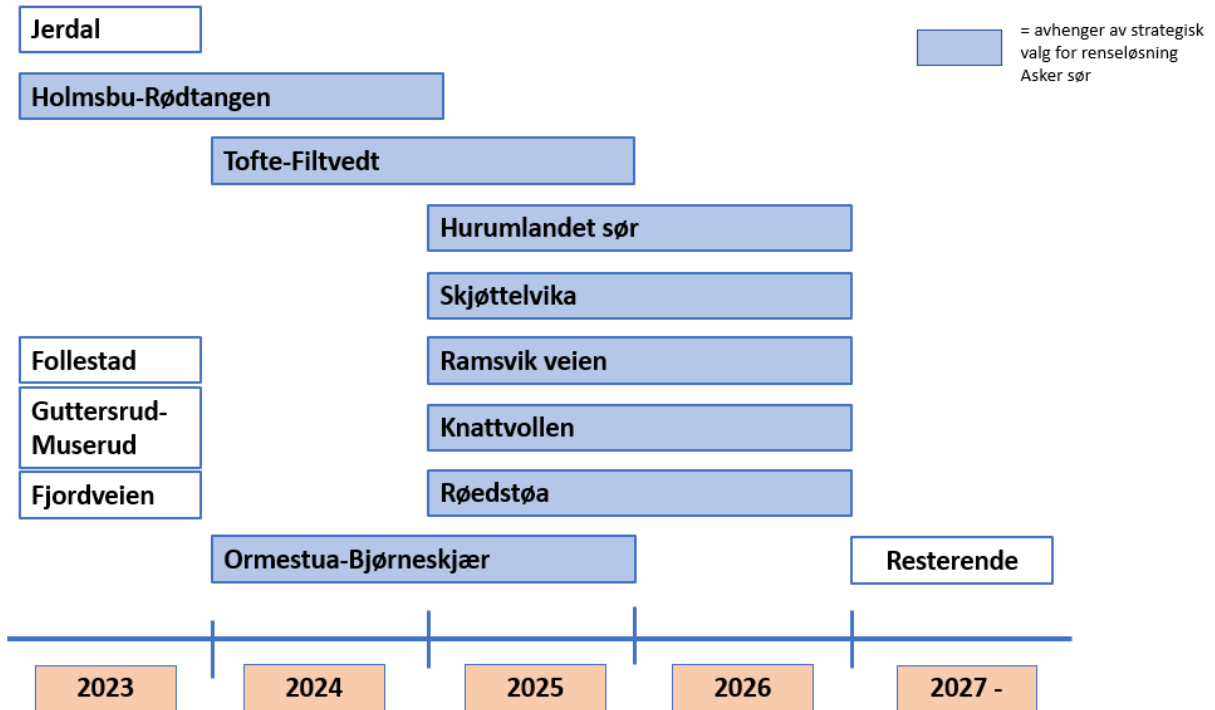
Pri.	Tidsrom for utredning	Tidsrom for gjennomføring	Område	Antall anlegg	Videre framdrift Modenhet (taktisk eller operativt nivå?)
					Tilknytning aktualiseres hvis det etableres overføringsledning mellom Tofte og Holmsbu.
9	2023	2024-2026	Follestad	81	Moden. Operativ plan kan startes. Egner seg til prosess for operative planer. Vi skriver prosjektbegrunnelse. Eksisterende spillvannsledning må forlenges fra for eksempel SID36750.
10	2023	2024-2026	Guttersrud Muserud	66	Moden. Operativ plan kan startes. Har tidligere stoppet opp pga. Lahell. Det ligger en gammel vannledning fra 1957 som bør fornyes samtidig. Mange klager og historikk om dårlig vann. Historikk om forurensning fra spredt avløp. I tillegg er det utfordringer med overvann noen steder. Egner seg til prosess for operative planer. Vi skriver prosjektbegrunnelse. Eksisterende spillvannsledning må forlenges.
11	Ferdig		Blåhella-veien	18	Ferdig. Private har etablert en ny ledning i mellomtiden. Forvaltning og Service følger opp med pålegg.
12	2023	2024-2026	Fjordveien	60	Moden. Operativ plan kan startes. Egner seg til prosess for operative planer. Vi skriver prosjektbegrunnelse. Det er mye utbygging i området. Det bør vurderes hva som bygges i kommunal regi og hva som kan pålegges utbyggere.
13	2024-2025		Ramsvik-veien – Røeds-odden	34	Bør tas sammen med pkt 2
14			Kinnar-tangen	71	Ikke moden. Det må gjøres utsjekk Området ligger mellom Hyggen og Lahell. Det kan etableres en pumpe-stasjon for å pumpe på eksisterende pumpeledning. Velforeningen har prosjektert ledningsnett på land. Må sees nærmere på.
15			Bøveien	66	Ikke moden. Må gjennom taktisk plan/nivå Bør sjekkes opp mot planlagt vannforsyningsprosjekt
16			Selvik	58	Ikke moden. Det må gjøres utsjekk. Reguleringsplan fra 2020. Forslagstiller foreslår å bygge renseanlegg og brønner. https://www.arealplaner.no/3025/arealplaner/1552 Søknad om utslippstillatelse til et nytt renseanlegg ligger til behandling hos Forvaltning og Service.

Pri.	Tidsrom for utredning	Tidsrom for gjennomføring	Område	Antall anlegg	Videre framdrift Modenhet (taktisk eller operativt nivå?)
17	Uvisst	Uvisst	Hermannsbråten	48	Se pkt. 4 og 7
18	2024-2025		Knattvollen	81	Ikke moden. Må gjennom taktisk plan Samme vurdering som for pkt. 6
19			Dramstadbukta	18	Ikke moden. Må avvete
20	2024-2025		Røedstøa	161	Ikke moden. Må gjennom taktisk plan Bør tas sammen med pkt 2. Muligens mer privat ledningsnett enn vi vet om. Små sjekkes opp med Forvaltning og Service.
21	Uvisst	Uvisst	Sevjedammen	53	Se pkt 4
22	2024-2025		Ormestua – Bjørneskjær	61	Ikke moden. Må gjennom taktisk plan Det må etableres en pumpestasjon som pumper på sjøledning mellom Verket og Holmsbu

Oppsummert har vi at:

- 2 områder er under arbeid (Jerdal og Rødtangen)
- 1 område er ferdig (Blåhellaveien)
- 8 områder er avhengig av strategisk løsning for avløpshåndtering i Asker sør (Rødtangen, Tofte-Filtvedt, Hurumlandet sør, Skøttelvika, Ramsvikveien-Ræedsodden, Knattvollen, Røedstøa, Ormestua-Bjørneskjær)
- 12 områder er ennå ikke modne for videre utredninger av ulike grunner
- 3 områder er modne for utarbeidelse av operative planer (Follestad, Guttersrud og Fjordveien)

Foreløpig tidslinje for utredning av de ulike områdene vises i figur 3. Merk her at tidsrom for gjennomføring ikke er satt inn i tidslinjen.

Figur 3: Tidslinje for gjennomføring av utredning av ulike områder

Saksframlegg

Arkivsak
23/03187-4

Saksbehandler
Ratnes Lahouratate

Behandles av
Utvalg for samfunnstjenester
Kommunestyret

Møtedato
01.06.2023
13.06.2023

Tilknytningsplikt for private avløpsanlegg - opphevelse av maksgrense – endelig behandling.

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Asker kommunes vedtak av 2014 om maksgrense på 250.000 kroner for tilknytningsplikt (tilknytning til offentlig avløpsledning) etter pbl. kap. 27 oppheves.
2. Asker kommune gjør en konkret helhetsvurdering i hver enkelt sak om pålegg om tilknytningsplikt, basert på lov og praksis.

1. Sammendrag og konklusjon

Saken gjelder tilknytning av eiendommer med private avløpsanlegg til offentlig avløpsledning. Utvalg for samfunnstjenester behandlet i sitt møte 23.03.2023 kommunedirektørens forslag om å oppheve vedtatt maksgrense på kr 250.000 fra 2014, som bare gjaldt for gamle Asker kommune. Kommunedirektøren anbefaler en enhetlig praksis for hele kommunen. Denne praksisen må baseres på en konkret helhetsvurdering i hver enkelt sak der kommunen vurderer å pålegge eier av en eiendom å knytte seg til det kommunale ledningsnett med hjemmel i plan- og bygningsloven § 27-2. Utvalg for samfunnstjenester vedtok enstemmig å sende kommunedirektørens forslag om å oppheve maksgrensen på 250.000 kroner for gamle Asker på høring.

Forslaget har vært på høring i perioden 30.03. – 01.05. 2023. Det kom ingen høringsinnspill i saken. Norsk Vann (den nasjonale interesseorganisasjonen for

vannbransjen) har uttalt at de anbefaler at kommunen ikke har et vedtatt øvre tak på hvor store kostnader et pålegg om tilknytning kan påføre den enkelte eier, og har utdypet hvorfor det kan være uheldig med et slikt tak.

Reglene om tilknytningsplikt er gitt for å sikre forsvarlig tilgang til helsemessig betryggende drikkevann. De er også gitt for å ivareta hensynet til at den offentlige vannforsyning og avløpstransport blir bygd ut og drevet teknisk og driftsøkonomisk rasjonelt. Pålegg om tilknytning kan bare gis for bygninger hvor offentlig vann- og avløpsledning går over eiendommen, i vei som støter til eiendommen eller over «nærliggende areal». Pålegg om tilknytning kan ikke gis hvis det medfører «uforholdsmessige kostnader» for den det gjelder.

Det er vanskelig å angi hva som bør anses å være ytterpunktet/rammen for «uforholdsmessige kostnader». Dette bør i stedet vurderes konkret i hver enkelt sak. Det skal legges vekt på om gevinsten står i forhold til kostnaden, der helsemessige forhold eller fare for forurensning skal veie tungt. Kommunalt pålegg om tilknytning er et enkeltvedtak, med mulighet til å klage til Statsforvalteren. Statsforvalteren har i sin behandling av slike klagesaker antydnet hva som må anses å være akseptable kostnader. Kommunal- og distriktsdepartementet har også utdypet dette.

Kommunedirektørens anbefaler at kommunestyret opphever det øvre taket vedtatt i 2014 for Asker kommune. Dette vil innebære en harmonisering, med like regler for hele kommunen.

2. Bakgrunn for saken/saksopplysninger

Bakgrunnen for saken

Formålet med denne saken er å oppnå en enhetlig praksis og harmonisering av saksbehandlingen i Asker kommune.

Eksisterende bebyggelse har på visse vilkår tilknytningsplikt til offentlig ledning, og kommunen kan da kreve dette. Vilkårene følger av plan -og bygningsloven §§ 27-1 (vann) og 27-2 (avløp) og forurensningsloven § 23.

Når det gjelder tilknytningsplikt, hadde Røyken og Hurum kommuner tidligere en praksis som ble politisk vedtatt (i deres hovedplaner) med en maksgrense (på 2G) for tilknytningskostnader med en tilskuddsordning. Dette ble i etterkant opphevet gjennom vedtak av ny temaplan for vann og vannmiljø. Asker kommune innførte i 2014 maksgrense /kostnadsgrense på kr.250 000 inkl. mva. for å kreve tilknytning til offentlig ledningsnett. Denne er nå utdatert og gjelder geografisk kun for gamle Asker.

Det er ønskelig å sikre likebehandling og harmonisering av regelverket i nye Asker kommune. I tillegg har interesseorganisasjonen for vann og avløp i Norge, Norsk Vann, vært tydelige på at ved vedtak om øvre tak/ maksgrense så vil kommunene måtte gi økonomisk støtte (tilskudd) dersom kostnader i forbindelse med tilknytning overstiger vedtatt maksgrense. Kommunalt bidrag til private på denne måten er ikke ønskelig.

I forrige saksfremlegg til møtet 23.03.2023, (sak 15/23), se vedlegg, ble det vist til 3 mulige alternativer kommunen har ved pålegg om tilknytning for å øke eiers forutberegnelighet:

- 1) Sette et "øvre tak" (maksgrense med tilskuddsordning for overskytende beløp)
- 2) Finne normalkostnad(er) i kommunen
- 3) Gjøre en skjønnsmessig/ konkret helhetsvurdering i hvert enkelt tilfelle

Disse ble nærmere forklart og vurdert i forrige saksfremlegg.

Høringsrunde

Denne saken ble lagt ut til høring på kommunens høringsportal 30.3 med mulighet for å uttale seg. Frist til 01.05. I tillegg er Asker velforbundet, Huseiernes landsforbund og alle lokalsamfunnsutvalgene særlig tilskrevet. Det er ikke mottatt skriftlige høringssvar til saken, men i samtale med Norsk Vann om problemstillingen, har de pekt på at det er uheldig å sette et øvre tak for kostnadene ved tilknytningsplikt fordi et fastsatt tak gjør at loven og plikten lovgiver har vedtatt uthules. De påpeker at isteden for et slikt øvre tak, bør kommunen foreta gode og grundige forholdsmessighetsvurderinger i det enkelte tilfellet dvs. konkret helhetsvurdering i hver sak. Det er dermed unødvendig med et slikt tak da det finnes regler og praksis som setter skranker. En annen konsekvens de minner om er at dersom vedtatt øvre tak overstiges, kan (i praksis) tilknytningsplikten falle bort, og det er ikke ønskelig eller i tråd reglene om tilknytningsplikten. Kommunen må eventuelt vedta å betale det overskytende som tilskudd hvis man skal overholde tilknytningsplikten. Dette kan ikke tas av selvkostmidlene da det ikke er «nødvendig kostnad». Midlene må dermed finnes i det ordinære budsjettet til kommunen.

Utdypende forklaring etter forrige behandling i Utvalg for samfunnstjenester

Det henvises til redegjørelsen i saksfremlegget sak 15/23 i møtet 23.03.23. Under følger utdypende forklaringer til hvordan man vurderer hovedregelen og unntakene i tilknytningssaker.

Hovedregel - tilknytningsplikt

Først og fremst understrekes det at plikten til å tilknytte seg offentlig avløpsledning følger direkte av plan- og bygningslovens § 27-2. Hovedregelen er at «Når offentlig avløpsledning går over eiendommen eller i veg som støter til den, eller over nærliggende areal, skal bygning som ligger på eiendommen, knyttes til avløpsledningen». "Skal" betyr at man har en plikt til å tilknytte seg, det er altså ikke

valgfritt. Departementet har tidligere uttalt at en avstand på opptil 500-600 meter anses som «nærliggende areal». Det betyr at boliger over 500-600 meter unna offentlig ledning, vil kommunen i utgangspunktet ikke pålegges tilknytning (med mindre særlige hensyn spiller inn her).

Unntak fra hovedregel

Kommunen kan gjøre unntak fra hovedregelen, og unntaksvis godkjenne en annen ordning dersom:

- A) kostnaden ved å tilkoble eiendommen til offentlig nett er «uforholdsmessig stor» eller
- B) «særlig hensyn»/ grunner tilsier det

A) Unntak på grunn av uforholdsmessig stor kostnad

Ved vurderingen av «uforholdsmessig stor kostnad» har det betydning både for hva som er «nærliggende areal» og om man kan «godkjenne annen ordning» (denne vurderingen kan være overlappende.) Her må det gjøres en *konkret helhetsvurdering* av hva som regnes som uforholdsmessig stor kostnad (sammenholdt med nærhet). Det er antatt at så lenge eiendommen ligger i rimelig nærhet til ledningsnett, vil kostnadene normalt ikke bli urimelig høye dvs. ikke uforholdsmessige.

Under en slik kostnadsmessig vurdering, har kommunen en praksis på å vurdere følgende momenter i tråd med lovverket og praksis:

- Vurdere:
 - Tomtestørrelsen
 - Tomtens utnyttingsgrad
 - Bebyggelsens/ eiendommens bruksformål
 - Terrenget
 - Grunnforholdene
- Vurdere hva det *alternativt koster* med utbygging av en separat avløpsløsning sammenlignet med en tilknytning til offentlig ledning.
- Vurdere om *fordelen* av tilknytning opp mot kostnaden for å tilknytte seg.
- Vurdere *holdbarheten* av eksisterende avløpsløsning, og eventuelt forby bruk av gjeldende avløpsløsning dersom den ikke tilfredsstillers dagens krav.
- Vurdere om det foreligger *helsemessige forhold eller fare for forurensing* som kun kan løses tilfredsstillende ved tilknytning til offentlig ledning.

Under forholdsmessighetsvurderingen har Asker kommune hatt en praksis at man i varselbrevet (om pålegg) ber grunneier innhente minimum 2 tilbud fra entreprenører som angir kostnadene ved tilknytning, og sammenligner høyeste og laveste tilbud. Her får kommunen en pekepinn på kostnadsnivået og kan dermed vurdere om kommunen skal gi pålegg. I tilfeller hvor kostnadene kan bli veldig høye, har administrasjonen latt være å gi pålegg om tilknytning.

Merk at departementet har uttalt seg at *økonomien* til eieren av den aktuelle eiendommen ikke vil være avgjørende ved denne vurderingen.

B) Unntak på grunn av særlige grunner

Det kan gjøres unntak fra tilknytningsplikt til tross for at kostnadene er forholdsmessige, f.eks. hvis følgende særlige grunner tilsier det;

- 1) det er allerede etablert en god løsning for vann og avløp eller
- 2) det nylig er investert i et anlegg på eiendommen.

Her må det gjøres en *konkret vurdering av kvaliteten på det enkelte anlegg*. Det offentliges og samfunnets interesser, lovverk knyttet til helse og forurensning vil ofte gå foran den enkeltes ønske om å beholde privat løsning. Det er viktig for kommunen å oppnå en samlet og enhetlig løsning fremfor den enkeltes private ordninger. Det vil gi kommunen bla. bedre oversikt, kontroll og vedlikehold, se vedlagte saksfremlegg.

Unntakene er en «kan-unnta» bestemmelse, slik at vurderingen er skjønnsmessig og behandles som en *dispensasjonssak* (dvs. få dispensasjon fra tilknytningsplikten). Alt i alt, må det foreligge en *klar overvekt av hensyn som taler for å fravike tilknytningsplikten*. Det tolkes slik at det skal en del til før man kan gi unntak fra tilknytningsplikten. Der det kommer på spissen om man kan gi unntak (at kostnadene er uforholdsmessige, eller om det foreligger særlige grunner), vil det i realiteten ofte bero på en helhetsvurdering om tilknytningsplikten slår inn.

Saksbehandling

Under saksbehandlingen vil administrasjonen følge forvaltningsrettslige rettsprinsipper samt forvaltningsloven, slik at den som pålegges tilknytningsplikt har bla. mulighet til kontradiksjon. Det er også klagerett på vedtaket (pålegg om tilknytningsplikt), og da vil Statsforvalteren avgjøre om kommunens vedtak skal opprettholdes eller oppheves. Rettsikkerheten til grunneier blir dermed ivaretatt.

3. Sakens relevans for de tre bærekraftsdimensjonene

Hensyn til klima, natur og miljø har fått langt større fokus. Rensekravene i forurensningsforskriften skal praktiseres strengere i tråd med Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden samt Temaplan for Vann og vannmiljø, og dette vil i mange tilfeller kunne være ensbetydende med tilknytning til offentlig avløpsledning. Økt tilknytningsgrad til offentlig ledningsnett vil bidra til lavere risiko for forurensning fra private anlegg ut i grunnen, bekker og vassdrag, og ikke minst til naboens tomt, noe som igjen har en betydning for kommunens miljømål. Lavere risiko for forurensning vil også spare kommunen for unødvendige utgifter.

4. Tidligere behandling

Se saksprotokoll fra møte 23.03.2023 sak 15/23. Det ble vedtatt at saken skulle legges ut på høring.

5. Kommunedirektørens vurdering

I henhold til vedtatte Temaplan for Vann og vannmiljø (vedtatt 2022) er det mange av de ca. 4.200 private avløpsrenseanleggene i Asker som ikke tilfredsstillt krav satt i lokal forskrift. En del av disse anleggene ligger forholdvis nær eksisterende offentlig avløpsledning og har derfor tilknytningsplikt til offentlig avløpsnett. Det antas at ca. 1.000 boliger kan tilknyttes kommunalt avløp gjennom pålegg fra kommunen. En del boliger ligger så spredt og så langt fra kommunalt ledningsnett, at de må fortsette å ha private avløpsløsninger.

Hensikten med reglene om tilknytningsplikt er å få flest mulig over på offentlige ledningsnett der dette er mulig (ut fra reglene om tilknytningsplikt). Dette for at det blir flere å dele kostnadene på, men kanskje enda viktigere er at dette er ansett som et viktig verktøy i opprydningen av spredt avløp og den forurensningsfaren slikt avløp kan representere og gjerne faktisk representerer i realiteten.

I dag har Asker kommune forpliktet seg til å følge opp regjeringens «Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv». Tilknytning av private avløpsanlegg til det offentlige avløpsnettet er en viktig del av tiltakene som omhandler spredt avløp. Kommunen skal praktisere renskravene i forurensningsforskriften strengt, og det vil i flere områder være vanskelig å tilfredsstillt disse på grunn av dårlige grunnforhold. I slike tilfeller kan tilknytning til offentlig avløpsledning være eneste alternativ. Reglene om tilknytningsplikt ivaretar dermed hensyn til at offentlig avløpstransport blir bygd ut og drevet teknisk og driftsøkonomisk rasjonelt. Private anlegg er mindre driftssikre og forbundet med større fare for forurensning. Levetiden for anleggene er begrenset, og risikoen for forurensning øker i takt med anleggets alder. Private anlegg er også mer ressurskrevende da de er avhengige av jevnlig slamtømming og oppfølging/tilsyn fra kommunen. Ved tilknytning til offentlig ledning har man bedre kontroll på forurensningen. Dessuten kan tilknytning være en miljøgevinst spesielt for naboer som er utsatt for forurensning fra grunneiere med private, eldre eller utdaterte løsninger. Dette er bakgrunnen for at Asker kommune ønsker at flere skal tilknytte seg offentlig avløp. Vår erfaring er at de fleste ønsker å tilknytte seg offentlig ledning.

Kommunedirektøren mener maksbeløpet vedtatt i 2014 uansett er for lavt. Beløpet er ikke prisjustert på 9 år. Den tar heller ikke hensyn til dagens kostnader ifm. tilknytning eller kostnader ifm. nye og økte renskrav.

I klagesaker fra 2019-2022 som gjelder Asker kommune, har Statsforvalteren sagt at kr. 375.000 er *godt innenfor* uttalte forutsetningene departementet har satt. I en annen klagesak uttalte Statsforvalteren at ca. kr. 450.000 ikke var å anse som uforholdsmessig stor kostnad. Vedtaket er fra 2019, og oppjustert for KPI tilsvarer beløpet etter dagens kroneverdi ca. kr. 520.000 i 2023. Med en justering for prisøkningen i VA-bransjen er tallet enda høyere. I overkant av kr 500.000 er dermed innenfor det som regnes som forholdsmessig kostnad, i henhold til Statsforvalterens vedtak/ uttalelse.

Et vedtatt øvre tak som er for lavt fungerer er ikke hensiktsmessig når både kostnader, prisstigning og forventninger til rensing endrer seg. Kommunen som forurensningsmyndighet kan komme til kort, og får ikke utført ansvaret og oppgavene som slik myndighet.

I tråd med Norsk Vann, Statsforvalteren og departementets uttalelser, opprettholder kommunedirektøren sin anbefaling om å oppheve det øvre taket vedtatt i 2014 for Asker kommune. Kommunedirektøren anbefaler at det gjøres en konkret helhetsvurdering i hver enkelt sak om eier kan pålegges tilknytning til offentlig nett eller ikke. Dette vil resultere i lik praksis og harmonisering over hele kommunen, og innebære at helse- og forurensningsmessige forhold vil vektlegges.

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg:

Tilknytningsplikt for private avløpsanlegg - opphevelse av maksgrense
Saksprotokoll ST, 23032023, Sak 15/23, Tilknytningsplikt for private avløpsanlegg - opphevelse av maksgrense
Høringssak - tilknytningsplikt for private avløpsanlegg - opphevelse av maksgrense

Saksprotokoll

Arivsak
23/03187

Saksbehandler
Ratnes Lahouratate

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	30/23
2 Kommunestyret	13.06.2023	40/23

Tilknytningsplikt for private avløpsanlegg - opphevelse av maksgrense - endelig behandling.

Utvalg for samfunnstjenester har behandlet saken i møte 01.06.2023 sak 30/23

Behandling

Rådgiver Ratnes Lahouratate besvarte spørsmål

Innstillingens punkt 1 ble vedtatt mot 1 stemme, Tore A. Larsen, FRP

Innstillingens punkt 2 ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Asker kommunes vedtak av 2014 om maksgrense på 250.000 kroner for tilknytningsplikt (tilknytning til offentlig avløpsledning) etter pbl. kap. 27 oppheves.
2. Asker kommune gjør en konkret helhetsvurdering i hver enkelt sak om pålegg om tilknytningsplikt, basert på lov og praksis.

Saksprotokoll

Arivsak
23/03187

Saksbehandler
Ratnes Lahouratate

Behandlet av
1 Utvalg for samfunnstjenester

Møtedato
23.03.2023

Saksnr.
15/23

Tilknytningsplikt for private avløpsanlegg - opphevelse av maksgrense

Utvalg for samfunnstjenester har behandlet saken i møte 23.03.2023 sak 15/23

Behandling

Saksbehandler Ratnes Lahouratate og direktør Ragnar Sand Fuglum besvarte spørsmål.

Innstillingen i 1 punkt ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Asker kommunes vedtak av 2014 om maksgrense på 250.000 kroner for tilknytningsplikt (tilknytning til offentlig avløpsledning) etter pbl. kap. 27 anbefales opphevet.
Forslaget sendes på høring til 1.mai 2023.

Saksframlegg

Arkivsak
23/03187-1

Saksbehandler
Ratnes Lahouratate

Behandles av
Utvalg for samfunnstjenester

Møtedato
23.03.2023

Tilknytningsplikt for private avløpsanlegg - opphevelse av maksgrense

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Asker kommunes vedtak av 2014 om maksgrense på 250.000 kroner for tilknytningsplikt (tilknytning til offentlig avløpsledning) etter pbl. kap. 27 anbefales opphevet.
Forslaget sendes på høring til 1.mai 2023.

1. Sammendrag og konklusjon

Saken gjelder tilknytning av eiendommer med private avløpsanlegg til offentlig avløpsledning. Spørsmålet er hvorvidt dagens praksis bør videreføres, oppheves eller om en ny praksis bør innføres. Tidligere praksis om maksgrense og tilskuddsordning i Røyken og Hurum kommune var forankret i hovedplan vann og avløp for GVD-kommunene (Godt Vann Drammensregionen). Denne ble opphevet med vedtak av ny temaplan for vann og vannmiljø i 2022. Kommunedirektøren anbefaler enhetlig praksis for hele kommunen og legger derfor frem en sak om å oppheve gamle Asker kommunes vedtatte maksgrense på kr. 250.000 fra 2014. Kommunedirektøren anbefaler heller at det gjøres en konkret helhetsvurdering i hver enkelt sak om eier kan pålegges tilknytning til offentlig nett eller ikke. Ved å vurdere hver enkelt sak for seg, vil man også kunne legge til grunn i vurderingen de ulike geografiske og topografiske forskjellene i kommunen. Det vil på denne måten oppnås lik praksis i hele kommunen.

Da vedtaket anses å ha forskrifts form, sendes forslaget på høring før endelig vedtak gjøres av kommunestyret etter innstilling fra hovedutvalg for samfunnstjenester.

2. Bakgrunn for saken/saksopplysninger

Eksisterende bebyggelse har på visse vilkår tilknytningsplikt til offentlig ledning, og kommunen kan da kreve dette. Vilklårene følger av plan -og bygningsloven §§ 27-1 (vann) og 27-2 (avløp) og forurensningsloven § 23.

Når det gjelder tilknytningsplikt, hadde Røyken og Hurum kommuner tidligere en praksis som ble politisk vedtatt (i deres hovedplaner) med en maksgrænse (på 2G) for tilknytningskostnader med en tilskuddsordning. Dette ble i etterkant opphevet gjennom vedtak av ny temaplan for vann og vannmiljø.

Asker kommune innførte i 2014 maksgrænse /kostnadsgrense på kr.250 000 for å kreve tilknytning til offentlig ledningsnett. Denne er nå utdatert og gjelder geografisk kun for gamle Asker.

Det er ønskelig å sikre likebehandling og harmonisering av regelverket i Nye Asker kommune. Interesseorganisasjonen for vann og avløp i Norge, Norsk Vann, har vært tydelige på at ved vedtak om maksgrænser så vil kommunene være pliktige til å gi økonomisk støtte (tilskudd) dersom kostnader i forbindelse med tilknytning overstiger vedtatte maksgrænse. Kommunalt bidrag til private på denne måten er ikke ønskelig.

Saksopplysninger

Tilknytningsplikten inntreffer først og fremst når offentlig ledning går over nærliggende areal. Det kan også kreves tilknytning i andre tilfeller når særlige hensyn taler for tilknytning, bla. dersom nåværende anlegg medfører forurensning.

Unntak fra tilknytningsplikten kan gjøres dersom kostnadene ved tilknytning blir uforholdsmessig store eller dersom særlige grunner tilsier det.

Unntak pga. forholdsmessige kostnader

Dette unntaket relaterer seg til i hvilken grad kostnadene ved å tilknytte en eiendom til offentlig avløp, overstiger det som er vanlige kostnader for området. Under en kostnadsmessig vurdering, er det hensiktsmessig å vurdere hvorvidt det foreligger helsemessige forhold eller fare for forurensning som kun kan løses tilfredsstillende ved tilknytning til offentlig ledning. I så fall kan tilknytning kreves også der kostnadene er betydelige.

Det bemerkes at det under forholdsmessighetsvurderingen har de tre kommunene hatt en praksis at man ber den som pålegget retter seg mot, innhente minimum 2 tilbud fra entreprenører som innsendes til kommunen, hvor man sammenligner høyeste og laveste tilbud.

Unntak pga. særlige grunner

Det kan gjøres unntak fra tilknytningsplikt til tross for at kostnadene er forholdsmessige, f.eks. hvis følgende særlige grunner tilsier det;

- 1) det er allerede etablert en god løsning for vann og avløp eller
- 2) det nylig er investert i et anlegg på eiendommen

Her må det gjøres en konkret vurdering av kvaliteten på det enkelte anlegg. Dette er en «kan-unnta» bestemmelse, slik at vurderingen er skjønnsmessig og behandles som en dispensasjonssak.

Kommunen har 3 alternativer ved pålegg om tilknytning for å øke eiers forutberegnelighet:

- 1) Sette et "øvre tak" (maksgrense med tilskuddsordning for overskytende beløp)
- 2) Finne normalkostnad(er) i kommunen
- 3) Gjøre en skjønnsmessig/ konkret helhetsvurdering i hvert enkelt tilfelle

1) Øvre tak

Et vedtatt maksbeløp/øvre tak i kommunen tilsier at kommunen *må* gi tilskudd på det overskytende beløpet til den som pålegges tilknytning. Dette kan ikke tas av selvkostmidler, og må derfor hentes fra andre poster i kommunens budsjett. I gamle Asker var denne maksgrensen på kr. 250 000 vedtatt i 2014. En slik grense i dag ville antagelig måtte økes til kr. 500 000, men med åpning for kommunalt tilskudd på overskytende beløp hvis tilknytning pålegges.

2) Normalkostnad

Normalkostnad er det det normalt sett vil koste å tilknytte en eiendom til offentlig avløp. Normalkostnaden kan gjelde hele kommunen, eller være spesifikk for ett område.

Dersom kommunen skal ha normalkostnad vil det kreve store ressurser å både finne normalkostnaden i de forskjellige områdene samt justere dette i takt med generell prisstigning. Hvis en normalkostnad skal gjelde hele kommunen, bør utgangspunktet være at normalkostnaden er den samme alle steder i kommunen. Samtidig kan det være betenkelig med at normalkostnaden er lik overalt i en kommune som er veldig ulik fra område til område innad i kommunen på grunn av varierende grunnforhold og hvordan offentlig nett er anlagt. En normalkostnadsberegning er i praksis komplisert å beregne, noe departementet har sagt at de har forståelse for.

3) Skjønnsmessig vurdering i hvert enkelt tilfelle

Det siste og mest praktiske og gjennomførbare alternativet, er at kommunen gjør en konkret helhetsvurdering i hver enkelt sak, herunder vurderer nærhet og

forholdsmessighet, og ev. vurderer om det foreligger særlige grunner som kan unntas fra tilknytningsplikt. Det er dette alternativet som anbefales i tråd med gjeldende praksis og uttalelser.

Dagens situasjon

De to siste årene har det vært flere klagesaker, hvor klager viser til nevnte øvre tak og dermed mener at hen ikke har plikt til å tilknytte seg til offentlig ledning dersom kostnadene overstiger dette.

Dette er en utfordring da taket/ kostnadsgrensen ikke gjenspeiler kommunen slik det er i dag sammenlignet med hvordan det var før kommunesammenslåingen. Taket/ kostnadsgrensen har heller ikke blitt justert i takt med prisstigning.

De siste årene har det også kommet en rekke uttalelser fra Statsforvalter og departement angående uforholdsmessige kostnader. Disse tilsier at det må gjøres en konkret skjønnsmessig vurdering i hver enkelt sak. Kommunens angitte kostnadsgrense er dermed ikke lengre i tråd med uttalelsene og praksisen som har utviklet seg på rettsområdet. Norsk Vanns anbefaling er også å fjerne kostnadsgrensen/ taket og heller gjøre en konkret vurdering i hver sak, i tråd med gjeldende praksis.

Praksis i andre kommuner

Lillestrøm og Bærum kommune har ikke normalkostnad/maksgrense – de foretar en skjønnsmessig vurdering i hver sak om det er rimelig å kreve tilknytning eller ikke iht. lov og praksis. Porsgrunn og Lier kommune har ingen normalkostnad, men et tak. De opererer med tilskuddsordning der tilknytningskostnaden for eksisterende boliger overstiger hhv. 1G og 2G (folketrygdens grunnbeløp). Tilskuddet dekkes av skattemidler og ikke selvkostmidlene. Drammen kommune har ikke hatt normalkostnader for områder, men har tatt utgangspunkt i meterpris basert på grunnforhold, bebyggelse med mer. Det har vært tak på kostnad for eier i henhold til tidligere felles hovedplan for vann og avløp (i regi av GVD samarbeidet).

Statsforvalterens syn på Asker kommunes praksis

Statsforvalteren har også vært skeptisk til kostnadsgrensen Asker kommune opererer med. Statsforvalteren har slått fast i en spesifikk klagesak at dagens "tak" i tidligere Asker ikke er bindende og anbefaler at Asker kommune fjerner denne grensen da denne er misvisende, og verken er oppdatert eller prisindeksregulert siden 2014. Statsforvalteren vektlegger at det må alltid foretas en konkret helhetsvurdering for å avgjøre om det er rimelig å kreve tilknytning.

3. Sakens relevans for de tre bærekraftsdimensjonene

Hensyn til klima, natur og miljø har fått langt større fokus. Rensekravene i forurensningsforskriften skal praktiseres strengere i tråd med Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden samt temaplan vann og vannmiljø, og dette vil i mange tilfeller kunne være ensbetydende med tilknytning til offentlig avløpsledning. Økt tilknytningsgrad til offentlig ledningsnett vil bidra til lavere risiko for forurensning fra private anlegg ut i grunnen, bekker og vassdrag, noe som igjen har en betydning for kommunens miljømål. Lavere risiko for forurensning vil også spare kommunen for unødvendige utgifter.

4. Tidligere behandling

- Gamle Asker kommune arkiv sak nr. 13/3723 Prosjekt Spredt avløp punkt 2a), se vedlegg.
- Gamle Røyken og Hurum kommuner vedtok hhv 25.10.2010 og 20.04.2010 å slutte seg til ambisjonene og strategiene i Felles hovedplan vannforsyning og avløp i Drammensregionen.

5. Kommunedirektørens vurdering

Det offentlige avløpsnett og renseanleggene driftes av selvkostmidler. Det betyr at avløpsgebyrene og tilknytningsgebyrene finansierer drift, vedlikehold og utbygging av avløpsnett og renseanleggene.

Reglene om tilknytningsplikt ivaretar dermed hensyn til at offentlig avløpstransport blir bygd ut og drevet teknisk og driftsøkonomisk rasjonelt. Private anlegg er mindre driftssikre og forbundet med større fare for forurensning. Levetiden for anleggene er begrenset, og risikoen for forurensning øker i takt med anleggets alder. Private anlegg er også mer ressurskrevende da de er avhengige av jevnlig slamtømming og oppfølging/tilsyn fra kommunen. Ved tilknytning til offentlig ledning har man bedre kontroll på forurensningen. Dette er bakgrunnen for at Asker kommune ønsker at flere skal tilknytte seg offentlig avløp.

I dag har Asker kommune forpliktet seg til å følge opp regjeringens «Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv», samt den nye temaplanen for vann og vannmiljø. Tilknytning av private avløpsanlegg til det offentlige avløpsnett er en viktig del av tiltakene som omhandler spredt avløp. Kommunen skal praktisere rensekravene i forurensningsforskriften strengt, og det vil i flere områder være vanskelig å tilfredsstille disse på grunn av dårlige grunnforhold. I slike tilfeller kan tilknytning til offentlig avløpsledning være eneste alternativ.

Røyken og Hurum kommuner var før kommunesammenslåingen en del av Godt Vann Drammensregionen (GVD) (i dag Godt vann (GV)). I dette samarbeidet var det lagt til rette for at det, i tilfeller hvor anleggskostnaden var høy (over 2G), kunne gis

tilskudd for at boliger skulle knytte seg til offentlig vann- og avløp. Dette var en politisk beslutning som hadde som formål at flere knyttet seg til offentlig avløpsledning. Både Hurum og Røyken kommuner vedtok våren 2010 å slutte seg til ambisjonene og strategiene i Felles hovedplan vannforsyning og avløp i Drammensregionen.

“Temaplan vann og vannmiljø” vedtatt mars 2022 for nye Asker kommune, erstatter tidligere hovedplaner for vann, avløp og overvann i de tidligere kommunene Hurum og Røyken, samt gamle Asker. Det betyr at den gamle praksisen i Røyken og Hurum angående tilskuddsordningen for kostnader over 2G ikke gjelder lenger i det hovedplanene til disse kommunene ble erstattet med ny hovedplan (dvs. Temaplan) for nye Asker kommune.

Vedtaket Asker kommune innførte i 2014 om maksgrensen var et kommunestyrevedtak. Dette vedtaket var ikke en del av noen hovedplan, men et eget vedtak. Så selv om det i ny temaplan fra 2022 fremgår at denne erstatter alle gamle hovedplaner for alle de tre gamle kommunene, så vil det fortsatt ikke erstatte gamle Asker kommunes vedtak av 2014, og derfor bør det være et nytt vedtak her, som opphever det gamle vedtaks punktet om maksgrensa. Dette er bakgrunnen for at denne saken legges frem. Denne opphevelsen vil også sikre likebehandling og harmonisering, på linje med opphevelse av maksgrense og kostnadstilskudd for de tidligere kommunene Røyken og Hurum.

I tråd med anbefalinger fra Statsforvalteren og Norsk Vann, samt praksis i andre kommuner på Østlandet, anbefaler kommunedirektøren å oppheve punkt 2 a i vedtaket for gamle Asker som gjelder maksgrensen. Kommunedirektøren anbefaler at det ikke opereres med noen maksgrense, men at det i stedet gjøres en konkret helhetsvurdering i hver enkelt sak om eier kan pålegges tilknytning til offentlig nett eller ikke. Det vil på denne måten oppnås lik praksis i hele kommunen. Ved å vurdere hver enkelt sak for seg, vil man også kunne legge til grunn i vurderingen de ulike geografiske og topografiske forskjellene i kommunen.

Da vedtaket anses å ha forskrifts form, sendes forslaget på høring før endelig vedtak.

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg:

Saksprotokoll Kommunestyret - Spredt avløp - Utvalgssak 61-14

Saksframlegg

Arkivsak
23/03187-4

Saksbehandler
Ratnes Lahouratate

Behandles av
Utvalg for samfunnstjenester

Møtedato
01.06.2023

Høringssak - tilknytningsplikt for private avløpsanlegg - opphøvelse av maksgrænse

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Asker kommunes vedtak av 2014 om maksgrænse på 250.000 kroner for tilknytningsplikt (tilknytning til offentlig avløpsledning) etter pbl. kap. 27 anbefales opphevet.
2. Asker kommune gjør en konkret helhetsvurdering i hver enkelt sak om pålegg om tilknytningsplikt basert på lov og praksis.

1. Sammendrag og konklusjon

Under politisk møte for Utvalg for samfunnstjenester den 23.03.2023 ble overnevnte sak behandlet. Under møtet ble administrasjonen bedt om å utdype nærmere hvordan den skjønnsmessige vurderingen i tilknytningspliktsaker blir vurdert.

Saken ble lagt ut til høring, men det kom ingen høringsinnspill i saken. Norsk vann har sagt at det ikke anbefales å ha et øvre tak i kommunen, og har utdypet hvorfor det kan være uheldig med et slikt tak.

Det ble uttrykt bekymring på møtet 23.03.2023 at innbyggere vil kunne pålegges høye kostnader og om det finnes noen ytterpunkter/ ramme for hva den høyeste kostnaden kan være ved tilknytning. Kort sagt, er det vanskelig å gi et konkret tall på hva det tallet i praksis kan være, men Statsforvalteren har i klagesaker gitt noen antydninger på hva som er akseptable kostnader.

Kommunedirektørens fortsatte anbefaling, i tråd med Norsk vann, Statsforvalteren og departementets uttalelser, er at man opphever det øvre taket vedtatt i 2014 for Asker kommune og i stedet gjør en konkret helhetsvurdering i hver enkelt sak for å avgjøre om eier kan pålegges tilknytning til offentlig nett eller ikke. Dette vil resultere i lik praksis og harmonisering over hele kommunen, og innebærer at helse- og forurensningsmessige forhold vil vektlegges. Hovedregelen er at man har en tilknytningsplikt etter loven.

2. Bakgrunn for saken/saksopplysninger

Bakgrunnen for saken

Formålet med denne saken er å oppnå en enhetlig praksis og harmonisering av saksbehandlingen i Asker kommune. For å adressere spørsmålene/ bekymringene fra første møtet 23.03.2023, må vi kort forklare bakgrunnen og regelverket rundt tilknytning.

Eksisterende bebyggelse har på visse vilkår tilknytningsplikt til offentlig ledning, og kommunen kan da kreve dette. Vilkårene følger av plan -og bygningsloven §§ 27-1 (vann) og 27-2 (avløp) og forurensningsloven § 23.

Når det gjelder tilknytningsplikt, hadde Røyken og Hurum kommuner tidligere en praksis som ble politisk vedtatt (i deres hovedplaner) med en maksgrense (på 2G) for tilknytningskostnader med en tilskuddsordning. Dette ble i etterkant opphevet gjennom vedtak av ny temaplan for vann og vannmiljø. Asker kommune innførte i 2014 maksgrense /kostnads grense på kr.250 000 inkl. mva for å kreve tilknytning til offentlig ledningsnett. Denne er nå utdatert og gjelder geografisk kun for gamle Asker.

Vi erfarer at taket i dag er for lavt da den ikke er prisjustert på 9 år. Den tar heller ikke hensyn til dagens kostnader ifm. tilknytning eller kostnader ifm. nye og økte renskrav.

Det er ønskelig å sikre likebehandling og harmonisering av regelverket i Nye Asker kommune. I tillegg har interesseorganisasjonen for vann og avløp i Norge, Norsk Vann, vært tydelige på at ved vedtak om øvre tak/ maksgrense så vil kommunene måtte gi økonomisk støtte (tilskudd) dersom kostnader i forbindelse med tilknytning overstiger vedtatte maksgrense. Kommunalt bidrag til private på denne måten er ikke ønskelig.

I forrige saksfremlegg til møte 23.03.2023, (sak 15/23), se vedlegg, ble det vist til 3 mulige alternativer kommunen har ved pålegg om tilknytning for å øke eiers forutberegnelighet:

- 1) Sette et "øvre tak" (maksgrense med tilskuddsordning for overskytende beløp)

- 2) Finne normalkostnad(er) i kommunen
- 3) Gjøre en skjønnsmessig/ konkret helhetsvurdering i hvert enkelt tilfelle

Disse ble nærmere forklart og vurdert i forrige saksfremlegg.

Høringsrunde

Denne saken ble lagt ut til høring med frist til 01.05.2023. Det er ikke mottatt skriftlige høringssvar til saken, men i samtale med Norsk Vann om problemstillingen, har de pekt på at det er uheldig å sette et øvre tak for kostnadene ved tilknytningsplikt fordi et fastsatt tak gjør at loven og plikten lovgiver har vedtatt uthules. De påpeker at isteden for et slikt øvre tak, bør kommunen foreta gode og grundige forholdsmessighetsvurderinger i det enkelte tilfellet dvs. konkret helhetsvurdering i hver sak. Det er dermed unødvendig med et slikt tak da det finnes allerede regler og praksis som setter skranker. En annen konsekvens de minner om er at dersom vedtatt øvre tak overstiges, kan (i praksis) tilknytningsplikten falle bort, og det er ikke ønskelig eller i tråd reglene om tilknytningsplikten. Kommunen må eventuelt vedta å betale det overskytende som tilskudd hvis man skal overholde tilknytningsplikten. Dette kan ikke tas av selvkostmidlene da det ikke er «nødvendig kostnad». Midlene må således finnes i det ordinære budsjettet til kommunen.

Utdypende forklaring etter forrige behandling i HUST

Det henvises til redegjørelsen i saksfremlegget sak 15/23 i møtet 23.03.23. Under følger utdypende forklaringer til hvordan man vurderer hovedregelen og unntakene i tilknytningssaker.

Hovedregel - tilknytningsplikt

Først og fremst understrekes det at plikten til å tilknytte seg offentlig avløpsledning følger direkte av i plan- og bygningsloven § 27-2. Hovedregelen er at når offentlig avløpsledning går over eiendommen, i veg som støter til den, eller over nærliggende areal, skal bygning som ligger på eiendommen knyttes til avløpsledningen. «Skal» betyr at man har en plikt til å tilknytte seg, det er altså ikke valgfritt. Departementet har tidligere uttalt at en avstand på opptil 500-600 meter anses som «nærliggende areal». Det betyr at boliger over 500-600 meter unna offentlig ledning, vil kommunen i utgangspunktet ikke pålegge tilknytning (med mindre særlige hensyn spiller inn her).

Unntak fra hovedregel

Kommunen kan gjøre unntak fra hovedregelen, og unntaksvis godkjenne en annen ordning dersom:

- A) kostnaden ved å tilkoble eiendommen til offentlig nett er «uforholdsmessig stor» eller
- B) «særlig hensyn»/ grunner tilsier det,

A) Unntak pga uforholdsmessig stor kostnad

Ved vurderingen av «uforholdsmessig stor kostnad» har det betydning både for hva som er «nærliggende areal» og om man kan «godkjenne annen ordning» (denne vurderingen kan være overlappende.) Her må det gjøres en *konkret helhetsvurdering*

av hva som regnes som uforholdsmessig stor kostnad (sammenholdt med nærhet). Det er antatt at så lenge eiendommen ligger i rimelig nærhet til ledningsnettet, vil kostnadene normalt ikke bli urimelig høye dvs. ikke uforholdsmessige.

Under en slik kostnadmessig vurdering, har Vann og vannmiljø en praksis på å vurdere følgende momenter i tråd med lovverket og praksis:

- Vurdere:
 - Tomtestørrelsen
 - Tomtens utnyttingsgrad
 - Bebyggelsens/ eiendommens bruksformål
 - Terrenget
 - Grunnforholdene
- Vurdere hva det *alternativt koster* med utbygging av en separat avløpsløsning sammenlignet med en tilknytning til offentlig ledning.
- Vurdere om *fordelen* av tilknytning opp mot kostnaden for å tilknytte seg.
- Vurdere *holdbarheten* av eksisterende avløpsløsning, og eventuelt forby bruk av gjeldende avløpsløsning dersom den ikke tilfredsstillers dagens krav.
- Vurdere om det foreligger *helsemessige forhold eller fare for forurensing* som kun kan løses tilfredsstillende ved tilknytning til offentlig ledning?

Under forholdsmessighetsvurderingen har Asker kommune hatt en praksis at man i varselbrevet (om pålegg) ber grunneier innhente minimum 2 tilbud fra entreprenører som angir kostnadene ved tilknytning, og sammenligner høyeste og laveste tilbud. Her får kommunen en pekepinn på kostnadsnivået og kan dermed vurdere om kommunen skal gi pålegg. I tilfeller hvor kostnadene kan bli veldig høye, har administrasjonen latt være å gi pålegg om tilknytning.

Merk at departementet har uttalt seg at *økonomien* til eieren av den aktuelle eiendommen ikke vil være avgjørende ved denne vurderingen.

B) Unntak pga særlige grunner

Det kan gjøres unntak fra tilknytningsplikt til tross for at kostnadene er forholdsmessige, f.eks. hvis følgende særlige grunner tilsier det;

- 1) det er allerede etablert en god løsning for vann og avløp eller
- 2) det nylig er investert i et anlegg på eiendommen.

Her må det gjøres en *konkret vurdering av kvaliteten på det enkelte anlegg*. Det offentliges og samfunnets interesser, lovverk knyttet til helse og forurensning vil ofte gå foran den enkeltes ønske om å beholde privat løsning. Det er viktig for kommunen å oppnå en samlet og enhetlig løsning fremfor den enkeltes private ordninger. Det vil gi kommunen bla. bedre oversikt, kontroll og vedlikehold, se vedlagte saksfremlegget.

Unntakene er en «kan-unnta» bestemmelse, slik at vurderingen er skjønnsmessig og behandles som en *dispensasjonssak* (dvs. få dispensasjon fra tilknytningsplikten). Alt i alt, må det foreligge en *klar overvekt av hensyn som taler for å fravike tilknytningsplikten*. Det tolkes slik at det skal en del til før man kan gi unntak fra

tilknytningsplikten. Der det kommer på spissen om man kan gi unntak (at kostnadene er uforholdsmessige, eller om det foreligger særlige grunner), vil det i realiteten ofte bero på en helhetsvurdering om tilknytningsplikten slår inn.

Saksbehandling

Under saksbehandlingen vil administrasjonen følge forvaltningsrettslige rettsprinsipper samt forvaltningsloven, slik at den som pålegges tilknytningsplikt har bla. mulighet til kontradiksjon. Det er også klagerett på vedtaket (pålegg om tilknytningsplikt), og da vil Statsforvalteren avgjøre om vårt vedtak skal opprettholdes eller oppheves. Rettsikkerheten til grunneier blir dermed ivaretatt.

3. Sakens relevans for de tre bærekraftsdimensjonene

Hensyn til klima, natur og miljø har fått langt større fokus. Rensekravene i forurensningsforskriften skal praktiseres strengere i tråd med Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden samt Temaplan for Vann og vannmiljø, og dette vil i mange tilfeller kunne være ensbetydende med tilknytning til offentlig avløpsledning. Økt tilknytningsgrad til offentlig ledningsnett vil bidra til lavere risiko for forurensning fra private anlegg ut i grunnen, bekker og vassdrag, og ikke minst til naboens tomt, noe som igjen har en betydning for kommunens miljømål. Lavere risiko for forurensning vil også spare kommunen for unødvendige utgifter.

4. Tidligere behandling

Se saksprotokoll fra møtet 23.03.2023 sak 15/23. Det ble vedtatt at saken skulle legges ut på høring.

5. Kommunedirektørens vurdering

I henhold til vedtatte Temaplan for Vann og vannmiljø (vedtatt 2022) er det mange av de ca. 4200 private avløpsrenseanleggene i Asker som ikke tilfredsstillt krav satt i lokal forskrift. En del av disse anleggene ligger forholdsvis nær eksisterende offentlig avløpsledning og har derfor tilknytningsplikt til offentlig avløpsnett. Det antas at ca. 1000 boliger kan tilknyttes kommunalt avløp gjennom pålegg fra kommunen. En del boliger ligger så spredt og så langt fra kommunalt ledningsnett, at de må fortsette å ha private avløpsløsninger.

Hensikten med reglene om tilknytningsplikt er å få flest mulig over på offentlige ledningsnett der dette er mulig (ut fra reglene om tilknytningsplikt). Dette for at det skal være flere å dele kostnadene på, men kanskje enda viktigere er at dette er ansett som et viktig verktøy i opprydningen av spredt avløp og den forurensningsfaren slikt avløp kan representere og gjerne faktisk representerer i realiteten.

I dag har Asker kommune forpliktet seg til å følge opp regjeringens «Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv». Tilknytning av private avløpsanlegg til det offentlige avløpsnettet er en viktig del av tiltakene som omhandler spredt avløp. Kommunen skal praktisere rensekravene i forurensningsforskriften strengt, og det vil i flere områder være vanskelig å

tilfredsstill disse på grunn av dårlige grunnforhold. I slike tilfeller kan tilknytning til offentlig avløpsledning være eneste alternativ. Reglene om tilknytningsplikt ivaretar dermed hensyn til at offentlig avløpstransport blir bygd ut og drevet teknisk og driftsøkonomisk rasjonelt. Private anlegg er mindre driftssikre og forbundet med større fare for forurensning. Levetiden for anleggene er begrenset, og risikoen for forurensning øker i takt med anleggets alder. Private anlegg er også mer ressurskrevende da de er avhengige av jevnlig slamtømming og oppfølging/tilsyn fra kommunen. Ved tilknytning til offentlig ledning har man bedre kontroll på forurensningen. Dessuten kan tilknytning være en miljøgevinst spesielt for naboer som er utsatt for forurensning fra grunneiere med private, eldre eller utdaterte løsninger. Dette er bakgrunnen for at Asker kommune ønsker at flere skal tilknytte seg offentlig avløp. Vår erfaring er at de fleste ønsker å tilknytte seg offentlig ledning.

I klagesaker fra 2019-2022 som gjelder Asker kommune, har Statsforvalteren sagt at kr. 375.000 er *godt innenfor* uttalte forutsetningene departementet har satt. I en annen klagesak, uttalte Statsforvalteren at ca kr. 450.000 ikke var å anse som uforholdsmessig stor kostnad. Vedtaket er fra 2019, og oppjustert for KPI tilsvarer det etter dagens kroneverdi ca kr. 520.000 i 2023. Med en justering for prisøkningen i VA-bransjen er tallet enda høyere. Så med andre ord er overkant av kr 500.000 innenfor det som regnes som forholdsmessig kostnad, iht Statsforvalterens vedtak/uttalelse. Selv om det i enkelte klagesaker har blitt antydnet av Statsforvalteren at visse beløp er innenfor grensa for "uforholdsmessige stor kostnad", er det vanskelig å angi et konkret beløp siden dette kan endre seg over tid og fra sak til sak. Vi har ingen statistikk over tilknytningssaker om hvor ytterpunktene for tilknytningskostnader i Asker går, og det blir derfor vanskelig å angi et spesifikt tall for ytterpunktet/ øvre maksgrense.

Dersom det mot anbefalingen settes et tak på kr. 500.000, så bør man teknisk sett gi tilskudd fra kommunen over overskytende beløp dersom man fastholder pålegg om tilknytning. Tilskudd må komme som ekstrabevilgning fra kommune og kan ikke tas fra selvkost. I praksis gir ikke Asker kommune slik tilskudd og har heller ikke gjort det i Gamle Asker kommune.

Et vedtatt øvre tak fungerer ikke lenger når både kostnader, prisstigning og forventninger til rensing endrer seg. Hva som er en urimelig høy kostnad, vil måtte derfor bero på en konkret vurdering fra sak til sak. Problemet med en for lav fastsatt øvre tak, er at kommunen som forurensningsmyndighet kan komme til kort og man får ikke utført ansvaret og oppgavene som slik myndighet. Et fastsatt tak vil også måtte bety at man må jevnlig justere dette beløpet over tid og innebære tidskrevende og ressurskrevende politiske prosesser.

I tråd med Norsk vann, Statsforvalteren og departementets uttalelser, er det kommunedirektørens anbefaling at man opphever det øvre taket vedtatt i 2014 og at det gjøres en konkret helhetsvurdering i hver enkelt sak om eier kan pålegges tilknytning til offentlig nett eller ikke. Dette vil resultere i lik praksis og harmonisering over hele kommunen, og innebære at helse- og forurensningsmessige forhold vil vektlegges.

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg:

Tilknytningsplikt for private avløpsanlegg - opphevelse av maksgrense
Saksprotokoll ST, 23032023, Sak 15/23, Tilknytningsplikt for private avløpsanlegg -
opphevelse av maksgrense

Saksframlegg

Arkivsak
23/09216-1

Saksbehandler
Ole Martin Marius
Gulbrandsen

Behandles av
Utvalg for samfunnstjenester
Formannskapet

Møtedato
01.06.2023
20.06.2023

Askers damanlegg

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Damsikkerhetsarbeidet knyttet til kommunens dammer, tas til orientering
2. Investeringsbehovet i perioden 2024-2030 på damanlegg knyttet til tidligere vannforsyning, finansieres med vanngbyret innenfor allerede vedtatte budsjetttrammer.
3. Investeringsbehovet i perioden 2024-2030 på øvrige damanlegg, finansieres over kommunebudsjettet, og søkes innarbeidet i HP fra og med 2024.

1. Sammendrag og konklusjon

Et damanlegg er et byggverk som demmer opp vann i en innsjø eller elv. Damanlegget fører til at vann kan lagres i et magasin. Dammer og andre vassdragsanlegg kan være en fare for samfunnet om ikke sikkerheten ved anleggene blir tatt på alvor. Ansvar for sikkerheten er plassert hos eier av damanlegget. NVE skal påse at eieren følger opp kravene til sikkerhet som blir stilt gjennom lovverket.

Alle dammer skal vurderes og plasseres i en konsekvensklasse som angir hvilken fare et evt. dambrudd vil få på omgivelsene på nedsiden av dammen. Etter kommunesammenslåingen i 2020 er Asker kommune eier av 24 damanlegg. Alle damanleggene er nå vurdert og gitt en konsekvensklasse. Flere av tidligere klassifiserte dammer fikk høyere konsekvensklasse etter den nye vurderingen.

Vassdragsteknisk ansvarlig (VTA) skal fortløpende vurdere og komme med forslag til tiltak som er nødvendige for å ivareta sikkerheten. Det mest omfattende tiltaket vil være en full rehabilitering, ombygging eller nyetablering av eksisterende dam.

Som resultat av VTA's vurderinger, vil fire av dammene til Asker kommune ikke ha tilfredsstillende stabilitet/sikkerhet i henhold til dagens regelverk. Det er derfor lagt en prioritert plan for rehabilitering av disse dammene i tidsrommet 2024-2030. Dette gjelder:

1. Høymyrdammen
2. Rordammen
3. Bjørvann
4. Dam Store Sandungen

Totalt investeringsbehov for disse dammene vil i perioden 2024 til 2030 være ca. 120 mill. kr. Ved full rehabilitering/nyetablering av en dam vil det gjennomføres mulighetsstudier som belyser handlingsrommet for om damanlegget skal opprettholdes, reduseres eller legges ned. En anbefaling vil være basert på en vurdering av naturverdier, kulturhistorie og rekreasjonsverdier, i tillegg til økonomi. Anbefalingen skal legges fram for politisk behandling før den sendes NVE for videre behandling.

2. Bakgrunn for saken/saksopplysninger

Et damanlegg er et byggverk som demmer opp vann i en innsjø eller elv. Damanlegget fører til at vann kan lagres i et magasin. Damanleggets konstruksjon avhenger blant annet av når dammen ble bygd, forholdene på damstedet, størrelsen på det magasinet man ville skape og datidens myndighetskrav. I tidligere tider ble norske dammer bygd for å skaffe vann til bl.a. sagbruk, mølledrift, jernverk, gruvedrift, tømmerfløting og isproduksjon. Disse dammene ble ofte bygd av tre (tømmerkistedammer) eller hogde steinblokker (murdammer).

Lovkrav og myndighetsutøvelse

Dammer og andre vassdragsanlegg kan være en fare for samfunnet om ikke sikkerheten ved anleggene blir tatt på alvor. Ansvar for sikkerheten er plassert hos eier av damanlegget. NVE skal påse at eieren følger opp kravene til sikkerhet som blir stilt gjennom lovverket.

Damanleggene er underlagt et omfattende regelverk som NVE forvalter:

- **Forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg** (damsikkerhetsforskriften) skal fremme sikkerhet ved vassdragsanlegg og forebygge skade på mennesker, miljø og eiendom.
- **Forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen** (IK-vassdrag) skal sikre at det etableres internkontroll og fremme kontinuerlig forbedringsarbeid, slik at krav fastsatt i eller i medhold av vassdragslovgivningen blir oppfylt.
- **Lov om vassdrag og grunnvann** (vannressursloven) har til formål å sikre en samfunnsmessig forsvarlig bruk og forvaltning av vassdrag og grunnvann.

Dette regelverket regulerer ansvarsforhold, definerer ulike roller som skal ivaretas og stiller krav til både organisasjon og kvalitetssystem. Det stilles strenge kompetansekrav til de ulike rollene, både i form av formalkompetanse og erfaring. Til alle rollene kreves det bestått eksamen i ulike damsikkerhetskurs. Det stilles også krav om uavhengighet knyttet til flere utredninger og beregninger, og det stilles spesielle kompetansekrav til prosjekterende og entreprenør ved damrehabilitering. NVE skal godkjenne alle disse rollene på personnivå.

Ansvarlige eier (kommunen/virksomhet) har ansvaret for at krav blir overholdt, at det foreligger hensiktsmessige rapporteringsrutiner og at organisasjonen har kvalifisert personell.

Leder i virksomheten har det overordnede ansvaret for at kravene som er stilt til ansvarlig eier blir ivaretatt. Dette omfatter internkontroll, tilstrekkelig med kvalifisert personell, sikkerhetskrav og rapportering.

Vassdragsteknisk ansvarlig (VTA) har det faglige ansvaret for å følge opp sikkerheten ved vassdragsanleggene. Dette innebærer etablering og drift av internkontrollsystemet, overvåking av sikkerhet, forslag om tiltak for å ivareta sikkerheten, påse at krav ved ombygging ivaretas, rapportering av avvik til leder og opplæring av stedfortredende VTA og tilsynspersonell.

Stedfortredende VTA er stedfortreder for VTA.

Tilsynspersonell utfører tilsyns- og beredskapsoppgaver og rapporterer til VTA.

Alle dammer skal vurderes og plasseres i en konsekvensklasser som angir hvilken fare et evt. dambrudd vil få på omgivelsene på nedsiden av dammen. Tabellen under viser en oversikt over hvordan en dam blir vurdert og tildelt en konsekvensklasse.

Tabell Klassifiseringskriterier.

Konsekvens-klasse	Boenheter	Infrastruktur, samfunnsfunksjoner	Miljø og eiendom
4	> 150		
3	21-150	Skade på sterkt trafikkert veg eller jernbane, eller annen infrastruktur, med spesielt stor betydning for liv og helse	Stor skade på spesielt viktige miljøverdier eller spesielt stor skade på fremmed eiendom
2	1 – 20	Skader på middels trafikkert veg eller jernbane eller annen infrastruktur med stor betydning for liv og helse.	Stor skade på viktige miljøverdier eller stor skade på fremmed eiendom
1	Midlertidig oppholdssted tilsvarende < 1 permanent boenhet	Skader på mindre trafikkert veg eller annen infrastruktur med betydning for liv og helse	Skade på miljøverdier eller fremmed eiendom

Dammer som representerer mindre fare for omgivelsene enn det som er angitt i tabellen over, plasseres i konsekvensklasse 0. Disse dammene blir ikke underlagt alle kravene til organisasjon, roller og systemer som er beskrevet over.

For å fastsette en konsekvensklasse på en dam må det utføres en Dambruddsbølgeberegning (DBBB). Denne beregningen skal vise utbredelsen av vannet hvis damanlegget skulle gå til brudd. Dette arbeidet er omfattende og krever god kartlegging av terrenget nedstrøms dammen, både topografi og eventuelle hindringer som broer og kulverter, og hva som blir berørt av infrastruktur og bygg. DBBB danner også grunnlag for beredskapsplanlegging.

DBBB skal sendes inn til NVE som vurderer kvaliteten på beregningene og påser at krav etter Damsikkerhetsforskriften er fulgt. NVE fattar deretter vedtak på konsekvensklasse for anlegget.

I tillegg til DBBB stiller regelverket følgende krav til rutiner og frekvens på dokumentasjon som skal foreligge, for å sikre at damanlegget tilfredsstillers sikkerhetskrav:

- **Revurderinger**, er en grundig undersøkelse og tilstandsanalyse av et etablert vassdragsanlegg som skal klarlegge om anlegget har et tilfredsstillende sikkerhetsnivå.
- **Hovedtilsyn**, tilstandskontroll av alle viktige anleggsdeler, inkl. fundament og målesystemer, hvert 5. år
- **Periodisk tilsyn**, inspeksjon av alle viktige anleggsdeler, inkl. fundament og målesystemer med bruk av sjekklister, 1 – 2 ganger pr. år
- **Driftstilsyn**, tilstandskontroll av anlegget ut fra en enkel, visuell observasjon, 1 – 3 ganger pr. mnd.

- **Flomberegninger**, nødvendige data ved dimensjonering av nye dammer, og ved ombygging og revurdering.

Asker kommunes dammer og organisasjon

Etter kommunesammenslåingen i 2020 er Asker kommune eier av 24 damanlegg. Av disse er tre anlegg tidligere vannforsyningsdammer og en av disse er fortsatt krisevannforsyning. De resterende dammene har vært benyttet til forskjellig type industri og næring. Oversikt over dammene er vist i vedlagt kartutsnitt.

7 av dammene var klassifiserte i gamle Asker og 8 av dammene var klassifiserte i Røyken og Hurum. Etter kommunesammenslåingen ble det i tillegg registrert 9 dammer som ikke var klassifiserte. Alle damanleggene er nå vurdert og gitt en konsekvensklasse. Flere av de tidligere klassifiserte dammene fikk høyere konsekvensklasse etter den nye vurderingen.

Fordeling på de ulike konsekvensklassene:

- 8 stk. i klasse 0
- 5 stk. i klasse 1
- 4 stk. i klasse 2
- 5 stk. i klasse 3
- 2 stk. i klasse 4

Ved endret konsekvensklasse fulgte også endrede krav til kommunens organisasjon som skal ivareta sikkerheten etter Damsikkerhetsforskriften. Dette gjaldt faglige kvalifikasjoner på personell, rutiner på overvåking og tilsyn, drift- og vedlikeholdsrutiner, samt beredskap og sikkerhet for allmennheten. Dette er nå ivaretatt.

Som det kommer frem av regelverket over ansvarsforhold har vassdragsteknisk ansvarlig (VTA) en viktig rolle i organisasjonen. NVE har krav til kompetanse for VTA`er, avhengig av konsekvensklasse på damanlegget.

I dag leies det inn to eksterne VTA`er for Askers damanlegg – en gjennom avtale med privat foretak og en gjennom et kommunalt samarbeid i Drammensregionen - Godt Vann (GV). Fra 2024 skal VTA-rollen for alle damanleggene ivaretas gjennom Godt vann – samarbeidet.

Rehabilitering av dammer

Vassdragsteknisk ansvarlig (VTA) skal fortløpende vurdere og komme med forslag til tiltak som er nødvendige for å ivareta sikkerheten. Det mest omfattende tiltaket vil være en full rehabilitering, ombygging eller nyetablering av eksisterende dam.

Som resultat av slike vurderinger sammen med konsekvensen av at flere av kommunens dammer har havnet i en høyere konsekvensklasse, vil fire av dammene ikke ha tilfredsstillende stabilitet/sikkerhet i henhold til dagens regelverk. Det er derfor lagt en prioritert plan for rehabilitering av disse dammene i tidsrommet 2024-2030. Dette gjelder:

1. **Høymyrdammen** – tidligere isdam
2. **Rordammen** – tidligere prosessvann til bedrifter i Slemmestad
3. **Bjørvann** – tidligere vannforsyning til Sætreområdet og som i dag er krisevannkilde. Anlegget vil bli utfaset i løpet av 2026 når ny reservevannforsyning er etablert.
4. **Dam Store Sandungen** – tidligere vannforsyning til gamle Asker kommune

Ved en full rehabilitering/nyetablering står en overfor valget om å opprettholde dagens magasinnivå, redusere magasinnivået og damkonstruksjonen eller å fjerne damkonstruksjonen og tilbakeføre området til slik det var før dammen ble etablert.

Dammagasinene oppleves av mange som naturlige vann som har ligget der i lang tid. Dette gjør at en vurdering av damanleggets fremtid, krever omfattende vurderinger av naturverdier, kulturhistorie og rekreasjonsverdier i tillegg til økonomi.

Ved full rehabilitering/nyetablering av en dam vil det derfor utarbeides et mulighetsstudium som belyser handlingsrommet for om damanlegget skal opprettholdes, reduseres eller legges ned. Mulighetsstudiet vil legges frem for politisk behandling hvor anbefaling fattes. Endelig beslutning vil tas gjennom politisk behandling. NVE vurderer videre behandling av forslaget.

Askers øvrige dammer og eierskap

Det er gjennomført en kartlegging av alle Askers dammer. I tillegg til de kommunalt eide damanleggene er det registrert 211 dammer som er etablert enten ved utgraving eller oppdemming. I utgangspunktet er det grunneier som er eier av disse damanleggene med mindre det er gjort egen avtale om annet eierskap. Dameiere i Asker er f.eks. Oslo kommune/Oslo universitetssykehus, Viken fylkeskommune, Statkraft, Tofte og Filtvet vannverk og en rekke privatpersoner.

Alle dameiere må følge det samme regelverket for damsikkerhet som er omtalt over. NVE er myndighet og har ansvaret for å følge opp at dette blir ivaretatt. Asker kommune har ingen rolle overfor private og andre offentlige dameiere, i forhold til dette lovverket.

For dam Øvre Åby, som eies av Viken fylkeskommune, har imidlertid kommunen inngått en avtale om å ivareta drift- og vedlikeholdsansvaret, mot at fylkeskommunen dekker alle kostnadene.

Økonomi

For å møte kravene til rehabilitering som stilles i lovverket, har kommunens vassdragstekniske ansvarlig utarbeidet en investeringsplan for damrehabilitering. I planens framdrift er det lagt inn rom for nødvendige utredninger og politiske beslutninger knyttet til den enkelte dam. Det er lagt vekt på at dammene rehabiliteres etter hverandre både i forhold til kommunens kapasitet og for å spre investeringene over tid. Planen er utarbeidet for tidsrommet 2024 til 2030.

Tabell på investering

Damnavn	Prioritering	Etablert	Investeringskostnad pr. år - kostnad mill. kr					
			2024	2025	2026	2027	2028	2029
Hømyrdammen	1	1890	2	28				
Rordammen	2	Ukjent	1	1	18			
Bjør vann	3	1954	1	1	1	37		
Store Sandungen	4	1974				1	1	28
Total investeringskostnad pr. år			4	30	19	38	1	28

I investeringsplanen er det lagt til grunn at damanleggene opprettholdes med dagens magasinivolum. Gjennom mulighetsstudier skal alternative løsninger vurderes og legges fram for politisk behandling for hvert enkelt damanlegg. Kostnadene er basert på grove anslag med stor usikkerhet.

Kostnader for damanlegg som har vært eller som er en del av vannforsyningen kan finansieres med vanngebyret. I investeringsplanen gjelder dette Bjør vann og Store Sandungen. For de øvrige damanleggene må investeringene finansieres med bevilgninger i kommunens handlingsprogram.

3. Sakens relevans for de tre bærekraftsdimensjonene

Arbeidet med damanlegg berører bærekraftdimensjonene både sosialt, miljømessig og økonomisk. Anleggene har stor verdi i forhold til kulturhistorie, naturverdier og rekreasjon. I tillegg stilles det krav til store investeringer for å ivareta sikkerheten rundt dammene.

Forvaltningen av damanleggene krever derfor gode utredninger, vurderinger og prioriteringer i forhold til disse verdiene.

4. Tidligere behandling

Ingen tidligere behandling.

5. Kommunedirektørens vurdering

Arbeidet med damsikkerhet krever et systematisk arbeid og gode kvalitetssystemer. Kommunen har de siste årene etablert gode rutiner for å ivareta dette arbeidet og tilfredsstillende i dag gjeldende regelverk både i forhold til kompetanse og systemer.

Arbeidet er underlagt et strengt regelverk hvor NVE er myndighet. Fire av kommunens dammer tilfredsstillende i dag ikke dette regelverket. Kommunens vassdragstekniske ansvarlig har vurdert hvilke tiltak som er nødvendige og på det grunnlaget lagd en investeringsplan for perioden 2024-2030.

Investeringene er betydelige, men kommunen har ikke noe valg når det gjelder å gjennomføre tiltak. Gjennom mulighetsstudier vil det imidlertid vurderes om de foreslåtte investeringsnivåene kan reduseres gjennom å rive eller redusere det enkelte damanlegg.

Valg av løsning vil legges fram for politisk behandling.

Kommunedirektøren anbefaler på dette grunnlaget at nødvendige investeringer innarbeides i HP 2024-2027. Dammer som tidligere har vært benyttet til vannforsyning anbefales finansiert gjennom selvkostbudsjettet for vannforsyning.

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg:

Kart over Asker kommunes damanlegg

Saksprotokoll

Arivsak
23/09216

Saksbehandler
Ole Martin Marius Gulbrandsen

Behandlet av
1 Utvalg for samfunnstjenester
2 Formannskapet

Møtedato	Saksnr.
01.06.2023	31/23
20.06.2023	

Askers damanlegg

Utvalg for samfunnstjenester har behandlet saken i møte 01.06.2023 sak 31/23

Behandling

Innledning ved direktør Ragnar Sand Fuglum.

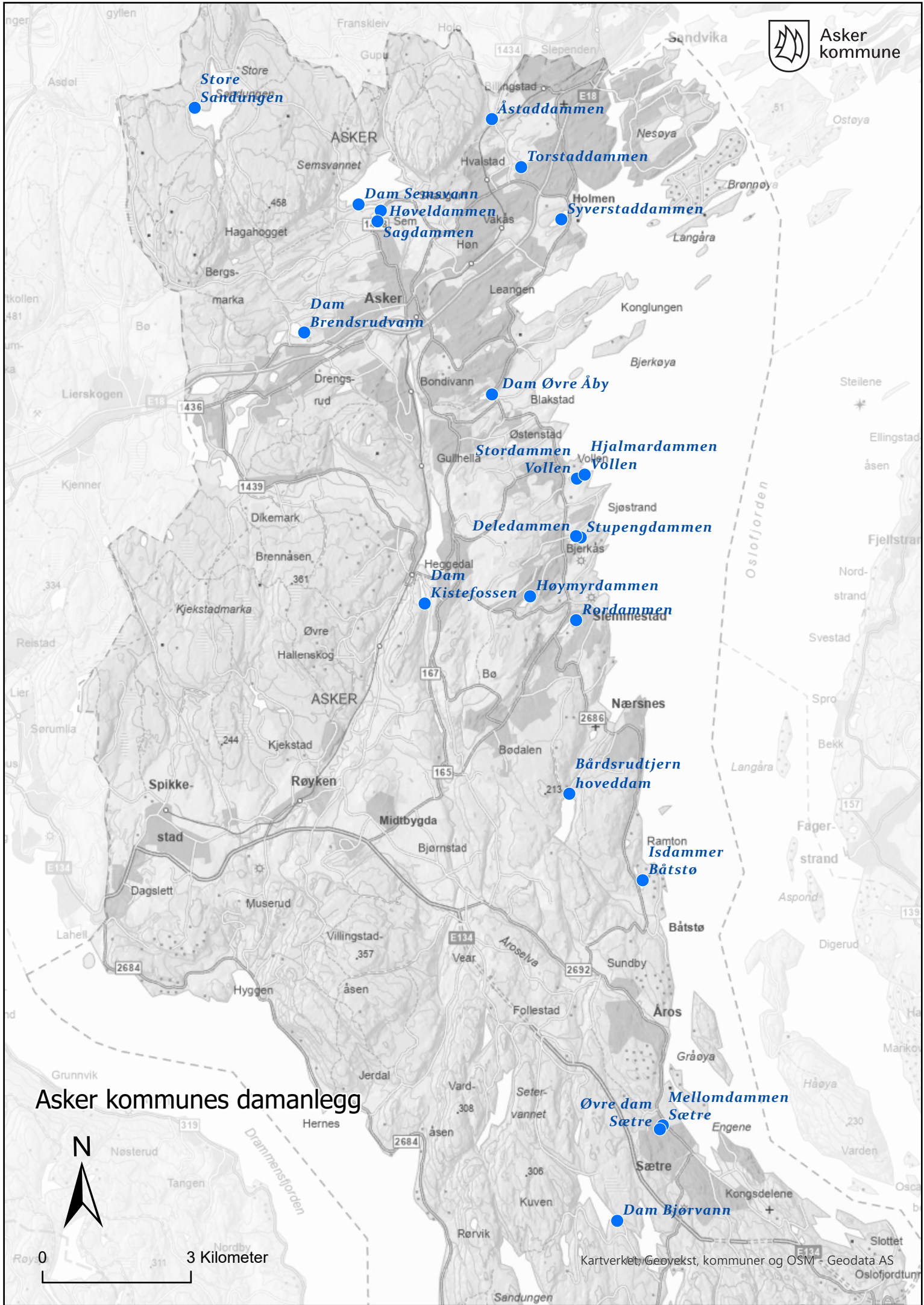
Presentasjon ved Marius Gulbrandsen, og direktør Ragnar Sand Fuglum, Funderud og Marius Gulbrandsen besvarte spørsmål.

Innstillingens punkt 1 og 3 ble enstemmig vedtatt.

Innstillingens punkt 2 ble vedtatt mot 1 stemme, Tore A. Larsen, FrP.

Vedtak

1. Damsikkerhetsarbeidet knyttet til kommunens dammer, tas til orientering
2. Investeringsbehovet i perioden 2024-2030 på damanlegg knyttet til tidligere vannforsyning, finansieres med vanngbyret innenfor allerede vedtatte budsjетtrammer.
3. Investeringsbehovet i perioden 2024-2030 på øvrige damanlegg, finansieres over kommunebudsjettet, og søkes innarbeidet i HP fra og med 2024.

Asker kommunes damanlegg

0 3 Kilometer

Saksframlegg

Arkivsak
23/09037-1

Saksbehandler
Vibeke Hansen Smith

Behandles av

Utvalg for oppvekst
Utvalg for velferd
Utvalg for samfunnstjenester
Utvalg for medborgerskap
Formannskapet
Kommunestyret

Møtedato

30.05.2023
30.05.2023
01.06.2023
01.06.2023
06.06.2023
13.06.2023

1. tertialrapport 2023 - økonomi

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Budsjettendringene vedtas i henhold til følgende tabeller:

Driftsbudsjettet:

Beløp i 1000

Budsjettendring	2023
Sum Sentrale budsjettendringer	0
1-Administrasjon og ledelse	
1. tertialrapport 2023 - Deltagerinnskudd VIKUS K-sak 14/23	72
1. tertialrapport 2023 - Erstatningssak Granlien betaling av saksomkostninger	2 300
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	1 925
Sum 1-Administrasjon og ledelse	4 297
2-Oppvekst	
1. tertialrapport 2023 - Gratis meningokk vaksine F-sak 33/23	1 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	14 748
Sum 2-Oppvekst	15 748
3-Velferd	
1. tertialrapport 2023 - NAV økt sosialhjelp	11 864
1. tertialrapport 2023 - Covid vaksinasjon over 75 år og sykehjemsbeboere våren 2023	1 191
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	10 189
Sum 3-Velferd	23 244

4-Samfunnstjenester	
1. tertialrapport 2023 - Interne leieavtaler utgår, Hyggenveien 35 og Vepsebolet bhg	-1 049
1. tertialrapport 2023 - Mulighetsstudier kontorarbeidsplasser i sentrum inkl. Trekanten	1 350
1. tertialrapport 2023 - Velodrom eierbidrag K-sak 83/22	5 400
1. tertialrapport 2023 - Husleie oppsigelse Asker internasjonale skole	3 100
1. tertialrapport 2023 - Interne husleieavtaler: Lensmannslia 4 og Drammensveien 915 forlenges ut 2023	3 459
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	7 824
Sum 4-Samfunnstjenester	20 084
5-Samfunnsutvikling	
1. tertialrapport 2023 - Opprettelse næringsutviklingsfond K-sak 36/23	3 500
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	159
Sum 5-Samfunnsutvikling	3 659
6-Medborgerskap	
1. tertialrapport 2023 - Underskuddsgaranti Vardåsen skisenter	250
1. tertialrapport 2023 - Strømstøtte til kirken	2 072
1. tertialrapport 2023 - Finansiering av kirkevakta - reduserer investering tilsvarende	1 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	874
Sum 6-Medborgerskap	4 196
9-Tjenesteovergripende	
1. tertialrapport 2023 - Økning av lønnsreserven	35 000
1. tertialrapport 2023 - Økning arbeidsgiveravgift	5 000
1. tertialrapport 2023 - Økt skatteanslag	-40 000
1. tertialrapport 2023 - Økt rammetilskudd	-39 063
1. tertialrapport 2023 - Økt integreringstilskudd	-10 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	289
1. tertialrapport 2023 - Bruk av disposisjonsfond	-22 454
Sum 9-Tjenesteovergripende	-71 228
Sum Budsjettendring	0

Investeringsbudsjettet:

Beløp i 1000

Budsjettendring	Budsjettkostnad	Budsjettinntekt
Hurtigbåtkai Slemmestad F-sak 245/22	4 000	
Bråset bo- og omsorgsenter - varmeanlegg	3 200	
Langenga velodrom	-5 400	
Kirke - kirkelige investeringer	-1 000	
Finansiering		
Økt merverdiavgifts refusjon		-640
Økt bruk av disposisjonsfond		-4 000
Redusert bruk av lån		3 840
Sum	800	-800
Overføring av midler fra 2023 til 2024 i 1000 kr		

Slemmestad - Vaterlandskvartalet	-67 000	
VAR - utbygging av vann- og avløpsanlegg	-50 000	
Barnehage - utvidelse Føyka	-47 000	
Idrett - ny idrettshall Røyken videregående skole	-37 000	
VAR - omlastestasjon Yggeset gjenvinningsstasjon	-30 000	
Psykisk helse og rus - omsorgsboliger Klokkarstua	-16 000	
Idrett - ny idrettshall Nesbru videregående skole	-15 000	
Skole - utvidelse Mellom-Nes	-14 500	
Spikkestad kirke og kultursenter Teglen - lekkasje	-10 000	
Idrett - mellomromprosjekt Risenga	-8 400	
Samferdsel - oppfølging av sykkelstrategi inkl FutureBike/bygg	-7 500	
Finansiering		
Redusert merverdiavgifts refusjon		44 480
Redusert bruk av lån		257 920
Sum	-302 400	302 400
Forskuttering av midler fra 2024 til 2023 i 1000 kr		
Skole - utvidelse Hvalstad	50 000	
Skole - ny skole Sætre	15 000	
Barnehage - erstatte Søndre Borgen barnehage	15 000	
Samferdsel - Terrasseveien trafikksikringstiltak	5 000	
Finansiering		
Økt merverdiavgifts refusjon		-17 000
Økt bruk av lån		-68 000
Sum budsjettjustering	85 000	-85 000

2. For øvrig tas 1. tertialrapport til orientering

1. Sammendrag og konklusjon

Kommunedirektøren legger med dette frem 1. tertialrapport 2023 med status knyttet til satsingsområdene økonomi og medarbeidere. Rapporten, med forslag til budsjettjusteringer, legges frem til behandling i formannskapet og kommunestyret.

Kommunen skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivarettatt over tid (Kommuneloven §14-1). Handlingsreglene viser hvorvidt kommunens samlede økonomi utvikler seg i ønsket retning og sier noe om kommunens handlingsrom.

Revidert nasjonalbudsjett 2023

Ved fremleggelse av Revidert nasjonalbudsjett 2023 (RNB) er inntektsrammen for landets kommuner økt med 2,1 mrd. kroner, fordelt på 1,6 mrd. etter kostnadsnøkkel og 0,5 mrd. etter skatteinngang. Kommunedirektøren foreslår å øke budsjettet for de frie inntektene med 79 mill. kroner for å kompensere tjenesteområdene for økt pris og lønnsvekst i 2023. Anslaget for kommunesektorens lønns- og prisvekst (kommunal deflator) er økt fra 3,7 prosent i vedtatt statsbudsjett til 5,2 prosent i RNB.

Økonomisk status

Årsprognosen viser et negativt avvik på tjenesteområdene på 28 mill. kroner, etter foreslåtte budsjettendringer. Årsprognosen er hovedsakelig forårsaket av den høye styringsfarten inn i 2023 med blant annet manglende kompensasjon for prisvekst fra 2022 som gir en innstrammings effekt på om lag 100 mill. kroner i budsjettet for 2023. Tjenesteområdene jobber med tiltak for å holde budsjetttrammene. Det vises til F-sak 54/23 «Handlingsprogram 2023-2026 – revidert budsjett og økonomiske utsikter fremover».

Økt utbytte på 9 mill. kroner fra kommunens selskaper reduserer den totale avviksprognozen til 19 mill. kroner i merforbruk fra vedtatt budsjett.

Skatteinntektene hittil i år er 10,2 mill. kroner (0,7 prosent) lavere enn budsjett. Skatteinngangen viser en vekst på 6,6 prosent sammenlignet med samme periode i fjor. Tilsvarende for kommunene samlet er en økning på 3,0 prosent.

Netto finans viser et positivt avvik på 93 mill. kroner i forhold til budsjett. Avviket skyldes i hovedsak positiv avkastning på Energifondet på 85,6 mill. kroner i forhold til budsjett og dette innebærer en avkastning på 110 mill. kroner hittil i år.

Asker kommune har igangsatt et omstillingsarbeid med en reduksjon i driftsbudsjettet på 30 mill. kroner i 2023. Det rapporteres på status på omstillingstiltakene i rapporten.

Budsjettendringer

Kommunedirektøren foreslår følgende budsjettendringer:

- 22,5 mill. kroner til endringer i budsjettforutsetninger og politiske vedtak.
- 40 mill. kroner til økt lønnsvekst og økt arbeidsgiveravgift.
- 36 mill. kroner til priskompensasjon.
- 11,9 mill. kroner til økt sosialhjelp (NAV).
- 1,2 mill. kroner til covid 19 vaksinasjon.

Videre kommer tekniske justeringer som ligger innenfor Kommunedirektørens fullmakter.

Budsjettjusteringene finansieres som følger:

- 22,5 mill. kroner fra disposisjonsfond.
- 79 mill. kroner til økt skatt- og rammetilskudd.
- 10 mill. kroner til økt integreringstilskudd.

Dette vil gi et netto driftsresultat på 0,5 prosent. Kommunedirektøren styrer fortsatt mot et netto driftsresultat på 1 prosent i samsvar med vedtatt handlingsprogram 2023-2026.

Medarbeidere

Sykefraværet 1.kvartal er 10,1 prosent. Dette er en nedgang på 1,4 prosentpoeng sammenlignet med 1. kvartal i 2022.

2. Bakgrunn for saken/saksopplysninger

Det er i 2023 lagt opp til en rekke aktiviteter for å styrke dialog og samhandling mellom politisk og administrativt nivå. Gjennom månedsrapport og tertialrapporter følges den økonomiske utviklingen på tjenesteområdene tett opp.

Det legges frem totalt 5 månedsrapporter for formannskapet hvor det i tertialrapportene rapporteres på økonomi, omstillingstiltak og investeringer. I forbindelse med behandling av rapportene vil det bli lagt opp til en presentasjon og dialog om økonomisk status med formannskapet. Det vil blant annet gis en presentasjon av utvalgte investeringsprosjekter i formannskapets møte.

Kommunedirektøren anbefaler at det gjøres en helhetlig budsjettrevisjon i forbindelse med fremleggelsen av revidert nasjonalbudsjett. Disse endringene er innarbeidet i 1. tertialrapport. Det legges ikke opp til å behandle saker med økonomiske konsekvenser løpende gjennom året.

3. Sakens relevans for de tre bærekraftsdimensjonene

Saken har relevans for alle tre bærekraftsdimensjonene i FNs bærekraftsmål – miljø, økonomi og sosiale formål.

4. Tidligere behandling

Saken har ikke tidligere vært behandlet.

5. Kommunedirektørens vurdering

Regjeringen legger opp til å kompensere for økt pris og lønnsvekst i 2023, hvor ca. 1/3 av utgiftsveksten kompenseres via økte bevilgninger til kommunesektoren. De resterende økte utgiftene må kommunene dekke via økte skatteinntekter.

Det ligger an til at kompensasjonen som regjeringen legger opp til for økt pris- og lønnsvekst for kommunene så langt i 2023 dekker den veksten vi ser i inneværende år dersom det nye skatteanslaget treffer. Det gjenstår å se hvor høye skatteinntektene faktisk vil bli for 2023.

Asker kommune opplevde igjennom 2022 en klart innstrammet kommuneøkonomi sammenlignet med situasjonen ved inngangen til 2022. En viktig del av forklaringen er at den sterke prisveksten i 2022, også etter at RNB 2022 ble lagt fram, varig reduserer realverdien på kommunesektorens inntekter.

Vi vil derfor fortsatt oppleve at økonomien er stram, fordi høy prisvekst i 2022 ikke har blitt kompensert. Det har blitt dyrere å både bygge og drive blant annet sykehjem, skoler og andre velferdstjenester.

Samlet sett mener kommunedirektøren at Asker kommune står overfor en krevende økonomisk situasjon i tiden som kommer, med usikkerhet i forhold til den globale/nasjonale økonomiske utviklingen, demografiendringer og et investeringsnivå som vil kreve egenfinansiering. Endringer og omprioriteringer vil være nødvendig for at Asker kommune skal kunne møte utfordringene og ha økonomisk bærekraft i årene fremover.

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg:

1. tertial rapport 2023
Vedtaksrapportering 1.tertial 2023

Saksprotokoll

Arivsak
23/09037

Saksbehandler
Vibeke Hansen Smith

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for oppvekst	30.05.2023	24/23
2 Utvalg for velferd	30.05.2023	20/23
3 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	32/23
4 Utvalg for medborgerskap	01.06.2023	36/23
5 Formannskapet	06.06.2023	105/23
6 Kommunestyret	13.06.2023	

1. tertialrapport 2023 - økonomi

Utvalg for oppvekst har behandlet saken i møte 30.05.2023 sak 24/23

Behandling

Rådgiver Christine Engh Gunnerud presenterte saken og svarte på spørsmål.
Engh Gunnerud orienterte også kort om F-sak Strategiske mål og rammer fra HP.

Innstillingen i 2 punkter ble enstemmig vedtatt.

Bård Kjetil Dahl (R) fremmet stemmeforklaring:

Vi støtter i denne omgang kommunedirektørens innstilling, men kommer muligens tilbake med endringsforslag når saken kommer opp i kommunestyre.

Vedtak

1. Budsjettendringene vedtas i henhold til følgende tabeller:

Driftsbudsjettet:

Beløp i 1000

Budsjettendring	2023
Sum Sentrale budsjettendringer	0
1-Administrasjon og ledelse	
1. tertialrapport 2023 - Deltagerinnskudd VIKUS K-sak 14/23	72
1. tertialrapport 2023 - Erstatningssak Granlien betaling av saksomkostninger	2 300
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	1 925
Sum 1-Administrasjon og ledelse	4 297
2-Oppvekst	
1. tertialrapport 2023 - Gratis meningokokk vaksine F-sak 33/23	1 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	14 748
Sum 2-Oppvekst	15 748
3-Velferd	
1. tertialrapport 2023 - NAV økt sosialhjelp	11 864
1. tertialrapport 2023 - Covid vaksinasjon over 75 år og sykehjemsbeboere våren 2023	1 191
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	10 189
Sum 3-Velferd	23 244
4-Samfunnstjenester	
1. tertialrapport 2023 - Interne leieavtaler utgår, Hyggenveien 35 og Vepsebolet bhg	-1 049
1. tertialrapport 2023 - Mulighetsstudier kontorarbeidsplasser i sentrum inkl. Trekanten	1 350
1. tertialrapport 2023 - Velodrom eierbidrag K-sak 83/22	5 400
1. tertialrapport 2023 - Husleie oppsigelse Asker internasjonale skole	3 100
1. tertialrapport 2023 - Interne husleieavtaler: Lensmannslia 4 og Drammensveien 915 forlenges ut 2023	3 459
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	7 824
Sum 4-Samfunnstjenester	20 084
5-Samfunnsutvikling	
1. tertialrapport 2023 - Opprettelse næringsutviklingsfond K-sak 36/23	3 500
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	159
Sum 5-Samfunnsutvikling	3 659
6-Medborgerskap	
1. tertialrapport 2023 - Underskuddsgaranti Vardåsen skisenter	250
1. tertialrapport 2023 - Strømsstøtte til kirken	2 072
1. tertialrapport 2023 - Finansiering av kirkevakta - reduserer investering tilsvarende	1 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	874
Sum 6-Medborgerskap	4 196
9-Tjenesteovergripende	
1. tertialrapport 2023 - Økning av lønnsreserven	35 000
1. tertialrapport 2023 - Økning arbeidsgiveravgift	5 000
1. tertialrapport 2023 - Økt skatteanslag	-40 000
1. tertialrapport 2023 - Økt rammetilskudd	-39 063
1. tertialrapport 2023 - Økt integreringstilskudd	-10 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	289
1. tertialrapport 2023 - Bruk av disposisjonsfond	-22 454

Sum 9-Tjenesteovergripende	-71 228
Sum Budsjettendring	0

Investeringsbudsjettet:

Beløp i 1000

Budsjettendring	Budsjettkostnad	Budsjettinntekt
Hurtigbåtkai Slemmestad F-sak 245/22	4 000	
Bråset bo- og omsorgsenter - varmeanlegg	3 200	
Langenga velodrom	-5 400	
Kirke - kirkelige investeringer	-1 000	
Finansiering		
Økt merverdiavgifts refusjon		-640
Økt bruk av disposisjonsfond		-4 000
Redusert bruk av lån		3 840
Sum	800	-800
Overføring av midler fra 2023 til 2024 i 1000 kr		
Slemmestad - Vaterlandskvartalet	-67 000	
VAR - utbygging av vann- og avløpsanlegg	-50 000	
Barnehage - utvidelse Føyka	-47 000	
Idrett - ny idrettshall Røyken videregående skole	-37 000	
VAR - omlastestasjon Yggeset gjenvinningsstasjon	-30 000	
Psykisk helse og rus - omsorgsboliger Klokkarstua	-16 000	
Idrett - ny idrettshall Nesbru videregående skole	-15 000	
Skole - utvidelse Mellom-Nes	-14 500	
Spikkestad kirke og kultursenter Teglen - lekkasje	-10 000	
Idrett - mellomromprosjekt Risenga	-8 400	
Samferdsel - oppfølging av sykkelstrategi inkl FutureBike/bygg	-7 500	
Finansiering		
Redusert merverdiavgifts refusjon		44 480
Redusert bruk av lån		257 920
Sum	-302 400	302 400
Forskuttering av midler fra 2024 til 2023 i 1000 kr		
Skole - utvidelse Hvalstad	50 000	
Skole - ny skole Sætre	15 000	
Barnehage - erstatte Søndre Borgen barnehage	15 000	
Samferdsel - Terrasseveien trafikksikringstiltak	5 000	
Finansiering		
Økt merverdiavgifts refusjon		-17 000
Økt bruk av lån		-68 000

Sum budsjettjustering	85 000	-85 000
-----------------------	--------	---------

2. For øvrig tas 1. tertialrapport til orientering.

Saksprotokoll

Arivsak
23/09037

Saksbehandler
Vibeke Hansen Smith

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for oppvekst	30.05.2023	24/23
2 Utvalg for velferd	30.05.2023	20/23
3 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	32/23
4 Utvalg for medborgerskap	01.06.2023	36/23
5 Formannskapet	06.06.2023	105/23
6 Kommunestyret	13.06.2023	36/23

1. tertialrapport 2023 - økonomi

Utvalg for velferd har behandlet saken i møte 30.05.2023 sak 20/23

Behandling

Saksbehandler Guri Stenvåg presenterte saken og besvarte spørsmål

Innstillingens punkt 1 og punkt 2 ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Budsjettendringene vedtas i henhold til følgende tabeller:

Driftsbudsjettet:

Beløp i 1000

Budsjettendring	2023
Sum Sentrale budsjettendringer	0
1-Administrasjon og ledelse	
1. tertialrapport 2023 - Deltagerinnskudd VIKUS K-sak 14/23	72
1. tertialrapport 2023 - Erstatningssak Granlien betaling av saksomkostninger	2 300
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	1 925
Sum 1-Administrasjon og ledelse	4 297

2-Oppvekst	
1. tertialrapport 2023 - Gratis meningokokk vaksine F-sak 33/23	1 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	14 748
Sum 2-Oppvekst	15 748
3-Velferd	
1. tertialrapport 2023 - NAV økt sosialhjelp	11 864
1. tertialrapport 2023 - Covid vaksinasjon over 75 år og sykehjemsbeboere våren 2023	1 191
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	10 189
Sum 3-Velferd	23 244
4-Samfunnstjenester	
1. tertialrapport 2023 - Interne leieavtaler utgår, Hyggenveien 35 og Vepsebolet bhg	-1 049
1. tertialrapport 2023 - Mulighetsstudier kontorarbeidsplasser i sentrum inkl. Trekanten	1 350
1. tertialrapport 2023 - Velodrom eierbidrag K-sak 83/22	5 400
1. tertialrapport 2023 - Husleie oppsigelse Asker internasjonale skole	3 100
1. tertialrapport 2023 - Interne husleieavtaler: Lensmannsliå 4 og Drammensveien 915 forlenges ut 2023	3 459
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	7 824
Sum 4-Samfunnstjenester	20 084
5-Samfunnsutvikling	
1. tertialrapport 2023 - Opprettelse næringsutviklingsfond K-sak 36/23	3 500
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	159
Sum 5-Samfunnsutvikling	3 659
6-Medborgerskap	
1. tertialrapport 2023 - Underskuddsgaranti Vardåsen skisenter	250
1. tertialrapport 2023 - Strømstøtte til kirken	2 072
1. tertialrapport 2023 - Finansiering av kirkevakta - reduserer investering tilsvarende	1 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	874
Sum 6-Medborgerskap	4 196
9-Tjenesteovergripende	
1. tertialrapport 2023 - Økning av lønnsreserven	35 000
1. tertialrapport 2023 - Økning arbeidsgiveravgift	5 000
1. tertialrapport 2023 - Økt skatteanslag	-40 000
1. tertialrapport 2023 - Økt rammetilskudd	-39 063
1. tertialrapport 2023 - Økt integreringstilskudd	-10 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	289
1. tertialrapport 2023 - Bruk av disposisjonsfond	-22 454
Sum 9-Tjenesteovergripende	-71 228
Sum Budsjettdring	0

Investeringsbudsjettet:

Beløp i 1000

Budsjettdring	Budsjettkostnad	Budsjettinntekt
Hurtigbåtkai Slemmestad F-sak 245/22	4 000	
Bråset bo- og omsorgsenter - varmeanlegg	3 200	
Langenga velodrom	-5 400	

Kirke - kirkelige investeringer	-1 000	
Finansiering		
Økt merverdiavgifts refusjon		-640
Økt bruk av disposisjonsfond		-4 000
Redusert bruk av lån		3 840
Sum	800	-800
Overføring av midler fra 2023 til 2024 i 1000 kr		
Slemmestad - Vaterlandskvartalet	-67 000	
VAR - utbygging av vann- og avløpsanlegg	-50 000	
Barnehage - utvidelse Føyka	-47 000	
Idrett - ny idrettshall Røyken videregående skole	-37 000	
VAR - omlastestasjon Yggeset gjenvinningsstasjon	-30 000	
Psykisk helse og rus - omsorgsboliger Klokkarstua	-16 000	
Idrett - ny idrettshall Nesbru videregående skole	-15 000	
Skole - utvidelse Mellom-Nes	-14 500	
Spikkestad kirke og kultursenter Teglen - lekkasje	-10 000	
Idrett - mellomromprosjekt Risenga	-8 400	
Samferdsel - oppfølging av sykkelstrategi inkl FutureBike/bygg	-7 500	
Finansiering		
Redusert merverdiavgifts refusjon		44 480
Redusert bruk av lån		257 920
Sum	-302 400	302 400
Forskuttering av midler fra 2024 til 2023 i 1000 kr		
Skole - utvidelse Hvalstad	50 000	
Skole - ny skole Sætre	15 000	
Barnehage - erstatte Søndre Borgen barnehage	15 000	
Samferdsel - Terrasseveien trafikksikringstiltak	5 000	
Finansiering		
Økt merverdiavgifts refusjon		-17 000
Økt bruk av lån		-68 000
Sum budsjettjustering	85 000	-85 000

2. For øvrig tas 1. tertialrapport til orientering

Saksprotokoll

Arivsak
23/09037

Saksbehandler
Vibeke Hansen Smith

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for oppvekst	30.05.2023	24/23
2 Utvalg for velferd	30.05.2023	20/23
3 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	32/23
4 Utvalg for medborgerskap	01.06.2023	36/23
5 Formannskapet	06.06.2023	105/23
6 Kommunestyret	13.06.2023	36/23

1. tertialrapport 2023 - økonomi

Utvalg for medborgerskap har behandlet saken i møte 01.06.2023 sak 36/23

Behandling

Rådgiver Kåre Bragstad presenterte saken og svarte på spørsmål.

Innstillingen i 2 punkter ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Budsjettendringene vedtas i henhold til følgende tabeller:

Driftsbudsjettet:

Beløp i 1000

Budsjettendring	2023
Sum Sentrale budsjettendringer	0
1-Administrasjon og ledelse	
1. tertialrapport 2023 - Deltagerinnskudd VIKUS K-sak 14/23	72
1. tertialrapport 2023 - Erstatningssak Granlien betaling av saksomkostninger	2 300
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	1 925
Sum 1-Administrasjon og ledelse	4 297
2-Oppvekst	
1. tertialrapport 2023 - Gratis meningokk vaksine F-sak 33/23	1 000

1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	14 748
Sum 2-Oppvekst	15 748
3-Velferd	
1. tertialrapport 2023 - NAV økt sosialhjelp	11 864
1. tertialrapport 2023 - Covid vaksinasjon over 75 år og sykehjemsbeboere våren 2023	1 191
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	10 189
Sum 3-Velferd	23 244
4-Samfunnstjenester	
1. tertialrapport 2023 - Interne leieavtaler utgår, Hyggenveien 35 og Vepsebolet bhg	-1 049
1. tertialrapport 2023 - Mulighetsstudier kontorarbeidsplasser i sentrum inkl. Trekanten	1 350
1. tertialrapport 2023 - Velodrom eierbidrag K-sak 83/22	5 400
1. tertialrapport 2023 - Husleie oppsigelse Asker internasjonale skole	3 100
1. tertialrapport 2023 - Interne husleieavtaler: Lensmannslia 4 og Drammensveien 915 forlenges ut 2023	3 459
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	7 824
Sum 4-Samfunnstjenester	20 084
5-Samfunnsutvikling	
1. tertialrapport 2023 - Opprettelse næringsutviklingsfond K-sak 36/23	3 500
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	159
Sum 5-Samfunnsutvikling	3 659
6-Medborgerskap	
1. tertialrapport 2023 - Underskuddsgaranti Vardåsen skisenter	250
1. tertialrapport 2023 - Strømstøtte til kirken	2 072
1. tertialrapport 2023 - Finansiering av kirkevakta - reduserer investering tilsvarende	1 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	874
Sum 6-Medborgerskap	4 196
9-Tjenesteovergripende	
1. tertialrapport 2023 - Økning av lønnsreserven	35 000
1. tertialrapport 2023 - Økning arbeidsgiveravgift	5 000
1. tertialrapport 2023 - Økt skatteanslag	-40 000
1. tertialrapport 2023 - Økt rammetilskudd	-39 063
1. tertialrapport 2023 - Økt integreringstilskudd	-10 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	289
1. tertialrapport 2023 - Bruk av disposisjonsfond	-22 454
Sum 9-Tjenesteovergripende	-71 228
Sum Budsjettendring	0

Investeringsbudsjettet:

Beløp i 1000

Budsjettendring	Budsjettkostnad	Budsjettinntekt
Hurtigbåtkai Slemmestad F-sak 245/22	4 000	
Bråset bo- og omsorgsenter - varmeanlegg	3 200	
Langenga velodrom	-5 400	
Kirke - kirkelige investeringer	-1 000	

Finansiering		
Økt merverdiavgifts refusjon		-640
Økt bruk av disposisjonsfond		-4 000
Redusert bruk av lån		3 840
Sum	800	-800
Overføring av midler fra 2023 til 2024 i 1000 kr		
Slemmestad - Vaterlandskvartalet	-67 000	
VAR - utbygging av vann- og avløpsanlegg	-50 000	
Barnehage - utvidelse Føyka	-47 000	
Idrett - ny idrettshall Røyken videregående skole	-37 000	
VAR - omlastestasjon Yggeset gjenvinningsstasjon	-30 000	
Psykisk helse og rus - omsorgsboliger Klokkarstua	-16 000	
Idrett - ny idrettshall Nesbru videregående skole	-15 000	
Skole - utvidelse Mellom-Nes	-14 500	
Spikkestad kirke og kultursenter Teglen - lekkasje	-10 000	
Idrett - mellomromprosjekt Risenga	-8 400	
Samferdsel - oppfølging av sykkelstrategi inkl FutureBike/bygg	-7 500	
Finansiering		
Redusert merverdiavgifts refusjon		44 480
Redusert bruk av lån		257 920
Sum	-302 400	302 400
Forskuttering av midler fra 2024 til 2023 i 1000 kr		
Skole - utvidelse Hvalstad	50 000	
Skole - ny skole Sætre	15 000	
Barnehage - erstatte Søndre Borgen barnehage	15 000	
Samferdsel - Terrasseveien trafikksikringstiltak	5 000	
Finansiering		
Økt merverdiavgifts refusjon		-17 000
Økt bruk av lån		-68 000
Sum budsjettjustering	85 000	-85 000

2. For øvrig tas 1. tertialrapport til orientering.

Saksprotokoll

Arivsak
23/09037

Saksbehandler
Vibeke Hansen Smith

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for oppvekst	30.05.2023	24/23
2 Utvalg for velferd	30.05.2023	20/23
3 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	32/23
4 Utvalg for medborgerskap	01.06.2023	36/23
5 Formannskapet	06.06.2023	105/23
6 Kommunestyret	13.06.2023	36/23

1. tertialrapport 2023 - økonomi

Utvalg for samfunnstjenester har behandlet saken i møte 01.06.2023 sak 32/23

Behandling

Presentasjon av Kristin Thoresen og direktør Ragnar Sand Fuglum som besvarte spørsmål.

Leder foreslo å ta saken til orientering.

Leders forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Saken ble tatt til orientering.

Saksprotokoll

Arivsak
23/09037

Saksbehandler
Vibeke Hansen Smith

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Utvalg for oppvekst	30.05.2023	24/23
2 Utvalg for velferd	30.05.2023	20/23
3 Utvalg for samfunnstjenester	01.06.2023	32/23
4 Utvalg for medborgerskap	01.06.2023	36/23
5 Formannskapet	06.06.2023	105/23
6 Kommunestyret	13.06.2023	36/23

1. tertialrapport 2023 - økonomi

Formannskapet har behandlet saken i møte 06.06.2023 sak 105/23

Behandling

Avdelingsleder Klaus Øiseth presenterte status for større investeringsprosjekter (presentasjon), og svarte på spørsmål.

Oddvar Igland (Sp) fremmet følgende forslag til nytt punkt, på vegne av H,V,Sp og KrF:

Kommunedirektøren bes om å videreføre dialogen med Hvalstad IL og Asker idrettsråd om mulighetene for en oppgradering av Torstad grusbane til kunstgressbane. Formannskapet ber om at det fremmes sak dersom dialogen får økonomiske konsekvenser for kommunen.

Ordfører tok opp kommunedirektørens forslag til nytt vedtakspunkt, fremmet i tilleggsnotat datert 2.6:

Omlastestasjon Yggeset gis en total budsjetttramme på 100 mill. fordelt med 20 mill. kr i 2023 og 80 mill. kr i 2024.

Innstillingen i to punkter ble enstemmig vedtatt.

Iglands forslag ble enstemmig vedtatt.

Ordførers forslag ble enstemmig vedtatt.

Innstilling

1. Budsjettendringene vedtas i henhold til følgende tabeller:

Driftsbudsjettet:

Beløp i 1000

Budsjettendring	2023
Sum Sentrale budsjettendringer	0
1-Administrasjon og ledelse	
1. tertialrapport 2023 - Deltagerinnskudd VIKUS K-sak 14/23	72
1. tertialrapport 2023 - Erstatningssak Granlien betaling av saksomkostninger	2 300
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	1 925
Sum 1-Administrasjon og ledelse	4 297
2-Oppvekst	
1. tertialrapport 2023 - Gratis meningokk vaksine F-sak 33/23	1 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	14 748
Sum 2-Oppvekst	15 748
3-Velferd	
1. tertialrapport 2023 - NAV økt sosialhjelp	11 864
1. tertialrapport 2023 - Covid vaksinasjon over 75 år og sykehjemsbeboere våren 2023	1 191
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	10 189
Sum 3-Velferd	23 244
4-Samfunnstjenester	
1. tertialrapport 2023 - Interne leieavtaler utgår, Hyggenveien 35 og Vepsebolet bhg	-1 049
1. tertialrapport 2023 - Mulighetsstudier kontorarbeidsplasser i sentrum inkl. Trekanten	1 350
1. tertialrapport 2023 - Velodrom eierbidrag K-sak 83/22	5 400
1. tertialrapport 2023 - Husleie oppsigelse Asker internasjonale skole	3 100
1. tertialrapport 2023 - Interne husleieavtaler: Lensmannsliå 4 og Drammensveien 915 forlenges ut 2023	3 459
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	7 824
Sum 4-Samfunnstjenester	20 084
5-Samfunnsutvikling	
1. tertialrapport 2023 - Opprettelse næringsutviklingsfond K-sak 36/23	3 500
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	159
Sum 5-Samfunnsutvikling	3 659
6-Medborgerskap	
1. tertialrapport 2023 - Underskuddsgaranti Vardåsen skisenter	250
1. tertialrapport 2023 - Strømstøtte til kirken	2 072
1. tertialrapport 2023 - Finansiering av kirkevakta - reduserer investering tilsvarende	1 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	874
Sum 6-Medborgerskap	4 196
9-Tjenesteovergripende	
1. tertialrapport 2023 - Økning av lønnsreserven	35 000

1. tertialrapport 2023 - Økning arbeidsgiveravgift	5 000
1. tertialrapport 2023 - Økt skatteanslag	-40 000
1. tertialrapport 2023 - Økt rammetilskudd	-39 063
1. tertialrapport 2023 - Økt integreringstilskudd	-10 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	289
1. tertialrapport 2023 - Bruk av disposisjonsfond	-22 454
Sum 9-Tjenesteovergripende	-71 228
Sum Budsjettendring	0

Investeringsbudsjettet:

Beløp i 1000

Budsjettendring	Budsjettkostnad	Budsjettinntekt
Hurtigbåtkai Slemmestad F-sak 245/22	4 000	
Bråset bo- og omsorgssenter - varmeanlegg	3 200	
Langenga velodrom	-5 400	
Kirke - kirkelige investeringer	-1 000	
Finansiering		
Økt merverdiavgifts refusjon		-640
Økt bruk av disposisjonsfond		-4 000
Redusert bruk av lån		3 840
Sum	800	-800
Overføring av midler fra 2023 til 2024 i 1000 kr		
Slemmestad - Vaterlandskvartalet	-67 000	
VAR - utbygging av vann- og avløpsanlegg	-50 000	
Barnehage - utvidelse Føyka	-47 000	
Idrett - ny idrettshall Røyken videregående skole	-37 000	
VAR - omlastestasjon Yggeset gjenvinningsstasjon	-30 000	
Psykisk helse og rus - omsorgsboliger Klokkarstua	-16 000	
Idrett - ny idrettshall Nesbru videregående skole	-15 000	
Skole - utvidelse Mellom-Nes	-14 500	
Spikkestad kirke og kultursenter Teglen - lekkasje	-10 000	
Idrett - mellomromprosjekt Risenga	-8 400	
Samferdsel - oppfølging av sykkelstrategi inkl FutureBike/bygg	-7 500	
Finansiering		
Redusert merverdiavgifts refusjon		44 480
Redusert bruk av lån		257 920
Sum	-302 400	302 400
Forskuttering av midler fra 2024 til 2023 i 1000 kr		
Skole - utvidelse Hvalstad	50 000	
Skole - ny skole Sætre	15 000	
Barnehage - erstatte Søndre Borgen barnehage	15 000	

Samferdsel - Terrasseveien trafikksikringstiltak	5 000	
Finansiering		
Økt merverdiavgifts refusjon		-17 000
Økt bruk av lån		-68 000
Sum budsjettjustering	85 000	-85 000

2. Omlastestasjon Yggeset gis en total budsjetttramme på 100 mill. fordelt med 20 mill. kr i 2023 og 80 mill. kr i 2024.
3. For øvrig tas 1. tertialrapport til orientering.
4. Kommunedirektøren bes om å videreføre dialogen med Hvalstad IL og Asker idrettsråd om mulighetene for en oppgradering av Torstad grusbane til kunstgressbane. Formannskapet ber om at det fremmes sak dersom dialogen får økonomiske konsekvenser for kommunen.

Asker
kommune

1. Tertial rapport 2023

Asker kommune

Kommunedirektørens innledning

Kommunedirektøren legger med dette frem 1. tertialrapport 2023 som gir status per 30. april på årsprognose for kommunens drifts- og investeringsbudsjett samt fremdrift i omstillings- og effektiviseringstiltak. I tråd med kommunelovens bestemmelser foreslås budsjettjusteringer i de tilfeller utviklingen tilsier vesentlige avvik og samt innarbeidelse av endringer som følger av Revidert nasjonalbudsjett 2023 (RNB). Budsjettendringene i 1. tertialrapport som skal videreføres vil innarbeides i HP 2024-2027. Det vises til tabell for detaljert oversikt.

Tertialrapporten dekker følgende tema:

- Lønns- og prisvekst
- Sentrale inntekter og utgifter
- Skatt og rammetilskudd
- Finans- og gjeldsforvaltning
- Forslag til budsjettendringer innenfor drifts- og investeringsbudsjettet
- Status og prognose innen det enkelte tjenesteområde. Herunder:
 - Status drift for tjenesteområdene med kommentarer til prognose for året
 - Status for gjennomføring av omstillings- og effektiviseringstiltak
 - Status investeringsprosjekter
- Sykefravær og årsverksutvikling

Økonomisk oversikt

Kommunen skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid (Kommuneloven §14-1). Handlingsreglene viser hvorvidt kommunens samlede økonomi utvikler seg i ønsket retning og sier noe om kommunens handlingsrom. Budsjettert netto driftsresultat ligger lavere enn målsetningen. De foreslåtte budsjettjusteringene i 1. tertial rapport finansieres ved bruk av disposisjonsfond, økt skatt- og rammetilskudd og økt integreringstilskudd. Kommunedirektøren styrer fortsatt mot et netto driftsresultat på 1,0 prosent, men etter foreslåtte budsjettendringer reduseres dette til 0,5 prosent.

For 2023 har Asker kommune igangsatt et omstillingsarbeid med en reduksjon i driftsbudsjettet på 30 mill. kroner. Enkelte tjenesteområder hadde et merforbruk i 2022 som påvirker styringsfarten i 2023. Endringer og omprioriteringer er nødvendig for at Asker kommune skal kunne møte utfordringene og ha økonomisk bærekraft i årene fremover.

Revidert nasjonalbudsjett (RNB)

Lønns- og prisvekst

Anslaget for kommunesektorens lønns- og prisvekst (kommunal deflator) i 2023 er økt fra 3,7 prosent i vedtatt statsbudsjett til 5,2 prosent i RNB. Vektingen er 57,5 prosent for lønnsvekst, og 42,5 prosent for prisvekst. Anslaget er 5,4 prosent lønnsvekst og 4,9 prosent prisvekst.

Det er betydelig usikkerhet om anslaget på deflator, blant annet knyttet til svak krone og virkning på prisveksten og den videre utviklingen i energiprisene. Oppjusteringen i år skyldes først og fremst at prisveksten i 2022 ble høyere enn ventet, som medførte at vi gikk inn i 2023 med et betydelig høyere prisnivå.

Lønnsveksten er påvirket av god lønnsomhet i næringslivet, stor etterspørsel etter arbeidskraft og høy inflasjon.

Norges Bank har varslet at styringsrenten skal settes videre opp og begrunner dette med at det er behov for en høyere rente for å dempe inflasjonen. Banken uttalte ved rentemøtet i mai at dersom kronen holder seg svakere enn lagt til grunn eller presset i økonomien vedvarer, kan det bli behov for en høyere rente enn banken tidligere har sett for seg.

Sentrale inntekter

Ved fremleggelse av Revidert nasjonalbudsjett 2023 (RNB) forventes de oppjusterte lønns- og prisvekstanslagene å øke kommunenes utgifter som skal finansieres av frie inntekter med 5,7 mrd. kroner. Høyere lønns- og sysselsettingsvekst enn ventet bidrar til økte skatteinntekter for kommunene. I RNB er det blant annet anslått at kommunenes skatteinntekter i 2023, med uendret skatteopplegg, ville blitt 4,1 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i statsbudsjettet.

Netto utgiftsvekst som følge av lønns- og prisvekst utover økningen i skatteanslaget blir da på 1,6 mrd. kroner, og dette kompenseres gjennom en økning i rammetilskuddet. Veksten i rammetilskuddet på 1,6 mrd. kroner fordeles mellom kommunene etter kostnadsnøkkelen i utgiftsutjevningen. Regjeringen foreslår i tillegg at rammetilskuddet til kommunene øker med 0,5 mrd. kroner utover kompensasjonen for økte lønninger og priser. Økningen fordeles slik at kommuner med lavere skatteinntang per innbygger får en større andel enn innbyggertallet skulle tilsi.

Samlet foreslår kommunedirektøren å oppjustere budsjettet for de frie inntektene med 79 mill. kroner. Endringene fordeler seg på:

- Skatteanslag oppjusteres med 40 mill. kroner, som gir en økning i årsskatteveksten på 0,8 prosentpoeng.
- Rammetilskudd oppjusteres med 39 mill. kroner som følge av lønns- og prisvekst utover økningen i skatteanslaget.

Regjeringen vil legge frem en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene i en egen melding til Stortinget våren 2024. Det tas dermed sikte på at nytt inntektssystem for kommunene får virkning fra og med 2025. Denne gjennomgangen vil baseres på Hurdalsplattformen, utredningen fra Inntektssystemutvalget og hørings- innspillene til denne. Inntektssystemutvalget hadde i sin utredning flere forslag og anbefalinger til endringer i inntektssystemet, og enkelte av disse forslagene trenger man mer tid til å utrede nærmere.

Sentrale utgifter

De oppjusterte lønns- og prisvekstanslagene forventes å øke kommunens utgifter som finansieres av frie inntekter.

- Lønnsreserven er benyttet til kompensasjon for lønnsvekst på 35 mill. kroner.
- 5 mill. kroner til økt arbeidsgiveravgift for lønnsinntekter over kroner 750 000.

Økonomisk status i tjenesteområdene

I 1. tertialrapport foreslår kommunedirektøren å dekke netto merbehov fordelt på:

- 40 mill. kroner gjelder økt lønnsvekst og økt arbeidsgiveravgift.

Månedsrapport April-2023

- 22,5 mill. kroner gjelder ordinær drift og knytter seg til endringer i budsjettforutsetninger, og politiske vedtak.
- 36 mill. kroner gjelder priskompensasjon.
- 11,9 mill. kroner til økt sosialhjelp (NAV).
- 1,2 mill. kroner til cover 19 vaksinasjon.

Videre kommer tekniske justeringer som ligger innenfor Kommunedirektørens fullmakter. Årsprognosen etter forslagene til budsjettjusteringer i 1. tertial rapporten viser et merforbruk på 28 mill.

Investeringer

Som følge av forskjøvet periodisering i enkelte prosjekter, legges det opp til å overføre/forskuttere netto 217,4 mill. kroner i 1. tertialrapport mellom årene 2023 og 2024. Dette er beskrevet nærmere under kapittelet "Status investering og finansiering §5-5 Bevilgningsoversikter-investering".

Status drift for kommunen (§5-4 Bevilgningsoversikter-drift)

Beløp i 1000

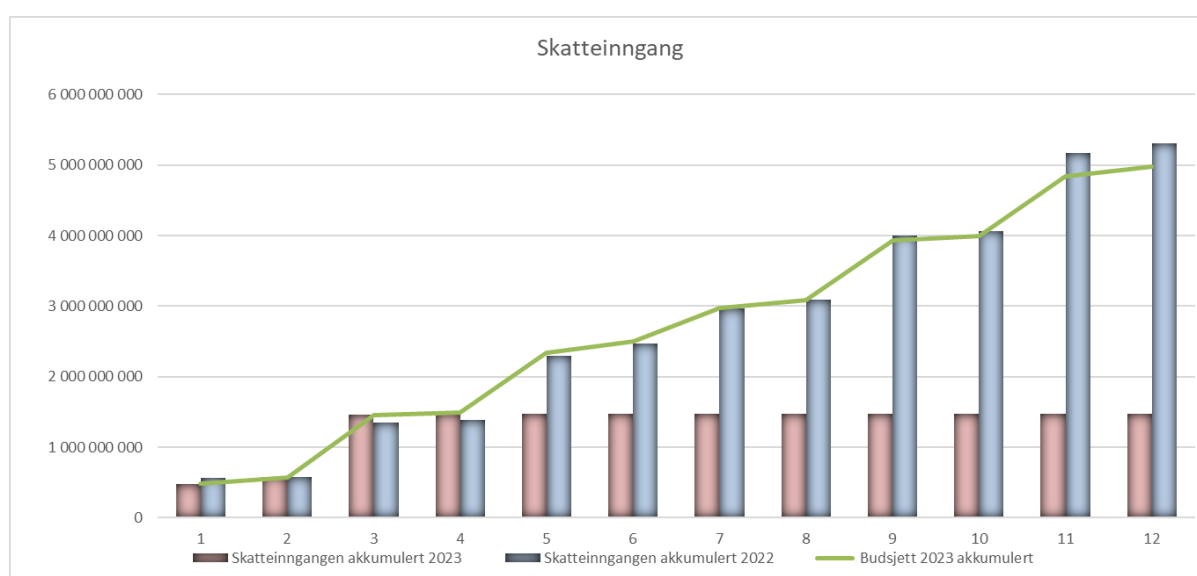
	Bud. hittil	Regn. hittil	Avvik hittil	Avvik hittil i %	Rev.bud. 2023	Årsprognose	Avvik prognose i kr
Rammetilskudd	-1 033 150	-1 038 719	5 568	0,5 %	-1 961 475	-1 961 475	0
Inntekts- og formuesskatt	-1 490 330	-1 480 115	-10 215	-0,7 %	-4 971 361	-4 971 361	0
Andre generelle driftsinntekter	-58 624	-58 623	-1	0,0 %	-189 341	-189 341	0
Sum generelle driftsinntekter	-2 582 104	-2 577 457	-4 648	-0,2 %	-7 122 178	-7 122 178	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	2 405 566	2 466 157	-60 591	-2,5 %	6 391 431	6 419 431	-28 000
Avskrivninger	0	0	0		563 754	563 754	0
Sum netto driftsutgifter	2 405 566	2 466 157	-60 591	-2,5 %	6 955 185	6 983 185	-28 000
Brutto driftsresultat	-176 538	-111 300	-65 238	-37,0 %	-166 993	-138 993	-28 000
Renteinntekter	-47 637	-48 715	1 077	2,3 %	-90 979	-90 979	0
Utbytter	0	0	0		-31 800	-41 053	9 253
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-27 489	-121 076	93 587	340,5 %	-82 500	-82 500	0
Renteutgifter	130 034	131 384	-1 351	-1,0 %	484 757	484 757	0
Avdrag på lån	43 398	43 398	0		386 000	386 000	0
Netto finansutgifter	98 305	4 991	93 314	94,9 %	665 478	656 225	9 253
Motpost avskrivninger	0	0	0		-563 754	-563 754	0
Netto driftsresultat	-78 233	-106 309	28 076	35,9 %	-65 269	-46 522	-18 747
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	0	0	0		330 000	330 000	0
Avsetninger til bundne driftsfond	1 852	329	1 523	82,2 %	6 144	6 144	0
Bruk av bundne driftsfond	-29 469	-39 824	10 355	35,1 %	-30 514	-30 514	0
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0		89 639	89 639	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0		-330 000	-330 000	0
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0		0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-27 617	-39 495	11 878	43,0 %	65 269	65 269	0

Månedrapport April-2023

	Bud. hittil	Regn. hittil	Avvik hittil	Avvik hittil i %	Rev.bud. 2023	Årsprognose	Avvik prognose i kr
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	-105 850	-145 804	39 954	37,7 %	0	18 747	-18 747

Skatt og rammetilskudd

Skatteinntektene hittil i år er 10,2 mill. kroner og 0,7 prosent lavere enn budsjett. Skatteinngangen viser en vekst på 6,6 prosent sammenlignet med samme periode i fjor. Tilsvarende for kommunene samlet er en økning på 3,0 prosent. Økningen fra fjoråret skyldes hovedsakelig høyere innbetalt forskuddstrekk og forskuddsskatt, i tillegg til at den kommunale skatteøren er økt fra 10,95 prosent i 2022 til 11,15 prosent i 2023. Figuren under viser månedlige skatteinnganger hittil i år sammenlignet med fjoråret, og trendlinjen viser budsjett for 2023.

Rammetilskuddet består hovedsakelig av innbyggertilskudd. For å sikre likeverdige tjenestetilbud blir det foretatt en utgifts- og inntektsutjevning av rammetilskuddet. Utgiftsutjevningen skjer på bakgrunn av kostnadsnøkler. Nøklene består av en rekke kriterier som forklarer hvorfor det er forskjeller i kommunenes utgifter til velferdstjenester. Kriteriene er hovedsakelig knyttet til aldersgrupper, sosiale og geografiske forhold.

Inntektsutjevning omfordeler inntekter fra kommuner med høye skatteinntekter til kommuner med lave skatteinntekter. Innbyggertilskudd og utgiftsutjevning baseres på satser i statsbudsjettet og utbetales kommunene i ti terminer. Inntektsutjevning beregnes ved hver termin og påvirkes både av egne skatteinntekter og landets skatteinntekter.

Andre generelle driftsinntekter

Andre generelle driftsinntekter består av integreringstilskudd, særtilskudd knyttet til enslige mindreårige flyktninger, samt rentekompensasjonsordninger for helse, skole og kirke. Årsprognose er budsjettbalanse.

Finans- og gjeldsforvaltning

Månedsrapport April-2023

Netto finans viser et positivt avvik på 93 mill. kroner i forhold til budsjett. Avviket skyldes i hovedsak positiv avkastning på Energifondet med en merinntekt på 85,6 mill. kroner. I tillegg er avkastningen på pengemarkedsfond og bankinnskudd 5,7 mill. kroner høyere enn budsjettet. Det er budsjettet med en avkastning på 5,0 prosent for finansforvaltningen og 3,3 prosent lånerente på innlån i 2023.

April ble en ny, positiv måned i finansmarkedene og for Energifondet. Aksjemarkedet i Norge og internasjonalt hadde en moderat oppgang. Kredittmarginene ble redusert litt gjennom april etter at de økte endel i mars som følge av uroen i bankmarkedet. Det bidro til positiv avkastning i obligasjonsfondene. Energifondets verdi har ved utgangen av april økt med 110 mill. kroner siden starten av året, tilsvarende 7,4 prosent.

Økte renter gir høyere lånekostnader. Periodens rentekostnad er ved utgangen av april 2,9 prosent.

Avdrag på lån er i henhold til budsjett.

Årsprognose for utbytte fra Askers selskapsportefølje er forventet 9,3 mill. kroner høyere enn budsjettet. Askerhalvøya Eiendom AS og Hurum Energi AS bidrar negativt mens Vardar AS og Lindum Oredalen AS bidrar positivt.

For mer informasjon se egen sak om 1. tertial rapport - Finans og gjeldsforvaltning.

Status drift for tjenesteområdene (§5-4 Sum bevilgninger drift, netto)

Beløp i 1000

	Bud. hittil	Regn. hittil	Avvik hittil	Avvik hittil i %	Rev. bud. 2023	Årsprognose 2023	Avvik prognose i kr
Administrasjon og ledelse	169 807	164 689	5 118	3,0 %	402 363	402 363	0
Oppvekst	1 072 187	1 070 493	1 694	0,2 %	2 903 211	2 903 211	0
Velferd	748 411	788 887	-40 476	-5,4 %	2 185 091	2 194 091	-9 000
Samfunnstjenester	223 761	232 113	-8 353	-3,7 %	698 632	698 632	0
Samfunnsutvikling	26 707	34 213	-7 507	-28,1 %	67 637	82 637	-15 000
Medborgerskap	113 084	112 403	681	0,6 %	332 016	336 016	-4 000
Tjenesteovergripende	24 155	24 102	53	0,2 %	-26 637	-26 637	0
Sum bevilgninger drift, netto	2 378 113	2 426 901	-48 789	-2,1 %	6 562 313	6 590 313	-28 000
Herav:							
Avskrivinger	0	0	0		95 473	95 473	0
Netto renteutgifter og -inntekter	163	239	-76	0,0 %	99 778	99 778	0
Avdrag på lån	0	0	0		0	0	0
Overføring til investering	0	0	0		0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	1 852	329	1 523	82,2 %	6 144	6 144	0
Bruk av bundne driftsfond	-29 469	-39 824	10 355	35,1 %	-30 514	-30 514	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	2 405 566	2 466 157	-60 591	-2,5 %	6 391 431	6 419 431	-28 000

Årsprognosen for tjenesteområdene viser et negativt avvik på 28 mill. kroner i forhold til revidert budsjett, som vist i høyre kolonne i tabellen over. Årsprognosen er hovedsakelig forårsaket av den høye styringsfarten inn i 2023. Tjenesteområdene jobber med tiltak for å holde budsjetttrammene. Det vises til F-sak 54/23 «Handlingsprogram 2023-2026 – revidert budsjett og økonomiske utsikter fremover».

Kommunedirektøren legger rammestyring til grunn. Ved overskridelser innenfor tjenesteområdets budsjetttramme, skal det søkes løsninger ved å omprioritere ressurser innenfor kommunedirektørens/direktørens myndighetsområde.

Bosetting av flyktninger

Asker kommune har vedtatt å bosette 360 flyktninger i 2023 som følge av krigen i Ukraina. Antall bosatte i 2022 var 328. Økt antall bosatte medfører økt integreringstilskudd fra staten. Integreringstilskuddet fordeles ut til virksomhetene som er berørt av økt bosetting.

Budsjettjusteringer drift**Samlet forslag til budsjettendringer**

Beløp i 1000

Budsjettendring	2023
Sum Sentrale budsjettendringer	0
1-Administrasjon og ledelse	
1. tertialrapport 2023 - Deltagerinnskudd VIKUS K-sak 14/23	72
1. tertialrapport 2023 - Erstatningssak Granlien betaling av saksomkostninger	2 300
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	1 925
Sum 1-Administrasjon og ledelse	4 297
2-Oppvekst	
1. tertialrapport 2023 - Gratis meningokk vaksine F-sak 33/23	1 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	14 748
Sum 2-Oppvekst	15 748
3-Velferd	
1. tertialrapport 2023 - NAV økt sosialhjelp	11 864
1. tertialrapport 2023 - RNB Covid vaksinasjon over 75 år og sykehjemsbeboere våren 2023	1 191
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	10 189
Sum 3-Velferd	23 244
4-Samfunnstjenester	
1. tertialrapport 2023 - Interne leieavtaler utgår, Hyggenveien 35 og Vepsebolet bhg	-1 049
1. tertialrapport 2023 - Mulighetsstudier kontorarbeidsplasser i sentrum inkl. Trekanten	1 350
1. tertialrapport 2023 - Velodrom eierbidrag K-sak 83/22	5 400
1. tertialrapport 2023 - Husleie oppsigelse Asker internasjonale skole	3 100
1. tertialrapport 2023 - Interne husleieavtaler: Lensmannsliia 4 og Drammensveien 915 forlenges ut 2023	3 459
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	7 824
Sum 4-Samfunnstjenester	20 084
5-Samfunnsutvikling	
1. tertialrapport 2023 - Opprettelse næringsutviklingsfond K-sak 36/23	3 500
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	159
Sum 5-Samfunnsutvikling	3 659
6-Medborgerskap	
1. tertialrapport 2023 - Underskuddsgaranti Vardåsen skisenter	250
1. tertialrapport 2023 - Strømstøtte til kirken	2 072
1. tertialrapport 2023 - Finansiering av kirkevakta - reduserer investering tilsvarende	1 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	874
Sum 6-Medborgerskap	4 196
9-Tjenesteovergripende	
1. tertialrapport 2023 - Økning av lønnsreserven	35 000
1. tertialrapport 2023 - Økning arbeidsgiveravgift	5 000
1. tertialrapport 2023 - Økt skatteanslag	-40 000
1. tertialrapport 2023 - Økt rammetilskudd	-39 063

Budsjettendring	2023
1. tertialrapport 2023 - Økt integreringstilskudd	-10 000
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	289
1. tertialrapport 2023 - Bruk av disposisjonsfond	-22 454
Sum 9-Tjenesteovergripende	-71 228
Sum Budsjettendring	0
Sum totale budsjettendringer	0

Felles for alle tjenesteområder:**RNB priskompensasjon**

Priskompensasjon gjennom revidert nasjonalbudsjett som følge av økte priser. Netto utgiftsvekst som følge av lønns- og prisvekst utover økningen i skatteanslaget.

Administrasjon og ledelse:**Viken kontrollutvalgssekretariat (VIKUS)**

Det ble i K-sak 14/23 besluttet at Asker Kommune skal inn på deltakersiden i VIKUS. Tidligere har kommunen kjøpt sekretariatstjenester fra VIKUS, men det er bestemt at vi skal inn på eiersiden. Beløpet på 72 000 kroner er kommunens deltakerinnskudd. Fra og med 2024 må kommunen betale deltakerinnskudd til VIKUS. Det er beregnet til 525 000 kroner. Det er i 2023 satt av 350 000 kroner til kjøp av sekretariatstjenester så differansen mellom 525 000 - 350 000 = 175 000 er lagt inn i HP 2024-2027.

Erstatningssak Granlien

Kommunen har fått medhold i at vilkårene for innløsning ikke var oppfylt, men ble dømt til å dekke motpartens omkostninger ref. brev fra kommuneadvokaten.

Oppvekst:**Meningokokk vaksine F-sak 33/23**

Asker kommune viderefører tilbudet om gratis meningokokkvaksine uten egenandel, til elever i videregående skole med bosted i Asker. Kommunedirektøren har gjennom effektiviseringstiltak frigjort 1 mill. kroner som inndekning for kostnadene.

Velferd:**NAV - økt sosialhjelp**

Antallet søknader om sosialhjelp har økt. Ukrainske flyktninger forklarer noe av økningen og flere merker at prisene har steget mer enn normalt, og har behov for hjelp. Det er en stor økning blant barnefamilier og de som har behov for midlertidig bolig.

I 2022 ble det utbetalt 2,6 mill. kroner til Ukraina-flyktningene, mens per mars 2023 har det blitt utbetalt nesten 1,9 mill. kroner. I fjor vår fikk NAV gjennomsnitt inn 45 nye brukere per måned, sammenliknet med 68,6 på høsten i fjor og 73 så langt i år. Gjennomsnittlig stønadslengde er økende, det vil si at flere mottar sosialstønad over flere måneder nå enn tidligere.

Vaksinasjon mot Covid-19 for personer 75 år og over og sykehjemsbeboere våren 2023 (RNB)

Kommunene vil gjennom rammetilskuddet i 2023 få kompensert vaksinasjon mot Covid-19 - oppfriskningsdose - for personer 75 år og over og sykehjemsbeboere for våren 2023.

Samfunnstjenester:**Eksterne leieavtaler**

Asker internasjonale skole på J. Drengsrudsvei har sagt opp husleieavtalen. Dette medfører et inntektstap for Eiendom på 3,1 mill. kroner i 2023 og 6,2 mill. kroner årlig fra 2024, da elever fra Hvalstad skole vil bruke hele skolen og dette gir ikke mulighet for ekstern utleie.

Interne husleieavtaler

Eiendom trenger økte bevilgninger da husleieavtalene i Lensmannsliå 4 (vaksinasjon) og Drammensveien 915 (HRM) forlenges ut 2023. Til fradrag kommer behovet for midler til utleie, da leieavtalene Hyggenveien 35 for hjemmetjenesten og Vepsebolet barnehage opphører.

Velodrom

Eierbidrag K-sak 83/22. Det er bevilget 5,4 mill. kroner i investeringsbudsjettet, men dette er en driftskostnad. Dette er en regnskapsteknisk endring for å oppfylle regnskapsforskriften.

Mulighetsstudier kontorarbeidsplasser i sentrum inkl. Trekanten

Det ble bevilget 1,5 mill. kroner til en mulighetsstudie i 2022. Prosjektet ble ikke ferdig og det er behov for å re-bevilge 1,35 mill. kroner for ferdigstilling av studiet i 2023.

Samfunnsutvikling:

Næringsutviklingsfond

Det ble i F-sak 36/23 besluttet å opprette et næringsutviklingsfond. Pr. 31/12-2022 hadde næring på samf. utv. ubenyttede koronamidler (forskuttering av statlige koronamidler) på 3,5 mill. kroner. Kommunedirektøren vurderer om disse midlene skal tilføres fondet.

Medborgerskap:

Underskuddsgaranti i forbindelse med drift av Vardåsen skisenter

Det ble i referatsak 4 i formannskapsmøtet 6. desember orientert om at skikort solgt før jul 2022 for sesongen 2022/2023 ble solgt til 50 % rabatt av ordinær pris. For å sikre videre drift foreslås det å gi en underskuddsgaranti tilsvarende 0,25 mill. kroner til Vardåsen skisenter.

Kirken - overføring fra drift til investering

Finansiering av kirkevakta. Asker kirkelige fellesråd etablerte i 2022 en kirkevakt for å kunne holde oppsyn med bygningsmassen og på tidligere tidspunkt avdekke nødvendig vedlikehold. Investeringsbudsjettet reduseres med 1. mill. kroner.

Strømstøtte kirken 2022

Kirken faller utenom de ordinære strømstøtte ordningene og må ta hele prisøkningen selv uten økt tilskudd. I 2022 fikk kirken etterbetalt strømstøtte for 2021 av kommunen tilsvarende annen offentlig støtte slik de ble likebehandlet med øvrige organisasjoner. Merkostnaden etter avregning for kirken er på 2,072 mill. kroner. Det foreslås å gi strømstøtte for 2022 til kirken.

Tjenesteovergrepene:

Integreringstilskudd

Økt antall flyktninger som skal bosettes i Asker kommune i 2023 medfører økt integreringstilskudd fra staten.

Økning av lønnsreserven

Lønnsoppgjøret i 2023 vil bli høyere enn den budsjettert økningen på 4,2%. For å ha rammer nok i 2023 for et anslått lønnsoppgjør på 5,4 % må derfor budsjettet styrkes med 35 mill. kroner.

Økning arbeidsgiveravgift

Regelen om ekstra arbeidsgiveravgift på lønnsinntekt over 750 000 kroner trådte i kraft 1. januar 2023. Dette bidrar isolert sett til å øke lønnskostnadene med en kostnad på 5 mill. kroner i 2023.

Økt skatteanslag

I Revidert nasjonalbudsjett (RNB) for 2023 ble nye anslag på inntektsveksten for kommunesektoren lagt fram. Det foreslås derfor å endre budsjettet for skatteinntektene i henhold til dette.

Økt rammetilskudd

Asker kommune får tilført 39 mill. kroner i økt rammetilskudd i Revidert nasjonalbudsjett (RNB). Krigen i Ukraina har påvirket og økt matvarepriser og andre råvarepriser kraftig. Sammen med de økonomiske ettervirkningene av pandemien har krigen hatt betydelig innvirkning på den økonomiske utviklingen. Endringene som regjeringen foreslår i RNB for 2023, har i stor grad sammenheng med konsekvenser av krigen i Ukraina og høyere pris- og lønnsvekst enn budsjettet.

Bruk av disposisjonsfond

De foreslåtte budsjettjusteringene i 1. tertial rapporten finansieres ved bruk av disposisjonsfond, økt skatt- og rammetilskudd og økt integreringstilskudd.

Status investering og finansiering (§5-5 Bevilgningsoversikter-investering)

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Rev. bud. 2023	Oppr. bud. 2023
Investeringer i varige driftsmidler	287 706	1 484 819	1 316 850
Tilskudd til andres investeringer	322	29 216	19 150
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	0	5 400	5 400
Utlån av egne midler	0	54 786	51 000
Avdrag på lån	0	0	0
Sum investeringsutgifter	288 028	1 574 221	1 392 400
Kompensasjon for merverdiavgift	-35 507	-196 987	-155 650
Tilskudd fra andre	-5 719	-62 548	-43 015
Salg av varige driftsmidler	-9 795	-80 000	-40 000
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-400	0	0
Bruk av lån	0	-904 687	-823 735
Sum investeringsinntekter	-51 422	-1 244 221	-1 062 400
Videreutlån	49 124	300 000	300 000
Bruk av lån til videreutlån	0	-300 000	-300 000
Avdrag på lån til videreutlån	3 419	57 000	57 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-17 073	-57 000	-57 000
Netto utgifter videreutlån	35 470	0	0
Overføring fra drift	0	-330 000	-330 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	0	-330 000	-330 000
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	272 076	0	0

Det rapporteres på investeringer på samme nivå som vedtatt i kommunestyret, i henhold til forskriftsskjema §5-5 bevilgningsoversikter-investering i handlingsprogrammet 2023-2026.

Forskriftsskjemaene viser regnskap 1. tertial, bevilgninger for året og hvordan disse er budsjettet finansiert.

Kostnader knyttet til investeringer føres fortløpende, mens finansieringen hovedsakelig føres i forbindelse med årsavslutningen. Investeringer i anleggsmidler ligger forholdsvis lavt i forhold til regulert budsjett hittil i år. Det er per 1. tertial investert for 288 mill. kroner i varige driftsmidler av et budsjett på 1.484 mill. kroner.

Dette medfører av ulike årsaker at det blir overført midler fra 2023 til senere år og forskuttet midler fra 2024 til 2023 i 1. tertialrapport. Foreslåtte overføringer/forskutteringer vil bli innarbeidet i HP 2024-2027. Noen prosjekter har midler som ikke vil bli brukt fullt ut i 2023, dette gjelder også noen sekkeposter hvor periodiseringen av bevilgningen mellom år endres uten at det påvirker totalrammen til prosjektene. I tillegg trenger noen prosjekter midler i år 2023 av midler som ble periodisert inn i år 2024.

Det foreslås å overføre/forskuttere netto 217,4 mill. kroner i 1. tertialrapport mellom årene 2023 og 2024.

Budsjettjusteringer investering

Kommunedirektøren foreslår følgende endringer i investeringsbudsjettet:

Endringer i 1000 kr	Budsjettkostnad	Budsjettinntekt
Hurtigbåtkai Slemmestad F-sak 245/22	4 000	
Bråset bo- og omsorgssenter - varmeanlegg	3 200	
Langenga velodrom	-5 400	
Kirke - kirkelige investeringer	-1 000	
Finansiering		
Økt merverdiavgifts refusjon		-640
Økt bruk av disposisjonsfond		-4 000
Redusert bruk av lån		3 840
Sum	800	-800
Overføring av midler fra 2023 til 2024 i 1000 kr		
Slemmestad - Vaterlandskvartalet	-67 000	
VAR - utbygging av vann- og avløpsanlegg	-50 000	
Barnehage - utvidelse Føyka	-47 000	

Månedrapport April-2023

Idrett - ny idrettshall Røyken videregående skole	-37 000	
VAR - omlastestasjon Yggeset gjenvinningsstasjon	-30 000	
Psykisk helse og rus - omsorgsboliger Klokkarstua	-16 000	
Idrett - ny idrettshall Nesbru videregående skole	-15 000	
Skole - utvidelse Mellom-Nes	-14 500	
Spikkestad kirke og kultursenter Teglen - lekkasje	-10 000	
Idrett - mellomromprosjekt Risenga	-8 400	
Samferdsel - oppfølging av sykkelstrategi inkl. FutureBike/bygg	-7 500	
Finansiering		
Redusert merverdiavgifts refusjon		44 480
Redusert bruk av lån		257 920
Sum	-302 400	302 400
Forskuttering av midler fra 2024 til 2023 i 1000 kr		
Skole - utvidelse Hvalstad	50 000	
Skole - ny skole Sætre	15 000	
Barnehage - erstatte Søndre Borgen barnehage	15 000	
Samferdsel - Terrasseveien trafiksikringstiltak	5 000	
Finansiering		
Økt merverdiavgifts refusjon		-17 000
Økt bruk av lån		-68 000
Sum	85 000	-85 000

Hurtigbåtkai Slemmestad F-sak 245/22

Det ble i F-sak 245/22 vedtatt at kommunen tar på seg rollen som byggherre for prosjektet ny hurtigbåtkai i Slemmestad. Det innarbeides 4 mill. kroner i 2023 og resten i HP 2024-2027.

Bråset bo- og omsorgssenter - varmeanlegg

Det ble i HP 2023-2026 vedtatt å bevilge 10,975 mill. kroner for å skifte ut energibrønnene. Dette gjøres for å optimalisere driften samtidig som det vil gi en besparelse på strømkostnadene. Økte priser i markedet gjør at prosjektet trenger ytterligere 3,2 mill. kroner for å realiseres i sin helhet.

Langenga velodrom

Det er bevilget 5,4 mill. kroner i investeringsbudsjettet for 2023 gjeldende eierbidrag/investeringstilskudd. Dette må tas i driften og tas ut av investeringsbudsjettet og tilføres driftsbudsjettet.

Kirke - kirkelige investeringer

Det trekkes ut 1 mill. kroner fra investeringsbudsjettet og driftsbudsjettet tilføres tilsvarende beløp for å videreføre ordningen med kirkevakt for å kunne holde oppsyn med bygningsmassen og på et tidligere tidspunkt avdekke nødvendig vedlikehold.

Finansiering budsjettendringer

Budsjettendringene ovenfor medfører økt merverdiavgifts refusjon med 0,64 mill. kroner, økt bruk av disposisjonsfond med 4 mill. kroner og redusert bruk av lån med 3,84 mill. kroner.

Overføring av midler fra 2023 til 2024

I henhold til veileder for budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskapet skal det være fokus på samlet årlig budsjett og regnskap og ikke års uavhengig prosjektfokus. Kommunedirektøren vurderer investeringsbudsjettet og prosjektene med henhold til periodisering mellom år hvert tertial, for å hindre større avvik mellom budsjett og regnskap innenfor det enkelte år. Bevilgningene som tas ut fra budsjett 2023 i 1. tertialrapport innarbeides i sin helhet i HP 2024-2027. På bakgrunn av innhentede årsprognoser foreslås det at 302,4 mill. kroner overføres fra 2023 til 2024.

Finansiering overføring av midler fra 2023 til 2024

Finansiering som tas ut av investeringsbudsjett 2023 er 44,48 mill. kroner i merverdiavgifts refusjon og redusert bruk av lån med 257,92 mill. kroner.

Forskuttering av midler fra 2024 til 2023

Med samme begrunnelse som for overføring av midler flyttes midler frem fra år 2024 til år 2023. På bakgrunn av innhentede årsprognoser foreslås det at 85 mill. kroner forskutteres fra år 2024.

Finansiering forskuttering av midler fra 2024 til 2023

Finansiering som legges inn i investeringsbudsjett 2023 er 17 mill. kroner i økt merverdiavgifts refusjon og økt bruk av lån med 68 mill. kroner.

Kommunens tjenesteområder

Administrasjon og ledelse

Status økonomi

Beløp i 1000

Programområder	Rev. bud. hiå. 2023	Regnskap hiå. 2023	Avvik hiå.	Avvik i % hiå.	Rev. bud. 2023	Avvik prognose i kr	Prognose
10-Kommunedirektør	8 322	6 801	1 521	18,3 %	23 734	0	23 734
11-Økonomi	20 771	18 856	1 915	9,2 %	59 451	0	59 451
12-Organisasjon	140 714	139 031	1 683	1,2 %	319 178	0	319 178
Sum	169 807	164 689	5 118	3,0 %	402 363	0	402 363

Kommentar til status økonomi

Årsprognose for tjenesteområdet er balanse.

Status økonomiplaniltak

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Status	Risiko
Administrative budsjettreguleringer			
Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - kommunedirektør	-3 000	I arbeid	
Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - organisasjon	-1 150	I arbeid	
Sum	-4 150		
Sum tiltak	-4 150		

Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - kommunedirektør

Omstillings- og effektiviseringskravet består av to tiltak som er reduksjon av lønnsbudsjettet med én direktørstilling og administrasjonens omstillingsreserve.

Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - organisasjon

Omstillings- og effektiviseringskravet består av fire tiltak. Alle tiltakene er under arbeid. Det er en risiko for at ett av tiltakene ikke får helårseffekt. På grunn av mangel på kvalifiserte søkere klarer ikke kommunen å innfri opptrappingskravet på inntil 10 nye lærlinger vedtatt i 2022. Virksomheten vil forsøke å redusere på andre områder for å klare omstillings- og effektiviseringskravet totalt sett.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett					
	Status framdrift	Oppr. bud.	Bud. just.	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Rest bud. i år
Digital satsing i skolene	Iht. plan	17 000	579	17 579	0	17 579
IKT investeringer politisk	Iht. plan	500	0	500	0	500
IKT-investeringer	Iht. plan	30 000	8 436	38 436	8 744	29 692
Kunnskapscenteret - inventar og utstyr	Iht. plan	0	172	172	8	165
Streamingutstyr politiske møter	Iht. plan	0	296	296	0	296
Sum		47 500	9 483	56 983	8 751	48 232

Sammendrag status investeringer

Oppvekst

Status økonomi

Beløp i 1000

Programområder	Rev. bud. hiå. 2023	Regnskap hiå. 2023	Avvik hiå.	Avvik i % hiå.	Rev. bud. 2023	Avvik prognose i kr	Prognose
21-Barn, familie og inkludering	208 929	209 568	-639	-0,3 %	687 180	3 450	683 730
22-Barnehage	437 970	437 317	653	0,1 %	981 004	-3 450	984 454
24-Skole	425 288	423 609	1 680	0,4 %	1 235 027	0	1 235 027
Sum	1 072 187	1 070 493	1 694	0,2 %	2 903 211	0	2 903 211

Kommentar til status økonomi

Årsprognose for tjenesteområdet er budsjettbalanse.

Status økonomiplan tiltak

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Status	Risiko
Administrative budsjettreguleringer			
Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - skole	-8 300	I arbeid	
Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - barnehage	-2 900	I arbeid	
Sum	-11 200		
Sum tiltak	-11 200		

Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - skole

Omstillings- og effektiviseringskravet for 2023 er innarbeidet i tildelingsmodellen til skolene som tilpasser driften og oppfyller lærenormen. Norm for lærertetthet gjelder i grunnskolen.

Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - barnehage

Omstillings- og effektiviseringskravet for 2023 er innarbeidet i tildelingsmodellen til barnehagene som tilpasser driften og krav om bemanningsnorm.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett					
	Status framdrift	Oppr. bud.	Bud. just.	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Rest bud. i år
Barnebolig Bråsetveien	Iht. plan	6 500	-1 625	4 875	5 345	-470
Barnehage - erstatte Søndre Borgen barnehage	Iht. plan	5 000	-3 702	1 298	1 708	-411
Barnehage - utvidelse Føyka	Forsinket	51 000	2 187	53 187	551	52 636
Inventar og utstyr Oppvekst	Iht. plan	2 500	2 204	4 704	361	4 343
Koordineringspott bygg - Oppvekst	Iht. plan	10 000	-875	9 125	929	8 195
Skole - ny sentrumsskole med idrettshall	Iht. plan	0	1 230	1 230	0	1 230
Skole - ny skole Sætre	Iht. plan	3 000	-759	2 241	190	2 052
Skole - ombygging Billingstad	Forsinket	2 000	0	2 000	0	2 000
Skole - utvidelse Hvalstad	Iht. plan	10 000	-8 105	1 895	4 045	-2 150
Skole - utvidelse Mellom-Nes	Forsinket	15 000	0	15 000	17	14 983
Sum øvrige prosjekter		1 000	24 981	25 981	708	25 273
Sum		106 000	15 536	121 536	13 855	107 682

Sammendrag status investeringer

Barnehage – utvidelse Føyka

Reguleringsarbeidet for ny Føyka barnehage har vært omfattende. I henhold til plan behandles og vedtas detaljreguleringen juni 2023. Tilbudsevaluering på samspillentreprise pågår. Forventer politisk sak på totalentreprise kontrakt høst 2023. Prosjektet skal være klart til innflytting høsten 2025, forutsatt fremdrift som planlagt.

Barnehage – erstatte Søndre Borgen barnehage

I F-sak 77/23 ble det vedtatt å øke fra 6 avdelings til 8 avdelings barnehage, med ferdigstilling i 2025. Ny budsjetttramme på 150 mill. kroner innarbeides i HP 2024-2027.

Skole – Nye Sætre

I F-sak 242/22 ble det vedtatt at ny skole Sætre lokaliseres på Grytnes. Ny turnhall Asker syd innarbeides i dette prosjektet og avsatte midler tilføres skoleprosjektet. Regulering og avklaring av forutsetninger for prosjektet pågår, og det vil legges frem ny politisk sak til behandling i 2024.

Skole - utvidelse Hvalstad

I F-sak 50/23 ble konkurransegrunnlaget revidert. Anbudspålegg pågår, og tilbudsevaluering skjer i mai 2023. Det er planlagt kontraktsinngåelse før sommeren 2023. Prosjektet planlegges med innflytting vinteren 2026.

Velferd

Status økonomi

Beløp i 1000

Programområder	Rev. bud. hiå. 2023	Regnskap hiå. 2023	Avvik hiå.	Avvik i % hiå.	Rev. bud. 2023	Avvik prognose i kr	Prognose
31-Tjenester til personer med funksjonsnedsettelse	219 550	214 166	5 384	2,5 %	587 233	6 000	581 233
32-NAV	52 113	58 253	-6 140	-11,8 %	150 212	-3 000	153 212
33-Hjemmetjenester og institusjon	397 011	428 714	-31 703	-8,0 %	1 244 870	-12 000	1 256 870
34-Psykisk helse og rus	79 737	87 754	-8 017	-10,1 %	202 776	0	202 776
Sum	748 411	788 887	-40 476	-5,4 %	2 185 091	-9 000	2 194 091

Kommentar til status økonomi

Årsprognose for tjenesteområdet er et merforbruk på 9 mill. kroner. Det skyldes følgende forhold:

- Økte kostnader til brukerstyrt personlig assistanse (BPA).
- Økte kostnader til sosialhjelp blant annet grunnet sterk pris- og rentevekst.
- Kjøp av utenbygds plasser innenfor psykisk helse og rus på grunn av manglende kapasitet i egen regi.
- Innleie av legevikarer.
- Vaksinasjon covid-19

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA): Det er satt i gang et arbeid med blant annet å se på tildelingspraksis. Alle BPA-ordninger er i denne forbindelse gjennomgått, og det er sett på vedtak som ikke er rettighetsfestet, vedtakstimer som ikke er effektivert av bruker og mulige erstatningstjenester. Revurderinger av vedtak vil føre til kostnadsbesparelser i 2023-2024.

NAV ser en økning i sosialhjelpsutbetalinger i forhold til samme periode i fjor. Det er vanskelig å gi en eksakt prognose, men det er gjort et best mulig anslag. NAV Asker har ligget lavt på sosialhjelp, men det siste året med sterk pris- og rentevekst har bidratt til at flere har hatt behov for hjelp.

Arbeidet med tilbakeføring av utenbygds brukere psykisk helse og rus fortsetter i 2023. Noen kostnadsbesparelser forventes i 2023 og med ytterligere besparelser i 2024.

Det har vært vedvarende problemer med rekruttering av leger. Dette medfører nødvendig bruk av legevikarer som dessverre har en betydelig høyere kostnad. Rekruttering av leger er nå gjennomført og bruk av vikarbyrå avvikles fra august. Det arbeides med ulike løsninger for en fremtidig bærekraftig drift.

Vaksinasjon og smittevern klinikken har avsluttet prosess med nedskalering av covid-19 vaksinerings. Gjennom rammetilskuddet blir kommunen kompensert, men vil stå igjen med et merforbruk totalt sett da prosessen med nedskalering har vært tidkrevende.

Flere av virksomhetene er inne i en omstillingsprosess hvor økt bemanning utover grunnbemanning, opparbeidet gjennom korona-pandemien, justeres tilbake til normal drift. Stillinger holdes vakante. Vikarinneleie og overtid styres stramt, blant annet med redusert innleie ved sykefravær. Det pågår et

arbeid med bedre utnyttelse av personale og heltidskultur. Det er også definert tiltak for å effektivisere drift på arbeids- og aktivitetssentre for alle målgrupper.

Status økonomiplantiltak

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Status	Risiko
Administrative budsjettreguleringer			
Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - tjenester til personer med funksjonsnedsettelse	-4 450	I arbeid	⊖
Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - hjemmetjenester og institusjon	-3 250	I arbeid	⊖
Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - psykisk helse og rus	-1 400	I arbeid	✓
Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - NAV	-500	I arbeid	✓
Sum	-9 600		
Sum tiltak	-9 600		

Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - tjenester til personer med funksjonsnedsettelse

Reduksjonen gjelder i hovedsak årsverk. Reviderte bemanningsplaner og turnusplaner er i arbeid.

Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - hjemmetjenester og institusjon

Omstillinger som TØRN, heltidskultur og bruk av velferdsteknologi er under arbeid men er tidkrevende i en stor organisasjon og gir resultater senere enn forventet. Enkelte omstillinger er allerede utført, som ledigholdelse av stillinger og effektivisering i bruk av forbruksmateriell.

Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - psykisk helse og rus

Ledigholder stillinger, er så langt i rute.

Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - NAV

Øke overgang til arbeid for brukere som mottar sosialhjelp.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett					
	Status framdrift	Oppr. bud.	Bud. just.	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Rest bud. i år
Bråset bo- og omsorgssenter - varmeanlegg	Iht. plan	9 100	-600	8 500	4 386	4 114
Eldre - sykehjem/boliger med heldøgns omsorg	Iht. plan	6 000	1 413	7 413	595	6 819
Helsehus - Søndre Borgen	Iht. plan	111 750	-6 974	104 776	36 716	68 060
Kommunale utleieboliger	Iht. plan	0	7 735	7 735	3 877	3 857
Koordineringspott bygg - Velferd	Iht. plan	4 000	2 510	6 510	1 372	5 138
Personer med funksjonsnedsettelse - omsorgsboliger - Nedre Sem låve	Iht. plan	78 500	-9 981	68 519	31 734	36 784
Psykisk helse og rus - Omsorgsboliger 2023	Forsinket	40 000	-7 989	32 011	11 828	20 184
Utleieboliger Skoledalen (tilpasset flermannsbolig)	Ferdig	0	40	40	1 153	-1 114
Velferdsteknologi - infrastruktur og utstyr	Forsinket	5 000	3 990	8 990	0	8 990
Sum øvrige prosjekter		275	41 206	41 481	2 191	39 290
Sum		254 625	31 351	285 976	93 852	192 123

Sammendrag status investeringer

Helsehus – Søndre Borgen

Prosjektet er forventet ferdigstilt sommer 2023, med innflytting oktober 2023.

Psykisk helse og rus – omsorgsboliger Klokkarstua

Det etableres 12 plasser for psykisk helse og rustjenester på Klokkarstua. 7 plasser ble ferdigstilt i januar 2023 og 5 plasser forventes ferdigstilt i februar 2024.

Personer med funksjonsnedsettelse - omsorgsboliger - Nedre Sem låve

Det etableres 6 boliger med base og et arbeidssenter og prosjektet forventes ferdigstilt til april 2024.

Eldre – sykehjem/boliger med heldøgns omsorg

Prosjektet omfatter 100 heldøgns plasser i Kloppedalen med ferdigstilling tidlig i 2027 og 75 heldøgns plasser på Vettre med ferdigstilling i 2030. Det jobbes nå med konseptfasen for prosjektet i Kloppedalen, med planlagt politisk sak høsten 2023 for å forankre forutsetninger og overordnet omfang.

Samfunnstjenester

Status økonomi

Beløp i 1000

Programområder	Rev. bud. hiå. 2023	Regnskap hiå. 2023	Avvik hiå.	Avvik i % hiå.	Rev. bud. 2023	Avvik prognose i kr	Prognose
40-Felles samfunnstjenester inklusive brann og redning	61 801	61 684	117	0,2 %	83 214	0	83 214
41-Eiendom	135 412	134 107	1 305	1,0 %	408 332	0	408 332
44-Vann og avløp	-17 953	-17 572	-381	-2,1 %	48 663	0	48 663
45-Miljø og samferdsel	44 500	53 894	-9 393	-21,1 %	158 423	0	158 423
Sum	223 761	232 113	-8 353	-3,7 %	698 632	0	698 632

Kommentar til status økonomi

Årsprognose for tjenesteområdet er balanse. Det er imidlertid utfordringer innenfor tjenesteområdet:

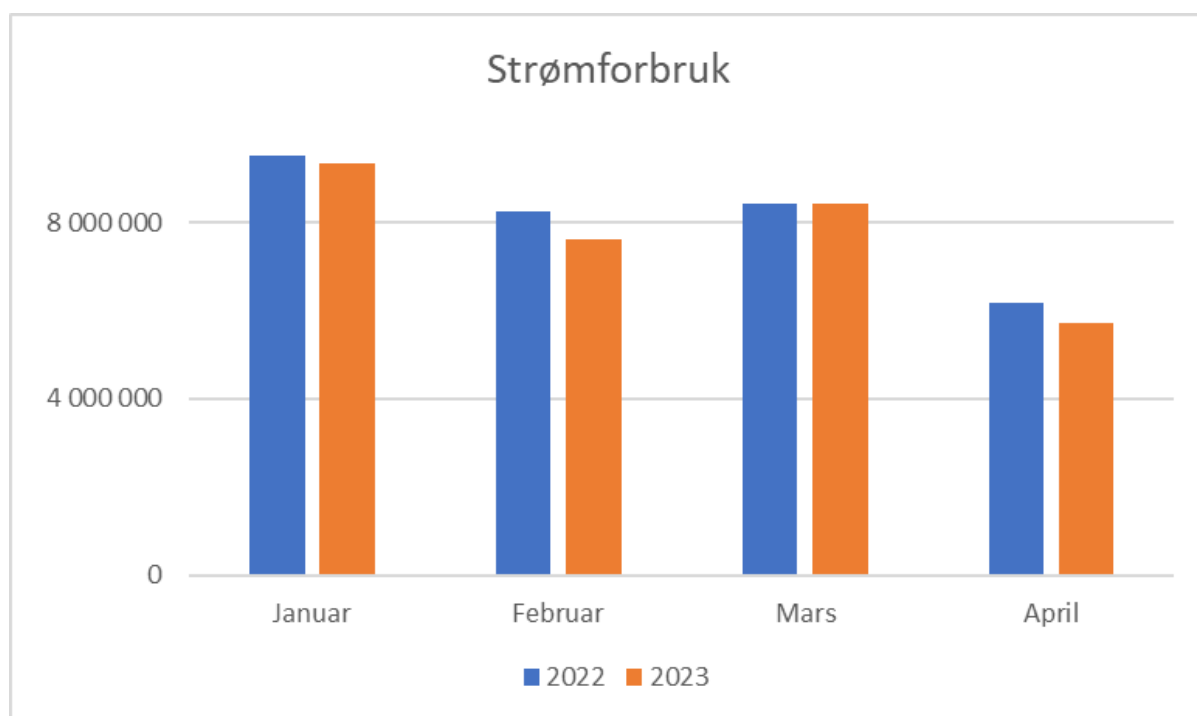
- Kostnadene til brøyting og strøing av utearealer knyttet til kommunale bygg har vært veldig høye så langt i år. Dagens avtaler er ikke fastpris - kontrakter. Dette medfører en risiko i forhold til ekstreme vintre. Miljø- og samferdsel har iverksatt tiltak for å redusere avviket. Tiltakene er et lavere aktivitetsnivå innenfor klima og miljø, tjenester kjøpt fra det private markedet tilknyttet uteområdene til formålsbygg reduseres, vektertjenester ved gjestebrygger reduseres, samt at etterfylling av sand på strender blir ikke prioritert i år.
- RNB priskompensasjon på 7,8 mill. kroner vil bli fordelt på de virksomhetene innenfor tjenesteområdet som har mest behov for det.

Andre forhold:

Energi

Status per april viser at det er brukt 36% av avsatt budsjett til energi (44% i 2022). Kostnad ført per april inneholder kun strømkostnader som gjelder forbruk til og med mars. Strømprisene lå høyere for januar og februar sammenliknet med samme periode i 2022, mens prisene i mars 2023 er lavere enn mars forrige år. Kommunenes energioppfølgingssystem, Energinett, viser at det har vært redusert forbruk for de fire første månedene (ca. 31 100 MWh) i forhold til samme periode i 2022 (ca. 32 300 MWh). Det har vært kaldere hittil i år sammenliknet med de fire første månedene i 2022. Dette viser at energibesparende tiltak har effekt. Fra 1. mai reverseres sparetiltak knyttet til redusert brukstid for ventilasjonsanlegg. Alle formålsbygg med dagdrift (unntak for helsebygg) ventileres nå fra kl. 07.00 – 16.30. Ved større arrangementer med mye folk til stede vil Eiendom sørge for at ventilasjonstidene justeres og tilpasses.

Porteføljeprisen er per i dag estimert lavere enn 2022.

Selvkost vann og vannmiljø

Virksomheten skal redusere kostnader med 26 mill. kroner i 2023 som ledd i å dempe gebyrveksten i 2023. Dette er et oppdrag som vil kreve sterk styring og gjennomføring av krevende tiltak. Det er usikkerhet rundt inntektene siden gebyravregningen ved årsskiftet viste at vannforbruket i 2022 var lavere enn forventet. Det ble fakturert til kreditt i første termin 2023 og medfører en mindreinntekt i 2023. På den andre siden er kalkylerenten per nå lavere enn budsjettet.

Selvkost renovasjon

Merforbruk på renovasjon styrer mot et negativt avvik på 10 mill. kroner, grunnet vedtatt lavere sats for brukerbetaling på begge gjenvinningstasjonene enn budsjettet i K-sak 7/23. Det planlegges å dekke inn merforbruket med midler fra renovasjons fondet.

Status økonomiplaniltak

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Status	Risiko
Administrative budsjettreguleringer			
Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - eiendom	-2 800	I arbeid	✓
Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - miljø og samferdsel	-1 000	I arbeid	✓
Sum	-3 800		
Sum tiltak	-3 800		

Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - eiendom

Omstillings- og effektiviseringskravet for 2023 er innarbeidet i tjenesteområdets budsjetter. Virksomhetene Eiendom og Renhold og Praktisk bistand må tilpasse driften tilsvarende.

Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - miljø og samferdsel

Omstillings- og effektiviseringskravet for 2023 er innarbeidet i tjenesteområdets budsjetter. Virksomheten Miljø og samferdsel må tilpasse driften tilsvarende.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Status framdrift	Årets budsjett				
		Oppr. bud.	Bud. just.	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Rest bud. i år
Brannforebygging - formålsbygg	Iht. plan	6 000	3 163	9 163	342	8 820
Brannforebygging - kommunale boliger	Forsinket	0	0	0	722	-722
Brannforebygging - kommunale boliger Røyken/Hurum	Iht. plan	5 000	1 734	6 734	696	6 038
Brannstasjon Hurum	Forsinket	0	4 381	4 381	49	4 332
Eiendom på Konglungen - gave	Forsinket	0	2 945	2 945	14	2 931
Eiendomsutvikling	Iht. plan	1 000	-881	119	46	73
Hurtigbåtkai Slemmestad	Iht. plan	0	0	0	1 295	-1 295
Idrett - mellomromsprosjekt Risenga	Forsinket	25 400	5 495	30 895	2 498	28 396
Klimatiltak	Iht. plan	625	587	1 212	0	1 212
Klimatiltak - ENØK	Iht. plan	4 000	6 394	10 394	720	9 673
Klimatiltak - mobilitet formålsbygg	Iht. plan	1 500	-118	1 382	941	441
Klimatiltak - mobilitet rettet mot Askersamfunnet	Forsinket	1 000	1 000	2 000	0	2 000
Koordineringspott - administrasjonsbygg	Iht. plan	1 000	445	1 445	0	1 445
Koordineringspott - flomtiltak/klimatilpasning	Forsinket	12 500	4 347	16 847	48	16 799
Langenga Velodrom	Iht. plan	51 400	0	51 400	0	51 400
Lokaliseringsprosjektet	Forsinket	0	5 282	5 282	2 442	2 840
Områdeplan for fremtidig infrastruktur Slemmestad	Iht. plan	18 000	10 144	28 144	6 869	21 275
Områdeutvikling - Føyka - Kirkeveien, delområde 1	Ferdig	6 750	0	6 750	0	6 750
Områdeutvikling - Føyka/Elvely	Iht. plan	0	9 313	9 313	0	9 313
Områdeutvikling - Risenga infrastruktur	Ferdig	0	-483	-483	322	-806
Områdeutvikling Høn-Landås	Iht. plan	20 000	25 665	45 665	25 000	20 665
Samferdsel - gang- og sykkelbro Nesøya	Forsinket	0	1 929	1 929	247	1 682
Samferdsel - oppfølging av sykkelstrategi inkl. FutureBike/bygg	Forsinket	17 500	20	17 520	1 058	16 462
Samferdsel - oppgradering veilysanlegg	Iht. plan	15 000	-4 146	10 854	2 970	7 884
Samferdsel - oppgradering velveier	Iht. plan	0	1 436	1 436	371	1 065
Samferdsel - parkering	Iht. plan	500	527	1 027	7	1 020
Samferdsel - Terrasseveien trafiksikringstiltak	Iht. plan	0	-7 066	-7 066	51	-7 117
Samferdsel - trafiksikringstiltak	Iht. plan	10 000	0	10 000	955	9 045
Samferdsel - trafiksikringstiltak Nyveien	Forsinket	0	1 174	1 174	651	523
Samferdsel - utbedring kommunale veier	Iht. plan	9 300	11 527	20 827	5 826	15 001
Slemmestad - Vaterlandskvartalet	Forsinket	120 000	25 024	145 024	12 281	132 744
Spikkestad sentrum - vann, avløp og vei i Teglverksveien	Forsinket	5 200	-2 491	2 709	4 905	-2 196
Stabilisering Bøbekken	Iht. plan	0	-9 629	-9 629	1 386	-11 015
Tettstedsutvikling	Iht. plan	3 000	-2 573	427	0	427
Tilfluktsrom kat 1-3 offentlige tilfluktsrom	Iht. plan	0	87	87	110	-23
Tilfluktsrom kat 2 tilfluktsrom i kommunale bygg	Forsinket	0	4 579	4 579	56	4 523
Tofte brygge	Forsinket	0	3 790	3 790	0	3 790
Turveier og friområder	Iht. plan	3 000	-82	2 918	894	2 024
VAR - harmonisering av renovasjonsordning - avfallsbeholdere	Iht. plan	20 000	990	20 990	8 841	12 149
VAR - miljøtiltak Yggeset og Follestad gjenvinningsstasjoner	Forsinket	20 000	2 509	22 509	1 378	21 132
VAR - omlastestasjon Yggeset gjenvinningsstasjon	Iht. plan	50 000	-3 804	46 196	1 067	45 130
VAR - rehabilitering vann- og avløpsanlegg	Iht. plan	232 000	-147 982	84 018	56 530	27 488
VAR - utbygging vann- og avløpsanlegg	Iht. plan	103 800	64 372	168 172	7 854	160 318
VAR - vann- og avløpsanlegg Slemmestad sentrum	Forsinket	65 000	22 377	87 377	2 441	84 936
Østskogveien Nedre	Forsinket	0	-416	-416	0	-416
Sum øvrige prosjekter		6 250	11 166	17 416	4 761	12 655
Sum		834 725	52 731	887 456	156 645	730 812

Sammendrag status investeringer

Områdeplan for fremtidig infrastruktur Slemmestad

Det vil komme en politisk sak til høsten der en ser på helheten knyttet til utbyggingen på Slemmestad. Fremdriften i prosjektet avhenger av samhandling med utbyggerne.

Slemmestad – Vaterlandskvartalet

Deler av vaterlandsveien ble ferdigstilt i 2022. Hovedarbeidene på Vaterland startet opp høsten 2022. Det meste av arbeidene ferdigstilles i 2025. Noe sesongarbeider ferdigstilles sommeren 2026.

Samferdsel – gang- og sykkelbro Nesøya

Prosjektet ble utsatt i 3 år i HP 2023-2026. Utlysning av entreprisen planlegges i januar 2026 med ferdigstilles i 2027. Det er per i dag en del usikkerhet i prosjektet i forhold til fremdrift og økonomi inntil kontrakt er inngått.

Områdeutvikling Høn-Landås

Selvaag bolig har varslet om økte utgifter til gjennomføring av felles infrastruktur på Høn-Landås. Dette kommer kommunedirektøren tilbake til i forbindelse med HP 2025-2028. I F-sak 84/23 ble det vedtatt å inngå kjøpekontrakt for salg av boligfeltet H5.

Brannstasjon Hurum

Prosjektet ble i HP 2023-2026 utsatt i tre år med ferdigstillelse i 2027. Reguleringen behandles i andre kvartal 2023. Det er risiko knyttet til kostnader grunnet usikkerhet i markedet og økte miljøambisjoner. Det kommer en politisk sak grunnet pålegg fra arbeidstilsynet i nåværende lokaler. Kommunedirektøren vil foreslå å fremskynde prosjektet med ett år i HP 2024-2027 med ferdigstillelse i 2026.

Langenga Velodrom

I K-sak 83/22 ble det vedtatt et økt eierbidrag på 5,4 mill. kroner, 20 mill. kroner i lån og forskuttert leie på 26 mill. kroner. Eierbidraget på 5,4 mill. kroner blir i 1. tertialrapport overført til driftsbudsjettet siden dette er å anse som en driftskostnad.

Lånet er utbetalt og forskuttert leie forventes utbetalt i løpet av 2023.

Samfunnsutvikling

Status økonomi

Beløp i 1000

Programområder	Rev. bud. hiå. 2023	Regnskap hiå. 2023	Avvik hiå.	Avvik i % hiå.	Rev. bud. 2023	Avvik prognose i kr	Prognose
51-Strategi, næring og analyse	16 323	18 225	-1 902	-11,7 %	42 093	-10 000	52 093
52-Plan og bygg	10 384	15 988	-5 604	-54,0 %	25 544	-5 000	30 544
Sum	26 707	34 213	-7 507	-28,1 %	67 637	-15 000	82 637

Kommentar til status økonomi

Årsprognose for tjenesteområdet er et merforbruk på 15 mill. kr. Det skyldes følgende forhold:

- Det er en underliggende utfordring knyttet til en midlertidig overbemanning for å håndtere etterslep på saksbehandling i 2021 og 2022.
- Det er en tilleggs utfordring knyttet til inntektssvikt for plan og bygg. Det har vært vesentlig færre byggesøknader i årets første måneder sammenlignet med fjoråret.

Tiltak

- Det jobbes med å justere bemanningen på tjenesteområdet, og det skal iverksettes omstilling innenfor tjenesteområdet. Det skal reduseres 10 stillinger gjennom naturlig avgang frem til og med 2025.

Status økonomiplaniltak

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Status	Risiko
Administrative budsjettreguleringer			
Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - plan og bygg	-500	I arbeid	
Sum	-500		
Sum tiltak	-500		

Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - plan og bygg

Omstillings- og effektiviseringskravet for 2023 gjelder reduksjon av bemanning på byggesak. Tjenesteområdet jobber med å tilpasse bemanningen til faktisk behov. Dette innebærer at ved naturlig avgang skal det vurderes om det er nødvendig å erstatte den ansatte. Dette er et område som preges av høy turnover i alle kommuner hvor nedbemanning gjennom naturlig avgang er realistisk. For 2023 er det 5 stillinger innenfor byggesaksbehandling som ikke blir erstattet, i 2024 er det 3 stillinger som ikke erstattes og i 2025 er det ytterligere 2 stillinger som ikke blir erstattet. Totalt blir dette en reduksjon på 10 stillinger gjennom naturlig avgang ikke erstattes for å tilpasse bemanning til normal drift.

Medborgerskap

Status økonomi

Beløp i 1000

Programområder	Rev. bud. hiå. 2023	Regnskap hiå. 2023	Avvik hiå.	Avvik i % hiå.	Rev. bud. 2023	Avvik prognose i kr	Prognose
61-Innbyggertorg	16 342	15 994	347	2,1 %	42 350	0	42 350
62-Kultur og kirke	69 238	67 351	1 886	2,7 %	199 423	0	199 423
65-Idrett og friluft	27 504	29 057	-1 553	-5,6 %	90 244	-4 000	94 244
Sum	113 084	112 403	681	0,6 %	332 016	-4 000	336 016

Kommentar til status økonomi

Årsprognosen for tjenestområdet er et merforbruk på 4 mill. kroner. Det skyldes følgende forhold:

- Mindreinntekter i svømmehallene forårsaket hovedsakelig av politiske vedtak om blant annet gratis svømming for 2. og 10. trinn uten tilførsel av budsjettmidler. Sak om pris i svømmehallene legges frem som en orienteringssak i løpet av 2. kvartal, og til politisk behandling i slutten av 2023 eller begynnelsen av 2024.
- Det iverksettes korrigerende tiltak på tjenestområdet for å holde budsjettrammen.

Status økonomiplaniltak

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Status	Risiko
Administrative budsjettreguleringer			
Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - innbyggertorg	-692	I arbeid	
Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - idrett og friluftsliv	-500	Ferdig	
Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - kultur og kirke	-308	I arbeid	
Sum	-1 500		
Sum tiltak	-1 500		

Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - innbyggertorg

Omstillings- og effektiviseringskravet består av fem tiltak. To av tiltakene er gjennomført, ett tiltak er i arbeid. De siste to tiltakene, redusere stilling cafe ved samarbeid med NAV og økning avgiftspliktig salg med økt pris meglerpakker er det en risiko for at ikke er mulig å gjennomføre. Virksomheten har iverksatt stram kostnadskontroll i hele driften for å klare omstillings- og effektiviseringskravet totalt sett.

Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - idrett og friluftsliv

Omfordeling av personalressurser i svømmehallene er gjennomført.

Vedtatt omstilling og effektivisering HP 2023-2026 - kultur og kirke

Omstillings- og effektiviseringskravet består av totalt ni tiltak. Av disse er tre gjennomført, fem er under arbeid og det siste er under planlegging. Det er liten risiko for at ett av tiltakene ikke får full effekt i 2023 og det gjelder tiltaket økt bruk av gruppeundervisning i musikk som iverksettes fra skolestart i august 2023 på kulturskolen.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Status framdrift	Årets budsjett				Rest bud. i år
		Oppr. bud.	Bud. just.	Rev. bud.	Regnskap hiå.	
Askerhallen - ishall rehabilitering fra 2018	Forsinket	0	7 238	7 238	0	7 238
Digitale låsesystemer for tilgjengeliggjøring av lokaler for utleie	Iht. plan	2 000	0	2 000	0	2 000
Idrett - inventar og utstyr	Iht. plan	1 000	743	1 743	239	1 504
Idrett - ny idrettshall Nesbru videregående skole	Iht. plan	20 000	0	20 000	0	20 000
Idrett - ny idrettshall Risenga, Leikvoll C	Ferdig	0	9 630	9 630	1 108	8 521
Idrett - ny idrettshall Røyken videregående skole	Iht. plan	61 000	-3 942	57 058	1 720	55 338
Idrett - rehabilitering av ventilasjon Risenga svømmehall	Forsinket	2 000	0	2 000	0	2 000
Idrett - rehabilitering Holmen ishall	Iht. plan	7 400	2 309	9 709	286	9 423
Idrett - Risenga idrettspark	Iht. plan	0	894	894	789	105
Idrett - temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv	Iht. plan	2 500	10 706	13 206	1 255	11 951
Kirke - istandsettelse/rehabilitering Hurum kirke	Iht. plan	9 600	-3 558	6 042	0	6 042
Kirke - kirkelige investeringer	Iht. plan	3 500	-219	3 281	0	3 281
Kirke - ny urnelund Vardåsen kirke	Iht. plan	0	149	149	0	149
Kirke - rehabilitering inkl. nytt sprinkelanlegg Holmsbu kirke	Iht. plan	3 000	5 825	8 825	0	8 825
Kirke - rehabilitering Røyken kirke	Iht. plan	2 300	6 140	8 440	0	8 440
Kirke - Røyken kirke avløp	Forsinket	0	6 000	6 000	0	6 000
Kirke - tiltak gravferd	Iht. plan	750	150	900	0	900
Koordineringspott anlegg for friluftaktivitet	Iht. plan	250	0	250	0	250
Koordineringspott idrettsbygg	Iht. plan	6 000	15 435	21 435	979	20 456
Koordineringspott kulturarenaer	Iht. plan	2 000	223	2 223	0	2 223
Koordineringspott kulturminnebygg	Iht. plan	3 500	3 729	7 229	630	6 598
Kultur - inventar til kulturlokaler	Iht. plan	1 500	226	1 726	0	1 726
Kultur - kunst i offentlig rom	Iht. plan	500	748	1 248	0	1 248
Kultur - Sekkefabrikken nytt lyd- og lysutstyr	Iht. plan	0	417	417	0	417
Kulturskolen - instrumenter og utstyr	Iht. plan	500	1 070	1 570	1 297	273
Kulturskolen - mulighetsstudie for fremtidig kulturskole	Iht. plan	0	-272	-272	145	-417
Kulturskolen - ombygging av låven på Østre Asker gård	Iht. plan	0	1 195	1 195	2 154	-959
LED-belysning kommunale anlegg	Iht. plan	250	0	250	0	250
Spikkestad kirke og kultursenter Teglen - lekkasje	Iht. plan	15 000	10 158	25 158	0	25 158
Tofte innbyggertorg - antikvarisk rehabilitering av samfunnshuset	Forsinket	0	1 247	1 247	61	1 185
Sum øvrige prosjekter		5 000	-3 521	1 479	1 503	-24
Sum		149 550	72 720	222 270	12 168	210 102

Sammendrag status investeringer

Idrett – ny idrettshall Nesbru videregående skole

Prosjektet er på plan for ferdigstilling høst 2025. Tilbudsevaluering pågår. Egen politisk sak vedrørende budsjett legges frem juni 2023.

Idrett – ny idrettshall Røyken videregående skole

Prosjektet er på plan for ferdigstilling høst 2024. Tilbudsevaluering pågår. Egen politisk sak vedrørende budsjett legges frem juni 2023.

Sykefravær og årsverksutvikling

Sykefravær

Tjenesteområde	1. kvartal 2022	1. kvartal 2023
Adm. og ledelse	6,60 %	6,80 %
Oppvekst	12,20 %	9,80 %
Velferd	12,90 %	11,40 %
Samfunnstjenester	7,30 %	8,70 %
Samfunnsutvikling	6,10 %	12,10 %
Medborgerskap	8,10 %	7,10 %
Total	11,50 %	10,10 %

Det registrerte sykefraværet i kommunen i 1. kvartal 2023 er på 10,1 prosent. Dette er en nedgang på 1,4 prosentpoeng sammenlignet med 1. kvartal 2022. Nedgangen i sykefravær kan i hovedsak tilskrives et redusert sykefravær i Velferd og Oppvekst. Det er i all hovedsak langtidsfraværet som er redusert, mens korttidsfraværet er omtrent på samme nivå som tilsvarende periode i fjor.

Årsverk

Årsverk	Antall årsverk	Antall ansatte
Tjenesteområde	30.04.2023	30.04.2023
Administrasjon og ledelse	242	246
Oppvekst	2 566	2 867
Velferd	2 007	2 686
Samfunnstjenester	448	470
Samfunnsutvikling	129	135
Medborgerskap	282	397
Totalsum	5 673	6 801

Månedssrapport April-2023

Tallene inkluderer alle ansatte med et fast forpliktende arbeidsforhold, dvs. de med en på forhånd fastsatt arbeidstid (både faste og midlertidige). Ansatte i hel ulønnet permisjon og fødselspermisjon er ikke tatt med. Der er vikarer inkludert. Lærlinger og timelønnede ekstravakter er ikke med i tallgrunlaget.

Vedtaksrapportering 1.tertial 2023

Nedenfor følger rapportering på oppfølging av vedtak fattet av politiske organer i 1.tertial 2023, som kommunedirektøren har ansvar for å følge opp.

Rapporteringen omfatter vedtak knyttet til saker som er sluttbehandlet i kommunestyret, formannskapet, utvalg for oppvekst, utvalg for velferd, utvalg for samfunnstjenester og utvalg for medborgerskap.

Det rapporteres kun på temaplaner til sluttbehandling i kommunestyret.

Saker til høring i ulike råd og utvalg rapporteres kun ved sluttbehandling i kommunestyret.

Vedtak knyttet til saker som er sluttbehandlet i plan- og bygningsutvalget og klageutvalget, og som er rettet mot utbyggere eller enkeltpersoner, følges opp av utvalgene selv- og eller tiltakshavere.

Følgende definisjoner er lagt til grunn:

• Iverksatt:

- Vedtaket er utført eller arbeidet med vedtaket er påbegynt, og det ikke er tvil om iverksettelsen
- Kommunedirektøren har tatt vedtaket til etterretning, vedtaket legges i prosess og innarbeides i fremtidige planer osv.
- Vedtaket er nesten utført/eventuelle forsinkelser er ubetydelige og uten konsekvenser

• Ikke iverksatt:

- Arbeidet med vedtaket er ikke påbegynt
- Arbeidet med vedtaket er påbegynt, men det er uklart når vedtaket kan iverksettes grunnet ulike forhold
- Iverksettelsen av vedtaket er forsinket

Dato	Utvalg	Saknr.	Sakstittel	Status vedtak	Merknad
10.01.2023	FSK	13/23	Sentrumsgården Slemmestad AS - ekstraordinær generalforsamling - avvikling av selskapet	Iverksatt	
10.01.2023	FSK	12/23	Nytt veinavn til Klokkarstua næringspark	Iverksatt	
10.01.2023	FSK	11/23	Asker kommunes innstilling til oversendelsesbrev - høring av Statens vegvesen oppdrag fra Samferdselsdepartementet om forslag om endring av forskrift av 11.12.2017 om differensiering av bomtakster i Oslo.	Iverksatt	
10.01.2023	FSK	10/23	Reservevannsløsning for Åsheim vannverk (Sandungen)	Iverksatt	
10.01.2023	FSK	9/23	Orientering om arbeidet med Asker kommunes handlingsplan for opplevelsesnæringene	Iverksatt	
10.01.2023	FSK	8/23	Kommunedirektørens lederavtale 2023	Iverksatt	
10.01.2023	FSK	7/23	Høringssvar til NOU 2022:9 - En åpen og opplyst offentlig samtale	Iverksatt	
10.01.2023	FSK	6/23	Internasjonalt samarbeid: Hovedmål og strategier	Iverksatt	
10.01.2023	FSK	4/23	Eierstrategi for Askershus AS	Iverksatt	
17.01.2023	VF	4/23	Oppfølgingssak - Transport til fritidsaktiviteter utenfor boligen - personer med nedsatt funksjonsevne	Iverksatt	
17.01.2023	VF	3/23	Dialogmøter 2023 - Hovedutvalg for Velferd	Iverksatt	
17.01.2023	OV	3/23	Dialogmøter 2023 - Hovedutvalg for Oppvekst	Iverksatt	
19.01.2023	ST	6/23	Dialogmøter 2023 - Hovedutvalg for Samfunnstjenester	Iverksatt	
19.01.2023	ST	2/23	Klimastrategi for Drammen 2030 - høring	Iverksatt	
19.01.2023	MB	5/23	Samarbeidsavtale MiA - Museene i Akershus	Iverksatt	
19.01.2023	MB	4/23	Den nye kunstordningens Årsplan 2023 og Årsrapport 2022	Iverksatt	
19.01.2023	MB	2/23	Dialogmøter 2023 - Hovedutvalg for Medborgerskap	Iverksatt	
24.01.2023	FSK	26/23	Høringssvar - endringer i privatskoleloven og forskriften	Iverksatt	
24.01.2023	FSK	25/23	Anmodning om bosetting av flyktninger i 2023	Iverksatt	
24.01.2023	FSK	22/23	Asker kommunes høringsuttalelse til Bærum kommuneplans arealdel 2022-2042	Iverksatt	
24.01.2023	FSK	21/23	Ferdsele på islagte vann i Asker	Iverksatt	
24.01.2023	FSK	19/23	Søknad om fritak fra folkevalgte verv og nyvalg - Tobias L. Handeland (R)	Iverksatt	
31.01.2023	KOM	10/23	Eierstrategi for Asker og Bærum brann og redning IKS - ABBR	Iverksatt	

31.01.2023	KOM	9/23	Godkjenning av tilleggsavtale til utbyggingsavtale for Slemmestad sentrum om avfallssuganlegg, sykkelparkering og lekeplasser	Iverksatt	
31.01.2023	KOM	8/23	Reguleringsplan for Bjørklundsveien 22 - sluttbehandling	Iverksatt	
31.01.2023	KOM	7/23	Egenandel ved bruk av gjenvinningsstasjonene i Asker kommune	Iverksatt	
31.01.2023	KOM	6/23	Temaplan - Mestre hele livet - psykisk helse og rus - 2.gangsbehandling	Iverksatt	
31.01.2023	KOM	5/23	Felles 110-sentral mellom Oslo kommune, Asker kommune og Bærum kommune - revidert vertskommuneavtale	Iverksatt	
31.01.2023	KOM	4/23	Fritak fra folkevalgte verv og nyvalg - Heidi Sorknes (H)	Iverksatt	
31.01.2023	KOM	3/23	Valg2023 - godkjenning av stemmekretser - valglokaler og åpningstider	Iverksatt	
31.01.2023	KOM	2/23	Sak fra kontrollutvalget - Kontrollutvalgets årsplan for 2023	Iverksatt	
07.02.2023	FSK	31/23	Eierstyring - Eierbrev 2023	Iverksatt	
07.02.2023	FSK	37/23	Støtteerklæring - Letter of Support (LoS) - til Silva Green Fuel DA som søker EU-midler til fullskala anlegg på Tofte	Iverksatt	
07.02.2023	FSK	36/23	Opprettelse av et næringsutviklingsfond som skal fremme innovasjon og omstilling og bidra til lokale arbeidsplasser	Iverksatt	
07.02.2023	FSK	35/23	Temaplan for næring - prioriterte aktiviteter og tiltak i 2023	Iverksatt	
07.02.2023	FSK	34/23	Mellomromsprosjektet Risenga - Finansiering	Iverksatt	
07.02.2023	FSK	33/23	Egenbetaling for meningokokkvaksine	Iverksatt	
07.02.2023	FSK	32/23	Handlingsprogram 2023-2026 - oppfølging av verbalvedtak og oversendelsesforslag	Iverksatt	
07.02.2023	FSK	30/23	Høring - Evaluering av statsforvalternes geografiske inndeling	Iverksatt	
07.02.2023	FSK	29/23	KS debattheft 2023 - Evne og kraft til å bære og mellomoppgjøret 2023	Iverksatt	
14.02.2023	OV	9/23	Høringsinnspill - NOU 2022: 13 Med videre betydning	Iverksatt	
14.02.2023	OV	6/23	Høringssvar - forslag til ny bestemmelse om krav til styrer i forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager	Iverksatt	
14.02.2023	VF	6/23	Status for arbeidet med Modell for frivillighet i Velferd	Iverksatt	
16.02.2023	ST	11/23	Høring - forslag til endring i kommunenes myndighet i konsesjonssaker	Iverksatt	
16.02.2023	ST	8/23	Søknader om tilskudd fra klimasatsordningen 2023	Iverksatt	

28.02.2023	FSK	46/23	Vurdering av anke i sak om parkeringsrettigheter på friareal i Holmsbu	Iverksatt	
28.02.2023	FSK	45/23	Nye veinavn i Slemmestad sentrum	Iverksatt	
28.02.2023	FSK	44/23	Oppgaveutvalg Skogsborg - oversendelse av utvalgets forstudierapport	Iverksatt	
28.02.2023	FSK	43/23	FN-skoler i Asker: Medlemskap i FN-sambandet	Iverksatt	
28.02.2023	FSK	42/23	Mulighetsstudie Holmsbu kunstmuseum	Iverksatt	
07.03.2023	KOM	17/23	Reguleringsplan, detaljregulering Øvre Elnes vei 18 - sluttbehandling	Iverksatt	
07.03.2023	KOM	16/23	Lahell renseanlegg - valg av renseløsning	Iverksatt	
07.03.2023	KOM	15/23	Utleie av areal til småbåthavn på Asker kommunes eiendom	Iverksatt	
07.03.2023	KOM	14/23	Viken kontrollutvalgssekretariat IKS (VIKUS) - Asker kommunes eventuelle inntreden som deltaker	Iverksatt	
07.03.2023	KOM	13/23	Lovpålagte medvirkningsråd - årsmeldinger for 2022	Iverksatt	
07.03.2023	KOM	12/23	Sak fra kontrollutvalget - Kontrollutvalgets årsrapport 2022	Iverksatt	
14.03.2023	FSK	51/23	Økonomisk bistand til jordskjelvrammede i Tyrkia og Syria	Iverksatt	
14.03.2023	FSK	50/23	Hvalstad skole - revidert konkurransegrunnlag	Iverksatt	
14.03.2023	FSK	49/23	Vurdering av muligheten til kjøp av private undervisningstilbud	Iverksatt	
21.03.2023	VF	11/23	Høringssvar - Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven (Forbud mot langtidsopphold for personer under 50 år i sykehjem mv.)	Iverksatt	
21.03.2023	VF	9/23	Årsrapport 2022 - Velferd	Iverksatt	
23.03.2023	ST	16/23	Utvidelse av Nordre Langåra hummerfredningsområde	Iverksatt	
23.03.2023	ST	14/23	Klimatiltak i byggeprosjekter - status for arbeidet	Iverksatt	
23.03.2023	MB	14/23	Konsesjon for visning av film	Iverksatt	
23.03.2023	MB	13/23	Status for arbeid med sommeraktiviteter for barn og unge	Iverksatt	
28.03.2023	FSK	56/23	Asker kommunes høringsuttalelse til Drammen kommuneplanens arealdel 2023-2035	Iverksatt	
28.03.2023	FSK	59/23	Søknad om kommunal lånegaranti - lysløype Torvbråten	Iverksatt	
28.03.2023	FSK	60/23	Søknad om kommunal lånegaranti - Nesøya aktivitetspark	Iverksatt	
12.04.2023	KOM	22/23	Sak fra kontrollutvalget - valg av forvaltningsrevisor for 2024-2025	Iverksatt	
12.04.2023	KOM	21/23	Sak fra kontrollutvalget - valg av regnskapsrevisor for 2024-2025	Iverksatt	

12.04.2023	KOM	20/23	Oppfølging av forvaltningsrevisjon i Asker kommune - overordnet internkontroll	Iverksatt	
12.04.2023	KOM	19/23	Handlingsprogram 2023-2026 - revidert budsjett og økonomiske utsikter fremover	Iverksatt	
18.04.2023	FSK	71/23	Innkalling til representantskapsmøte 1-2023 - Asker og Bærum brann og redning IKS (ABBR)	Iverksatt	
18.04.2023	FSK	70/23	Innkalling til Representantskapsmøte 01-2023 i Glitrevannverket IKS	Iverksatt	
18.04.2023	FSK	69/23	Asker og Bærum Vannverk IKS - Innkalling til representantskapsmøte 01-2023	Iverksatt	
18.04.2023	FSK	68/23	Innkalling til Generalforsamling nr. 1/2023 i Veas AS 19. April 2023 kl. 09:00 på Veas	Iverksatt	
18.04.2023	FSK	67/23	Nytt veinavn til Vollen Marina, gbnr. 75/52	Iverksatt	
18.04.2023	FSK	66/23	Oppstart av demenskor for hjemmeboende	Iverksatt	
18.04.2023	FSK	65/23	Plan for inngåelse av effektkontrakt i Asker kommune - Ungt utenforskap	Iverksatt	
18.04.2023	FSK	64/23	Forvaltningsrevisjon av styring av investeringsprosjekter - tilbakemelding	Iverksatt	
18.04.2023	FSK	63/23	Måned rapport februar 2023	Iverksatt	
25.04.2023	VF	14/23	Høring Helsepersonellkomisjonens rapport NOU 2023:4 Tid for handling	Iverksatt	
25.04.2023	VF	13/23	Handlingsprogram 2024-2027 - innspill og prioriteringer fra hovedutvalg velferd	Iverksatt	
25.04.2023	OV	18/23	Handlingsprogram 2024-2027 - innspill og prioriteringer fra hovedutvalg oppvekst	Iverksatt	
25.04.2023	OV	15/23	Ny Søndre Borgen barnehage	Iverksatt	
27.04.2023	MB	22/23	Idrettsstipend 2023	Iverksatt	
27.04.2023	MB	21/23	Kulturstipend 2023	Iverksatt	
27.04.2023	MB	19/23	Handlingsprogram 2024-2027 - innspill og prioriteringer fra hovedutvalg medborgerskap	Iverksatt	
27.04.2023	MB	18/23	Bærekraftig idrett	Iverksatt	
27.04.2023	ST	23/23	Handlingsprogram 2024-2027 - innspill og prioriteringer fra hovedutvalg samfunnstjenester	Iverksatt	
27.04.2023	ST	22/23	76/1 - Søknad om omdisponering av dyrka jord til oppføring av kårbolig	Iverksatt	

Politisk tilleggsnotat

Vår referanse
23/09037-5

Vår saksbehandler
Vibeke Hansen Smith

Dato
02.06.2023

Til: Ordfører

Fra: Kommunedirektør

Tilleggsnotat lagt til 02.06.23 - nytt vedtakspunkt ifm. kontraktsinngåelse for ny omlastestasjon på Yggeset

Notat til 1.tertialrapport 2023 (FSK-sak 105/23)

Formannskapet behandler sak om kontraktsinngåelse for ny omlastestasjon på Yggeset i sak 114/23 i sitt møte 6.juni 2023. Kontraktsinngåelse forutsetter budsjettdekning. Iht. delegasjonsreglementet krever saken en bevilgning vedtatt av kommunestyret.

I opprinnelig budsjett er det en budsjettavsetning på 50 mill. kr. Utarbeidet konsept og innhentede tilbud forutsetter en budsjetttramme på 100 mill. kr.

1.tertialrapport må derfor tillegges et nytt vedtakspunkt 3:

Omlastestasjon Yggeset gis en total budsjetttramme på 100 mill. fordelt med 20 mill. kr i 2023 og 80 mill. kr i 2024.

Begrunnelse (fra saksfremlegget)

Kommunedirektøren vurderer at det av hensyn til utslippskrav, andre miljøhensyn og sikker og effektiv avfallshåndtering er nødvendig å etablere et permanent anlegg for omlasting av avfall i Asker. Kostnadene for anbefalt anlegg har imidlertid økt vesentlig sammenlignet med anslag gjort i 2020. Økningene skyldes delvis økte byggekostnader som følge av prisvekst i markedet og delvis kostnad knyttet til et lukket komprimeringsanlegg. Det vurderes som sannsynlig at denne løsningen vil godkjennes av Statsforvalter.

Til tross for økte byggekostnader, vurderer kommunedirektøren at et automatisk og lukket anlegg er bedre sammenlignet med en omlastingshall i plast/stål. Dette fordi

en plast-/stålhall vil utløse krav om økt brannvannsdekning som igjen medfører økte kostnader. Drift av en omlastingshall er også mindre effektiv og dermed mer kostbar.

Kommunedirektøren ser at utsettelse av investeringen kan være en løsning. Dette alternativet innebærer derimot at det må gjøres avbøtende tiltak på dagens løsning med tanke på avrenning og skadedyr, og at driftskostnadene derfor vil øke ut over dagens nivå. Det er også stor usikkerhet knyttet til om Statsforvalter vil gi ytterligere dispensasjon til videre drift av dagens løsning.

Omlastingsanlegget finansieres i tråd med selvkostprinsippet, slik som resten av renovasjonstjenesten i kommunen. Det vurderes at det er rom til å bære kapitalkostnader knyttet til etablering av omlastingsanlegg innenfor en normal utvikling av renovasjonsgebyret. Dette fordi ulike kostnadsreducerende tiltak er under gjennomføring. Næringskunder betaler sin andel av investeringskostnadene gjennom sine avtaler. Renovasjonsgebyret behandles i forbindelse HP2024-27.

Kommunedirektøren anbefaler å iverksette kontrahering av entreprenør for bygging av Yggeset omlastestasjon innenfor en ramme på totalt 100 mill. kr med ferdigstillelse i 2024.

Hilde Hermansen
Konsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Politisk tilleggsnotat

Vår referanse
23/09037-7

Vår saksbehandler
Vibeke Hansen Smith

Dato
02.06.2023

Til: Ordfører

Fra: Kommunedirektør

Tilleggsnotat lagt til 02.06.23 - Hvalstad skole – kompenserende aktivitetsarealer i byggeperioden

1. Bakgrunn

Prosjektet Hvalstad skole er i anbudsfasen og tilbudsevaluering pågår.

14. mars ble sak 50/23 Hvalstad skole revidert konkurransegrunnlag behandlet. I saken ble følgende vedtatt: Kommunedirektøren bes om å gå i dialog med Hvalstad FAU og Hvalstad IL om kompenserende tiltak i utbyggingsperioden, jfr. deres innspill til denne saken datert 12.03.23.

Hvalstad IL har sendt innspill til Utvalg for medborgerskap, Utvalg for samfunnstjenester og formannskapet knyttet til status på dialog og samarbeid med kommunen. Innspillet peker på behov for kompenserende tiltak for skolen, nærmiljøet og Hvalstad IL i byggeperioden, men også spesielt på muligheten for oppgradering av grusbanen i tilknytning til Torstad ungdomsskole, der det ønskes kunstgress.

Notatet søker å belyse aktiviteter kommunen har satt i gang i etterkant av vedtaket av 13. mars, samt etterfølgende kompenserende tiltak og tilbud om kompenserende tiltak for byggeperioden. Vi søker også å belyse konsekvenser og muligheter ved en oppgradering til kunstgress på Torstad som beskrevet i Hvalstad IL sitt notat.

Vi vil påpeke at dialogen fra kommunens side oppleves som svært god, der begge parter søker å være løsningsorientert. Vi forstår også at byggeperioden som krever bussing og bruk av erstatningsskole oppleves som krevende både for skolen og Hvalstad IL.

2. Aktiviteter og møter med Hvalstad skole, FAU og Hvalstad IL

Det er gjennomført tre særmøter for dialog med skolen, idrettslaget og FAU så langt, og det berammes også et nytt møte 6.9.2023. I tillegg har FAU fra Torstad skole også vært representert. Datoer for gjennomførte dialogmøter er:

- 28.03.2023
- 25.04.2023
- 30.05.2023

I tillegg til disse møtene er det gjennomført en rekke forberedende internmøter, samt møte med Asker Internasjonale skole for å avklare tilgang til idrettshallen for SFO- aktivitet i Johan Drengsrud vei.

3. Planlagte tiltak for kompenserende aktivitetsarealer i byggetiden

Asker kommune har gjennom de siste årene rehabilitert og bygget mange nye skoler. I de fleste tilfellene har elevene blitt busset til avlastningsskolen på Drengsrud/Johan Drengsrudsvei, slik det nå er planlagt for Hvalstad skole. På avlastningsskolen blir det lagt til rette for aktiviteter utover ordinær skoledrift, som f.eks. kulturskole og andre fritidsaktiviteter som krever lokaler. Arealene på Drengsrud er rikelige i forhold til det elevtallet som flytter inn.

I tillegg til ovennevnte har kommunen i dialog med FAU/Hvalstad IL, Asker international school og Asker idrettsråd funnet det hensiktsmessig å tilrettelegge for ytterligere arenaer for fysiske fritidsaktiviteter på følgende steder:

- Ettermiddagsaktiviteter i idrettshallen på Drengsrud (to kvelder pr uke)
- Bruk av hall på Nesbru VGS (idrettslaget kan bestille innenfor en ramme av kr. 100.000 i leie til Viken)
- Bruk av andre kommunale haller (vurderes når behov/ønsker er meldt inn av idrettslaget). Hvalstad IL vil bli tilgodesett så langt det lar seg gjøre i de nærmeste hallene/gymsalene (Torstad/Nesbru/Jansløkka/Hofstad)
- Benker og utemøblement ved Torstad skole som sosial arena (SFO vil være her i skoleferien)
- Hvalstad aktivitetspark vil ikke bli berørt i anleggsperioden

Når det gjelder innspill vedr bussing og dropoff-soner ivaretas dette av prosjektet og vil være klart til skolestart høsten 2023.

Ut fra hva som har vært vanlig ved Askers skoleprosjekter og hva som kan anses som rimelig for å opprettholde fritidsaktivitetene som normalt foregår i nærmiljøet, synes kommunedirektøren de innarbeidede tiltakene imøtekommer behovene.

Slike store prosjekter har nødvendigvis sine ulemper mht. skoledrift, ukjente omgivelser og logistikk/transport til og fra skole/aktiviteter. Kommunedirektøren vil

likevel minne om de flotte fasilitetene som vil være tilgjengelige når den nye skolen står ferdig, inkl. den nye hallen som bygges ved Nesbru VGS.

4. Kunstgress på Torstad

Hvalstad IL har også meldt inn et ønske om etablering av en ny kunstgressbane ved Torstad ungdomsskole, og sjekket muligheter for etablering av en enkel kunstgressløsning på Torstad uten undervarme. Det er angitt en kostnad på 2 mill. kroner.

Kommunedirektøren vil fraråde en slik løsning, da dette strider mot de prioriteringslister som foreligger for idrettsområdet (temaplan fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv) og likebehandlingsprinsippet ved gjennomføring av tidligere og framtidige skoleprosjekter. Et slikt tiltak må gjennomføres i tråd med prioriteringer gjort i temaplanen og handlingsprogrammet.

I tillegg er å bemerke:

- Ny kunstgressbane på Torstad er ikke prioritert i temaplanen og ligger ikke klar til behandling mht. å sikre prosjektet spillemidler. Tildeling av spillemidler vil være usikkert mht. søknadsprosess og varighet av tiltaket. Det forutsettes videre at anlegget må ha en kvalitet/standard, som et permanent anlegg, som tilfredsstillende kravet om en varighet på minimum 30 år brukstid, for å kunne godkjennes for spillemidler.
- Et nytt anlegg krever byggesaksbehandling med tilhørende utredninger av støy og lysforhold for naboer, samt sikring mot vei, osv.
- Kostnadene som presenteres er svært underestimert. En ny kunstgressbane beløper seg til ca. 10 mill. kr inkl. grunnarbeider, lys, banedekke, mva. osv. I dette tilfellet er det stor usikkerhet mht. grunnarbeider, miljøvennlig innfyll og naboforhold.
- Det er en god dekning av ulike idrettsanlegg i og rundt sentrale Asker, en god kollektivdekning og det planlegges flere nye idrettsanlegg i dette området, herunder ny kunstgressbane tilknyttet sentrumsskolen på Høn Landås.
- Kommunal finansiering krever at prosjektet gjennomføres iht. lov om offentlige anskaffelser.

Asker idrettsråd støtter Hvalstad ILs innspill om oppgradering av Torstad grusbane til kunstgressbane.

5. Vedlegg

1. Politisk innspill til Utvalg for oppvekst, medborgerskap og formannskapet: Oppgradering av Torstad grusbane til kunstgressbane
2. 20230530 Innspill fra Asker idrettsråd – sak 23_09037 1. tertialrapport - Kunstgress

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Politisk innspill til Utvalg for oppvekst, Utvalg for medborgerskap, Utvalg for samfunnstjenester og Formannskapet: Oppgradering av Torstad grusbane til kunstgressbane

Bakgrunn

Hvalstad skole FAU og Hvalstad IL sendte et innspill til FSK møte 14. mars 2023 tilknyttet sak 50/23 *Hvalstad skole - revidert konkurransegrunnlag*, hvor vi beskrev både behov for avklaringer og bekymringer knyttet til konsekvenser av utbygging av Hvalstad skole. Vi verdsetter at vårt innspill ble tatt til følge med vedtaks punkt. 4.4 *Kommunedirektøren bes om å gå i dialog med Hvalstad FAU og Hvalstad IL om kompenserende tiltak i utbygingsperioden, jfr. deres innspill til denne saken datert 12.03.23.*

Status på samarbeid

Kommunens administrasjon (representanter fra PRU, idrett og friluftsliv og skole/SFO) har i etterkant av vedtaket tatt initiativ og avholdt to møter med FAU Hvalstad skole og Hvalstad IL. Det er berammet ytterligere ett møte 30. mai 2023.

Når det gjelder løsninger knyttet til skole, SFO og herunder transport til erstatningsskole har vi opplevd god dialog og konstruktive løsningsforslag. Dette verdsetter vi, og anser flere forhold som avklart for skole og SFO gjennom godt samarbeid.

Vi har gjennom dette brede samarbeidet også sikret at SFO og Hvalstad skole får mer tilgang til gymsalen på Drengsrud. Det var bl.a. ikke tatt høyde for at SFO har behov for tilgang til gymsal i sitt tilbud. SFO får et redusert tilbud tilsvarende dagens på Hvalstad skole, men vi lytter til SFO som anser tilbudet som akseptabelt. Det er i tillegg jobbet frem et samarbeid mellom SFO og Hvalstad IL, noe vi ser frem til å jobbe videre med.

Det gjenstår en helhetlig trafikkplan som er av stor betydning, og som FAU og Hvalstad IL imøteser og venter på. Denne planen har vi forstått først vil bli fremlagt i forbindelse med utbygging av Hvalstadstasjon, og vi ber om at det da er oppmerksomhet på at skolebarnas sikkerhet er godt ivaretatt.

Utover dette er den største gjenstående utfordringen knyttet til Hvalstadsamfunnets aktiviteter i nærmiljøet, og da særlig med oppmerksomhet på konsekvensene for Hvalstad IL. Her har det vært krevende for kommunens administrasjon å imøtekomme løsninger som kan avhjelpe.

Løsningsforslag og behov knyttet til Hvalstad IL

Utbyggingen av Hvalstad skole, som gir dobbelt så mange elever, er av stor betydning for Hvalstad IL. Vi har i dialogmøtene fokusert på tre forhold som vil bidra til å bedre vilkårene for Hvalstad IL, og vil gi en kort status på disse for å belyse utfordringene vi står i. Hovedfokus er imidlertid på muligheten vi gjennom dette samarbeidet har sett for oppgradering av grusbane på Torstad, og som vi i bredt samarbeid (IL, FAU, barneskole og ungdomsskole m fl.) har sett kan gi en stor gevinst utover Hvalstad ILs behov.

Halltid

Hvalstad IL blir i stor grad påvirket av utbyggingen, og det er gjennom dialogen vi har hatt fortsatt bekymring for både gjennomføring av aktivitetene og å sikre rekruttering, ivaretagelse og oppfølging av medlemmer, hvor frivillig innsats er avgjørende for å sikre ivaretagelse av barna som sogner til Hvalstad.

Utbyggingen medfører at Hvalstad IL mister all form for aktivitetsarena i vinterhalvåret, i tillegg til at det legges ytterligere press på eksisterende idrettsflater i sommerhalvåret. Etter utbyggingen vil idrettsflatene være så underdimensjonert at det vil være uforsvarlig om det ikke iverksettes betydelige tiltak.

Gjennom dialog med kommunens administrasjon viser det seg at det er minimalt av muligheter for å imøtekomme behovene til Hvalstad IL.

Det er fra administrasjonen foretatt en gjennomgang av kapasitet av treningstider i haller for Hvalstad IIs aktiviteter.

Som følge av at tildeling av halltider allerede er foretatt tom. vår 2024, er det gjennom samarbeidet fremkommet en forståelse for at tildeling av treningstider i neste periode må hensynta situasjonen og behovet Hvalstad IL har, og derav legge til rette for mer halltid lokalt.

Vi ser frem til dette samarbeidet.

Det er også, som følge av initiativ fra idrettslaget, tatt kontakt med Viken fylkeskommune, som kan tilby leie av tid på Nesbru vgs. mot en rimelig halleie. Det gjenstår imidlertid å få tilbakemelding fra administrasjonen på om leien dekkes av utbyggingsprosjektet eller andre tilgjengelige midler.

Oppgradering av velbane

Vi har også drøftet mulighet for oppgradering av en mindre flate for de yngste barna slik de kan ha aktiviteter i nærområdet. Her er det mulig å oppgradere området med et par lass med grus, noe som det er forespeilet utbyggingsprosjektet kan foreta. Dette vil imidlertid være av svært begrenset nytte, da arealet slik det framstår i dag (og eventuelt med påfyll av grus) vil ha begrenset med utnyttelsesmulighet eller -glede.

Idrettslaget ser det derfor som nødvendig at det på sikt sørges for en mer omfattende oppgradering av dette arealet, og vil arbeide for å utarbeide en helhetlig plan i løpet av 2023.

Oppgradering av grusbane i tilknytning til Torstad ungdomsskole

I møtene har vi også drøftet og sett på mulighetene som ligger i oppgradering av grusbanen tilknyttet Torstad ungdomsskole.

En nøktern og rimelig oppgradering av denne banen er en lavt hengende frukt i form av at det er en enkel og rimelig investering, men med særdeles stor gevinst for både idrettslaget, lokalmiljøet, Hvalstad skole/SFO og Torstad ungdomsskole, og samtidig til en liten kostnad for kommunen.

Grusbanen på Torstad er per i dag en 7er grusbane, med liten nytteverdi både for idrettslaget og nærmiljøet. Banen har et dårlig og ujevnt underlag, lite avrenning og en kum midt på banen som innebærer fare for brukerne ved alminnelig bruk.

En oppgradering vil i stor grad kompensere for manglende areal for utetrening, og kan i noen grad møte økt befolkningsvekst knyttet til utbygging av Vestre Billingstad og derav økt tilfang av elever tilhørende Hvalstad skolekrets.

Arealet er også p.t. det eneste arealet som er tilgjengelig for utvikling av idrettsflater i området.

I tillegg kan banen, som i dag er en 7er-bane, med enkle tiltak utvides til en 9er-bane.

Eksisterende grusflate kan benyttes som fundament, og det er kun nødvendig med enkle tilpasninger i randsonene av plassen.

Idrettsflaten er direkte og trinnfritt tilgjengelig fra tilliggende parkeringsplass samt fra gangvei fra ungdomsskolen.

En slik kurant og rimelig oppgradering med gjenbruk av nåværende grunnarealer vil gjøre banen svært tilgjengelig fra tidlig vår til sen høst. Bruk av banen vil ikke kreve verken strøm til oppvarming eller vanning av gress, og vil følgelig ha svært liten miljøinnvirkning ved bruk. Vedlikeholdsbehovet av banen er svært begrenset.

Kunstgressdekket som er ønsket benyttet, er dessuten uten plastinnhold i innfyllet.

Lysanlegget vil benytte eksisterende master, og oppgraderes til nye, energieffektive LED-armaturer.

På grunn av banens sentrale beliggenhet midt i skolekretsen, vil dagens infrastruktur etter vår vurdering være tilstrekkelig til å håndtere bruken av banen. En stor del av de jevnlig brukerne vil ha banen i gang-/sykkelavstand. Eksisterende parkeringsplass, som også vil være egnet som snuareal, forventes å dekke parkeringsbehovet.

Tiltaket er følgelig en nøktern og kurant oppgradering av eksisterende areal, med størst mulig fokus på gjenbruk og forbedret utnyttelse av eksisterende arealer. Dette gir også stor grad av sikkerhet for kostnadsrammene. Dette vil følgelig ikke være et usikkert og omfattende prosjekt.

En oppgradering vil dessuten medføre at idrettslaget, for første gang, vil få sin egen bane for sine eldste kull, som hittil har måttet låne bane hos Holmen IF, på bekostning av Holmens egne trenings- og kamptider.

Holmen IF har også stilt seg positive til en oppgradering og utvidelse av Torstadbanen, idet dette vil frigjøre etterlengtet tid for Holmen IF på deres egne baner.

Mulighetene knyttet til en oppgradering av grusbanen ved ungdomsskolen er også kjært ønsket av Torstad ungdomsskole og tilhørende FAU, og også Hvalstad skole og tilhørende FAU.

I Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2021 - 2033 er det påpekt behov for banekapasitet i Asker nord, og det finnes ikke p.t. andre arealer som er aktuelle idrettsflater.

En oppgradering av Torstadbanen vil i tillegg til å dekke et sårt tiltrengt behov, gi gevinster i form av:

- I større grad sikre inkludering av barna som skal sogne til Hvalstad skolekrets, hvor det er et klart geografisk skille mellom «gamle» Hvalstad og Vestre Billingstad. Det er viktig å ha oppmerksomhet på dette allerede nå. I dag samles alle på en felles skole, men når skolen flytter i august vil samlingspunktet flyttes ut av lokalsamfunnet, og et godt samlingspunkt for Hvalstadsamfunnet blir veldig viktig. Derfor vil en oppgradering av banen være både en kortsiktig og langsiktig løsning som innebærer en ivaretagelse av inkludering og tidlig innsats for et inkluderende og aktivt lokalsamfunn.

- Samarbeid med Hvalstad skole og SFO som skal ha sommer-SFO der i utbyggingsårene, og samarbeidet underbygger og gir en økt gevinst også på langsiktig sikt. Hvalstad SFO har valgt å ha ferie-SFO lokalt, og dermed spare transportkostnader og -belastning, samt å styrke barnas tilknytning til lokalområdet. Et godt egnet areal for aktivitet er avgjørende for å få oppslutning rundt og en vellykket gjennomføring av ferie-SFO.
- Samarbeidet med Torstad FAU (hele Torstad FAU heier veldig på en kunstgressbane), hvor en oppgradering er sårt etterlengtet. Ungdomsskoleelevene savner uteområder, og eksempelvis har barna fra Hvalstad skole som har brukt Hvalstadbanen i skoletiden både savnet denne arenaen og de har ikke lenger tilgang til fellesareal for aktivitet. Grusbanen brukes per i dag nesten ikke.
- Asker kommune har en uttalt målsetning om minst mulig biltrafikk. Torstad ligger som nevnt geografisk plassert midt mellom de to store områdene som Hvalstad skolekrets består av («gamle» Hvalstad og Vestre Billingstad), og vil bidra til å binde områdene sammen hvor alle kan sykle/gå til nærområdets nye samlingspunkt.
- Sett i sammenheng med at Asker Nord har et enormt underskudd på idrettsflater og det er meget begrensede muligheter for nye flater, er oppgradering og utvidelse av Torstadbanen en optimal løsning.

Økonomiske konsekvenser

Etablering av nye idrettsflater innebærer vanligvis et omfattende grunnarbeid.

Torstadbanen er imidlertid som nevnt allerede en etablert idrettsflate, der det er tilstrekkelig med nokså begrensede oppgraderinger av grunnarbeidene før ny overflate legges. Dette er både positivt for miljøet og kostnadsbesparende.

Idrettslaget er innstilt på å stå som tiltakshaver og være hovedansvarlig for gjennomføringen prosjektet, og vil kunne bidra med sin kunnskap om prosjektering/planlegging/gjennomføring fra tidligere prosjekter.

Det er imidlertid en forutsetning for å få dette til at gjennomføringen skjer i nært samarbeid med og med økonomisk bidrag fra kommunen.

Ad kostnader har Idrettslaget vært i kontakt med aktuelle leverandører, og har mottatt et prisestimat på oppgradering av Torstad på 2 MNOK ekskl. mva.

Kostnadsbildet kan reduseres dersom kommunen kan påta seg utførelsen av grunnarbeidene, som begrenser seg til noe tilfylling av pukk/steinmasser samt en justering av skråningen opp mot Torstad ungdomsskole for å lage plass til randsone rundt banen.

Dette er et ansvar vi håper at kommunen kan påta seg.

Et prosjekt i Idrettslagets regi vil være spillemiddelberettiget med 1/3 av kostnadene inkl. mva. (beregnet til ca. 800 000 NOK).

Det vil også være mulig å søke om stiftelsesmidler til et slikt prosjekt (uten at dette er noe man har krav på), og idrettslaget er positive til å søke relevante stiftelser.

I tillegg vil det være anledning til å søke om mva-kompensasjon. Det er ikke forskriftsfestet et krav om full refusjon, men slik vi har oppfattet det har det de siste årene vært gitt full refusjon for slike tiltak.

Leverandøren kan stå klar til å starte oppgraderingen av banen allerede høsten 2023, forutsatt en rask iverksettelse av prosjektet. Det vil i så fall medføre at tiltaket har kompenserende effekt allerede fra starten av byggeprosessen for skolen.

På grunn av den lange saksbehandlingstiden for spillemidler, vil det imidlertid være nødvendig for en tidlig igangsetting at kommunen garanterer for kostnadsrammen ved prosjektet, som forventes å være rundt 2,5 MNOK, samt forskutterer spillemidler og mva-kompensasjon.

Den endelige kostnaden for kommunen, når alle støtteordninger er benyttet, antas imidlertid å utgjøre i størrelsesorden inntil 1 MNOK.

I en krevende situasjon for lokalsamfunnet, der en omfattende avstenging og utbygging av det viktigste samlingspunktet setter hverdagen på pause i tre år, er det helt avgjørende å ta føre var-grep.

Vi som bor og lever i dette lokalsamfunnet, og vet hva som må til, er overbevist om at en oppgradering av Torstadbanen vil være et svært viktig og kjærkomment tiltak, og en ubetinget god investering.

Tiltaket er både kostnadseffektivt og bærekraftig gjennom gjenbruk av eksisterende arealer, og det vil gi en meget stor nytteverdi for hele nærmiljøet.

Med vennlig hilsen

Hvalstad IL v/ Andreas Langeland

Hvalstad FAU/SU v/ Marit Røyneberg

Kopi:

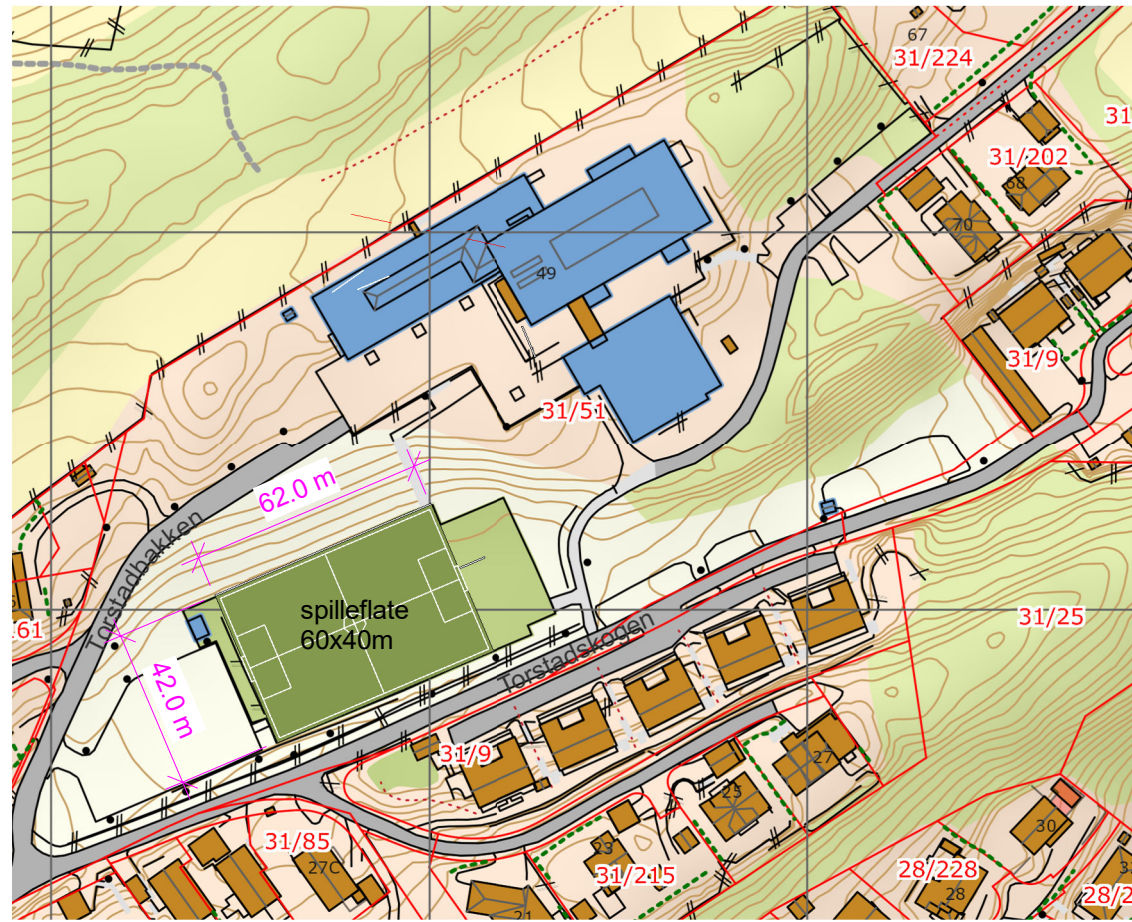
Hvalstad skole og SFO

Torstad skole og FAU

Asker idrettsråd

Holmen IF

Kunstgressbane Torstad Skole

Kunstgressbane Torstad skole, 1:2000

Illustrasjon aksonometri
kunstgressbane Torstad skole, 1:1000

Dato: 23.05.2023 21:55:57

Til utvalg for oppvekst og utvalg for medborgerskap

Kopi: Direktør medborgerskap, Christer Best Gulbrandsen
Direktør oppvekst, Kai-Erik Lund
Leder idrett og friluftsliv, Bente Flygind

Asker, 30. mai 2023

Sak 23/09037 1. TERTIALRAPPORT 2023 - ØKONOMI

Vi viser til:

- 1) Hvalstad skoles FAU og Hvalstad ILs innspill til Formannskapsmøte 14. mars 2023 tilknyttet sak 50/23 *Hvalstad skole - revidert konkurransegrunnlag*. Hvalstad IL og Asker idrettsråd verdsetter at innspillet ble tatt til følge med vedtakspunkt. 4.4 *Kommunedirektøren bes om å gå i dialog med Hvalstad FAU og Hvalstad IL om kompenserende tiltak i utbyggingsperioden, jfr. deres innspill til denne saken datert 12.03.23.*
- 2) Innspill fra Hvalstad IL og Hvalstad FAU/SU sendt folkevalgte torsdag 25. mai med særlig fokus på oppgradering av Torstad grusbane til kunstgressbane i et samarbeid mellom frivillige organisasjoner, FAU og to skoler (vedlegg side 2-7)

Asker idrettsråd støtter Hvalstad ILs notat til utvalgene om oppgradering av Torstad grusbane til kunstgressbane.

Askeridrettsråd har i temaplan fysisk aktivitet idrett og friluftsliv og i innspill til kommuneplanens arealdel spilt inn behov for banekapasitet nord i Asker. Samarbeidet som skisseres i innspill av 25. mai viser løsninger som understøtter innspill fra Asker idrettsråd over tid, er samfunnsøkonomisk gode og vil gi varig betydning for idrettslaget, skolene og for idretten i stort i Asker nord. Vi forutsetter at kunstgresset legges på best mulig miljømessig måte.

Vi mener i tillegg at det er av betydning å benytte seg av det momentum som ligger en samlet frivillighet (idrettslag, vel, FAU og SU) i området og at idrettslaget ønsker å påta seg ansvar for gjennomføring av oppgradering. Frivillighet er ferskvare og man har gjennom idrettslagets tilbud om å ta ansvar mulighet for å «kapitalisere» på de frivillige kreftene. Asker idrettsråd er overbevist om at dette er både en realøkonomisk og samfunnsøkonomisk fornuftig løsning.

Vi håper at kommunalt tilskudd til banen knyttes til politisk vedtak i Formannskapet 14. mars (sak 50/23) relatert til kompenserende tiltak i utbyggingsperioden. Det kan også være mulig å knytte deler av finansieringen til «Fotballpotten» 2023, et tilskudd som Asker idrettsråd og avdeling idrett og friluftsliv sammen enes om årlig.

For styret i Asker idrettsråd.

Gorm Haugen
Styreleder (sign.)

Gry E. Garlie
Daglig leder (sign.)

VEDLEGG FRA HVALSTAD IL)

Politisk innspill til Utvalg for oppvekst, Utvalg for medborgerskap, Utvalg for samfunnstjenester og Formannskapet: Oppgradering av Torstad grusbane til kunstgressbane

Bakgrunn

Hvalstad skole FAU og Hvalstad IL sendte et innspill til FSK møte 14. mars 2023 tilknyttet sak 50/23 *Hvalstad skole - revidert konkurransegrunnlag*, hvor vi beskrev både behov for avklaringer og bekymringer knyttet til konsekvenser av utbygging av Hvalstad skole. Vi verdsetter at vårt innspill ble tatt til følge med vedtaks punkt. 4.4 *Kommunedirektøren bes om å gå i dialog med Hvalstad FAU og Hvalstad IL om kompenserende tiltak i utbyggingsperioden, jfr. deres innspill til denne saken datert 12.03.23.*

Status på samarbeid

Kommunens administrasjon (representanter fra PRU, idrett og friluftsliv og skole/SFO) har i etterkant av vedtaket tatt initiativ og avholdt to møter med FAU Hvalstad skole og Hvalstad IL. Det er berammet ytterligere ett møte 30. mai 2023.

Når det gjelder løsninger knyttet til skole, SFO og herunder transport til erstatningsskole har vi opplevd god dialog og konstruktive løsningsforslag. Dette verdsetter vi, og anser flere forhold som avklart for skole og SFO gjennom godt samarbeid.

Vi har gjennom dette brede samarbeidet også sikret at SFO og Hvalstad skole får mer tilgang til gymsalen på Drengsrud. Det var bl.a. ikke tatt høyde for at SFO har behov for tilgang til gymsal i sitt tilbud. SFO får et redusert tilbud tilsvarende dagens på Hvalstad skole, men vi lytter til SFO som anser tilbudet som akseptabelt. Det er i tillegg jobbet frem et samarbeid mellom SFO og Hvalstad IL, noe vi ser frem til å jobbe videre med.

Det gjenstår en helhetlig trafikkplan som er av stor betydning, og som FAU og Hvalstad IL imøteser og venter på. Denne planen har vi forstått først vil bli fremlagt i forbindelse med utbygging av Hvalstadstasjon, og vi ber om at det da er oppmerksomhet på at skolebarnas sikkerhet er godt ivaretatt.

Utover dette er den største gjenstående utfordringen knyttet til Hvalstadsamfunnets aktiviteter i nærmiljøet, og da særlig med oppmerksomhet på konsekvensene for Hvalstad IL. Her har det vært krevende for kommunens administrasjon å imøtekomme løsninger som kan avhjelpe.

Løsningsforslag og behov knyttet til Hvalstad IL

Utbyggingen av Hvalstad skole, som gir dobbelt så mange elever, er av stor betydning for Hvalstad IL. Vi har i dialogmøtene fokusert på tre forhold som vil bidra til å bedre vilkårene for Hvalstad IL, og vil gi en kort status på disse for å belyse utfordringene vi står i. Hovedfokus er imidlertid på muligheten vi gjennom dette samarbeidet har sett for oppgradering av grusbanen på Torstad, og som vi i bredt samarbeid (IL, FAU, barneskole og ungdomsskole m fl.) har sett kan gi en stor gevinst utover Hvalstad ILs behov.

Halltid

Hvalstad IL blir i stor grad påvirket av utbyggingen, og det er gjennom dialogen vi har hatt fortsatt bekymring for både gjennomføring av aktivitetene og å sikre rekruttering, ivaretagelse og oppfølging av medlemmer, hvor frivillig innsats er avgjørende for å sikre ivaretagelse av barna som sogner til Hvalstad.

Utbyggingen medfører at Hvalstad IL mister all form for aktivitetsarena i vinterhalvåret, i tillegg til at det legges ytterligere press på eksisterende idrettsflater i sommerhalvåret. Etter utbyggingen vil idrettsflatene være så underdimensjonert at det vil være uforsvarlig om det ikke iverksettes betydelige tiltak.

Gjennom dialog med kommunens administrasjon viser det seg at det er minimalt av muligheter for å imøtekomme behovene til Hvalstad IL.

Det er fra administrasjonen foretatt en gjennomgang av kapasitet av treningstider i haller for Hvalstad IIs aktiviteter.

Som følge av at tildeling av halltider allerede er foretatt tom. vår 2024, er det gjennom samarbeidet fremkommet en forståelse for at tildeling av treningstider i neste periode må hensynta situasjonen og behovet Hvalstad IL har, og derav legges til rette for mer halltid lokalt.

Vi ser frem til dette samarbeidet.

Det er også, som følge av initiativ fra idrettslaget, tatt kontakt med Viken fylkeskommune, som kan tilby leie av tid på Nesbru vgs. mot en rimelig halleie. Det gjenstår imidlertid å få tilbakemelding fra administrasjonen på om leien dekkes av utbyggingsprosjektet eller andre tilgjengelige midler.

Oppgradering av velbane

Vi har også drøftet mulighet for oppgradering av en mindre flate for de yngste barna slik de kan ha aktiviteter i nærområdet. Her er det mulig å oppgradere området med et par lass med grus, noe som det er forespeilet utbyggingsprosjektet kan foreta. Dette vil imidlertid være av svært begrenset nytte, da arealet slik det framstår i dag (og eventuelt med påfyll av grus) vil ha begrenset med utnyttelsesmulighet eller -glede.

Idrettslaget ser det derfor som nødvendig at det på sikt sørges for en mer omfattende oppgradering av dette arealet, og vil arbeide for å utarbeide en helhetlig plan i løpet av 2023.

Oppgradering av grusbane i tilknytning til Torstad ungdomsskole

I møtene har vi også drøftet og sett på mulighetene som ligger i oppgradering av grusbanen tilknyttet Torstad ungdomsskole.

En nøktern og rimelig oppgradering av denne banen er en lavt hengende frukt i form av at det er en enkel og rimelig investering, men med særdeles stor gevinst for både idrettslaget, lokalmiljøet, Hvalstad skole/SFO og Torstad ungdomsskole, og samtidig til en liten kostnad for kommunen.

Grusbanen på Torstad er per i dag en 7er grusbane, med liten nytteverdi både for idrettslaget og nærmiljøet. Banen har et dårlig og ujevnt underlag, lite avrenning og en kum midt på banen som innebærer fare for brukerne ved alminnelig bruk.

En oppgradering vil i stor grad kompensere for manglende areal for utetrening, og kan i noen grad møte økt befolkningsvekst knyttet til utbygging av Vestre Billingstad og derav økt tilfang av elever tilhørende Hvalstad skolekrets.

Arealet er også p.t. det eneste arealet som er tilgjengelig for utvikling av idrettsflater i området.

I tillegg kan banen, som i dag er en 7er-bane, med enkle tiltak utvides til en 9er-bane.

Eksisterende grusflate kan benyttes som fundament, og det er kun nødvendig med enkle tilpasninger i randsone av plassen.

Idrettsflaten er direkte og trinnfritt tilgjengelig fra tilliggende parkeringsplass samt fra gangvei fra ungdomsskolen.

En slik kurant og rimelig oppgradering med gjenbruk av nåværende grunnarealer vil gjøre banen svært tilgjengelig fra tidlig vår til sen høst. Bruk av banen vil ikke kreve verken strøm til oppvarming eller vanning av gress, og vil følgelig ha svært liten miljøinnvirkning ved bruk. Vedlikeholdsbehovet av banen er svært begrenset.

Kunstgressdekket som er ønsket benyttet, er dessuten uten plastinnhold i innfyllet.

Lysanlegget vil benytte eksisterende master, og oppgraderes til nye, energieffektive LED-armaturer.

På grunn av banens sentrale beliggenhet midt i skolekretsen, vil dagens infrastruktur etter vår vurdering være tilstrekkelig til å håndtere bruken av banen. En stor del av de jevnlig brukerne vil ha banen i gang-/sykkellavstand. Eksisterende parkeringsplass, som også vil være egnet som snuareal, forventes å dekke parkeringsbehovet.

Tiltaket er følgelig en nøktern og kurant oppgradering av eksisterende areal, med størst mulig fokus på gjenbruk og forbedret utnyttelse av eksisterende arealer. Dette gir også stor grad av sikkerhet for kostnadsrammene. Dette vil følgelig ikke være et usikkert og omfattende prosjekt.

En oppgradering vil dessuten medføre at idrettslaget, for første gang, vil få sin egen bane for sine eldste kull, som hittil har måttet låne bane hos Holmen IF, på bekostning av Holmens egne trenings- og kamptider.

Holmen IF har også stilt seg positive til en oppgradering og utvidelse av Torstadbanen, idet dette vil frigjøre etterlenget tid for Holmen IF på deres egne baner.

Mulighetene knyttet til en oppgradering av grusbanen ved ungdomsskolen er også kjært ønsket av Torstad ungdomsskole og tilhørende FAU, og også Hvalstad skole og tilhørende FAU.

I Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2021 - 2033 er det påpekt behov for banekapasitet i Asker nord, og det finnes ikke p.t. andre arealer som er aktuelle idrettsflater.

En oppgradering av Torstadbanen vil i tillegg til å dekke et sårt tiltrengt behov, gi gevinster i form av:

- I større grad sikre inkludering av barna som skal søgne til Hvalstad skolekrets, hvor det er et klart geografisk skille mellom «gamle» Hvalstad og Vestre Billingstad. Det er viktig å ha oppmerksomhet på dette allerede nå. I dag samles alle på en felles skole, men når skolen flytter i august vil samlingspunktet flyttes ut av lokalsamfunnet, og et godt samlingspunkt for Hvalstadsamfunnet blir veldig viktig. Derfor vil en oppgradering av banen være både en kortsiktig og langsiktig løsning som innebærer en ivaretagelse av inkludering og tidlig innsats for et inkluderende og aktivt lokalsamfunn.

- Samarbeid med Hvalstad skole og SFO som skal ha sommer-SFO der i utbyggingsårene, og samarbeidet underbygger og gir en økt gevinst også på langsiktig sikt. Hvalstad SFO har valgt å ha ferie-SFO lokalt, og dermed spare transportkostnader og -belastning, samt å styrke barnas tilknytning til lokalområdet. Et godt egnet areal for aktivitet er avgjørende for å få oppslutning rundt og en vellykket gjennomføring av ferie-SFO.
- Samarbeidet med Torstad FAU (hele Torstad FAU heier veldig på en kunstgressbane), hvor en oppgradering er sårt etterlengtet. Ungdomsskoleelevene savner uteområder, og eksempelvis har barna fra Hvalstad skole som har brukt Hvalstadbanen i skoletiden både savnet denne arenaen og de har ikke lenger tilgang til fellesareal for aktivitet. Grusbanen brukes per i dag nesten ikke.
- Asker kommune har en uttalt målsetning om minst mulig biltrafikk. Torstad ligger som nevnt geografisk plassert midt mellom de to store områdene som Hvalstad skolekrets består av («gamle» Hvalstad og Vestre Billingstad), og vil bidra til å binde områdene sammen hvor alle kan sykle/gå til nærområdets nye samlingspunkt.
- Sett i sammenheng med at Asker Nord har et enormt underskudd på idrettsflater og det er meget begrensede muligheter for nye flater, er oppgradering og utvidelse av Torstadbanen en optimal løsning.

Økonomiske konsekvenser

Etablering av nye idrettsflater innebærer vanligvis et omfattende grunnarbeid.

Torstadbanen er imidlertid som nevnt allerede en etablert idrettsflate, der det er tilstrekkelig med nokså begrensede oppgraderinger av grunnarbeidene før ny overflate legges. Dette er både positivt for miljøet og kostnadsbesparende.

Idrettslaget er innstilt på å stå som tiltakshaver og være hovedansvarlig for gjennomføringen prosjektet, og vil kunne bidra med sin kunnskap om prosjektering/planlegging/gjennomføring fra tidligere prosjekter.

Det er imidlertid en forutsetning for å få dette til at gjennomføringen skjer i nært samarbeid med og med økonomisk bidrag fra kommunen.

Ad kostnader har Idrettslaget vært i kontakt med aktuelle leverandører, og har mottatt et prisestimat på oppgradering av Torstad på 2 MNOK ekskl. mva.

Kostnadsbildet kan reduseres dersom kommunen kan påta seg utførelsen av grunnarbeidene, som begrenser seg til noe tilfylling av pukk/steinmasser samt en justering av skråningen opp mot Torstad ungdomsskole for å lage plass til randsone rundt banen.

Dette er et ansvar vi håper at kommunen kan påta seg.

Et prosjekt i Idrettslagets regi vil være spillemiddelberettiget med 1/3 av kostnadene inkl. mva. (beregnet til ca. 800 000 NOK).

Det vil også være mulig å søke om stiftelsesmidler til et slikt prosjekt (uten at dette er noe man har krav på), og idrettslaget er positive til å søke relevante stiftelser.

I tillegg vil det være anledning til å søke om mva-kompensasjon. Det er ikke forskriftsfestet et krav om full refusjon, men slik vi har oppfattet det har det de siste årene vært gitt full refusjon for slike tiltak.

Leverandøren kan stå klar til å starte oppgraderingen av banen allerede høsten 2023, forutsatt en rask iverksettelse av prosjektet. Det vil i så fall medføre at tiltaket har kompenserende effekt allerede fra starten av byggeprosessen for skolen.

På grunn av den lange saksbehandlingstiden for spillemidler, vil det imidlertid være nødvendig for en tidlig igangsetting at kommunen garanterer for kostnadsrammen ved prosjektet, som forventes å være rundt 2,5 MNOK, samt forskutterer spillemidler og mva-kompensasjon.

Den endelige kostnaden for kommunen, når alle støtteordninger er benyttet, antas imidlertid å utgjøre i størrelsesorden inntil 1 MNOK.

I en krevende situasjon for lokalsamfunnet, der en omfattende avstenging og utbygging av det viktigste samlingspunktet setter hverdagen på pause i tre år, er det helt avgjørende å ta føre var-grep.

Vi som bor og lever i dette lokalsamfunnet, og vet hva som må til, er overbevist om at en oppgradering av Torstadbanen vil være et svært viktig og kjærkomment tiltak, og en ubetinget god investering.

Tiltaket er både kostnadseffektivt og bærekraftig gjennom gjenbruk av eksisterende arealer, og det vil gi en meget stor nytteverdi for hele nærmiljøet.

Med vennlig hilsen

Hvalstad IL v/ Andreas Langeland

Hvalstad FAU/SU v/ Marit Røyneberg

Kopi:

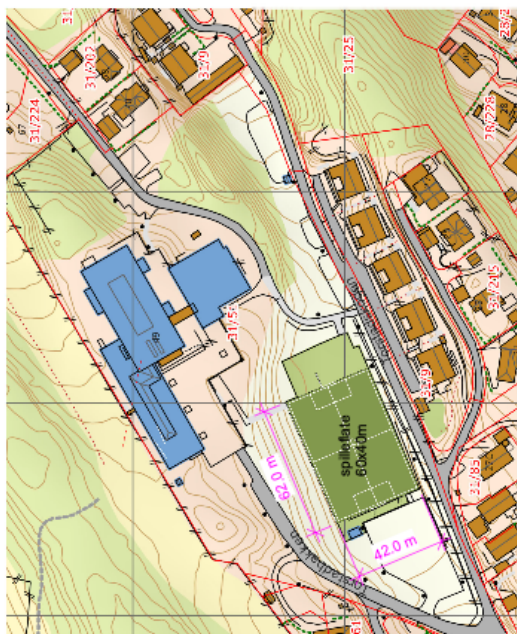
Hvalstad skole og SFO

Torstad skole og FAU

Asker idrettsråd

Holmen IF

Kunstgressbane Torstad Skole

Kunstgressbane Torstad skole, 1:2000

Illustrasjon aksometri
kunstgressbane Torstad skole, 1:1000

Asker idrettsråd

Organisasjonsledd i
NORGES
IDRETTSFORBUND

Dato: 23.05.2023 21:56:57

Asker
kommune

Politisk tilleggsnotat

Vår referanse
23/09037-10

Vår saksbehandler
Vibeke Hansen Smith

Dato
05.06.2023

Til: Ordfører

Fra: Kommunedirektør

Tilleggsnotat lagt til 05.06.23 - innsendte bemerkninger til politisk tilleggsnotat publisert 02.06.23, om Hvalstad skole og kompenserende aktivitetsarealer i byggeperioden

Se vedlegg.

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Bemerkninger fra Hvalstad IL til tilleggsnotat fra kommunedirektøren knyttet til oppgradering av Torstad grusbane til kunstgressbane

Etter å ha lest kommunedirektørens tilleggsnotat publisert 2.6.23 ser vi det som nødvendig å kommentere dette. Både Hvalstad IL og Hvalstad FAU er overrasket over innholdet og ordlyden i kommunedirektørens notat.

Kommunedirektøren viser i tilleggsnotatet til en opplevelse av god og løsningsorientert dialog i samarbeidsmøtene vi har hatt, noe vi også påpekte i vårt innspill. Ordlyden i dette tilleggsnotatet gjenspeiler ikke det, og det er vanskelig å forstå hvorfor kommunedirektøren går ut i så negative ordelag og med liten vilje til å møte et initiativ som er vokst frem gjennom god samskaping, og med støtte fra skolene og FAU på Torstad. Initiativet støttes også av Holmen IF og Asker idrettsråd.

Når det gjelder kommunedirektørens synspunkter og informasjon knyttet til oppgradering av Torstad grusbane, som kommunedirektøren *fraråder* å etablere, har Hvalstad IL behov for å knytte kommentarer til disse opplysningene. Notatet inneholder flere misvisende, uriktige og ufullstendige faktiske opplysninger. Det må også påpekes at Hvalstad IL har etterspurt og ønsket dialog med administrasjonen, dersom de var usikre på pristilbudet idrettslaget har fått. Vi er ikke kontaktet, og opplever det som leit og lite respektfullt overfor arbeidet vi har lagt ned når vi leser tilleggsnotatet, hvor våre vurderinger blir omtalt som «*svært underestimert*». Vi skulle gjerne hatt dialog med administrasjonen om dette før dette tilleggsnotatet ble publisert.

Vi vil i det følgende kommentere kommunedirektørens notat nærmere.

Banekapasitet

Kommunedirektøren hevder at det er «*god dekning av ulike idrettsanlegg i og rundt sentrale Asker*». Som både idrettslagets og Asker idrettsråds notat viser, er det nettopp idrettsflater som er *mangelvare* nord i Asker. Skoleutbyggingen på Hvalstad bidrar ytterligere til at det er nødvendig med ytterligere idrettsflater i umiddelbar nærhet. Både i temaplanen for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv og nå sist i høringsinnspill til kommuneplan for Asker 2023 – 2035 - arealdelen har AIR spilt inn behov for banekapasitet nord i Asker.

Videre vises det til at kunstgressbanen ikke er prioritert i temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv. I temaplanen er 11erbane Hvalstad skole/Billingstadområdet på temaplanens prioriterte liste. Det er dessverre ikke avsatt areal til dette i foreliggende utkast til arealdel for Asker 2023 - 2035.

Som nevnt i vårt notat er Torstad idrettsplass den eneste idrettsplassen i nrområdet som kan oppgraderes til 9er kunstgressbane. Asker Idrettsråd har gitt sin anbefaling til tiltaket på Torstad, og også fremmet konkrete forslag til plassering av tilskuddet.

Spillemidler

Det anføres videre fra kommunedirektøren at tildeling av spillemidler vil være usikkert mht. søknadsprosess og varighet av tiltaket. Dette kan ikke vi se at medfører riktighet. Et tiltak som oppfyller vilkårene for spillemidler, har *krav på* spillemidler. Tiltaket som idrettslaget har skissert, *oppfyller* vilkårene for spillemidler. Idrettslaget har naturligvis planlagt og prosjektert et anlegg som oppfyller nødvendige standarder, kvalitet og brukstid.

Idrettslaget har forsøkt å komme i dialog med kommunen for å avklare detaljer om tiltaket, og har i e-post 1.6.23 (vedlagt dette notatet) eksplisitt bedt om at det tas kontakt for å avklare eventuelle usikkerheter og kritikkpunkter. Idrettslaget er ikke kontaktet, og det oppleves som skuffende at kommunedirektøren har avvist å ha dialog med idrettslaget om prosjektet og dets omfang.

Byggesaksbehandling

Ad byggesaksbehandling vurderer idrettslaget at dette ikke er problematisk. Det er allerede en etablert idrettsplass med lysanlegg. Oppgraderingen vil ikke tilføre idrettsplassen noen annen aktivitet enn det som er situasjonen i dag. Eksisterende lyskastere skal oppgraderes, men det skal ikke settes opp nye lysmaster. Naboene vil derfor ikke påvirkes i større grad enn i dag, tvert imot vil oppgraderingen øke kvaliteten på nærmiljøet.

Kostnader

Kommunedirektøren påstår at «*kostnadene som presenteres er svært underestimert*», og hevder at kostnadene vil beløpe seg til 10 millioner kroner.

Idrettslaget reagerer sterkt på denne påstanden, og har ønsket dialog i forkant av at dette tilleggsnotatet skulle oversendes politisk for å avklare nettopp dette.

For det første finnes det ingen dokumentasjon for kommunedirektørens påstand om kostnader på 10 millioner kroner, og kommunedirektøren gjør ingenting for å bevise sin påstand.

For det andre er det allerede på det rene at idrettslaget har et *pristilbud* på under 2 millioner kroner ekskl. mva. gitt etter befarung. Dermed er kostnadene kjente og sikre.

For det tredje har oppgraderingen på Hvalstad i 2018 (som også var mer omfattende enn Torstad) vist at kostnadsbildet som idrettslaget har lagt til grunn, er riktig. Her var kostnadsbildet rundt 2 millioner kroner inkl. mva. for selve banen, med samme leverandør som nå har gitt tilbud. Prosjektet var vellykket, og banen er i permanent bruk fra tidlig morgen til sen kveld.

For det fjerde er det *ingen* usikkerhet med hensyn til innfyll, og dette framgår allerede av vårt notat av 25.5.23. Kommunedirektøren kunne ha tatt kontakt dersom han var usikker på typen innfyll.

Anskaffelsesregelverket

Til slutt hevdes det at kommunal finansiering vil medføre at prosjektet faller inn under anskaffelsesregelverket. Dette er i beste fall ufullstendig informasjon. Kommunedirektøren har ikke framlagt noen nærmere begrunnelse for påstanden, og standpunktet framstår ikke å være utredet på forsvarlig vis.

Et kompensasjonstilskudd fra kommunen til et tiltak som idrettslaget står for, vil etter idrettslagets syn ikke falle innenfor regelverket, da idrettslaget ikke er underlagt lov om offentlige anskaffelser, jf. anskaffelsesloven § 2 (2).

Tiltaket faller heller ikke inn under særbestemmelsene i anskaffelsesforskriften § 1-3 (1) bokstav a, da verken terskelverdien på 7,8 millioner kroner nås eller dekningsgraden på mer enn 50 %.

Idrettslagets styre har dessuten vedtatt at idrettslaget kan stille med egenkapital inntil kr 200 000, forutsatt at kommunen forskutterer kostnadene til prosjektet slik at dette kan komme i gang i høst. Dette vil medføre at kommunens andel i prosjektet i alle tilfeller vil ligge godt under 50 %.

Planlagte tiltak for kompenserende aktivitetsarealer i byggetiden

Kommunedirektøren søker i sitt notat avsnitt 3 å trekke fram tiltak som angivelig skal være iverksatt som kompenserende tiltak fra hans side, og gir inntrykk av at det allerede er satt inn mange tiltak til lokalmiljøet. Dette samsvarer ikke med idrettslagets og FAUs oppfatning når det gjelder omfang og effekt av iverksatte tiltak.

Uten at idrettslaget ser grunn til å gå i dybden på dette nå, er det nødvendig å fremheve nok en gang at en nøktern og rimelig oppgradering av denne banen er en lavt hengende frukt i form av at det er en enkel og rimelig investering, men med særdeles stor gevinst for både idrettslaget, lokalmiljøet, Hvalstad skole/SFO og Torstad ungdomsskole, og samtidig til en liten kostnad for kommunen.

Også AIR trekker fram at det er av betydning å benytte seg av det momentum som ligger i en samlet frivillighet (idrettslag, vel, FAUer og SU) i området og at idrettslaget ønsker å påta seg ansvar for gjennomføring av oppgradering.

Med bakgrunn i de ovennevnte bemerkninger er Hvalstad IL klare på at kommunedirektørens tilleggsnotat av 2.6.23 ikke er tilstrekkelig faktabasert og dokumentert.

Vi oppfordrer derfor FSK til å ta vårt innspill av 25.5.23 på alvor.

Med vennlig hilsen

Hvalstad IL v/ Andreas Langeland

Kopi:

Hvalstad FAU/SU

Hvalstad skole og SFO

Torstad skole og FAU

Asker idrettsråd

Holmen IF

Andreas Langeland <h.andreas.langeland@gmail.com>

Vedr. Torstad

Andreas Langeland <h.andreas.langeland@gmail.com>

2. juni 2023 kl. 13:40

Til: Klaus Emil Øiseth <Klaus.Oiseth@asker.kommune.no>

Kopi: Henrik Stemsrud <Henrik.Stemsrud@asker.kommune.no>, marit royneberg <marit.royneberg@live.no>

Hei

Har dere fått sett på dette?

Det er veldig viktig for oss at vi får anledning til å korrigere eventuelle feil i notatet som går til KD, så jeg håper at dere gir oss denne muligheten. Det er i alles interesse at faktagrunnlaget er korrekt, slik at politikerne har et best mulig beslutningsgrunnlag.

Ad prisnivå på kunstgressbane så har vi et referansepunkt i umiddelbar nærhet:

Da banen på Hvalstad ble oppgradert i 2018, var kostnaden for banen isolert på ca. 2 millioner kr inkl. mva. Dette til sammenligning. Vi har også spurt Proturf om andre referanseprosjekter, men vet ikke hva de rekker å levere før tirsdag.

Hvis det hevdes fra andre at kostnaden på Hvalstad var i størrelsesorden 6 millioner kroner, så inkluderer dette tallet også skateparken, og er dermed ikke relevant i denne sammenheng. Dette er det viktig å være oppmerksomme på.

Det vi forsøker å kommunisere, er at vi har kostnadskontroll, og at vi ser det som viktig at dere kommuniserer dette videre. Det er også viktig at det ikke kommuniseres med feil referansetall.

Mvh Andreas Langeland

tor. 1. juni 2023 kl. 14:58 skrev Andreas Langeland <h.andreas.langeland@gmail.com>:

Hei igjen

Selv takk.

Jeg drøftet dette med anskaffelsesreglene med en kollega med kompetanse på offentlige anskaffelser (noe jeg ikke selv har noe særlig av).

Han mente at siden dette er snakk om en kompensasjon (kompenserende tiltak), så er vi ikke innenfor rammen av offentlige anskaffelser. Ettersom levetiden for tiltaket/kunstgressbanen uansett vil ligge innenfor den leieavtalen vi vil etablere for banen, på tilsvarende måte som på Hvalstad, så skjer det heller ingen verdioverføring som kan "rammes". Vi forbruker i praksis kompensasjonen innenfor vår brukstid for banen.

Det er jo dessuten en rekke tilskuddsordninger som ikke er underlagt anskaffelsesregelverket, som vil være helt parallell/identiske med at kommunen her gir et tilskudd til vårt prosjekt. Det er vanskelig å se at dette skal være annerledes.

Jeg kan derfor ikke skjønne hvorfor vi havner innenfor anskaffelsesregelverket, særlig når det endelige tilskuddet fra kommunen vil ligge under 50 %. Hvis motivasjonen til å finne løsninger er der så tror jeg det er fullt mulig å finne de løsningene.

Dette kan kanskje gi grunnlag for å revurdere standpunktet og kommunisere dette i notatet til KD?

Hvis ikke så vil jeg veldig gjerne få se den fulle begrunnelsen, slik at vi eventuelt kan få kommentere og ha en dialog om dette. Det er veldig leit hvis prosjektet "selges ned" uten at det er grunn til det.

Om dette likevel må ut på anbud så kan vi vel få til dette før sommeren? Som et lite prosjekt og med klare og enkle spesifikasjoner så bør det kunne benyttes en kort anbudsfrist og foretas en rask evaluering i etterkant. Her tenker jeg at dere har en ypperlig mulighet til å selge inn prosjektet.

Ad kostnader så må jeg igjen få understreke at eventuelle innsigelser til pristilbudet, må tas opp med oss først slik at vi kan få muligheten til å avklare innsigelsene. Ethvert tiltak kan selvfølgelig bli dyrere enn forutsatt, det skjønner alle, men det er ingen grunn til å advare mot det her. Det blir ingen stor kostnadssprekk, og da er det viktig at dere

kommuniserer presist og riktig til KD.

Håper at de ovennevnte innspillene kan bidra til notatet på en konstruktiv måte. Ring meg hvis noe bør avklares.

Mvh Andreas Langeland

tor. 1. juni 2023 kl. 14:11 skrev Klaus Emil Øiseth <Klaus.Oiseth@asker.kommune.no>:

Takk for hyggelig prat og info.

Klaus

Fra: Andreas Langeland <h.andreas.langeland@gmail.com>

Sendt: 1. juni 2023 13:36

Til: Klaus Emil Øiseth <Klaus.Oiseth@asker.kommune.no>; Henrik Stemsrud <Henrik.Stemsrud@asker.kommune.no>

Kopi: marit royneberg <marit.royneberg@live.no>

Emne: Vedr. Torstad

Hei

Ref. telefonsamtale med Klaus - vedlagt ligger innspillet fra AIR og tilbudet fra Proturf.

Mvh Andreas Langeland

Asker kommune — Erfaringer fra vintervedlikehold 22/23

Utvalg for Samfunnstjenester 01.06.2023

Asker
kommune

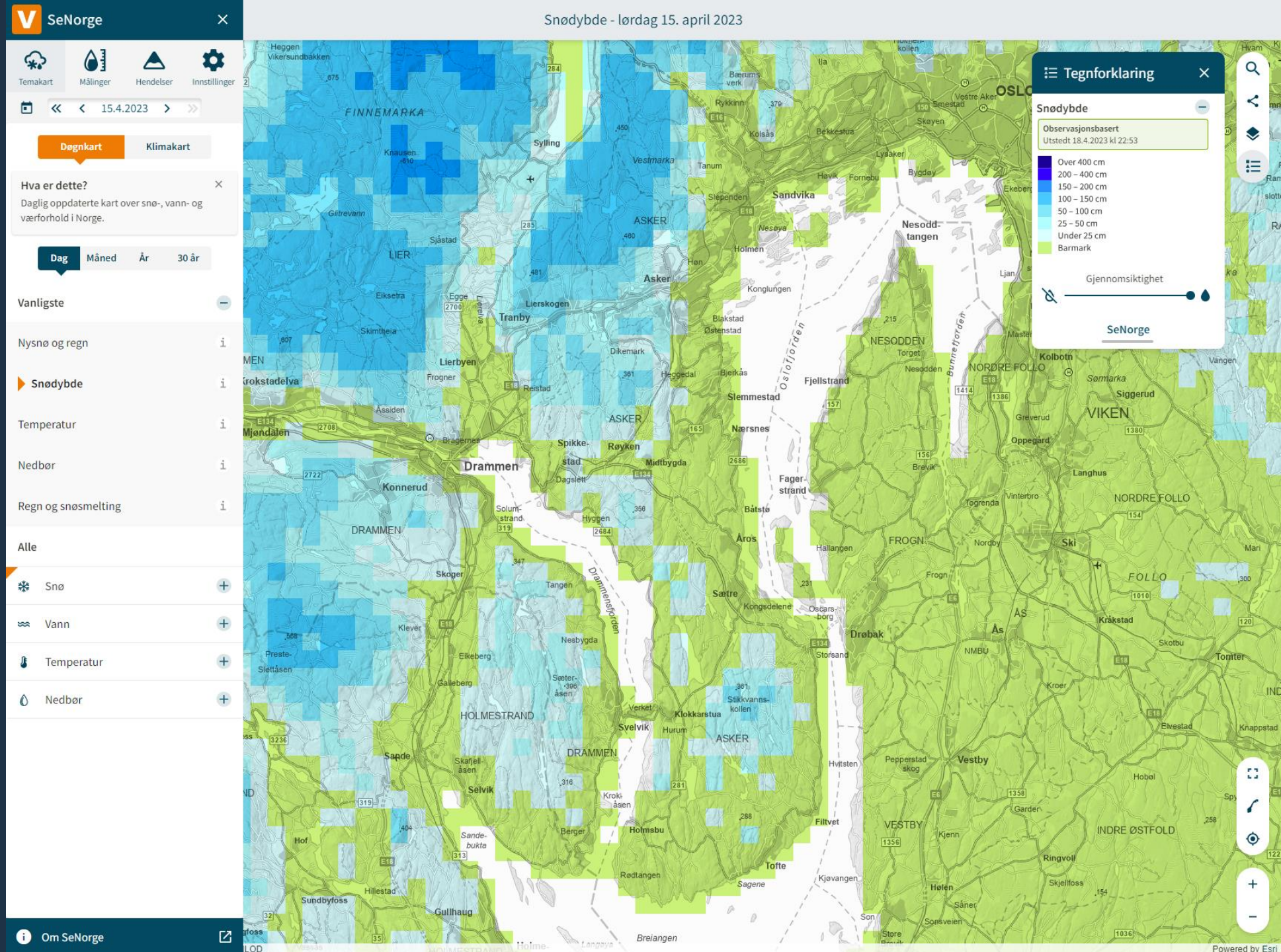
- 600 km kommunal vei og gangvei/fortau
 - Prioriterte kjøreveier (hovedveier med bussforbindelser)
 - Prioriterte sykkelveier
 - Gangveier
 - Boligveier
- 30% egen regi (Asker Drift)

- Utearealer for kommunen
 - ca 200 adresser
 - 440 000m² (ca 62 fotball baner)
 - 16 km stier/gangarealer
- Eksterne

Asker kommune

15.april 23

Asker kommune

15.april 22

Temakart Målinger Hendelser Innstillinger

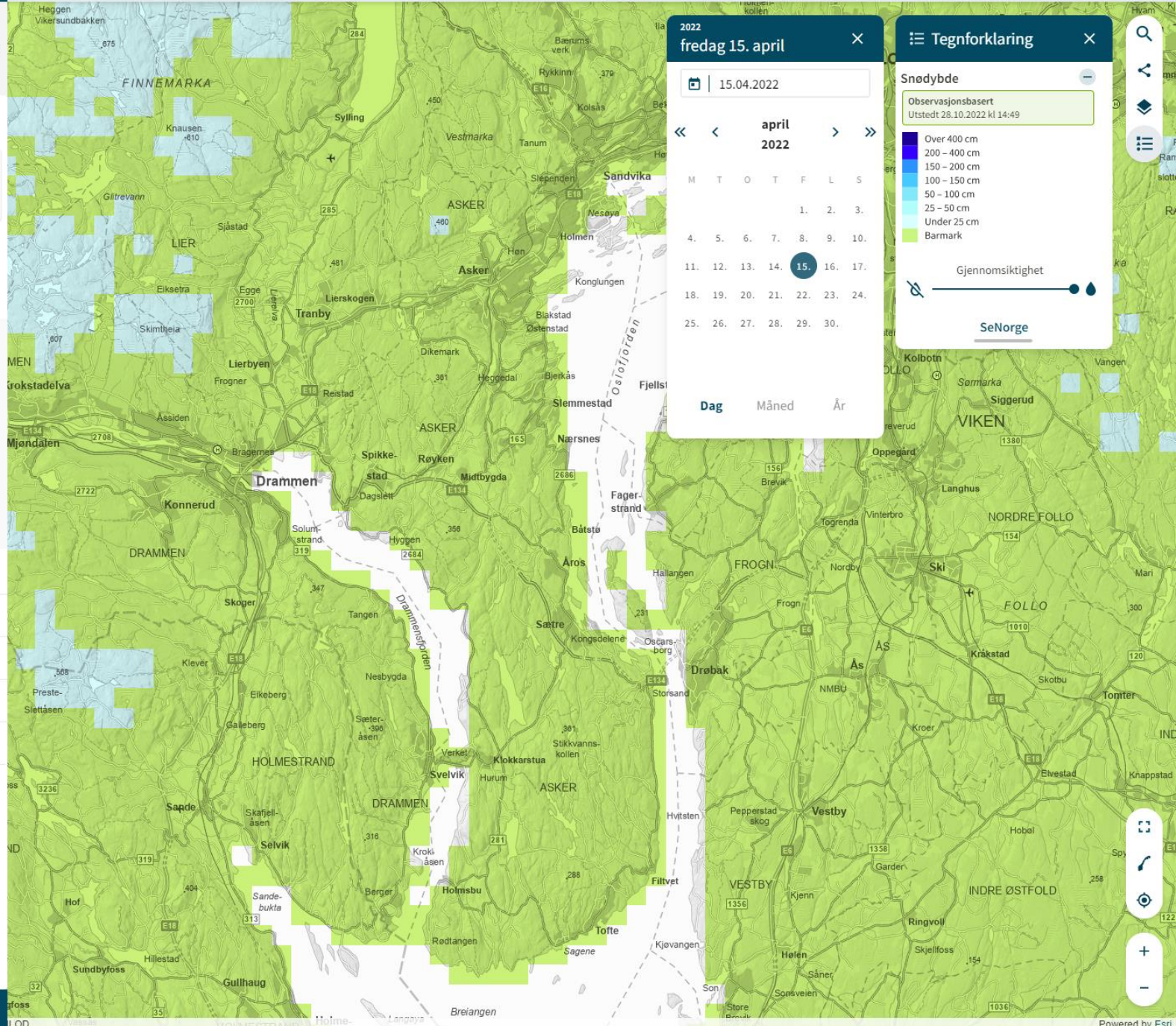
15.4.2022

Døgnkart Klimakart

Hva er dette?
 Daglig oppdaterte kart over snø-, vann- og værforhold i Norge.

Dag Måned År 30 år

- Vanligste
- Nysnø og regn
- Snødybde
- Temperatur
- Nedbør
- Regn og snøsmelting
- Alle
- Snø
- Vann
- Temperatur
- Nedbør

2022 fredag 15. april

15.04.2022

april 2022						
M	T	O	T	F	L	S
					1.	2.
3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.
24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.

Dag Måned År

Tegnforklaring

Snødybde

Observasjonsbasert
Utstedt 28.10.2022 kl 14:49

- Over 400 cm
- 200 - 400 cm
- 150 - 200 cm
- 100 - 150 cm
- 50 - 100 cm
- 25 - 50 cm
- Under 25 cm
- Barmark

Gjennomsiktighet

SeNorge

Asker kommune

15.april 21

SeNorge

Snødybde - torsdag 15. april 2021

Temakart Målinger Hendelser Innstillinger

15.4.2021

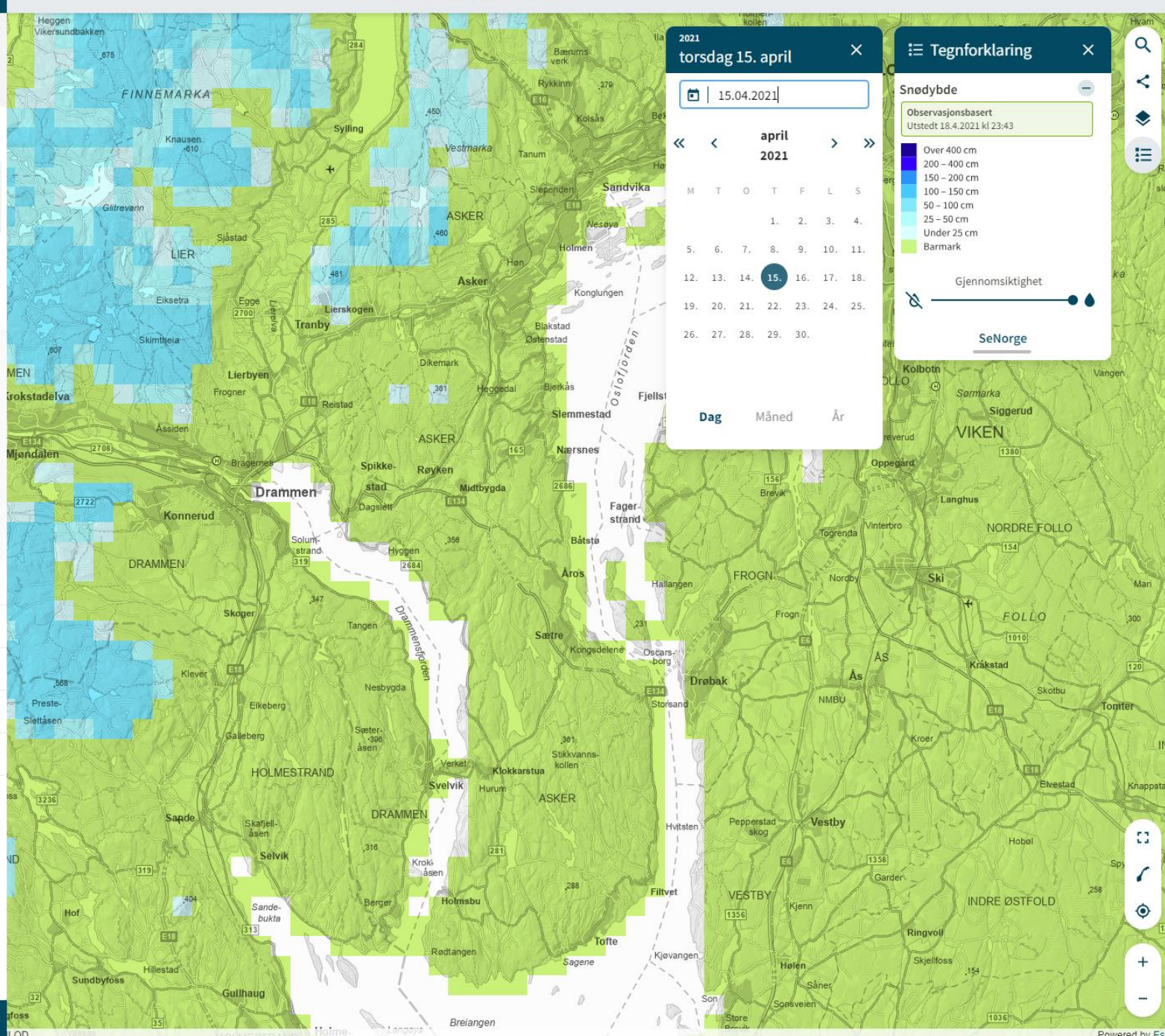
Døgnkart Klimakart

Hva er dette?
Daglig oppdaterte kart over snø-, vann- og værforhold i Norge.

Dag Måned År 30 år

- Vanligste
- Nysnø og regn
- Snødybde
- Temperatur
- Nedbør
- Regn og snøsmelting
- Alle
- Snø
- Vann
- Temperatur
- Nedbør

Om SeNorge

Asker kommune

15.april 18

Temakart Målinger Hendelser Innstillinger

15.4.2018

Døgnkart Klimakart

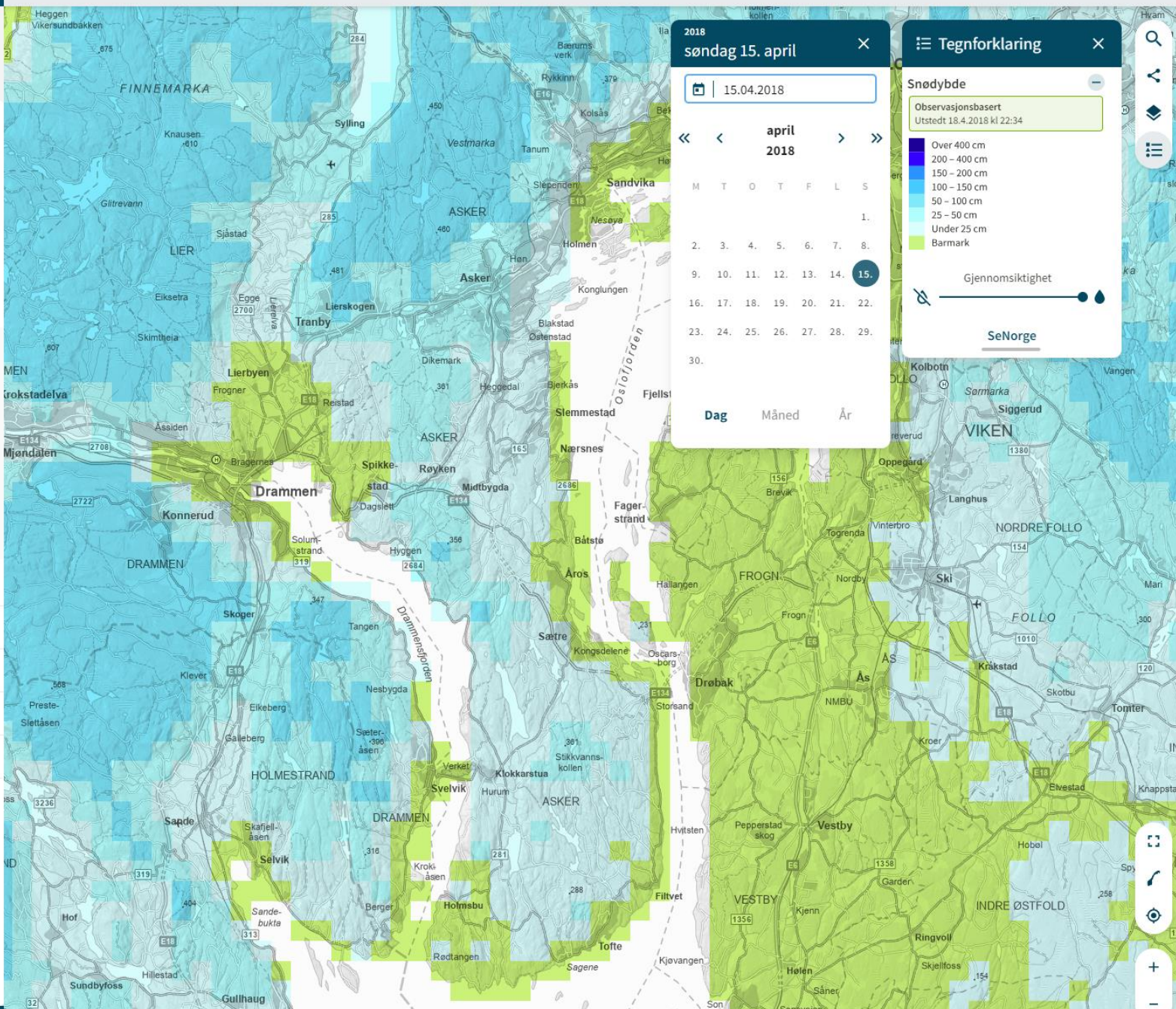
Hva er dette?
Daglig oppdaterte kart over snø-, vann- og værforhold i Norge.

Dag Måned År 30 år

Vanligste

- Nysnø og regn
- Snødybde
- Temperatur
- Nedbør
- Regn og snøsmelting
- Alle
- Snø
- Vann
- Temperatur
- Nedbør

Om SeNorge

2018

søndag 15. april

15.04.2018

april 2018

M	T	O	T	F	L	S
						1.
2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.
23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.
30.						

Dag Måned År

Tegnforklaring

Snødybde

Observasjonsbasert
Utstedt 18.4.2018 kl 22:34

- Over 400 cm
- 200 - 400 cm
- 150 - 200 cm
- 100 - 150 cm
- 50 - 100 cm
- 25 - 50 cm
- Under 25 cm
- Barmark

Gjennomsiktighet

SeNorge

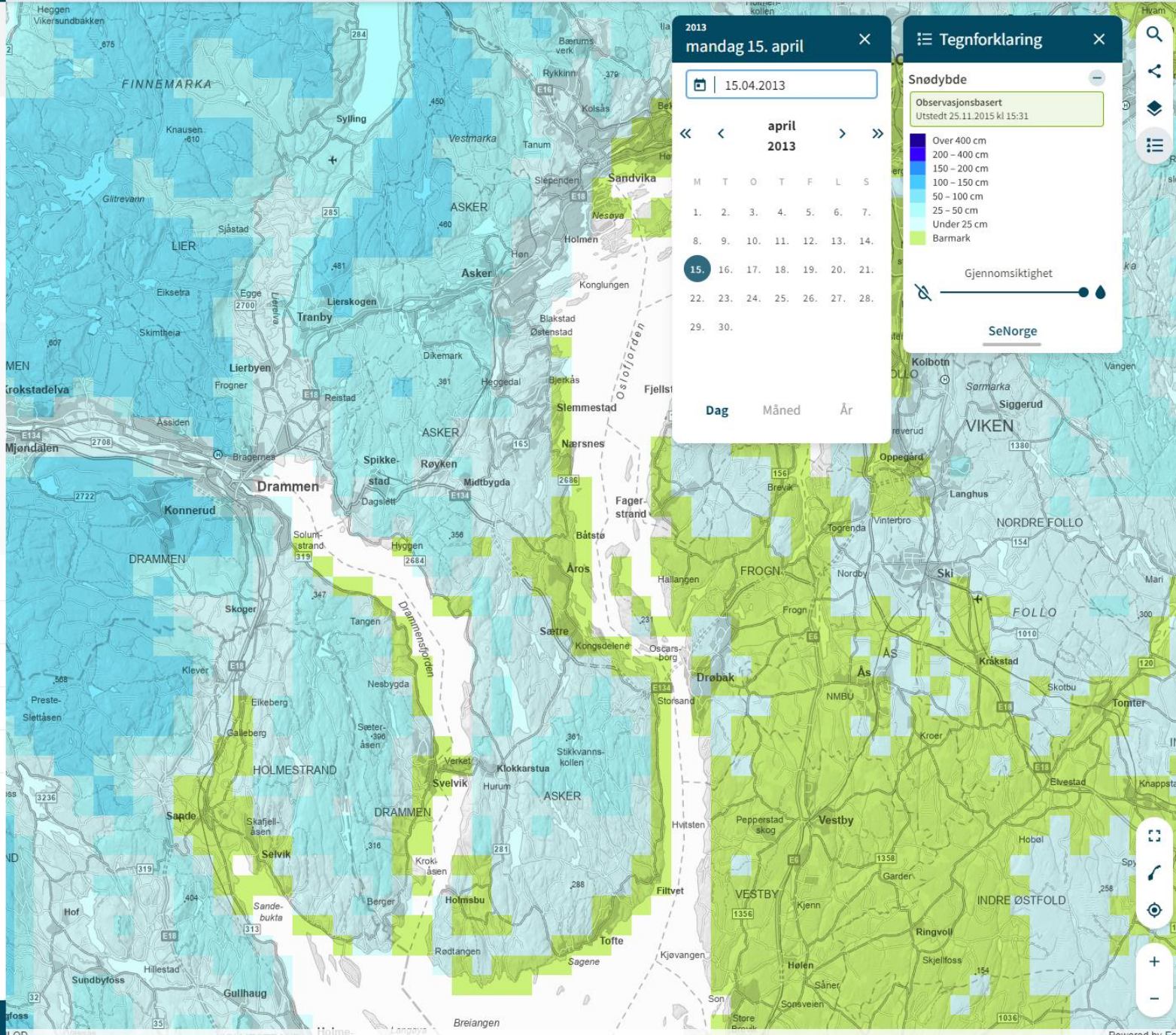

Asker kommune

15.april 13

Hva er dette?
Daglig oppdaterte kart over snø-, vann- og værforhold i Norge.

- Vanligste
Nysnø og regn
Snødybde
Temperatur
Nedbør
Regn og snøsmelting
Alle
Snø
Vann
Temperatur
Nedbør

2013 mandag 15. april
15.04.2013
Calendar view for April 2013, highlighting the 15th.

Tegnforklaring
Snødybde
Observasjonsbasert
Utstedt 25.11.2015 kl 15:31
Legend for snow depth with color key and transparency slider.

Navigation and utility icons including search, zoom in/out, and location services.

Asker kommune

12.des 22

SeNorge

Temakart Målinger Hendelser Innstillinger

12.12.2022

Degnkart Klimakart

Hva er dette?
Daglig oppdaterte kart over snø-, vann- og værforhold i Norge.

Dag Måned År 30 år

Vanligste

- Nysnø og regn
- Snødybde
- Temperatur
- Nedbør
- Regn og snosmelting
- Alle
- Snø
- Vann
- Temperatur
- Nedbør

Snødybde - mandag 12. desember 2022

2022 mandag 12. desember

12.12.2022

desember 2022

M	T	O	T	F	L	S
				1.	2.	3.
				4.		
5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
26.	27.	28.	29.	30.	31.	

Dag Måned År

Tegnforklaring

Snødybde

Observasjonsbasert
Utstedt 29.3.2023 kl 15:51

- Over 400 cm
- 200 - 400 cm
- 150 - 200 cm
- 100 - 150 cm
- 50 - 100 cm
- 25 - 50 cm
- Under 25 cm
- Barmark

Gjennomsiktighet

SeNorge

Om SeNorge

Powered by Esri

Asker kommune

12.des 21

Temakart Målinger Hendelser Innstillinger

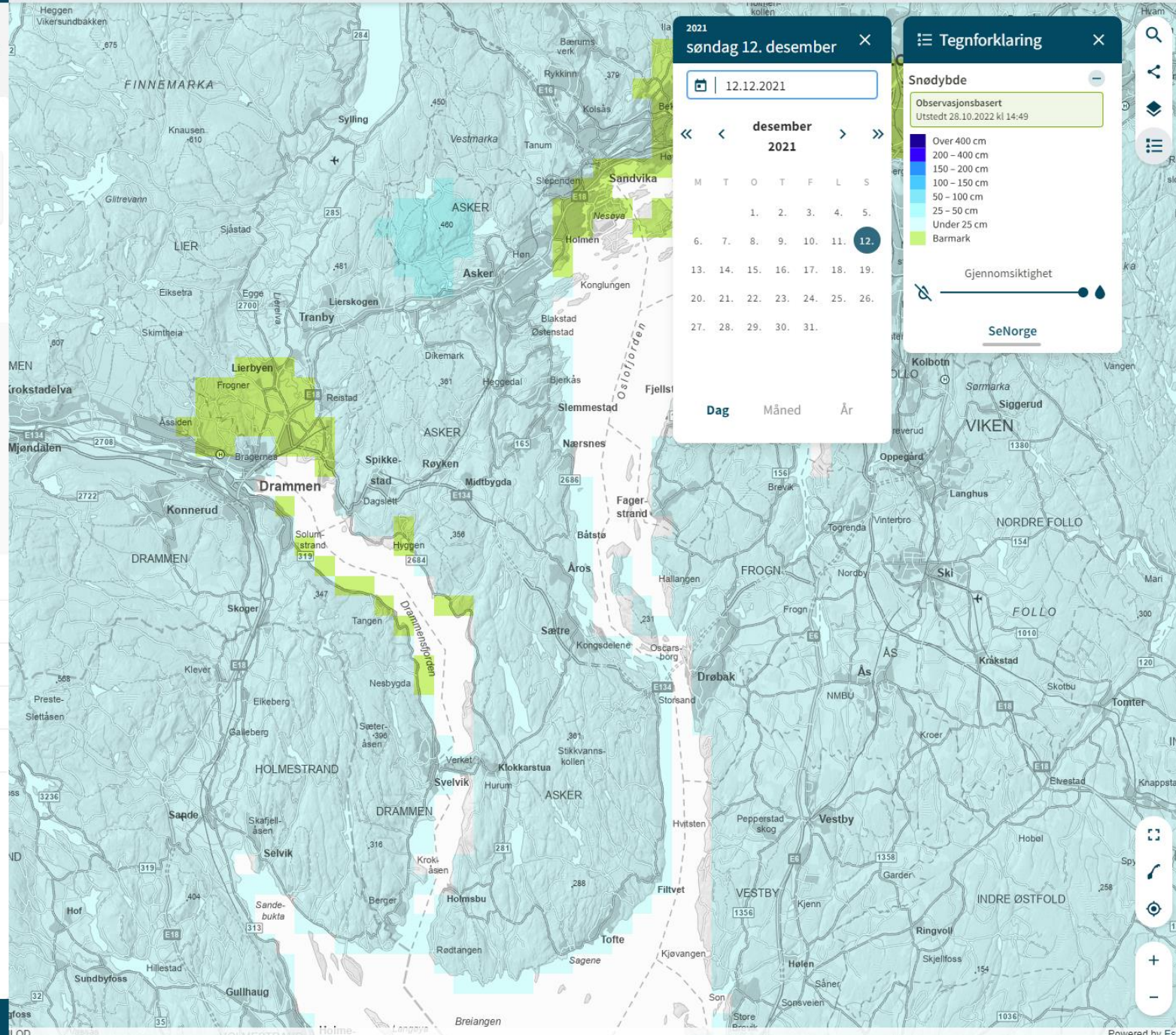
12.12.2021

Døgnkart Klimakart

Hva er dette?
Daglig oppdaterte kart over snø-, vann- og værforhold i Norge.

Dag Måned År 30 år

- Vanligste
- Nysnø og regn
- Snødybde**
- Temperatur
- Nedbør
- Regn og snøsmelting
- Alle
- Snø
- Vann
- Temperatur
- Nedbør

2021
søndag 12. desember

12.12.2021

desember 2021

M	T	O	T	F	L	S
			1.	2.	3.	4.
						5.
6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.
20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.
27.	28.	29.	30.	31.		

Dag Måned År

Tegnforklaring

Snødybde

Observasjonsbasert
Utstedt 28.10.2022 kl 14:49

- Over 400 cm
- 200 - 400 cm
- 150 - 200 cm
- 100 - 150 cm
- 50 - 100 cm
- 25 - 50 cm
- Under 25 cm
- Barmark

Gjennomsiktighet

SeNorge

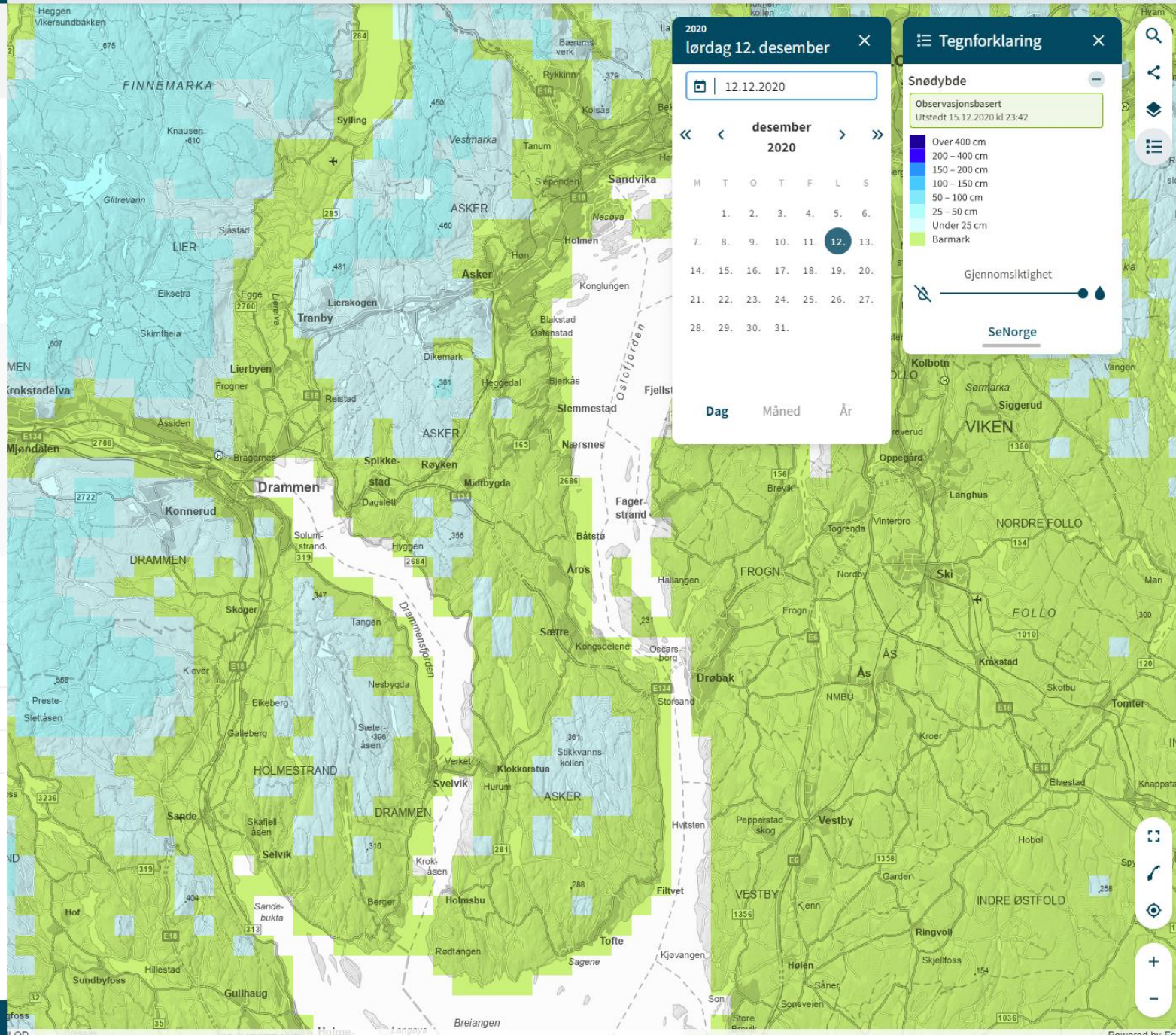

Asker kommune

12.des 20

Hva er dette?
Daglig oppdaterte kart over snø-, vann- og værforhold i Norge.

- Vanligste
- Nysnø og regn
- Snødybde
- Temperatur
- Nedbør
- Regn og snøsmelting
- Alle
- Snø
- Vann
- Temperatur
- Nedbør

2020

lørdag 12. desember

12.12.2020

deember 2020

M	T	O	T	F	L	S
1.	2.	3.	4.	5.	6.	
7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.
28.	29.	30.	31.			

Dag Måned År

Tegnforklaring

Snødybde

Observasjonsbasert
Utstedt 15.12.2020 kl 23:42

- Over 400 cm
- 200 - 400 cm
- 150 - 200 cm
- 100 - 150 cm
- 50 - 100 cm
- 25 - 50 cm
- Under 25 cm
- Barmark

Gjennomsiktighet

SeNorge

Asker kommune

12.des 18

Temakart Målinger Hendelser Innstillinger

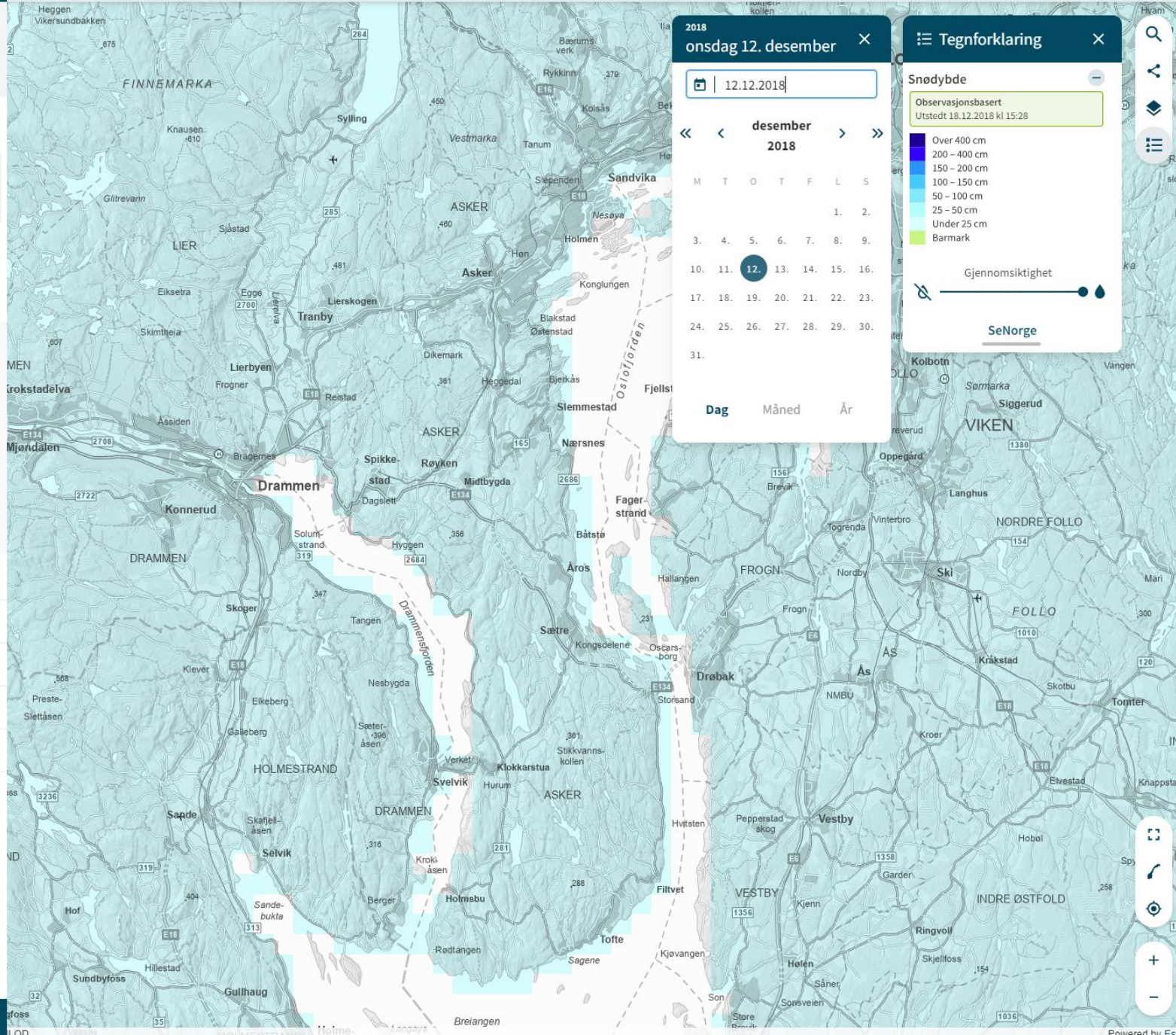
12.12.2018

Døgnkart Klimakart

Hva er dette?
 Daglig oppdaterte kart over snø-, vann- og værforhold i Norge.

Dag Måned År 30 år

- Vanligste
- Nysnø og regn
- Snødybde
- Temperatur
- Nedbør
- Regn og snøsmelting
- Alle
- Snø
- Vann
- Temperatur
- Nedbør

2018 onsdag 12. desember

12.12.2018

deember 2018

M	T	O	T	F	L	S
						1. 2.
3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.
24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.
31.						

Dag Måned År

Tegnforklaring

Snødybde

Observasjonsbasert
Utstedt 18.12.2018 kl 15:28

- Over 400 cm
- 200 - 400 cm
- 150 - 200 cm
- 100 - 150 cm
- 50 - 100 cm
- 25 - 50 cm
- Under 25 cm
- Barmark

Gjennomsiktighet

SeNorge

Kontraktstyper:

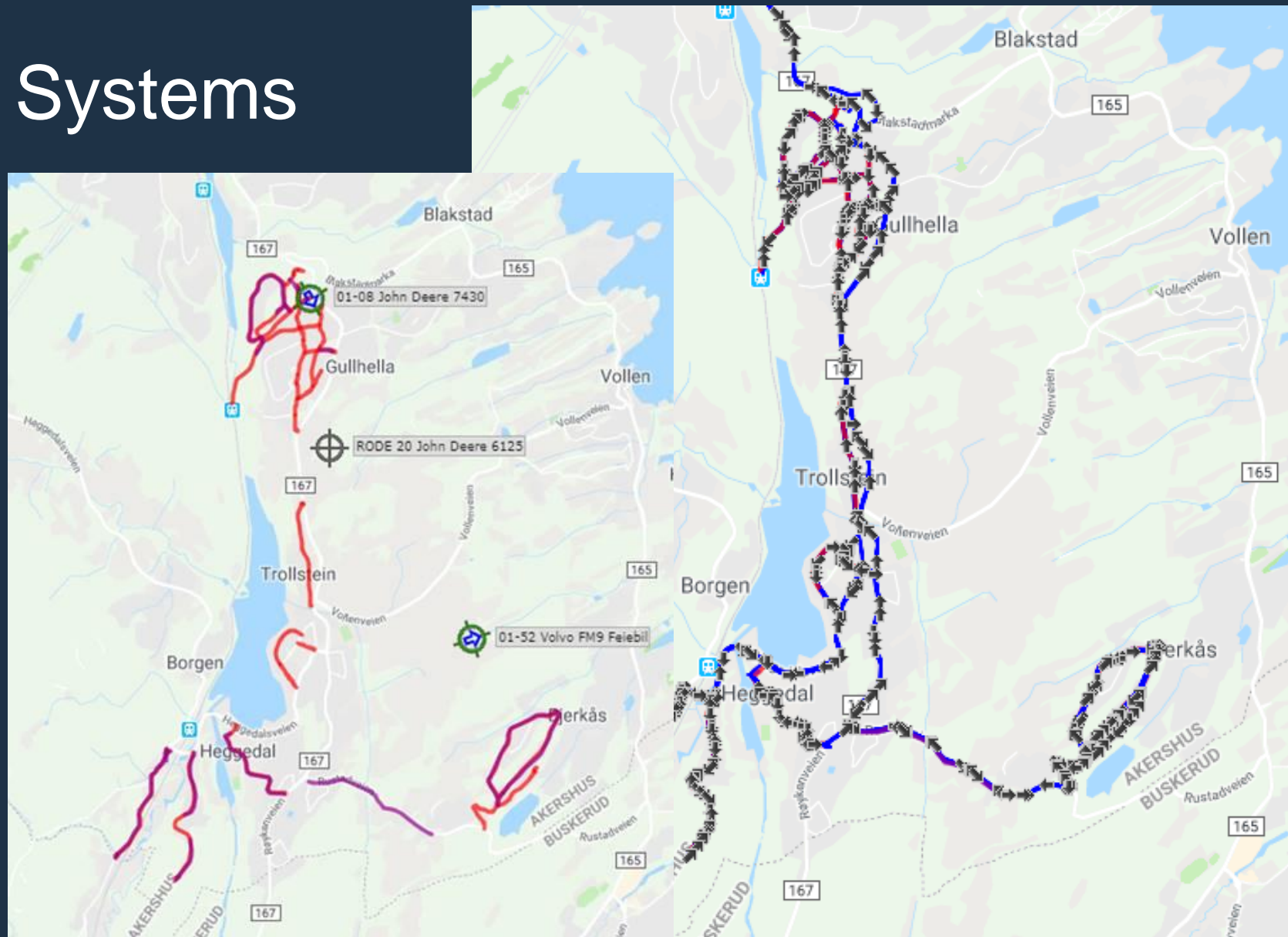
- **Fast pris på kommunale veier (Ny for hele kommunen denne vinteren)**
 - Forutsigbarhet for oss og entreprenør i kontraktperioden
 - Klare krav i kontrakten til GPS og digital gjennomkjøring
 - Utkalling fortløpende ved ulike snømengder
- **Pris pr. utkalling på/ved kommunale uteområder**
 - Uforutsigbart driftsbudsjett
 - Ikke krav om GPS i kontrakt, mer avhengig av publikum
 - Ikke lov å kjøre på dagtid når det er aktivitet, danner is-såle og det må strøs mer (skoler/barnehager)
- **I år: omlag 15-20 flere utkallinger etter nyttår enn beregnet, som vil gå ut over vår/sommer oppgaver på kommunale uteområder**

Asker
kommune

Guard Systems

Lager kart i AV-veg for brøyting,
kantklipp, grøfting, feiing osv.

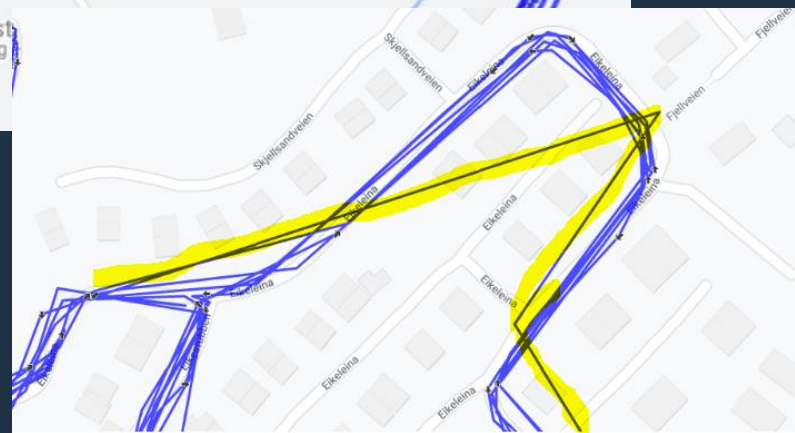
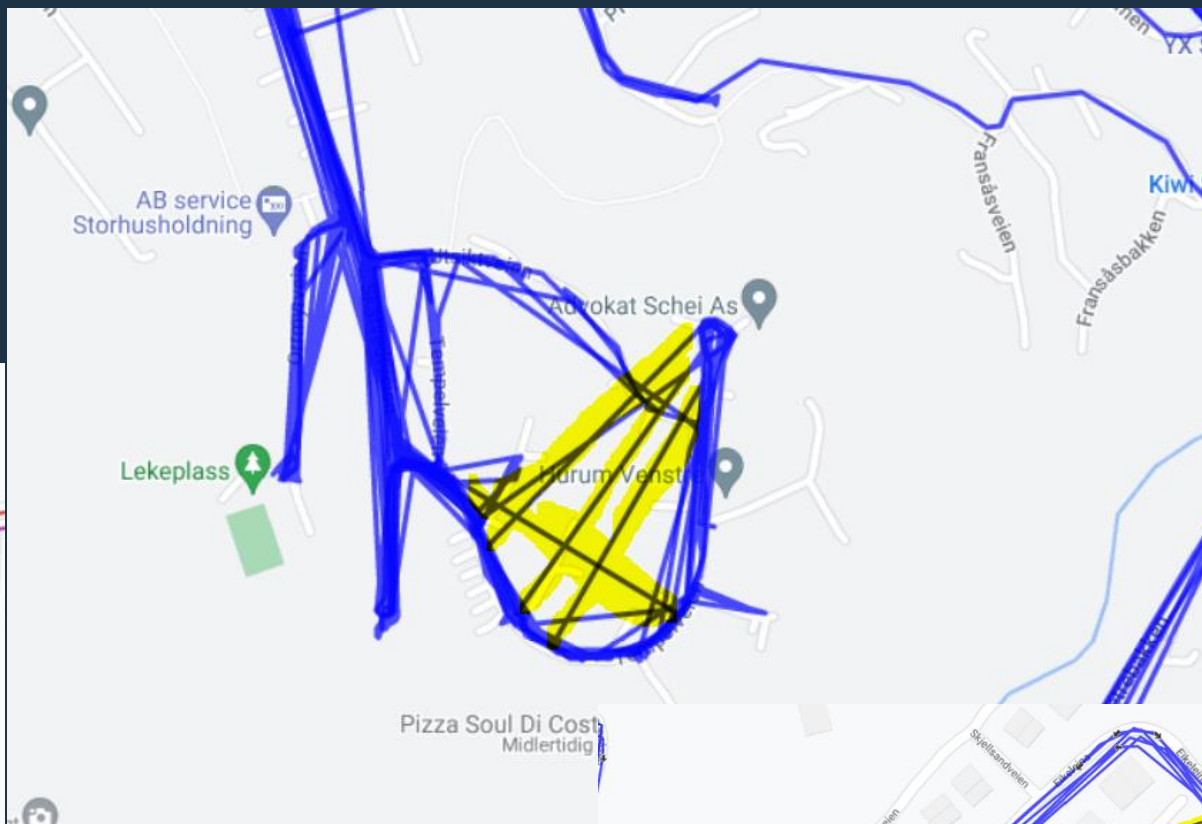
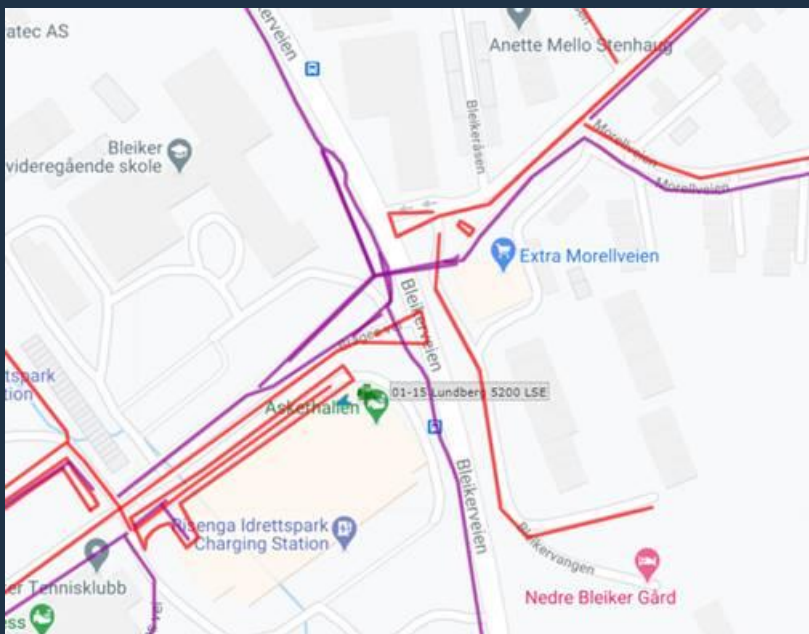

Asker
kommune

Guard Systems

Vakt ser fortløpende aktivitet:

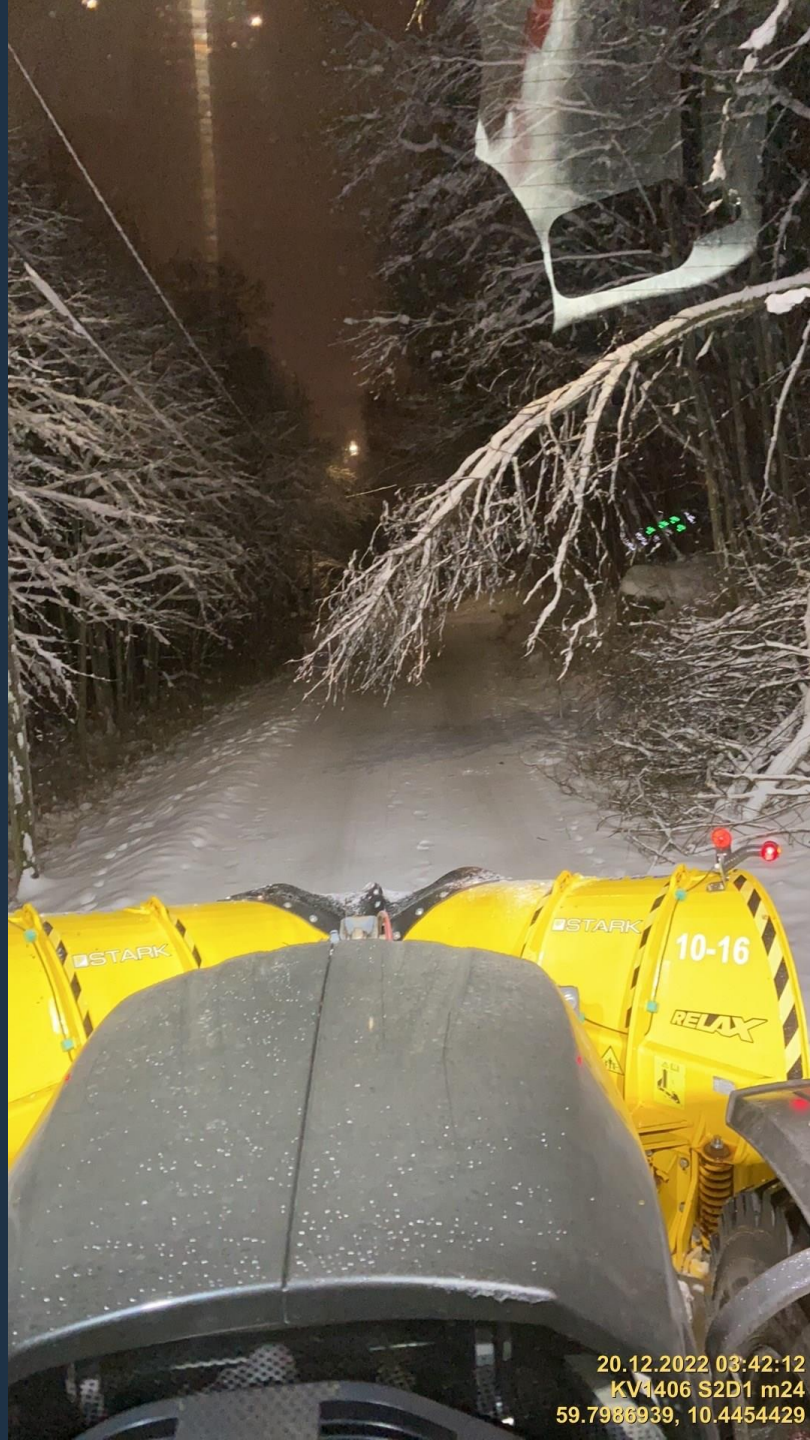

Asker
kommune

Utfordringer:

Løsning:

Mer vegetasjons rydding
Men manglende midler

Asker
kommune

Utfordringer:

Løsning:

Merker områder digitalt
varsler betjener for
oppfølging

29.03.2023 10:52:38
KV1277 S1D1 m711
59.8334998, 10.4510459

Asker kommune

6.jan 23

SeNorge

Temakart Målinger Hendelser Innstillinger

6.1.2023

Døgnkart Klimakart

Hva er dette?
Daglig oppdaterte kart over sno-, vann- og værforhold i Norge.

Dag Måned År 30 år

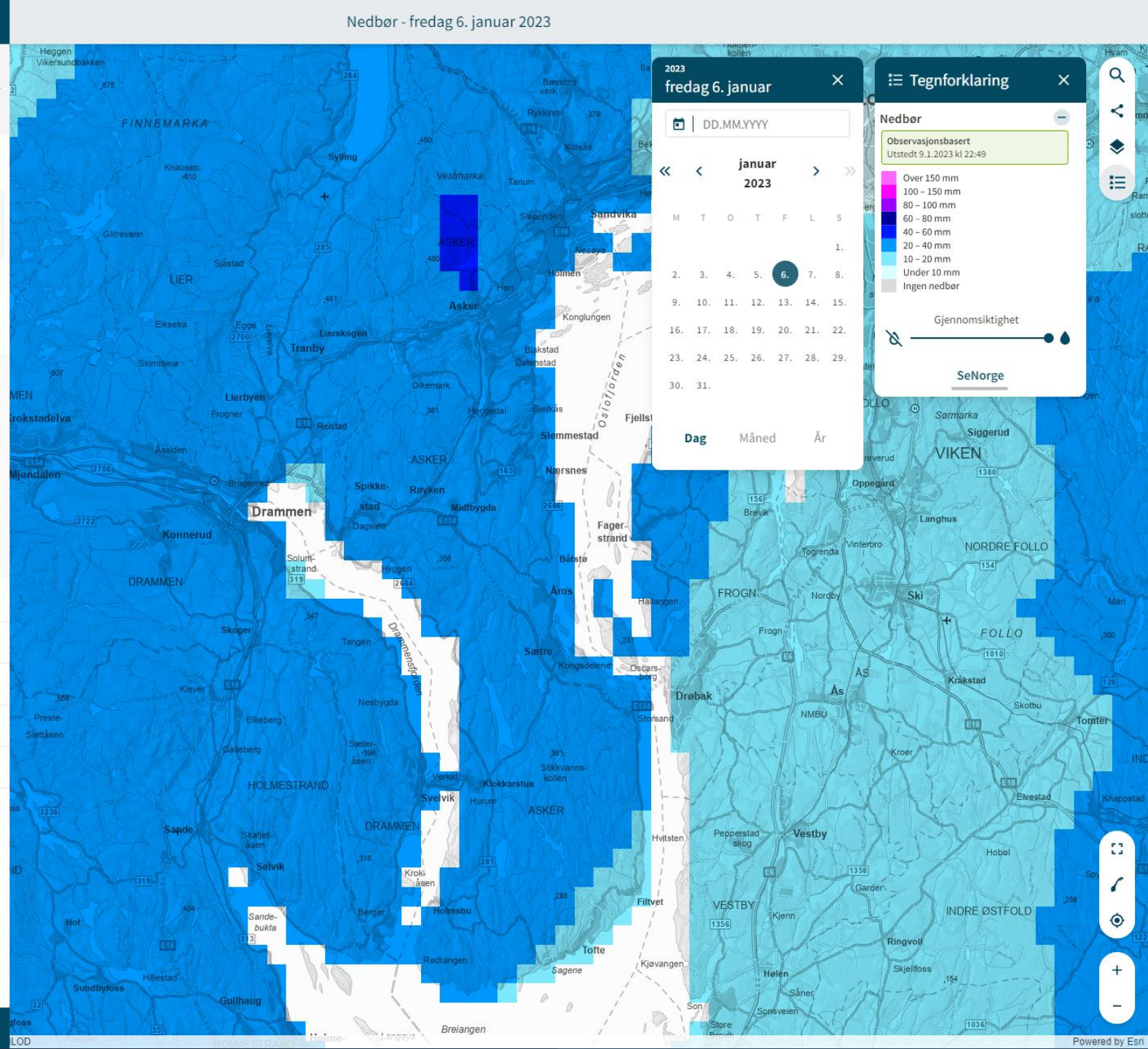
Vanligste

- Nysno og regn
- Snødybde
- Temperatur
- Nedbør**
- Regn og snøsmelting

Alle

- Snø
- Vann
- Temperatur
- Nedbør**

Om SeNorge

Asker kommune

7.jan 23

SeNorge

Temakart Målinger Hendelser Innstillinger

7.1.2023

Døgnkart Klimakart

Hva er dette?
Daglig oppdaterte kart over snø-, vann- og værforhold i Norge.

Dag Måned År 30 år

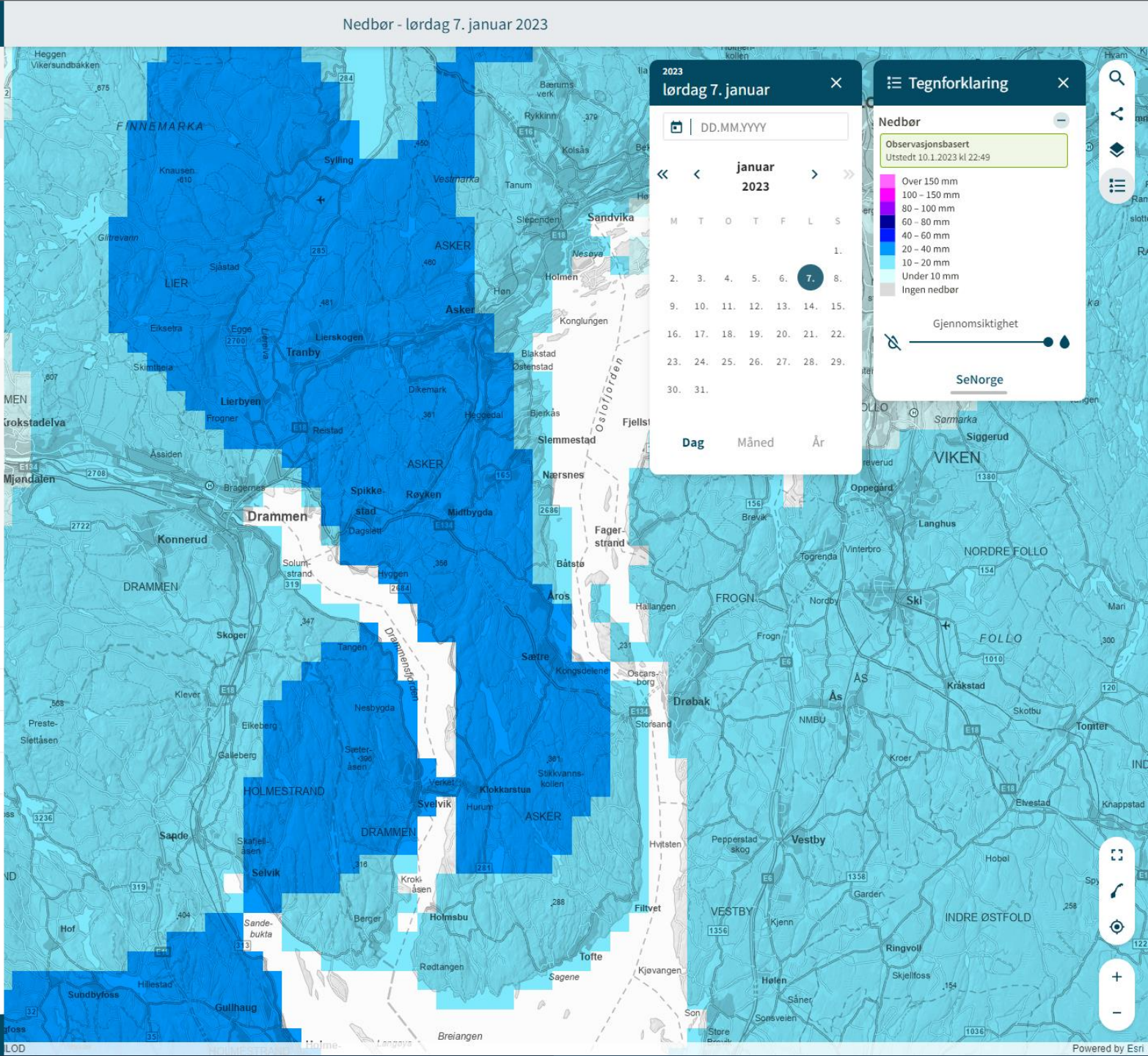
Vanligste

- Nysno og regn
- Snødybde
- Temperatur
- Nedbør**
- Regn og snøsmelting

Alle

- Snø
- Vann
- Temperatur
- Nedbør**

Om SeNorge

Asker
kommune

Utfordringer:

Løsning:

Tøffere på brøyting ved
sluk

Merker oss stedene
digitalt

Ridderkleiva
1201-2023

Asker
kommune

Nytt av året!

- Været, mye mer underkjølt regn
- Nytt system for flere entreprenører, innkjøringsfase
 - Nye entreprenører flere steder
 - Kaller seg ut selv
 - Ansvar for rapportering hver dag
 - Må selv følge med på at kvalitet ikke kommer utenfor standard
 - Følger opp meldingstjenesten

Asker
kommune

Nytt av året!

- Skrudd av gatevarme på kjøreveiene i Asker sentrum
- Vinning opp i spinning 😞

Asker
kommune

Litt tall:

- **Kjørt vekk 3500m³ snø** – Lekteren i Oslo tar 100 000m³ en snørik vinter
 - Primært fra Asker sentrum
 - Ingenting sør for Gullhella
 - Vi har tidligere vintre kjørt vekk 3 ganger så mye
 - Snødeponi følges opp fortløpende
- **Det er håndtert 3291 meldinger fra innbyggere**
 - Dette gjelder både kommunale veier og kommunale uteområder
 - Forventningene er høye
 - Veldig mange går på «snø i avkjørsel» «manglende brøyting dagtid»
 - Mange melder også inn at det snør, selv om vi har lagt ut «alle mannskaper er ute»

Asker
kommune

- 1 hendelse, hvor vi vurderte anmeldelse av inn
- Høye forventninger hos innbyggere!

Asker
kommune

*Fasanveien /
Vakåsveien.
17-02-2023*

Asker
kommune

Litt flere tall:

- **Strøgrus forbruk – 10670 tonn** – ca 7000tonn forrige vinter
- Kostnad ekstra i strøgrus i 2023: Budsjett 700k, **Kostnad ca 1,7mill**
- Kostnad ekstra i vår-feing 2023: Budsjett 2,7mill, **kostnad ca 3,5mill**
 - Vurderte om vi ikke skulle feie bolig-veier, men alt er tatt med!
 - Vil gå på bekostning av kantklipp i mindre bolig-veier i år, evt andre tiltak som var planlagt
- Erfaringen vi tar med oss er at dette er den eneste uforutsette kostnaden vi har på vinterdrift på kommunal vei
- Det kan vi leve med pr nå, men følger med i bransjen om det finnes alternativer

Asker
kommune

Ruter#

Gode tilbakemeldinger:

Sett vekk fra hendelsene på Hallenskog, feil dekk på feil sted og ikke kommunalt ansvar

- Sammenlignet med alle andre kommuner, ingen spesielle avvik
- Nesøya uten problem i år!
- Hyggenbakken uten problem i år!
- Generelt veldig godt samarbeid med Ruter og flere!

Asker
kommune

Spørsmål?

Asker
kommune

Status

Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden

Utvalg for samfunnstjenester

Carla Kimmels – de Jong, 1. juni 2023

Tiltaksplanens innsatsområder

Innsatsområde 1: Redusere utslipp fra kommunalt avløp og avløp i spredt bebyggelse

Innsatsområde 2: Redusere arealavrenning fra jordbruk

Innsatsområde 3: Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forsøpling

Innsatsområde 4: Ivareta sårbare arter, utvalgte naturtyper og kulturminner

Innsatsområde 5: Restaurering av naturverdier

Innsatsområde 6: Tiltak for å fremme et aktiv friluftsliv

Innsatsområde 7: Tverrgående tiltak for en helhetlig forvaltning av Oslofjorden

Rapportering 19. mai 2023

I år i form av en spørreundersøkelse – fungerte veldig bra.

Vi har levert innen fristen – takk til arbeidsgruppen for god innsats!

Resultater blir rapportert til Oslofjordrådet (september).

BESVARELSE ▾

Navn	Trykk på e-posten nedenfor for å invitere respondenten	Beskrivelse	2023
K14 ▾	 silje.klo.hansen@asker.kommune.no (28. apr)	K14 - Kartlegge aktuelle områder/strekninger med utfylling og andre inngrep i sjøen med potensiell varig negativ påvirkning på marint miljø.	 Avsluttet
T14 ▾	 silje.klo.hansen@asker.kommune.no (28. apr)	T14 - Økt tilsyn med, og oppfølging av at kravet om vegetasjonssoner mot vassdrag.	 Avsluttet
T24 ▾	 hanne.korsvold@asker.kommune.no (28. apr)	T24 - Fraråde etablering av kunstige sandstrender og unngå andre inngrep og tiltak på bløtbunnsområder for å skåne verdifulle bløtbunnsområder, inklusive ålegrasenger og verdifulle kulturmiljø, og sikre forekomstene i arealplanleggingen	 Avsluttet
T25 ▾	 peder.edward.brand@asker.kommune.no (28. apr)	T25 - Sikre viktige naturforekomster også i sjø i kommunal arealplanlegging	 Avsluttet
T3 ▾	 johan.kristian.kvernland@asker.kommune.no (28. apr)	T3 - Bidra til økt rensing av forurenset overvann gjennom etablering av rutiner for tømning av sandfang for å redusere utslippene av forurenset overvann til fjorden.	 Avsluttet
T4 ▾	 sebastian.aas.wik@asker.kommune.no (28. apr)	T4 - Sikre at utslipp fra avløpsanlegg for spredt bebyggelse og mindre tettbebyggelser renses i tråd med renskravene i forurensningsforskriftens kapittel 12 og 13.	 Avsluttet
T40 ▾	 peder.edward.brand@asker.kommune.no (28. apr)	T40 - Følge nasjonale forventninger om helhetlig planlegging av land- og sjøareal, blant annet for å sikre friluftsliv langs sjøen	 Avsluttet
T5 ▾	 fredrik.helverschou@asker.kommune.no (28. apr)	T5 - Statsforvalteren skal oppfordre kommunene til å etablere tømme-stasjoner for septik fra småbåter.	 Avsluttet
T59 ▾	 hanne.korsvold@asker.kommune.no (28. apr)	T59 - Sikre en streng praktisering av plan- og bygningsloven § 1-8 med byggeforbud i strandsonen i tråd med de statlige planretningslinjene (SPR) for strandsonen, som for Oslofjordregionen blant annet innebærer at utbygging i 100-metersbeltet langs sjøen bør skje gjennom kommunale arealplaner og ikke gjennom enkeltvis dispensasjoner	 Avsluttet
T7 ▾	 sebastian.aas.wik@asker.kommune.no (28. apr)	T7 - Styrke innsatsen med tilsyn og oppfølging av krav i tillatelser og utslipp av avløpsvann.	 Avsluttet

Rapportering for innsatsområde 1 – Redusere utslipp fra kommunalt avløp og avløp i spredt bebyggelse

4 tiltakskort:

- T 3 – Bidra til økt rensing av forurenset overvann gjennom etablering av rutiner for **tømming av sandfang** for å redusere utslippene av forurenset overvann til fjorden
- T 5 - Statsforvalteren oppfordrer kommunene til å etablere **tømmestasjoner for septik fra småbåter**
- T 4 – Sikre at utslipp fra **avløpsanlegg for spredt bebyggelse og mindre tettbebyggelser renses i tråd med renskravene** i forurensningsforskriftens kapittel 12 og 13, slik at miljømålene etter vannforskriften kan nås innen 2027, og senest innen 2033
- T 7 – Styrke innsatsen med **tilsyn og oppfølging av krav** i tillatelser til utslipp av avløpsvann

Tiltak T3

Bidra til økt rensing av forurenset overvann gjennom etablering av rutiner for tømning av sandfang for å redusere utslippene av forurenset overvann til fjorden.

Er det etablert rutiner for å få oversikt over aktuelle sandfang som må tømmes årlig eller oftere for å redusere utslipp?

Ja

Nei

Hvor mange sandfang har dere totalt?

2700

Informasjon ikke tilgjengelig

Hvor mange sandfang er tømt det siste året?

1000

Informasjon ikke tilgjengelig

Ja

Delvis

Nei

Følges rutinene opp?

Har de blitt revidert?

Andre kommentarer?

Det gjøres fortløpende vurderinger og supplerende sandfangstømminger basert på innmeldte avvik

Utfordringen er å få tømt alle kummer som er planlagt innenfor budsjettet som er satt av til veivedlikehold. Hvis det går mye penger til vinterdrift, er det lite igjen til sommerdrift (blant annet sandfangstømming).
Trenger økte budsjetter!

Tiltak T5

Statsforvalteren skal oppfordre kommunene til å etablere tømmestasjoner for septik fra småbåter.

Er det etablert nye tømmestasjoner for båtseptik i kommunen i rapporteringsåret?

Ja

Nei

Hvis du svarte ja, hvor mange? (Ca. antall)

1

I hvilken grad er det etablert et tilstrekkelig tømme tilbud i deres kommune?

I svært stor grad

I stor grad

I noen grad

I liten grad

I svært liten grad

Andre kommentarer?

Med stasjonen i Holmsbu er det 4 tømmestasjoner i Asker. I tillegg har Asker kommune nylig vedtatt nye vilkår for å leie kommunal eiendom til båthavner. Ett punkt i vilkårene går ut på at båthavnene forplikter seg til å være med på samarbeid, også økonomisk, om etablering og drift av tømmestasjoner på noen utvalgte plasser i Asker kommune.

4 tømmestasjoner:

- Leangbukta
- Vollen
- Tofte
- Holmsbu

Trykk på «Neste» for å lagre svarene dine. Svarene vil være lagret selv om du får en advarsel når du går ut av skjemaet.

FORRIGE

NESTE (TRYKK FOR Å MELLOMLAGRE)

Tiltak T4

Sikre at utslipp fra avløpsanlegg for spredt bebyggelse og mindre tettbebyggelser renses i tråd med renskravene i forurensningsforskriftens kapittel 12 og 13.

Kapittel 12:

Har dere oversikt over status og utslipp av sanitært avløpsvann som skal reguleres ihht. kap. 12?	Ja ☒	Delvis ☐	Nei ☐
Hvor mange kap. 12 anlegg i kommunen er blitt tilknyttet det kommunale avløpsnettet siden forrige rapportering?	<input type="text" value="100"/>		
Hvor mange kap. 12 anlegg er det i kommunen?	<input type="text" value="2300"/>		
Hvor mange utslippstillatelser har kommunen gitt til kap. 12 anlegg i rapporteringsperioden?	<input type="text" value="29"/>		

Kapittel 13:

Har dere oversikt over status og utslipp av kommunalt avløpsvann som skal reguleres iht. kap. 13?	Ja ☒	Delvis ☐	Nei ☐
Hvor mange kap. 13 anlegg har blitt tilknyttet kapittel 14 anlegg det siste kalenderåret?	<input type="text" value="0"/>		
Hvor mange kap. 13 anlegg er det i kommunen?	<input type="text" value="8"/>		
Hvor mange utslippstillatelser har kommunen gitt til kap. 13 anlegg i rapporteringsperioden?	<input type="text" value="0"/>		

Felles:

Er det laget en plan for hvordan kommunen skal gjennomføre de tiltakene som står beskrevet i tiltaksprogrammet til de regionale vannforvaltningsplanene?

- Ja
 Nei

Temaplan for vann og vannmiljø har viktige føringer for dette arbeidet

Hvis ja, er man i rute med gjennomføringen av tiltakene?

- Ja
 Nei

Tiltak T7

Styrke innsatsen med tilsyn og oppfølging av krav i tillatelser og utslipp av avløpsvann.

Kapittel 12:

Har dere i rapporteringsperioden før tilsyn med kap. 12 anlegg?	Ja ☒	Nei ☐
Hvis ja, hvor mange tilsyn av godkjente kap. 12 anlegg har kommunen gjennomført i rapporteringsperioden, for å sjekke at anleggene overholder rensekravene i utspillstillatelsene?	<input type="text" value="58"/>	
Hvis ja, hvor mange av de besøkte anleggene fikk avvik og beskjed om rettelse av feil?	<input type="text" value="22"/>	
Hvis ja, ivaretar kommunen selv tilsynet av anleggene?	Ja ☒	Nei ☐

Kapittel 13:

Har dere i rapporteringsperioden før tilsyn med kap. 13 anlegg?	Ja ☐	Nei ☒
Hvis ja, hvor mange tilsyn av godkjente kap. 13 anlegg har kommunen gjennomført i rapporteringsperioden, for å sjekke at anleggene overholder rensekravene i utspillstillatelsene?	<input type="text"/>	
Hvis ja, hvor mange av de besøkte anleggene fikk avvik og beskjed om rettelse av feil?	<input type="text"/>	
Hvis ja, ivaretar kommunen selv tilsynet av anleggene?	Ja ☐	Nei ☐

Andre kommentarer?

Rapportering for innsatsområde 2 – Redusere arealavrenning fra jordbruket

Tiltak T14

Økt tilsyn med, og oppfølging av at kravet om vegetasjonssoner mot vassdrag.

Er det etablert en rutine for tilsyn, jf. statens økonomireglement § 14 med krav om internkontroll?

- Ja
 Delvis
 Nei

Hvor mange kontroller av kravet om vegetasjonssone på minst 2 meter (evt. 6 meter ved nydyrking) i Forskrift om produksjonstilskudd (§4) har kommunen gjennomført siden forrige rapportering? (Oppgi ca. antall)

Hvor mange avvik ble oppdaget under kontrollene?

Hvor mange foretak fikk avkortet tilskudd som følge av avvik fra kravet om vegetasjonssone siden forrige rapportering? (Forskrift om produksjonstilskudd, §4) (Oppgi ca. antall)

Andre kommentarer?

Rapportering for innsatsområde 4 – Ivareta sårbare arter, utvalgte naturtyper og kulturminner

2 tiltakskort:

T 24 – Fraråde etablering av kunstige sandstrender og unngå andre inngrep og tiltak på bløtbunnsområder for å skåne verdifulle bløtbunnsområder, inklusive ålegrasenger og verdifulle kulturmiljø, og sikre forekomstene i arealplanleggingen

T 25 – Sikre viktige naturforekomster også i sjø i kommunal arealplanlegging

Tiltak T24

Fraråde etablering av kunstige sandstrender og unngå andre inngrep og tiltak på bløtbunnsområder for å skåne verdifulle bløtbunnsområder, inklusive ålegrasenger og verdifulle kulturmiljø, og sikre forekomstene i arealplanleggingen.

Beskriv kort arbeidet med å fraråde kunstige sandstrender.

Vi har jobbet med **rutiner for kunstige sandstrender (men disse er enda ikke tatt i bruk)**. Der vi ser at bløtbunnsområder blir berørt, skal søknad avslås. Alle søknader oversendes SF og VK for uttalelse

Har dere gjort noe av følgende arbeid?

Avslag på søknader

Hvis du svarte ja, er rutinene skjerpet?

Ja

Nei

Beskriv kort hvordan kommunene, statsforvalteren og fylkeskommunen samarbeider for å oppnå målene med tiltaket.

Samtlige søknader som gjelder slike tiltak oversendes Statsforvalteren og fylkeskommunen for uttalelse. Kommunen prøver å godt de kan å **innrette seg etter det overordnede myndigheter har uttalt**.

Andre kommentarer?

Trykk på «Neste» for å lagre svarene dine. Svarene vil være lagret selv om du får en advarsel når du går ut av skjemaet.

FORRIGE

NESTE (TRYKK FOR Å MELLOMLAGRE)

Tiltak T25

Sikre viktige naturforekomster også i sjø i kommunal arealplanlegging.

	Ja	Nei
Har dere hensynssoner med særlig hensyn i bevaring av naturmiljø (H560) i kommuneplanens arealdel?	☒	☐
Har dere hensynssoner med særlig hensyn i bevaring av arealer avsatt til "naturområde i sjø" (kode 6600, jf. veileder kartforskriften)?	☒	☐
Har dere en egen kommunedelplan for naturmangfold?	☐	☒

Hvis du svarte nei på noen av spørsmålene ovenfor, beskriv kort årsaken til dette.

Det er en pågående prosess med å **vedta en temaplan for naturmangfold**. Ferdigstillelse og endelig vedtak i løpet av 2023

Beskriv kort hvordan kommunene og statsforvalteren samarbeider for å oppnå målene med tiltaket.

Samarbeid primært gjennom høringer av planer. SF har vært medvirkende i utforming av **ny kommuneplan** for Asker.

Andre kommentarer?

Rapportering er basert på kommuneplane til gamle Asker, Røyken og Hurum. Ny kommuneplan for Asker skal etter planen sluttbehandels i juni 2023.

I ny kommuneplan er tiltak for sikring av natur i sjø samordnet for hele kommunen. Vern av vassdrag og kantsoner styrkes, samt styrking av byggeforbud i 100m beltet.

Trykk på «Neste» for å lagre svarene dine. Svarene vil være lagret selv om du får en advarsel når du går ut av skjemaet.

FORRIGE

NESTE (TRYKK FOR Å MELLOMLAGRE)

Rapportering for innsatsområde 5 – Restaurering av naturverdier

Nytt kort K 14 – øke kunnskapsgrunnlaget

Tiltak K14

Kartlegge aktuelle områder/strekninger med utfylling og andre inngrep i sjøen med potensiell varig negativ påvirkning på marint miljø.

Tiltaket gjelder kartlegging av veier som evt. fører til varige negative påvirkninger på marint miljø, som for eksempel redusert vannutskiftning. Spørsmålene under besvares ut fra denne forutsetningen.

Har dere kartlagt om dere har slike veier?

Ja

Nei

Hvis ja, hvor mange slike veier har dere?

Har dere vurdert mulige tiltak for å redusere negativ påvirkning?

Andre kommentarer?

Dette er et tiltakskort som vi ikke var klar over at vi skulle fylle ut på.
Fint om vi kan få litt veiledning på hvordan vi skal ta tak i data om negativ påvirkning og hvordan vi skal kartlegge slike områder. Asker har jo en ganske lang kystlinje, så dette blir et svært omfattende prosjekt for oss. Vi har sannsynligvis ikke ressurser til et slikt prosjekt.

Mange aktører:

- Samferdselsdepartementet
- Klima- og miljødepartementet
- Statens vegvesen
- Kystverket
- Miljødirektoratet
- Fylkeskommunen
- Kommunene

Trykk på «Neste» for å lagre svarene dine. Svarene vil være lagret selv om du får en advarsel når du går ut av skjemaet.

FORRIGE

NESTE (TRYKK FOR Å MELLOMLAGRE)

Rapportering for innsatsområde 6 – Tiltak for å fremme et aktiv friluftsliv Bedre allmenhetens tilgang til strandsonen

Tiltak T40

Følge nasjonale forventninger om helhetlig planlegging av land- og sjøareal, blant annet for å sikre friluftsliv langs sjøen.

Er nasjonale forventninger ivaretatt i gjeldende kommuneplan?

Ja

Delvis

Nei

Er nasjonale forventninger ivaretatt i gjeldende reguleringsplaner?

Ja

Delvis

Nei

Hvor mange dispensasjoner er gitt fra gjeldende planer som berører 100-metersbeltet?

Er det utarbeidet noen arealplaner med formål å sikre friluftsliv langs kysten siden forrige rapportering?

Ja

Nei

Andre kommentarer?

Trykk på «Neste» for å lagre svarene dine. Svarene vil være lagret selv om du får en advarsel når du går ut av skjemaet.

FORRIGE

NESTE (TRYKK FOR Å MELLOMLAGRE)

Rapportering for innsatsområde 7 – Tverrgående tiltak for en helhetlig forvaltning av Oslofjorden

Tiltak T59

Sikre en streng praktisering av plan- og bygningsloven § 1-8 med byggeforbud i strandsonen i tråd med de statlige planretningslinjene (SPR) for strandsonen, som for Oslofjordregionen blant annet innebærer at utbygging i 100-metersbeltet langs sjøen bør skje gjennom kommunale arealplaner og ikke gjennom enkeltvise dispensasjoner.

Er det gjort endringer i kommunale planer?

Ja

Nei

Har kommunens rutiner for saksbehandling blitt endret for å sikre en strengere praktisering av byggeforbudet i strandsonen?

Ja

Nei

Hvis du svarte ja på et av de to foregående spørsmålene, beskriv eventuelle endringer.

Vil svare både ja og nei. **Ny kommuneplan** blir mest sannsynlig vedtatt i juni 2023, så nye rutiner kommer på plass i forbindelse med den. Det vil blant annet bli stilt **strengere krav** for rehabilitering av brygger, flere områder i 100- metersbeltet blir videreført som LNF, det blir lagt inn nye hensynssoner og strengere rutiner kommer på plass

Har det blitt gitt dispensasjoner i 100-metersbeltet langs sjøen i din kommune siden siste rapportering?

Ja

Nei

Hvis du svarte ja, hvor mange dispensasjoner er gitt?

40

Andre kommentarer?

Statistikken viser at vi har gitt 40 dispensasjoner innenfor 100-metersbeltet, hvorav 26 av disse gjelder fastlandet og 14 gjelder øyene. Det har også blitt gitt 28 dispensasjoner i LNFR-områder. Noen av disse dispensasjonene ligger i strandsonen.

Asker
kommune

Asker
kommune

Utvalg for samfunnstjenester 01.06.2023

1. tertialrapport 2023

Strategiske mål og økonomiske rammer for handlingsprogrammet 2024-2027

Revidert nasjonalbudsjett 2023

- Regjeringen varslet tidligere i år at det ville bli gjort en lønnsprisjustering av budsjettet for 2023.

- Kommunal deflator for 2023 anslås nå til 5,2 prosent, oppjustert fra 3,7 prosent i saldert budsjett 2023.

- Lønnsvekst 5,4 pst.
- Prisvekst 4,9 pst.

(Foreløpig utgave)

Meld. St. 2

(2022–2023)

Melding til Stortinget

Revidert nasjonalbudsjett 2023

Revidert nasjonalbudsjett 2023

- **Økt deflator** medfører en kostnadsøkning for kommunesektoren på 5,7 mrd. kroner i 2023 - for Asker ca. 100 mill. kroner.

Kommunene kompenseres ved:

- **Økt skatteanslag** med 4,1 mrd. kroner – for Asker ca. 74 mill. kroner. Anslagene for skatt er usikre og kommunedirektøren anbefaler å øke budsjetterte skatteinntekter med 40 mill. kroner.
- Netto kostnadsvekst kompenseres i **rammetilskuddet** med 2,1 mrd. kroner – for Asker 39,1 mill. kroner.

Økonomisk prognose for 2023 – 1. tertial

Beløp i 1000

	Bud. hittil	Regn. hittil	Avvik hittil	Avvik hittil i %	Rev. bud. 2023	Årsprognose	Avvik prognose i kr
Administrasjon og ledelse	169 807	164 689	5 118	3,0 %	402 363	402 363	0
Oppvekst	1 072 187	1 070 493	1 694	0,2 %	2 903 211	2 903 211	0
Velferd	748 411	788 887	-40 476	-5,4 %	2 185 091	2 194 091	-9 000
Samfunnstjenester	223 761	232 113	-8 353	-3,7 %	698 632	698 632	0
Samfunnsutvikling	26 707	34 213	-7 507	-28,1 %	67 637	82 637	-15 000
Medborgerskap	113 084	112 403	681	0,6 %	332 016	336 016	-4 000
Tjenesteovergripende	24 155	24 102	53	0,2 %	-26 637	-26 637	0
Sum bevilgninger drift, netto	2 378 113	2 426 901	-48 789	-2,1 %	6 562 313	6 590 313	-28 000

Prognose for tjenesteområdene: 28 mill. kroner i merforbruk.

- Prisvekst fra 2022 som ikke har blitt kompensert
- Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)
- Sosialhjelp
- Kjøp av utenbygds plasser innenfor psykisk helse og rus
- Innleie av legevikarer
- Vaksinasjon covid-19
- Byggesak
- Reduksjon av inntekter i svømmehallene

Det jobbes med tiltak for å nå budsjettbalanse.

Forslag til budsjettjusteringer 1. tertial

- **Drift:**

- 111,5 mill. kr i foreslåtte budsjettjusteringer som finansieres fra økt skatteanslag, økt rammetilskudd, økt integreringstilskudd og bruk av disposisjonsfond.
 - 36 mill. kr til priskompensasjon, 11,9 mill. kr til NAV og 1,2 mill. kr til Covid-19 vaksinasjon
 - 40 mill. kr til økt lønnsvekst og økt arbeidsgiveravgift.
 - 22,5 mill. kr til budsjettendringer og vedtatte saker

	Vedtatt HP	1. tertial etter budsjettjusteringer
Netto driftsresultat	1,0 %	0,5 %

- **Investering:**

- Økonomiske konsekvenser av vedtatte saker 7,2 mill. kr (Hurtigbåtkai Slemmestad og varmeanlegg Bråset).
- Det foreslås å overføre/forskuttere netto 217,4 mill. kr mellom årene 2023 og 2024. Dette er en endring i periodiseringen av bevilgningen mellom år uten at det påvirker totalrammen til prosjektene.

Samfunnstjenester - budsjettjusteringer

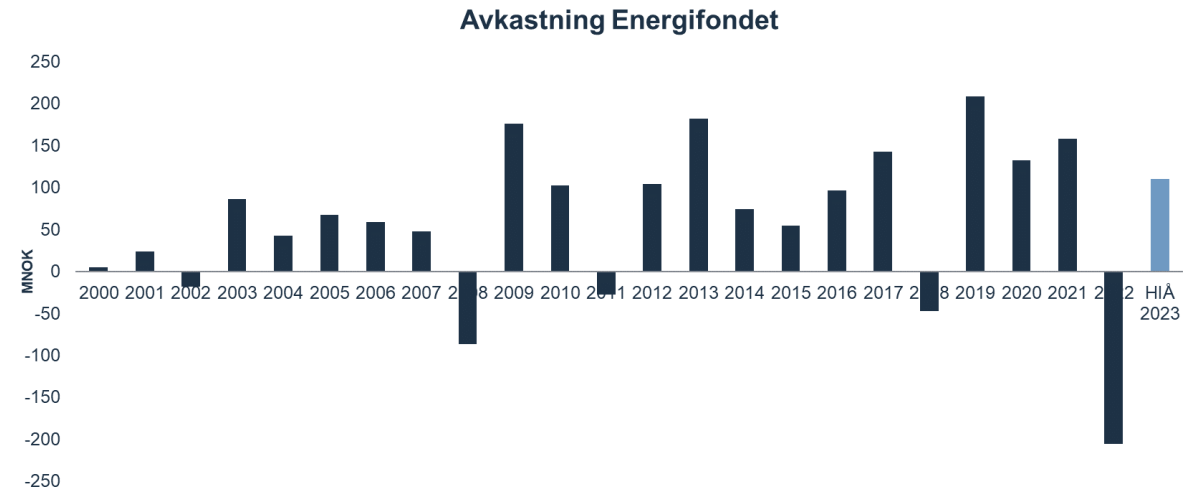
Beløp i 1000

Budsjettendring	2023
Sum Sentrale budsjettendringer	0
4-Samfunnstjenester	
1. tertialrapport 2023 - Interne leieavtaler utgår, Hyggenveien 35 og Vepsebolet bhg	-1 049
1. tertialrapport 2023 - Mulighetsstudier kontorarbeidsplasser i sentrum inkl. Trekanten	1 350
1. tertialrapport 2023 - Velodrom eierbidrag K-sak 83/22	5 400
1. tertialrapport 2023 - Husleie oppsigelse Asker internasjonale skole	3 100
1. tertialrapport 2023 - Interne husleieavtaler: Lensmannsliå 4 og Drammensveien 915 forlenges ut 2023	3 459
1. tertialrapport 2023 - RNB priskompensasjon	7 824
Sum 4-Samfunnstjenester	20 084

Energifondet – En positiv start på 2023

Energifondets avkastning er positiv med 7,4 prosent, tilsvarende 110 mill. kroner, i 1. tertial 2023. Fondets referanseindeks er opp 7,0 prosent i samme periode.

- De første fire månedene av 2023 har gitt en god avkastning i Energifondet til tross for perioder med uroligheter, spesielt rundt amerikanske og europeiske bankers finansielle stilling.
- Fondets avkastning må sees over tid, og kommunens finansreglement legger til grunn en rullerende investeringshorisont på ti år.

Strategiske mål og økonomiske rammer for handlingsprogrammet 2024-2027

Endringer i årshjulet

Måned	Dato	Aktivitet	Utvalg
Juni	30.05-01.06 06.06/13.06	Sak om strategiske mål og rammer for HP	Hovedutvalg - orientering F/KOM
Juni	06.06	Investeringsseminar	F
Oktober	24.10	Kommunedirektørens forslag til HP (offentliggjøring, legges frem over bordet + presentasjon gebyr og HP)	F
Oktober	31.10. – 2.11.	Utvalgsmøter (presentasjon av HP på sine områder)	Utvalg
November	17.11	Partienes endringsforslag til HP	Partiene
November	21.11/23.11	Sak – kommunedirektørens forslag til HP + partienes endringsforslag	F/råd
November	21.11/12.12	Sak – gebyrbehandling	F/KOM
November	23.11-07.12	Høringsperiode	
Desember	7.12	Frist verbalforslag	
Desember	12.12	Vedtak HP	KOM

Kommuneproposisjon 2024

- Regjeringen legger opp til en realvekst i frie inntekter på mellom 4,4 – 4,7 mrd. kroner for kommunene i 2024. Dette legger til rette for at økte demografi- og pensjonskostnader blir dekket innenfor veksten.
- Innenfor veksten på 4,4 – 4,7 mrd. kroner ligger disse satsinger inne:
 - 150 mill. kroner til kommunene til psykisk helse og rus.

	Kommuner	Anslag Asker
Demografi	3,1 mrd. kroner	56 mill. kroner
Pensjon	1,1 mrd. kroner	20 mill. kroner
Satsinger / handlingsrom	0,2 – 0,5 mrd. kroner	3,6 – 9 mill. kroner
Anslag økning frie midler	4,4 – 4,7 mrd. kroner	80-85 mill. kroner

Regjeringen vil legge fram en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene i en egen melding til Stortinget våren 2024. Det tas dermed sikte på at nytt inntektssystem for kommunene får virkning fra og med 2025

Omstilling i 3 faser

Kunnskapsgrunnlag

Det er etablert følgende kunnskapsgrunnlag som legges til grunn for omstillingsarbeidet:

- Økonomianalyse for 2021
- Økonomianalyse for 2022
- Administrasjonsanalyse
- Langsiktig investering- og driftsanalyse 2023-2042

Etablering av kunnskapsgrunnlag - økonomianalyse

Kostnadsforskjeller per sektor (mill. kroner)

Innsparingspotensiale inkl. AGA

Tjeneste	3005 Drammen	3024 Bærum	3030 Lillestrøm	ASSS uten Oslo	EAK Landet	EKG12 KOSTRA- gruppe 12
Administrasjon	8,8	-153,0	106,9	44,3	42,5	45,3
Barnehage	-2,4	-58,0	-3,3	-22,8	-118,5	-19,9
Barnevern	-35,2	11,5	-60,6	-32,2	-92,9	-31,8
Bolig	-30,2	-22,8	24,8	10,0	-1,5	7,9
Brann	10,8	2,5	-5,6	1,8	-33,4	1,2
Grunnskole	158,3	71,3	86,8	-8,8	-88,0	-1,7
Helse	0,2	13,7	73,5	34,1	80,9	34,2
Kirke	1,7	-14,2	14,4	-8,7	-19,9	-6,6
Kultur	111,4	64,2	134,7	69,2	159,4	68,6
Landbruk	-0,9	-5,7	1,2	-0,1	2,4	0,0
Næring	-21,5	-9,7	1,1	6,9	85,9	6,1
Plan- og byggesak	13,2	24,3	56,7	24,9	72,4	25,2
Pleie og omsorg	485,1	-80,8	395,0	183,7	314,1	184,0
Samferdsel	35,7	22,0	11,1	49,5	32,2	43,7
Sosial	24,3	16,4	47,8	-31,1	-22,0	-23,9
Totalt	759,3	-118,4	884,4	320,8	413,6	332,3

Kriterier for fordeling av omstillings- og effektiviseringskrav 2024

3 fordelingskriterier:

- Lik prosentvis fordeling basert på brutto budsjettrammer (hensyntatt VAR)
- Fordeling basert på antall årsverk
- Fordeling basert på teoretisk handlingsrom fra kostra analyse 2022

Omstilling

- Omstillingen skal skje igjennom en bemanningstilpasning.
- Merarbeid, overtid og innleie fra vikarbyrå skal reduseres til et minimum.
- Nye måter å jobbe på for å oppnå kostnadseffektive tjenester.

- For å sikre riktig bemanningstilpasning vil kommunedirektøren iverksette ansettelsesstopp fra 01.08.2023:
- Unntak:
 - Undervisningspersonell i skole
 - Sykepleiere og vernepleiere
 - Pedagoger i barnehage
 - Leger

Asker
kommune

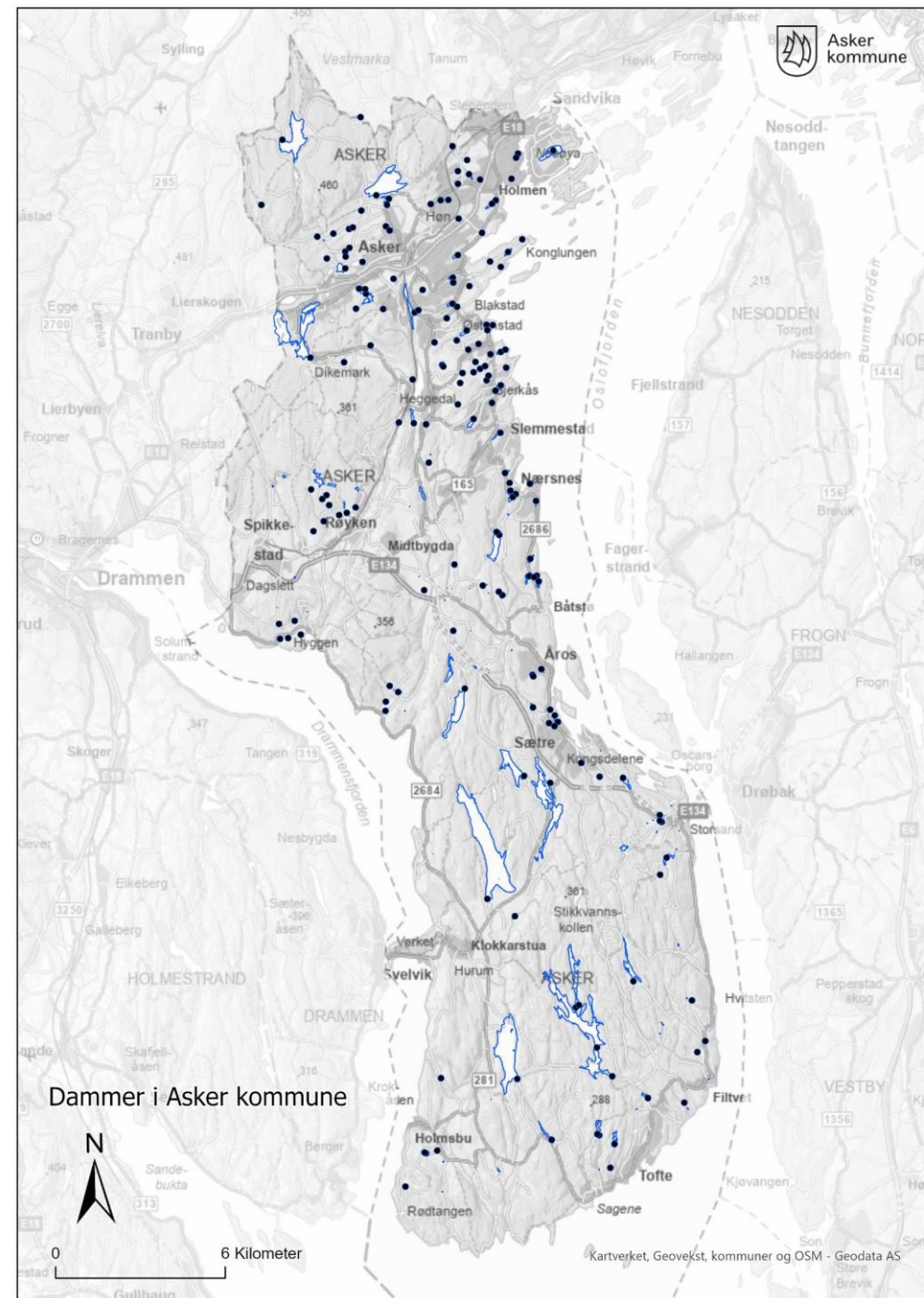
Oversikt over Asker kommunes vannforekomster

Omkring 250 stk

Tre kategorier:

- Naturlige
- Oppdemmet
- Gravd ut

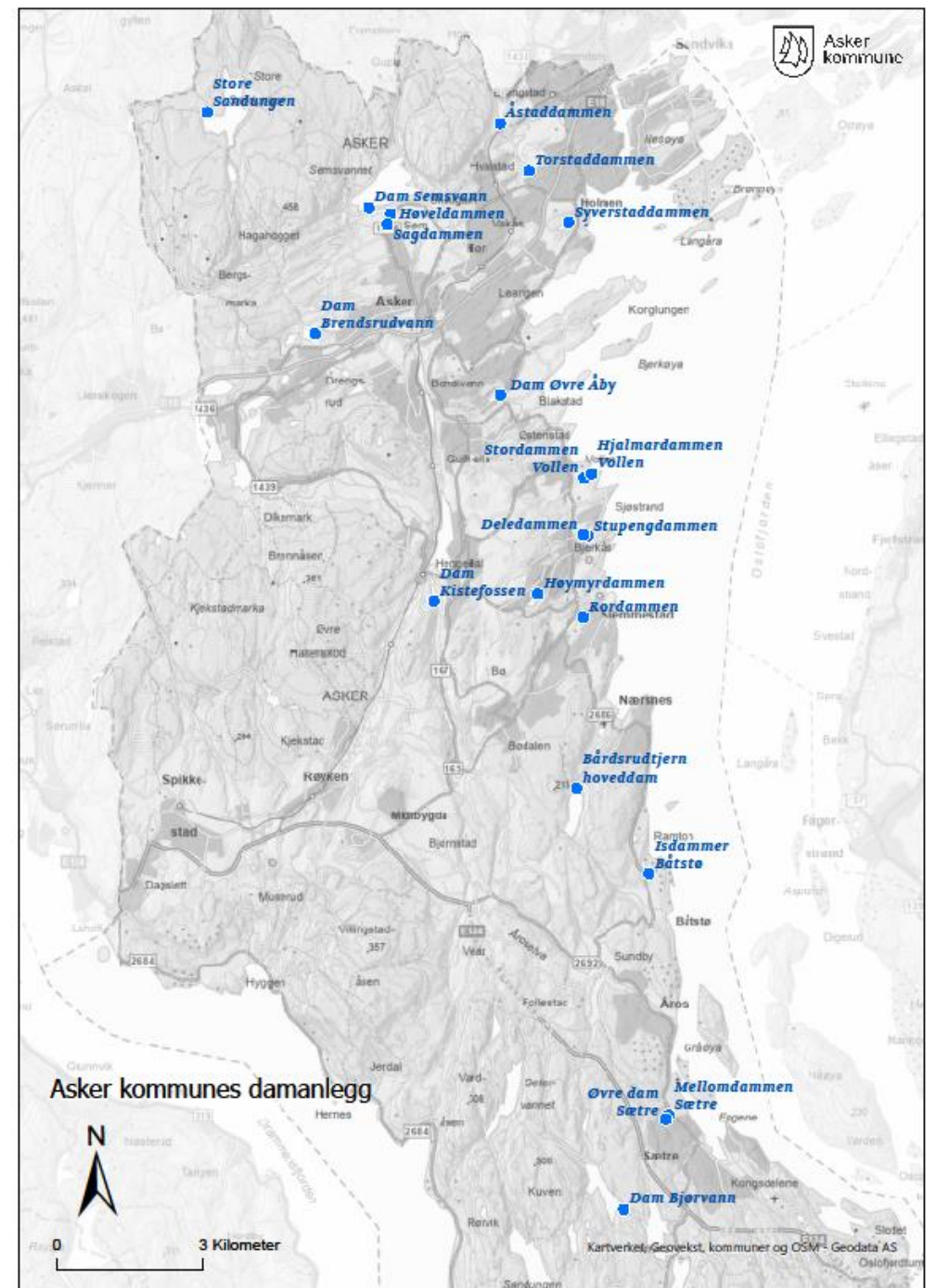
Asker den 01.06.23

Asker kommunes klassifiserte dammer

Fordeling på de ulike konsekvensklassene:

- 8 stk. i klasse 0
- 5 stk. i klasse 1
- 4 stk. i klasse 2
- 5 stk. i klasse 3
- 2 stk. i klasse 4

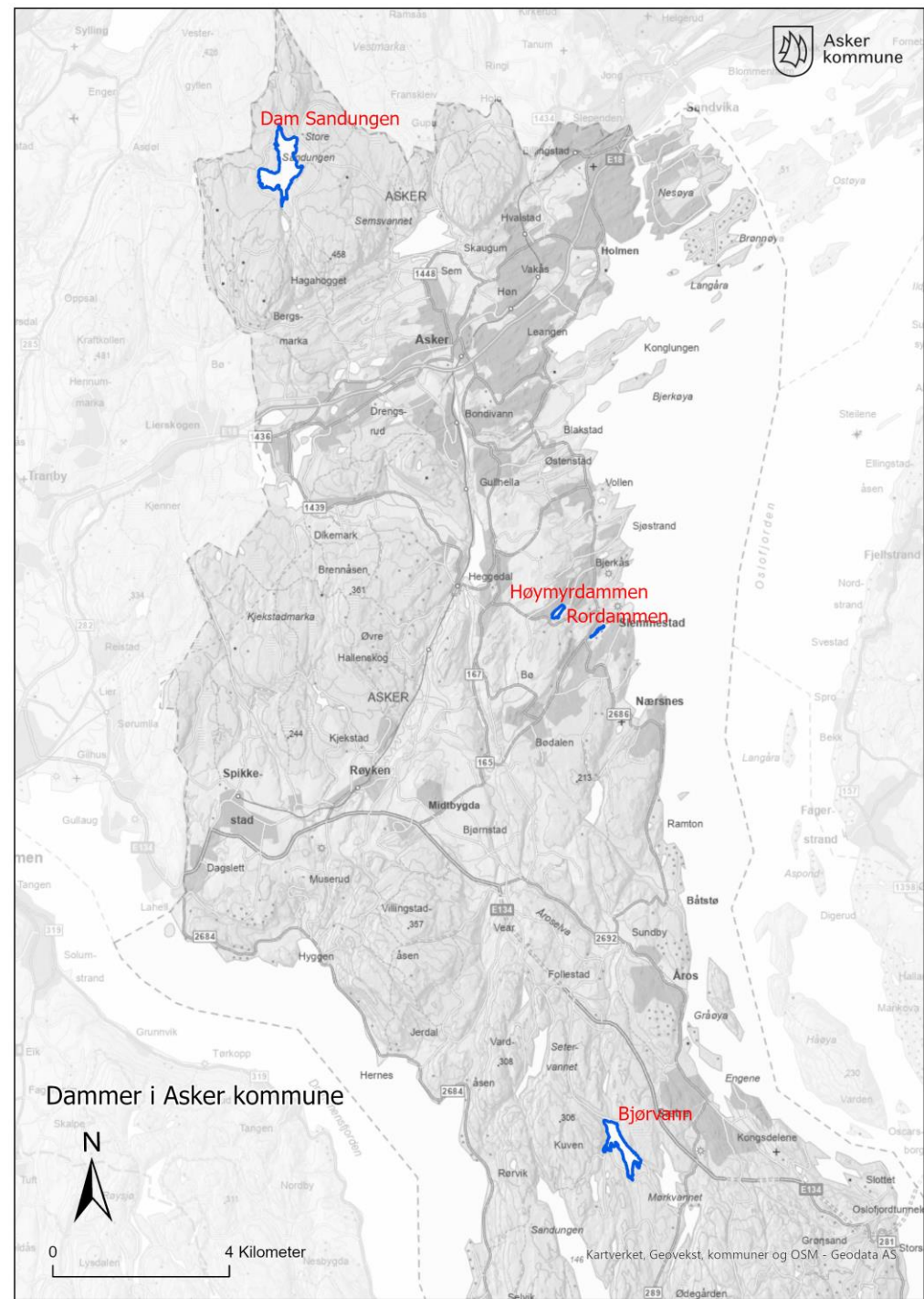

Asker
kommune

Prioritert plan for rehabilitering av dammene

1. Høymyrdammen
2. Rordammen
3. Dam Bjørvann
4. Dam Store Sandungen

Høymyrdammen

- Fyllingsdam
- Slutten av 1800 tallet, 114 moh
- Prosessvann, isdam
- Kronebreddde 2-3 m, H. 5,2 m, L. 65, fribord på 20-30 cm
- Magasinvolument Ca. 67 600 m³
- Sjøareal 39 000 m²
- Revurdering m.m.

Asker
kommune

Rordammen

- Platedam, betong, pilarer
- Rundt 1950, veldig usikkert
- Prosessvann
- Kronebredde 0,5 m, H. 5 m (-1,5), L. 10
- Magasinvolum 50 000 m³
- Sjøareal
- Mulighetsstudie

Bjørvann

- Platedam, pilarer
- Byggeår 1974, 129 moh.
- Nødvann/krisevann, prosessvann (Orica, Chemring Nobel)
- L. 65 m H. 10 m
- Magasinvolum 2,5 mill m³
- Sjøareal 0,33 km²
- Mulighetsstudie

Store Sandungen

- Betong gravitasjon
- 1954, 230 moh
- Drikkevann frem til 2007
- H. 6 m, L. 211 m
- Magasinvolum 2,3 mill m³
- Sjøareal 0,66 km²
- DBBB

Asker
kommune

Takk for meg

Marius Gulbrandsen
marius.gulbrandsen@asker.kommune.no

Asker
kommune

Samferdsel og mobilitet - temaplan

Asker
kommune

Samferdsel og mobilitet

2023-2035

Temaplan

Asker
kommune

Prosess for temaplanen

Formannskapet
behandlet mandat for
temaplanen

Formannskapet
orientert om
kunnskapsgrunnlaget

Førstegangs-
behandling av
temaplanen

November
2022

April 2023

Juni 2023

Medvirkning med politiske råd, utvalg, LSU og administrasjon

Høring høsten 2023
Andregangsbehandling 2. kvartal 2024

Utredningspunkter i mandatet

- Ansvar og eierskap til samferdselsanleggene er fordelt på Asker kommune, Statens vegvesen, Viken fylkeskommune, BaneNOR. I tillegg kommer tilbyderne av kollektivtransport.
- Tilstand og arbeid på det kommunale veinettet
- Arealplanlegging for å legge til rette for et godt transportsystem
- Prioritere planlegging, utbygging, drift og vedlikehold ut fra transportpyramiden,
 - Å redusere transportbehovet skal ha høyest prioritert, dernest øke andel gange og sykkel, øke andel kollektivreisende, regulere biltrafikk og gjøre bilbruk miljøvennlig.
- Skape de nødvendige endringene i Askersamfunnet gjennom holdnings- og adferdsskapende arbeide
- Bruke ny teknologi for å nå målene

Gjennomgående temaer i planen

Klima

- Klimagassutslipp
- Klimaendringer – værendringer

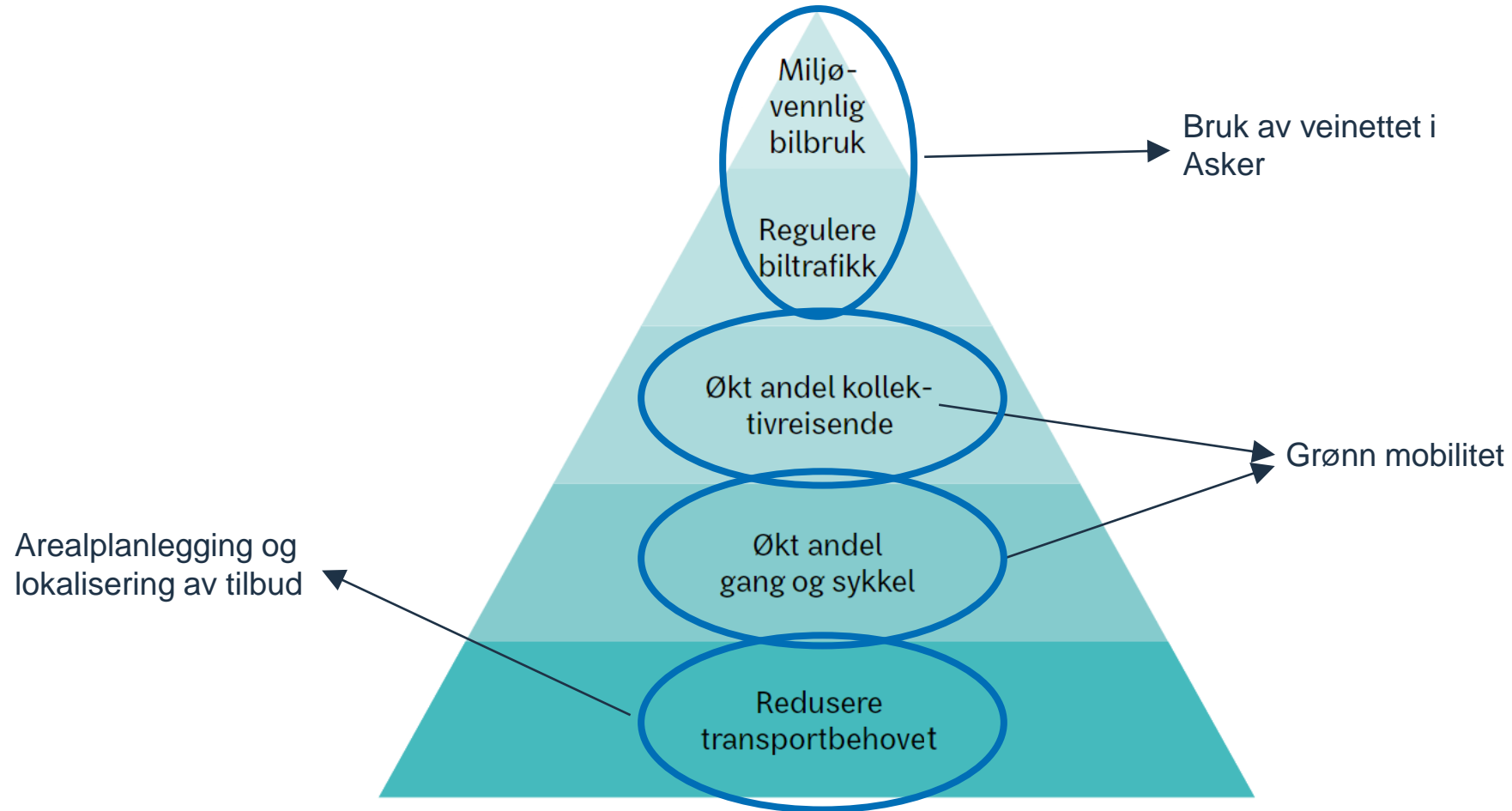
Folkehelse

- Fysisk aktivitet
- Forurensning
- Utenforskap og ensomhet
- Trafikksikkerhet
- Universell utforming

Stedsutvikling

- Kortreiste arbeidsplasser og daglige gjøremål
- Muligheter for kollektiv, gange og sykkel.
- Fremkommelighet

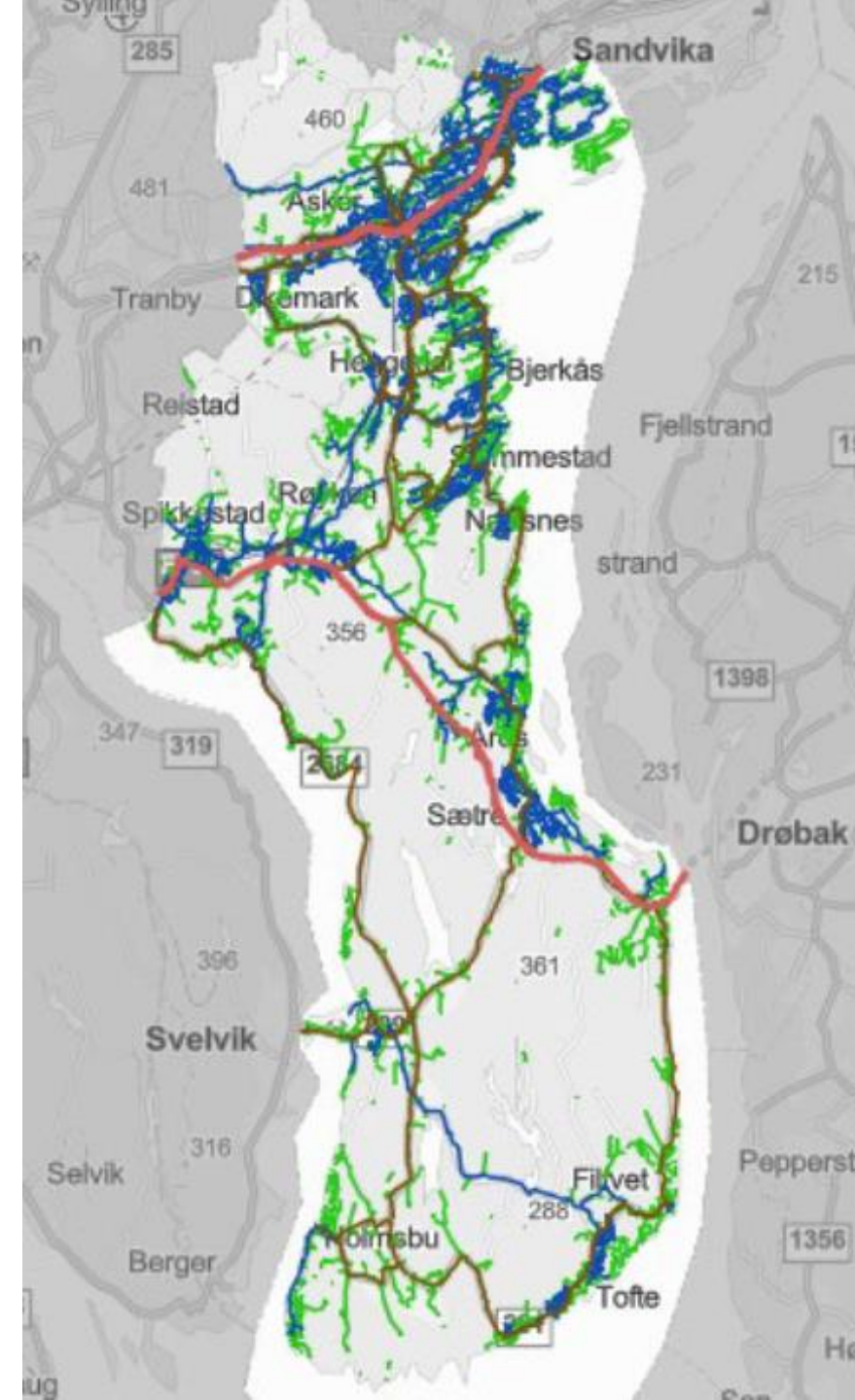
Transportpyramiden

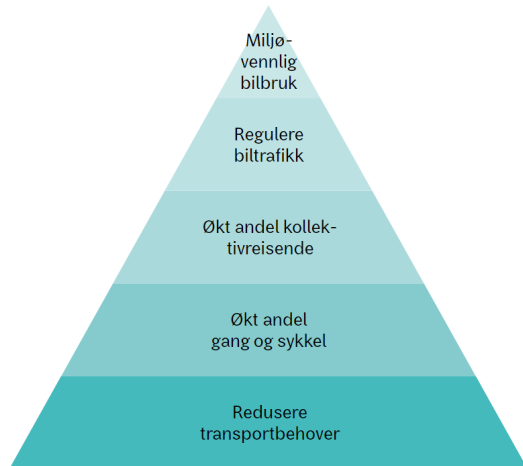
Transportpyramiden (TØI/SVV) viser prioritering ved planlegging, utbygging, drift og vedlikehold

Asker kommunes handlingsrom

- Kommunen er
 - Planmyndighet
 - Part i bypakker og byvekstavtaler
 - Pådriver i lokal sentrumsutvikling
- Det kommunale veinettet, langsgående fortau og gang- og sykkelvei og kommunale brygger
 - Drift, vedlikehold og investeringer
- Samskapning, nytenking, innovasjon.
 - Vi kjenner kommunen vår best

Temaplanens 4 innsatsområder

Transportpyramiden (TØI/SVV) viser prioritering ved planlegging, utbygging, drift og vedlikehold

Reduksjon av transport

Grønn mobilitet

Kvalitet på kommunale veianlegg

Kunnskap, samarbeid og innovative løsninger

Reduksjon av transport

Hvorfor?

- Asker skal ha en stedsutvikling som jobber for å redusere transportbehovet
- 70 % av de daglige reisene i Asker skjer med bil, mens kun 19 % med gange. (2017-tall)
- Kun 41,5 % jobber i egen kommune. Mye innpendling og utpendling
- Vanligere med hjemmekontor 47 % jobber like effektivt eller mer effektivt hjemme som på sin vanlige arbeidsplass
- Netthandel har økt betydelig de siste årene, mens det fortsatt er lav fyllingsgrad i varetransportbilene og mange biler som bare skal til en mottaker.
- Parkering: Andel reiser med bil synker når parkeringsplasser flyttes litt lenger bort fra boligene.

Strategier i «Reduksjon av transport»

Hvordan?

Asker kommune skal gjennom en hensiktsmessig stedsutvikling, god arealdisponering og tilrettelegging for kortreiste arbeidsplasser minimere innbyggernes transportbehov

Asker kommune skal redusere behovet for næringstransport gjennom en effektivisering av varelogistikk, en effektivisering av renovasjonstransport og gjennom innovative løsninger for masseforvaltning

Asker kommune skal høyne terskelen for å velge bil gjennom en målrettet parkeringspolitikk

Asker kommune skal bidra til å øke tilgjengeligheten av bildelingsordninger for å redusere innbyggernes behov for egen bil

Grønn mobilitet

Hvorfor?

- Folkehelse påvirkes av samferdsel og grønn mobilitet har positiv effekt på folkehelsen.
- Sykkelandelen i Asker er på 4 %
- Kollektivtransportandelen internt i Asker er på 4%.
 - Interne reiser utgjør 80% av alle reiser.
- Asker er i dag delt opp i 3 forskjellige soner for kollektivbilletter.
- Kollektivtilbudet er veldig begrenset sør i Asker
- Båttransporten utgjør årlig 1% av kollektivpåstigningene i Asker
- NTP: Innen 2030 skal 50 % av nye lastebiler benytte nullutslippsteknologi.
- Det er per våren 2023 ingen offentlig tilgjengelige hurtigladere for tunge kjøretøy i Asker.

Strategier i «Grønn mobilitet»

Hvordan?

Asker kommune skal jobbe aktivt for å øke gange- og sykkelandelen på reiser, gjennom økt bygging av sammenhengende gang- og sykkelinfrastruktur, bruk av incentivordninger, og bevisstgjøring rundt reisevalg

Asker kommune skal være en pådriver og samarbeidspartner for Ruter og andre kollektivtilbydere for å optimalisere kollektivnettet og gjøre valg som bidrar til et godt grunnlag for kollektivtrafikken

Asker kommune skal være en pådriver for økt satsing på passasjertransport på fjorden, blant annet gjennom utvikling av brygger og tilhørende fasiliteter

Asker kommune skal gjøre kollektivsystemet mer tilgjengelig gjennom å videreutvikle innfartsparkeringstilbudet i kommunen.

Asker kommune skal gjennom arealplanlegging jobbe for at mer av tungtransporten i kommunen benytter nullutslipp- eller lavutslippsteknologi.

Kvalitet på kommunale veianlegg

Hvorfor?

- Veianleggene har i dag et vedlikeholdsetterslep
- Asfaltdekke
 - 77 % god/nokså god
 - 23 % dårlig/svært dårlig
 - forverres i 2023/24 pga. innsparinger
- Tilstanden på grøftene tilsier at forfallet på asfalten vil gå raskere enn nødvendig (Manglende V-profil og vannavrenning)
- Ca. 50 % av veiene har vegetasjon/private installasjoner i veienes sideareal (vedlikeholdsareal)
- Veianleggene er utsatt med tanke på klimaendringer med mer styrtregn og hyppigere tine- og fryseperioder

12 ANSVARLIG
FORBRUK OG
PRODUKSJON

11 BÆREKRAFTIGE
BYER OG SAMFUNN

Strategier i «Kvalitet på kommunale veianlegg»

Hvordan?

Asker kommune skal gjennom tilstrekkelig veivedlikehold forhindre at veienes levetid forringes raskere enn nødvendig

Asker kommune skal gjennom klimatilpasning av det kommunale veinettet forebygge skade og nedsatt fremkommelighet

Asker kommune skal gjennom kunnskap og handling tilrettelegge veiene for fremtidens bruk

Asker kommune skal med tiltak rundt formålsbygg, som hjertesoner, i tillegg til tiltak av mer omfattende størrelse, øke trygghet og trafikksikkerhet på veiene våre

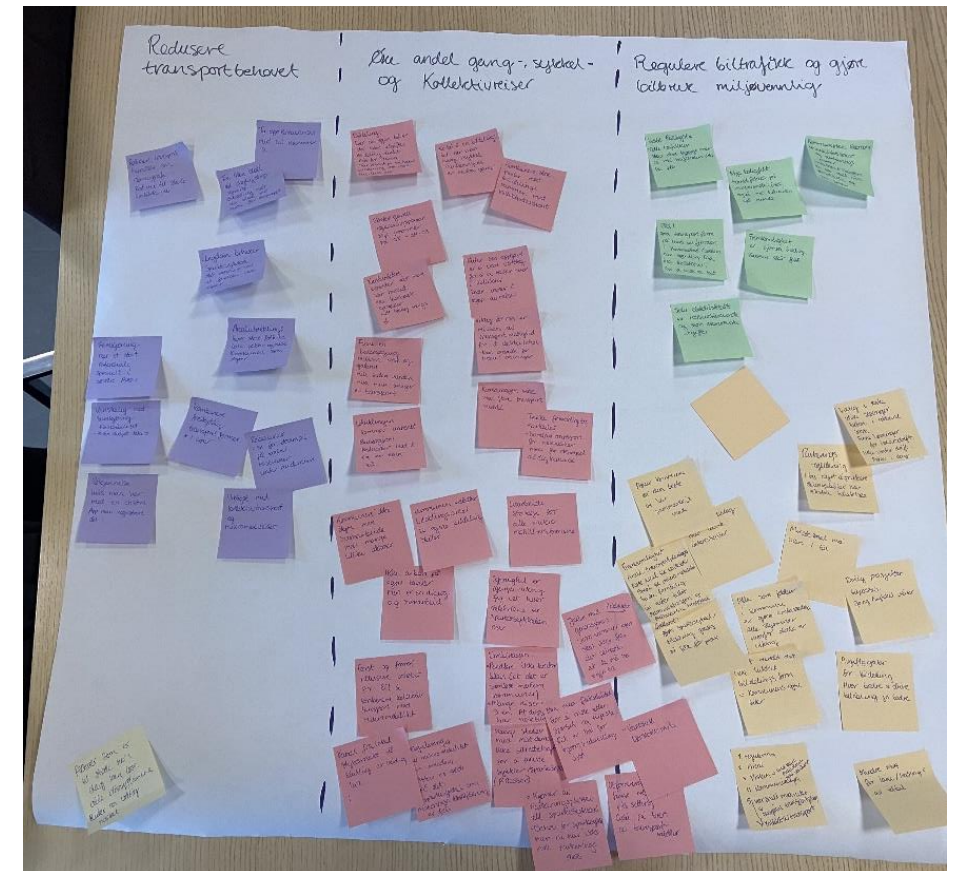
Asker kommune skal med gode planleggingsprosesser, samt tilpasset drift og vedlikehold, håndtere knutepunktsutvikling og mer avanserte sentrumsveier

Kunnskap, samarbeid og innovative løsninger

Hvorfor?

- Mindre økonomisk spillerom gjør at vi må prioritere tiltak riktig og annerledes enn før
- Kommunen er langstrakt med store interne forskjeller, og informasjon endrer seg (reisevaner og fysiske anlegg)
- Samferdsel i Asker blir påvirket av mange fler enn bare Asker kommune
- Stor utvikling i teknologien gir nye muligheter. Blant annet ITS, droner og apper

Strategier i «Kunnskap, samarbeid og innovative løsninger»

Hvordan?

Asker kommune skal systematisk og løpende innhente kunnskap om kommunen vår, som gjør det enklere å prioritere riktig og ta de riktige valgene

Asker kommune skal være pådriver for at ny teknologi benyttes for å nå målene våre innen samferdsel og mobilitet

Asker kommune skal jobbe for faste samarbeidsplattformer med myndigheter, næringslivet, innbyggerne og frivilligheten for å dele behov, erfaringer og kunnskap

Asker kommune skal jobbe aktivt med bevisstgjøring og kunnskapsheving blant våre innbyggere for å oppnå holdninger og atferd til det beste for klima, miljø og bedre fremkommelighet på veinettet

Asker kommune skal jobbe aktivt for at innovative løsninger blir testet ut, blant annet gjennom forsøksprosjekter, for å finne nye løsninger innen samferdsel for å nå målene våre